

ଆଇ.ସି.- 38

ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ପାର୍ମି

ସଂଯୁକ୍ତ

ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି

ଏହି ପାଠ୍ୟକ୍ରମଟି ଭାରତୀୟ ବୀମା ବିନିୟାମକ ଓ ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ (ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ.) ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସଂଶୋଧିତ ପାଠ୍ୟ ବିବରଣ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଅଟେ ଏବଂ ଭାରତୀୟ ବୀମା ସଂସ୍ଥାନ, ମୁମ୍ବାଇ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି ।

ଲେଖକ/ସମୀକ୍ଷକ (ବର୍ଣ୍ଣମାଳା କ୍ରମରେ)

ଡ. ଆର୍. କେ. ଦୁଗ୍ଗାଲ୍

ଡ. ଶଶୀଧରନ କେ. କୁଟ୍ଟୀ

ସି.ଏ.ପି. କୋଟେଶ୍ୱର ରାଓ

ଡ. ପ୍ରଦୀପ ସରକାର

ପ୍ରୋ. ମାଧୁରୀ ଶର୍ମା

ଡ. ଜର୍ଜ୍ଜ୍ ଇ. ଥମାସ୍

ପ୍ରୋ. ଅର୍ଚ୍ଚନା ବାଜେ

ଏହି ପାଠ୍ୟକ୍ରମକୁ ସି-ଡ୍ୱାକ୍, ପୁନା ର ସହାୟତାରେ ଓଡ଼ିଆରେ ଅନୁବାଦ ଓ ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଛି ।

ନୃସିଂହ ଚରଣ ନାୟକ

କିଶୋର କୃଷ୍ଣ ପଣ୍ଡା

भारतीय बीमा संस्थान

INSURANCE
INSTITUTE OF
INDIA

ଜି-ବ୍ଲକ୍, ପ୍ଲଟ୍ ନଂ. ସି-46, ବାସ୍ତା କୁର୍ଲା କମ୍ପ୍ଲେକ୍ସ, ବାସ୍ତା (ପୁ), ମୁମ୍ବାଇ-400051.

ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ପାର୍ଟି

ସଂଯୁକ୍ତ

ଆଇ.ସି.-38

ସଂସ୍କରଣ ବର୍ଷ: 2023

ସମସ୍ତ ଅଧିକାର ସଂରକ୍ଷିତ

ଏହି ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ବିଷୟବସ୍ତୁଟି ଭାରତୀୟ ବୀମା ସଂସ୍ଥାନ (III) ର ସଭାଧିକାର ଅଟେ । ଏହି ପାଠ୍ୟକ୍ରମର ପରିକଳ୍ପନା ଭାରତୀୟ ବୀମା ସଂସ୍ଥାନ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଉଥିବା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଶୈକ୍ଷଣିକ ନିବେଶ (ଇନସୁର) ଯୋଗାଇବା ସକାଶେ କରାଯାଇଛି । ଏହି ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ, ଆଶିଂକ ରୂପେ କିମ୍ବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ହେଉ, ସଂସ୍ଥାନର ପୂର୍ବ ବ୍ୟକ୍ତ ଲିଖିତ ଅନୁମତି ବିନା, ବ୍ୟବସାୟିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପୁନଃପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ନ ପାରେ ।

ବିଷୟବସ୍ତୁ ପ୍ରଚଳିତ ସର୍ବୋତ୍ତମ ପ୍ରଥା ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ ଅଟେ ଏବଂ ବୈଧିକ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ବିବାଦ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କିମ୍ବା ସମାଧାନ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ ।

ଏହା କେବଳ ଏକ ସଙ୍କେତାତ୍ମକ ଅଧ୍ୟୟନ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅଟେ । ଦୟାକରି ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ ଯେ, ପରୀକ୍ଷାରେ ଆସୁଥିବା ପ୍ରଶ୍ନସବୁ କେବଳ ଏହି ଅଧ୍ୟୟନ ବିଷୟବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ରହିବ ନାହିଁ ।

ପ୍ରକାଶିତ: ମହା ସଚିବ, ଭାରତୀୟ ବୀମା ସଂସ୍ଥାନ, ଜି-ବ୍ଲକ୍, ପ୍ଲଟ୍ ସି-46, ବାନ୍ସା-କୁର୍ଲା କମ୍ପ୍ଲେକ୍ସ, ବାନ୍ସା (ପୁ), ମୁମ୍ବାଇ-400 051 ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ମୁଦ୍ରିତ

ଏହି ଅଧ୍ୟୟନ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସମ୍ବନ୍ଧିତ କୌଣସି ବି ସୂଚନାକୁ ଆବରଣ ପୃଷ୍ଠାରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ବିଷୟ ଶୀର୍ଷକ ଓ ଅନନ୍ୟ ପ୍ରକାଶନ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ctd@iii.org.in କୁ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇ ପାରେ ।

ପ୍ରସ୍ତାବନା

ଭାରତୀୟ ବୀମା ସଂସ୍ଥାନ, ଭାରତୀୟ ବୀମା ବିନିୟମକ ଓ ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ (ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ) ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଆଧାରରେ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହି ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ବିକଶିତ କରିଛି । ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ଉଦ୍ୟୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞମାନେ ସଂପୃକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ।

ପାଠ୍ୟକ୍ରମଟି ସମ୍ୟକ୍ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ, ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟିକ ବୃତ୍ତିକୁ ବୁଝିବା ଓ ପ୍ରଶଂସା କରିବାକୁ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବ୍ୟାପାର ପଦ୍ଧତିରେ ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ସକ୍ଷମ କରିବାପାଇଁ ଜୀବନ, ସାଧାରଣ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାର ମୂଳଭୂତ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ପାଠ୍ୟକ୍ରମର ସଂରଚନା ଚାରି ବିଭାଗରେ କରାଯାଇଛି । (1) ବିହଙ୍ଗାବଲୋକନ—ଏକ ସାଧାରଣ ବିଭାଗ ଯାହା ବୀମା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ବୈଧିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏବଂ ବିନିୟମକ ବିଷୟକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରେ ଯାହା ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନେ ଜାଣିବା ଆବଶ୍ୟକ (2) ଜୀବନ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତା, (3) ସାଧାରଣ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଏବଂ (4) ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତା ହେବାପାଇଁ ଆକାଂକ୍ଷା ରଖୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଲଗା ଅଲଗା ବିଭାଗ ଦିଆ ଯାଇଛି ।

ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା ନମୁନାର ଏବଂ ପଚରାଯିବାକୁ ଥିବା ବସ୍ତୁନିଷ୍ଠ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀର ପ୍ରକାରର ଧାରଣା ଦେବାପାଇଁ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଆଦର୍ଶ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀର ଏକ ସମୁଦାୟକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ସେମାନେ ଯାହା ଶିଖିଛନ୍ତି, ତାକୁ ପୁନଃ ପରୀକ୍ଷିତ କରିବାରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଆଦର୍ଶ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।

ବୀମା ଏକ ଗତିଶୀଳ ପରିବେଶରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ବଜାରରେ ଘୁରୁଥିବା ପରିବର୍ତ୍ତନଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସର୍ବଶେଷ ଜ୍ଞାନ (ଅପଟୁଡେଟ୍) ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସେମାନେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଧ୍ୟୟନ ଏବଂ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଉଥିବା ଇନ୍-ହାଉସ୍ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମମାନଙ୍କରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥାରେ ସକ୍ରିୟରୂପେ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତିର ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିବା ଉଚିତ୍ ।

ସଂସ୍ଥାନ ଉପରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ନ୍ୟସ୍ତ କରିଥିବାରୁ ସଂସ୍ଥାନ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ. ଆଇ. କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରୁଛି । ସଂସ୍ଥାନ ଏହି ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାରେ ଆଗ୍ରହୀ ଥିବା ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବୀମା ବିପଣନରେ ଏକ ସଫଳ ଜୀବିକା ପାଇଁ ଶୁଭେଚ୍ଛା ଜଣାଉଛି ।

ସୁଚୀପତ୍ର

ଅଧ୍ୟାୟ ସଂ.	ଶୀର୍ଷକ	ପୃଷ୍ଠା ସଂ.
ବିଭାଗ	ସାଧାରଣ ଅଧ୍ୟାୟ	
C-01	ବୀମା ପରିଚୟ	2
C-02	ବୀମାର ମୂଳ ତତ୍ତ୍ୱ	21
C-03	ବୀମା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ	32
C-04	ବୀମା ରୁଚ୍ଛିମାନଙ୍କ ବିଶେଷତା	46
C-05	ଅଣ୍ଡରଗ୍ରାଭର୍ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାୟନ	55
C-06	ଦାବୀ ପ୍ରେସେସିଙ୍ଗ୍	64
C-07	ଦଲିଲୀକରଣ	71
C-08	ଗ୍ରାହକ ସେବା	81
C-09	ଅଭିଯୋଗ ନିବାରଣ ତନ୍ତ୍ର/ପ୍ରଣାଳୀ	99
C-10	ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫର୍ମ ପାଇଁ ନିୟାମକ ଦିଗ	109
ବିଭାଗ	ଜୀବନ ବୀମା	
L-01	ଜୀବନ ବୀମାରେ କଣ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଛି	128
L-02	ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା	135
L-03	ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ: ପାରମ୍ପାରିକ	151
L-04	ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ : ଅଣ-ପାରମ୍ପାରିକ	163
L-05	ଜୀବନ ବୀମାର ପ୍ରୟୋଗ	170
L-06	ଜୀବନ ବୀମାରେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ	175
L-07	ଜୀବନ ବୀମା ଦଲିଲୀକରଣ	185
L-08	ଜୀବନ ବୀମା ସଙ୍କଟାଙ୍କନ	202
L-09	ଜୀବନ ବୀମା ଦାବୀ	218
ବିଭାଗ	ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା	
H-01	ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାର ପରିଚୟ	227
H-02	ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଦଲିଲୀକରଣ	235
H-03	ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ	244
H-04	ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସଙ୍କଟାଙ୍କନ	277
H-05	ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଦାବୀ	296
ବିଭାଗ	ସାଧାରଣ ବୀମା	
G-01	ସାଧାରଣ ବୀମା ଦଲିଲୀକରଣ	316
G-02	ଅଣ୍ଡରଟେକିଂ ଏବଂ ରେଟ୍ ମେକିଂ	335
G-03	ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଏବଂ ଖୁରୁରା ବୀମା	346
G-04	ବ୍ୟାପାରିକ ବୀମା	357
G-05	ସାଧାରଣ ବୀମା ଦାବୀ	387
ବିଭାଗ	ସଂଲଗ୍ନ	
A-01	ସଂଲଗ୍ନ – ପୂରଣ କରିବାକୁ ଥିବା ନମୁନା ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ଏବଂ ଦାବୀ ଫର୍ମ	398

ବିଭାଗ

ଏକ ବିହଙ୍ଗାବଲୋକନ

ଅଧ୍ୟାୟ C-01

ବୀମା ପରିଚୟ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ବୀମାର ମୂଳ ତଥ୍ୟକୁ ପରିଚିତ କରାଇବା, ଏହାର କ୍ରମ ବିକାଶ ଏବଂ ଏହା କିପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, ଏ ବିଷୟରେ ଖୋଜି ଜାଣିବା । ଏହାର ଅଭିପ୍ରାୟ ହେଉଛି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଘଟଣା ଫଳରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ଆର୍ଥିକ ହାନି ବିରୁଦ୍ଧରେ ବୀମା କିପରି ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ସଙ୍କଟ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣର ଏକ ସାଧନ ରୂପେ ଉପଯୋଗୀ ହୁଏ, ଏ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

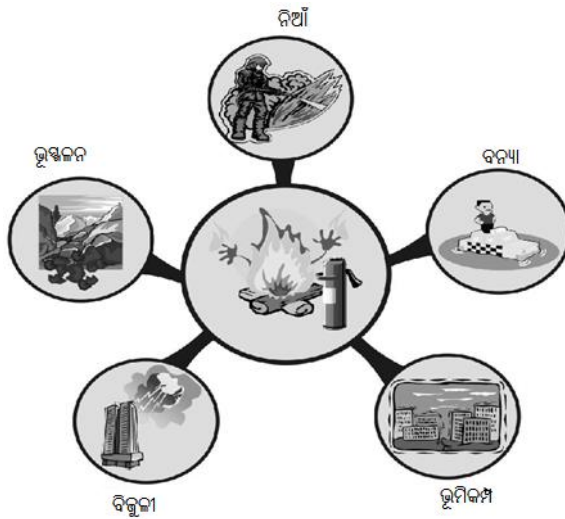
- A. ବୀମା- ଇତିହାସ ଏବଂ କ୍ରମବିକାଶ
- B. ସଙ୍କଟ ସମ୍ମୁଖିତକରଣର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ
- C. ସଙ୍କଟ ପ୍ରବନ୍ଧନ ପଦ୍ଧତି
- D. ସଙ୍କଟ ପ୍ରବନ୍ଧନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସାଧନ ରୂପେ ବୀମା
- E. ବୀମା ଚୟନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ବିଚାର ବିବେଚନା
- F. ବୀମା ବଜାର ଖୋଜାଜା (ବ୍ୟବସାୟୀ)
- G. ସମାଜରେ ବୀମାର ଭୂମିକା

A. ବୀମା- ଇତିହାସ ଏବଂ କ୍ରମବିକାଶ

ଆମେମାନେ ଏକ ଅନିଶ୍ଚିତତାର ପୃଥିବୀରେ ବାସ କରୁଛୁ । ଆମେମାନେ ନିମ୍ନ ବିଷୟରେ ଶୁଣିଥାଉ:

- ✓ ଟ୍ରେନଗୁଡ଼ିକର ଧକ୍କା ହେବା
- ✓ ବନ୍ୟା ସମଗ୍ର ଜନ ସମୁଦାୟକୁ ଧ୍ବଂସ କରିବା
- ✓ ଭୂମିକମ୍ପ କୋଠାବାଡ଼ିକୁ ଧୁଲିସାତ୍ କରିବା
- ✓ ଯୁବାବସ୍ଥାରେ ଲୋକେ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତରୂପେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିବା

ଚିତ୍ର 1: ଆମ ଚାରିପଟେ ଘଟୁଥିବା ଘଟଣାସବୁ

ଏହି ଘଟଣାସବୁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି ବ୍ୟାକୁଳ ଓ ଭୟଭୀତ କରନ୍ତି?

କାରଣ ସରଳ ଅଟେ ।

- i. ପ୍ରଥମତଃ, ଏହି ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଅଟନ୍ତି । ଯଦି ଜଣେ ଏକ ଘଟଣା ବିଷୟରେ ପ୍ରତ୍ୟାଶା ଓ ଭବିଷ୍ୟତବାଣୀ କରିପାରନ୍ତା, ସେ ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାନ୍ତା ।
- ii. ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ସେଭଳି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଓ ପ୍ରତିକୂଳ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ସମୟରେ ଆର୍ଥିକ ହାନି ଓ ଦୁଃଖର କାରଣ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଚାରିପାଖରେ ଥିବା ଲୋକମାନେ, ଏକ ଭାଗ୍ୟଦାତା ଓ ପାରମ୍ପରିକ ସମର୍ଥନର ପ୍ରଣାଳୀ ସାହାଯ୍ୟରେ, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସହାୟତାରେ ଆସିଥାନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ସେଭଳି ଘଟଣାସବୁ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ବୀମାର ଧାରଣା ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷର ପୁରୁଣା ଅଟେ । ତଥାପି, ବୀମାର ବର୍ତ୍ତମାନ ରୂପ, କେବଳ ଦୁଇ କିମ୍ବା ତିନି ଶତାବ୍ଦୀ ପୁରୁଣା ଅଟେ ।

1. ବୀମାର ଇତିହାସ

ବୀମା ଖ୍ରୀ. ପୂ. 3000 ଠାରୁ କୌଣସି ନା କୌଣସି ରୂପେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛି । ଜନ ସମୁଦାୟର କିଛି ସଦସ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ହାନି ପାଇଁ, ଅନେକ ସଭ୍ୟତା ସମୁଦାୟକରଣର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଓ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଆବଶ୍ୟକ କରିବାର ପ୍ରଥାକୁ ପ୍ରଚଳିତ କରିଛନ୍ତି । ଆସନ୍ତୁ ଆମେ ସେହି କେତେକ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ଅବଲୋକନ କରିବା ଯେଉଁଥିରେ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଉପଯୋଗ କରାଯାଇଛି ।

2. ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ବୀମା - କେତେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

ପୋତବନ୍ଧକ ରଣ	ଯଦି ନୌବହନ ନିଖୋଜ କିମ୍ବା ଚୋରୀ ହୋଇଯାଏ, ସେମାନଙ୍କ ରଣକୁ ମାଫ୍ କରିବା ପାଇଁ ବେବିଲୋନର ବ୍ୟାପାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ରଣଦାତାମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲେ । ଭାରତ ଓ ସୁରାଟର ବ୍ୟାପାରୀମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେଭଳି ପ୍ରଥା ଥିଲା ।
ପରୋପକାରୀ ସମାଜ/କୃପାଳୁ ସମାଜ	7ମ ଶତାବ୍ଦୀର ଗ୍ରୀକ୍ ମାନେ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥିବା ସଦସ୍ୟଙ୍କ ପରିବାରର ଯତ୍ନ ନେବା ପାଇଁ ଓ ସେହି ସଦସ୍ୟଙ୍କ ଅନ୍ତିମ ସଂସ୍କାର ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ମଧ୍ୟ ବହନ କରିବା ପାଇଁ ଅଗ୍ରୀମ ରୂପେ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲେ । ଇଂଲଣ୍ଡରେ ବି ସେହି ପ୍ରଥାର ରୀତିକୁ ଅନୁସରଣ କରାଯାଉଥିଲା ।
ରୋଡ୍	ରୋଡ୍‌ର ବ୍ୟାପାରୀ, ଯେଉଁମାନେ ସମୁଦ୍ରରେ ମାଲପତ୍ର ପଠାଉଥିଲେ, ସେମାନେ ହାନିସବୁକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିଲେ ଯେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କାହାର ବି ଜେଟିସନ୍ (ଫିଙ୍ଗିଦେବା ବା ଫୋପାଡ଼ିଦେବା) ଯୋଗୁଁ ଜିନିଷର ନିଖୋଜ/କ୍ଷତି ହେଉଥିଲା ।
ଚୀନୀ ବ୍ୟାପାରୀ	ପ୍ରାଚୀନ ସମୟରେ ଚୀନୀ ବ୍ୟାପାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ମାଲପତ୍ରକୁ ବିଭିନ୍ନ ଜାହାଜରେ ପଠାଉଥିଲେ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଯଦିଓ କିଛି ପୋତ ବୁଡ଼ି ଗଲେ, ସେମାନଙ୍କ ଆଂଶିକ ହାନି ହେଉଥିଲା ।

3. ବୀମା ବିଷୟରେ ଆଧୁନିକ ଧାରଣା

ଭାରତରେ ଜୀବନ ବୀମାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଯୌଥ-ପରିବାର ପ୍ରଣାଳୀରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥିଲା । ଏକ ସଦସ୍ୟର ମୃତ୍ୟୁଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ହାନି ବିଭିନ୍ନ ପରିବାର ସଦସ୍ୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିଲା ଯାହା ଦ୍ୱାରା ପରିବାରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟ ସୁରକ୍ଷିତ ଅନୁଭବ କରିବା ଚାଲୁ ରହୁଥିଲା ।

ଆଧୁନିକ ଯୁଗରେ ଯୌଥ ପରିବାର ପ୍ରଣାଳୀର ବିଘଟନ ଓ ଏକକ ପରିବାରର ଆବିର୍ଭାବ ସହିତ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନର ଚାପ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ବୈକଳ୍ପିକ ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକର ବିକାଶ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କରିଦେଇଛି । ଏହା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ଜୀବନ ବୀମାର ମହତ୍ତ୍ୱ ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରେ ।

- i. ଲବ୍ଧ :** ଆଧୁନିକ ବ୍ୟବସାୟିକ ବୀମାର ଉତ୍ପତ୍ତି ଲଣ୍ଡନର ଲବ୍‌ସ୍ କମ୍ପାନି ହାଉସ୍ ରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା, ଯେଉଁଠି ବ୍ୟାପାରୀମାନେ ସେହି ହାନିସବୁରେ ଭାଗୀଦାର ହେବାପାଇଁ ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ସମୁଦ୍ରରେ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଯୋଗୁଁ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ।

ii. ଚିରସ୍ଥାୟୀ ଆଶ୍ୱାସନା ପାଇଁ ମୈତ୍ରୀପୁର୍ଣ୍ଣ ସଂସ୍ଥା, ଯାହା 1706 ରେ ଲଣ୍ଡନରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା, ତାହାକୁ ବିଶ୍ୱର ପ୍ରଥମ ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ରୂପେ ପରିଗଣିତ କରାଯାଏ ।

4. ଭାରତରେ ବୀମାର ଇତିହାସ

a) ଭାରତ: ଭାରତରେ ଆଧୁନିକ ବୀମା, ସାମୁଦ୍ରିକ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ ଆରମ୍ଭ କରୁଥିବା ବିଦେଶୀ ବୀମା ଏଜେଣ୍ଟମାନଙ୍କ ସହିତ 1800 ର ପ୍ରଥମ ଭାଗରେ କିମ୍ବା ତା' ଆଖପାଖରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ।

ଦି ଓରିଏଣ୍ଟାଲ ଲାଇଫ୍ ଇନ୍ସୁରାନ୍ସ କୋ. ଲିମିଟେଡ୍	ଭାରତରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଥମ ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଥିଲା ଏକ ଇଂରାଜୀ କମ୍ପାନୀ
ଗ୍ରାଉଣ୍ଡ୍ ଇନ୍ସୁରାନ୍ସ କୋ. ଲିମିଟେଡ୍	ଭାରତରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଥମ ଅଣ-ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତା
ବମ୍ବେ ମ୍ୟୁଚୁଆଲ୍ ଏସୁରାନ୍ସ ସୋସାଇଟି ଲିମିଟେଡ୍	ପ୍ରଥମ ଭାରତୀୟ ବୀମା କମ୍ପାନୀ । ଏହା 1870 ରେ ମୁମ୍ବାଇରେ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ।
ନ୍ୟାଶନାଲ୍ ଇନ୍ସୁରାନ୍ସ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍ (ଜାତୀୟ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍)	ଭାରତର ସର୍ବପୁରାତନ ବୀମା କମ୍ପାନୀ । ଏହା 1906 ରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଭାଗରେ ସ୍ୱଦେଶୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ଫଳରେ ପରେ ପରେ ଅନେକ ଅନ୍ୟ ଭାରତୀୟ କମ୍ପାନୀ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲେ ।

ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

- a) ବୀମା ଅଧିନିୟମ 1938 ଥିଲା ଭାରତରେ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ସଂଚାଳନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରଥମ ବିଧାନ । ଏହି ଆଇନ, ସମୟ ସମୟରେ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇ, ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଭାବଶୀଳ ରହିଛି ।
- b) 1 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 1956 ଦିନ ଜୀବନ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟକୁ ଜାତୀୟକରଣ କରାଗଲା ଏବଂ ଭାରତୀୟ ଜୀବନ ବୀମା ନିଗମ (LIC) ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । 1956 ଠାରୁ 1999 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ,ଭାରତରେ ଜୀବନ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ କରିବା ପାଇଁ LIC ପାଖରେ ଏକମାତ୍ର ଅଧିକାର ଥିଲା ।
- c) 1972 ରେ, ଅଣ-ଜୀବନ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟକୁ ମଧ୍ୟ ଜାତୀୟକରଣ କରାଗଲା ଏବଂ ଭାରତୀୟ ସାଧାରଣ ବୀମା ନିଗମ (GIC) ଓ ଏହାର ଚାରୋଟି ସହାୟକ କମ୍ପାନୀକୁ ସ୍ଥାପିତ କରାଗଲା ।
- d) ମାଲହୋତ୍ରା ସମିତି, 1994 ରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିବା ଏହାର ରିପୋର୍ଟରେ, ପ୍ରତିଯୋଗିତା ପାଇଁ ବଜାର ଖୋଲିବା ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରିଥିଲା ।
- e) ବୀମା ବିନିୟାମକ ଓ ବିକାଶ ଅଧିନିୟମ, 1999 (IRDAI) ପାରିତ ହେବା ସହିତ, 2000 ମସିହାରେ ବୀମା ବଜାରକୁ ମୁକ୍ତ କରାଗଲା, ଯାହା ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗ ପାଇଁ ଏକ ବୈଧାନିକ ବିନିୟାମକ ସଂସ୍ଥା ରୂପେ ଏପ୍ରିଲ 2000ରେ ଭାରତୀୟ ବୀମା ବିନିୟାମକ ଓ ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ (IRDAI) କୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାପିତ କରିଥିଲା ।
- f) 2021 ରେ ବୀମା ଅଧିନିୟମର ଏକ ସଂଶୋଧନ, ବିଦେଶୀ ନିବେଶକମାନଙ୍କୁ, ଏକ ଭାରତୀୟ ବୀମା କମ୍ପାନୀରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଇକ୍ୱିଟି କ୍ୟାପିଟାଲର 74% ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକାରରେ ରଖିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେଇଛି । ବିଦେଶୀ କମ୍ପାନୀମାନେ ପୁନଃବୀମା କରିବା ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତରେ ଶାଖାଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥାପିତ କରିପାରନ୍ତି ।

a. ବର୍ତ୍ତମାନ ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗ (30 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2021 ସୁଦ୍ଧା)

- a) ଭାରତରେ 24 ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଭାରତୀୟ ଜୀବନ ବୀମା ନିଗମ (LIC) ଏକ ସାର୍ବଜନିକ କ୍ଷେତ୍ର କମ୍ପାନୀ (PSU) ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ 23 ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଛନ୍ତି ।
- b) 34 ସାଧାରଣ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଅଛନ୍ତି ଯାହା ମଧ୍ୟରେ 4 ଗୋଟି ଯଥା - ନ୍ୟାଶନାଲ୍ ଇନ୍ସୁରାନ୍ସ କୋ. ଲିମିଟେଡ୍, ଦ ନ୍ୟୁ ଇଣ୍ଡିଆ ଏସୁରାନ୍ସ କୋ. ଲିମିଟେଡ୍, ଦ ଓରିଏଣ୍ଟାଲ୍ ଇନ୍ସୁରାନ୍ସ କୋ. ଲିମିଟେଡ୍ ଏବଂ ୟୁନାଇଟେଡ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଇନ୍ସୁରାନ୍ସ କୋ. ଲିମିଟେଡ୍ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ସାଧାରଣ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିବା PSU କମ୍ପାନୀ ଅଟନ୍ତି । 26 ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀମାନେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ସାଧାରଣ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ କରନ୍ତି । 6 ସାଧାରଣ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ କେବଳ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ କରନ୍ତି । 2 ଗୋଟି ହେଉଛନ୍ତି ବିଶେଷଜ୍ଞ ବୀମାକର୍ତ୍ତା – ଏଗ୍ରିକଲ୍ଚରାଲ୍ ଇନ୍ସୁରାନ୍ସ କମ୍ପାନୀ [AIC] ଏବଂ ଏକ୍ସପୋର୍ଟ କ୍ରେଡିଟ୍ ଏଣ୍ଡ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କର୍ପୋରେଶନ୍ [ECGC], ଉଭୟ ସାର୍ବଜନିକ କ୍ଷେତ୍ର ତତ୍ତ୍ଵ ରୂପେ ସ୍ଥାପିତ ।
- c) ଗୋଟିଏ ପୁନଃବୀମା କମ୍ପାନୀ ଅଛି – ଭାରତୀୟ ସାଧାରଣ ବୀମା ନିଗମ [GIC Re] ଏବଂ 11 ବିଦେଶୀ ପୁନଃବୀମାକର୍ତ୍ତା ଯେଉଁମାନେ ଶାଖା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂଚାଳନ କରନ୍ତି ।
- d) ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ତାକ ବିଭାଗ (ଇଣ୍ଡିଆ ପୋଷ୍ଟ ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିବା), ବି ପୋଷ୍ଟାଲ୍ ଲାଇଫ୍ ଇନ୍ସୁରାନ୍ସ ରୂପେ ପରିଚିତ ଜୀବନ ବୀମାର କାରବାର କରେ । ଇଣ୍ଡିଆ ପୋଷ୍ଟ ବୀମା ବିନିୟାମକର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରଠାରୁ ମୁକ୍ତ ଅଟେ ।

ସ୍ଵୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଭାରତରେ ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗ ପାଇଁ ଏକ ବିନିୟାମକ ସଂସ୍ଥା ଅଟେ ?

- I. ଭାରତୀୟ ବୀମା ପ୍ରାଧିକରଣ
- II. ଭାରତୀୟ ବୀମା ବିନିୟାମକ ଓ ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ
- III. ଭାରତୀୟ ଜୀବନ ବୀମା ନିଗମ
- IV. ଭାରତୀୟ ସାଧାରଣ ବୀମା ନିଗମ

ବୀମା କିପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ

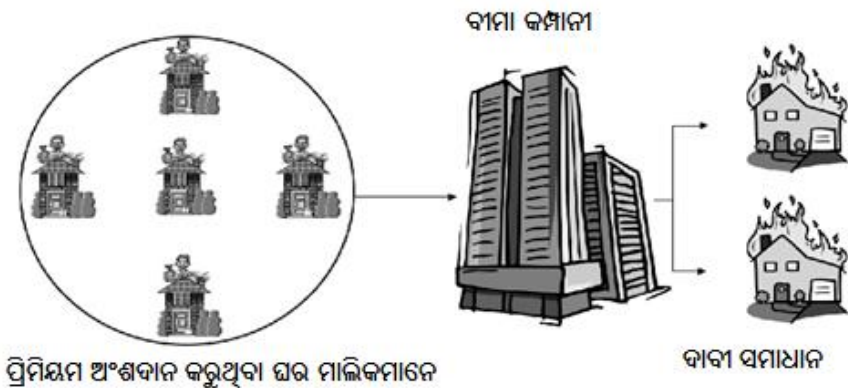
ଆଧୁନିକ ବାଣିଜ୍ୟ- ସମ୍ପତ୍ତିର ସ୍ଵାମୀଭୂତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି (ହାନି କିମ୍ବା ନଷ୍ଟ ହାରା) ମୂଲ୍ୟ ହରାଏ, ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ଆର୍ଥିକ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଏ । ଏହି ହାନିକୁ ସେଭଳି ଅନେକ ସମ୍ପତ୍ତି ମାଲିକଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଛୋଟ ଛୋଟ ଅଂଶଦାନଠାରୁ ଗଠିତ ଏକ ସାଧାରଣ ନିଧିଠାରୁ କ୍ଷତିପୂରଣ କରାଯାଇପାରେ । ଅବସର ଓ ଏକ ହାନି କରୁଥିବା ଘଟଣାର ପରିଣାମ ର ହସ୍ତାନ୍ତକରଣର ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ହେଉଛି ବୀମା ।

ସଙ୍କଟ ସମୁଦୟକରଣର ଏହି ଚକ୍ର ମୃତ୍ୟୁ ଓ ବିକଳାଙ୍ଗତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ଯେହେତୁ ବାଣିଜ୍ୟିକ ସମ୍ପତ୍ତିର କୌଣସି ହାନି/ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ନ ଥାଏ ।

ପରିଭାଷା

ବୀମାକୁ ଏ ପ୍ରକାରେ ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ରୂପେ ବିବେଚିତ କରାଯାଇପାରେ ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେହି ଅଳ୍ପ କେତେକଙ୍କ ହାନିକୁ ସେଭଳିଆ ଅନିଶ୍ଚିତ ଘଟଣା/ପରିସ୍ଥିତିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିବା ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆବଣ୍ଟିତ ହୋଇଯାଏ ।

ଚିତ୍ର 2: ବୀମା କିପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ

ଅବଶ୍ୟ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ରହିଛି ଯାହାର ଉତ୍ତର ପାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ।

- i. ସେ ଭଳି ଏକ ସାଧାରଣ ନିଧି ଜାତ କରିବା ପାଇଁ, ସେମାନଙ୍କ କଷ୍ଟ ଉପାର୍ଜିତ ଅର୍ଥକୁ ଆଲଗା କରିବା ପାଇଁ ଲୋକ ମାନେ ରାଜି ହେବେ କି?
- ii. ସେମାନେ କିପରି ବିଶ୍ୱାସ କରିବେ ଯେ ସେମାନଙ୍କ ଅଂଶଦାନକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅଭିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି?
- iii. ସେମାନେ କିପରି ଜାଣିପାରିବେ ଯେ ସେମାନେ ଅତି ବେଶୀ କିମ୍ବା ଅତି ଅଳ୍ପ ରାଶିପ୍ରଦାନ କରୁଛନ୍ତି?
- iv. ଏହି ନିଧିସବୁକୁ ପ୍ରବନ୍ଧ କରିବା ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବା ସବୁର ଦାୟିତ୍ୱ କିଏ ନେବେ?

ଏହିସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ରୂପେ ଆସେ ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଆବଶ୍ୟକତା । ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସଙ୍କଟର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରେ, (ପ୍ରିମିୟମ ରୂପେ କୁହାଯାଉଥିବା) ବୈୟକ୍ତିକ ଅଂଶଦାନର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଓ ସଂଗ୍ରହ କରେ, ସଙ୍କଟ ଓ ପ୍ରିମିୟମସବୁର ସମୁଦୟକରଣ କରେ, ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ ଯେଉଁମାନେ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଓ ସମୁଦାୟର ବିଶ୍ୱାସ ବି ଜିଣିବା ଉଚିତ୍ ।

1. ବୀମା ମୂଲ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ --

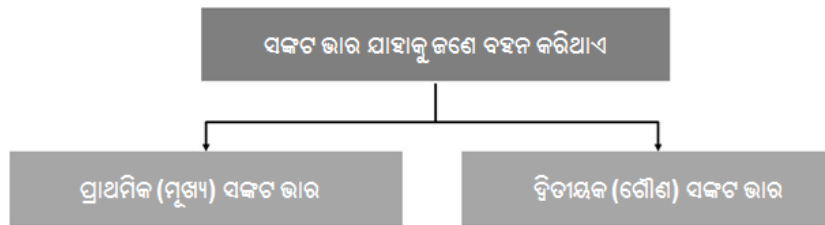
- a) ପ୍ରଥମତଃ, ନିଶ୍ଚିତରୂପେ ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି ରହିବା ଉଚିତ୍ ଯାହାର କୌଣସି ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ ରହିଥାଏ --ସମ୍ପତ୍ତି ଚି ହୋଇପାରେ:

- i. ଭୌତିକ (ଯେପରି ଏକ କାର କିମ୍ବା ଘର), କିମ୍ବା
 - ii. ଅଣ-ଭୌତିକ (ଯେପରିକି ଖ୍ୟାତି, ସଭାବ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ) କିମ୍ବା
 - iii. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ (ଯେପରିକି ଜଣକର ଆଖି, ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ, ଶରୀର ଓ ଶାରୀରିକ ସମ୍ପତ୍ତ) ।
- b) ସମ୍ପତ୍ତି ନିଜର ମୂଲ୍ୟ ହରାଇପାରେ ଯଦି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଘଟଣା ଘଟେ । ହାନିର ଏହି ସ୍ଥିତିକୁ ସଙ୍କଟ କୁହାଯାଏ । ସଙ୍କଟ ଘଟଣାର କାରଣକୁ ଆପଦ କୁହାଯାଏ ।
- c) ସମୁଦୟକରଣ କୁହାଯାଉଥିବା ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅଛି । ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ (ପ୍ରିମିୟମ ରୂପେ ପରିଚିତ) ବହୁସଂଖ୍ୟକ ବୈୟକ୍ତିକ ଅଂଶଦାନ ସଂଗ୍ରହ କରିବା । ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସମାନ ପ୍ରକାରର ସମ୍ପତ୍ତି ଥାଏ ଯାହାସବୁ ସମାନ ପ୍ରକାରର ସଙ୍କଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି । ଏହି ସମ୍ପତ୍ତିସବୁକୁ ଅନେକ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ 'ସଙ୍କଟ' ରୂପେ ମଧ୍ୟ ସୂଚୀତ କରାଯାଏ ।
- d) ଏହି ନିଧିସବୁର ସମୁଦୟକୁ ସେହି କେତେକଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବାପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ଯେଉଁମାନେ ଏକ ଆପଦ ଯୋଗୁଁ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।
- e) ନିଧିସବୁର ସମୁଦୟକରଣ ଓ ସେହି ଅଭାଗା କେତେକଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବାର ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା (ବୀମା କମ୍ପାନୀ) ରୂପେ ପରିଚିତ ଏକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଜରିଆରେ ସଂପାଦିତ କରାଯାଇଥାଏ ।
- f) ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପ୍ରତ୍ୟେକ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ ଏକ ବୀମା ଚୁକ୍ତିରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥାଏ ଯିଏ ସମୁଦୟକରଣର ଏହି ପ୍ରଣାଳୀରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଚାହେଁ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏଥିରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ବୀମିତ(ବୀମା ଗ୍ରାହକ) କୁହାଯାଏ ।

2. ବୀମା ସଙ୍କଟ ଭାରକୁ ସ୍ତ୍ରୀୟ କରେ

ଏକ ଦତ୍ତ ପରିସ୍ଥିତି/ ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାର ପରିଣାମରେ ହୋଇଥିବା ମୂଲ୍ୟ (ଖର୍ଚ୍ଚ), ହାନି ଓ ବିକଳାଙ୍ଗତା, ଯାହାକୁ ଜଣକୁ ବହନ କରିବାକୁ ପଡ଼େ, ତାହାକୁ ସଙ୍କଟର ଭାର ରୂପେ ସୂଚୀତ କରାଯାଏ ।

ଚିତ୍ର 3 : ସଙ୍କଟ ଭାର ଯାହାକୁ ଜଣେ ବହନ କରିଥାଏ

ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ସଙ୍କଟ ଭାର ଥାଆନ୍ତି – ପ୍ରାଥମିକ (ମୂଖ୍ୟ) ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟକ (ଗୌଣ) ।

a) ପ୍ରାଥମିକ / ମୂଖ୍ୟ ସଙ୍କଟ ଭାର

ପ୍ରାଥମିକ ସଙ୍କଟ ଭାରରେ ସେହି ହାନିସବୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଶୁଦ୍ଧ/ସ୍ପଷ୍ଟ ସଙ୍କଟ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ଫଳରେ, ଗୃହସ୍ଥ (ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୁନିଟ୍) ମାନେ ବାସ୍ତବରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏହି ହାନିଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ସମୟରେ

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଓ ମାପିବା ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତି; ଏବଂ ଏମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ଵାରା ସହଜରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦିଆଯାଇପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

ଯେତେବେଳେ ଏକ କାରଖାନା ନିଆଁ ଦ୍ଵାରା ଧ୍ଵଂସ ହୋଇଯାଏ, ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କିମ୍ବା ଧ୍ଵଂସ ହୋଇଥିବା ଜିନିଷର ବାସ୍ତବ ମୂଲ୍ୟର ଆକଳନ କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ କାରଖାନାର ମାଲିକ ଯିଏ ଏହି ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦିଆଯାଇପାରେ ।

ସେହି ପ୍ରକାରେ, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ହୃତପିଣ୍ଡ ସର୍ଜରୀ ଦେଇ ଗତି କରେ, ତାହାର ଚିକିତ୍ସା ଖର୍ଚ୍ଚ ଜାଣିହୁଏ ଓ ତାର କ୍ଷତିପୂରଣ ଦିଆଯାଏ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ କେତେକ ପରୋକ୍ଷ ହାନି ହୋଇପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ବ୍ୟବସାୟ କାରବାରରେ ବାଧା ଦେଇପାରେ ଏବଂ ଫଳସ୍ଵରୂପ ଲାଭଗୁଡ଼ିକର ହାନି ହୋଇପାରେ ଯାହାର ବି ଆକଳନ କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ ଯିଏ ସେଭଳି ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାଏ, ତାଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦିଆଯାଇପାରେ ।

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହାର ସ୍ଵଚ୍ଚର ଏକ ପଦତାରୀକୁ ଧକ୍କା ଦିଏ, ତାହାକୁ ବିପତ୍ତିଗ୍ରସ୍ତକୁ ସେହି କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଦାୟିତ୍ଵ ରହେ ଯାହା ଅଦାଲତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରେ ।

b) ଦ୍ଵିତୀୟକ/ଗୌଣ ସଙ୍କଟ ଭାର

ଯଦିଓ ସେଭଳି କୌଣସି ଘଟଣା ନ ଘଟେ ଏବଂ କୌଣସି ହାନି ନ ହୁଏ, ସେହିସବୁ ଲୋକ, ଯେଉଁମାନେ ଆପଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି, ସେମାନେ କିଛି ଭାର ବହନ କରନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍, ପ୍ରାଥମିକ ଭାର ବ୍ୟତୀତ, ଜଣେ ଦ୍ଵିତୀୟକ ସଙ୍କଟ ଭାର ବି ବହନ କରିଥାଏ ।

ଦ୍ଵିତୀୟକ/ଗୌଣ ସଙ୍କଟ ଭାର ସେହିସବୁ ମୂଲ୍ୟ/ଖର୍ଚ୍ଚ ଓ ଚାପକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ଯାହାକୁ ଜଣକୁ ବହନ କରିବାକୁ ପଡ଼େ, କେବଳ ଏହି ତଥ୍ୟ ପାଇଁ ଯେ ଜଣେ ଏକ ହାନି ଛିଡ଼ିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାଏ, ଯଦିଓ କଥିତ ଘଟଣାଟି ଘଟି ନ ଥାଏ ।

ଆସନ୍ତୁ ଏହି ଭାରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକକୁ ବୁଝିବା :

- i. ପ୍ରଥମତଃ ଭୟ ଓ ବ୍ୟଗ୍ରତା କାରଣରୁ ଶାରୀରିକ ଓ ମାନସିକ ଚାପ ହୋଇଥାଏ ଏହା ବଳାଘାତ (ଷ୍ଟ୍ରେସ) ସୃଷ୍ଟି କରେ ଏବଂ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉତ୍ତମ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ ।
- ii. ଦ୍ଵିତୀୟତଃ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ଅନିଶ୍ଚିତ ଥାଏ ଯେ ହାନି ହେବ କି ନାହିଁ, ସେଭଳି ଆକସ୍ମିକତାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ପାଇଁ ଏକ ରିଜର୍ଭ ଫଣ୍ଡ ରଖିବା ବିବେକପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ସେଭଳି ଫଣ୍ଡ ତରଳ ରୂପେ ରଖାଯାଇପାରେ ଏବଂ କମ୍ ପ୍ରତିଫଳ ଦେଇ ପାରେ ।

ସଙ୍କଟକୁ ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିବା ଦ୍ଵାରା, ମାନସିକ ଶାନ୍ତି ଅନୁଭବ କରିବା ଏବଂ ଜଣକର ଫଣ୍ଡ/ନିଧିସବୁକୁ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀରୂପେ ନିବେଶ କରିବା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୁଏ । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଏହିସବୁ କାରଣ ପାଇଁ ବୀମାର ଆବଶ୍ୟକତା ହୋଇଥାଏ ।

ଭାରତରେ, ଜଣେ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ବୀମା କ୍ରୟ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯଦି ତା' ପାଖରେ ଏକ ଗାଢ଼ି ଅଛି କାରଣ ଏହା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ। ଯଦି ଜଣେ ସାର୍ବଜନିକ ରାସ୍ତାରେ ଗାଢ଼ି ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଚାହଁବ, ତା' ସହିତ କାରର ନିଜ କ୍ଷତି ହେବାରେ ହାନିର ସମ୍ଭାବନାକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ବିବେକଶୀଳ ହେବ ଯଦିଓ ଏହା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ । ମାଲିକ-ଚାଳକ ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ନେବା ମଧ୍ୟ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 2

ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଏକ ଦ୍ୱିତୀୟକ (ଗୌଣ) ସଙ୍କଟ ବୋଧ ଅଟେ ?

- I. ବ୍ୟବସାୟ ଅବରୋଧ ମୂଲ୍ୟ
- II. କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ଜିନିଷପତ୍ର ମୂଲ୍ୟ
- III. ଭବିଷ୍ୟତରେ ହେବାକୁ ଥିବା ସମ୍ଭାବ୍ୟ ହାନିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରାବଧାନ ରୂପେ ରିଜର୍ଭ୍ ଅଲଗା କରି ରଖିବା
- IV. ହୃଦୟଘାତ ଫଳରେ ହୋଇଥିବା ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତିକରଣ ମୂଲ୍ୟ

B. ସଙ୍କଟ ସମ୍ମୁକ୍ତକରଣର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ବିଭିନ୍ନ ସଭା ସହିତ ରୁକ୍ତିରେ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି – ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କ ସହିତ, ଯେଉଁମାନେ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା କର୍ପୋରେଟ୍ ହୋଇପାରନ୍ତି । ସେହିସବୁ ଲାଭ ଯାହା ସେମାନେ ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି, ସେସବୁ ରୁକ୍ତିଗତ ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ । ବୀମା ରୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାନ୍ତି କେବଳ ଯଦି ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ନେବାରେ ଓ ହାନିସବୁ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବାରେ ଆର୍ଥିକ ରୂପେ ସକ୍ଷମ ହୋଇଥାନ୍ତି, ଯଦି ଓ ଯେତେବେଳେ ହାନି ଘଟିଥାଏ ।

ମ୍ୟୁଚୁଆଲିଟୀ (ପାରସ୍ପରିକତା) କିମ୍ବା ସମ୍ମୁକ୍ତକରଣ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ପ୍ରୟୋଗଠାରୁ ସଂରଚନା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।

ମ୍ୟୁଚୁଆଲିଟୀ ଏବଂ ବିବିଧତାକରଣ ଆର୍ଥିକ ବଜାରରେ ସଙ୍କଟ ହ୍ରାସ କରିବାର ଦୁଇ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦ୍ଧତି ଅଟନ୍ତି । ମୂଳଭୂତରୂପେ ଉଭୟେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଟନ୍ତି ।

ଡାଇଭର୍ସିଫିକେଶନ (ବିବିଧତାକରଣ)	ମ୍ୟୁଚୁଆଲିଟୀ (ପାରସ୍ପରିକତା)
ଏକଠି ନିଧିସବୁକୁ ବିଭିନ୍ନ ସମ୍ପତ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରସାରିତ କରାଯାଏ (ଅଣ୍ଟାଗୁଡ଼ିକୁ ବିଭିନ୍ନ ବାସ୍ନେଟ୍ ରେ ରଖାଯାଏ)	ମ୍ୟୁଚୁଆଲିଟୀ କିମ୍ବା ପୁଲିଙ୍ଗ୍ (ସମ୍ମୁକ୍ତକରଣ) ଅନ୍ତର୍ଗତ, ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନିଧିସବୁକୁ ସଂଯୁକ୍ତ କରାଯାଏ (ସମସ୍ତ ଅଣ୍ଟାକୁ ଗୋଟିଏ ବାସ୍ନେଟ୍ ରେ ରଖାଯାଏ) ।
ଫଣ୍ଡ/ନିଧିସବୁ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ସରୁ ଅନେକ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳକୁ ବହନ୍ତି ।	ଫଣ୍ଡ/ନିଧିସବୁ ଅନେକ ଉତ୍ସରୁ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥଳକୁ ବହନ୍ତି ।

ଚିତ୍ର 4: ମ୍ୟୁଚୁଆଲିଟୀ - ମ୍ୟୁଚୁଆଲିଟୀ (ଫଣ୍ଡ/ନିଧିସବୁ ଅନେକ ଉତ୍ସରୁ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥଳକୁ ବହୁକ୍ରି)

ମ୍ୟୁଚୁଆଲିଟୀ (ପାରସ୍ପରିକତା) ର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ତାହା ଅଟେ ଯାହା ବୀମା ତୁଚ୍ଛିଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷମତା ଓ ଅନନ୍ୟତା ଦେଇଥାଏ । ଏକ ଛୋଟ ଅଂଶଦାନ (ପ୍ରିମିୟମ) ପ୍ରଦାନ କରି, ଏକ ବୀମିତ ଅତିଶୀଘ୍ର ଏକ ବଡ଼ ପରିମାଣର ନିଧି (କର୍ପସ) ସୃଷ୍ଟି କରେ ଯାହା ବୀମିତ, ସଙ୍କଟ ଯୋଗୁଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ଏକ ହାନିର ଘଟଣାରେ ତାକୁ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ଅର୍ଥର ଏହି ସମ୍ଭାବ୍ୟ (ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ) କର୍ପସ୍ ହେଉଛି ଏହା ଯାହା ବୀମାକୁ ଅନନ୍ୟ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ବିକଳ ରହିତ କରିଥାଏ ।

C. ସଙ୍କଟ ପ୍ରବନ୍ଧନ ପଦ୍ଧତି

ଜଣେ ଏହା ମଧ୍ୟ ପଚାରିପାରେ ଯେ ବୀମା ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ସଙ୍କଟ ସ୍ଥିତିର ସଠିକ୍ ସମାଧାନ ଅଟେ କି ନୁହାଁ ଉତ୍ତର ହେଉଛି 'ନା'।

ବୀମା ହେଉଛି ଅନେକ ପଦ୍ଧତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଯାହା ଦ୍ଵାରା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍କଟସବୁକୁ ପ୍ରବନ୍ଧ କରିବାକୁ ଚାହଁ ପାରନ୍ତି । ଏଠି ସେମାନେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ସଙ୍କଟସବୁକୁ ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀକୁ ହସ୍ତାନ୍ତରିତ କରନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ମୁକାବିଲା କରିବାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଦ୍ଧତିସବୁ ଅଛନ୍ତି, ଯାହା ବିଷୟରେ ନିମ୍ନରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଗଲା:

1. ସଙ୍କଟ ପରିହାର

ଏକ ସଙ୍କଟ ସ୍ଥିତିକୁ ଚାଲିବା ଦ୍ଵାରା ସଙ୍କଟକୁ ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ସଙ୍କଟ ପରିହାର କୁହାଯାଏ । ଏ ପ୍ରକାରେ ଜଣେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ କିମ୍ବା ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଚାଲିବା ପାଇଁ, କିମ୍ବା ସେହି ସମ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଉପେକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ଯୋଗୁଁ ସଙ୍କଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାନ୍ତା ।

ଉଦାହରଣ

- i. ଜଣେ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଅନ୍ୟ କେହି ଜଣକୁ ଠିକାରେ ଦେଇ କିଛି ବିନିର୍ମାଣ ସଙ୍କଟକୁ ଏଡ଼େଇ ଦେଇ ପାରେ ।
- ii. ଜଣେ ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ଭୟରେ ଘର ବାହାରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ସାହସ କରି ନ ପାରେ କିମ୍ବା ବିଦେଶରେ ଥିବା ବେଳେ ଅସୁସ୍ଥ ହେବା ଭୟରେ ଆଦୌ ଯାତ୍ରା କରି ନ ପାରେ ।

ସଙ୍କଟ ପରିହାରକୁ ସଙ୍କଟ ସଂଚାଳନ କରିବାର ଏକ ବିପରୀତ ପଦ୍ଧତିରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଏ । ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରଗତି ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ସମାଜମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ କିଛି ସଙ୍କଟ ନେବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ସେଭଳି ସଙ୍କଟ ନେବା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପଗୁଡ଼ିକୁ ଏଡ଼େଇବାର ପରିଣାମ ସେଭଳି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପଠାରୁ ମିଳୁଥିବା ଲାଭସବୁକୁ ହରାଇବା ହୋଇପାରେ ।

2. ସଙ୍କଟ ଧାରଣ

ଜଣେ ସଙ୍କଟର ପ୍ରଭାବକୁ ପ୍ରବନ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ଏବଂ ନିଜେ ସଙ୍କଟ ଓ ଏହାର ପ୍ରଭାବକୁ ବହନ କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଏ । ଏହାକୁ ସ୍ୱୟଂ-ବାମା କୁହାଯାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ସଂସ୍ଥା, ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛୋଟ ଛୋଟ କ୍ଷତିକୁ ବହନ କରିବାର କ୍ଷମତା ସମ୍ପନ୍ନ ଅଭିଜ୍ଞତା ଆଧାରରେ, ନିଜ ପାଖରେ ସଙ୍କଟକୁ ଧାରଣ କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇପାରେ ।

3. ସଙ୍କଟ ହ୍ରାସ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

ଏହା ହେଉଛି ସଙ୍କଟ ପରିହାରଠାରୁ ଏକ ଅଧିକ ବ୍ୟବହାରିକ ଓ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ପଦ୍ଧତି । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଏକ ହାନି ଘଟିବାର ଅବସରକୁ କମ୍ କରିବା ଏବଂ/କିମ୍ବା ଏହାର ପ୍ରଭାବର ତୀବ୍ରତାକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା, ଯଦି ସେଭଳି ହାନି ଘଟେ ।

ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

ହାନିର କାରଣ ହୋଇଥିବା ଘଟଣା ଘଟିବାର ଅବସରକୁ ହ୍ରାସ କରିବାର ଉପାୟକୁ 'ହାନି ନିବାରଣ' କୁହାଯାଏ । ଯଦି ଏକ ହାନି ଘଟେ, ହାନିର ମାତ୍ରାକୁ ହ୍ରାସ କରିବାର ଉପାୟକୁ 'ହାନି ହ୍ରାସ'/'ହାନି ନ୍ୟୁନୀକରଣ' କୁହାଯାଏ ।

ହାନି ହ୍ରାସରେ ଜଡ଼ିତ ଥିବା ନିମ୍ନ ଜରିଆରେ ହାନିସବୁର ବାରମ୍ବାରତାକୁ ଏବଂ/କିମ୍ବା ଆକାରକୁ କମ୍ କରିବା:

- ଉପଯୁକ୍ତ ସଙ୍କଟ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ- ଉ.ସ୍ୱ. (i) 'ଫାୟାର୍ ଡ୍ରାଇଁ' ରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବା; (ii) କାର୍ ରେ ସିଟ୍ ବେଲ୍ଟ , ହେଲମେଟ୍ ପିନ୍ଧିବା ।
- ପର୍ଯ୍ୟାବରଣ ସମ୍ପନ୍ନ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବା – ଯେପରିକି ଭୌତିକ ଅବସ୍ଥାକୁ ଉନ୍ନତ କରିବା - ଉ.ସ୍ୱ. (i) ଫାୟାର୍ ଆଲାର୍ମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା; (ii) ମ୍ୟାଲେରିଆ ବ୍ୟାପିବା ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ମଶାଗୁଡ଼ିକୁ ମାରିବାକୁ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ସ୍ତ୍ରୋ କରିବା ।
- ବିପଦଜନକ କିମ୍ବା ସଙ୍କଟଜନକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ କରାଯାଇଥିବା ପରିବର୍ତ୍ତନ, ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଓ ଉପକରଣ ବ୍ୟବହାର କରିବା ସମୟରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନରେ – ଉ.ସ୍ୱ. (i) ନିର୍ମାଣ ସ୍ଥଳ ଭିତରେ ହେଲମେଟ୍ ପିନ୍ଧିବା; (ii) କେମିକାଲ୍ ସଂଚାଳିତ କରିବା ସମୟରେ ଗ୍ଲୋଭ୍ ଓ ଫେସ୍ ଶିଲ୍ଡ ପିନ୍ଧିବା ।
- ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବାନ୍ ଜୀବନଶୈଳୀ ନିର୍ବାହ କରିବା- ରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ହ୍ରାସ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ – ଉ.ସ୍ୱ. (i) ନିୟମିତ ମେଡିକାଲ ଯାଞ୍ଚ କରାଇବା; (ii) ନିୟମିତ ରୂପେ ଯୋଗର ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ।
- ପୃଥକୀକରଣ, କିମ୍ବା କୌଣସି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ଦୁର୍ଘଟଣାର ପ୍ରଭାବକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ, ସମ୍ପତ୍ତିର ବିଭିନ୍ନ ସାମଗ୍ରୀକୁ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ କେନ୍ଦ୍ରିତ କରି ରଖିବା ଅପେକ୍ଷା ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଖେଳାଇ ରଖିବା – ଉ.ସ୍ୱ. (i) ଅଧିକ ପରିମାଣର କଳନଶୀଳ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ଅଲଗା ଅଲଗା ସ୍ଥାନରେ ଗଢ଼ିତ କରି ରଖିବା; (ii) କାରଖାନାର ସଙ୍କଟପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଗ୍ନିନିବାରକ କବାଟ ଲଗାଇବା ।

4. ସଙ୍କଟ ବିଭାଗ

ଏହା ସେହି ହାନିର ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପାଇଁ ନିଧିର ପ୍ରାବଧାନକୁ ସୁଚୀତ କରେ ଯାହା ଘଟିପାରେ ।

- a) ସ୍ଵୟଂ-ବିଭାଗ କ୍ଷମତା ଉପରେ ସଙ୍କଟ ଧାରଣ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରେ ନିଜେ ହାନିଗୁଡ଼ିକୁ ବହନ କରିବା ଯେତେବେଳେ ତାହା ଘଟେ । ଫର୍ମ ପୂର୍ବରୁ କଳ୍ପନା କରେ ଏବଂ ନିଜର ସଙ୍କଟ ପାଇଁ ବିଭାଗ କ୍ଷମତା କରେ, ନିଜର କିମ୍ବା ଧାର କରାହୋଇଥିବା ନିଧି ଉପରେ ହୋଇଥାଉ, ଏହାକୁ ସ୍ଵୟଂ-ବୀମା କୁହାଯାଏ ।
- b) ଏକ ବୃହତ୍ ସମୂହ ମଧ୍ୟରେ ସଙ୍କଟ ଧାରଣ: ଯଦି ସଙ୍କଟଟି ଏକ ମୂଳ କମ୍ପାନୀ ଭଳି ଏକ ବୃହତ୍ ସମୂହର ଅଂଶ ହୋଇଥାଏ, ସଙ୍କଟକୁ ବୃହତ୍ ସମୂହ ମଧ୍ୟରେ ଧାରଣ କରାଯାଇପାରେ ଯାହା ହାନି ସବୁ ପାଇଁ ବିଭାଗ କ୍ଷମତା କରିଥାଏ । ଏହା ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଗଠିତ ହୋଇଥିବା ଏକ ସମୂହ ହୋଇପାରେ ।
- c) ସଙ୍କଟ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ / ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ହେଉଛି ସଙ୍କଟ ଧାରଣର ଏକ ବିକଳ୍ପ । ଏଥିରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହାନି ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ଵକୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ପକ୍ଷକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିବା ।

ବୀମା ହେଉଛି ସଙ୍କଟ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣର ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରକାରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ। ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ଅନିଶ୍ଚିତତାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ଲୋକମାନେ ବୀମାକୁ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ଯେହେତୁ ଏହା ନିଶ୍ଚିତତା ଏବଂ ମାନସିକ ଶାନ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

5. ଇନ୍ସୁରାନ୍ସ ବୀମା ଆସୁରାନ୍ସ

ଇନ୍ସୁରାନ୍ସ (ବୀମା) କୁ ଅଧିକାଂଶ ସାଧାରଣ ବୀମା ଚୁକ୍ତିମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ଯେଉଁମାନେ ଏକ ଘଟଣା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ଯାହା ଘଟିପାରେ କିମ୍ବା ଘଟି ନ ପାରେ, ଏବଂ ଯେଉଁଠି କେବଳ ଘଟଣା ପରେ ହିଁ ହାନି ରାଶିପରିମାଣର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯାଇପାରେ ।

ଆସୁରାନ୍ସ (ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି) ବିସ୍ତାରିତ ସମୟାବଧି ପାଇଁ କିମ୍ବା ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆର୍ଥିକ ସୁରକ୍ଷାକୁ ସୁଚୀତ କରେ । ଜୀବନର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ମୃତ୍ୟୁର ଘଟଣା (ହାନି କରୁଥିବା ଘଟଣା), ନିଶ୍ଚିତ ଅଟେ । କେବଳ ସମୟ ଅନିଶ୍ଚିତ ଅଟେ । ଆହୁରି, ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ମରିଯାଏ, ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ଆର୍ଥିକ ହାନିର ରାଶି ପରିମାଣକୁ ଆକଳନ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ହାନି ରାଶି ପରିମାଣ ଯାହାକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ, ତାହାକୁ ଅଗ୍ରୀମରୂପେ ନିଶ୍ଚିତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଏହି କାରଣରୁ ଲୋକେ ଜୀବନ ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରରେ 'ଆସୁରାନ୍ସ (ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି)' ପଦକୁ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

ଯଦିଓ ସେଭଳି ସୁସ୍ଥ ପ୍ରାବିଧି ବ୍ୟବଧାନ ରହିଛି, ତଥାପି 'ଇନ୍ସୁରାନ୍ସ' ଓ 'ଆସୁରାନ୍ସ' ପଦକୁ ଭାରତ ସମେତ ଅଧିକାଂଶ ବଜାରରେ ଅଦଳ-ବଦଳ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଭାରତରେ ସର୍ବବୃହତ୍ ସାଧାରଣ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ର ନାମ ହେଉଛି - ଚ୍ୟୁ ଇଣ୍ଡିଆ ଆସୁରାନ୍ସ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍ ଏବଂ ଭାରତରେ କୌଣସି ବି ଜୀବନ କମ୍ପାନୀ ତା' ନାମରେ 'ଆସୁରାନ୍ସ' ପଦ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ନାହିଁ !]

ଚିତ୍ର 5 : ବୀମା କିପରି ବୀମିତର କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ କରେ

ସ୍ପଷ୍ଟ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ

ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ସଙ୍କଟ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ (ହସ୍ତାନ୍ତରଣ) ର ଏକ ପଦ୍ଧତି ଅଟେ ?

- I. ବ୍ୟାଙ୍କ ଫିକ୍ସ ଡିପୋଜିଟ୍
- II. ଇନ୍ସୁରାନ୍ସ (ବୀମା)
- III. ଇକ୍ସଚ୍ୟୁଟିଭ ଶେୟର୍
- IV. ରିଆଲ୍ ଇଷ୍ଟେଟ୍

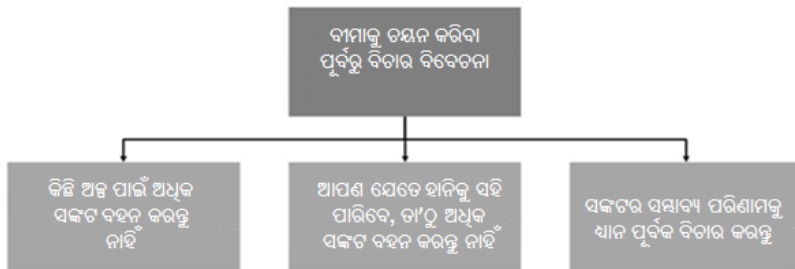
D. ସଙ୍କଟ ପ୍ରବନ୍ଧନ ପାଇଁ ଏକ ସାଧନ ରୂପେ ବୀମା

'ସଙ୍କଟ' ପଦଟି ସେହି ହାନିକୁ ସୂଚୀତ କରେ ନାହିଁ ଯାହା ପ୍ରକୃତରେ ଘଟିଛି କିନ୍ତୁ ସେହି ହାନି ଯାହା ଘଟିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି । ଏହା ଏକ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ (ଅପେକ୍ଷିତ) ହାନି ଅଟେ । ଏହି ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ହାନିର ମୂଲ୍ୟ ଦୁଇଟି କାରକର ଫଳାଫଳ ଅଟେ:

- i. ଏହି ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ଯେ, ଯାହାକୁ ବୀମିତ କରାଯାଇଛି, ତାହାର ବିପତ୍ତି ଘଟିପାରେ, ଯାହାର ପରିଣାମ ହାନି ହୋଇପାରେ
- ii. ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ତୀବ୍ରତା (ପ୍ରଭାବ) କିମ୍ବା ହାନିର ପରିମାଣ ଯାହା ଘଟିପାରେ

ସଙ୍କଟର ମୂଲ୍ୟ ଉଭୟ ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ଏବଂ ତୀବ୍ରତା (ହାନିର ପରିମାଣ) ସହିତ ସମାନ୍ୱୟିତ ରୂପେ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇପାରେ । ଏହା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ – (କ) ଯଦି ହାନିର ପରିମାଣ ଅତି ବେଶୀ ହୁଏ, ଏହାର ଘଟିବାର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା କମ୍ ହେବ, ସଙ୍କଟର ମୂଲ୍ୟ କମ୍ ହେବ ଯେହେତୁ ସେଭଳି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅତି ଅଳ୍ପ ହୋଇପାରେ । (ଖ) ଯଦିଓ ହାନିର ପରିମାଣ କମ୍ ଅଟେ, ଯଦି ଏହାର ଘଟିବାର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ଅତି ବେଶୀ ହୁଏ, ସଙ୍କଟର ମୂଲ୍ୟ ବେଶୀ ହୋଇପାରେ, ଯେହେତୁ ସେଭଳି ଅନେକ ଘଟଣା ଘଟିପାରେ । ବୀମାକୁ ଜଣକର ସଙ୍କଟ ପ୍ରବନ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସାଧନ ରୂପେ ଦେଖାଯାଇପାରେ । ଏହା ଏକ ବୀମିତ ହାନି ଯୋଗୁଁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ସମ୍ପତ୍ତି/ଧନ ହରାଇବାର ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଭାବଠାରୁ ତାକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ଚିତ୍ର 6: ବୀମାକୁ ଚୟନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ବିଚାର ବିବେଚନା

E. ବୀମାକୁ ଚୟନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ବିଚାର ବିବେଚନା

ବୀମା କରିବା ପାଇଁ ହେବ କି ନାହିଁ, ଏହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପୂର୍ବରୁ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିଜେ ଏହାକୁ ବହନ କରିବାର ମୂଲ୍ୟ ବିପକ୍ଷରେ ସଙ୍କଟକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ କରିବାର ମୂଲ୍ୟ (ବୀମା ପ୍ରିମିୟମ) ର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବୀମା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ଯେଉଁଠି ହାନି ପ୍ରଭାବ ଅତି ବେଶୀ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ସମ୍ଭାବ୍ୟତା (ଏଣୁ ତେଣୁ ପ୍ରିମିୟମ), ଅତି କମ୍ ହୋଇପାରେ । ଉ.ସ୍ୱ. (i) ଭୂମିକମ୍ପର ସମ୍ଭାବନା; (ii) ଜାହାଜ ବୁଡ଼ିଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ।

- a) କିଛି ଅଳ୍ପ ପାଇଁ ଅଧିକ ସଙ୍କଟ ବହନ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ: ସଙ୍କଟକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ କରିବାର ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଯଥାର୍ଥ ସମ୍ପର୍କ ଥିବା ଉଚିତ୍ ।

ଏକ ସାଧାରଣ ବଲ୍ ପେନ୍ ର ବୀମା କରିବାର କିଛି ଅର୍ଥ ହୋଇପାରେ କି ?

b) ଆପଣ ଯେତେ ହାନିକୁ ସହି ପାରିବେ, ତା'ଠୁ ଅଧିକ ସଙ୍କଟ ବହନ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ : ଯଦି ହାନିଟି, ଯାହା ଏକ ଘଟଣା କାରଣରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବ, ତାହା ଦେବାଳିଆ ହେବାର କାରଣ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ହୋଇଥିବ, ସଙ୍କଟର ଧାରଣା ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇ ନ ପାରେ ।

ଯଦି ଏକ ବଡ଼ ତେଲ ବିଶୋଧନ କେନ୍ଦ୍ର (ଅଏଲ୍ ରିଫାଇନେରୀ) ଧୂସପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଯାଏ, ମାଲିକମାନେ ହାନିକୁ ବହନ କରିବା ପାଇଁ ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

c) ସଙ୍କଟର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପରିଣାମକୁ ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ବିଚାର କରନ୍ତୁ : ସେହିସବୁ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବାମିତ କରିବା ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅଟେ ଯାହା ପାଇଁ ଏକ ହାନି ଘଟଣା ଘଟିବାର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା (ବାରମ୍ବାରତା) କମ୍ କିନ୍ତୁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପ୍ରଭାବ (ଗମ୍ଭୀରତା/ମାତ୍ରା) ଅଧିକ ଅଟେ ।

ଏକ ସ୍ୱେଚ୍ଛା ସମାପନକାରୀ ହାନି ଏତେ ମୂଲ୍ୟବାନ ହୋଇପାରେ ଯେ ଏହାକୁ ବାମିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 4

ନିମ୍ନ ପରିଦୃଶ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ କାହାକୁ ବାମିତ ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ?

- I. ପରିବାରର ଏକମାତ୍ର ଭୋଜନ ଦାତାର ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇପାରେ
- II. ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଖାଲେଟ୍ ହଜି ଯାଇପାରେ
- III. ଷ୍ଟକ୍ ମୂଲ୍ୟର ଅତ୍ୟନ୍ତ ପତନ ହୋଇପାରେ
- IV. ସ୍ୱାଭାବିକ ବ୍ୟବହାରରେ ଖରାପ ହୋଇ ଏକ ଘରର ମୂଲ୍ୟ ହ୍ରାସ ହୋଇପାରେ

F. ବାମା ବଜାର ଖେଳାଳୀ (ବ୍ୟବସାୟୀ)

ବାମା କମ୍ପାନୀମାନେ (ବାମାକର୍ତ୍ତାମାନେ) ବାମା ଉଦ୍ୟୋଗରେ ମୁଖ୍ୟ ଖେଳାଳୀ(ବ୍ୟବସାୟୀ) ହୋଇଥାନ୍ତି । ବାମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ, ଅନେକ ପକ୍ଷ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ବାମା ମୂଲ୍ୟ ଶିକୁଳାର ଅଙ୍ଗ ଅଟନ୍ତି । ବାମା ବିନିୟମକ (ନିୟନ୍ତ୍ରକ) ଅଛି, ଯିଏ ସମଗ୍ର ବଜାରକୁ ବିନିୟମନ (ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) କରେ ।

ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଯେପରିକି ଅଭିକର୍ତ୍ତା, ବ୍ରୋକର୍, ବ୍ୟାଙ୍କ (ବ୍ୟାଙ୍କାସ୍ତ୍ରାଧିକାରୀ ଭାବରେ) ବାମା ମାର୍କେଟିଙ୍ଗ୍ ଫାର୍ମ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ବିନ୍ଦୁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ/ବାମିତମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ଜାଣନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ଉପଲକ୍ଷ ପଲିସୀସବୁ ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦିଅନ୍ତି ।

ସର୍ବେକ୍ଷକ ଏବଂ ହାନି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ/ସମାୟୋଜକମାନେ ଦାବୀସବୁକୁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏବଂ ସହାୟକ କାର୍ଯ୍ୟସବୁ କରନ୍ତି । ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକମାନେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ଯାତ୍ରା ବାମା ଦାବୀସବୁ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ବିନିୟମନରେ ପ୍ରାବଧାନ ଅଛି ଯେ ଗ୍ରାହକ ପ୍ରତି ସମସ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି ।

ବାମା କମ୍ପାନୀ ଓ ବାମିତ ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ହୋଇଥିବାରୁ, ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଅଟେ ଯେ ସଙ୍କଟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟ ସୂଚନା ବାମିତ ଦ୍ୱାରା ବାମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଉଛି ।

ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ (ବୀମିତ) ପ୍ରତି ଏକ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତା/ମଧ୍ୟସ୍ଥଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ବିନିୟମନ ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟସ୍ଥମାନଙ୍କ କେତେକ ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି । ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ମଧ୍ୟସ୍ଥଙ୍କ ଏକ ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି ।

ବିନିୟମନରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି ଯେ ଯେଉଁଠି ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା କିମ୍ବା ତା' ଅଭିକର୍ତ୍ତା କିମ୍ବା ଏକ ବୀମା ମଧ୍ୟସ୍ଥଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, ସେଭଳିଆ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକକୁ ଉଚିତ୍ ଭାବେ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ଉଚିତ୍ । ଏହା ମଧ୍ୟ କୁହେ ଯେ “ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା କିମ୍ବା ଏହାର ଅଭିକର୍ତ୍ତା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକକୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଯାହା ତା' ହିତରେ ହେବ, ତା' ଉପରେ ନିର୍ଭର ନେବାରେ ତାକୁ ସକ୍ଷମ କରିବା ପାଇଁ, ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକକୁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିବ” ।

ଯଦି ପ୍ରସ୍ତାବ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାଗଜପତ୍ରକୁ ଗ୍ରାହକ ପୂରଣ ନ କରେ, ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମର ଶେଷରେ ଗ୍ରାହକଠାରୁ ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସମ୍ମିଳିତ କରାଯାଇ ପାରେ ଯେ ଫର୍ମ ଓ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ତାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବୁଝାଇ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ସେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଚୁକ୍ତିର ମହତ୍ତ୍ୱକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ବୁଝିଛି ।

ଯେତେବେଳେ ଗ୍ରାହକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ପ୍ରିମିୟମ ପାଇଁ ରାଶିପ୍ରଦାନ କରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏକ ରସିଦ୍ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ଅଟେ । ଅର୍ଥାତ୍, ଯଦିଓ ପ୍ରିମିୟମକୁ ଅଗ୍ରୀମରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।

G. ସମାଜରେ ବୀମାର ଭୂମିକା

ଏକ ଦେଶର ଆର୍ଥିକ ବିକାଶରେ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଛି । ସେମାନେ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତି ଯେ ଦେଶର ଧନ (ସମ୍ପତ୍ତି) ସୁରକ୍ଷିତ ଓ ସଂରକ୍ଷିତ ରହିଛି । ସେମାନଙ୍କ କେତେକ ଯୋଗଦାନ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

- ବୀମା ମ୍ୟୁଚୁଆଲିଟୀ (ପାରସ୍ପରିକତା) ର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ, ଯେଉଁଠାରେ ସମୁଦାୟ ଅଭାଗୀ କିଛି ସଦସ୍ୟ (ଯେଉଁମାନେ ଆର୍ଥିକ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି,) ସେମାନଙ୍କୁ ସହାୟତା ଦେବା ପାଇଁ ସମୁଦାୟର ସମ୍ମିଳିତ ଶକ୍ତିକୁ ଏକତ୍ରିତ କରାଯାଏ । ବୀମାର କୌଣସି ବିକଳ ନାହିଁ ।
- ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ପରିମାଣର ପ୍ରିମିୟମ ଏକତ୍ରିତ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ବୃହତ୍ ନିଧି ରୂପେ ଏକାଠି ସମୂହରେ ରଖନ୍ତି । ଏହିସବୁ ନିଧିକୁ ରଖାଯାଏ ଏବଂ ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କ ହିତ ଓ ଜନସମୁଦାୟର ଲାଭ ପାଇଁ ନିବେଶ କରାଯାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ କାଳ୍ପନିକ ଦୁଃସାହସିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନୁଚିତ ରୂପେ ନିବେଶ କରାଯାଏ ନାହିଁ ।
- ବୀମା ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ବୀମିତ – ଉଭୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଉପକ୍ରମ (ଏକ୍ସପ୍ରାଇଜେସ୍)କୁ –ଦୁର୍ଘଟଣା କିମ୍ବା ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟଣା କାରଣରୁ ହୋଇଥିବା ହାନି ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷାର ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏହା ପୁଞ୍ଜିକୁ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖେ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଓ ଉଦ୍ୟୋଗ ପାଇଁ ଏହାକୁ ମୁକ୍ତ କରେ, ଯାହା ଦେଶର ବୃଦ୍ଧିରେ ସହାୟକ ହୁଏ ।
- ବୀମା ପୁଞ୍ଜିର ନିବେଶକୁ ସକ୍ଷମ କରେ ଯାହାର ପରିଣାମ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଓ ଔଦ୍ୟୋଗିକ ବିକାଶ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ନୂତନ ଉଦ୍ୟୋଗ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଭୟ, ବ୍ୟସ୍ତତା ଓ ବ୍ୟଗ୍ରତାକୁ ହଟାଇବାରେ ମଧ୍ୟ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ।

- e) ଅନେକ ବ୍ୟାଙ୍କ ଓ ଆର୍ଥିକ ସଂସ୍ଥା ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ରଣ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ଯଦି ଏହା ହାନି ଓ କ୍ଷତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ବୀମିତ ହୋଇ ନ ଥାଏ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ବନ୍ଧକ ରୂପେ ପଲିସୀକୁ ସମନ୍ୱୟରେ କରିବା ଉପରେ ଛୋଟ ଦିଅନ୍ତି ।
- f) ବଡ଼ ବଡ଼ ଜଟିଳ ସଙ୍କଟସବୁକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ସାଧାରଣ ବୀମା କର୍ତ୍ତାମାନେ ଯୋଗ୍ୟତା ପ୍ରାପ୍ତ ଇଞ୍ଜିନିୟର/ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଶେଷଜ୍ଞମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପତ୍ତିର ନିରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତି । ସେମାନେ ସଙ୍କଟର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରନ୍ତି ଏବଂ ସଙ୍କଟକୁ କମ୍ କରିବା ପାଇଁ ସଙ୍କଟ ପ୍ରବନ୍ଧନ ପ୍ରଣାଳୀ ଉପରେ ପରାମର୍ଶ ଦିଅନ୍ତି ଓ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।
- g) ବୀମା ବ୍ୟାପାର, ଜାହାଜ ଚାଳନ ଓ ବ୍ୟାଙ୍କିଂ ସେବା ଭଳି ଦେଶ ପାଇଁ ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ଅର୍ଜନ କରନ୍ତି ।
- h) ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଅଗ୍ନି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ହାନି ନିବାରଣ, କାର୍ଗୋ ହାନି ନିବାରଣ, ଔଦ୍ୟୋଗିକ ନିରାପତ୍ତା ଏବଂ ସଡ଼କ ନିରାପତ୍ତାରେ ନିୟୁତ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ଥାଆନ୍ତି ।
- i) ନୂତନ ଉଦ୍ୟୋଗୀମାନେ ବୀମା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତାବିତ ସୁରକ୍ଷା ସହିତ ନୂତନ କିମ୍ବା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଜ୍ଞାତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିବେଶ କରିବା ପାଇଁ ଆତ୍ମ ବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରାପ୍ତ କରନ୍ତି ।

ସୂଚନା

ବୀମା ଏବଂ ସାମାଜିକ ସୁରକ୍ଷା

- a) ସାମାଜିକ ସୁରକ୍ଷା ରାଷ୍ଟ୍ରର ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ । ରାଷ୍ଟ୍ରର ସାମାଜିକ ସୁରକ୍ଷା ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକ, ସାମାଜିକ ସୁରକ୍ଷାର ସାଧନ ରୂପେ, ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ କିମ୍ବା ସୈଦ୍ଧିକ ବୀମାର ଉପଯୋଗକୁ ସଂପୃକ୍ତ କରନ୍ତି । କର୍ମଚାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ବୀମା ଅଧିନିୟମ, 1948, ଔଦ୍ୟୋଗିକ କର୍ମଚାରୀ ଓ ସେମାନଙ୍କ ପରିବାରଙ୍କ ପାଇଁ ରୋଗ, ବିକଳାଙ୍ଗତା, ପ୍ରସୂତି ଓ ମୃତ୍ୟୁର ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ରାଶିପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ କର୍ମଚାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ବୀମା ନିଗମର ପ୍ରାବଧାନ ରଖିଛି ।
- b) ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାୟୋଜିତ ସାମାଜିକ ସୁରକ୍ଷା ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକରେ ଏକ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ଯେପରି କି
 1. PMJJBY – ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଜୀବନ ଜ୍ୟୋତି ବୀମା ଯୋଜନା
 2. PMSBY – ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ସୁରକ୍ଷା ବୀମା ଯୋଜନା
 3. PMFBY – ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଫସଲ ବୀମା ଯୋଜନା
 4. PMJAY – ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଜନ ଆରୋଗ୍ୟ ଯୋଜନା (ଆୟୁଷ୍ମାନ ଭାରତ)
 5. PMVVY – ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ବୟ ବନ୍ଦନା ଯୋଜନା – ଏକ ପେନସନ୍ ଯୋଜନା
 6. APY – ଅଟଳ ପେନସନ୍ ଯୋଜନା

ଏମାନେ, ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସରକାରୀ ଯୋଜନାସବୁ ଭାରତୀୟ ସମାଜ/ ସମୁଦାୟକୁ ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରି ଆସୁଅଛନ୍ତି ।

- c) ସରକାରୀ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକୁ ସହାୟତା ଯୋଗାଇବା ବ୍ୟତୀତ, ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଆଧାରରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାସବୁ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ଯାହାର ଅନ୍ତିମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ସାମାଜିକ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା । ବାଣିଜ୍ୟିକ

ଆଧାରରେ ସଂଚାଳିତ ହେଉଥିବା ଗ୍ରାମୀଣ ବୀମା ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକର ପରିକଳ୍ପନା ଗ୍ରାମୀଣ ପରିବାରମାନଙ୍କୁ ସାମାଜିକ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ କରାଯାଇଛି ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 5

ନିମ୍ନଲିଖିତ ବୀମା ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଭାରତୀୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାୟୋଜିତ ହୋଇଛି ?

- I. ପ୍ର.ମ. ଜନ ଆରୋଗ୍ୟ ଯୋଜନା – ଆୟୁଷ୍ମାନ ଭାରତ
- II. ପ୍ର.ମ.ଫସଲ ବୀମା ଯୋଜନା
- III. ପ୍ର.ମ. ସୁରକ୍ଷା ବୀମା ଯୋଜନା
- IV. ଉପରୋକ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ ସମସ୍ତ

ସାରାଂଶ

- ବୀମା ହେଉଛି ସଙ୍କଟ ସମ୍ବୃଦ୍ଧକରଣ କରିଆରେ ସଙ୍କଟ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ।
- ଆଜିକାଲି ପ୍ରଚଳିତ ଥିବା ଭଳି ବ୍ୟବସାୟିକ (ବାଣିଜ୍ୟିକ) ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ ଲକ୍ଷ୍ୟନର ଲକ୍ଷ୍ୟ କଫି ହାଉସରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ।
- ଏକ ବୀମା ବ୍ୟବସ୍ଥାପନରେ ନିମ୍ନ ସବୁ ସଂପୃକ୍ତ ଥାଆନ୍ତି:
 - ✓ ସମ୍ପତ୍ତି,
 - ✓ ସଙ୍କଟ,
 - ✓ ଆପଦ,
 - ✓ ଚୁକ୍ତି,
 - ✓ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏବଂ
 - ✓ ବୀମିତ
- ଯେତେବେଳେ ସମାନ ପ୍ରକାରର ସମ୍ପତ୍ତି ଥିବା, ସମାନ ପ୍ରକାରର ସଙ୍କଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ, ନିର୍ଭୁଗୁଡ଼ିକର ଏକ ସାଧାରଣ ସମୁଦାୟ (ସମୂହ) ରେ ଅଂଶଦାନ କରନ୍ତି, ଏହାକୁ ସମୁଦାୟକରଣ କୁହାଯାଏ ।
- ବୀମା ବ୍ୟତୀତ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଙ୍କଟ ପ୍ରବନ୍ଧନ ପଦ୍ଧତିରେ ସମ୍ମିଳିତ ହୁଅନ୍ତି :
 - ✓ ସଙ୍କଟ ପରିହାର,
 - ✓ ସଙ୍କଟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ,
 - ✓ ସଙ୍କଟ ଧାରଣ,
 - ✓ ସଙ୍କଟ ବିଭାଜନ ଏବଂ
 - ✓ ସଙ୍କଟ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ/ହସ୍ତାନ୍ତରଣ
- ବୀମାର ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି:
 - ✓ ଆପଣ ଯେତିକି ହାନିକୁ ସହି ପାରିବେ, ତା’ଠୁ ଅଧିକ ସଙ୍କଟ ବହନ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ,
 - ✓ ସଙ୍କଟର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପରିଣାମକୁ ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ବିଚାର କରନ୍ତୁ ନାହିଁ, ଏବଂ
 - ✓ କିଛି ଅଳ୍ପ ପାଇଁ ଅଧିକ ସଙ୍କଟ ବହନ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

ମୂଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

1. ସଙ୍କଟ
 2. ସମୁଦୟକରଣ
 3. ସମ୍ପତ୍ତି
 4. ସଙ୍କଟ ଭାର
 5. ସଙ୍କଟ ପରିହାର
 6. ସଙ୍କଟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ
 7. ସଙ୍କଟ ଧାରଣ
 8. ସଙ୍କଟ ବିଭବପୋଷଣ
 9. ସଙ୍କଟ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ/ହସ୍ତାନ୍ତରଣ
-

ସ୍ପଷ୍ଟ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

- ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II
- ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III
- ଉତ୍ତର 3 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II
- ଉତ୍ତର 4 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି I
- ଉତ୍ତର 5 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି IV
-

ଅଧ୍ୟାୟ C-02

ବୀମାର ମୂଳ ତତ୍ତ୍ୱ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ, ଆମେ ବୀମାର ବିଭିନ୍ନ ମୂଖ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱ ଓ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ଯାହା ବୀମାର କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ସଂଚାଳିତ କରନ୍ତି ।

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଣାମ

A. ବୀମାର ମୂଳ ତତ୍ତ୍ୱ

ସମ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ସଙ୍କଟ

ବିପତ୍ତି ଏବଂ ଆପଦ

ସଙ୍କଟ ସମ୍ମୁଖ୍ୟକରଣ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ପରେ, ଜଣେ ସକ୍ଷମ ହେବ:

1. ସମ୍ପତ୍ତି ବିଷୟରେ ବୁଝିବାରେ
2. ସଙ୍କଟ, ବିପତ୍ତି ଏବଂ ଆପଦକୁ ବୁଝିବାରେ
3. ସଙ୍କଟ ପ୍ରବନ୍ଧନକୁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବାରେ
4. ବୀମାରେ ସଙ୍କଟ ସମ୍ମୁଖ୍ୟକରଣକୁ ବୁଝିବାରେ

A. ବୀମାର ମୂଳ ତତ୍ତ୍ୱ

ଆମେ ଦେଖୁଛୁ ଯେ ବୀମା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଚାରୋଟି ମୂଳତତ୍ତ୍ୱ ଅଛନ୍ତି

- ✓ ସମ୍ପତ୍ତି
- ✓ ସଙ୍କଟ
- ✓ ସଙ୍କଟ ସମୁଦ୍ଧକରଣ

ଆସନ୍ତୁ ଏବେ ବୀମା ପ୍ରକ୍ରିୟାର ବିଭିନ୍ନ ମୂଳ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ବିସ୍ତୃତ ରୂପେ ଦେଖିବା ।

1. ସମ୍ପତ୍ତି

ପରିଭାଷା

ଏକ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ 'କୌଣସି ଜିନିଷ ଯାହା କିଛି ଲାଭ ଦିଏ ଏବଂ ଏହାର ମାଲିକ ପାଇଁ କିଛି ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ ଥାଏ', ଏହି ରୂପେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇପାରେ ।

ଏକ ସମ୍ପତ୍ତିର ନିମ୍ନ ବିଶେଷତାସବୁ ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ:

➤ **ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ:** ଏକ ସମ୍ପତ୍ତିର ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ମୂଲ୍ୟ ଦୁଇ ପ୍ରକାରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ ।

a) **ଆୟ ଉତ୍ପନ୍ନ :** ସମ୍ପତ୍ତି ଉତ୍ପାଦକ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଆୟ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

ବିସ୍ତୃତ ତିଆରି କରିବାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ମେସିନ, କିମ୍ବା ଦୁଷ୍ଟ ଜାତ କରୁଥିବା ଗାଈ, ଉଭୟେ ସେମାନଙ୍କ ମାଲିକ ପାଇଁ ଆୟ ଉତ୍ପନ୍ନ କରନ୍ତି । ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବାନ୍ କର୍ମଚାରୀ ଏକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଟେ ।

b) **ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ:** ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅନେକ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରି ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି ମୂଲ୍ୟ ବି ବୃଦ୍ଧି କରିପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ରେଫ୍ରିଜେରେଟର ଥଣ୍ଡା କରେ ଓ ଖାଦ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ କରେ ଯେତେବେଳେ କି ଏକ କାର୍ ପରିବହନରେ ଆରାମ ଓ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରେ, ସେହି ଭଳି ରୋଗମୁକ୍ତ ଶରୀର ନିଜର ତଥା ପରିବାରର ମଧ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ବଢ଼ାଇଥାଏ ।

➤ **ଦୁର୍ଲଭତା ଏବଂ ପ୍ରଭୁତ୍ୱ**

ବାୟୁ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ବିଷୟରେ କ'ଣ କୁହାଯାଇପାରେ? ସେମାନେ ସମ୍ପତ୍ତି ନୁହଁନ୍ତି କି? - **ଉତ୍ତର ହେଉଛି 'ନା' ।**

କିଛି ଜିନିଷ ସେତେ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ଅଟନ୍ତି ଯେତେ ବାୟୁ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ଅଟନ୍ତି । ଆମେ ସେମାନଙ୍କ ବିନା ବଞ୍ଚିପାରିବା ନାହିଁ । ତଥାପି ପଦର ଆର୍ଥିକ ଅର୍ଥରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଏ ନାହିଁ ।

ଏଥି ପାଇଁ ଦୁଇଟି କାରଣ ଅଛି:

- ✓ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରଦାୟ ପ୍ରଚ୍ଚର ଅଟେ ଏବଂ ଦୁର୍ଲଭ ନୁହେଁ ।
- ✓ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ କୌଣସି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ମୁକ୍ତ ଭାବେ ଉପଲବ୍ଧ ।

ଏହାର ନିହିତାର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ଏକ ଜିନିଷ ସମ୍ପତ୍ତିର ଯୋଗ୍ୟ ହେବାପାଇଁ ଦୁଇଟି ଅଧିକ ସର୍ତ୍ତକୁ ପୂରଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ –ଏହାର ଦୁର୍ଲଭତା ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରଭୁତ୍ୱ କିମ୍ବା ଯା ଉପରେ କୌଣସି ଜଣକର ଅଧିକାର ।

➤ **ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ବୀମା**

ବୀମା ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଘଟଣାଠାରୁ ଉତ୍ତର ହୋଇଥିବା ଆର୍ଥିକ ହାନି ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ବ୍ୟବହାର ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବା ସ୍ୱାଭାବିକ ଘସା-ଘସିରେ ଖରାପ ହୋଇଥିବା ପାଇଁ ନୁହେଁ ।

ଆମେ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଉଚିତ୍ ଯେ **ବୀମା ଏକ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ହାନି କିମ୍ବା ନଷ୍ଟରୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବ ନାହିଁ ।** ଏକ ଭୁଲିକମ୍ପ ଏକ ଘରକୁ ବିଧ୍ୱସ୍ତ କରିବ, ଏହା ବୀମିତ ହୋଇଥାଉ ଅଥବା ହୋଇ ନ ଥାଉ । ବୀମାକର୍ତ୍ତା କେବଳ କିଛି ଅର୍ଥ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ, ଯାହା ହାନିର ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଭାବକୁ କମ୍ କରିପାରେ ।

ଏକ ରାଜିନାମାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନରେ ହାନି ଉତ୍ତର ହୋଇପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ରଘୁନୀକାରୀର ବହୁତ ହାନି ହୋଇପାରେ ଯଦି ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ଆମଦାନୀକାରୀ ଜିନିଷକୁ ନେବାପାଇଁ ମନା କରିଦେଲା କିମ୍ବା ରାଶିପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଦୋଷୀ ହୋଇଗଲା ।

➤ **ଜୀବନ ବୀମା**

ଆମର ଜୀବନ ବିଷୟରେ କ'ଣ କୁହାଯାଇପାରେ? କୌଣସି ଜିନିଷ ଆମ ପାଇଁ ସେତେ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ନୁହେଁ ଯେତେ ଆମର ନିଜ ଜୀବନ ଓ ଆମର ପ୍ରିୟଜନମାନଙ୍କ ଜୀବନ । ଆମର ଜୀବନ ଗନ୍ଧାର ରୂପେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇପାରେ ଯେତେବେଳେ ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା କିମ୍ବା ରୋଗର ଶିକାର ହୁଏ ।

ଏହା ଦୁଇ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରଭାବିତ କରେ:

- ✓ ପ୍ରଥମତଃ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରୋଗର ଚିକିତ୍ସାର ମୂଲ୍ୟ/ଖର୍ଚ୍ଚ ଥାଏ ।
- ✓ ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ଆର୍ଥିକ ଉପାର୍ଜନରେ ହାନି ହୋଇପାରେ, ଉଭୟ ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ବିକଳାଙ୍ଗତା କାରଣରୁ ।

ଏ ପ୍ରକାର ହାନିଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ବୀମା କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରକାରର ବୀମା ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । ବୀମା ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ସମ୍ଭବ ଅଟେ ଯାହାର ସେହି ସମ୍ପତ୍ତି ଥିବ, ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ ଥିବ [ଅର୍ଥାତ୍, ଯାହା ଆୟ ଉତ୍ତର କରେ କିମ୍ବା କିଛି ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରୁଥିବ]; ଯାହାର ହାନି [ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ ଘଟଣା ଯୋଗୁଁ] ଆର୍ଥିକ ହାନିର କାରଣ ହୋଇପାରେ [ଯାହାକୁ ଟଙ୍କା ରୂପେ ମପାଯାଇପାରେ] ।

ଏ ପ୍ରକାରେ ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ସାଧାରଣରୂପେ ବୀମା ବାର୍ତ୍ତାଳାପରେ ବୀମାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ରୂପେ ସୁଚୀତ କରାଯାଏ ।

2. ସଙ୍କଟ

ବୀମା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ତରଫି ହେଉଛି ସଙ୍କଟର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ । ସଙ୍କଟକୁ ହାନିର ସମ୍ଭାବନା ରୂପେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇପାରେ । ସଙ୍କଟକୁ ଏ ପ୍ରକାରେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତି ରୂପେ ସୂଚୀତ କରାଯାଏ ଯାହା ଏକ ଘଟଣା ଘଟିବାଯୋଗୁଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ । ସଙ୍କଟକୁ ବେଳେ ବେଳେ ବୀମାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ରୂପେ ମଧ୍ୟ ସୂଚୀତ କରାଯାଇ ପାରେ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସାଧାରଣତଃ ନିଜର ଘର ଜଳିଯାଉ କିମ୍ବା ନିଜର କାରର ଦୁର୍ଘଟଣା ହେଉ ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟାଶା ରଖେ ନାହିଁ । ତଥାପି ଏହା ଘଟିପାରେ ।

ସଙ୍କଟର ଉଦାହରଣସବୁ ହେଉଛନ୍ତି ଏକ ଘର ଜଳିଯିବା କିମ୍ବା ଚୋରୀ କିମ୍ବା ଦୁର୍ଘଟଣାଠାରୁ ଉପୁଜିଥିବା ଆର୍ଥିକ ହାନିର ସମ୍ଭାବନା ଯାହାର ପରିଣାମ ଏକ ଅଙ୍ଗ ହରାଇବା ହୋଇପାରେ ।

ଏହାର ଦୁଇଟି ନିହିତାର୍ଥ ଅଛି ।

- i. ପ୍ରଥମତଃ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ହାନି ହୋଇପାରେ କିମ୍ବା ହୋଇ ନ ପାରେ ।
- ii. ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ସେହି ଘଟଣା, ଯାହା ଘଟିବା କାରଣରୁ ବାସ୍ତବରେ ହାନି ହୋଇଥାଏ, ତାହାକୁ ଆପଦ କୁହାଯାଏ । ଏହା ହେଉଛି ହାନିର କାରଣ ।

ଉଦାହରଣ

ଆପଦର ଉଦାହରଣସବୁ ହେଉଛନ୍ତି ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ, ଭୂମିକମ୍ପ, ବନ୍ୟା, ବିଜୁଳୀ, ଚୋରୀ, ହୃଦୟଘାତ ଇତ୍ୟାଦି ।

ସ୍ୱାଭାବିକ ଘଷା-ଘଷି ହୋଇ ନଷ୍ଟ ହେବା

ଏହା ସତ୍ୟ ଅଟେ ଯେ କୌଣସି ଜିନିଷ ବି ଚିରକାଳ ପାଇଁ ରହେ ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମ୍ପତ୍ତିର ଏକ ସୀମିତ ଜୀବନ କାଳ ଥାଏ ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ରହେ ଏବଂ ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରେ । ଏହା ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଟେ ଏବଂ ଜଣେ ନିଜର ମୋବାଇଲ୍, ଖାଣିଙ୍ ମେସିନ୍ ଓ ପୋଷାକକୁ ତ୍ୟାଗ କରେ କିମ୍ବା ବଦଳାଇଥାଏ ଯେତେବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପଯୋଗରେ ଘଷା ଘଷି ହୋଇ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ତେଣୁକରି ସାଧାରଣ ଘଷା ଘଷି (ବ୍ୟବହାର) ଦ୍ୱାରା ଉପୁଜିଥିବା ହାନିସବୁକୁ ବୀମାରେ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ ।

ସଙ୍କଟର ସମ୍ମୁଖୀନ: ଏକ ଆପଦର ଘଟଣା କାରଣ ଏକ ହାନି ହେବ, ଏହା ଜରୁରୀ ନୁହେଁ । ମୁମ୍ବାଇରେ ରହୁଥିବା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ତଟବର୍ତ୍ତୀ ଆକ୍ସରେ ହୋଇଥିବା ବନ୍ୟାଯୋଗୁଁ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ନ ଥାଏ । ହାନି ଘଟିବା ପାଇଁ ସମ୍ପତ୍ତିଟି ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଆପଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ଉଚିତ୍ । କେବଳ ସଙ୍କଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ବୀମା କ୍ଷତିପୂରଣର ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣ ହୋଇ ନ ଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

କାରଖାନା ପରିସରର ଏକ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ଘଟିବାରେ ବାସ୍ତବରେ କିଛି କ୍ଷତି ହୋଇ ନ ପାରେ । ବୀମାର ଭୂମିକା ଆସେ କେବଳ ଯଦି ଏକ ଆପଦ ଫଳରେ ପ୍ରକୃତରେ ଆର୍ଥିକ ହାନି ଘଟେ ।

ସଙ୍କଟ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାର ମାତ୍ରା :

ଦୁଇଟି ସମ୍ପତ୍ତି ସେହି ସମାନ ଆପଦ (ବିପତ୍ତି) ର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇପାରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ହାନିର ସମ୍ଭାବନା କିମ୍ବା ହାନିର ମାତ୍ରା ବହୁତ ଅଲଗା ହୋଇପାରେ । ବିଶ୍ଳେଷକ ନେତୃତ୍ୱବା ଗାଡ଼ି ପାଣି ନେତୃତ୍ୱବା ଟ୍ୟାକ୍‌ଟିକ୍ ଆପେକ୍ଷା ନିଆଁ ଦ୍ୱାରା ଅତ୍ୟଧିକ ହାନିର ଶିକାର ହୋଇପାରେ ।

3. ସଙ୍କଟ ପ୍ରବନ୍ଧନ

➤ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିବା କ୍ଷତିର ପରିମାଣ

ହାନିର ମାତ୍ରା ଏବଂ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟ ଉପରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ଦ୍ୱାରା ଏହା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇପାରେ । ଏହି ଆଧାରରେ ଜଣେ ତିନି ପ୍ରକାରର ସଙ୍କଟ ଘଟଣା କିମ୍ବା ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିପାରିବ ।

➤ ସଙ୍କଟପୂର୍ଣ୍ଣ

ଯେଉଁଠି ହାନି ଏତେ ମାତ୍ରାର ହୋଇଥାଏ; ତାହାର ଫଳାଫଳ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହାନି କିମ୍ବା ଦେବାଳିଆପଣ ହୋଇପାରେ । ହାନିସବୁ ସଙ୍କଟପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରନ୍ତି ଯେଉଁଠି ଦୁର୍ଘଟଣାର ପରିଣାମ ବିଶେଷ ଓ ଗମ୍ଭୀର ପ୍ରଭାବ, ଅପାରଗତା, ଉପକରଣ ଓ ପର୍ଯ୍ୟାବରଣର ହାନି ହୋଇଥାଏ, ଯାହା କିଛି ମାତ୍ରାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ହୋଇପାରେ । ସଙ୍କଟମୟ ହାନିରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି, ଯାହାର ପରିଣାମ ଗମ୍ଭୀର ଆର୍ଥିକ କ୍ଷତି ହୋଇପାରେ, ଯାହା ଫଳରେ ଏକ ଫର୍ମ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲୁ ରଖିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟତ୍ର ଧାର କରିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ।

ଉଦାହରଣ: ସଙ୍କଟପୂର୍ଣ୍ଣ

- ✓ ଗୁଡ଼ଗାଓଁ ସ୍ଥିତ ଏକ ବୃହତ୍ ବହୁଦେଶୀୟ କମ୍ପାନୀର କାରଖାନାରେ ନିଆଁ ଲାଗିବା ଦ୍ୱାରା ଏକ କୋଟି ମୂଲ୍ୟର ସାମଗ୍ରୀ ଧ୍ୱଂସ ହୋଇଯାଏ । ହାନି ଅତ୍ୟଧିକ ଅଟେ କିନ୍ତୁ ସେତେ ବେଶୀ ନୁହେଁ ଯାହା ଦେବାଳିଆ ଆଡ଼କୁ ଚାଲି ନେବ ।
- ✓ ଏକ ଦସ୍ୟୁ ଜାହାଜଠାରୁ ଚପେଡ଼େ ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଯାତ୍ରୀ ଜାହାଜକୁ ବୁଡ଼ାଇଦିଏ କିନ୍ତୁ ଅଧିକାଂଶ ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ଜୀବନ ରକ୍ଷା ହୋଇଥାଏ ।
- ✓ ଏକ ବଡ଼ ଦୁର୍ଘଟଣା ଯାହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଯକୃତ ନଷ୍ଟ ହୁଏ ଏବଂ ଯକୃତ ପ୍ରତ୍ୟାରୋପଣ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ଯାହାର ପରିଣାମ ପ୍ରତିରୋଧାତ୍ମକ ମୂଲ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

➤ ପ୍ରଳୟଙ୍କରୀ (ବିପତ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ)

ପ୍ରଳୟଙ୍କରୀ ହାନି ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ଲୋକଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପାରଗତା, ସମ୍ପତ୍ତିସବୁର ବଡ଼ ଆକାରର ହାନି ସହିତ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପର୍ଯ୍ୟାବରଣ ସମ୍ପର୍କୀୟ ପ୍ରଭାବ ଯାହା ବ୍ୟବହାରିକ ରୂପେ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଅଟେ, ଏସବୁକୁ ସୂଚୀତ କରେ । ପ୍ରଳୟଙ୍କରୀ ହାନି ସାଧାରଣତଃ ସେହି ବିପତ୍ତିସବୁକୁ ସୂଚୀତ କରେ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ହଠାତ୍, ବଡ଼ ଆକାରର ଏବଂ ଅଜୟ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଉଦାହରଣ: ପ୍ରଳୟଙ୍କରୀ

- ✓ ଏକ ଭୂମିକମ୍ପ କିମ୍ବା ବନ୍ୟା ଯାହା କିଛି ଗାଆଁକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଧ୍ୱଂସ କରିଦିଏ
- ✓ ଏକ ବଡ଼ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ଯାହା ଏକ ବଡ଼ କ୍ଷେତ୍ର ସ୍ଥିତ ଏକ ବହୁ କୋଟିର ପ୍ରତିଷ୍ଠାନକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଧ୍ୱଂସ କରିଦିଏ

- ✓ ଖାର୍ଲ୍ଡ୍ ଟ୍ରେଡ୍ ସେଣ୍ଟର୍ ଉପରେ 9/11ର ଆତଙ୍କବାଦୀ ଆକ୍ରମଣ ଯାହା ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଲୋକଙ୍କ କ୍ଷୟକ୍ଷତିର କାରଣ ହୋଇଥିଲା
- ✓ କୋଭିଡ -19 ଭଳି ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ମହାମାରୀ ଯାହା ସାରା ବିଶ୍ୱର ଜନସମୁଦାୟକୁ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ କରିଦେଲା

➤ **ମାମୁଲି (ସାଧାରଣ)/ନଗଣ୍ୟ**

ଯେଉଁଠି ସମ୍ଭାବ୍ୟ ହାନିସବୁ ନଗଣ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ କିମ୍ବା ଏକଫାର୍ମର ବିଦ୍ୟମାନ ସମ୍ପତ୍ତିଠାରୁ କିମ୍ବା ଅଥବା ଆର୍ଥିକ ଚାପ ନ ଦେଇ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆୟଠାରୁ ସହଜରେ ପୂରଣ କରାଯାଇପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

- ✓ ଏକ ଛୋଟ କାର ଦୁର୍ଘଟଣା ଯାହା ଫଳରେ ପାର୍ଶ୍ୱ ଭାଗରେ ସାମାନ୍ୟ ରାମ୍ପି ହୋଇଯାଏ ଯାହା ଯୋଗୁଁ କିଛି ପେଟ୍ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ପେଣ୍ଡର୍ ଟି ସାମାନ୍ୟ ବଙ୍କା ହୋଇଯାଏ ।
- ✓ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ସାମାନ୍ୟ ଥଣ୍ଡା ଓ କଫରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

4. ବିପତ୍ତି ଏବଂ ଆପଦ

ସେହି ସ୍ଥିତି କିମ୍ବା ସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକ ଯାହା ଏକ ହାନି କିମ୍ବା ଏହାର ତୀବ୍ରତାର ସମ୍ଭାବ୍ୟତାକୁ ବଢ଼ାଇଥାଏ, ଏବଂ ଏପ୍ରକାର ସଙ୍କଟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ, ତାହାକୁ ବିପତ୍ତି କୁହାଯାଏ । ଯେତେବେଳେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସଙ୍କଟର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରନ୍ତି, ଏହା ସାଧାରଣତଃ ବିପତ୍ତି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ଅଧୀନରେ ସମ୍ପତ୍ତିଟି ରହିଥାଏ ।

ବୀମା ଭାଷାରେ ବିପତ୍ତି ପଦ ସେହିସବୁ ସ୍ଥିତି କିମ୍ବା ଲକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ବିଶେଷତାକୁ ସୂଚୀତ କରେ ଯାହା ଦତ୍ତ ଆପଦଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ହାନିର ସମ୍ଭାବନାକୁ ସୃଷ୍ଟି କରେ କିମ୍ବା ବଢ଼ାଇଦିଏ । ବିଭିନ୍ନ ବିପତ୍ତି ଯାହାର ସମ୍ମୁଖୀନ ଏକ ସଙ୍କଟ ହୋଇଥାଏ, ତାହାର ଟିକିନିଖି ଜ୍ଞାନ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପାଇଁ ଅତି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ସମ୍ପତ୍ତି, ଆପଦ ଓ ବିପତ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ସଂପର୍କର ଉଦାହରଣ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

ସମ୍ପତ୍ତି	ଆପଦ	ବିପତ୍ତି
ଜୀବନ	କ୍ୟାନସର	ଅତ୍ୟଧିକ ଧୂମ୍ରପାନ
କାରଖାନା	ନିଆଁ	ଧାନ ଦିଆଯାଇ ନ ଥିବା ବିସ୍ଫୋରକ ଦ୍ରବ୍ୟ
କାର	କାର ଦୁର୍ଘଟଣା	ଚାଳକ ଦ୍ୱାରା ଅସାବଧାନତା ସହକାରେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବା
କାର୍ଗୋ	ଝଡ଼	କାର୍ଗୋ ଭିତରକୁ ପାଣି ପଶିଯିବା ଓ ନଷ୍ଟ କରିବା; ଖାଟରପୁଫ କଣ୍ଠେନର୍ ରେ କାର୍ଗୋକୁ ପ୍ୟାକେଜ୍ କରାଯାଇ ନ ଥିବା

ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

➤ **ବିପତ୍ତିର ପ୍ରକାର**

a) **ଭୌତିକ ବିପତ୍ତି** ହେଉଛି ଏକ ଭୌତିକ ସ୍ଥିତି ଯାହା ହାନିର ସମ୍ଭାବନାକୁ ବଢ଼ାଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

- i. ଏକ କୋଠାଘରେ ତୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଖାଇରିଙ୍ଗ
- ii. ଜଳ କ୍ରୀଡ଼ାରେ ସଂପୃକ୍ତ ହେବା
- iii. ମନ୍ଦ ଜୀବନଶୈଳୀ ବିତାଇବା

b) **ନୈତିକ ବିପତ୍ତି** ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ ଥିବା ଅସାଧୁତା କିମ୍ବା ଚରିତ୍ର ତ୍ରୁଟିକୁ ସୁଚୀତ କରେ ଯାହା ହାନିର ବାରମ୍ବାରତା କିମ୍ବା ଗମ୍ଭୀରତାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ । ଏକ ଅସାଧୁ ବ୍ୟକ୍ତି ବୀମା ସୁବିଧାର ଦୁରୁପଯୋଗ କରି କପଟ କରି ଅର୍ଥ ରୋଜଗାର କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

ଯଦି ଜଣେ ଜାଣିଶୁଣି ନିଜ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ନିଆଁ ଲଗାଇଦିଏ ଏବଂ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହାନିସବୁ ପାଇଁ ଦାବୀସବୁ ଏକତ୍ରିତ କରେ , ସେଭଳି ଦାବୀସବୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ କପଟପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥାର୍ଥ ରୂପେ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇପାରେ ।

ନୈତିକ ବିପତ୍ତିର ଏକ ଆଦର୍ଶ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହେଉଛି -ଏକ କାରଖାନା ପାଇଁ ବୀମା କ୍ରୟ କରିବା ଏବଂ ତାପରେ ବୀମା ରାଶି ସଂଗ୍ରହ କରିବା ପାଇଁ ଏହାକୁ ପୋଡ଼ି ଦେବା କିମ୍ବା ଏକ ବଡ଼ ରୋଗ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା କ୍ରୟ କରିବା ।

c) କ୍ଷତି ପାଇଁ ରାଶିପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଏକ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପୃକ୍ତ ଥିବା ପ୍ରକରଣଗୁଡ଼ିକରେ **ବୈଧିକ ବିପତ୍ତି** ଅଧିକ ପ୍ରଚଳିତ ଅଟେ । ଏହା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ବୈଧିକ ପ୍ରଣାଳୀ କିମ୍ବା ବିନିୟମକ ପରିବେଶର କେତେକ ଲକ୍ଷଣ ହାନିର ଘଟଣା କିମ୍ବା ତୀବ୍ରତାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

ଦୁର୍ଘଟଣା କ୍ଷେତ୍ରରେ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ କ୍ଷତିପୂରଣକୁ ସଂଚାଳିତ କରୁଥିବା ଆଇନର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଦେଇ ଦାୟିତ୍ୱ ରାଶି ପରିମାଣକୁ ଯଥେଷ୍ଟରୂପେ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ପାରେ ।

ବୀମାରେ ଏକ ମୂଖ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ହେଉଛି ସଙ୍କଟ ଓ ସଂପୃକ୍ତ ବିପତ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ । ଏହି ଆଧାରରେ ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଗରେ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରାଯାଏ ଏବଂ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଲାଗୁ କରାଯାଉଥିବା ମୂଲ୍ୟ [ପ୍ରିମିୟମ] ର ବୃଦ୍ଧି ହୋଇପାରେ ଯଦି ସଂପୃକ୍ତ ବିପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଉପସ୍ଥିତି କାରଣରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ହାନିର ସଂବେଦନଶୀଳତା ଅଧିକ ହେବ ।

5. ବୀମାର ଗାଣିତିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ (ସଙ୍କଟ ସମ୍ଭବତାକରଣ)

ବୀମାରେ ତୃତୀୟ ତତ୍ତ୍ୱ ହେଉଛି ଏକ ଗାଣିତିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଯାହା ବୀମାକୁ ସମ୍ଭବ କରିଥାଏ । ଏହାକୁ ସଙ୍କଟ ସମ୍ଭବତାକରଣର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କୁହାଯାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ମନେକରନ୍ତୁ ନିଆଁର ସଙ୍କଟ ସମ୍ଭାଷରେ 100000 ଆର୍. ସି.ସି. ଘର ଅଛି ଯାହା ଟ. 50000 ହାରାହାରି ହାନିର କାରଣ ହୋଇପାରେ । ଯଦି ଏକ ଘରେ ନିଆଁ ଲାଗିବାର ସମ୍ଭାବନା 1000 ରେ 2 [$2/1000 = 0.002$] ହୁଏ, ଏହାର ଅର୍ଥ

ହେଉଛି ଯେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ହାନିର ମୋଟ ରାଶି ଟ. 10000000 [= 50000 x 0.002 x 100000] ହୋଇପାରେ ।

ଯଦି ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ 100000 ଘରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାଲିକଠାରୁ ଟ. 100 ର ଅଂଶଦାନ ମିଳନ୍ତା ଏବଂ ଯଦି ଏହିସବୁ ଅଂଶଦାନ (100000 x 100 = ଟ.10000000) କୁ ଏକମାତ୍ର ନିଧିରେ ସମୁଚ୍ଚୟ ରୂପେ ରଖାଯାଆନ୍ତା, ଏହା ସେହି କେତେକ ହତଭାଗା ଯିଏ ନିଆଁରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେଲେ, ସେମାନଙ୍କ ହାନି ପାଇଁ ରାଶିପ୍ରଦାନ କରିବା ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଥାନ୍ତା ।

ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଯେ ବୀମିତ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଲକ୍ଷିଟୀ (ନିରପେକ୍ଷତା) ରହେ, ଏହା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ଯେ ସମସ୍ତ ଘର ସମାନ ପ୍ରକାରେ ସଙ୍କଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ଅଲଗା ହେବ ।

a) ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବୀମାରେ ସଠିକ୍ ରୂପେ କିପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ?

ସମାନ ପ୍ରକାରେ ରଖାଯାଇଥିବା ଏବଂ ଆପଦ ଯୋଗୁଁ ହାନିର ସମ୍ଭାବନାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ସମସ୍ତ ବୀମିତଙ୍କ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟାର ସମୁଚ୍ଚୟ କରିବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସେହି ସଙ୍କଟ ଓ ଏହାର ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଭାବର ପୂର୍ବାନୁମାନ ଲଗାଇଥାଏ ।

ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ଲୋକ	ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ପ୍ରିମିୟମ	ପ୍ରିମିୟମ	ସେହି କିଛି ଲୋକଙ୍କୁ ଦାବା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଯେଉଁମାନେ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିଲେ
ଅନେକ ଲୋକ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି	ପ୍ରିମିୟମ ରୂପେ ଅଳ୍ପ ପରିମାଣର ଟଙ୍କା	ଏହି ଅଳ୍ପ ପରିମାଣଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ସାଧାରଣ ସମୂହ ନିଧି ରୂପେ ସମୁଚ୍ଚୟକରଣ କରାଯାଏ, ଯାହା ସାଂଖ୍ୟିକରୂପେ ଆକଳିତ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ଦାବୀର ରାଶି ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ବହୁତ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଅଟେ	ସେହି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ଯେଉଁମାନେ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି

b) ସଙ୍କଟ ସମୁଚ୍ଚୟକରଣ ଏବଂ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାର ନିୟମ

କ୍ଷତିର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା [ଉପରୋକ୍ତ ଉଦାହରଣରେ ପ୍ରାୟ 1000 ମଧ୍ୟରେ 2 କିମ୍ବା 0.002 ରୂପେ] ଆଧାର ହୋଇଥାଏ ଯାହା ଉପରେ ପ୍ରିମିୟମର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଏ । ବୀମାକର୍ତ୍ତା କୌଣସି ହାନିର ସଙ୍କଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା ଯଦି ବାସ୍ତବ ଅନୁଭୂତି ଆଶା ଅନୁରୂପ ହୋଇଥାନ୍ତା । ସେଭଳି ଏକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବୀମିତ ହୋଇଥିବା ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରିମିୟମସବୁ ସେହି କେତେକ ଯେଉଁମାନେ ଆପଦ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ହାନିସବୁର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ କ୍ଷତିପୂରଣ କରିବାପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଥାନ୍ତା । ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଅବଶ୍ୟ ସଙ୍କଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାନ୍ତା ଯଦି ବାସ୍ତବ ଅନୁଭୂତି ଆଶା କରାଯାଇଥିବା ଠାରୁ ଅଧିକ ବିପରୀତ ହୋଇଥାନ୍ତା ଏବଂ ଏକତ୍ରିତ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ଦାବାଗୁଡ଼ିକର ରାଶି ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା ।

ଏହିସବୁ ଭବିଷ୍ୟତବାଣୀ ବିଷୟରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା କିପରି ନିଶ୍ଚିତ ହେବ? ଏହା “ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାର ନିୟମ” କୁହାଯାଉଥିବା ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କାରଣରୁ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରେ ଯେ ସଙ୍କଟସବୁର ସମୁଚ୍ଚୟର ଆକାର ଯେତେ ବଡ଼ ହେବ, ହାନିସବୁର ବାସ୍ତବ ହାରାହାରି ଆକଳିତ କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ହାରାହାରି ହାନିର ସେତେ ନିକଟତର ହୋଇପାରେ ।

c) ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ଦ୍ରାବକ(ଯଥେଷ୍ଟ ଫଣ୍ଡ ଥିବା) ରୂପେ ରହିବା ଉଚିତ୍:

ଯଦି ସଙ୍କଟ ସମ୍ଭବ୍ୟତା ଏବଂ ଜାତ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ସମ୍ଭବ୍ୟତା ଦାବୀସବୁର ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଦାୟିତ୍ଵ (ଯଦି ତାହା ଘଟେ) ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ, ସଙ୍କଟ ସମ୍ଭବ୍ୟତାକରଣ ଓ ବୀମାର ପ୍ରଣାଳୀ ବିଫଳ ହୋଇପାରେ । ସମ୍ଭବ୍ୟତା ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଇଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ସମ୍ମାନ ଦେବାପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କଠାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅର୍ଥ (ଟଙ୍କା) ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯଦି ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ଥାଏ, ସେମାନଙ୍କୁ ଦ୍ରାବକ ରୂପେ ପରିଗଣିତ କରାଯାଏ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଯଦି ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଅର୍ଥ ନ ଥାଏ, ସେମାନେ ଦେବାଳିଆ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ।

ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଓ ବାସ୍ତବ ଦାବୀ ସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ପୂରଣ କରିବାପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ନିଜ ପାଖରେ କିଛି ଅଧିକ ଟଙ୍କା (କରଦାନ କ୍ଷମତା ସଂଚୟ) ରଖିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । କରଦାନ କ୍ଷମତା ଅନୁପାତ ସେହି ସୀମାର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରେ ଯେଉଁ ଥିରେ ଭବିଷ୍ୟତର ରାଶିପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ବଚନବଦ୍ଧତାକୁ ପୂରଣ କରିବାପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଉପଲବ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି । କରଦାନ କ୍ଷମତା ଅନୁପାତର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦେଶ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପଦ୍ଧତିର ଉପଯୋଗ କରନ୍ତି । ଭାରତରେ, ଆଇ ଆର ଡି ଏ ଆଇ ବିନିୟମିତ କରିଛି ଯେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ 1.5 ର ସର୍ବନିମ୍ନ କରଦାନକ୍ଷମତା ଅନୁପାତ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ସରଳ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରୂପେ, ଏକ ମୁଦ୍ରାର ଟର୍ମ୍ସ ଉପରେ 'ହେଡ୍' ମିଳିବାର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା 2 ମଧ୍ୟରୁ 1 । କିନ୍ତୁ ଜଣେ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ସେ ପ୍ରକୃତରେ 2 ହେଡ୍ ପାଇବ ଯଦି ମୁଦ୍ରାଟିକୁ ଚାରି ଥର ଟର୍ମ୍ସ କରାଯାଏ ।

କେବଳ ଯେତେବେଳେ ଟର୍ମ୍ସ ର ସଂଖ୍ୟା ଅତ୍ୟଧିକ ହୁଏ ଏବଂ ଅସୀମତାର ନିକଟତର ହୁଏ ,ସେତେବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦୁଇ ଟର୍ମ୍ସ ରେ ଥରେ ହେଡ୍ ପାଇବାର ସମ୍ଭାବନା 'ଏକ' ର ନିକଟତର ହେବ ।

ଏହାର ଅର୍ଥ ହୁଏ ଯେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଥିତିରେ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇପାରିବେ କେବଳ ସେତେବେଳେ ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ବୀମିତଙ୍କୁ ବୀମା ଦେବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଯିଏ କେବଳ କିଛି ଶତ ଘର ବୀମିତ କରିଛି ଓ ଯିଏ ଅନେକ ସହସ୍ର ଘର ବୀମିତ କରିଛି, ତା' ଠାରୁ ଆହୁରି ଖରାପ ଭାବେ ପ୍ରଭାବିତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିପାରେ ।

ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ

ଏକ ସଙ୍କଟକୁ ବୀମିତ କରିବା ପାଇଁ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ

ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ଏକ ସଙ୍କଟକୁ ବୀମିତ କରିବା କେତେବେଳେ ସାଥୀକ ହୋଇଥାଏ ?

ଏକ ସଙ୍କଟକୁ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ରୂପେ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଛଅଟି ମୁଖ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

- i. ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତରୂପେ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ସମାନ ରୂପେ [ସଦୃଶ] ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିବା ଏକକ – ହାନିସବୁକୁ ଯଥାର୍ଥରୂପେ ପ୍ରାକ୍ କଥନୀୟ କରିବା ପାଇଁ । ଏହା ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାର ନିୟମର ଅନୁଗମନ କରେ । ଏହା ବିନା ଭବିଷ୍ୟତ ବାଣୀ (ପ୍ରାକ୍ କଥନ) କରିବା କଷ୍ଟ ହୋଇପାରେ ।

- ii. ସଙ୍କଟ ଦ୍ଵାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ହାନି ନିଶ୍ଚିତ ଓ ମାପଯୋଗ୍ୟ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । କ୍ଷତିପୂରଣର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହେବ ଯଦି ଜଣେ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ କହି ପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ହାନି ହୋଇଛି ଏବଂ ଏହା କେତେ ପରିମାଣର ।
- iii. ହାନିଟି ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ଏବଂ ଆକସ୍ମିକ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସେହି ଘଟଣାର ପରିଣାମ ହେବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ଘଟିପାରେ କିମ୍ବା ଘଟି ନ ପାରେ । ଘଟଣାଟି ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବୀମିତର ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ବାହାରେ ହୋଇଥିବା ଉଚିତ୍ । କୌଣସି ବି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସେହି ହାନିର ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଦେବ ନାହିଁ ଯାହାକୁ ବୀମିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟମୂଳକ ଭାବେ ଘଟାଇଥିବ ।
- iv. କେତେକଙ୍କ ହାନିକୁ ଅନେକଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଆବଶିତ କରିବା ସଫଳ ହୋଇପାରିବ ଯଦି କିଛି ଅଳ୍ପ ପ୍ରତିଶତର ବୀମିତ ସମୂହ ଏକ ବଡ଼ ସମୟାବଧିରେ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବେ ।
- v. **ଆର୍ଥିକ ସାଧନା:** ବୀମାର ମୂଲ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ହାନି ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ; ଅନ୍ୟଥା ବୀମା ଆର୍ଥିକରୂପେ ଅଲାଭକାରୀ ହୋଇପାରେ ।
- vi. **ସାର୍ବଜନିକ ପଲିସୀ:** ଅତିମରେ ଚୁକ୍ତି ସାର୍ବଜନିକ ପଲିସୀ ଏବଂ ନୈତିକତାର ବିରୁଦ୍ଧ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

ସ୍ଵୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଏକ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ସଙ୍କଟକୁ ପ୍ରତିପାଦିତ କରେ ନାହିଁ ?

- I. ନିଆଁ
- II. ଚୋରୀ ହୋଇଥିବା ଜିନିଷ
- III. ଚୋରୀ
- IV. ଜାହାଜ ଓଲଟିବା ଯୋଗୁଁ ଜିନିଷପତ୍ରର ହାନି

ସାରାଂଶ

- a) ବୀମାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଚାରି ମୂଳ ତତ୍ତ୍ଵ ଅଛି (ସମ୍ପତ୍ତି, ସଙ୍କଟ, ସଙ୍କଟ ସମୁଚ୍ଚୟକରଣ ଏବଂ ଏକ ବୀମା ଚୁକ୍ତି) ।
- b) ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି କୌଣସି ଜିନିଷ ହୋଇପାରେ ଯାହା କିଛି ଲାଭ ଦେଇଥାଏ ଏବଂ ତା' ମାଲିକ ପାଇଁ ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟର ହୋଇଥାଏ ।
- c) ଏକ ହାନିର ସମ୍ଭାବନା ସଙ୍କଟକୁ ପ୍ରତିପାଦିତ କରେ ।
- d) ସେହି ସ୍ଥିତି କିମ୍ବା ସେହିସବୁ ସ୍ଥିତି ଯାହା ହାନିର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା କିମ୍ବା ତୀବ୍ରତାକୁ ବଢ଼ାଇଥାନ୍ତି, ସେସବୁକୁ ବିପତ୍ତି ରୂପେ ସୂଚୀତ କରାଯାଏ ।
- e) ସେହି ଗାଣିତିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ଯାହା ବୀମାକୁ ସମ୍ଭବ କରେ, ତାହାକୁ ସଙ୍କଟ ସମୁଚ୍ଚୟକରଣର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କୁହାଯାଏ ।

ମୂଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

- a) ସମ୍ପତ୍ତି
- b) ସଙ୍କଟ

- c) ବିପତ୍ତି
- d) ସଙ୍କଟ ସମୁଦ୍ଧକରଣ
- e) ପ୍ରସ୍ତାବ ଏବଂ ସ୍ୱୀକୃତି
- f) ଆଇନଗତ ବିଚାର

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ଉତ୍ତରଟି ହେଉଛି ।। ।

ଅଧ୍ୟାୟ C-03

ବୀମା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ, ଆମେ ସେହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା, ଯାହା ଆଧାରରେ ବୀମାର ତନ୍ତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।

- ପରମ ସଭାବ ଅଥବା ୟୁବେରିମା ଫାଇଲ୍ କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥାଉ ଅଥବା କରାଯାଇ ନ ଥାଉ, ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଉଥିବା ସଙ୍କଟ ସମ୍ଭାଷଣ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟକୁ, ସଠିକ୍ ଏବଂ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପୂର୍ବକ ପ୍ରକଟ କରିବାର ଏକ ସାକାରାତ୍ମକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ” ରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିବା ରୂପେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଏ । ସମସ୍ତ ବୀମା ଚୁକ୍ତି ୟୁବେରିମା ଫାଇଲ୍‌ର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ ଅଟନ୍ତି ।
- ‘ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ’ ର ଉପସ୍ଥିତି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମା ଚୁକ୍ତିର ଏକ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଉପାଦାନ ଅଟେ ଏବଂ ବୀମା ପାଇଁ ଏହାକୁ ବୈଧିକ ପୂର୍ବ-ଆବଶ୍ୟକତା ରୂପେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ ।
- କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରେ ଯେ ଆକସ୍ମିକ ଘଟଣା ଘଟିବା କାରଣରୁ ହୋଇଥିବା ହାନିର ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୀମାକୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦିଆଯାଏ ।
- ପ୍ରତ୍ୟାସନ (ପ୍ରସ୍ଥାପନ) ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ବୀମିତ ଠାରୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ, ବୀମାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସମସ୍ତ ଅଧିକାର ଓ ଉପଚାରର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ।
- ଅଂଶଦାନର ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ନିହିତାର୍ଥ ଏହା ଅଟେ ଯେ ଯଦି ସେହି ଏକା ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଏକାଧିକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ସହିତ ବୀମିତ କରାଯାଏ, ସମସ୍ତ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ମୋଟ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରକୃତ ହାନିଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।
- ଆସନ/ନିକଟସ୍ଥ କାରଣ ବୀମାର ମୂଖ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅଟେ ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତି କିପରି ଘଟିଲା ଏବଂ ଏହା ବାସ୍ତବରେ ଏକ ବୀମିତ ଆପଦର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଅଟେ କି, ଏ ସମ୍ଭାଷଣ ହୋଇଥାଏ ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଶୀଳନା

- ୟୁବେରିମା ଫାଇଲ୍
- ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ
- ଆସନ/ନିକଟସ୍ଥ କାରଣ
- କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ
- ପ୍ରତ୍ୟାସନ/ପ୍ରସ୍ଥାପନ
- ଅଂଶଦାନ

A. ଯୁବେରିମା ଫାଇଲ୍ଡ୍

ବୀମା ଚୁକ୍ତିନାମାଙ୍କରେ ବିଭିନ୍ନ ବିଶିଷ୍ଟ ବିଶେଷତା ରହିଛି ଯାହାସବୁ ବିଷୟରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି:

1. ପରମ ସଭାବ କିମ୍ବା 'ୟୁବେରିମା ଫାଇଲ୍ଡ୍'

ପରମ ସଭାବ କିମ୍ବା 'ୟୁବେରିମା ଫାଇଲ୍ଡ୍', ଏକ ବୀମା ଚୁକ୍ତିର ମୂଳଭୂତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ, ଏହାକୁ "ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥାଉ ଅଥବା କରାଯାଇ ନ ଥାଉ, ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଉଥିବା ସଙ୍କଟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟକୁ, ସଠିକ୍ ଏବଂ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ, ସ୍ୱେଚ୍ଛାପୂର୍ବକ ପ୍ରକଟ କରିବାର ଏକ ସକାରାତ୍ମକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ" ରୂପେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଏ ।

ସମସ୍ତ ବାଣିଜ୍ୟିକ/ବ୍ୟବସାୟିକ ଚୁକ୍ତି ଏତେ ପରିମାଣରେ ସଭାବ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇଥାଏ ଯେ ତଥ୍ୟ/ସୂଚନା ଦେବା ସମୟରେ କିମ୍ବା କାରବାର କରିବା ସମୟରେ କୌଣସି କପଟ କିମ୍ବା ପ୍ରତାରଣା ହେବ ନାହିଁ । ଏଇଠି ପାଳନ କରାଯାଉଥିବା ନିୟମଟି ହେଉଛି "କେଉଁଏଟ୍ ଏଞ୍ଜର୍" ର ନିୟମ ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି "କ୍ରେତା ସାବଧାନ", ଚୁକ୍ତିର ପକ୍ଷମାନେ ଚୁକ୍ତିର ବିଷୟ ବସ୍ତୁକୁ ଯାଞ୍ଚ କରନ୍ତୁ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ ଅନ୍ୟକୁ ପଥଭ୍ରଷ୍ଟ ନ କରେ ଓ ଉତ୍ତରସବୁକୁ ସତ୍ୟତା ସହକାରେ ଦିଆଯାଏ, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷ ଚୁକ୍ତିକୁ ଏଡ଼େଇବାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁ ନାହିଁ ।

ବୀମା ଚୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଅନ୍ୟ ଆଧାରରେ ସ୍ଥିର ରହନ୍ତି ଯେହେତୁ ଚୁକ୍ତିର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ସ୍ୱର୍ଗହୀନ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସହଜରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ଜଣା ପଡ଼େ ନାହିଁ । ପୁନଶ୍ଚ, ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ତଥ୍ୟ ଅଛି, ଯାହା କେବଳ ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ଜ୍ଞାତ ଥାଇପାରେ । ସୂଚନା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ପ୍ରସ୍ତାବକ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ତେଣୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ବୀମାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟକୁ ପ୍ରକଟ କରିବା ପ୍ରସ୍ତାବକର ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ । ଅର୍ଥାତ୍, ବୀମିତ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ଯାହା ବୀମା ଚୁକ୍ତି ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ, ତା' ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ମିଥ୍ୟା ପ୍ରତିପାଦନ କରିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ବୀମା ଚୁକ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିପାଦନ ଓ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକଟୀକରଣର ଉଚ୍ଚତର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରମ ସଭାବର ଚୁକ୍ତି କରିଥାଏ ।

ଯଦି କୌଣସି ଏକ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ପରମ ସଭାବର ଅନୁପାଳନ କରା ନ ଯାଏ, ଚୁକ୍ତିକୁ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ । ଏହା ଏହି ଚର୍ଚ୍ଚରୁ ଉପନୀତ ହୁଏ ଯେ ବିଶେଷ ରୂପେ ଏକ ବୀମା ଚୁକ୍ତିରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ସମୟରେ ଜଣକୁ ନିଜର ଭୁଲଠାରୁ ଲାଭ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

a) ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟ କୁ ସେହି ତଥ୍ୟରୂପେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇପାରେ ଯାହା ଏକ ବୀମା ସଙ୍କଟାଙ୍କକର ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରେ ଏହା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାରେ ଯେ ସଙ୍କଟକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ କି ନାହିଁ, ଏବଂ ଯଦି କରାଯିବ, କେଉଁ ପ୍ରିମିୟମ ହାର ଏବଂ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ । ସେହି ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ଯାହା ଏକ ବୀମା ଚୁକ୍ତି ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅଟେ, ସେସବୁକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ସଠିକ୍ ରୂପେ ପ୍ରକଟ କରିବା ବୀମିତର ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ ।

ଏକ ଅଣପ୍ରକଟିତ ତଥ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଥିଲା କି ନାହିଁ, ତାହା ବୈଧିକ ପ୍ରକରଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିପାରେ ଏବଂ ଅକ୍ତିମରେ ତାହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି କେବଳ ଅଦାଲତରେ ନିଆଯାଇ ପାରେ । ବୀମିତକୁ ସେହିସବୁ ତଥ୍ୟକୁ ପ୍ରକଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଯାହା ସଙ୍କଟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାନ୍ତି ।

ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟସବୁ ସେହି ସୂଚନାକୁ ସୂଚୀତ କରନ୍ତି ଯାହା ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାରେ ସକ୍ଷମ କରାଏ:

✓ ସେମାନେ ସଙ୍କଟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବେ କି ନାହିଁ ?

✓ ଯଦି ସ୍ୱୀକାର କରିବେ, କେଉଁ ପ୍ରିମିୟମ ହାରରେ ଓ କେଉଁ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ?

ପରମ ସଭାବର ଏହି ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସାଧାରଣ ଆଇନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନା କେବଳ ସେହି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟ ଯାହା ପ୍ରସ୍ତାବକ ଜାଣିଛି, ତା' ଉପରେ ଲାଗୁ ହୁଏ, କିନ୍ତୁ ସେହି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ ବିସ୍ତାରିତ ହୁଏ ଯାହା ସେ ଜାଣିବା ଉଚିତ୍ । ବୀମିତକୁ ପଲିସୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କୌଣସି ବି ସୂଚନା ଲୁଚାଇ ନ ରଖିବା ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ବି ଅନୁରୂପ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୂଚନାର କେତେକ ଉଦାହରଣ ଯାହାକୁ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସମୟରେ ପ୍ରସ୍ତାବକ ପ୍ରକଟ କରିବା ଉଚିତ୍:

- i. **ଜୀବନ ବୀମା:** ଜଣକର ନିଜର ଚିକିତ୍ସା ଇତିହାସ, ବଂଶାନୁଗତ ରୋଗଗୁଡ଼ିକର ପରିବାର ଇତିହାସ, ଧୂମପାନ ଓ ମଦ୍ୟପାନ ଭଳି ଅଭ୍ୟାସ, କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନୁପସ୍ଥିତି, ବୟସ, ସଭକ, ପ୍ରସ୍ତାବକର ଆୟ ବିବରଣୀ ଭଳି ଆର୍ଥିକ ସୂଚନା, ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ, ବ୍ୟବସାୟ ଇତ୍ୟାଦି ।
 - ii. **ଅଗ୍ନି ବୀମା:** ନିର୍ମାଣ, ସଙ୍କଟର ସ୍ଥାନ/ଅବସ୍ଥିତି ଏବଂ ଘରର ଉପଯୋଗ, ଘରର ଆୟୁ, ପରିସରରେ ଜିନିଷପତ୍ରର ସ୍ୱରୂପ ଇତ୍ୟାଦି ।
 - iii. **ସାମୁଦ୍ରିକ ବୀମା:** ଜିନିଷପତ୍ରର ବିବରଣ, ପ୍ୟାକ୍ କରିବାର ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ପରିବହନର ପ୍ରକାର ଇତ୍ୟାଦି ।
 - iv. **ମୋଟର ବୀମା:** ଗାଡ଼ିର ବିବରଣ, କ୍ରୟର ତାରିଖ ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରାଧିକରଣ ଇତ୍ୟାଦି ।
 - v. **ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା:** ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗ, ବୟସ ଇତ୍ୟାଦି
- b) କେତେବେଳେ ଏକ ତଥ୍ୟ 'ଆବଶ୍ୟକୀୟ (ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ)' ହୋଇଥାଏ: କେତେକ ପ୍ରକାରର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟ ଯାହାକୁ ଜଣେ ପ୍ରକଟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ସୂଚୀତ କରନ୍ତି ଯେ ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଙ୍କଟ ସାମାନ୍ୟରୂପେ ଆଶା କରାଯାଉଥିବାଠାରୁ ଅଧିକ ସଙ୍କଟର ସମ୍ଭାବନା ହେବାକୁ ପ୍ରତିପାଦିତ କରେ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ଜାହାଜ ଦ୍ୱାରା ପଠାଯାଇଥିବା କାର୍ଗୋର ସଙ୍କଟମୟ ସ୍ୱରୂପ, ରୋଗର ଅତୀତ ଇତିହାସ, ଏ ଘରର ଚୋରୀର ଅତୀତ ଇତିହାସ ।

- i. ସମସ୍ତ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଠାରୁ ନିଆଯାଇଥିବା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକର ବିଦ୍ୟମାନତା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ବର୍ତ୍ତମାନର ସ୍ଥିତି
- ii. ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ କିମ୍ବା ଆବେଦନରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଏ, ଯେହେତୁ ସେମାନେ ବୀମାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗ ଏବଂ ସଙ୍କଟ ସହିତ ଏହାର ସମ୍ଭାବନା ହେବା ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଉତ୍ତର ସତ୍ୟତାର ସହିତ ଦେବା ଏବଂ ସବୁ ପ୍ରକାରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକ କେତେକ ପରିଦୃଶ୍ୟ ଯେଉଁଠି ଆବଶ୍ୟକୀୟ (ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ) ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକଟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ସୂଚନା

- a. **ଆବଶ୍ୟକୀୟ/ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ଯାହାକୁ ପ୍ରକଟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ:** ଯଦି ସଙ୍କଟାଙ୍କକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁସନ୍ଧାନ ନ ଥାଏ, ନିମ୍ନ ଉଲ୍ଲିଖିତ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକଟ କରିବା ପ୍ରସ୍ତାବକର ବୈଧତା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନୁହେଁ:
- i. **ସଙ୍କଟକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିବା ପଦକ୍ଷେପ ।** ଉ.ସ୍ୱ : ଏକ ଅଗ୍ନି ନିର୍ବାପକ ଯନ୍ତ୍ରର ଉପସ୍ଥିତି
 - ii. **ସେହିସବୁ ତଥ୍ୟ ଯାହାକୁ ବୀମିତ ଜାଣେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ସେ ବିଷୟରେ ଅଜ୍ଞ ଅଟେ ।** ଉ.ସ୍ୱ : ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯାହାର ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତଚାପ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ପଲିସୀ ନେବା ସମୟରେ ସେ ବିଷୟରେ ଅଜ୍ଞ ଥିଲା, ତାକୁ ଏହି ତଥ୍ୟର ଅଣ-ପ୍ରକଟୀକରଣ ପାଇଁ ଚାର୍ଜ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।
 - iii. **ଯାହାକୁ ଅତ୍ୟଧିକ ପରିଶ୍ରମ ସହକାରେ ଆବିଷ୍କାର କରାଯାଇପାରିଲା ।** ପ୍ରତ୍ୟେକ ଛୋଟ ଛୋଟ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟକୁ ପ୍ରକଟ କରିବା ଜରୁରୀ ନୁହେଁ । ସଙ୍କଟାଙ୍କକମାନେ ଏହା ବିଷୟରେ ପଚାରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଭାବେ ସତେତ ଥିବା ଉଚିତ୍ ଯଦି ସେମାନେ ଅଧିକ ସୂଚନା ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି । ଉ.ସ୍ୱ : ଏକ କପଡ଼ା ଦୋକାନକୁ ବୀମିତ କରିବା ସମୟରେ ଜଣେ ବିଶେଷ ରୂପେ କହିବା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ ଯେ ଦୋକାନରେ ଥିବା କିଛି ସିଲେଟିକ୍ ପୋଷାକ ଅତ୍ୟଧିକ ଦହନଶୀଳ ଅଟନ୍ତି ।
 - iv. **ଆଇନ ସମ୍ପର୍କୀୟ ବିଷୟ:** ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦେଶର ଆଇନ ଜଣା ଅଛି ବୋଲି ମନେ କରାଯାଏ । ଉ.ସ୍ୱ : ବିସ୍ଫୋରକଗୁଡ଼ିକୁ ଗଚ୍ଛିତ କରି ରଖିବା ସମ୍ପର୍କୀୟ ମ୍ୟୁନିସିପାଲ ଆଇନ
 - v. **ଯାହା ସମୟରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଉଦାସୀନ ଅଛି ବୋଲି ବିଶେ (କିମ୍ବା ଅଧିକ ସୂଚନାର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇଛି)**

ସେଭଳି କ୍ଷେତ୍ରରେ ,ଉତ୍ତରସବୁ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା ବୋଲି କାରଣ ଦର୍ଶାଇ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପରେ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପାରିବ ନାହିଁ ।

- b. **ପ୍ରକଟୀକରଣ କରିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ:** ବୀମା ବୁକ୍ତିମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପ୍ରକଟୀକରଣ କରିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନେଗୋସିଏଶନ୍ (କଥାବାର୍ତ୍ତା) ର ସମଗ୍ର ସମୟାବଧି ମଧ୍ୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହେ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବଟି ସ୍ୱୀକୃତ ନ ହୋଇଛି ଏବଂ ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ଜାରୀ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

ଥରେ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀଟି ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଗଲେ, କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟକୁ ପ୍ରକଟ କରିବା ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ନାହିଁ ଯାହା ପଲିସୀର ଅବଧି ସମୟରେ ଆସି ପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

ଶ୍ରୀ ରାଜନ 15 ବର୍ଷର ଅବଧି ପାଇଁ ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ନେଇଛନ୍ତି । ପଲିସୀ ନେବାର ଛଅ ବର୍ଷ ପରେ ,ଶ୍ରୀ ରାଜନଙ୍କ ହୃଦୟ ସମସ୍ୟା ହୋଇଛି ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ସର୍ଜରୀ ଦେଇ ଗତି କରିବାକୁ ହେବ । ଶ୍ରୀ ରାଜନ ଏହି ତଥ୍ୟକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ପ୍ରକଟ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ।

[ଆବଶ୍ୟ, ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ହେବା ପରେ ତାହାକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ବିଫଳତା ଯୋଗୁଁ ଯଦି ପଲିସୀଟି ବ୍ୟପଗତ(ଲୀ ସ୍ତ) ସ୍ଥିତିରେ ଥାଏ ଏବଂ ପଲିସୀଧାରକ ପଲିସୀ ବୁକ୍ତିକୁ ପୁନଃପ୍ରକଳନ କରିବାକୁ ଓ ଏହାକୁ ପୁନଃ ପ୍ରଭାବୀ କରିବାକୁ ଚାହେଁ,

ସେଭଳି ପୁନଃପ୍ରଚଳନ ସମୟରେ, ସେହିସବୁ ତଥ୍ୟ ଯାହା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅଟେ, ସେସବୁକୁ ପ୍ରକଟ କରିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରହିପାରେ, ଯେପରିକି ଏହା ଏକ ନୂତନ ପଲିସୀ ଅଟେ ।]

ପଲିସୀର ନୂତନୀକରଣ କରିବା ସମୟରେ ଯଦି ତା' ପାଖରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଥାଏ, ଶ୍ରୀ ରାଜନଙ୍କୁ ଏହି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମସ୍ୟା ବିଷୟରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ସୂଚୀତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏହି ପ୍ରକାରେ, ସାଧାରଣ ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏକ ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜ୍/କାରଖାନା ପାଇଁ ଅଗ୍ନିବୀମାକୁ ନୂତନୀକରଣ କରିବା ସମୟରେ, ବୀମିତକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ସୂଚୀତ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ଯଦି ଘରର ଦଖଲରେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ।

ଏକ ଜାହାଜ ପାଇଁ ହଲ ପଲିସୀର ନୂତନୀକରଣ କରିବା ସମୟରେ, ବୀମିତକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ସୂଚୀତ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ଯଦି ଏକ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର କାର୍ଗୋ ବୋର୍ଡିଂ କରିବା ପାଇଁ ଜାହାଜଟିକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରାଗଲା; ଧରନ୍ତୁ, ତାଲି ବଦଳରେ ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ରାସାୟନିକ ।

c. **ଅଣ-ପ୍ରକଟୀକରଣର ପରିସ୍ଥିତି** ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ ଯେତେ ବୀମିତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟ ବିଷୟରେ ଚୁପ୍ ରହେ କାରଣ ବୀମାକର୍ତ୍ତା କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇ ନାହିଁ । ସେଭଳି ପରିସ୍ଥିତି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନସବୁର କପଟୀ ଉତ୍ତର ଜରିଆରେ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ ।

ଅନେକ ସମୟରେ ଅଣ-ପ୍ରକଟୀକରଣ ଅସାଧ୍ୟାନ୍ତା ଯୋଗୁଁ ହୋଇପାରେ (ଅର୍ଥାତ୍ ଜଣକର ଜ୍ଞାନ କିମ୍ବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିନା ଏହା କରାଯାଇପାରିବାର) କିମ୍ବା କାରଣ ପ୍ରସ୍ତାବକ ଭାବିଲା ଯେ ତଥ୍ୟଟି ଆବଶ୍ୟକ ନ ଥିଲା । ସେଭଳି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଅଟେ ।

ଯେତେବେଳେ ଏକ ତଥ୍ୟକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟମୂଳକ ଭାବରେ ଚାପିଦିଆଯାଏ ଏହାକୁ ଲୁଚାଯାଇଛି ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଏ । ଏଇଠି, ଧୋକା ଦେବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥାଏ ।

d. **ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା/ଭୁଲ ପ୍ରତିପାଦନ:** ବୀମାର ଚୁକ୍ତିର ନେଗୋସିଏସନ୍ ସମୟରେ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ବି ଉକ୍ତିକୁ ଉପସ୍ଥାପନା /ପ୍ରତିପାଦନ କୁହାଯାଏ । ଏକ ଉପସ୍ଥାପନା ତଥ୍ୟର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉକ୍ତି କିମ୍ବା ବିଶ୍ୱାସ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାଶାର ଏକ ଉକ୍ତି ହୋଇପାରେ । ଏହା ଆଶା କରାଯାଏ ଯେ ଉକ୍ତିଟି ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବସ୍ତୁଗତ ରୂପେ ସଠିକ୍ ହେବା ଉଚିତ୍ । ବିଶ୍ୱାସ କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାଶାର ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଉପସ୍ଥାପନା ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସତ୍ୟରେ କରାଯିବ ଉଚିତ୍ ।

i. **ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା,** ସେହି ଅସତ୍ୟ ଉକ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ହୋଇଥାଏ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ କୌଣସି କପଟପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିନା କରାଯାଇଥାଏ ।

ii. **କପଟପୂର୍ଣ୍ଣ ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା,** ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ସେହି ମିଥ୍ୟା ଉକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ସୂଚୀତ କରେ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ଧୋକା ଦେବାର ଅଭିସନ୍ଧିମୂଳକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥାଇ କରାଯାଇଥାଏ କିମ୍ବା ସତ୍ୟତା ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ନ ଦେଇ ବିବେକହୀନ ରୂପେ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଏକ ବୀମା ଚୁକ୍ତି ସାଧାରଣତଃ ନିରର୍ଥକ ହୋଇଯାଏ ଯେତେବେଳେ ଧୋକା ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲୁଚାଇବାର ସ୍ୱଷ୍ଟ ପ୍ରକରଣ ଥାଏ, କିମ୍ବା ଯେତେବେଳେ କପଟପୂର୍ଣ୍ଣ ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା ଥାଏ ।

ବୀମା ଅଧିନିୟମ, 1938 ର ସଂଶୋଧନ (ମାର୍ଚ୍ଚ, 2015) ସେହି ପରିସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ କିଛି ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ପ୍ରଦାନ କରିଛି ଯାହା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ପଲିସୀକୁ କପଟ ରୂପେ ପ୍ରଶ୍ନ କରାଯାଇପାରେ । ନୂତନ ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନ ଭଳି ହୋଇଥାଏ ।

e. **କପଟ:** “କପଟ” ପଦଟି ବୀମା ଅଧିନିୟମ (2015 ରେ ସଂଶୋଧିତ) ର ଧାରା 45 (2) ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଯାଇଛି । ତଦନୁସାରେ, ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଦ୍ୱାରା ଏକ ସମୟାବଧି ମଧ୍ୟରେ ହିଁ କପଟ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ ଏବଂ ତାପରେ ନୁହେଁ । ଅବଶ୍ୟ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ (କ) ପଲିସୀ ଜାରୀ ତାରିଖ (ଖ) ସଙ୍କଟର ପ୍ରାରମ୍ଭ ତାରିଖ, (ଗ) ପଲିସୀର ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ତାରିଖ କିମ୍ବା (ଘ) ପଲିସୀର ରାଜତର୍କ ର ତାରିଖ, ଯେଉଁଟା ବି ପରେ ହୋଇଥାଏ, ସେହି ତାରିଖଠାରୁ ତିନି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ସେଭଳି କରି ପାରିବେ ।

ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସେହିସବୁ କାରଣ, ଯାହା ଉପରେ ପଲିସୀ ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଥାଏ, ସେସବୁକୁ ବୀମିତ କିମ୍ବା ତାର ବୈଧିକ ପ୍ରତିନିଧି, ନାମାତି କିମ୍ବା ସମନୁଦେଶିତକୁ ଲିଖିତ ଆକାରରେ ସୂଚୀତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

‘କପଟ’ ପଦର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଏକ ବୀମା ପଲିସୀ ଜାରୀ କରିବା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ଧୋକା ଦେବା କିମ୍ବା ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ଉତ୍ପ୍ରେରିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ବୀମିତଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ । ଏହା ମଧ୍ୟ ପ୍ରାବଧାନରେ ଅଛି ଯେ ଯଦି ପଲିସୀଧାରକ ଜୀବିତ ରହେ ନାହିଁ, କପଟକୁ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରମାଣିତ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ, ଲାଭଗ୍ରହୀତାମାନଙ୍କ ଉପରେ ଥାଏ ।

B. ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ

‘ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ’ ର ଉପସ୍ଥିତି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମା ବୃତ୍ତିର ଏକ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଉପାଦାନ ଅଟେ ଏବଂ ଏହାକୁ ବୀମା ପାଇଁ ବୈଧାନିକ ପୂର୍ବ-ଆବଶ୍ୟକତା ରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଏ ।

ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ତିନି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ତତ୍ତ୍ୱ:

- i. ବୀମିତ ହେବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟତା ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି, ଅଧିକାର, ହିତ, ଜୀବନ କିମ୍ବା ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱ ନିଶ୍ଚୟ ଥିବା ଉଚିତ୍ ।
- ii. ସେହି ସମ୍ପତ୍ତି, ଅଧିକାର, ହିତ, ଜୀବନ କିମ୍ବା ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବୀମାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ହେବା ଉଚିତ୍ ।
- iii. ବିଷୟବସ୍ତୁ ସହିତ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବୀମିତର ଏକ କାନୁନୀ ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିବା ଉଚିତ୍ ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେ ସମ୍ପତ୍ତିର ନିରାପତ୍ତା, ଅଧିକାର, ହିତ, ଜୀବନ କିମ୍ବା ଦାୟିତ୍ୱର ସ୍ୱାଧୀନତା ଦ୍ୱାରା ଲାଭ ଉଠାଇବ । ସେହି ଉପଲକ୍ଷ୍ୟରେ, ସେ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ କୌଣସି ହାନି, କ୍ଷତି, କିମ୍ବା ଦାୟିତ୍ୱର ସୃଷ୍ଟି ଦ୍ୱାରା ଆର୍ଥିକ ରୂପେ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବ ।

ଆସକ୍ତ ଦେଖିବା ବୀମା କିପରି କୁଆ ଖେଳ କିମ୍ବା ବାଜି ବୃତ୍ତିଠାରୁ ଅଲଗା ଅଟେ ।

a) **କୁଆ ଖେଳ ଏବଂ ବୀମା:** ଏକ ତାସ୍ ଖେଳ, ଯେଉଁଠି ଜଣେ ଜିତିପାରେ କିମ୍ବା ହାରିପାରେ, ଏହାର ବିପରୀତ ଏକ ଅଭିକାଣ୍ଡର କେବଳ ଗୋଟିଏ ପରିଣାମ ହୋଇପାରେ – ଘର ମାଲିକର ହାନି

ମାଲିକ ବୀମା ନିଏ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଯେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ହାନିର କ୍ଷତିପୂରଣ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ହେବ ।

ଅନ୍ୟ ଶିକ୍ଷରେ, ବୀମା ଯୋଗ୍ୟ ହିତ ହେଉଛି ବୀମିତର ବୀମାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁରେ ଥିବା ହିତ । ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ଏକ ବୀମା ବୃତ୍ତିକୁ ବୈଧ ଏବଂ ଆଇନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରଭାବଶୀଳ କରିଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଯଦି ଶ୍ରୀ ପଟେଲ ଏକ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ଟ 15 ଲକ୍ଷର ବକ୍ଷକ ରଣ ନେଇ ଏକ ଘର କିଣିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେ ଏହି ରାଶିର 12 ଲକ୍ଷ ପରିଶୋଧ କରିଛନ୍ତି, ବ୍ୟାଙ୍କର ସୁଧ କେବଳ ଅବଶିଷ୍ଟ ତିନି ଲକ୍ଷ ଯାହା ବାକି ଅଛି, ତା’ ଅନୁସାରେ ହୋଇପାରେ ।

ଏ ପ୍ରକାରେ ବ୍ୟାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ରଶର ଅବଶିଷ୍ଟ ରାଶି ଯାହା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ତାହା ପାଇଁ ଘର ଉପରେ ଆର୍ଥିକ ରୂପେ ଏକ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ଥାଏ ଏବଂ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବ ଯେ ଏହାକୁ ପଲିସୀରେ ସହ-ବୀମିତ କରାଯାଉ ।

ଶ୍ରୀ ପଟେଲ ଏକ ଘରର ମାଲିକ ଅଟନ୍ତି ଯାହା ପାଇଁ ସେ ଏକ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ଟ. 15 ଲକ୍ଷର ବକ୍ସକ ରଶ ନେଇଛନ୍ତି । ନିମ୍ନ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ:

- ✓ ଘର ଉପରେ ତାଙ୍କର ଏକ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ରହିଛି କି ?
- ✓ ଘର ଉପରେ ବ୍ୟାଙ୍କର ଏକ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ରହିଛି କି ?
- ✓ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କ ବିଷୟରେ କ'ଣ ?

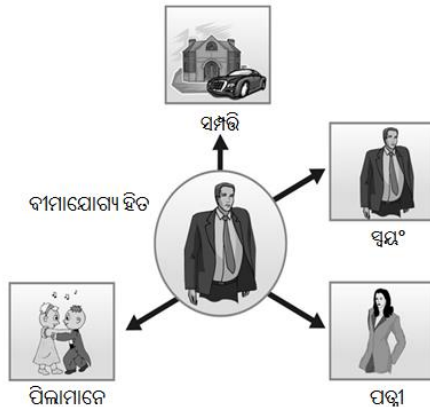
ଶ୍ରୀ ଦାସଙ୍କ ଏ ପରିବାର ଅଛି ଯେଉଁଠି ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ଦୁଇ ଛୁଆ ଏବଂ ବୃଦ୍ଧ ପିତାମାତା ଅଛନ୍ତି । ନିମ୍ନ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ:

- ✓ ସେମାନଙ୍କ କୁଶଳତାରେ ତାଙ୍କର ଏକ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ରହିଛି କି ?
- ✓ ସେ ଆର୍ଥିକ ରୂପେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେବେ କି ଯଦି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ତାଙ୍କରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୁଅନ୍ତି ?
- ✓ ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀଙ୍କ ଛୁଆମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ କ'ଣ ? ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ତାଙ୍କ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ରହିପାରେ କି ?

ବୀମାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ଏବଂ ଏକ ବୀମା ତୁଚ୍ଛର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦର୍ଶାଇବା ଏଇଠି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହୋଇପାରେ । ବୀମା ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ବୀମିତ କରାଯାଇଥିବା ବସ୍ତୁ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ହୋଇଥାଏ, ଯାହାର ନିଜର ଏକ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ମୂଲ୍ୟ ଥାଏ ।

ବୀମା ତୁଚ୍ଛର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ହେଉଛି ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ବୀମିତର ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ । ଏହା କେବଳ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ବୀମିତର ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ବୀମିତର ସେତେ ହିତ ଥାଏ ଯେ ବୀମା କରିବା ପାଇଁ ତାର ଆଇନଗତ ଅଧିକାର ଥାଏ । କଡ଼ା କଡ଼ି ଅର୍ଥରେ ବୀମା ପଲିସୀ ବାସ୍ତବରେ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଏ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ବୀମିତର ଆର୍ଥିକ ହିତକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ ।

ଚିତ୍ର 1: ସାଧାରଣ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ

b) ସମୟ, ଯେତେବେଳେ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ରହିବା ଉଚିତ୍: ଜୀବନ ବୀମାରେ, ପଲିସୀ ନେବା ସମୟରେ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ରହିବା ଉଚିତ୍ । ସାଧାରଣ ବୀମାରେ, ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ଉଭୟ ସମୟରେ ରହିବା ଉଚିତ୍ – ପଲିସୀ ନେବା ସମୟରେ ଏବଂ ଦାବୀ ସମୟରେ ଯେମିତିକି ସାମୁଦ୍ରିକ ବୀମା ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦାବୀ ସମୟରେ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିବା ଉଚିତ୍ ।

ଅଗ୍ନି ଏବଂ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ଉଭୟ ପଲିସୀ ନେବା ସମୟରେ ଏବଂ ହାନି ସମୟରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିବା ଉଚିତ୍ ।

ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସ୍ଵୟଂ ବ୍ୟତୀତ, ପରିବାରକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବକଦ୍ଵାରା ବୀମିତ କରାଯାଇପାରେ ଯେହେତୁ ତାଙ୍କୁ ହିଁ ଆର୍ଥିକ କ୍ଷତିକୁ ବହନ କରିବା ପଡ଼ିବ ଯଦି ପରିବାର କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଏ କିମ୍ବା ତାଲ୍ଲରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୁଏ । ଅବଶ୍ୟ, ସାମୁଦ୍ରିକ କାର୍ଗୋ ବୀମାରେ, ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ କେବଳ ହାନି ସମୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ଯେହେତୁ ଜିନିଷପତ୍ରର ସ୍ଵାମୀତ୍ଵ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଯିବ ଯେତେବେଳେ ମୂଲ୍ୟକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ଯାହା ପରିବହନ ସମୟାବଧିରେ ଘଟିପାରେ ।

C. ଆସନ/ନିକଟସ୍ଥ କାରଣ

ଆସନ/ନିକଟସ୍ଥ କାରଣ ହେଉଛି ବୀମାର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏବଂ କେମିତି ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତି ପ୍ରକୃତରେ ଘଟିଲା, ଏବଂ ଏହା ଏକ ବୀମିତ ଆପଦର ପରିଣାମ ଅଟେ କି ନୁହେଁ, ଏହା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଟେ । ଯଦି ହାନିଟି ବୀମିତ ଆପଦ କାରଣରୁ ହୋଇଛି, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦାୟୀ ଅଟେ । ଯଦି ଆସନ କାରଣ ଏକ ବୀମିତ କାରଣ ହୋଇଥାଏ, ବୀମିତ ହାନିର ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ଅଟେ, ଅନ୍ୟଥା ନୁହେଁ । ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଏହି ପ୍ରୟୋଗ ଅଣ-ଜୀବନ ବୀମା ଦାବୀ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବ୍ୟବହାରିକ ରୂପେ ଅଧିକ ଅଟେ ।

ଯେତେବେଳେ ଏକ ହାନି ଘଟେ, ଅନେକ ସମୟରେ ଏକ ଘଟଣା କ୍ରମ ରହିପାରେ ଯାହା ଘଟଣା ଆଡ଼କୁ ଗତି କରାଇଥାଏ ଏବଂ ତେଣୁ ନିକଟତମ କିମ୍ବା ଆସନ କାରଣରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ବେଳେ ବେଳେ କଠିନ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ନିୟମ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ମୁଖ୍ୟ କାରଣକୁ ଖୋଜିଥାଏ ଯାହା ଘଟଣାର ଶିକୁଳୀକୁ ଗତିଶୀଳ କରାଏ ଯାହା ଫଳରେ ହାନି ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବ । ଏହା ଆବଶ୍ୟକ ରୂପେ ସର୍ବଶେଷ ଘଟଣା ହୋଇ ନ ଥାଇପାରେ ଯାହା ହାନିର ଠିକ୍ ପୂର୍ବରୁ ଘଟିଥିଲା, ଅର୍ଥାତ୍ ଏହା ଆବଶ୍ୟକରୂପେ ଏକ ଘଟଣା ନୁହେଁ ଯାହା ହାନିର ନିକଟତମ କିମ୍ବା ହାନିକୁ ଘଟାଇବାର ନିକଟସ୍ଥ କାରଣ ହୋଇଥିବ । ଉଦାହରଣସ୍ଵରୂପ, ନିଆଁ ଏକ ପାଣି ପାଇପ୍ କୁ ଫଟାଇବାର କାରଣ ହୋଇପାରେ । ପରିଣାମୀ ହାନି ପାଣିର କ୍ଷତି ହୋଇଥିବା ସତ୍ତ୍ଵେ, ନିଆଁକୁ ହିଁ ଘଟଣାର ନିକଟତମ କାରଣ ବୋଲି ଧରାଯିବ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାରଣକୁ ଦୂରସ୍ଥ କାରଣ ରୂପେ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ, ଯାହା ଆସନ (ନିକଟତମ) କାରଣଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଅଟନ୍ତି । ଦୂରସ୍ଥ କାରଣସବୁ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଇପାରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଏକ ଘଟଣାକୁ ଘଟାଇବାରେ ପ୍ରଭାବୀ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତି ।

ପରିଭାଷା

ଆସନ (ନିକଟତମ) କାରଣ କୁ ସକ୍ରିୟ ଏବଂ ଯୋଗ୍ୟ କାରଣ ରୂପେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଏ ଯାହା ଏକ ଘଟଣା ଶିକୁଳୀକୁ ଗତିଶୀଳ କରାଏ ଯାହା, ଏକ ନୂଆ ଓ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଉତ୍ସରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଓ ସକ୍ରିୟରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା କୌଣସି ବକର ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବିନା, ଏକ ପରିଣାମ ଦେଇଥାଏ ।

ଆସନ କାରଣର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବୀମା ଚୁକ୍ତିନାମକରେ କି ଭଳି ଲାଗୁ ହୁଏ? ଯେହେତୁ ବୀମା, ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ନିର୍ବିଶେଷରେ, ଏକ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ପ୍ରବନ୍ଧ ରଖିଛି, ଆସନ କାରଣର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସାଧାରଣତଃ ଲାଗୁ ହୋଇ ନ ପାରେ । ଅବଶ୍ୟ

ଅନେକ ବୀମା ଚୁକ୍ତିରେ ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା ଆଡ଼-ଅନ୍ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ ଯେଉଁଠି ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟଣାରେ ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ବୀମା ରାଶି ଦେୟ ହୋଇଥାଏ । ସେଭଳି ଏକ ପରିସ୍ଥିତିରେ, କାରଣକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ମୃତ୍ୟୁ ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିଲା କି ନାହିଁ । ଆସନ୍ନ କାରଣର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସେଭଳି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରେ ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଆସନ୍ନ କାରଣର ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ବିଚାର କରନ୍ତୁ:

ଉଦାହରଣ

ପରିଦୃଶ୍ୟ 1: ଶ୍ରୀ ଅଜୟ ତାଙ୍କ କାର୍ କୁ ଗ୍ୟାରେଜ୍ ରେ ପାର୍କ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଦୀର୍ଘ ଛୁଟିରେ ଯାଇଥିଲେ । ଛଅ ମାସ ପରେ, ଯେତେବେଳେ ସେ ଫେରିଲେ ଏବଂ କାର୍ କୁ ଷ୍ଟାର୍ଟ କଲେ, ସେ ଦେଖିଲେ ଯେ କାର୍ ର ଏୟାର୍-କଣ୍ଡିସନିଙ୍ଗ୍ କାମ କରୁ ନାହିଁ । ଶ୍ରୀ ଅଜୟ ଏୟାର୍-କଣ୍ଡିସନିଙ୍ଗ୍ ର ମରାମତି ପାଇଁ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ପାଖରେ ଏକ ଦାବୀ ଉପସ୍ଥାପିତ କଲେ ଏବଂ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦାବୀକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିଦେଲା । ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦେଇଥିବା କାରଣଟି ହେଲା ଯେ କ୍ଷତିଟି କାର୍ ର 'ସାଧାରଣ ଷ୍ଟେର୍ ଓ ଟିଅର୍' ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏୟାର୍-କଣ୍ଡିସନିଙ୍ଗ୍ ସିଷ୍ଟମଟି ବୀମା କମ୍ପାନୀରେ ଏକ ଅପବର୍ଜିତ ଆପଦ ଅଟେ । ଶ୍ରୀ ଅଜୟ ଅଦାଲତକୁ ଆପ୍ରୋର୍ କଲେ ଏବଂ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପରେ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଯାହା କହିଲା ଯେ କାର୍ ଟି 12 ବର୍ଷର ପୁରୁଣା ଅଟେ ଏବଂ ନା କାର୍ ନା ଏୟାର୍-କଣ୍ଡିସନିଙ୍ଗ୍ କୁ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ 6 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ଭିସିଙ୍ଗ୍/ମରାମତି କରାଯାଇଛି, କ୍ଷତିଟି 'ସାଧାରଣ ଷ୍ଟେର୍ ଓ ଟିଅର୍' ଯୋଗୁଁ ହୋଇଛି ଏବଂ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦାବୀର ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଦାୟୀ ନୁହେଁ ।

ପରିଦୃଶ୍ୟ 2: ଶ୍ରୀ ପିଣ୍ଡୋ, ଏକ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିଥିବା ସମୟରେ, ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଗଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ସେ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ଓଦା ଭୂମିରେ ପଡ଼ି ରହିଲେ ଏବଂ ତାପରେ ତାଙ୍କୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ନିଆଗଲା । ଓଦା ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଥିବା କାରଣରୁ, ତାଙ୍କୁ ଜ୍ୱର ହୋଇଥିଲା ଯାହା ନିମୋନିଆରେ ପରିଣତ ହେଲା, ଶେଷରେ ଏହି କାରଣରୁ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲେ । ଯଦିଓ ନିମୋନିଆ ଆସନ୍ନ କାରଣ ବୋଲି ଜଣା ପଡୁଥାଇପାରେ, ବାସ୍ତବରେ ଏହା ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ ପତନ ଥିଲା ଯାହା ଆସନ୍ନ କାରଣ ବୋଲି ଦେଖାଗଲା ଏବଂ ଦାବୀକୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

କେତେକ ହାନି ଅଛନ୍ତି ଯାହା ଦ୍ୱାରା ବୀମିତ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ କାରଣରୁ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଏ କିନ୍ତୁ ଯାହାକୁ ଆସନ୍ନ ରୂପେ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ କାରଣରୁ ହୋଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଚଳଣି ଅନୁସାରେ, ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କିଛି ହାନିକୁ ଅଗ୍ନି ବୀମା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବ୍ୟବସାୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଥାନୁଯାୟୀ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ।

ସେଭଳି ହାନିସବୁ ଉଦାହରଣ ହୋଇପାରେ-

- ✓ ନିଆଁ ଲିଭାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିବା ପାଣି କାରଣରୁ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି
- ✓ ସେମାନଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନରେ ଫାୟାର୍ ବ୍ରିଗେଡ୍ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି
- ✓ ଏକ ଜଳୁଥିବା ଘରଠାରୁ ଏକ ନିରାପଦ ସ୍ଥାନକୁ ହଟାଇବା ସମୟରେ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ଶ୍ରୀ ପିଣ୍ଡୋ ଏକ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିବା ଦୁର୍ଘଟଣା ପରେ ଓଦା ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଥିବା ଯୋଗୁଁ ନିମୋନିଆରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେଲେ । ନିମୋନିଆର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଶ୍ରୀ ପିଣ୍ଡୋଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ । ମୃତ୍ୟୁର ଆସନ୍ନ କାରଣ କ'ଣ ଅଟେ?

I. ନିମୋନିଆ

II. ଘୋଡ଼ା

III. ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିବା ଦୁର୍ଘଟଣା

IV. ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ

D. କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି

କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅଣ-ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀସବୁରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଅଟେ । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ପଲିସୀଧାରକ, ଯିଏ ଏକ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଏ, ହାନି ଘଟଣା ଘଟିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ଯେଉଁ ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତିରେ ଥିଲା, ସେହି ସ୍ଥିତିରେ ତାକୁ ରଖିବା ପାଇଁ, ତାକୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦିଆଯାଏ । ବୀମା ତୁଚ୍ଛ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦିଏ ଯେ ବୀମିତକୁ ହାନିର ରାଶି ପରିଣାମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି କରାଯାଇପାରେ କିମ୍ବା କ୍ଷତିପୂରଣ ଦିଆଯାଇପାରେ ଏବଂ ଅଧିକ ନୁହେଁ ।

ଏହାର ଦର୍ଶନ ତତ୍ତ୍ୱ ହେଉଛି ଯେ ଜଣେ ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବୀମିତ କରି ଲାଭ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ଏବଂ ହାନିଠାରୁ ଅଧିକ ପୁନଃପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ହାନିର ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟର ଆକଳନ କରିପାରନ୍ତି ଏବଂ ତଦନୁସାରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେଇ ପାରନ୍ତି ।

ଉଦାହରଣ

ରାମ, ଟ. 10 ଲକ୍ଷ ମୂଲ୍ୟର ତାଙ୍କ ଘରକୁ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଶି ପରିମାଣ ପାଇଁ ବୀମିତ କରିଛନ୍ତି । ସେ ଏକ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ଯୋଗୁଁ ଟ. 70,000 ର ଆକଳିତ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ବୀମା କମ୍ପାନୀ ତାଙ୍କୁ ଟ. 70,000 ର ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରି ପାରିବେ । ବୀମିତ ଅଧିକ ରାଶି ଦାବୀ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଥିବା କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି ଜଣେ ନେଇଥିବା ବୀମାର ପ୍ରକାର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି ନିମ୍ନ ପ୍ରକାରର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅଧିକକୁ ନେଇପାରେ:

- ✓ ନଗଦ ରାଶି ପ୍ରଦାନ
- ✓ ଏକ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ସାମଗ୍ରୀର ମରାମତି ପ୍ରତିଷ୍ଠାପନ
- ✓ ହଜିଯାଇଥିବା କିମ୍ବା ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ସାମଗ୍ରୀର ପ୍ରତିଷ୍ଠାପନ
- ✓ ପୁନଃସ୍ଥାପନ (ଉଦ୍ଧାର) । ଉ.ସ୍ୱ.: ନିଆଁ ହାରା ବିଧିସ୍ତ ଏକ ଘରର ପୁନଃ ନିର୍ମାଣ କରିବା

ଚିତ୍ର 2 : କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ

a) **ସମ୍ମତ ମୂଲ୍ୟ:** ଅବଶ୍ୟ, କିଛି ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ଅଛି ଯାହାର ମୂଲ୍ୟକୁ ହାନି ସମୟରେ ସହଜରେ ଆକଳିତ କିମ୍ବା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇପାରେ ନାହିଁ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ପରିବାର ବଂଶାଗତ ସମ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ଦୁର୍ଲଭ କଳାକୃତିଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୂଲ୍ୟ ରଖିବା କଠିନ ହୋଇପାରେ । ସେହି ପ୍ରକାରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକରେ ପୃଥ୍ୱୀ ପରିକ୍ରମାର ଅଧିକାଂଶରେ ଏକ ଜାହାଜ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହାନିର ମାତ୍ରାର ଆକଳନ କରିବା କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ।

ସେଭଳି କ୍ଷେତ୍ରରେ, 'ସମ୍ମତ ମୂଲ୍ୟ' କୁହାଯାଉଥିବା ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ । ବୀମା କୁଚ୍ଛିର ଆରମ୍ଭରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ବୀମିତ କରାଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିର ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଏକମତ ହୁଅନ୍ତି । ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହାନି ଘଟିବାରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପଲିସୀର ସମ୍ମତ ରାଶିକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ରାଜି ହୁଏ । ଏହି ପ୍ରକାରର ପଲିସୀକୁ "ସମ୍ମତ ମୂଲ୍ୟ ପଲିସୀ" କୁହାଯାଏ ।

b) **ଅଧୋବୀମା:** ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ବିଚାର କରନ୍ତୁ ଯେଉଁଠି ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଏହାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମୂଲ୍ୟ ପାଇଁ ବୀମିତ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଜଣେ ସେତେବେଳେ ତାହାର ବୀମାର ଅନୁପାତରେ କେବଳ ହାନିର କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପାଇଁ ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରେ ।

ମନେକରନ୍ତୁ ଟ. 10 ଲକ୍ଷ ମୂଲ୍ୟର ଘରଟିକୁ କେବଳ 5 ଲକ୍ଷ ରାଶି ପାଇଁ ବୀମିତ କରାଯାଇଛି । ଯଦି ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବା ହାନି ଟ. 60,000 ହୋଇଥାଏ, ଜଣେ ଏହି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଶିକୁ ଦାବୀ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଏହା ମନେ କରାଯାଏ ଯେ ଘର ମାଲିକ କେବଳ ଏହାର ଅଧ ମୂଲ୍ୟର ରାଶି ପାଇଁ ବୀମା କରିଛି ଏବଂ ଏ ପ୍ରକାରେ ସେ ହାନି ମୂଲ୍ୟର କେବଳ 50% [ଟ. 30, 000] ଦାବୀ କରିବାର ଅଧିକାରୀ ଅଟେ । ଏହାକୁ ଅଧୋବୀମା କୁହାଯାଏ ।

ଅଧିକାଂଶ ପ୍ରକାରର ଅଣ-ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀରେ, ଯାହା ସମ୍ପତ୍ତି ଓ ଦାୟିତ୍ୱର ବୀମା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ହୋଇଥାନ୍ତି, ବୀମିତକୁ ହାନିର ବାସ୍ତବ ପରିମାଣ ଅର୍ଥାତ୍, ହଜିଯାଇଥିବା କିମ୍ବା କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ବିପ୍ଳବ ମୂଲ୍ୟ ହ୍ରାସରେ ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ କରିବାପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ରାଶି ପରିମାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

E. ପ୍ରତ୍ୟାସନ/ପ୍ରସ୍ଥାପନ

ପ୍ରତ୍ୟାସନ (ପ୍ରସ୍ଥାପନ)ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ବୀମିତଠାରୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଖକୁ ବୀମାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମସ୍ତ ଅଧିକାର ଓ ଉପଚାରର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ । ପ୍ରତ୍ୟାସନ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣର ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଅନୁଗମନ କରେ । ତେଣୁକରି, ଏହାକୁ ଅନେକ ସମୟରେ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣର 'ଉପପ୍ରମେୟ (ସ୍ୱାଭାବିକ ପରିଣାମ)' ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ବୀମିତ ଏକ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଏ ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ହାନିର କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ କରାଯାଇଛି, ସେହି ହାନି ପାଇଁ କୌଣସି ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇବାର ବୀମିତର ଅଧିକାର, ବୀମିତ ପାଖକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇଯାଇପାରେ । ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ ଯେ କ୍ଷତିର ପରିମାଣ ଯାହାକୁ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇପାରିବ, ତାହା କେବଳ ବୀମା କମ୍ପାନୀଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାଶି ପରିମାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

ପ୍ରତ୍ୟାସନ: ଏହା ହେଉଛି ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାହାକୁ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଏକ ପଲିସୀ ଧାରକକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଦାବୀ ରାଶି ପରିମାଣକୁ ଏକ ଉପେକ୍ଷାକାରୀ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷଠାରୁ ପୁନଃପ୍ରାପ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୋଗ କରେ ।

ପ୍ରତ୍ୟାସନକୁ ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଯିଏ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ବିଷୟରେ ଏକ ଦାବୀରାଶିକୁ ପ୍ରଦାନ କରିଛି, ତାହାକୁ ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକାରର ସମର୍ପଣ ରୂପେ ମଧ୍ୟ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

ଶ୍ରୀ କିଶୋରଙ୍କ ଗୃହସ୍ଥି ଜିନିଷପତ୍ରକୁ ସି-ଲୁଇଜନ୍ ଗ୍ରାନ୍ସପୋର୍ଟ ସର୍ଭିସରେ ନିଆ ହେଉଥିଲା । ଡ୍ରାଇଭର ର ଅବହେଳା ଯୋଗୁଁ, ଟ. 45,000 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେସବୁର କ୍ଷତି ହେଲା ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତା କ୍ଷତିପୂରଣ ରୂପେ ଶ୍ରୀ କିଶୋରଙ୍କୁ ଟ. 30,000 ପ୍ରଦାନ କଲେ । ବୀମାକର୍ତ୍ତା କେବଳ ଟ.30,000 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟାସିତ ହୋଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଧରାଯିବ ଏବଂ ସେହି ରାଶିକୁ ସି-ଲୁଇଜନ୍ ଗ୍ରାସପୋର୍ଟଠାରୁ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତି ।

ଯଦି ମାମଲାଟି ବିବାଦ ଭିତରକୁ ଗଲା ଏବଂ ଅଦାଲତ ସି-ଲୁଇଜନ୍ ଗ୍ରାନ୍ସପୋର୍ଟକୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ରୂପେ ଶ୍ରୀ କିଶୋରଙ୍କୁ ଟ 35,000 ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ, ପ୍ରତ୍ୟାସନ ଧାରା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଟ. 30,000ର ଦାବୀ ରାଶିକୁ ଦେବା ପାଇଁ ଏବଂ ଟ 5,000 ର ଅବଶିଷ୍ଟ ରାଶିକୁ ନିଜେ ରଖିବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ଅଟେ ।

ପ୍ରତ୍ୟାସନ ଧାରା ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଏବଂ କୌଣସି ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଠାରୁ ହାନିଠାରୁ ଅଧିକ ରାଶି ନେବା ପାଇଁ ବୀମିତକୁ ନିବାରଣ କରେ । ପ୍ରତ୍ୟାସନ କେବଳ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତର ଚୁକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ର ହିଁ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ ଏବଂ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ପଲିସୀ ଭଳି ଲାଭ ପଲିସୀ ବିପକ୍ଷରେ ନୁହେଁ ।

ଉଦାହରଣ

ଶ୍ରୀ ସୁରେଶ ଏକ ବିମାନ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପରିବାର ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଯିଏ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ପଲିସୀ ଜାରୀ କରିଥିବ, ତା'ଠୁ ଟ 50 ଲକ୍ଷର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବୀମାରାଶି ସହିତ ଏୟାରଲାଇନ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ, ଧରନ୍ତୁ, ଟ 15 ଲକ୍ଷ ପାଇବା ପାଇଁ ଅଧିକାରୀ ଅଟେ ।

F. ଅଂଶଦାନ:

ପ୍ରତ୍ୟାସନ ଭଳି, 'ଅଂଶଦାନ' ମଧ୍ୟ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତର ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଅନୁଗମନ କରେ । ତେଣୁ, ଏହାକୁ ବି କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତର 'ଉପପ୍ରମେୟ' କୁହାଯାଏ । ଅଂଶଦାନ ହେଉଛି ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଯାହା ସାଧାରଣ ବୀମା ଚୁକ୍ତିରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ଆମକୁ କୁହେ ଯେ ଯେତେବେଳେ ବୀମିତ ଏକାଧିକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଠାରୁ ବୀମା ନେଇଛି, ଦାୟିତ୍ୱକୁ କେମିତି ପୂରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅଂଶଦାନର ନିହିତାର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ଯଦି ସେହି ଗୋଟିଏ ସମ୍ପତ୍ତି ଏକାଧିକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ସହିତ ବୀମିତ କରାଯାଏ, ସମସ୍ତ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ଏକତ୍ରିତ ରୂପେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ବାସ୍ତବ ହାନିଠାରୁ ଅଧିକ

ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ପଲିସୀଧାରକ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଠାରୁ ତା' ସହିତ ବୀମିତ ହୋଇଥିବା ରାଶିର ସମାନ୍ତ୍ରପାତରେ ହାନିର କେବଳ ଏକ ଅଂଶ ହିଁ ଦାବୀ କରିପାରେ ।

ଉଦାହରଣ: ଯଦି ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀନିବାସ ତାଙ୍କ ଘର ଉପରେ ଦୁଇ ବୀମା କମ୍ପାନୀଠାରୁ ଏକ ଅଗ୍ନି ପଲିସୀ ନେଇଛନ୍ତି, ଯେଉଁ ଉଭୟଙ୍କ ସହିତ ସେ ଟ. 12 ଲକ୍ଷର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମୂଲ୍ୟ ପାଇଁ ବୀମା କରିଛନ୍ତି । ମନେକରନ୍ତୁ ଏକ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ହୁଏ ଏବଂ ତା' ଫଳରେ ସେ ଟ 3 ଲକ୍ଷର ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି, ସେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଠାରୁ ଟ. 1.5 ଲକ୍ଷର ରାଶି ଦାବୀ କରି ପାରନ୍ତି ।

ଅଂଶଦାନର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କେବଳ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ଜୀବନ ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ନାହିଁ, କାରଣ ଯେତେବେଳେ ଜୀବନ ହାନି ହୁଏ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ହାନି ଉପରେ ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଉଚ୍ଚତର ସୀମା ନ ଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 2

ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରେ କେଉଁଟି ଉତ୍ତପାତ୍ତନର ଉଦାହରଣ ଅଟେ ?

- I. ରମେଶ ପାଖରେ ଫାଇନ୍ ପ୍ରିଣ୍ଟର ଜ୍ଞାନ ନ ଥାଇ ସେ ଏକ ଚୁକ୍ତିରେ ହସ୍ତାକ୍ଷର କରେ
- II. ରମେଶ ମହେଶକୁ ମାରିବା ପାଇଁ ଭୟ ଦେଖାଏ ଯଦି ସେ ଚୁକ୍ତିର ହସ୍ତାକ୍ଷର ନ କରେ
- III. ଏକ ଚୁକ୍ତିରେ ମହେଶର ହସ୍ତାକ୍ଷର କରାଇବାକୁ ରମେଶ ତାର ବ୍ୟବସାୟିକ ଉପାୟର ଉପଯୋଗ କରେ
- IV. ଏକ ଚୁକ୍ତିରେ ମହେଶର ହସ୍ତାକ୍ଷର କରାଇବାକୁ ରମେଶ ମିଥ୍ୟା ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରେ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 3

ନିମ୍ନ ବକ୍ଷକଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କାହାକୁ ରମେଶ ବୀମିତ କରିପାରିବ ନାହିଁ ?

- I. ରମେଶର ଘର
- II. ରମେଶର ପତ୍ନୀ
- III. ରମେଶର ବନ୍ଧୁ
- IV. ରମେଶର ପିତାମାତା

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 4

ଅଂଶଦାନର ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ମହତ୍ତ୍ୱ କ'ଣ ଅଟେ ?

- I. ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରେ ଯେ ବୀମିତ ମଧ୍ୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସହିତ ଦାବୀର କିଛି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାଗ ଅଂଶଦାନ କରେ
- II. ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରେ ଯେ ସମସ୍ତ ବୀମିତ ଯେଉଁମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ ଅଟନ୍ତି, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ସହଭାଗୀ ହାରା କରାଯାଇଥିବା ଦାବୀ ପାଇଁ, ସେମାନଙ୍କ ହାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମର ସମାନ୍ତ୍ରପାତରେ ଅଂଶଦାନ କରନ୍ତି
- III. ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରେ ଯେ ସେହି ସମାନ ବିଷୟ ବସ୍ତୁକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା; ଏକତ୍ରିତ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସହିତ ସେମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉଥିବା ସମାନ୍ତ୍ରପାତରେ ଦାବୀ ରାଶି ପାଇଁ ଅଂଶଦାନ କରନ୍ତି

IV. ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରେ ଯେ ବୀମିତଦ୍ୱାରା ପ୍ରମିୟମ ପାଇଁ ବର୍ଷସାରା ସମାନ କିଣ୍ଡରେ ଅଂଶଦାନ କରାଯାଏ ।

ସାରାଂଶ

- ବୀମା ପଲିସୀମାନଙ୍କ ବିଶିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷଣରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି :
 - i. ଯୁବେରିମା ପାଇଡ଼ୁ,
 - ii. ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ,
 - iii. ଆସନ ନିକଟସ୍ଥ (କାରଣ,
 - iv. କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ
 - v. ପ୍ରତ୍ୟାସନ) ପ୍ରସ୍ତାପନ(
 - vi. ଅଂଶଦାନ

ମୂଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

1. ଅଣ-ପ୍ରକଟୀକରଣ
2. ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା) ଭୁଲ ପ୍ରତିପାଦନ(
3. ଆବଶ୍ୟକୀୟ) ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ (ତଥ୍ୟ
4. ସମ୍ମତ ମୂଲ୍ୟ
5. ଅଧୋ ବୀମା

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ଉତ୍ତର

- ଉତ୍ତର1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III
- ଉତ୍ତର2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II
- ଉତ୍ତର3 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III
- ଉତ୍ତର4 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III

ଅଧ୍ୟାୟ C-04

ବୀମା ଚୁକ୍ତିନାମଙ୍କ ବିଶେଷତା

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ, ଆମେ ସେହିସବୁ ମୂଳ ତତ୍ତ୍ୱ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଯାହା ଏକ ବୀମା ଚୁକ୍ତିର କାର୍ଯ୍ୟଚାଳନ ଏବଂ ବିଶିଷ୍ଟ ବିଶେଷତାଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଚାଳିତ କରନ୍ତି ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ବୀମା ଚୁକ୍ତିର ବୈଧିକ ଦିଗ
- B. ଏକ ବୈଧ ଚୁକ୍ତିର ମୂଳ ତତ୍ତ୍ୱ
- C. ଅଗ୍ରୀମ ରୂପେ ପ୍ରମିୟମ ପ୍ରଦାନ
- D. ଯାଚନା
- E. ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି ଏବଂ ମୁକ୍ତ-ଅବଲୋକନ ଭଳି ପ୍ରାବଧାନସବୁକୁ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବା

A. ବୀମା ଚୁକ୍ତି-ବୈଧିକ ଦିଗ ଏବଂ ବିଶିଷ୍ଟ ବିଶେଷତା

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଏକ ବୀମା ଚୁକ୍ତିର ବୈଧିକ ଦିଗ ଏବଂ ବିଶିଷ୍ଟ ବିଶେଷତା/ ଲକ୍ଷଣ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

1. ବୀମା ଚୁକ୍ତି

ବୀମା ଏକ ଚୁକ୍ତିମୂଳକ ରାଜିନାମାରେ ସଂପୃକ୍ତ ହୁଏ ଯେଉଁଥିରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା କେତେକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଙ୍କଟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରିମିୟମ ରୂପେ ପରିଚିତ ଏକ ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା ପ୍ରତିଫଳ ପାଇଁ ଆର୍ଥିକ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ସମ୍ମତ ହୁଏ । ଚୁକ୍ତିମୂଳକ ରାଜିନାମାଟି ଏକ ବୀମା ପଲିସୀର ରୂପ ନେଇଥାଏ ।

2. ଏକ ବୀମା ଚୁକ୍ତିର ବୈଧିକ ଦିଗ

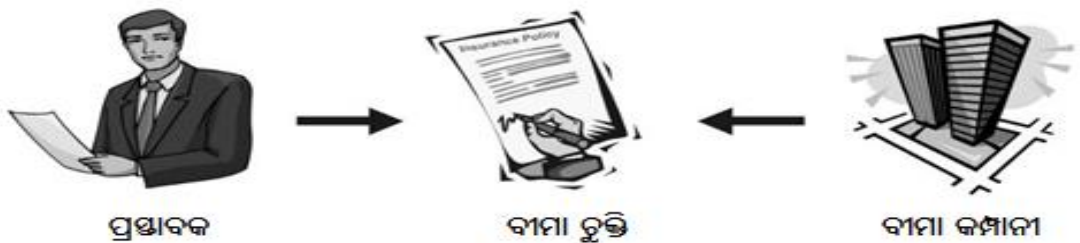
ଏହି ଅନୁଭାଗ ଏକ ବୀମା ଚୁକ୍ତିର କେତେକ ବିଶେଷତାକୁ ଦର୍ଶାଏ ଏବଂ ବୈଧିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାରକୁ ନିଏ ଯାହା ସାଧାରଣ ରୂପେ ବୀମା ଚୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଚାଳିତ/ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରନ୍ତି ।

ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

ଏକ ଚୁକ୍ତି ହେଉଛି ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ରାଜିନାମା ଅଟେ, ଯାହା ଆଇନ ଅନୁସାରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନୀୟ ଅଟେ । ଭାରତୀୟ ଚୁକ୍ତି ଅଧିନିୟମ, 1872 ର ପ୍ରାବଧାନସବୁ ବୀମା ଚୁକ୍ତି ସମେତ ଭାରତର ସମସ୍ତ ଚୁକ୍ତିକୁ ସଂଚାଳିତ କରନ୍ତି ।

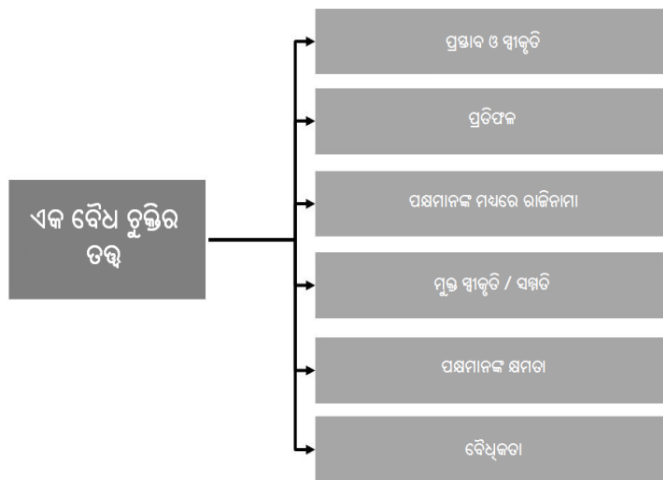
ଏକ ବୀମା ପଲିସୀ ହେଉଛି ଦୁଇ ପକ୍ଷ ଯଥା:- ବୀମାକର୍ତ୍ତା କୁହାଯାଇଥିବା କମ୍ପାନୀ, ଏବଂ ବୀମିତ କୁହାଯାଉଥିବା ପଲିସୀଧାରକ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିବା ଏକ ଚୁକ୍ତି ଏବଂ ଭାରତୀୟ ଚୁକ୍ତି ଅଧିନିୟମ, 1872 ରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପିତ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରେ ।

ଚିତ୍ର 1 : ବୀମା ଚୁକ୍ତି

B. ଏକ ବୈଧ ରୁଚ୍ଛିର ମୂଳତତ୍ତ୍ୱ

ଚିତ୍ର 2: ଏକ ବୈଧ ରୁଚ୍ଛିର ମୂଳତତ୍ତ୍ୱ

1. ପ୍ରସ୍ତାବ ଏବଂ ସ୍ୱୀକୃତି

ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସେଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଅନ୍ୟର ସମ୍ମତି ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୌଣସି ଜିନିଷ କରିବା ପାଇଁ କିମ୍ବା କରିବାକୁ ଛାଡ଼ିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତାର ଇଚ୍ଛା ସୂଚୀତ କରେ, ସେ ଏକ ଅର୍ପଣ କିମ୍ବା ପ୍ରସ୍ତାବ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ, ପ୍ରସ୍ତାବଟି ପ୍ରସ୍ତାବକ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ସ୍ୱୀକୃତି ବୀମାକର୍ତ୍ତାଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥାଏ ।

ଯେତେବେଳେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବଟି କରାଯାଇଥାଏ, ସେଥିପାଇଁ ତାର ସମ୍ମତି ସୂଚୀତ କରେ, ଏହାକୁ ଏକ ସ୍ୱୀକୃତି ବୋଲି ଧରିନିଆଯାଏ । ତେଣୁ, ଯେତେବେଳେ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଏ, ଏହା ଏକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ହୋଇଥାଏ । ସ୍ୱୀକୃତିକୁ ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ସୂଚୀତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯାହାର ପରିଣାମ ଏକ ରୁଚ୍ଛିର ରଚନା ହୋଇଥାଏ ।

ଯେତେବେଳେ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବକ ବୀମା ଯୋଜନାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ସ୍ୱୀକାର କରେ ଏବଂ ଜମା ରାଶି ଯାହା, ପ୍ରସ୍ତାବର ସ୍ୱୀକୃତି ପରେ, ପ୍ରଥମ ପ୍ରିମିୟମରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଯାଏ, ତାକୁ ପ୍ରଦାନ କରି ତାର ସମ୍ମତି ସୂଚୀତ କରେ, ପ୍ରସ୍ତାବଟି ଏକ ପଲିସୀ ହୋଇଯାଏ । ଯଦି କୌଣସି ସର୍ତ୍ତ ରଖାଯାଏ, ଏହା ଏକ ବିରୋଧ ପ୍ରସ୍ତାବ ହୋଇଯାଏ । ପଲିସୀ ବନ୍ଧୁ ରୁଚ୍ଛିର ପ୍ରମାଣ ହୋଇଯାଏ ।

2. ପ୍ରତିଫଳ

ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ରୁଚ୍ଛିରେ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି ପାରସ୍ପରିକ ଲାଭ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଉଚିତ୍ । ପ୍ରିମିୟମ ହେଉଛି ବୀମିତଠାରୁ ପ୍ରତିଫଳ ଅଟେ, ଏବଂ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରତିଫଳ ଅଟେ ।

3. ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରାଜିନାମା (କନ୍ଵେନ୍ସନ୍ସ୍ ଏଞ୍-ଆଇଡେମ୍)

ଉଭୟ ପକ୍ଷ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ପଲିସୀଧାରକ, ସେହି ଏକା ଅର୍ଥରେ, ସେହି ଏକା ଜିନିଷ ପାଇଁ ରାଜି ହେବା ଉଚିତ୍ । ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ଉଭୟ ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ “କନ୍ଵେନ୍ସନ୍ସ୍ ଏଞ୍-ଆଇଡେମ୍” ଥିବା ଉଚିତ୍ ।

4. ମୁକ୍ତ ସମ୍ମତି

ଏକ ଚୁକ୍ତି ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ସମୟରେ ମୁକ୍ତ ସମ୍ମତି ଥିବା ଉଚିତ୍ । ସମ୍ମତିକୁ ମୁକ୍ତ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ଯେତେବେଳେ ଏହା ନିମ୍ନଲିଖିତ କାରଣରୁ ହୋଇ ନ ଥାଏ

- ✓ ଉତ୍ପାଦନ (ଜବରଦସ୍ତି)/ବଳ ପ୍ରୟୋଗ
- ✓ ଅନୁଚିତ ପ୍ରଭାବ
- ✓ କପଟ
- ✓ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରତିପାଦନ (ଭୁଲ ପ୍ରତିପାଦନ)
- ✓ ଭୁଲ

ଯେତେବେଳେ ଏକ ରାଜିନାମା ପାଇଁ ସମ୍ମତି ଉତ୍ପାଦନ, କପଟ କିମ୍ବା ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା କାରଣରୁ ହୋଇଥାଏ, ରାଜିନାମାଟି ନିରର୍ଥକ ହୋଇଯାଏ ।

5. ପକ୍ଷମାନଙ୍କ କ୍ଷମତା

ଚୁକ୍ତିର ଉଭୟ ପକ୍ଷ ଚୁକ୍ତିରେ କରିବା ପାଇଁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବୈଧିକ ରୂପେ ଯୋଗ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ୍ । ପ୍ରସ୍ତାବରେ ହସ୍ତାକ୍ଷର କରିବା ସମୟରେ ପଲିସୀଧାରକ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବୈଧିକ ରୂପେ ସାବାଳିକ ହେବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ସ୍ଵଳ୍ପ ମଣ୍ଡିଷ୍ଟର ଓ ଆଇନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଯୋଗ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ, ନାବାଳିକମାନେ ବୀମା ଚୁକ୍ତିରେ ପ୍ରବେଶ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ।

6. ବୈଧତା

ଚୁକ୍ତିର ବିଷୟବସ୍ତୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବୈଧ ହେବା ଉଚିତ୍, ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ, କୌଣସି ବୀମା ଅବୈଧ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ହୋଇ ନ ପାରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚୁକ୍ତି ଯାହାର ବିଷୟବସ୍ତୁ କିମ୍ବା ପ୍ରତିଫଳ ବେଆଇନ ଅଟେ, ତାହା ନିରର୍ଥକ ହୋଇଯାଏ । ଏକ ବୀମା ଚୁକ୍ତିର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଏକ ଆଇନଗତ ବିଷୟବସ୍ତୁ ହୋଇଥାଏ ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଏକ ବୀମା ଚୁକ୍ତିରେ ଜଣେ ପ୍ରବେଶ କରିବା କୌଣସି ପ୍ରକାରର ବଳ, ଭୟ କିମ୍ବା ଭୁଲ ବିନା ତାର ମୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାରେ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

C. ଅଗ୍ରୀମ ରୂପେ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ

ଭାରତୀୟ ଆଇନ ଅନୁସାରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ସଙ୍କଟର ପୂର୍ବଧାରଣା କରିବାର ଅନୁମତି ନାହିଁ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ଅଗ୍ରୀମ ରୂପେ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରାପ୍ତ କରି ନ ଥାନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ଭାରତରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାକୁ କ୍ରେଡିଟ୍ ଆଧାରରେ ବିକ୍ରି କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ବୀମା ଅଧିନିୟମ 1938 ର ଧାରା 64VB ଉଲ୍ଲେଖ କରେ, “କୌଣସି ସଙ୍କଟର ପୂର୍ବଧାରଣା କରାଯିବ ନାହିଁ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଗ୍ରୀମରୂପେ ପ୍ରିମିୟମର ପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇନାହିଁ” । କୌଣସି ବୀମାକର୍ତ୍ତା କୌଣସି ସଙ୍କଟକୁ ପୂର୍ବରୁ ଗ୍ରହଣ କରିବ ନାହିଁ ଯଦି ଓ

ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଗ୍ରୀମରେ ପ୍ରିମିୟମର ପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇ ନାହିଁ କିମ୍ବା ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦିଆଯାଇନାହିଁ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକାରେ ଅଗ୍ରୀମରେ ଜମା କରାଯାଇନାହିଁ । ଏହା ଭାରତୀୟ ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗର ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶେଷତା ଅଟେ ।

ବୀମା ନିୟମାବଳୀ, 1939, କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାରର ବୀମା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ, ପ୍ରିମିୟମର ଅଗ୍ରୀମ ଦେୟର ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ କିଛି ବ୍ୟତିକ୍ରମର ପ୍ରାବଧାନ ରଖିଛି । ବୀମା ନିୟମାବଳୀର ଧାରା 59 ରୋଗ ବୀମା, ସମୂହ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା, ଚିକିତ୍ସା ଲାଭ ବୀମା ଏବଂ ହସ୍ତିଚାଲାଇଜେଶନ୍ ବୀମା ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ, କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ, କିଛିରେ ପ୍ରିମିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାପାଇଁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଛନ୍ତି । ବୀମା ନିୟମାବଳୀର ଧାରା 59 ସରକାରୀ ଓ ଅର୍ଦ୍ଧ-ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କୁ ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ପଲିସୀ, ସରକାରୀ ଓ ଅର୍ଦ୍ଧ-ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଉଥିବା ନିଷ୍ଠା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ବୀମା ପଲିସୀ, କର୍ମକାର ଷଡ଼ିପୁରଣ ପଲିସୀ, ପାରବହନରେ ନଗଦ (କ୍ୟାଶ୍ ଇନ୍ ଟ୍ରାନଜିଟ୍) ପଲିସୀ ଏବଂ କେତେକ ଅନ୍ୟ ବର୍ଗର ପଲିସୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ, କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ, କିଛି ଛୁଟ(ରିହାତି) ର ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଛି ।

ଯାଚନା

ବୀମାକୁ ସର୍ବଦା କିଛି ଜିନିଷ ଯାହାକୁ ଉତ୍ପାଦକୁ ଯଥାର୍ଥରୂପେ ବୁଝିବାପରେ କ୍ରୟ କରାଯାଇଥାଏ, ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଇଛି, ଏବଂ କେବଳ କିଣାଯାଏ/ ବିକାଯାଏ ରୂପେ ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ବୀମାକୁ ଗ୍ରାହକ ଦ୍ୱାରା 'ଯାଚନା କରାଯାଇଥାଏ' କିମ୍ବା ମଗାଯାଇ ଥାଏ ପାରମ୍ପରିକ ରୂପେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଘୋଷଣା କରନ୍ତି ଯେ "ବୀମା ଯାଚନାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ଅଟେ" । କ୍ଷଷ୍ଟ ରୂପେ ବୁଝାଇବାକୁ ଗଲେ, ବୀମା ଏକ ବିଷ୍ଣୁଟ ପ୍ୟାକେଜ୍ କିମ୍ବା ଏକ ଚକୋଲେଟ୍ ବାର ଯାହାକୁ ସିଧା କିଣାଯାଇପାରେ/ ବିକାଯାଇପାରେ, ଏଭଳି ଏକ ତତ୍ପର-ପ୍ରସ୍ତୁତ ଉତ୍ପାଦ ନୁହେଁ । ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ବୀମା ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଁ ସେଥିରେ ଯୋଗ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟିକ ପରାମର୍ଶ ଆଧାରରେ, ସଠିକ୍ ବୀମା ଉତ୍ପାଦକୁ କ୍ରୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ବିଷୟରେ ବୁଝିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଏବଂ ପଲିସୀ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା, ଅପବର୍ଜନ, ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଗ୍ରାହକର ବିଶେଷ ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ବିଚାର କରାଯାଇଥାଏ ।

'ଯାଚନା' କୁ ସାଧାରଣତଃ ସୂଚୀତ କରାଯାଏ ଯେତେବେଳେ ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା କିମ୍ବା ଏକ ପ୍ରାଧିକୃତ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଏକ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ ପାଖକୁ ତାର ବୀମା ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ବିଝିବା ପାଇଁ ପହଞ୍ଚେ ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ଚୟନ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟିକ ପରାମର୍ଶ ଦିଏ । ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ ଉପଯୁକ୍ତ ସମାଧାନ ମାଗେ ଏବଂ ପରାମର୍ଶଦାତାକୁ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବିବରଣୀ ଯୋଗାଇଥାଏ । ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ର ବିନିୟମନ ଅନୁସାରେ, ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଯାଚନା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ଏବଂ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ ସହିତ ପଲିସୀର ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନତା, ନୂତନୀକରଣ କିମ୍ବା ପୁନଃପ୍ରଚଳନ ସମ୍ଭାଷଣ ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ ଦିଆଯାଇଥାଏ । କେବଳ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ପ୍ରାଧିକୃତ କର୍ମଚାରୀ ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସପ୍ରାପ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ଓ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରାଧିକୃତ, ସେମାନେ ଯାଚନା ଓ ବୀମା ବିକ୍ରୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅଙ୍ଗ ହୋଇପାରିବ ।

D. ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବା

1. ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି

ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ତାରିଖର ନିକଟସ୍ଥ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟାବଧି ହୋଇଥାଏ ଯେଉଁ ସମୟରେ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନତାର ଲାଭ ଯେପରି କି ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି ଓ ପୂର୍ବ-ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗଗୁଡ଼ିକର ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ହାନି ବିନା ଏକ

ପଲିସୀକୁ ନୂତନୀକରଣ କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରଭାବୀ ରଖିବା ପାଇଁ ରାଶିପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ । ସେହି ସମୟାବଧି ପାଇଁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଉପଲକ୍ଷ ହୋଇ ନ ଥାଏ ଯେଉଁଥିପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନ ଥାଏ । ଅନୁଗ୍ରହ ଦିବସଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦେୟ ତାରିଖ ପରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ତାରିଖଠାରୁ ଗଣନା କରାଯାଏ ।

ଜୀବନ ବୀମା ପାଇଁ, ଯଦି ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି ନ ଥାଏ, ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଦିନର ବିଳମ୍ବ କାରଣକୁ ପଲିସୀଟି ବ୍ୟପଗତ ହୋଇପାରେ । ଏହା ପଲିସୀଧାରକ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ସାଧାରଣ ଭାବେ ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗ ପାଇଁ ହାନିକାରକ ହୋଇପାରେ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ବିନିୟମନ ମାସିକ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ପ୍ରକାର କ୍ଷେତ୍ରରେ 15 ଦିନର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପକ୍ଷଟି ପାଇଁ 30 ଦିନର ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧିର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଅନ୍ତି ।

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବି, ବୈୟକ୍ତିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀର ନୂତନୀକରଣ ପାଇଁ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି ରୂପେ କିଛି ଦିନର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଏ । ଏହି ସମୟାବଧି କମ୍ପାନୀର ପଲିସୀ ଏବଂ ପ୍ରଦତ୍ତ ଉପାଦ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ସମସ୍ତ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନତା ଲାଭ ଦିଆଯିବ ଯଦି ପଲିସୀର ନୂତନୀକରଣ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ଅନ୍ତରାଳ ସମୟାବଧିର ଦାବୀ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ତାହାକୁ ଗଣନା କରିଯିବ ନାହିଁ । ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ବିନିୟମନ ଅନୁଯାୟୀ, ମାସିକ ପ୍ରକାରର ପ୍ରିମିୟମ ଜମା କ୍ଷେତ୍ରରେ 15 ଦିନର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପକ୍ଷଟି ପାଇଁ 30 ଦିନର ଅନୁଗ୍ରହ ଅବଧି ହୋଇଥାଏ ।

ମୋଟର ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷର ଅବଧି ପାଇଁ ବୈଧ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଦେୟ ତାରିଖ ପୂର୍ବରୁ ସେଗୁଡ଼ିକର ନୂତନୀକରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି ଲାଗୁ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯଦି ଏକ ବ୍ୟାପକ ପଲିସୀ 90 ଠାରୁ ଅଧିକ ଦିନପାଇଁ ବ୍ୟପଗତ ହୋଇଥାଏ, ଉପାର୍ଜିତ 'ବିନା ଦାବୀ ବୋନସ୍' (NCB) ଲାଭକୁ ହରାଇବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ ।

କୋଭିଡ-19 ମହାମାରୀ କାଳାବଧିରେ ମାମଲାସବୁର ଅବାଧ ସଂଚାଳନ ପାଇଁ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଛାଡ଼ର ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲା ।

- i. ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧିକୁ ଅଧିକ 30 ପାଇଁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯଦି ପଲିସୀଧାରକ ଚାହଁଲା ।
- ii. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ନୂତନୀକରଣରେ ବିଳମ୍ବକୁ 30 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଫ କରିବା ପାଇଁ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ସେହି 'ଛାଡ଼' କୁ ପଲିସୀରେ ଅନ୍ତରାଳ ବୋଲି ଧରାଯିବ ନାହିଁ । ବୀମାସୁରକ୍ଷାରେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାକୁ ଏଡ଼େଇବା ପାଇଁ ବହୁତ ପୂର୍ବରୁ ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କୁ ସଂପର୍କ କରିବା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା ।
- iii. ସେହି ମୋଟର ଯାନ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ବୀମା ପଲିସୀ, ଯାହାର ନୂତନୀକରଣ ପାଇଁ ଦେୟ ତାରିଖ ଆସିଥିଲା କିନ୍ତୁ କୋଭିଡ-19 ଛିଡି ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧିକୁ 15 ମଇ, 2020 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲା ।

2. “ଆଇ. ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ” ଦ୍ୱାରା ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ମୁକ୍ତ-ଅବଲୋକନ ସମୟାବଧି

ବୀମା ଚୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାରୂପ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ତିଆରି କରାଯାଏ, ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷକୁ ଏହାର ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଯଦି ସେ ବୀମା ଚାହେଁ । ସେଭଳି ଚୁକ୍ତି, ଯେଉଁଠି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଚୁକ୍ତିକୁ ଯେପରି ଅଛି ସେହି ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡେ ଏବଂ ଏଥିରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିପାରେ ନାହିଁ, ଏଗୁଡ଼ିକ ବୈଧିକ ରୂପେ ଆସଂଜନର ଚୁକ୍ତି (contracts of Adhesion) କୁହାଯାଏ । ଏହି ଏକ – ପକ୍ଷୀୟ ଛିଡି କାରଣରୁ, ଅଦାଲତ ସର୍ବଦା କୌଣସି ବି ଅସ୍ପଷ୍ଟତା କିମ୍ବା ଭ୍ରାନ୍ତି

ଯାହା ଏହି ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାରେ ଉତ୍ତମ ହୋଇପାରେ, ତାହା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଦାୟୀ କରନ୍ତି ।

ଏହି ଏକ-ପକ୍ଷତାକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ବୀମା କାରବାରକୁ ଅଧିକ ଗ୍ରାହକ-ଅନୁକୂଳ କରିବା ପାଇଁ, ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ.ଏହାର ବିନିୟମନରେ 'ମୁକ୍ତ-ଅବଲୋକନ ସମୟାବଧି' ବୋଲି ଏକ ଗ୍ରାହକ-ଅନୁକୂଳ ପ୍ରାବଧାନ ସମ୍ମିଳିତ କରିଛନ୍ତି ଯାହାଦ୍ୱାରା, ଯଦି ଗ୍ରାହକ ପଲିସୀର ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଦ୍ୱାରା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନ ହୁଏ, ସେ ଏହାକୁ ଫେରାଇ ପାରେ ଏବଂ ରାଶିକୁ ଫେରସ୍ତ ପାଇପାରେ । ଏହି ପ୍ରାବଧାନ ଯାହାଦ୍ୱାରା, ଯଦି ପଲିସୀଧାରକମାନେ ପଲିସୀରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନ ହୁଅନ୍ତି, ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ ପ୍ରାପ୍ତିର 15 ଦିନ (ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ପଲିସୀ ଏବଂ ଦୂରସ୍ଥ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରାପ୍ତ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ 30 ଦିନ) ମଧ୍ୟରେ ପଲିସୀକୁ ରଦ୍ଦ କରିବାର ବିକଳ୍ପ ସେମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଏ, ଏହାକୁ ଜୀବନ ବୀମା ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ (ଅତି କମ୍ ରେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷର ଅବଧି ଥିବା) ପାଇଁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତ କରାଯାଇଛି । କମ୍ପାନୀକୁ ଲିଖିତ ରୂପେ ସୂଚୀତ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ଠାରୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଅବଧି ପାଇଁ ସମାନ୍ତରାଳିକ ସଙ୍କଟ ପ୍ରିମିୟମ, ଖର୍ଚ୍ଚ ଓ ଚାର୍ଜସବୁ କାଟି ଅବଶିଷ୍ଟ ରାଶିକୁ ଫେରସ୍ତ ଦିଆଯାଏ ।

ପଲିସୀର ରଦ୍ଦକରଣ : ଯେତେବେଳେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକର ରଦ୍ଦକରଣ କରାଯାଏ, ବୀମାର ସମାପ୍ତି ସମୟର ଅନୁରୂପ ପ୍ରିମିୟମର ସମାନ୍ତରାଳିକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥାଏ /ଧାରଣ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ବୀମାର ଅସମାପ୍ତ ସମୟର ଅନୁରୂପ ସମାନ୍ତରାଳିକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଫେରାଇ ଦିଆଯାଇଥାଏ, ଯଦି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ କୌଣସି ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ପ୍ରିମିୟମର ସେଭଳି ସମାନ୍ତରାଳିକ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକୁ ଯଥାନ୍ତୁପାତ ପ୍ରିମିୟମ କୁହାଯାଏ ।

ଯେତେବେଳେ ବାର୍ଷିକ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ରଦ୍ଦକରଣ କରାଯାଏ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଏକ ଉଚ୍ଚ ଦରରେ ପ୍ରିମିୟମଗୁଡ଼ିକ ଲାଗୁ/ଧାରଣ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଯଥାନ୍ତୁପାତ ପ୍ରିମିୟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ଉଚ୍ଚ ଦରରେ ପ୍ରିମିୟମରେ ଫେରସ୍ତ କରିଥାନ୍ତି । ଏହା ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିପରୀତ-ଚୟନକୁ ରୋକିଥାଏ ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଖର୍ଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକର ଧାନ ରଖିଥାଏ । ସେଭଳି ଦରଗୁଡ଼ିକୁ ବୀମାଚୁକ୍ତିର ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ଅଂଶ ରୂପେ ପ୍ରକଟ କରାଯାଇ ଥାଏ ଏବଂ ଅସ୍ଥ ଅବଧି ସ୍ୱେଲ୍ ରୂପେ ସୂଚୀତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

- i. ଉତ୍ପାତନ (ଜବରଦସ୍ତି)** - ଅପରାଧିକ ସାଧନ ଜରିଆରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉଥିବା ଚାପ ସଂପୃକ୍ତ ହୁଏ ।
- ii. ଅନୁଚିତ୍ ପ୍ରଭାବ** - ଏକ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଖକୁ ଅନୁଚିତ୍ ଲାଭ ପାଇବାପାଇଁ, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିର ଇଚ୍ଛା ଉପରେ ପ୍ରାବଲ୍ୟ ରଖିବା ପାଇଁ ନିଜର ପଦବୀର ଉପଯୋଗ କରିବା ।
- iii. କପଟ** - ଏକ ମିଥ୍ୟା ବିଶ୍ୱାସ ଯାହା ଏକ ଉପସ୍ଥାପନା ଯାହାକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଜଣେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ନାହିଁ, ତାହା ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଜଣକୁ ଉତ୍ପେରିତ କରିବା । ଜାଣିଶୁଣି ତଥ୍ୟକୁ ଲୁଚାଇବା କିମ୍ବା ତାହାର ଭୁଲ ପ୍ରତିପାଦନ/ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା କରିବା ଦ୍ୱାରା ଏହା ଉତ୍ତମ ହୋଇଥାଏ ।
- iv. ଭୁଲ** - ଏକ ଜିନିଷ କିମ୍ବା ଘଟଣା ଉପରେ ଜଣକର ଜ୍ଞାନ କିମ୍ବା ବିଶ୍ୱାସ କିମ୍ବା ଏହାର ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ ତ୍ରୁଟି । ଏହା ଫଳରେ ତ୍ରୁଟିର ବିଷୟବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ବୁଝାମଣା ଏବଂ ରାଜିନାମାରେ ତ୍ରୁଟି ହୋଇପାରେ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ1

ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଏକ ବୈଧ ବୀମା ଚୁକ୍ତିର ଏକ ମୂଳ ତତ୍ତ୍ୱ ହୋଇ ନ ପାରେ ?

- I. ପ୍ରସ୍ତାବ ଏବଂ ସ୍ୱୀକୃତି
- II. ଉପାଦାନ
- III. ପ୍ରତିଫଳ
- IV. ବୈଧତା

ସାରାଂଶ

- i. ବୀମା ଏକ ରୁଚ୍ଛିମୂଳକ ରାଜିନାମାକୁ ସଂତୁଷ୍ଟକରେ ଯେଉଁଥିରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା କେତେକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂକଟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରିମିୟମ କୁହାଯାଉଥିବା ଏକ ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା ପ୍ରତିଫଳ ବଦଳରେ ଆର୍ଥିକ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ସମ୍ମତ ହୁଏ ।
- ii. ଏକ ରୁଚ୍ଛି ହେଉଛି ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ରାଜିନାମା ,ଯାହା ଆଇନ ଅନୁସାରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନୀୟ ଅଟେ ।
- iii. ଏକ ବୈଧ ରୁଚ୍ଛିର ମୂଳତତ୍ତ୍ୱରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି:
 - ପ୍ରସ୍ତାବ ଏବଂ ସ୍ୱୀକୃତି
 - ପ୍ରତିଫଳ
 - କନ୍ଦେହସ୍ ଏଡ୍-ଆଇଡେମ୍
 - ମୁକ୍ତ ସମ୍ମତି
 - ପକ୍ଷମାନଙ୍କ କ୍ଷମତା ଏବଂ
 - ବିଷୟବସ୍ତୁର ବୈଧତା

ମୁଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

1. ପ୍ରସ୍ତାବ ଏବଂ ସ୍ୱୀକୃତି
2. ବୈଧ) ବିଧିସମ୍ମତ (ପ୍ରତିଫଳ
3. କନ୍ଦେହସ୍ ଏଡ୍ - ଆଇଡେମ୍

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ2

ଏକ ମୁକ୍ତ-ଅବଲୋକନ ସମୟାବଧିରେ, ଯଦି ପଲିସୀଧାରକ, ଯିଏ ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଜରିଆରେ ଏକ ପଲିସୀ କ୍ରୟ କରିଛି, ସେ ଏହାର କୌଣସି ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତରେ ରାଜି ନ ହୁଏ, ସେ ଏହାକୁ ଫେରାଇ ପାରେ ଏବଂ ନିମ୍ନ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ରାଶି ଫେରସ୍ତ ପାଇପାରେ:

- I. ସେ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ ପ୍ରାପ୍ତିର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ବିକଳ୍ପର ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରେ
- II. ତାଙ୍କୁ କମ୍ପାନୀକୁ ଲିଖିତ ରୂପେ ସୂଚୀତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ
- III. ପ୍ରିମିୟମ ଫେରସ୍ତକୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଅବଧି ପାଇଁ ସମାନୁପାତିକ ସଙ୍କଟ ପ୍ରିମିୟମ ,ତାଙ୍କରୀ ପରୀକ୍ଷା ଓ ସ୍ତମ୍ଭ ତ୍ୟୁଟି ଚାର୍ଜରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ସମାୟୋଜିତ କରାଯିବ ।

IV. ଉପରୋକ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ ସମସ୍ତ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ

ଯଦି ଏକ ପଲିସିଆରକ ଏକ ପଲସି କିଣିଛି ଏବଂ ଏହାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ, ସେ ଏହାକୁ _____ ସମୟାବଧିରେ ଫେରାଇ ଦେଇ ପାରେ, ଏବଂ ଏକ ଫେରସ୍ତ ପାଇପାରେ ।

- I. ମୁକ୍ତ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ
- II. ମୁକ୍ତ-ଅବଲୋକନ
- III. ରଦ୍ଦକରଣ
- IV. ମୁକ୍ତ ପରୀକ୍ଷଣ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

- ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II
- ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି IV
- ଉତ୍ତର 3 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II
-

ଅଧ୍ୟାୟ C-05

ଅକ୍ଷରଗ୍ରାହକ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାୟନ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆପଣ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ମୂଳଭୂତ ତଥ୍ୟସବୁ ବିଷୟରେ ଶିଖିବେ । ଆପଣ ସଙ୍କଟର ମୂଲ୍ୟନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଥିବା ବିପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ମୁକାବିଲା କରିବାର ବିଭିନ୍ନ ପଦ୍ଧତି ବିଷୟରେ ଜାଣିବେ । ଆପଣ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ, ଉତ୍ପାଦ ଅନୁମୋଦନ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସାଧାରଣ ଦିଗଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବେ ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ମୂଳଭୂତ ତଥ୍ୟ
- B. ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ.ପାଖରେ ଉତ୍ପାଦ ଦାଖଲ କରିବା
- C. ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ମୂଳଭୂତ ତଥ୍ୟ
- D. ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରକ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଅଧ୍ୟୟନ ପରେ, ଆପଣ ସକ୍ଷମ ହେବା ଉଚିତ୍:

1. ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ମୂଳଭୂତ ତଥ୍ୟ କୁ ପରିଭାଷିତ କରିବା ପାଇଁ
2. ଭାରତରେ ଉତ୍ପାଦ ଅନୁମୋଦନର ମୂଳଭୂତ ତଥ୍ୟକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ
3. ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରକଗୁଡ଼ିକ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ମହତ୍ତ୍ୱର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ପାଇଁ

A. ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ମୂଳଭୂତ ତଥ୍ୟ

ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଅଧ୍ୟାୟମାନଙ୍କରେ, ଆମେମାନେ ଦେଖିଛୁ ଯେ ବୀମାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ସଂପୃକ୍ତ ଥାଏ ସମୁଦୟକରଣ କରିଆରେ ସଙ୍କଟର ପ୍ରବନ୍ଧ କରିବା । ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ପ୍ରିମିୟମସବୁକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରି ଏକ ସମୁଦୟ ଜାତ କରନ୍ତି ଯେଉଁଟା ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି/ବ୍ୟବସାୟିକ/ଔଦ୍ୟୋଗିକ ଫାର୍ମ/ସଂଗଠନ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ହୋଇଥାଏ ।

ସଙ୍କଟସବୁକୁ ବୁଝିବା, ସଙ୍କଟସବୁକୁ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରିବା, ସେମାନେ କେଉଁ ବର୍ଗରେ ଆସନ୍ତି ତାହାର ଚିହ୍ନଟ କରିବାର ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା, ସଙ୍କଟକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ କି ନାହିଁ, ତାହାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବା ଏବଂ ଯଦି କରାଯିବ, ସଙ୍କଟକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା କେତେ ପରିମାଣର ପ୍ରିମିୟମ ଆବଶ୍ୟକ କରିବ ଏବଂ ସଙ୍କଟ ଉପରେ କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଲାଗୁ କରାଯିବ କି ନାହିଁ – ଏହି ସବୁ ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ଅଂଶ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଏହା ମଧ୍ୟ ଜାଣିବା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଯେ କେଉଁ ହାର ଲାଗୁ କରାଯିବ ଏବଂ ହାରଗୁଡ଼ିକ କେମିତି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଏ ।

ପରିଭାଷା

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ଏହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଟେ ଯେ ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଥିବା ସଙ୍କଟ ଚି ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ କି ନୁହେଁ, ଏବଂ ଯଦି ଅଟେ, କେଉଁ ହାର, ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ ।

ସଙ୍କଟାଙ୍କନରେ ନିମ୍ନ ଚରଣଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି:

- i. ହାନିର ବାରମ୍ବାରତା ଓ ତୀବ୍ରତା ଅନୁସାରେ ବିପତ୍ତି ଓ ସଙ୍କଟର ନିରୂପଣ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ
- ii. ପଲିସୀ ବୀମାପୁରଣା ଏବଂ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ବିନିୟମନ
- iii. ପ୍ରିମିୟମର ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ସଙ୍କଟକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ କି ନାହିଁ, ତାହାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଏ

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଚରଣ ହେବ ହାର, ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଯାହା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସଙ୍କଟକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ, ତାହାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବା ।

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ କୌଶଳ କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ, କ୍ଷେତ୍ର ସଂସର୍ଗ ଏବଂ ଗଭୀର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଦୃଷ୍ଟି ଜଡ଼ିତ ଥିବା ଏକ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାଧ୍ୟମରେ ଆହରଣ କରାଯାଏ । ଏକ ଅଗ୍ନି ବୀମା ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ହେବା ପାଇଁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଖରେ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡର ସମ୍ଭାବ୍ୟ କାରଣ, ବିଭିନ୍ନ ଭୌତିକ ଜିନିଷ ଓ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିଆଁର ପ୍ରଭାବ, ଏକ ଉଦ୍ୟୋଗ, ଭୁଗୋଳ, ଜଳବାୟୁର ସ୍ଥିତି ଇତ୍ୟାଦି ରେ ସଂପୃକ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଏସବୁର ଜ୍ଞାନ ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ସେହି ପ୍ରକାରେ, ଏକ ସାମୁଦ୍ରିକ ବୀମା ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପାଖରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ବନ୍ଦର/ରାଷ୍ଟ୍ରର ସ୍ଥିତି, ପାରବହନ କିମ୍ବା ଉତ୍ପାଦନରେ କାର୍ଗୋ/ଜିନିଷପତ୍ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣାନ୍ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ୟା, ଜାହାଜ ଓ ସେମାନଙ୍କ ସମୁଦ୍ରୀୟତା ଯୋଗ୍ୟତା ଏବଂ ଏଭଳି ଅନେକ ବିଷୟ ଜ୍ଞାନ ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ବୀମିତର ସଙ୍କଟ ପ୍ରୋଫାଇଲ, ଆୟ, ଚିକିତ୍ସା ଦିଗ, ଫିର୍କେସ୍ ସ୍ତର ଓ ପରିବାର ଇତିହାସକୁ ବୁଝିବା ଏବଂ ସଙ୍କଟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ କାରକର ପ୍ରଭାବକୁ ମାପିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପାଇଁ ସୂଚନାର ଆଧାର

କୌଣସି ସାଂଖ୍ୟିକ (କିମ୍ବା ସାଂଖ୍ୟିକୀୟ) ବିଶ୍ଳେଷଣରେ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ହେଉଛି ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ । ଏକ ସଙ୍କଟର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସମୟରେ, ସଠିକ୍ ମୂଲ୍ୟ ନିରୂପଣରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସଙ୍କଟାଙ୍କକକୁ ଯେତେ ଅଧିକ ସମ୍ଭବ ସେତେ ସୂଚନା ଏକାଠି କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ସୂଚନାର ଆଧାରଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି :

- i. ପ୍ରସ୍ତାବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିମ୍ବା ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ଉପସ୍ଥାପନା
- ii. ସଙ୍କଟ ସର୍ବେକ୍ଷଣ
- iii. **ଐତିହାସିକ ଦାବୀ ଅନୁଭୂତି ତଥ୍ୟ:** କେତେକ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ୟବସାୟ, ଯେପରି କି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଏବଂ ମୋଟର ଶ୍ରେଣୀ ପାଇଁ, ସଙ୍କଟାଙ୍କକମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ, ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟତ ଦାବୀ ଅନୁଭୂତିର ସଙ୍କେତ ଦେବା ପାଇଁ, ଏବଂ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ, ଐତିହାସିକ ଦାବୀ ଅନୁଭୂତି ତଥ୍ୟର ଉପଯୋଗ କରନ୍ତି ।

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ, ଲଢ଼ିଟୀ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ସ୍ଥିରତା

ବୀମାରେ ସତର୍କ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ଓ ସଙ୍କଟ ବର୍ଗୀକରଣ ସେହି ସରଳ ତଥ୍ୟଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ଯେ ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ ସମାନ ନୁହେଁ । ଏ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଙ୍କଟକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ରୂପେ ନିରୂପଣ କରିବାର ଏବଂ ହାନି ଘଟଣା ଓ ତୀବ୍ରତାର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ଅନୁସାରେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ ।

ଯେହ୍ନେତୁ ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ ସମାନ ହୋଇ ନ ଥାଏ, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ବୀମିତ ହେବାକୁ ଥିବେ, ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସମାନ ପ୍ରିମିୟମ ଦେବାପାଇଁ କହିବା ଯଥାର୍ଥ ହେବ ନାହିଁ । ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ସଙ୍କଟସବୁକୁ ବର୍ଗୀକୃତ କରିବା, ଯାହାଦ୍ୱାରା, ସେମାନଙ୍କ ବିଶେଷତା ଏବଂ ସମ୍ପୃକ୍ତ ହେଉଥିବା ସଙ୍କଟର ମାତ୍ରା ଆଧାରରେ, ପ୍ରିମିୟମର ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ହାର ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରେ । ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ସଙ୍କଟାଙ୍କକ ପାଇଁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ଯେ ସଙ୍କଟ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଉପଯୁକ୍ତ ରୂପେ ହେଉଛି ଏବଂ ଲାଗୁ କରାଯାଉଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ଏତେ କମ୍ ନୁହେଁ ଯେ ସଙ୍କଟକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଏତେ ଅଧିକ ନୁହେଁ ଯେ ଏହାକୁ ଅଣ-ପ୍ରତିଯୋଗୀ କରି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ମୁଖ୍ୟ ବିଶେଷତାଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନ ଭଳି ଅଟନ୍ତି

- i. ବିଶେଷତାଗୁଡ଼ିକ ଆଧାରରେ ସଙ୍କଟକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା
- ii. ପ୍ରସ୍ତାବକ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଥିବା ସଙ୍କଟର ସ୍ତରକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା

ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟସବୁକୁ, ସଂକ୍ଷେପରେ, ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟତା, ପ୍ରିମିୟମର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତତା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ସ୍ତରକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ହାସଲ କରାଯାଏ ।

B. ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ. ଆଇ. ପାଖରେ ଉତ୍ପାଦ ଦାଖଲ କରିବା

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମା ଉତ୍ପାଦକୁ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେବାପୂର୍ବରୁ ଏହାର ଅନୁମୋଦନ ପାଇଁ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ସମ୍ପୃକ୍ତରେ ଦାଖଲ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ପାଇଁ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଏକ ଅନନ୍ୟ ପରିଚୟ ସଂଖ୍ୟା (UIN) ଆବଶିତ କରେ । ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ଧରେ ବଜାରରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲେ । ଉତ୍ପାଦକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହତ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁମୋଦନ କରିବା ପାଇଁ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅଛି ।

1. ନିୟନ୍ତ୍ରକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ବୋର୍ଡ଼ଠାରୁ ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ବଚନବନ୍ଧତା ମାଗେ ଯେ ଏହା ପଲିସୀରେ ଥିବା ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛୁକ ଅଟେ ଏବଂ ଦାବୀସବୁର ରାଶିପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ରାଜି ଅଟେ । ଏହା ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ଏହା ମଧ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିବନ୍ଧ କରେ ଯେ ପଲିସୀ ଶିକ୍ଷାବଳୀ ଗ୍ରାହକ ପାଇଁ ନିରପେକ୍ଷ ଅଟେ ଏବଂ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଆଧାରରେ ମୂଲ୍ୟସବୁର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଛି ।
2. ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଭବିଷ୍ୟତରେ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତ୍ୟାହରଣର ସମ୍ଭାବନା ଓ ସେହିସବୁ ବିକଳ ଯାହା ଉତ୍ପାଦର ସେଭଳି ପ୍ରତ୍ୟାହରଣରେ ପଲିସୀଧାରକ ପାଇଁ ଉପଲକ୍ଷ ହୋଇପାରେ, ଏସବୁ ପାଇଁ ଯୋଜନା କରିବା ଉଚିତ୍ ।
3. ପ୍ରତ୍ୟାହତ ଉତ୍ପାଦଟିକୁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

C. ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ମୂଳଭୂତ ତତ୍ତ୍ୱ

ବୀମା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଖକୁ ସଙ୍କଟର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଅଟେ । ଏକ ବୀମା ପଲିସୀ କ୍ରୟ କରିବାରେ, ବୀମିତ ସେହି ଆପଦ ଯାହା ବିପକ୍ଷରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତାକୁ ବୀମିତ କରାଯାଇଛି, ତା'ଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ଆର୍ଥିକ ହାନିର ପ୍ରଭାବକୁ ହ୍ରାସ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇଥାଏ । ବୀମା ଦାବୀ ଓ ଖର୍ଚ୍ଚର ଭବିଷ୍ୟତ ମୂଲ୍ୟ ସମେତ ଲାଭର ସୀମାକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଏକ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ । ଏହାକୁ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କୁହାଯାଏ ।

ଏକ ହାର (ଦର) ହେଉଛି ବୀମାର ଏକ ଦତ୍ତ ଏକକର ମୂଲ୍ୟ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଭୂମିକମ୍ପ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ହାର (ଦର) କୁ ଟ. 1. 00 ପ୍ରତି ମାଇଲ (ପ୍ରତି ହଜାର) ବୀମା ରାଶି ରୂପେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇପାରେ । ଅତୀତର ରେକର୍ଡ୍ ଏବଂ ଚଳିତ ପରିବେଶରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯାହା ଭବିଷ୍ୟତରେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ହାନିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରେ, ଏସବୁକୁ ଦେଖିବାପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ହାରକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଏ ।

ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ ଯେ ହାର ପ୍ରିମିୟମ ସହିତ ସମାନ ନୁହେଁ ।

ପ୍ରିମିୟମ= (ବୀମାରାଶି) x (ହାର)

ଉଦାହରଣ

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାର ଏକ ଉଦାହରଣ ନେଇ, ସାଂଖ୍ୟିକ କିମ୍ବା ପ୍ରତିଶତ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ସଙ୍କଟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟକ ଉପରେ କରାଯାଏ । ଆୟୁ, କୂଳ, ବ୍ୟବସାୟ, ଅଭ୍ୟାସ ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି କାରକଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଏ ଏବଂ ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାନଦଣ୍ଡ ଆଧାରରେ ସାଂଖ୍ୟିକରୂପେ ଗଣନା କରାଯାଏ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ସ୍ତରୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ରାଶି ଏକ ହାର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, ଯାହାକୁ ଦୁଇଟି କାରକ ସ୍ତରୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଏ;

- ✓ (ଏକ ବୀମିତ ଆପଦ ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବା) ଏକ ହାନି ଘଟଣା କାରଣରୁ ହେବାକୁ ଥିବା ହାନିର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା
- ✓ ହାନିର ଆକଳିତ ରାଶି ପରିମାଣ ଯାହା ହାନି ଘଟଣା ଯୋଗୁଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ

ଉଦାହରଣ

ମନେକରନ୍ତୁ, ନିଆଁ ଯୋଗୁଁ ଧୂସ ହେଉ ଥିବା ଏକ ଘରର ହାରାହାରି ପରିମାଣ ହେଉଛି ଟ 1,00,000 ।

ନିଆଁ ଯୋଗୁଁ ଧୂସ ହେଉଥିବା ଏକ ଘରର ହାନିର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା 100 ମଧ୍ୟରୁ 1 [କିମ୍ବା 0.01] । ଅର୍ଥାତ୍, ଅନୁଭୂତି ହେଉଛି 100 ବୀମିତ ଘର ମଧ୍ୟରୁ, ଗୋଟିଏ ଘର ନିଆଁ ଯୋଗୁଁ ଧୂସ ହୁଏ ।

ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ହାରାହାରି ହାନି ହୋଇପାରେ ଟ.1,00,000 × 0.01 = ଟ. 1000 ।

ତେଣୁ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଟ. 1,00,000 ମୂଲ୍ୟର ଏକ ଘରକୁ ବୀମିତ କରିବା ପାଇଁ ସର୍ବନିମ୍ନ ଟ. 1000 ଚାର୍ଜ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ।

ବୀମାକର୍ତ୍ତା କେମିତି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରେ ଯେ ସେହି ହାନି ଯାହାସବୁ ବାସ୍ତବରେ ଘଟିଥିଲା, ସେହିସବୁର କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି କରିବାରେ ସମୁଚ୍ଚୟଟି ଯଥେଷ୍ଟ ଅଟେ?

ପୂର୍ବରୁ ଦେଖାଯାଇଥିବା ଭଳି, ବୀମାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ରରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ସଦୃଶ ସଙ୍କଟର ସମୁଚ୍ଚୟ ଜଡ଼ିତ ଥାଏ ଯାହାଦ୍ୱାରା ହାନିସବୁର ସଂଖ୍ୟା (ବାରମ୍ବାରତା) ର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ତଥା ହାନିର ବ୍ୟାପ୍ତି (ତୀବ୍ରତା) ପୂର୍ବାନୁମେୟ ହୋଇଥାଏ । 'ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକର ନିୟମ' ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିବା ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉଲ୍ଲେଖ କରେ ଯେ ଯେତେବେଳେ ନମୁନା ଆକାର ବୃଦ୍ଧି ପାଏ, ପରିଣାମ ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ମୂଲ୍ୟର ନିକଟତର ହୋଇଥାଏ । ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟାଶା/ପୂର୍ବାନୁମାନକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାପାଇଁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କୁ ଅଧିକ ପଲିସୀ ବିକ୍ରି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଏକ ଉଦାହରଣ ହେଉଛି ଯେ ଯଦି ଏକ ମୁଦ୍ରାକୁ ଟସ୍ କରାଯାଏ, 'ହେଡ୍' କିମ୍ବା 'ଟେଲ୍' ମିଳିବାର ସମ୍ଭାବନା 50:50 । ଅବଶ୍ୟ, ଯଦି ମୁଦ୍ରାଟିକୁ କେବଳ ଥରେ ଟସ୍ କରାଗଲା, ପରିମାଣ ହୋଇପାରେ 100% 'ହେଡ୍' ଓ 0% 'ଟେଲ୍' କିମ୍ବା 0% 'ହେଡ୍' 100% 'ଟେଲ୍' । ଅବଶ୍ୟ, ଯଦି ଜଣେ ମୁଦ୍ରାଟିକୁ ଅନେକ ଥର ଟସ୍ କଲା, 'ହେଡ୍' ଏବଂ 'ଟେଲ୍'ର ହାରାହାରି ଗଣନା 100% ଏବଂ 0% ହେବାର ସମ୍ଭାବନା କମ୍ ହେବ ଏବଂ 50:50 ର ନିକଟତର ହେବ ।

ଉଦାହରଣ

ସମ୍ପତ୍ତି ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏକ କାଠ ତିଆରି ସଂରଚନାରେ ନିଆଁ ଲାଗିବାର ସମ୍ଭାବନା ପଥର ତିଆରି ସଂରଚନା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ରହେ; ତେଣୁ, କାଠ ତିଆରି ସଂରଚନାକୁ ବୀମିତ କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ପ୍ରିମିୟମ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ସେହି ଏକା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଜୀବନ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ ବି ଲାଗୁ ହୁଏ । ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତଚାପ କିମ୍ବା ମଧୁମେହରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଏକ ହୃଦଘାତର ଶିକାର ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଧିକ ରହିଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ସେହି ଦୁଇଟି କାରକକୁ ଚିହ୍ନଟ କରନ୍ତୁ ଯାହା ବୀମା ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରନ୍ତି ।

- I. ସଙ୍କଟର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ଓ ତୀବ୍ରତା
- II. ସଙ୍କଟର ଆଧାର ଓ ସ୍ୱରୂପ
- III. ସଙ୍କଟର ଆଧାର ଓ ସମୟ
- IV. ସଙ୍କଟର ସ୍ୱରୂପ ଓ ପ୍ରଭାବ

1. ପ୍ରିମିୟମର ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା

ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରିମିୟମ ହାରକୁ ଅତୀତର ହାନି ଅନୁଭୂତି ଆଧାରରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଏ । ତେଣୁ କରି, ଅତୀତର ହାନି ସମ୍ପର୍କୀୟ ସାଂଖ୍ୟିକ ତଥ୍ୟ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ହାରସବୁକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ, ସଙ୍କଟସବୁ ପାଇଁ ଏକ 'ଗାଣିତିକ ମୂଲ୍ୟ' ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ଉଦାହରଣ

ଯଦି ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ମୋଟର ସାଇକେଲର ହାନି ଅନୁଭୂତିକୁ, ଧରନ୍ତୁ 10 ବର୍ଷର ସମୟ ପାଇଁ ଏକାଠି କରାଯାଏ, ଆମେ ଗାଢ଼ିଗୁଡ଼ିକରେ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତିଠାରୁ ଉପୁଜିଥିବା ହାନିସବୁର ମୋଟ ସମଷ୍ଟିକୁ ପାଇବା । ଏହି ହାନି ପରିମାଣକୁ ମୋଟର ସାଇକେଲମାନଙ୍କ ମୋଟ ମୂଲ୍ୟର ପ୍ରତିଶତ ରୂପେ ପ୍ରକାଶ କରି, ଆମେ ସଙ୍କଟର 'ଗାଣିତିକ ମୂଲ୍ୟ' ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରି ପାରିବା । ଏହାକୁ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସୂତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇପାରେ ।

$M = \frac{L \times 100}{V}$	L ହାନି ସବୁର ମୋଟ ସମଷ୍ଟିକୁ ଏବଂ V ସମସ୍ତ ମୋଟର ସାଇକେଲର ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ M ହାରାହାରି ହାନି ପ୍ରତିଶତକୁ ସୂଚୀତ କରେ ।

ଆସନ୍ତୁ ମନେ କରିବା ଯେ:

- ✓ ଏକ ମୋଟର ସାଇକେଲର ମୂଲ୍ୟ: ଟ. 50, 000/-
- ✓ ହାନି ଅନୁଭୂତି: 1000 ମୋଟର ସାଇକେଲ ମଧ୍ୟରୁ, 10 ବର୍ଷରେ 50 ମୋଟର ସାଇକେଲ ଚୋରୀ ହୋଇଥାଏ
- ✓ ହାରାହାରି ରୂପେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଚୋରୀ ଯୋଗୁଁ ମୋଟ ହାନି ହୁଏ 5 ମୋଟର ସାଇକେଲ

ସୂତ୍ରକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ, ପରିଣାମ ହେବ:

$$\text{ହାନି ପ୍ରତି ବର୍ଷ (ଟ. 50, 000} \times 5) = \text{ଟ. 2,50, 000}$$

$$1000 \text{ ମୋଟର ସାଇକେଲଙ୍କ ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ (ଟ. 50,000} \times 1000) = \text{ଟ. 5, 00,00,000}$$

$$\text{ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ହାରାହାରି ହାନି ପ୍ରତିଶତ ପ୍ରତି ଗାଢ଼ି (L/V) \times 100 = [2,50,000/5,00,00,000] \times 100} \\ = 0.5\%$$

ତେଣୁକରି ପ୍ରିମିୟମ ହାର ଯାହା ଏକ ମୋଟର ସାଇକେଲ ମାଲିକ ପ୍ରଦାନ କରେ, ତାହା ହେଉଛି ଟ. 50,00,00/- ର ଅର୍ଦ୍ଧ ପ୍ରତିଶତ – ଅର୍ଥାତ୍ ଟ 250/- ପ୍ରତି ବର୍ଷ, ଏହାକୁ 'ଶୁଦ୍ଧ' ପ୍ରିମିୟମ କୁହାଯାଏ, ଯାହା 'ବର୍ଷିକ କଷ୍ଟ' ରୂପେ ମଧ୍ୟ ପରିଚିତ ଅଟେ ।

ଟ. 250 ପ୍ରତି ମୋଟର ସାଇକେଲ ହାରରେ, ଟ. 2.5 ଲକ୍ଷ ଏକତ୍ରିତ କରାଯାଏ ଯାହାକୁ 5 ଗାଢ଼ିର ମୋଟ ହାନିର ଦାବୀସବୁରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ।

ଯଦି ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରିମିୟମ, ଯାହା ଉପରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା, ତାକୁ ଏକତ୍ରିତ କରାଯାଏ, ଏହା ଏକ ନିଧି ଗଠନ କରିବ ଯାହା ହାନିସବୁ ପାଇଁ କେବଳ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଉଦାହରଣରେ ଆମେ ଦେଖି ପାରିବା ଯେ ଏଇଠି ଅଧିକାଂଶ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବୀମା କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀରେ ପ୍ରଶାସନିକ ମୂଲ୍ୟ (ପ୍ରବନ୍ଧନର ଖର୍ଚ୍ଚ) ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରାପ୍ତିର ମୂଲ୍ୟ (ଅଭିକର୍ତ୍ତାଙ୍କ କମିଶନ) ମଧ୍ୟ ସଂପୃକ୍ତ ଥାଏ । ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାରୀ ହାନି ପାଇଁ ମଧ୍ୟ କିଛି ସଂଚୟ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ପରିଶେଷରେ, ଯେହେତୁ ବୀମାର କାରବାର ବ୍ୟବସାୟିକ ଆଧାରରେ ହୋଇଥାଏ, କୌଣସି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ ଭଳି, ଲାଭର କିଛି ସୀମା (ମାର୍ଜିନ୍) ର ପ୍ରାବଧାନ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ଯାହା ବ୍ୟବସାୟରେ ନିବେଶ କରାଯାଇଥିବା ପୁଞ୍ଜି ଉପରେ ଏକ ପ୍ରତିଫଳ ହୋଇଥାଏ ।

ତେଣୁକରି, ଖର୍ଚ୍ଚ, ସଂଚୟ ଓ ଲାଭସବୁ ପାଇଁ ପ୍ରାବଧାନ ରଖିବା ପାଇଁ କିଛି ପ୍ରତିଶତ ଯୋଗ କରି 'ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରମିୟମ' କୁ ଉଚିତ୍ ରୂପେ ଲୋଡ଼ କିମ୍ବା ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥାଏ ।

ପ୍ରମିୟମର ଅତିମ ହାରରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଘଟକ ସମ୍ମିଳିତ ହୋଇଥାନ୍ତି:

- ✓ ହାନି ରାଶିପ୍ରଦାନ
- ✓ ହାନି ଖର୍ଚ୍ଚ (ଉ.ସ୍ଵ.: ସର୍ବେକ୍ଷଣ ଶୁଳ୍କ)
- ✓ ଅଭିକର୍ତ୍ତାର କମିଶନ
- ✓ ପ୍ରବନ୍ଧନର ଖର୍ଚ୍ଚ
- ✓ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାରୀ ହାନି ପାଇଁ ସଂଚୟ (ରିଜର୍ଭ) ପାଇଁ ମାର୍ଜିନ୍ ଉ.ସ୍ଵ. 5 ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ହାନି ବିରୁଦ୍ଧରେ 7 ମୋଟ ହାନି
- ✓ ଲାଭ ପାଇଁ ମାର୍ଜିନ୍

ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ହାରନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରକକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, ଜଣେ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିପାରେ ଯେ ସମାନ ପ୍ରକାର ଓ ଗୁଣର ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ତୁଳନାତ୍ମକ ରୂପେ ହାରଗୁଡ଼ିକ ଯଥାର୍ଥ, ଅତ୍ୟଧିକ କିମ୍ବା ଅନୁଚିତ୍ ରୂପେ ଭେଦଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟନ୍ତି ।

ସ୍ଵୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ2

ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରମିୟମ କ'ଣ ଅଟେ ?

- I. କେବଳ ହାନିସବୁ ପାଇଁ ରାଶିପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପ୍ରମିୟମ ଯଥେଷ୍ଟ ରୂପେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ
- II. ସାମାଜର ଅତି ସାଧାରଣ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ପ୍ରମିୟମ
- III. ପ୍ରଶାସନିକ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ଯୋଗ କରିବା ପରେ ପ୍ରମିୟମ
- IV. ଅତ୍ୟଧୁନିକ ହାନି ଅନୁଭୂତି ସମୟାବଧିରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରମିୟମ

2. କାରଯୋଗ୍ୟ

'କାରଯୋଗ୍ୟ' କିମ୍ବା 'ଅତିରିକ୍ତ' ହେଉଛି ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ବୀମିତ ମଧ୍ୟରେ ମୂଲ୍ୟ-ଆବଣ୍ଟନ ପ୍ରାବଧାନ । କାରଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରେସହୋଲ୍ଡର ଅତିରିକ୍ତ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଦ୍ଵାରା ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ତରଠାରୁ ନିମ୍ନ ଦାବୀ ପାଇଁ ଦାୟୀ ହେବେ ନାହିଁ । ସ୍ତର କିମ୍ବା

ପ୍ରେସହୋଲ୍ଡିଂକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରାଶି ରୂପେ କିମ୍ବା କିଛି ପ୍ରତିଶତ କିମ୍ବା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟାବଧି (ଯେତେବେଳେ ଏହାକୁ ସମୟ-ଆଧିକ୍ୟ କୁହାଯାଏ) ରୂପେ ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇପାରେ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏକ ପରିସ୍ଥିତି ଆସିପାରେ ଯେ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ଦେୟ ହୋଇପାରେ କେବଳ ଯଦି ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟକ ଦିବସ/ଘଣ୍ଟାଠାରୁ ବାହାରେ ହୋଇଥାଏ । କାଟଯୋଗ୍ୟକୁ ଜୀବନ ପଲିସୀ ମାନଙ୍କରେ ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ ନାହିଁ ।

ସମ୍ପତ୍ତି, ମୋଟର ଏବଂ ଗୃହ ବୀମା ଭଳି ଉପାଦଗୁଡ଼ିକରେ, କାଟଯୋଗ୍ୟସବୁ ପୂର୍ବନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରାଶି ହୋଇଥାନ୍ତି ଯାହାକୁ ବୀମିତକୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଏକ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାବୀ ପାଇଁ ବହନ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । କେତେକ ପଲିସୀ ପାଇଁ କାଟଯୋଗ୍ୟ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାରେ କିମ୍ବା ସୈଦ୍ଧିକ ହୋଇପାରେ । ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସାଧାରଣତଃ କମ୍ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରିଥାନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ବୀମିତ ସ୍ୱଳ୍ପକାରେ ଅଧିକ କାଟଯୋଗ୍ୟର ବିକଳ୍ପ ଚୟନ କରିଥାଏ । ଏହି ଅଭିକର୍ତ୍ତାକୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଉଚିତ୍ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଟଯୋଗ୍ୟଗୁଡ଼ିକ କେମିତି କାମ କରନ୍ତି ଏବଂ ବୀମିତକୁ ସୂଚୀତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେ କାଟଯୋଗ୍ୟଟି 'ପ୍ରତି ବର୍ଷ' ଆଧାରରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇଥାଏ କି 'ପ୍ରତି ଘଟଣା'ଆଧାରରେ ହୋଇଥାଏ ।

କାଟଯୋଗ୍ୟ ରଖିବାର ଅନେକ କାରଣ ରହିଛି । କାରଖାନା, ବହୁ ପ୍ରକାରର କାର୍ଗୋ କନ୍ୟାଲମେଣ୍ଟ୍, ବଡ଼ ବଡ଼ କର୍ମଚାରୀ ସମୂହ, ସାର୍ବଜନିକ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂସର୍ଗ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା କର୍ପୋରେଟ୍ ଗ୍ରାହକମାନେ, ଛୋଟ ଛୋଟ ଦାବୀକୁ ନିଜେ ନିଜେ ବହନ କରିବା ପାଇଁ ପସନ୍ଦ କରିପାରନ୍ତି ଏବଂ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରିବାପାଇଁ ଦଲିଲୀକରଣକୁ ଏଡ଼େଇପାରନ୍ତି, ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରିମିୟମ ରୂପେ ଲକ୍ଷ ପକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଏକ ବଡ଼ କାରଖାନା ମାଲିକ ଟ. 2000 ପାଖାପାଖି ଖର୍ଚ୍ଚ ଆସୁଥିବା ଏକ ମେସିନ୍ ର ଛୋଟ ମରାମତି ମୂଲ୍ୟ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରି ନ ପାରେ ।

କେତେକ ପ୍ରକାରର ପଲିସୀ ବୀମିତ ମଧ୍ୟ ହାନିର କିଛି ଭାଗକୁ ବହନ କରିବାପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ କରିପାରନ୍ତି ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଯେ ସେ ଉଚିତ୍ ଧ୍ୟାନ ଦେବ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ କାଟଯୋଗ୍ୟ ଉପରେ ଜୋର୍ ଦେଇ ପାରନ୍ତି ଯାହା ଦ୍ୱାରା ବୀମିତ କେବଳ ବୀମା ଅଛି ବୋଲି ମହଙ୍ଗା ଡାକ୍ତରଖାନା ରୁମ୍ ଉପରେ ଅଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । କେତେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଛୋଟ ଛୋଟ ଦାବୀପାଇଁ ପ୍ରୋସେସିଙ୍ଗ୍ ଉପରେ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଚାହଁ ବି ନ ପାରନ୍ତି, ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କେତେକ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ଛୋଟ ହାନିର ସଂଚୟ ଯୋଗୁଁ ଆର୍ଥିକ ଚାପର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ପାଇଁ ଚାହଁ ନ ପାରନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଏକ ଔଦ୍ୟୋଗିକ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଛୋଟ ବନ୍ୟା କାରଣରୁ କ୍ଷେତ୍ରସ୍ଥିତ ସମସ୍ତ ଗୋଦାମଠାରୁ ଅନେକ ଅଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟର ଦାବୀ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ ।

ପ୍ରୀକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା: ପ୍ରୀକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ସାଧାରଣତଃ ବୀମାରାଶିର କିଛି ପ୍ରତିଶତ ରୂପେ, ଏକ ପ୍ରେସହୋଲ୍ଡି ସମୂହକୁ ସୂଚୀତ କରିପାରେ, ଯାହା ତଳକୁ କାଟଯୋଗ୍ୟର ପ୍ରକରଣ ଭଳି କୌଣସି ଦାବୀ ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ, ଯେତେବେଳେ ଦାବୀ ରାଶି ପ୍ରୀକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ସୀମାଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାବୀଟି ବୀମାକର୍ତ୍ତାଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ । ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ପ୍ରୀକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ଦାୟିତ୍ୱର ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରେସହୋଲ୍ଡିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରେ । ପ୍ରେସହୋଲ୍ଡିଠାରୁ ନିମ୍ନରେ ଥିବା ଦାବୀସବୁ କ୍ଷେତ୍ର ଏକ କାଟଯୋଗ୍ୟ ଭଳି ସେହି ପ୍ରକାରେ ଓ ସେହି ସମାନ କାରଣ ପାଇଁ ପଲିସୀ ଉପରେ ପ୍ରୀକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ଲାଗୁ ହେବ, କିନ୍ତୁ ଏକ ଦାବୀ ପ୍ରୀକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ଠାରୁ ଅଧିକ ହେବା ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ହାନିର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଶିକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

D. ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରକ

ସେହି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ମୂଳତତ୍ତ୍ୱ ଯେଉଁସବୁକୁ ହାରସବୁକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ ଏବଂ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରକ ରୂପେ ସୂଚୀତ କରାଯାଏ । □ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ

ସଙ୍କଟକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବାରେ ଏବଂ ସେମାନେ ଲାଗୁ କରିବାକୁ ଥିବା ମୂଲ୍ୟକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାରେ 'ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରକ' ର ଉପଯୋଗ କରିଥାନ୍ତି ।

- ✓ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏକ ଆଧାର ହାର ସ୍ଥାପିତ କରିବା ପାଇଁ ତାର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନସବୁର ଉପଯୋଗ କରେ ।
- ✓ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ତାପରେ ଅନୁକୂଳ ବିଶେଷତା ଯଥା: ସମ୍ପତ୍ତି ସଙ୍କଟ ଉପରେ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଅଗ୍ନି ସୁରକ୍ଷା ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଛାଡ଼ (ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ) ଏବଂ ପ୍ରତିକୂଳ ବିଶେଷତା ଯଥା: ପରିସରରେ କ୍ଳମନଶୀଳ ସାମଗ୍ରୀର ଉପସ୍ଥିତି ଉପରେ ଲାଗୁକରାଯାଇଥିବା ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗ୍ ସହିତ ଏହି ହାରକୁ ସମାଯୋଜିତ କରେ ।
- ✓ ଜୀବନ ବୀମାରେ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରଥା ହେଉଛି ପ୍ରତିକୂଳ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଅଭ୍ୟାସ, ବଂଶଗତ କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟିକ କାରକ ପାଇଁ ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗ୍ ଲାଗୁ କରିବା ।

ମୁଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

- କାରଯୋଗ୍ୟ
- ପ୍ରାଞ୍ଚାଇକ୍

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ।

ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ।

ଅଧ୍ୟାୟ C-06

ଦାବୀ ପ୍ରୋସେସିଙ୍ଗ୍

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ବୀମିତ ବୀମାର ଲାଭର ସ୍ୱାଦ ପାଏ କେବଳ ଯେତେବେଳେ ସେ ହାନି ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଏ । ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗ ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିବା ହାନିସବୁ ପ୍ରତି ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଉତ୍ତର ହୋଇଥିବା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ଯେତେ ଦୂର ସମ୍ଭବ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଏବଂ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବ ସେତେ ଶୀଘ୍ର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରିଥାଏ ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ହାନି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏବଂ ଦାବୀ ସମାଧାନ
- B. ଦାବୀର ବର୍ଗ
- C. ମଧ୍ୟସ୍ଥତା
- D. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିବାଦ ସମାଧାନ ଚକ୍ର

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ପରେ, ଆପଣ ନିମ୍ନଲିଖିତକୁ ବୁଝିବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇ ପାରିବେ:

1. ଦାବୀ ସମାଧାନ
2. ଦାବୀ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀର ମହତ୍ତ୍ୱ

A. ହାନି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏବଂ ଦାବୀ ସମାଧାନ

ଦାବୀ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ (ହାନି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ) ହେଉଛି ବୀମିତ ଦ୍ଵାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ହାନି ବୀମା ପଲିସୀଦ୍ଵାରା ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ଅଟେ କି ନାହିଁ, ଅର୍ଥାତ୍ ହାନିଟି କୌଣସି ଅପବର୍ଜନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆସୁନାହିଁ ତ ଏବଂ ଖାରେଣ୍ଡିର କୌଣସି ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହୋଇ ନାହିଁ ତ, ଏହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ଦାବୀସବୁର ସମାଧାନ ନିରପେକ୍ଷତାର ବିଚାର ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇଥାଏ । ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ, ଦାବୀର ଉଚିତ ସମାଧାନ ଏହାର ସେବାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମତାର ବେଞ୍ଚମାର୍କ ଅଟେ । ଦାବୀ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନିଆଯାଉଥିବା ସମୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କମ୍ପାନୀର ଆନ୍ତରିକ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅଛି, ଯାହାକୁ ଏହାର କର୍ମଚାରୀମାନେ ପାଳନ କରନ୍ତି ।

ଏହା ସାଧାରଣତଃ “ଟର୍ଣ୍ଣ-ଏରାଉଣ୍ଡ ଟାଇମ୍” (TAT) ପଦ ରୂପେ ପରିଚିତ ଅଟେ । କେତେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା, ବୀମିତ ପାଇଁ ସମୟ ସମୟରେ ଅନୁଲୋଚନରେ ଦାବୀ ଛିଡ଼ାକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପାଇଁ ସୁବିଧା ବି କରିଛନ୍ତି । କେତେକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ଉଚିତ ପ୍ରୋସେସିଙ୍ଗ୍ ପାଇଁ ଦାବୀ ହବ୍ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାପିତ କରିଛନ୍ତି ।

ଏକ ବୀମା ଦାବୀରେ ଥିବା ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗ

ଯଦିଓ ଅଧିକାଂଶ କମ୍ପାନୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଟି.ଏ.ଟି. ଦ୍ଵାରା ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ ଅଟନ୍ତି ।

ଯଦିଓ ଅଧିକାଂଶ କମ୍ପାନୀ ସେମାନଙ୍କ TAT ଦ୍ଵାରା ବାଧୁ ଅଟନ୍ତି ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ପାଇଁ ସେହି ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ଜାଣିବା ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଯାହା ସବୁ ଉପରେ ଏକ ଦାବୀର ସମାଧାନ ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ଦିଆଯାଏ । ସାଧାରଣ ବୀମା ଦାବୀ ପାଇଁ ଛଅ ଗୋଟି ଅତି ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

- i. ହାନି ଘଟାଉଥିବା ଘଟଣାଟି ପଲିସୀର କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଅଛି କି
- ii. ବୀମିତ ଜଣକ ପଲିସୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ତା’ର ଭାଗର ଅନୁପାଳନ କରିଛି କି
- iii. ଖାରେଣ୍ଡିର ଅନୁପାଳନ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ରିପୋର୍ଟ ସୂଚୀତ କରିବ ଖାରେଣ୍ଡିସବୁର ଅନୁପାଳନ ହୋଇଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ।
- iv. ପଲିସୀ ଚାଲୁରହିଥିବା ସମୟରେ, ପ୍ରସ୍ତାବକ ଦ୍ଵାରା ପରମ ସଭାବର ଅନୁପାଳନ
- v. ଏକ ହାନି ଘଟଣାରେ, ବୀମିତ ସେମିତି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଆଶା କରାଯାଏ ଯେମିତି କି ସେ ଅଣବୀମିତ ଅଟେ । ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ହାନିକୁ କମ୍ କରିବାରେ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ତାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ ।
- vi. ଦେୟ ରାଶିର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ । ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ହାନି ରାଶି ବୀମା ରାଶିର ଅଧୀନରେ ହୋଇଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ରାଶି ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଭର କରିବ :
 - ✓ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିରେ ବୀମିତର ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତର ମାତ୍ରା
 - ✓ ସ୍ୟାଲଭେଜ୍ ର ମୂଲ୍ୟ
 - ✓ ଅଧୋବୀମାର ପ୍ରୟୋଗ
 - ✓ ଅଂଶଦାନ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟାସନ ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ପ୍ରୟୋଗ

ଜୀବନ ବୀମା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦାବୀସବୁର ମାମଲାରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଯାଞ୍ଚ କରେ

- 1) ପଲିସୀର ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରାଯାଇଛି କି
- 2) ପରମ ସଭାବର ଅନୁପାଳନ କରାଯାଇଛି କି, ଏବଂ
- 3) କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟକୁ କପଟପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଲୁଚାଇ ରଖାଯାଇ ନାହିଁ ତ ।

B. ଦାବୀର ବର୍ଗ

ବୀମା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବର୍ଗରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି:

i. ମାନକ ଦାବୀ

ଏହିଗୁଡ଼ିକ ସେହିସବୁ ଦାବୀ ଅଟନ୍ତି ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ପଲିସୀର ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥାନ୍ତି । ପରିଧି ଓ ଚୟନ କରାଯାଇଥିବା ବୀମା ରାଶି ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ବୀମା ପାଇଁ ଉଲ୍ଲିଖିତ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଦ୍ଧତିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ଦାବୀର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯାଏ ।

ii. ହାରାହାରି କିମ୍ବା ହାରାହାରି ଧାରାର ସର୍ତ୍ତ

କେତେକ ପଲିସୀରେ ଏହା ଏକ ସର୍ତ୍ତ ରହିଛି ଯାହା ବୀମିତକୁ ତାର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଅଧୋବୀମା କୁହାଯାଉଥିବା ଏହାର ବାସ୍ତବ ମୂଲ୍ୟଠାରୁ କମ୍ ବୀମା ରାଶିରେ ବୀମିତ କରିଥିବାରୁ ଦଣ୍ଡିତ କରେ । ଏକ ଦାବୀର ଘଟଣାରେ ବୀମିତକୁ ଏକ ରାଶି ମିଳେ ଯାହାକୁ ତାର ବାସ୍ତବ ହାନିଠାରୁ ଅଧୋବୀମିତ ରାଶି ଅନୁଯାୟୀ ତାର ସମାନୁପାତିକ ରୂପେ କମ୍ କରାଯାଇଥାଏ । ସେହି ପରିସ୍ଥିତି ଅଧିକ ରୂପେ ଅଣ-ଜୀବନ ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଘଟିଥାଏ ।

iii. ଦୈବୀ ଆପଦ – ପ୍ରଳୟଙ୍କର ହାନି

ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଯେପରିକି ଝଡ଼, ବାତ୍ୟା, ବନ୍ୟା, ଜଳପ୍ଲାବନ ଏବଂ ଭୂମିକମ୍ପକୁ “ଦୈବୀ” ଆପଦ କୁହାଯାଏ । ଏହି ବିପର୍ଯ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକର ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ ପ୍ରଭାବିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଅନେକ ପଲିସୀର ହାନି ହୋଇପାରେ । କେତେକ ବର୍ଗର ଅଣ-ଜୀବନ ବୀମା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପାଇଁ ସର୍ବେକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇଥାଏ । sa

ସେଭଳି ବଡ଼ ବଡ଼ ଏବଂ ପ୍ରଳୟଙ୍କରା ହାନିଗୁଡ଼ିକରେ, ସର୍ବେକ୍ଷକଙ୍କୁ ଏକ ଦ୍ୱିତୀୟ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଓ ହାନି ହ୍ରାସ କରଣ ପ୍ରୟାସ ପାଇଁ ତୁରନ୍ତ ହାନି ସ୍ଥଳକୁ ଯିବାପାଇଁ କୁହାଯାଏ । ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତାମାନେ ମଧ୍ୟ ହାନିର ଦୃଶ୍ୟକୁ ପରିଦର୍ଶନ କରନ୍ତି ବିଶେଷ ରୂପେ ସେତେବେଳେ, ଯେତେବେଳେ ସଂପୃକ୍ତ ରାଶି ପରିମାଣ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ । ପରିଦର୍ଶନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ହାନିର ସ୍ୱରୂପ ଏବଂ ମାତ୍ରାର ଏକ ଦ୍ୱିତୀୟ, ବାସ୍ତବ ସ୍ଥଳର ଧାରଣା ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ।

ପ୍ରାଥମିକ ରିପୋର୍ଟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଦାଖଲ କରାଯାଏ ଯଦି ସର୍ବେକ୍ଷକମାନେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କଠାରୁ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଓ ପରାମର୍ଶ ଚାହଁ ପାରନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଏ ପ୍ରକାରେ ବୀମିତମାନଙ୍କ ସହିତ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଏ, ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ।

iv. ଅନ୍ ଆକାଉଣ୍ଟ ରାଶି ପ୍ରଦାନ

ଅଣ-ଜୀବନ ବୀମା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକରେ, ପ୍ରାଥମିକ ରିପୋର୍ଟ ବ୍ୟତୀତ, ସମୟ ସମୟରେ ଅନ୍ତରୀଣ ରିପୋର୍ଟଗୁଡ଼ିକ ଦାଖଲ କାରାଯାଇପାରେ ଯେଉଁଠି ଏକ ଦୀର୍ଘସମୟ ଧରି ମରାମତି ଏବଂ/କିମ୍ବା ପ୍ରତିସ୍ଥାପନ ଚାଲୁ ରହିଥାଏ । ଅନ୍ତରୀଣ ରିପୋର୍ଟ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ହାନିର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନର ବିକାଶର ଏକ ଧାରଣା ବି ଦେଇଥାଏ । ଏହା ଦାବୀର “ଅନ୍ ଆକାଉଣ୍ଟ ରାଶିପ୍ରଦାନ”

ର ପୁସ୍ତକରେ ବି ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ, ଯଦି ବୀମିତ ଇଚ୍ଛା କରେ । ଏହା ସାଧାରଣତଃ ଘଟିଥାଏ ଯଦି ହାନି ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନର ପୂର୍ଣ୍ଣତା ପାଇଁ କିଛି ସମୟ ଲାଗିପାରେ ।

ଯଦି ଦାବୀଟି ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ରୂପେ ମିଳେ, ଦାବୀକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ରାଶିପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ଏବଂ କମ୍ପାନୀ ରେକର୍ଡରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରାଯାଏ । ସହ-ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ପୁନଃବୀମା କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କଠାରୁ ଯଥାର୍ଥ ପୁନଃପ୍ରାପ୍ତି ନିଆଯାଇଥାଏ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବୀମିତ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇ ନ ପାରେ ଯାହାକୁ ଚଳା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଥାଏ ।

v. ଡିସ୍ପ୍ୟୁଟ୍ ଭାରତର:

ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ଡିସ୍ପ୍ୟୁଟ୍ ପ୍ରାପ୍ତି ହେଲା ପରେ କେବଳ ଦାବୀର ସମାଧାନ କରାଯାଏ । କ୍ଷତ ପାଇଁ ଦାବୀ ସକାଶେ ଡିସ୍ପ୍ୟୁଟ୍ ରସିଦ୍ (ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ)ର ଏକ ନମୁନା ର ଭାଷା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଧାଡ଼ି ରୂପେ ଦିଆଗଲା: (କମ୍ପାନୀ କମ୍ପାନୀ ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ)

ବୀମିତର ନାମ	
ଦାବୀ ସଂ.	ପଲିସୀ ସଂ.
ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା ଯାହା _____ ରେ କିମ୍ବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଘଟିଥିଲା, ତାହା ଯୋଗୁଁ ମୋତେ/ଆମ ଦ୍ଵାରା ସହ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷତ କାରଣରୁ ମୋତେ/ଆମକୁ ଦେୟ କ୍ଷତିପୂରଣର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଅନ୍ତିମ ସମାଧାନ ରୂପେ ମୋତେ/ଆମକୁ ଦେୟ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍ ଠାରୁ ଟ. _____ ର ରାଶି ପ୍ରାପ୍ତି ହେଲା ।	
ତାରିଖ	(ହସ୍ତାକ୍ଷର)

vi. ସମାଧାନ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟ

ଅଣ-କାବନ ଦାବୀର ସମାଧାନ ପରେ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଆଯାଇଥିବା ପଦକ୍ଷେପ ବ୍ୟବସାୟର ବର୍ଗ ବର୍ଗ ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ଅଗ୍ନି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ରାଶି, ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଦାବୀ ରାଶି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କମ୍ ହୋଇଯାଇଥାଏ। ଅବଶ୍ୟ, ଯଥାନ୍ତୁପାତ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ଦ୍ଵାରା ଏହାକୁ ପୁନଃସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇପାରେ, ଯାହାକୁ ପ୍ରଦାନକରାଯାଇଥିବା ଦାବୀ ରାଶିଠାରୁ କାଟି ଦିଆଯାଇଥାଏ।

ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ କ୍ୟାପିଟାଲ ବୀମା ରାଶିର ପ୍ରଦାନ ପରେ, ପଲିସୀଟି ରଦ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ସେହିଭଳି, ବୈୟକ୍ତିକ ନିଷ୍ଠା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ଦାବୀର ରାଶିପ୍ରଦାନଦ୍ଵାରା ସ୍ଵତଃରୂପେ ପଲିସୀର ସମାପ୍ତି ହୋଇଥାଏ।

vii. ସାଲଭେଜ

ସାଲଭେଜ ସାଧାରଣତଃ ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ସୁରୀତ କରେ । ହାନିର ରାଶିପ୍ରଦାନ ପରେ ସାଲଭେଜ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ହୋଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଯେତେବେଳେ ମୋଟର ଦାବୀର ସମାଧାନ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହାନି ଆଧାରରେ ହୋଇଯାଏ, ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଗାଡ଼ିକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥାଏ । ସାଲଭେଜ ଅଗ୍ନି ଦାବୀ, ସାମୁଦ୍ରିକ କାର୍ଗୋ ଦାବୀ ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଣ-ଜୀବନ ବୀମାରେ ବି ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ ।

ସାଲଭେଜ କୁ କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ ଅନୁସାରେ ବିକ୍ରି/ସମାପ୍ତ କରିଦିଆଯାଏ । ସର୍ବେକ୍ଷକ, ଯେଉଁମାନେ ହାନିର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସମାପ୍ତ କରିବାର ପଦ୍ଧତିର ସୁପାରିଶ କରିବେ ।

viii. ପୁନଃପ୍ରାପ୍ତି

ଦାବୀସବୁର ସମାଧାନ ପରେ, ବୀମା ରୁକ୍ତିମାନଙ୍କରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାସନ ଅଧିକାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ, ବୀମିତର ଅଧିକାର ଓ ଉପଚାର ପାଇଁ ଏବଂ ଏକ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଯିଏ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଆଇନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହାନି ପାଇଁ ଦାୟୀ ହୋଇପାରେ, ତା' ଠାରୁ ହାନିର ପୁନଃପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏ ପ୍ରକାରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ନୌ-ପରିବହନ (ଶିପିଙ୍ଗ) କମ୍ପାନୀ, ରେଲବାଇ, ରୋଡ୍ କେରିଅରସ୍, ଏୟାରଲାଇନ୍ସ୍, ପୋର୍ଟ ଟ୍ରଷ୍ଟ ପ୍ରାଧିକରଣ ଇତ୍ୟାଦିଠାରୁ ହାନିର ପୁନଃପ୍ରାପ୍ତି କରିପାରନ୍ତି ।

ଉଦାହରଣ

କନସାଇନମେଣ୍ଟର ଅଣ-ବିତରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ, କେରିଅର୍ ମାନେ ହାନି ପାଇଁ ଦାୟୀ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରକାରେ, ପୋର୍ଟ ଟ୍ରଷ୍ଟ ସେହିସବୁ ଜିନିଷ ପାଇଁ ଦାୟୀ ହୋଇଥାଏ ଯାହାକୁ ନିରାପଦରେ ଉତ୍ତାରି ଦିଆଗଲା କିନ୍ତୁ ତାହା ପରେ ପରେ ନିଖୋଜ ହୋଇଗଲା । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ଦାବୀର ସମାଧାନ ପୂର୍ବରୁ, ଉଚିତ୍ ରୂପେ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟାସନର ଏକ ପତ୍ର ବୀମିତ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ix. ଦାବୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିବାଦ

ସର୍ବୋତ୍ତମ ପ୍ରୟାସ ସତ୍ତ୍ୱେ, ରାଶିପ୍ରଦାନରେ ବିଳମ୍ବ, ଦାବୀର ଅଣ-ପ୍ରଦାନ (ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା), କିମ୍ବା ଦାବୀଟି କମ୍ ରାଶି ପରିମାଣ ପାଇଁ ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଥିବ, ଯାହା ଫଳରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ବୀମିତ ମଧ୍ୟରେ ଅସନ୍ତୋଷ ଓ ବିବାଦ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ ।

ଏସବୁ ବ୍ୟତୀତ, ଅଧିକାଂଶ ସାଧାରଣ କାରଣ ହେଉଛନ୍ତି, କେବଳ କେତେକଙ୍କ ନାମ ନେଇ :

- ✓ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟସବୁର ଅଣ-ପ୍ରକଟୀକରଣ
- ✓ ବୀମାସୁରକ୍ଷାର ଅଭାବ
- ✓ ଅପବର୍ଜିତ ଆପଦ କାରଣରୁ ହୋଇଥିବା ହାନି
- ✓ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ବୀମା ରାଶି ର ଅଭାବ
- ✓ ଖାରେଣ୍ଡିର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ
- ✓ ଅଧୋବାମା, ମୂଲ୍ୟହ୍ରାସ, ଇତ୍ୟାଦି ଯୋଗୁଁ ପରିମାଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମାମଲା

ଏହିସବୁ କାରଣ ବୀମିତକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଦୁଃଖ ଦେଇପାରନ୍ତି ସେହି ସମୟରେ ଯେତେବେଳେ ସେ ଆଗରୁ ହିଁ ହାନି ଯୋଗୁଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ଆର୍ଥିକ ବାଧାରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବ । ତାର କଷ୍ଟକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ, ସ୍ୱୟଂ ପଲିସୀରେ ହିଁ

ଅଭିଯୋଗ ନିବାରଣ ଏବଂ ବିବାଦ ସଂଚାଳନ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀସବୁର ଉତ୍ତମ ରୂପେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ଅଗ୍ନି କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତି ପଲିସୀରେ “ମଧ୍ୟସ୍ଥତା” ର ସର୍ତ୍ତକୁ ପଲିସୀ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ସମ୍ମିଳିତ କରାଯାଇଛି ।

C. ମଧ୍ୟସ୍ଥତା

ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ହେଉଛି ଚୁକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ବିବାଦଗୁଡ଼ିକୁ ସମାଧାନ କରିବାର ଏକ ପଦ୍ଧତି । ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଓ ବୁଝାମଣା ଅଧିନିୟମ, 1996 ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କରାଯାଏ । ତା’ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଏକ ଚୁକ୍ତି ଲାଗୁ କରିବା କିମ୍ବା ଏକ ବିବାଦର ସମାଧାନ କରିବାର ସାଧାରଣ ପଦ୍ଧତି ଆଇନ ଅଦାଲତକୁ ଯିବା ହୋଇପାରେ । ସେଭଳି ମୁକଦ୍ଦମାରେ, ଅବଶ୍ୟ, ଯଥେଷ୍ଟ ବିଳମ୍ବତା ଓ ଖର୍ଚ୍ଚ ସଂପୃକ୍ତ ହୋଇପାରେ । ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିୟମ ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଏକ ଚୁକ୍ତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିବାଦଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକ ଅନୌପଚାରିକ, କମ୍ ମହଙ୍ଗା ଏବଂ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସମର୍ପି ଦେବା ପାଇଁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଏ ।

ବିବାଦରେ ଥିବା ପକ୍ଷମାନେ ନିଜେ ଚୟନ କରିଥିବା, କେବଳ ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟସ୍ଥ କିମ୍ବା ଏକାଧିକ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କରାଯାଇପାରେ । କେବଳ ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟସ୍ଥ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ବିଷୟରେ ଏକ ମତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅନେକ ବ୍ୟବସାୟିକ ବୀମା ପଲିସୀରେ ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଧାରା ରହିଥାଏ ଯାହା ଉଲ୍ଲେଖ କରେ ଯେ ବିବାଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତାର ଅଧୀନରେ ରହିବ । ଅଗ୍ନି ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଧାରା ରହିଥାଏ ଯାହା ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯେ ଯଦି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାୟିତ୍ୱକୁ କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତ ହୁଏ, ଏବଂ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଥିବା ପରିମାଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ତର ଥାଏ, ସେଭଳି ଅନ୍ତରକୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତାକୁ ପ୍ରେଷିତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ସାଧାରଣତଃ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅନ୍ତିମରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଏ ଏବଂ ଉଭୟ ପକ୍ଷ ପାଇଁ ବନ୍ଧନ କାରକ ହୋଇଥାଏ ।

ସର୍ତ୍ତର ଶବ୍ଦ ସମୂହ/ଭାଷା ପଲିସୀ ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ, ଏହା ନିମ୍ନ ଭଳି ଉଲ୍ଲେଖ କରେ :

- i. ବିବାଦକୁ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିୟୁକ୍ତ କେବଳ ଏକ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ, କିମ୍ବା କେବଳ ଏକ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନିୟୁକ୍ତ ଉପରେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଅସମ୍ମତ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିୟୁକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଅର୍ଥାତ୍ ଦୁଇ ଜଣ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ସମର୍ପିତ କରାଯାଏ ।
- ii. ଏହି ଦୁଇ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଏକ ଅମ୍ପାୟାର ନିୟୁକ୍ତ କରିବେ, ଯିଏ ବୈଠକ ମାନଙ୍କରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରିବେ । ଏହି ବୈଠକମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ ଆଇନ ଅଦାଲତ ସଦୃଶ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପକ୍ଷ ନିଜ କେସ୍ ଉପରେ ବକ୍ତବ୍ୟ ଦେବ, ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, ଏକ ପରାମର୍ଶଦାତାର ସହାୟତାରେ ଏବଂ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ପଚରା ପଚାରି କରାଯିବ ।
- iii. ଯଦି ଦୁଇ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ଏକମତ ନ ହୁଅନ୍ତି । ମାମଲାକୁ ଅମ୍ପାୟାର୍ ସମକ୍ଷରେ ଦାଖଲ କରାଯାଏ, ଯିଏ ତାର ଆଖର୍ଚ୍ଚ (ନିର୍ଣ୍ଣୟ) ଦେଇଥାନ୍ତି ।
- iv. ମଧ୍ୟସ୍ଥ/ମଧ୍ୟସ୍ଥମାନଙ୍କ କିମ୍ବା ଆଖର୍ଚ୍ଚ ଦେଉଥିବା ଅମ୍ପାୟାରର ବିବେକାଧିକାର/ସ୍ୱନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅନୁସାରେ ମୂଲ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଆଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଦାୟିତ୍ୱର ପ୍ରଶ୍ନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିବାଦସବୁକୁ ମୁକଦ୍ଦମା ଜରିଆରେ ସମାଧାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଯଦି ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଯୁକ୍ତିତର୍କ କରନ୍ତି ଯେ ହାନିଟି ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ଯେହେତୁ ଏହା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ନୁହେଁ, ମାମଲାଟିରୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆଇନ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ପୁନଶ୍ଚ, ଯଦି ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଦାବୀର ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଏହି ଆଧାରରେ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରନ୍ତି ଯେ ପଲିସୀଟି ନିରର୍ଥକ ଅଟେ ଯେହେତୁ ଏହା ଆବଶ୍ୟକୀୟ

ତଥ୍ୟସବୁର କପଚପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଣ-ପ୍ରକଟୀକରଣ) 'ପରମ ସଭାବ' ର ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ (ଜରିଆରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ,ମାମଲାର ସମାଧାନ ମକଦ୍ଦମା ଜରିଆରେ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

D. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିବାଦ ସମାଧାନ ତନ୍ତ୍ର

ଆଇ. ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ବିନିୟମନ ଅନୁଯାୟୀ, ସମସ୍ତ ପଲିସୀକୁ, ଯଦି ବୀମିତ କୌଣସି ବି କାରଣରୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ସେବାରେ ଅସକ୍ତ ହୁଏ, ତା' ପାଇଁ ଉପଲକ୍ଷ ଥିବା ଅଭିଯୋଗ ନିବାରଣ ତନ୍ତ୍ର ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟବସାୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏକ ଅସକ୍ତ ବୀମିତ ବୀମା ଲୋକପାଳଙ୍କ ନିକଟକୁ ପହଞ୍ଚିପାରେ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ ବିଷୟରେ ବସ୍ତୁତ ରୂପେ ଅଧ୍ୟାୟ 9 ରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି । ଲୋକପାଳଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତାପାଇଁ ବନ୍ଧନକାରକ ହୋଇଥାଏ, କିନ୍ତୁ ବୀମିତ ପାଇଁ ନୁହେଁ ।

ଆର୍ଥିକ ପ୍ରାଧିକାର ଭଳି ବିଷୟ ଏବଂ ଲୋକପାଳଙ୍କ ସୀମା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ବସ୍ତୁତ ରୂପେ ଅଧ୍ୟାୟ 9 ରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ନିମ୍ନଲିଖିତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ କେଉଁଟିକୁ ଦାବୀସବୁର ବ୍ୟବସାୟିକ ସମାଧାନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବର୍ଗୀକୃତ କରାଯାଇ ନ ପାରେ ?

- I. ହାନିର କାରଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସୂଚନା ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା
- II. ପକ୍ଷପାତର ସହିତ ଦାବୀକୁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା
- III. ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଯେ ହାନିଟି ଏକ ବୀମିତ ଆପଦ କାରଣରୁ ହୋଇଥିଲା
- IV. ଦାବୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦେୟ ରାଶିର ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II

ମୂଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

- ଚର୍ଚ୍ଚ ଏରାଉଣ୍ଡ ଟାଲମ୍
- ସାଲଭେଜ
- ପୁନଃପ୍ରାପ୍ତି
- ଦାବୀ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ

ଅଧ୍ୟାୟ C-07

ଦଲିଲୀକରଣ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗରେ ଆମେମାନେ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ଫର୍ମ ଓ ଦସ୍ତାବିଜ ସହିତ କାରବାର କରୁ । ବୀମିତ ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସ୍ପଷ୍ଟତା ଆଣିବା ପାଇଁ ଏଗୁଡ଼ିକର ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ, ଆମେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଦସ୍ତାବିଜ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟରେ ମହତ୍ତ୍ୱ ଆଲୋଚନା କରିବା ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଚରଣରେ ସଂପୃକ୍ତ ଥାଆନ୍ତି ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

ନିମ୍ନସବୁର ମହତ୍ତ୍ୱକୁ ବୁଝିବା

- A. ବିବରଣ-ପୁସ୍ତିକା (ପ୍ରୋସେକ୍ଟସ୍)
- B. ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ
- C. ଆପଣଙ୍କ ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ଜାଣନ୍ତୁ (KYC) ଦସ୍ତାବିଜ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଅଧ୍ୟୟନ ପରେ ଆପଣ ଜାଣିବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବେ :

- ପ୍ରସ୍ତାବ ଚରଣ ଦଲିଲୀକରଣ ଏବଂ ଏହାର ମହତ୍ତ୍ୱ ବୁଝିବାରେ
- ବିବରଣ-ପୁସ୍ତିକାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ପରିଚିତ ହେବାରେ
- ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମର ମହତ୍ତ୍ୱ ବୁଝିବାରେ
- ଏଣ୍ଟି-ମନି ଲଣ୍ଡରିଙ୍ଗ୍ (AML), ଆପଣଙ୍କ ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ଜାଣନ୍ତୁ (KYC)ମାନଦଣ୍ଡ (ନିୟମ) ଏବଂ ବ୍ୟବହାରିକ ରୂପେ ସମସ୍ତ ପଲିସୀ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ରୂପେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟ ବୁଝିବାରେ
- ଆୟୁ ପ୍ରମାଣ ଏବଂ ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ଦସ୍ତାବିଜସବୁର ମହତ୍ତ୍ୱ ।

A. ବିବରଣ-ପୁସ୍ତିକା (ପ୍ରୋସେକ୍ୟୁସ)

ବିବରଣ-ପୁସ୍ତିକା ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଚରଣ ଦସ୍ତାବିଜ । ବିବରଣ-ପୁସ୍ତିକା ହେଉଛି ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଉପଯୋଗ କରାଯାଉଥିବା ଏକ ଔପଚାରିକ ବୈଧିକ (କାନୁନୀ) ଦସ୍ତାବିଜ ଯାହା ଉପାଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବସ୍ତୁତ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏହାର ଅର୍ଥ ବୀମାର ଉପାଦଗୁଡ଼ିକୁ ବିକ୍ରି କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରୋସାହିତ କରିବା ପାଇଁ ଭୌତିକ, ଲଲେକ୍ସ୍ଟେନିକ୍ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅନ୍ୟ ପ୍ରାରୂପରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଦ୍ଵାରା ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଦସ୍ତାବିଜ ହୋଇପାରେ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ବୀମା ଉପାଦଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଆଡ୍-ଅନ୍ ସୁରକ୍ଷା/ରାଜତର୍କ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ । ବିବରଣୀ-ପୁସ୍ତିକା ଏକ ପରିଚୟାତ୍ମକ/ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଦସ୍ତାବିଜ ଭଳି ହୋଇପାରେ ଯାହା କମ୍ପାନୀର ଉପାଦଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ପରିଚିତ ହେବାରେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପଲିସୀଧାରକଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।

ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ର (ପଲିସୀଧାରକଙ୍କ ହିତ ସୁରକ୍ଷା) ବିନିୟମନ, 2017 ଅନୁଯାୟୀ, ବିବରଣୀ-ପୁସ୍ତିକାରେ ସେହି ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ସମ୍ମିଳିତ ହେବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ଏକ ପଲିସୀର କ୍ରୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସୂଚୀତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବା ପାଇଁ ଏକ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପଲିସୀଧାରକ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମା ଯୋଜନା ପାଇଁ ଏଥିରେ ନିମ୍ନ ସବୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବା ଉଚିତ୍:

- ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୀମା ଉପାଦ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟିତ ଅନନ୍ୟ ପରିଚୟ ସଂଖ୍ୟା (UIN)
- ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ବିସ୍ତାର
- ଲାଭ/ପାତ୍ରତା-ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିଫୁଲ୍ ଏବଂ ଅଣ-ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିଫୁଲ୍ ପରିଧି
- ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ଖାରେଣ୍ଟି, ଅପବର୍ଜନ/ବ୍ୟତିକ୍ରମ ସହିତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା
- ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ
- ବୀମା ଦ୍ଵାରା ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ଆକସ୍ମିକତା/ଆକସ୍ମିକତାଗୁଡ଼ିକର ବିବରଣ
- ସେହି ବିବରଣ-ପୁସ୍ତିକା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ଜୀବନ କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତିର ବର୍ଗ
- ଯୋଜନାଟି ସହଭାଗୀ କିମ୍ବା ଅଣ-ସହଭାଗୀ ଅଟେ

ଉପାଦ ଉପରେ ସ୍ଵୀକାର୍ଯ୍ୟ ଆଡ୍-ଅନ୍ କଭର୍ (ଜୀବନ ବୀମାରେ ରାଜତର୍କ ବି କୁହାଯାଉଥିବା) ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଲାଭସବୁକୁ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଏ ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ଯାହାକୁ ଏକ ବିବରଣ-ପୁସ୍ତିକାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥାଏ:

1. ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମରେ କୌଣସି ବ୍ୟବଧାନ । ଉ.ସ୍ଵ.: ବିଭିନ୍ନ ଆୟୁ ସମୂହ ପାଇଁ କିମ୍ବା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରବେଶ ଆୟୁ ପାଇଁ
2. ପଲିସୀର ନୂତନୀକରଣ ନିୟମାବଳୀ
3. କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିସ୍ଥିତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ପଲିସୀର ରଦ୍ଦକରଣ ପାଇଁ ନିୟମାବଳୀ
4. ବିଭିନ୍ନ ପରିସ୍ଥିତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରମୁଖ୍ୟ କୌଣସି ଛାଡ଼ (ଡିସ୍‌ଆଉଣ୍ଟ) କିମ୍ବା ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗ୍ ର ବିବରଣୀ
5. ପ୍ରିମିୟମ ସହିତ ପଲିସୀର ନିୟମାବଳୀରେ କୌଣସି ସଂଶୋଧନ କିମ୍ବା ପରିବର୍ତ୍ତନର ସମ୍ଭାବନା

6. ସେହି ଏକା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସହିତ ଶୀଘ୍ର ପ୍ରବେଶ, ଅବିଜ୍ଞାନ ନୂତନୀକରଣ, ଅନୁକୂଳ ଦାବୀ ଅନୁଭୂତି ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିଫଳ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରୋସାହନ ।
7. ବିବରଣ-ପୁସ୍ତିକାରେ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଦ୍ଵାରା ଆବଶ୍ୟକ ଉତ୍ପାଦ UIN ଆବଶ୍ୟକ ରୂପେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ ।
8. ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ବିନିୟମନ ଶାସନାଦେଶ ଦିଏ ଯେ ବିବରଣ-ପୁସ୍ତିକା ଧାରା 41 ର ଏକ ପ୍ରତିଲିପି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ । ଏହି ଧାରା ଭାରତରେ ଜୀବନ କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତି ସମ୍ପର୍କୀୟ ଏକ ନୂଆ ବୀମା କ୍ରୟ କରିବା ପାଇଁ, କୌଣସି ପ୍ରକାରର ବୀମାକୁ ଚାଲୁ ରଖିବା କିମ୍ବା ନୂତନୀକରଣ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କିମ୍ବା ପରୋକ୍ଷ ପ୍ରଲୋଭନ (ଉତ୍ତେଜନ) ସମେତ ପଲିସୀ ଉପରେ ଦେୟ କମିଶନର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଅଂଶର କୌଣସି ଛାଡ଼ (ରିବେନ୍) ଦେବାକୁ ନିଷେଧ କରେ ।

ବିଶେଷ ରୂପେ ବିବରଣ-ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରସ୍ତାବକଙ୍କୁ ନାମାନ୍ତରଣ ପାଇଁ ସୁବିଧାର ଉପଲବ୍ଧତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସୂଚନା ଦିଆଯାଏ ।

ସ୍ଵୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ସାଧାରଣତଃ ବୀମା ବିବରଣ-ପୁସ୍ତିକାର ଅଂଶ ହୋଇ ନ ଥାଏ ?

- I. ଲୋକପାଳଙ୍କ ନାମ
- II. ଲାଭସବୁର ପରିଧିର ତାରିଖ
- III. ପାତ୍ରତା
- IV. ଅପବର୍ଜନ

B. ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ

ବୀମା ପଲିସୀ ହେଉଛି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ପଲିସୀଧାରକ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ବୈଧ/ଆଇନସମ୍ମତ ଚୁକ୍ତି । କୌଣସି ବି ଚୁକ୍ତିରେ ଆବଶ୍ୟକ ହେବା ଭଳି, ଏଥିରେ ବି ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଓ ଏହାର ସ୍ଵୀକୃତି ଥାଏ ।

“ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ” ହେଉଛି ଆବେଦକ ଦସ୍ତାବିଜ ଯାହାକୁ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏହା ହେଉଛି ଏକ ଫର୍ମ ଯାହାକୁ ଲିଖିତ କିମ୍ବା ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ରୂପେ କିମ୍ବା ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ପ୍ରାରୂପରେ ପ୍ରସ୍ତାବକଦ୍ଵାରା ପୂରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ସଙ୍କଟକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ କି ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯିବ, ଏହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ଵାରା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ସମସ୍ତ ସୂଚନା ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥାଏ । ଯଦି ସଙ୍କଟକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏହି ସୂଚନାର ଆଧାରରେ, ସ୍ଵୀକୃତି ଦେବାକୁ ଥିବା ବୀମାସୁରକ୍ଷାର ହାର, ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରେ ।

ପରମ ସଭାବର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟର ପ୍ରକଟୀକରଣର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୀମାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ପ୍ରସ୍ତାବ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସଠିକ୍ ଓ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ସମସ୍ତ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେହେତୁ ଏହି ଦସ୍ତାବିଜ ବୀମା ସ୍ଵୀକୃତି ଦେବାର ଆଧାର ହୋଇଥାଏ ଏବଂ କୌଣସି ଭୁଲ କିମ୍ବା ଲୁଚାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟର ପରିଣାମ ଦାବୀର ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା ହୋଇପାରେ ।

ଏହି ପ୍ରକଟ କରିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଚରଣର ବାହାରେ, ଏପରିକି ବୀମା ତୁଚ୍ଛିକୁ ଅକ୍ତିମ ରୂପ ଦେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଚାଲୁ ରହିଥାଏ । ଅର୍ଥାତ୍, କୌଣସି ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯାହା ବୀମା ସମୟାବଧିରେ କୌଣସି ସମୟରେ ବି ଘଟେ, ତାହାକୁ ପ୍ରକଟ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଣ-ଜୀବନ ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ ରହିଥାଏ ।

ଏକ ବୀମା ପଲିସୀର ଯାଚନା ଚାଲୁ ରହିଥିବା ସମୟରେ କିମ୍ବା ଏକ ବୀମା ପଲିସୀର ଜାରୀ ସମୟରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମଠାରୁ ସଂଗୃହୀତ ସୂଚନା ଗୋପନୀୟ ରହିଥାଏ ଏବଂ କୌଣସି ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ସହିତ ଏହାକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ଯେଉଁଠି କୌଣସି ବି କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଜମା ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ ପାଇଁ ଫେରସ୍ତ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ତାହାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଉପରେ ନିଆଯାଇଥିବା ସଙ୍କଟଙ୍କନ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ତାରିଖଠାରୁ 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଫେରସ୍ତ ଦିଆଯିବ ।

ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅନୁଯାୟୀ, ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବର ଏକ ପ୍ରତିଲିପିକୁ, ପ୍ରସ୍ତାବର ସ୍ୱୀକୃତିର 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ, ବୀମା ଚାର୍ଜରେ, ବୀମିତକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ବୀମାକର୍ତ୍ତାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ । ଏସବୁ ସମୟରେଖାକୁ ଗ୍ରାହକ କରିବା, ଆନ୍ତରିକ ରୂପେ ଏହା ପଛରେ ଧ୍ୟାନ ରଖିବା ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ବି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ/ବୀମିତକୁ ସୂଚୀତ କରିବା, ଗ୍ରାହକ ସେବା ହିସାବରେ ଅଭିକର୍ତ୍ତାଠାରୁ ଏସବୁର ଆଶା ରଖାଯାଏ ।

a) ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ – ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ

ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ହେଉଛି ଦଲିଲୀକରଣର ପ୍ରଥମ ଚରଣ ଯାହା ଜରିଆରେ ବୀମିତ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ନିମ୍ନସବୁକୁ ସୂଚୀତ କରେ: ସେ କିଏ ଅଟେ

- ✓ ସେ କିଏ ଅଟେ
- ✓ ସେ କେଉଁ ପ୍ରକାରର ବୀମା ଆବଶ୍ୟକ କରେ
- ✓ ସେ କଣ ବୀମିତ କରିବାକୁ ଚାହେଁ, ତାର ବିବରଣୀ ଏବଂ
- ✓ କେତେ ସମୟାବଧି ପାଇଁ
- ✓ ସଙ୍କଟର ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ (ଉ.ସ୍ୱ. ଜୀବନ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପାଇଁ – ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କିମ୍ବା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ରୋଗର ବିବରଣୀକୁ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ)
- ✓ ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ ବୀମାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ଉପରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ବୀମା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟ ।

ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ପ୍ରସ୍ତାବକର ପରିଚୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିବରଣୀ ଯଥା: ନାମ, ପିତାଙ୍କ ନାମ, ଠିକଣା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିଚୟ ଦେଉଥିବା ଇନପୁର୍ଟ ଏକତ୍ରିତ କରେ । ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ବାସ୍ତବ ପରିଚୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ, ପ୍ରସ୍ତାବ ସହିତ ଠିକଣା ପ୍ରମାଣ, ପ୍ୟାନ୍ କାର୍ଡ, ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ଭଳି ଦସ୍ତାବିଜସବୁକୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ ।

ଜୀବନ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ପ୍ରସ୍ତାବକଙ୍କ ପରିବାର ସଦସ୍ୟ (ପିତାମାତା ସମେତ)ଙ୍କ ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ଯାହା ସେମାନଙ୍କ ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ସ୍ଥିତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେହି ବି ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ରୋଗକୁ ସୂଚୀତ କରୁଥିବ, ଏସବୁକୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ । ଉଦାତ୍ ଆଧାରରେ, ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଜୀବନର ଚିକିତ୍ସା ବିବରଣୀ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଲକ୍ଷଣ ଏବଂ ତାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ରୋଗର ଇତିହାସ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ସୂଚନା ମଗାଯାଇପାରେ ।

ବୀମାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ଉପରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ବୀମା ସମ୍ପର୍କୀୟ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟସବୁର ବିବରଣୀସବୁକୁ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ବୀମା ପାଇଁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇପାରେ ।

ବୀମା ପରାମର୍ଶଦାତାର ସୁପାରିଶ ଓ ତା' ସହିତ ସେହି ସୁପାରିଶର କାରଣଗୁଡ଼ିକ ବି ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମର ଅଂଶ ହୋଇପାରନ୍ତି । ଏକ ଘୋଷଣାପତ୍ର ରହିବ ଯେ ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଥିବା ପଲିସୀର ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବୁଝାଇ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତାବକ ତାହାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଛି ।

ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ନିମ୍ନସବୁ ବିଭାଗ ଥାଇପାରେ ଯାହା ବୀମାକର୍ତ୍ତା, ଅଭିକର୍ତ୍ତାର ବିବରଣୀ, ବୀମା ରାଶୀ, ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନର ପଦ୍ଧତି ର ବିବରଣୀ ଇତ୍ୟାଦି ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ । ଫର୍ମରେ ପ୍ରସ୍ତାବକର ହସ୍ତାକ୍ଷର ମଧ୍ୟ ସମ୍ମିଳିତ ଥାଇପାରେ, ଏହି ତଥ୍ୟର ପ୍ରମାଣ ରୂପେ ଯେ ସେ ଫର୍ମକୁ ପୂରଣ କରିଛି ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଦାଖଲ କରିଛି ।

ମଗାଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିବରଣୀସବୁ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରସ୍ତାବକର ନାମ, ଜନ୍ମ ତାରିଖ, ସଂପର୍କ ବିବରଣୀ, ବିବାହ ସ୍ଥିତି, ଜାତୀୟତା, ପିତାମାତା ଏବଂ ପତ୍ନୀ/ପତିଙ୍କ ନାମ, ଶୈକ୍ଷଣିକ ଯୋଗ୍ୟତା, ଅଭ୍ୟାସ ଏବଂ ଆଇ.ଡି.ପ୍ରମାଣ, ପରିବାର ବିବରଣୀ, ନିଯୁକ୍ତି ବିବରଣୀ, ବ୍ୟାଙ୍କ ବିବରଣୀ, ନାମୀତ/ସମନ୍ୱୟଦେଶିତର ନାମ; ବିଦ୍ୟମାନ ବୀମାର ବିବରଣୀ ଏବଂ ପଲିସୀକୁ ଚୟନ କରିବାର କାରଣ ।

ଉତ୍ପାଦ ଆଧାରରେ, ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଜୀବନର ଚିକିତ୍ସା ସମ୍ପର୍କୀୟ ବିବରଣୀ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଶେଷତା ଏବଂ ତା' ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ରୋଗର ଇତିହାସକୁ ପଚରାଯାଇପାରେ ।

ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଜୀବନର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ସମ୍ପର୍କୀୟ ଦିଗ ସହିତ ତାର କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା, ଅପେକ୍ଷିତ ଆୟ ଓ ଖର୍ଚ୍ଚ, ଏବଂ ସଂଚୟ ଓ ନିବେଶର ଆବଶ୍ୟକତା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଅବସରଗ୍ରହଣ ଏବଂ ବୀମା ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ପଚରାଉଚୁରା ଯାଇପାରେ ।

ଅଭିକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ସୁପାରିଶ ସହିତ ସେହି ସୁପାରିଶ କରିବାର କାରଣ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମର ଅଂଶ ହୋଇପାରେ । ଉପରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ବିନିୟମନର ଅନୁଯାୟୀ, ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଏକ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦେବ ଯେ ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଥିବା ପଲିସୀର ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ବୁଝାଇ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତାବକ ତାହାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଛି ।

ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା, ସାଧାରଣତଃ ବୀମା କମ୍ପାନୀର ନାମ, ଲୋଗୋ, ଠିକଣା ଏବଂ ବୀମା ଉତ୍ପାଦର ବର୍ଗ/ ପ୍ରକାର ଯାହା ପାଇଁ ଏହାର ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ, ଏସବୁ ଥାଇ ମୁଦ୍ରିତ କରାଯାଏ । ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଏକ ମୁଦ୍ରିତ ଚିହ୍ନଟି ଯୋଡ଼ିବା ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରାଥମିକ ଅଟେ । ଯଦିଓ ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ମାନକ ପ୍ରାରୂପ କିମ୍ବା ଚଳଣୀ ନାହିଁ ।

b) ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର

ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଶେଷ ଭାଗରେ ଏକ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଯୋଡ଼ିଥାଆନ୍ତି ଯାହା ପ୍ରସ୍ତାବକ ଦ୍ୱାରା ହସ୍ତାକ୍ଷରୀତ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରେ ଯେ ବୀମା ଫର୍ମକୁ ସଠିକ୍ ରୂପେ ପୂରଣ କରିବାର କଷ୍ଟ ଉଠାଇଛି ଏବଂ ସେଥିରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟସବୁକୁ ବୁଝିଛି, ଯାହା ଫଳରେ ଏକ ଦାବୀର ସମୟରେ ତଥ୍ୟର ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା (ଭୁଲ ପ୍ରତିପାଦନ) କାରଣରୁ ଅସମ୍ଭବ ଅବସର ରହେ ନାହିଁ । ସେଭଳି ଘୋଷଣାପତ୍ର ପରମ ସତ୍ୟତା ସାଧାରଣ ଆଇନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ପରମ ସତ୍ୟତା ଚୁକ୍ତିଗତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିଦିଏ ।

ଉଦାହରଣ

ସେଭଲି ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଉଦାହରଣଗୁଡ଼ିକ ହେଲା:

‘ମୁଁ/ଆମେ ଏତଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣା କରୁଛି/କରୁଛୁ ଏବଂ ଅଧିପତ୍ତ ହେଉଛି/ଦେଉଛି ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସତ୍ୟ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଦିଗରୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସୂଚନା ନାହିଁ ଯାହା ବୀମା ଆବେଦନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅଟେ ଯାହାକୁ ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରକଟ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।’

‘ମୁଁ/ଆମେ ସମ୍ମତ ଅଟେ/ଅଟୁ ଯେ ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବ ଏବଂ ଘୋଷଣାପତ୍ର ମୋ/ଆମ ଏବଂ) ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ନାମ (ମଧ୍ୟରେ ରୁଚ୍ଛିର ଆଧାର ହେବ ।’

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 2

ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ନୁହେଁ?

- I. ପରମ ସଭାବ
- II. ଦାବୀ କରିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ରାଶି
- III. ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟକୁ ପ୍ରକଟ କରିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ
- IV. ଦିଆଯାଇଥିବା ବିବରଣୀସବୁର ଗୋପନୀୟତା

ସେଭଲି ଟିସ୍ପଣୀ (ନୋଟ୍) ର କେତେକ ଉଦାହରଣ ହେଲା:

‘ସଙ୍କଟର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପାଇଁ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ (ଆବଶ୍ୟକୀୟ) ତଥ୍ୟସବୁର ଅଣ-ପ୍ରକଟୀକରଣ, ଭ୍ରାମକ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିବା, ବୀମିତ ହାରା କପଚ କିମ୍ବା ଅସହଯୋଗ ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାକୁ ଅମାନ୍ୟ କରିଦେବ’ ।

‘କମ୍ପାନୀ ସଙ୍କଟ ଉପରେ ରହିବ ନାହିଁ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ କମ୍ପାନୀ ହାରା ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇନାହିଁ ଏବଂ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି’ ।

C. ଆପଣଙ୍କ ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ଜାଣନ୍ତୁ (KYC) ମାନଦଣ୍ଡ/ନିୟମ

ଏଣ୍ଟି-ମନି ଲଣ୍ଡରିଙ୍ଗ୍ ଏବଂ KYC ମାନଦଣ୍ଡ/ନିୟମ

ମନି ଲଣ୍ଡରିଙ୍ଗ୍ ହେଉଛି ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାହାଦ୍ୱାରା ଅପରାଧୀମାନେ ଅପରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପଜନିତ ଲାଭସବୁର ବାସ୍ତବ ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥଳ ଏବଂ ସ୍ୱାମୀତ୍ୱକୁ ଲୁଚାଇବା ପାଇଁ ନିଧିସବୁକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିଥାନ୍ତି । ମନି ଲଣ୍ଡରିଙ୍ଗ୍ ପ୍ରକ୍ରିୟାସବୁକୁ ଅବୈଧ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଜରିଆରେ ପ୍ରାପ୍ତ ନିଧିକୁ ବୈଧ ଅର୍ଥ ରୂପେ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ, ସେମାନେ ଅର୍ଥର ଅପରାଧିକ ଉତ୍ସକୁ ଘୋଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଏବଂ ଏହା ବୈଧ ଅଟେ ବୋଲି ଦେଖାଇବାର ପ୍ରୟାସ କରନ୍ତି ।

ଅପରାଧୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ କଳାଧନକୁ ବୈଧ କରିବା ପାଇଁ, ବ୍ୟାଙ୍କ ଓ ବୀମା ସମେତ ଆର୍ଥିକ ସେବାସବୁକୁ ଉପଯୋଗ କରିବାକୁ ପ୍ରୟତ୍ନ କରିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ମିଥ୍ୟା ପରିଚୟର ଉପଯୋଗ କରି କାରବାର କରନ୍ତି, ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, କିଛି ପ୍ରକାରର ବୀମା କିଣି ଓ ତାପରେ ସେହି ଟଙ୍କାକୁ ବାହାର କରିବାର ପ୍ରବନ୍ଧ କରି ଏବଂ ଏହା ପରେ ସେମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ସାଧୁତ ହୋଇଯିବା ପରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇପାରେ । ଭାରତ ସହିତ ବିଶ୍ୱର ସମସ୍ତ ସରକାର ସେଭଳି ଅର୍ଥ ଲଞ୍ଚରିଙ୍ଗ ପ୍ରୟାସକୁ ନିବାରଣ କରିବାକୁ ନିରନ୍ତର ପ୍ରୟତ୍ନ କରୁଛନ୍ତି ।

ପରିଭାଷା

ମନି ଲଞ୍ଚରିଙ୍ଗ ହେଉଛି ଅବୈଧ ଧନକୁ ଏହାର ଅବୈଧ ଉତ୍ସକୁ ଲୁଚାଇ ଏକ ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସମ୍ମିଳିତ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାହା ଫଳରେ ଏହାକୁ ବୈଧ ରୂପେ ହାସଲ କରାଯାଇଛି ବୋଲି ପ୍ରତୀତ ହୁଏ । ଭାରତ ସରକାର ମନି-ଲଞ୍ଚରିଙ୍ଗ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଲଗାମ ଲଗାଇବା ପାଇଁ PMLA, 2002 ପ୍ରାରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।

ମନି ଲଞ୍ଚରିଙ୍ଗ ନିବାରଣ ଆଇନ(PMLA) 2002, ମନି ଲଞ୍ଚରିଙ୍ଗ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ମନି-ଲଞ୍ଚରିଙ୍ଗ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଧନକୁ ଜବତ କରିବା ପାଇଁ, 2005 ଠାରୁ ପ୍ରଭାବୀ ହୋଇଥିଲା ।

ତୁରନ୍ତ ପରେ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଦ୍ୱାରା ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ଏଣ୍ଟି-ମନି ଲଞ୍ଚରିଙ୍ଗ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ବୀମା ସେବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଥିବା ଗ୍ରାହକ ମାନଙ୍କ ବାସ୍ତବ ପରିଚୟ, ସନ୍ଦେହଜନକ କାରବାରର ରିପୋର୍ଟିଙ୍ଗ ଏବଂ ମନି ଲଞ୍ଚରିଙ୍ଗ ରେ ସଂପୃକ୍ତ ଥିବା କିମ୍ବା ସଂପୃକ୍ତ ଥିବାର ସନ୍ଦେହ ଥିବା ପ୍ରକରଣଗୁଡ଼ିକ ଉପଯୁକ୍ତ ରେକର୍ଡ ରଖିବା, ଏସବୁକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ ଉଚିତ୍ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକର ସଙ୍କେତ ଦେଇଛନ୍ତି । ଠିକ୍ ତୁଚ୍ଛିର ଆରମ୍ଭରେ ହିଁ ସତକ୍ ରହିବା ଓ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହେ ଯେ ଏହା କୌଣସି ପ୍ରକାରର ବି ମନି ଲଞ୍ଚରିଙ୍ଗ ପାଇଁ ଏକ ସାଧନ ରୂପେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ ।

ମନି ଲଞ୍ଚରିଙ୍ଗ ନିବାରଣ ଆଇନ, 2002 (PMLA)କୁ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 1 ଜୁଲାଇ 2005 ଠାରୁ ପ୍ରଭାବୀ ରୂପେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟାଙ୍କିଙ୍ଗ୍ କମ୍ପାନୀ, ଆର୍ଥିକ ସଂସ୍ଥା (ଯାହା ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ) ଏବଂ ମଧ୍ୟସ୍ଥକୁ PMLA ଅନ୍ତର୍ଗତ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମସ୍ତ କାରବାରର ରେକର୍ଡ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତଦନୁସାରେ, ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଏଣ୍ଟି-ମନି ଲଞ୍ଚରିଙ୍ଗ/ଆଡ଼କ୍ଟିଭାସନ୍ ବିରୋଧୀ ବିଭାଗ (AML/CFT) ଉପରେ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା କୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2006 ଦିନ ଜାରୀ କରିଥିଲେ ।

ଆପଣଙ୍କ ଗ୍ରାହକକୁ ଜାଣନ୍ତୁ ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ପରିଚୟକୁ ସତ୍ୟାପିତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଦ୍ୱାରା ଉପଯୋଗ କରାଯାଉଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା । ବ୍ୟାଙ୍କ ଓ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ପରିଚୟ ଚୋରୀ, ଆର୍ଥିକ କପଟ ଓ ମନି ଲଞ୍ଚରିଙ୍ଗ ର ନିବାରଣ ପାଇଁ ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ତୀବ୍ରତା ସହିତ ଦାବୀ କରୁଛନ୍ତି KYC ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ମନି ଲଞ୍ଚରିଙ୍ଗ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ଅପରାଧୀକ ତତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଉପଯୋଗ କରିବାଠାରୁ ଆର୍ଥିକ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କୁ ନିବାରଣ କରିବା ।

ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ, ଡେଣ୍ଟିକରି, ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ବାସ୍ତବ ପରିଚୟକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନେ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ପ୍ରସ୍ତାବକମାନେ KYC କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀର ଅଂଶ ରୂପେ ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ଦାଖଲ କରାଯାଏ ।

- i. ପରିଚୟ ପ୍ରମାଣ –ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ, ପାସପୋର୍ଟ, ଭୋଟର ଆଇ.ଡି. କାର୍ଡ, ପ୍ୟାନ୍ କାର୍ଡ, ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ଇତ୍ୟାଦି ।
- ii. ଠିକଣାର ପ୍ରମାଣ – ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ, ପାସପୋର୍ଟ, ଟେଲିଫୋନ ବିଲ, ବିଜୁଲି ବିଲ, ବ୍ୟାଙ୍କ ପାସବୁକ୍ ଇତ୍ୟାଦି । ବ୍ୟକ୍ତି, କର୍ପୋରେଟ୍, ସହକାରିତା ଫର୍ମ, ଟ୍ରଷ୍ଟ ଏବଂ ଫାଉଣ୍ଡେଶନ୍ ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦଲିଲୀକରଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଏ ।

iii. ଆୟ ପ୍ରମାଣ ଦସ୍ତାବିଜ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି, ବିଶେଷରୂପେ ଉଚ୍ଚ-ମୂଲ୍ୟର କାରବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ

iv. ବୀମା ଚୁକ୍ତିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

a) ଆୟ ପ୍ରମାଣ – ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରକାର ପାଇଁ

ଜୀବନ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୀମାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ କାରବାର କରିବା ସମୟରେ, ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ବୀମିତର ସଙ୍କଟ ପ୍ରୋଫାଇଲ୍ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ ଆୟକୁ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାରକ ରୂପେ ଉପଯୋଗ କରନ୍ତି । ଜୀବନ ବ୍ୟବସାୟରେ, ଯେହେତୁ ବୟସକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦେଖି ମନେ କରାଯାଏ, ଜୀବନ ବୀମା କର୍ତ୍ତାମାନେ ଆୟ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଦଲିଲୀକରଣର ଅଧିକ ବିସ୍ତୃତ ମାନଦଣ୍ଡର ଅନୁପାଳନ କରି ଆସୁଥିଲେ । [ଅବଶ୍ୟ, ସରକାର, ଭାରତୀୟ ରିଜର୍ଭ ବ୍ୟାଙ୍କ ଏବଂ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. KYC ମାନଦଣ୍ଡର ଅନୁପାଳନ ଉପରେ ଅଧିକ କଠୋର ହେଉଛି ।] ସଙ୍କଟାକ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ ହେଉଛି ଆୟ ପ୍ରମାଣକୁ ସତ୍ୟାପିତ କରିବା ପରେ ଆୟର ପ୍ରବେଶ ।

i. ମାନକ ଆୟ ପ୍ରମାଣ

ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ଆୟ ପ୍ରମାଣ ରହିଛି ଯାହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ବୟସର ପ୍ରମାଣ ରୂପେ ମାନନ୍ତି । ବୈଧ ଆୟ ପ୍ରମାଣ ମାନକ କିମ୍ବା ଅଣ-ମାନକ ହୋଇପାରେ ।

- ✓ ମାନକ ଆୟ ପ୍ରମାଣଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ଏକ ସାର୍ବଜନିକ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥାଏ, ଯେମିତିକି ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରମାଣପତ୍ର: ସ୍କୁଲ ଛାଡ଼ିବା ପ୍ରମାଣପତ୍ର, ପାସପୋର୍ଟ ଇତ୍ୟାଦି ।
- ✓ ଅଣ-ମାନକ, ଯେତେବେଳେ ଏକ ମାନକ ଆୟ ପ୍ରମାଣ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇ ନ ଥାଏ (ସହଜ ରୂପେ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଏ ନାହିଁ)

ମାନକ ଆୟ ପ୍ରମାଣ ରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଉଥିବା କେତେକ ଦସ୍ତାବିଜ ହେଉଛନ୍ତି:

- i. ସ୍କୁଲ କିମ୍ବା କଲେଜ ପ୍ରମାଣପତ୍ର
- ii. ମ୍ୟୁନିସିପାଲ୍ ରେକର୍ଡ଼ଠାରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ଜନ୍ମ ପ୍ରମାଣପତ୍ର
- iii. ପାସପୋର୍ଟ
- iv. ପ୍ୟାନ୍ କାର୍ଡ
- v. ସେବା ପଞ୍ଜିକା
- vi. ସୁରକ୍ଷା କର୍ମୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିଚୟ ପତ୍ର
- vii. ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ବିବାହ ପ୍ରମାଣପତ୍ର

ii. ଅଣ-ମାନକ ଆୟ ପ୍ରମାଣ

ଯେତେବେଳେ ଉପରୋକ୍ତ ଭଳି ମାନକ ଆୟ ପ୍ରମାଣସବୁ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ, ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏକ ଅଣ-ମାନକ ଆୟ ପ୍ରମାଣ ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେଇ ପାରେ । ଅଣ-ମାନକ ଆୟ ପ୍ରମାଣ ରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଉଥିବା କେତେକ ଦସ୍ତାବିଜ ହେଉଛନ୍ତି:

- i. ଜାତକ
- ii. ରାଶିନ୍ କାର୍ଡ
- iii. ସ୍ୱୟଂ-ଘୋଷଣା ରୂପେ ଏକ ଶପଥ ପତ୍ର (ଆପିତ୍ୟାଭିଚ୍ଚ)
- iv. ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଠାରୁ ପ୍ରମାଣପତ୍ର

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ

ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟିକୁ ଏକ ବୈଧ ଆୟୁ ପ୍ରମାଣ ରୂପେ ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ ?

- I. ମ୍ୟୁନିସିପାଲ ରେକର୍ଡଠାରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ଜନ୍ମ ପ୍ରମାଣପତ୍ର
- II. ବିଧାନ ସଭା ସଦସ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ଜନ୍ମ ପ୍ରମାଣପତ୍ର
- III. ପାସ୍ପୋର୍ଟ
- IV. ପ୍ୟାନ୍ କାର୍ଡ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

- ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି I ।
- ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II ।
- ଉତ୍ତର 3 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II ।

ସାରାଂଶ

- ବିବରଣ-ପୁସ୍ତିକା ହେଉଛି ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପଯୋଗ କରାଯାଉଥିବା ଏକ ଔପଚାରିକ ବୈଧ ଦସ୍ତାବିଜ ଯାହା ଉତ୍ପାଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବସ୍ତୁତ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରେ ।
- ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଆବେଦନ ଦସ୍ତାବିଜକୁ ସାଧାରଣ ରୂପେ 'ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ' କୁହାଯାଏ ।
- ମାନକ ଆୟୁ ପ୍ରମାଣ ରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଉଥିବା କେତେକ ଦସ୍ତାବିଜରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ସ୍କୁଲ କିମ୍ବା କଲେଜ ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର, ମ୍ୟୁନିସିପାଲ ରେକର୍ଡଠାରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ଜନ୍ମ ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି ।
- ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ବାସ୍ତବ ପରିଚୟକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । KYC କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀର ଏକ ଅଂଶ ରୂପେ ଠିକଣା ପ୍ରମାଣ, ପ୍ୟାନ୍ କାର୍ଡ ଏବଂ ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ଭଳି KYC ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ମୁଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

- 1. ବିବରଣ-ପୁସ୍ତିକା (ପ୍ରୋସେକ୍ୟୁର)
- 2. ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ
- 3. ନୈତିକ ବିପତ୍ତି
- 4. ଆପଣଙ୍କ ଗ୍ରାହକକୁ ଜାଣନ୍ତୁ (KYC)
- 5. ଆୟୁ ପ୍ରମାଣ

6. ମାନକ ଏବଂ ଅଣ-ମାନକ ଆୟୁ ପ୍ରମାଣ

7. ଗୁଣ୍ଡ-ଅବଲୋକନ ସମୟାବଧି

ଅଧ୍ୟାୟ C-08

ଗ୍ରାହକ ସେବା

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆପଣ ଗ୍ରାହକ ସେବାର ମହତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟରେ ଶିଖିବେ । ଆପଣ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଭୂମିକା ବିଷୟରେ ଜାଣିବେ । ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ସହିତ କେମିତି ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ ଓ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପିତ କରାଯାଏ, ତା' ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଆପଣ ଜାଣିବେ ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ଗ୍ରାହକ ସେବା –ସାଧାରଣ ସେବା
- B. ଗ୍ରାହକ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଭୂମିକା
- C. ଗ୍ରାହକ ସେବାରେ ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ /ସମ୍ବାଦ କୌଶଳ
- D. ଅଣ-ନୌଖିକ ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ /ସମ୍ବାଦ
- E. ନୈତିକ ଆଚାର

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ପରେ, ଆପଣ ମାନେ ସମ୍ପନ୍ନ ହେବେ:

ଗ୍ରାହକ ସେବାର ମହତ୍ତ୍ୱକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ

1. ସେବାର ଗୁଣ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାରେ
2. ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗରେ ସେବାର ମହତ୍ତ୍ୱକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବାରେ
3. ଉତ୍ତମ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଏକ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତାର ଭୂମିକା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବାରେ
4. ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ /ସମ୍ବାଦ ର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବୁଝିବାରେ
5. ଅଣ-ନୌଖିକ ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ /ସମ୍ବାଦ ର ମହତ୍ତ୍ୱକୁ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରିବାରେ
6. ନୈତିକ ଆଚାରକୁ ସୁପାରିଶ କରିବାରେ

A. ଗ୍ରାହକ ସେବା - ସାଧାରଣ ଧାରଣା

1. ଗ୍ରାହକ ସେବା କାହିଁକି ?

ଗ୍ରାହକମାନେ କୌଣସି ବି ଉଦ୍ୟୋଗର ସବୁଠୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ ଅଟନ୍ତି ଏବଂ କୌଣସି ବି ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜ୍ ସେମାନଙ୍କୁ ଉଦାସୀନ ହୋଇ ବ୍ୟବହାର କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଗ୍ରାହକ ସେବା ଓ ସମ୍ପନ୍ନ ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏବଂ ଅଧିକତ୍ରୁ ବୀମା ପାଇଁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜ୍ ର ଏହାର ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦ ଦେବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥାଏ । ବୀମା କ୍ରୟ କରିବା ଏକ କାର୍ କ୍ରୟ କରିବାଠାରୁ କେମିତି ଅଲଗା ଅଟେ, ଏହା ପରୀକ୍ଷା କରି ଏହାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇପାରେ ।

ଏକ କାରକୁ ଦେଖାଯାଇପାରେ, ଛୁଆଁ ଯାଇପାରେ, ଟେଷ୍ଟ ଡ୍ରାଇଭ୍ କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ ଅନୁଭୂତ କରାଯାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ କାର୍ ର ବୀମା ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାର କେବଳ ଏକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଅଟେ ଯଦି ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା କାରଣରୁ କାରର ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତି ହୁଏ । ଏହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣହୀନ ଅଟେ – ଏହାକୁ ଦେଖାଯାଇପାରେ ନାହିଁ, ଛୁଆଁ ଯାଇପାରେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଅନୁଭୂତ କରି ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଯେତେବେଳେ ଏକ କାର୍ ର ଗ୍ରାହକ କାର୍ କୁ ସହଜରେ ବୁଝିବାରେ ଏବଂ ଅନୁଭୂତ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବ, ବୀମାର ଗ୍ରାହକ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଓ ଅନୁଭୂତ କରିପାରେ, ଯାହାକୁ ସେ କ୍ରୟ କରେ କେବଳ ସେତେବେଳେ ଯେତେବେଳେ ଏକ ହାନି ଘଟେ ଏବଂ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦାବୀର ସମାଧାନ କରେ । ସବୁ ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ଏହାର ଅନୁଭୂତି ନେବାର ସୁଯୋଗ ମିଳେ ନାହିଁ । ବୀମାରେ, ଯେତେବେଳେ ସେଭଳି ପରିସ୍ଥିତି ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ଯଦି ସେବା ପ୍ରତ୍ୟାଶାଠାରୁ ଅଧିକ ହୁଏ, ଗ୍ରାହକ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଥାଏ ।

2. ସେବାର ଗୁଣବତ୍ତା

ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ କର୍ମକର୍ତ୍ତା, ଯାହା ସେମାନଙ୍କ ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କରେ, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ମାନର ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଓ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚ ମାନର ସେବା କ'ଣ ଅଟେ ? ଏହାର ବିଶେଷତାସବୁ କ'ଣ କ'ଣ ଅଟନ୍ତି ?

ଜୈଆମଲ୍, ପରଶୁରାମ ଏବଂ ବେରାଙ୍କ ସେବା ଗୁଣବତ୍ତା ପାଇଁ ସୁନିଶ୍ଚିତ SERVQUAL ପଦ୍ଧତି ସେବା ମାନଦଣ୍ଡର 5 ମୂଖ୍ୟ ସୂଚକ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରେ ।

- ବିଶ୍ୱାସନୀୟତା:** ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ ସେବାକୁ ଭରସାର ସହିତ ଓ ସଠିକ୍ ରୂପେ ସମ୍ପାଦିତ କରିବାର କ୍ଷମତାକୁ ଉଚ୍ଚମ ସେବାର ସବୁଠୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚକ ରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଏ । ଏହା ହେଉଛି ମୂଳଦୁଆ ଯାହା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥାଏ ।
- ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳତା:** ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଏବଂ ଗ୍ରାହକର ଆବଶ୍ୟକତା ପ୍ରତି ତତ୍ପର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାର ସେବା କର୍ମକର୍ତ୍ତାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ କ୍ଷମତାକୁ ସୂଚୀତ କରେ । ଏହାକୁ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବା ସମୟରେ ବେଗ, ସଠିକତା, ଏବଂ ମନୋବୃତ୍ତି ଭଳି ସୂଚକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମପାଯାଇପାରେ ।

- c) **ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି:** ଏକ ଗ୍ରାହକର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ବୁଝିବା ଓ ପୂରଣ କରିବାରେ ଏକ କର୍ମଚାରୀ କିମ୍ବା ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦର୍ଶିତ ଜ୍ଞାନ, କ୍ଷମତା ଏବଂ ସୌଜନ୍ୟତାକୁ ସୂଚୀତ କରେ, ଯାହା ଫଳରେ ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ସୂଚୀତ ହୋଇଥାଏ ।
- d) **ସମାନ୍ତରୁତି:** ସମାନ୍ତରୁତିକୁ ମାନବୀୟ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଏ । ଏହା ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ଧ୍ୟାନ ରଖିବାର ମନୋଭାବ ଓ ବୈୟକ୍ତିକ ଧ୍ୟାନରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥାଏ ।
- e) **ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଯୋଗ୍ୟ:** ଭୌତିକ ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ କାରକ ଯେପରିକି ସ୍ଥାନ, ଲେ-ଆଉଟ୍ ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛତାକୁ ସୂଚୀତ କରେ ଏବଂ ତତ୍ ସହିତ ବ୍ୟବସାୟିକତାର ଭାବନା ମଧ୍ୟ ଯାହା ଏକ ସେବା ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତାକୁ ସଂପର୍କ କରିବା ସମୟରେ ଏକ ଗ୍ରାହକ ଅନୁଭବ କରେ, ପ୍ରଥମ ଧାରଣା ଦୀର୍ଘକାଳିକ ହୋଇଥାଏ ।

3. ଗ୍ରାହକ ସେବା ଏବଂ ବୀମା

ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗରେ ଥିବା ଅଗ୍ରଣୀ ବିକ୍ରୟ ପ୍ରସ୍ତୁତକର୍ତ୍ତାମାନେ କୁହନ୍ତି ଯେ ଶୀର୍ଷକୁ ପହଞ୍ଚିବା ଓ ସେଇଠି ତିଷ୍ଠି ରହିବାର ରହସ୍ୟ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ବିଦ୍ୟମାନ କ୍ଲାଏଣ୍ଟମାନଙ୍କ ସହାୟତା ଓ ସମର୍ଥନ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାରେ ଥାଏ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସହାୟତାରେ ବ୍ୟବସାୟ ନିର୍ମୂଳ ହୋଇଥାଏ । ଏହି କ୍ଲାଏଣ୍ଟ ମାନେ ବିଦ୍ୟମାନ ରୁଚିସବୁର ନୂତନୀକରଣଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ କମିଶନର ଉତ୍ସ ହୋଇଥାନ୍ତି । ନୂଆ ଗ୍ରାହକ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ଏମାନେ ବହୁମୂଲ୍ୟ ଆଧାର ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ବୀମା ବିକ୍ରୟରେ ସଫଳତାର ଗୋଟିଏ ମହା ମନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଜଣକର ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କ କ୍ଲାଏଣ୍ଟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବା । ଗ୍ରାହକ ସେମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁମାନେ ଏକ ଉତ୍ପାଦ କ୍ରୟ କରନ୍ତି । କ୍ଲାଏଣ୍ଟ, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ଲୋକମାନେ ଯାହା ସହିତ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଜୀବନ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରଖେ, ଯେଉଁମାନେ ତା' ଠାରୁ କ୍ରୟ କରିବା ଚାଲୁ ରଖନ୍ତି ଏବଂ ତତ୍ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନେ ସାହାଯ୍ୟ ବି କରନ୍ତି ଏବଂ ସମ୍ଭବତଃ, ଅନ୍ୟସବୁ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଓ ବିକ୍ରି କରିବାରେ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ।

ଜଣକର ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ସେବା ଦେବାରେ ଗଭୀର ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ସହ କାର୍ଯ୍ୟ କରି କ୍ଲାଏଣ୍ଟମାନଙ୍କୁ ଗଠନ କରାଯାଏ । ଏକ ଗ୍ରାହକକୁ ଖୁସିରେ ରଖାଯାଏ, ରଖିବା କେମିତି ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଓ କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ଲାଭପ୍ରଦ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ବୁଝିବା ପାଇଁ, ଜଣକ ଗ୍ରାହକ ଜୀବନକାଳ ମୂଲ୍ୟକୁ ବୁଝିବା ଉଚିତ୍ ।

ଗ୍ରାହକ ଜୀବନକାଳ ମୂଲ୍ୟ କୁ ଆର୍ଥିକ ଲାଭସବୁର ସମଷ୍ଟି ରୂପେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇପାରେ ଯାହାକୁ ଏକ ଗ୍ରାହକ ସହିତ ଦୀର୍ଘକାଳ ଧରି ଏକ ଉତ୍ତମ ସମ୍ପର୍କ ନିର୍ମୂଳ କରିବା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ଚିତ୍ର 1: ଗ୍ରାହକ ଜୀବନକାଳ ମୂଲ୍ୟ

ଏଥିରେ ତିନି ଭାଗ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ:

ঐତିহাসিক ମୂଲ୍ୟ

ପ୍ରିମିୟମ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଜସ୍ୱ ଯାହାକୁ ଅତୀତରେ ଗ୍ରାହକଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି

ବର୍ତ୍ତମାନ ମୂଲ୍ୟ

ଭବିଷ୍ୟତ ପ୍ରିମିୟମ ଯାହା ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ ଯଦି ବିଦ୍ୟମାନ ବ୍ୟବସାୟଟି ତାକୁ ରହିଥାଏ

ଭବିଷ୍ୟତ ମୂଲ୍ୟ

ପ୍ରିମିୟମସବୁର ମୂଲ୍ୟ, ଯାହାକୁ ଅତିରିକ୍ତ ଉତ୍ପାଦ କ୍ରୟ କରିବାପାଇଁ ଗ୍ରାହକକୁ ପ୍ରରୋଚିତ କରି, ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇପାରେ

ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଯିଏ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ତା' ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ସହିତ ଘନିଷ୍ଠ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପିତ କରେ, ସଭାବ ଓ ବ୍ରାଣ୍ଡ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ମିତ କରିଥାଏ, ଯାହା ବ୍ୟବସାୟକୁ ପ୍ରସାରିତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

ସ୍ପଷ୍ଟ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ଗ୍ରାହକ ଜୀବନକାଳ ମୂଲ୍ୟର ଅର୍ଥ କ'ଣ ଅଟେ ?

- I. ଗ୍ରାହକକୁ ତାର ଜୀବନ ସାରା ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବା ସମୟରେ ହୋଇଥିବା ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ
- II. ଜାତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟବସାୟ ଆଧାରରେ ଗ୍ରାହକକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ପଦ
- III. ଆର୍ଥିକ ଲାଭସବୁର ସମଷ୍ଟି ଯାହାକୁ ଗ୍ରାହକ ସହି ଦୀର୍ଘକାଳିକ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପିତ କରି ହାସଲ କରାଯାଇପାରେ
- IV. ସର୍ବାଧିକ ବୀମା ଯାହାକୁ ଗ୍ରାହକକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ

4. ଗ୍ରାହକ ସମ୍ପର୍କ ଏବଂ ସେବା

ଯେତେବେଳେ ଗ୍ରାହକ ସେବା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଓ ଅନୁଗତ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଚର୍କ ଅଟେ, ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଦୃଢ଼ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପିତ କରିବା ବି ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବିଷୟରେ ଏକ ଗ୍ରାହକର ମତ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ସେବା ଓ ସମ୍ପର୍କ ଅନୁଭୂତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

ଏକ ସୁସ୍ଥ କେମିତି ରଖା ଯାଇପାରେ ? ଏହାର କେନ୍ଦ୍ରରେ, ଅବଶ୍ୟ, ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥାଏ । ତତ୍ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ଅନ୍ୟ ଚର୍କଗୁଡ଼ିକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ସେହି ବିଶ୍ୱାସକୁ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ପ୍ରୋତ୍ସାହୁତ କରନ୍ତି । ଆସନ୍ତୁ କେତେକ ମୂଳତତ୍ତ୍ୱକୁ ଉଦାହରଣ ଦ୍ୱାରା ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବା ।

ଚିତ୍ର 2 : ବିଶ୍ୱାସ ପାଇଁ ମୂଳତତ୍ତ୍ୱ

- i. ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମ୍ବନ୍ଧ ଆକର୍ଷଣ ସହିତ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ: ଆକର୍ଷଣର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ, ଏକ ମହତ ପ୍ରଥମ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ସହିତ ଆରମ୍ଭ କରି, ଗ୍ରାହକ ଦ୍ୱାରା ପସନ୍ଦ କରାଯିବ ଓ ତା' ସହିତ ଏକ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପିତ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବା । ଆକର୍ଷଣକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ହୃଦୟର ତାଲାକୁ ଖୋଲିବାର ଚାହିଁ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଏକ ସମ୍ବନ୍ଧ କ୍ଷତି ସମ୍ଭବ ଥାଏ । ଏକ ବିକ୍ରି କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଅଧିକ ପ୍ରଗତି କରିପାରେ ନାହିଁ ଯଦି ତାକୁ ଗ୍ରାହକ ପସନ୍ଦ କରେ ନାହିଁ ।
- ii. ଏକ ସମ୍ବନ୍ଧର ସ୍ଥିତି ମୂଳତଃ ହେଉଛି ଜଣକର ଉପସ୍ଥିତି, ହେବା ଯେତେବେଳେ ଦରକାର ହୁଏ
- iii. **ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ/ସମ୍ବାଦ:** ଯଦିଓ ଜଣେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଉପସ୍ଥିତ ନ ରହେ ଏବଂ ତାର ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ସମସ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟାଶାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟ ଦେବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୁଏ, ସେ ତଥାପି ଏକ ପ୍ରକାରେ, ଯାହା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ, ସମାନ୍ତରାଳୀୟ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଏକ ଦାୟିତ୍ୱ ଭାବନା ସୂଚୀତ କରିଥାଏ, ସେହି ପ୍ରକାରେ ବାର୍ତ୍ତା ବିନିମୟ କରି ଏକ ଦୃଢ଼ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପିତ କରିପାରେ ।

ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣର ଉପରୋକ୍ତ ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ଶୃଙ୍ଖଳା ଓ କୌଶଳ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ । ସେମାନେ ଅନ୍ତିମରେ ପ୍ରତିଫଳିତ କରନ୍ତି ଜଣେ କିପରି ଚିନ୍ତା କରେ ଓ ଦେଖେ ।

କମ୍ପାନୀମାନେ ଗ୍ରାହକ ସମ୍ବନ୍ଧ ପ୍ରବନ୍ଧନ ଉପରେ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦେଇଥାନ୍ତି, ଯେହେତୁ ଏକ ଗ୍ରାହକକୁ ଧରି ରଖିବାର ମୂଲ୍ୟ ଏକ ନୂଆ ଗ୍ରାହକ ହାସଲ କରିବାର ମୂଲ୍ୟଠାରୁ ଅତି କମ୍ ହୋଇଥାଏ । ଏକ ଗ୍ରାହକ ସମ୍ବନ୍ଧ ସୁଯୋଗ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷଣ ବିନ୍ଦୁରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ, ଉ.ସ୍ୱ. ଗ୍ରାହକଙ୍କ ବୀମା ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ବୁଝିବା ସମୟରେ, ବୀମାସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ସମୟରେ, ଫର୍ମ ହସ୍ତାନ୍ତରିତ କରିବା ସମୟରେ ଇତ୍ୟାଦି ।

B. ଗ୍ରାହକ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଭୂମିକା

ଆସକ୍ତ ଏବେ ବିଚାର କରିବା କେମିତି ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଗ୍ରାହକକୁ ମହାନ୍ ସେବା ଅର୍ପଣ କରିପାରେ । ଏହା ଅନୁଭବ କରିବା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଯେ ଏକ ଗ୍ରାହକ ଏକ ବିକ୍ରି କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସଂପର୍କରେ ଆସିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତଠାରୁ ଏକ ଦାବା ସାମାଧାନର ଅନ୍ତିମ ବିନ୍ଦୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଗ୍ରାହକ ଏକ ଅନୁଭୂତିର ଯାତ୍ରା ଦେଇ ଗତି କରେ ଯାହାକୁ ଆମେ 'ଗ୍ରାହକ ଯାତ୍ରା' କହିଥାଉ । ଅଭିକର୍ତ୍ତାକୁ, ଯାତ୍ରାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚରଣ ସ୍ମରଣୀୟ ଅନୁଭୂତି ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚରଣରେ ଗ୍ରାହକର ହାତ ଧରି, ତୁଚ୍ଛିତ ସମଗ୍ର ଅବଧି ଦେଇ ତା' ସହିତ ଭାଗୀଦାରୀ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହେ ।

ଆସକ୍ତ ଯାତ୍ରାରେ ଆସୁଥିବା କେତେକ ମାଲଲ ଖୁଣ୍ଟ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚରଣରେ ସଂପାଦନ କରୁଥିବା ଭୂମିକାକୁ ଦେଖିବା ।

1. ବିକ୍ରୟ

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ ବିକ୍ରୟ ଉଭୟ ଏକ କଳା ଓ ଏକ ବିଜ୍ଞାନ ଅଟେ ଏହା ଏକ ବିଜ୍ଞାନ ଅଟେ । କାରଣ ଏଥିରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ ଯାହାକୁ, ଯଦି ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ଓ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବେ ପାଳନ କରାଯାଏ, ଏହା ସମ୍ଭବତଃ ସଫଳତା ଆଡ଼କୁ ଗତି କରାଇବ । ଏହା ଏକ କଳା ମଧ୍ୟ ଅଟେ ଏହି ଅର୍ଥରେ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିକ୍ରୟ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟକୁ ତାର ବିଶେଷ ବିଶ୍ୱାସ, ଢଙ୍ଗ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ଆଣିଥାଏ ଏବଂ ପରିଣାମ ତା' ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଯାହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଆଣିଥାଏ ।

- **ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା:** ବିକ୍ରୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସହିତ ଆରମ୍ଭ କରିଥାଏ, ଯାହାର ବସ୍ତୁତଃ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଏକ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକର 'ଅନୁକ୍ଷଣ କରିବା' ଅନୁକ୍ଷଣ କରିବା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଯେହେତୁ 'ଜଣେ ପାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନୁକ୍ଷଣ ନ କରେ', ଏହା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସବୁଠୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଚରଣ ଅଟେ । ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ସାଧାରଣତଃ ପରିଚିତ ଓ ସହଜରେ ପହଞ୍ଚିବାଯୋଗ୍ୟ ଲୋକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ତାର ସ୍ୱାଭାବିକ ବଜାର ସହିତ ଆରମ୍ଭ କରିଥାଏ । ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ ଥାଏ ଲୋକମାନଙ୍କ ଅଧିକ ନେତୃତ୍ୱର ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିବା ଯେଉଁମାନେ ଜଣକର ନିକଟତମ ପରିଧିଠାରୁ ବାହାରେ ଥାଆନ୍ତି – ସେମାନଙ୍କୁ ଜାଣିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚିତ ହେବା ।

ସେହି ସବୁ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଜଣେ ଜାଣେ ଏବଂ ଆପ୍ରୋଚ୍ କରେ, ସେମାନେ ବୀମା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇ ନ ପାରନ୍ତି କିମ୍ବା କ୍ରୟ କରିବାରେ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରି ନ ପାରନ୍ତି । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଯୋଗ୍ୟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ଫଳରେ ଜଣେ କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେଉଁମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ବୀମା କ୍ରୟ କରି ପାରନ୍ତି । ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା କେବଳ ସେତେବେଳେ ସଫଳ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ ସହିତ ଦୃଢ଼ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପିତ କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ ହୁଏ । ଏ ପ୍ରକାରେ କୌଣସି ବିକ୍ରୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରଥମ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ବିଶ୍ୱାସ ବିକ୍ରି କରିବା ଓ ଆତ୍ମ ବିଶ୍ୱାସ ନିର୍ମିତ କରିବା ।

- **ଏକ ସାକ୍ଷାତକାର ପାଇଁ ନିମନ୍ତଣ କରିବା:** ଯେତେବେଳେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କ ମୂଳଦୁଆ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ଉପରେ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ ନିର୍ମିତ ହୁଏ, ଜଣେ ଅର୍ଜିତ କରିବା ସଭାବକୁ ବିକ୍ରୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଏହା ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ବିକ୍ରୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ବିସ୍ତୃତ ବିକ୍ରୟ ସାକ୍ଷାତକାର ପାଇଁ ଏକ ଔପଚାରିକ ସମୟ ନିୟୁକ୍ତି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରେ । ଜଣକର ବ୍ୟବସାୟିକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ପତ୍ର (କ୍ରେଡିଟ୍‌ସ୍‌ଆଲ୍) ସ୍ଥାପିତ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟକୁ ଅନୌପଚାରିକ ଆଲୋଚନାଠାରୁ ଅଲଗା କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏହି ଚରଣ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ହୋଇଥାଏ ।

- **ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ଏବଂ ସମାଧାନର ସୁପାରିଶ କରିବା :** ବିକ୍ରୟ ସାକ୍ଷାତକାରର କେନ୍ଦ୍ର ହେଉଛି ସେହି ଚରଣଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁଠି ବିକ୍ରୟ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରେ ଏବଂ ତାକୁ ଯଥାର୍ଥ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଏ ଯେଉଁଥିପାଇଁ ବୀମା ଏକ ସମାଧାନ ହୋଇଥାଏ । ଏକ ମାଷ୍ଟର ସେଲ୍ସ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକକୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାରେ ବ୍ୟବଧାନ ଯାହା ବୀମା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ଉତ୍ତର କରିଥାଏ, ତାହାକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନସବୁ ପଚାରିବା ମାଧ୍ୟମରେ, ତାର କୌଣସି ଦ୍ୱାରା ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରି, ବିଶିଷ୍ଟତା ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥାଏ ।

ଅଭିକର୍ତ୍ତା ପାଖରେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ସଠିକ୍ ପ୍ରକାରର ବୀମା ସମାଧାନ ବିଷୟରେ ତାହାକୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ପରାମର୍ଶ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଥାଏ । ପ୍ରଥମତଃ ଜଣେ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକକୁ ଯଥାର୍ଥ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଇବା ଉଚିତ୍ ଯେଉଁଥିପାଇଁ

ବୀମା ଏକ ସମାଧାନ ଅଟେ । ଏଥିରେ କ୍ରୟ କରିବାକୁ ଥିବା ବୀମା ରାଶି ଉପରେ ଉପଯୁକ୍ତ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା କ୍ରୟ କରିବାକୁ ଥିବା ଜୀବନ ବୀମାର ରାଶିକୁ ତା' ଆୟ ଓ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ବିଶେଷରୂପେ ଅଣ-ଜୀବନ ବୀମା କ୍ରୟ କରିବା ସମୟରେ, ମନ ଭିତରେ ଏକ ମୂଳଭୂତ ଜ୍ଞାନ ରଖିବା ମଧ୍ୟ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ : ବୀମା କରିବା ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ଯେଉଁଠି ସଙ୍କଟକୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରବନ୍ଧ କରାଯାଇପାରେ ।

ବୀମାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହେ କି ନାହିଁ, ଏହା ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଯଦି ସଂପୃକ୍ତ ହାନିର ତୁଳନାରେ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ, ସଙ୍କଟକୁ କେବଳ ବନ୍ଧନ କରିନେବା ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯଦି ଏକ ସଙ୍କଟର ହାନି ପରିଣାମ ତୀବ୍ର/ଗମ୍ଭୀର ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ, ଏହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ବୀମା ନେବା ବିବେକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ବନ୍ୟା ପ୍ରବଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାସ କରୁଥିବା ଏକ ଘରମାଲିକ ପାଇଁ, ବନ୍ୟା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଆଡ୍-ଅନ୍ ସୁରକ୍ଷା କ୍ରୟ କରିବା ଉପଯୋଗୀ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇପାରେ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯଦି ଘର ମାଲିକ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଏକ ଘର ନିଏ ଯେଉଁଠି ବନ୍ୟାର ସଙ୍କଟ ନଗଣ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ସେଭଳି ବୀମାସୁରକ୍ଷା ନେବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇ ନ ପାରେ ।

ଅନେକ ଗ୍ରାହକ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟଙ୍କା ପାଇଁ ସର୍ବାଧିକ ବୀମା ପାଇବା ସମ୍ଭବରେ ଅଧିକ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ହୋଇ ନ ପାରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସଙ୍କଟ ସମ୍ଭାବନା ମୂଲ୍ୟକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ରେ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିପାରନ୍ତି । ଏପ୍ରକାରେ ଚିନ୍ତା ହୋଇପାରେ ସେହିସବୁ ସଙ୍କଟକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ଉପରେ ଯାହାକୁ ଗ୍ରାହକ ଧାରଣ କରିପାରେ ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁକରି ଏହାକୁ ନିଶ୍ଚିତରୂପେ ବୀମିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଅଭିକର୍ତ୍ତା ସେତେବେଳେ ସଫଳ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ସେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରେ । ଅଭିକର୍ତ୍ତାକୁ ଗ୍ରାହକ ସମ୍ମୁଖରେ ତାର ଭୂମିକା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଜେ ନିଜକୁ ନିରନ୍ତର ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ । ସେ ଗ୍ରାହକ ପାଖକୁ ଯିବା ଉଚିତ୍ ନା କେବଳ ଏକ ବିକ୍ରୟ ପାଇବା ପାଇଁ କିନ୍ତୁ ଏକ କୋର୍ ଓ ଭାଗୀଦାର ରୂପେ ଗ୍ରାହକ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧ ରଖିବା ପାଇଁ ଯିଏ ତାକୁ ତାର ସଙ୍କଟ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବୀ ରୂପେ ପ୍ରବନ୍ଧ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ ।

- **ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ଭାଳିବା ଏବଂ ବିକ୍ରୟକୁ ସମାପ୍ତ କରିବା:** କ୍ରୟ କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଏକ ଗ୍ରାହକକୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ପରାମର୍ଶ ଓ ସୁପାରିଶ ଦେବା ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇ ନ ପାରେ । ଜଣେ ତାକୁ କ୍ରୟ କରିବାରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାପାଇଁ ପ୍ରରୋଚିତ କରିବାର ବି ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ । ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଗ୍ରାହକ ପାଖରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଥାଇପାରେ ଏବଂ ଆପତ୍ତି ମଧ୍ୟ ଉଠାଇପାରେ ଯାହା ଉପରେ ସେ କ୍ରୟ ପାଇଁ ପ୍ରତିବନ୍ଧ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଦେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ । ଏହିସବୁ ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ଭାଳିବା ସମୟରେ, ଏହା ବୁଝିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଯେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥିବା ଆପତ୍ତି ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଚିନ୍ତାକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରିପାରେ ଯାହାର ଚିହ୍ନଟ କରିବାର ଓ ସମାଧାନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ ।

ମୋଟାମୋଟି ରୂପେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଏକ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତାର ଭୂମିକା କେବଳ ଏକ ସେଲ୍ ବ୍ୟକ୍ତିର ଭୂମିକାଠାରୁ ଅଧିକ ଅଟେ । ତାକୁ ଏକ ସଙ୍କଟ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କକ, ସଙ୍କଟାଙ୍କକ, ସଙ୍କଟ ପ୍ରବନ୍ଧନ ପରାମର୍ଶଦାତା, କଷ୍ଟମାଲ୍ କରାଯାଇଥିବା ସଲ୍ୟୁଶନର ଡିଜାଇନର୍ ଏବଂ ଏକ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନକାରୀ (ଯିଏ ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଦୀର୍ଘାବଧି ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପିତ କରି ଚିଷ୍ଟି ରହେ) ଏକାଧାରରେ ସମସ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

2. ପ୍ରସ୍ତାବ ଚରଣ

ଅଭିକର୍ତ୍ତାକୁ ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମକୁ ପୂରଣ କରିବାରେ ଗ୍ରାହକର ସହାୟତା କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ସେଇଠି ଦିଆଯାଇଥିବା ଉଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ବୀମିତ ଦାୟିତ୍ୱ ନେବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମର ବିଶିଷ୍ଟ ବିଶେଷତା ବିଷୟରେ ଏକ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଅଭିକର୍ତ୍ତା ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ରୂପେ ପୂରଣ କରିବାକୁ ଥିବା ବିବରଣୀ ବିଷୟରେ ବୁଝାଇବା ଓ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଯଥାର୍ଥ ଓ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ଦେବାରେ ବିଫଳତା ଗ୍ରାହକର ଦାବୀକୁ ସଙ୍କଟରେ ପକାଇପାରେ ।

ବେଳେବେଳେ, ଯଦି ପଲିସୀକୁ ପୂରା କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ଥିବା ଅତିରିକ୍ତ ସୂଚନା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, କମ୍ପାନୀ ଗ୍ରାହକକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ରୂପେ କିମ୍ବା ଅଭିକର୍ତ୍ତା/ପରାମର୍ଶଦାତା ଜରିଆରେ ସୂଚୀତ କରିପାରେ । ଅଭିକର୍ତ୍ତା ସେଭଳି ଔପଚାରିକତାସବୁ କାହିଁକି ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ତାହା ବୁଝାଇ, ସେଗୁଡ଼ିକ ପୂରା କରିବାରେ, ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଆଇ. ଆର୍.ଡି.ଏ. ଆଇ. (ଇ-ବୀମା ପଲିସୀ ଜାରୀ) ବିନିୟମକ, 2016, ଇ-ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମର ପ୍ରାବଧାନ ରଖିଛି ଯାହା ଭୌତିକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ସଦୃଶ ଅଟେ ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତାବ ପାଇଁ ସମ୍ମତି ଦେବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବକ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରାବଧାନ ଅଛି, ଯାହାକୁ ଖାନ୍ ଟାଇମ୍ ପାସପୋର୍ଟ (ମୋବାଇଲ ଫୋନ୍ OTP) ଦ୍ୱାରା ସତ୍ୟାପିତ କରାଯାଇପାରେ ।

3. ସ୍ୱୀକୃତି ଚରଣ

a) କଭର୍ ନୋଟ୍/ ବୀମାର ପ୍ରମାଣପତ୍ର

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପରେ, ପଲିସୀ ଜାରୀ କରିବାପାଇଁ କିଛି ସମୟ ଲାଗିପାରେ । ପଲିସୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ସମୟରେ କିମ୍ବା ଯେତେବେଳେ ପଲିସୀ ପାଇଁ କଥାବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରଗତିରେ ଥାଏ ଓ ଅନନ୍ତମ ଆଧାରରେ କଭର୍ (ବୀମା ସୁରକ୍ଷା) ପ୍ରଦାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପଡ଼େ କିମ୍ବା ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ବାସ୍ତବ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ ପରିସରକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରାଯାଉଥାଏ । ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷାକୁ ପୁଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ଏକ କଭର୍ ନୋଟ୍ ଜାରୀ କରାଯାଏ ।

ଯେହେତୁ କଭର୍ ନୋଟ୍ ଏବଂ ବୀମାର ପ୍ରମାଣପତ୍ରସବୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ସାମୁଦ୍ରିକ ଏବଂ ମୋଟର ବର୍ଗର ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ, କଭର୍ ନୋଟ୍ ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ରୂପେ ସାଧାରଣ ବୀମା ବିଭାଗରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଅଭିକର୍ତ୍ତାର ଦାୟିତ୍ୱ ଅଟେ ଯେ କଭର୍ ନୋଟ୍ କୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା, ଯେଉଁଠି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ, ବୀମିତକୁ ଜାରୀ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହା ସମ୍ପର୍କରେ ଶୀଘ୍ରତା କ୍ଲାଏଣ୍ଟକୁ ସୂଚୀତ କରେ ଯେ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଏବଂ କମ୍ପାନୀ ହାତରେ ତାର ସ୍ୱାର୍ଥ ସୁରକ୍ଷିତ ଅଛି ।

b) ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ

ପଲିସୀ ହେଉଛି ଏକ ଔପଚାରିକ ଦସ୍ତାବିଜ ଯାହା ବୀମାର ଚୁକ୍ତିର ଏକ ପ୍ରମାଣ ପ୍ରଦାନ କରେ ଭାରତୀୟ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଆଇନ, 1899 ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ଦସ୍ତାବିଜକୁ ଷ୍ଟାମ୍ପଯୁକ୍ତ କରାଯାଏ । ବୀମିତକୁ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ ଦେବାପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବନ୍ଧିତ ଅଟେ ।

4. ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ

ପ୍ରିମିୟମ ହେଉଛି ଏକ ବୀମା ଚୁକ୍ତି ଅନ୍ତର୍ଗତ, ବୀମାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁକୁ ବୀମିତ କରିବା ପାଇଁ ବୀମିତ ଦ୍ଵାରା ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ପ୍ରଦାନ କରା ଯାଉଥିବା ପ୍ରତିଫଳ କିମ୍ବା ରାଶି ।

ଏକ ଉତ୍ତମ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ରିୟ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରେ ଯେ ତାର ପଲିସୀ ନେବା କିମ୍ବା ଚାଲୁ ରଖିବା କିମ୍ବା ନୂତନୀକରଣ କରିବା ପାଇଁ ବୀମିତ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରୁଛି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଉପଲକ୍ଷ ବିଭିନ୍ନ ବିକଳ ବିଷୟରେ ଗ୍ରାହକକୁ ଅବଗତ କରାଯାଇଛି ।

5. ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନର ପଦ୍ଧତି

ଏକ ବୀମା ପଲିସୀ ନେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଉଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ପଲିସୀଧାରକ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରିମିୟମକୁ ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ନିମ୍ନ ପଦ୍ଧତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅଧିକ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ପାରେ ।

- a) ନଗଦ
- b) କୌଣସି ମାନ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟାଙ୍କିଂ ନେଗୋସିଏଶନଯୋଗ୍ୟ ସାଧନ ଯଥା: ଭାରତର କୌଣସି ଅନୁସୂଚୀତ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଆହରଣ କରାଯାଇଥିବା ଚେକ୍, ଡିମାଣ୍ଡ ଡ୍ରାଫ୍ଟ୍, ପେ ଅର୍ଡର, ବ୍ୟାଙ୍କର୍ସ ଚେକ୍
- c) ପୋଷ୍ଟାଲ୍ ମନି ଅର୍ଡର
- d) କ୍ରେଡିଟ୍ କିମ୍ବା ଡେବିଟ୍ କାର୍ଡ
- e) ବ୍ୟାଙ୍କ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କିମ୍ବା ନଗଦ ଜମା
- f) ଲଣ୍ଡନେଟ୍;
- g) ଲ-ଗ୍ରାନ୍ସ୍‌ଫର୍
- h) ପ୍ରସ୍ତାବକ କିମ୍ବା ପଲିସୀଧାରକ କିମ୍ବା ଜୀବନ ବୀମିତର ସ୍ଵାୟତ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦ୍ଵାରା ବ୍ୟାଙ୍କ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ଜରିଆରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କ୍ରେଡିଟ୍
- i) ସମୟ ସମୟରେ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ପଦ୍ଧତି କିମ୍ବା ରାଶିପ୍ରଦାନ

ଆଇ. ଆର୍. ଡି.ଏ.ବିନିୟାମକ ଅନୁସାରେ, ଯଦି ପ୍ରସ୍ତାବକ/ପଲିସୀଧାରକ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ନେଟ୍ ବ୍ୟାଙ୍କିଂ କିମ୍ବା କ୍ରେଡିଟ୍/ଡେବିଟ୍ କାର୍ଡର ମାଧ୍ୟମକୁ ଚୟନ କରେ, ରାଶିପ୍ରଦାନ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସେହି ପ୍ରସ୍ତାବକ/ପଲିସୀଧାରକର ନାମରେ ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ନେଟ୍ ବ୍ୟାଙ୍କି ଆକାଉଣ୍ଟ କିମ୍ବା କ୍ରେଡିଟ୍/ଡେବିଟ୍ କାର୍ଡ ଜରିଆରେ ହିଁ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

6. ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ ଜାରୀ ପରେ କିମ୍ବା ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ସେବା

ଥରେ ଯଦି ଗ୍ରାହକ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏକ ରସିଦ୍ ଜାରୀ କରିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ଅଟେ । ଯଦି ବି ପ୍ରିମିୟମ ଅଗ୍ରୀମରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ, ତେବେ ବି ଏକ ରସିଦ୍ ଜାରୀ କରାଯାଏ ।

ଅଭିକର୍ତ୍ତା ବୀମିତକୁ ଆପ୍ରେର୍ କରିପାରେ ଏବଂ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିପାରେ ଯେ ବୀମା କମ୍ପାନୀଠାରୁ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ । ଏହା ଅଭିକର୍ତ୍ତା ପାଇଁ ଗ୍ରାହକ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ରହିବା ପାଇଁ ଏକ ବଡ଼ ସୁଯୋଗ ଦେଇଥାଏ

। ଅଭିକର୍ତ୍ତା କୌଣସି ବି ସନ୍ଦେହକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବାରେ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ପଲିସୀ ପ୍ରାବଧାନକୁ ଓ ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କ ଅଧିକାର ଓ ଲାଭକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବ । ଏହା ଗ୍ରାହକ ପ୍ରତି ପ୍ରତିବନ୍ଧତାକୁ ଦର୍ଶାଇଥାଏ ଏବଂ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ସହାୟତା ଓ ସେବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଅବସର ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଜଣେ ଗ୍ରାହକକୁ ମୁକ୍ତ-ଅବଲୋକନ ଅବଧି ପ୍ରାବଧାନ ବିଷୟରେ ବି ସୂଚୀତ କରିଥାଏ, ଯେଉଁ ସମୟାବଧି ମଧ୍ୟରେ, ପଲିସୀକୁ ଫେରାଇ ଦିଆଯାଇପାରେ ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ଫେରସ୍ତ ମିଳିପାରେ ।

ଯଦି କ୍ରୟ କରାଯାଉଥିବା ପଲିସୀଟି ଏକ ଇଲେକ୍ସ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ବୀମା ପଲିସୀ ହୋଇଥାଏ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଗ୍ରାହକକୁ, ପଞ୍ଜିକୃତ ବୀମା କୋଷ ମାଧ୍ୟମରେ, ଏକ ଇ-ବୀମା ଆକାଉଣ୍ଟ (e-I-A) ଖୋଲିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ ।

ଏହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଚରଣ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ମାର୍ଗ ପ୍ରଣୟ କରେ ଯାହା ହେଉଛି ଗ୍ରାହକକୁ ସେ ଜାଣିଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମ ଓ ବିବରଣୀ ବିଷୟରେ ପଚାରିବା, ଯେଉଁମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ଅଭିକର୍ତ୍ତାର ସେବାଠାରୁ ଲାଭାନୁଭୂତ ହୋଇପାରନ୍ତି । ଏହା ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ବି ହୋଇପାରେ ଯଦି କ୍ଲାଏଣ୍ଟ ନିଜେ ଏହି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସଂପର୍କ କଲା ଏବଂ ଅଭିକର୍ତ୍ତାକୁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ପରିଚିତ କରାଇଲା ।

7. ପଲିସୀ ନୂତନୀକରଣ

ଅଧିକାଂଶ ସାଧାରଣ ବୀମା ପଲିସୀକୁ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ନୂତନୀକରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ସାଧାରଣ ବୀମା ପଲିସୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ନୂତନୀକରଣ ସମୟରେ, ଗ୍ରାହକ ପାଖରେ ସେହି କମ୍ପାନୀ ସହିତ ବୀମିତ ହେବା ଚାଲୁ ରଖିବା ପାଇଁ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କମ୍ପାନୀକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ବିକଳ୍ପ ରହିଥାଏ । ଜୀବନ ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏକ ପଲିସୀ ପ୍ରଭାବୀ ରହିବା ଚାଲୁ ରହିବ ଯେତେବେଳେ ଗ୍ରାହକ ପ୍ରିମିୟମ ଦେଇ ଅବଧି ଆଧାରରେ ନିୟମିତ ଅନ୍ତରାଳରେ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏହା ଗୋଟିଏ-ସମୟ ଦେଇ ପାଇଁ ଲାଗୁ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ସାଧାରଣ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରିମିୟମ ଦେଇ ସମୟର ବହୁତ ପୂର୍ବରୁ, ପଲିସୀର ନୂତନୀକରଣ ପାଇଁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରି, ଏକ ନୂତନୀକରଣ ନୋଟିସ୍ ପଠାନ୍ତି ।

ପଲିସୀର ନୂତନୀକରଣ କରିବା କିମ୍ବା ଚାଲୁ କରିବାର ଗ୍ରାହକର ଚୟନ ଅନେକ ସମୟରେ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଓ କମ୍ପାନୀ ଦ୍ଵାରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ବିଶ୍ଵାସ ଓ ସଭାବ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଏବଂ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଦେଇ ତାରିଖର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ପଲିସୀର ନୂତନୀକରଣ କିମ୍ବା ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନତା ବିଷୟରେ ଗ୍ରାହକକୁ ମନେ ପକାଇବା ପାଇଁ ତା' ସହିତ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଉଚ୍ଚ ନିର୍ମୂଳା ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନେ ଲଗାତର ସେମାନଙ୍କ କ୍ଲାଏଣ୍ଟମାନଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଥାଆନ୍ତି, ଏବଂ ସେବା ଓ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ ଜରିଆରେ ସେମାନଙ୍କ ବିଶ୍ଵାସ ଓ ନିଷ୍ଠା ଜିଣନ୍ତି, ଯେପରିକି ପର୍ବପର୍ବାଣୀ କିମ୍ବା ପରିବାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଭଳି ବିଭିନ୍ନ ଅବସରରେ ସେମାନଙ୍କ କ୍ଲାଏଣ୍ଟଙ୍କୁ ଶୁଭକାମନା ଦେବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଆନନ୍ଦ ଓ ଦୁଃଖରେ ଭାଗୀଦାର ହେବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ରହିବା ।

8. ଦାବୀ ଚରଣ

ଦାବୀ ସମାଧାନ ସମୟରେ ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ପରୀକ୍ଷା ଥାଏ । ଅଭିକର୍ତ୍ତା ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ଦାବୀ ଉତ୍ପନ୍ନ କରୁଥିବା ଘଟଣା ବିଷୟରେ ସୂଚନା ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ତୁରନ୍ତ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଗ୍ରାହକ ସମସ୍ତ ଔପଚାରିକତାକୁ ଧ୍ୟାନ ସହିତ ପାଳନ କରିଛି । ଅଭିକର୍ତ୍ତା ସେହି ସବୁ ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ବି ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ ଯାହା ହାନିର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ

କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ । ଏକ ଉତ୍ତମ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଦାବୀ ପ୍ରସ୍ତୁତିକରଣ ଔପଚାରିକତାସବୁକୁ ଶୀଘ୍ରତାର ସହିତ, ସଠିକ୍ ରୂପେ ଓ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଗ୍ରାହକ କିମ୍ବା ତାର ପ୍ରତିନିଧୀମାନଙ୍କୁ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

ସ୍ପଷ୍ଟ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 2

ସେହି ପରିଦୃଶ୍ୟକୁ ଚିହ୍ନଟ କରନ୍ତୁ ଯେଉଁଠି ବୀମା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକତା ଉପରେ ଏକ ଡକ୍-ବିଡକ୍ସର ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥାଏ ।

- I. ସମ୍ପତ୍ତି ବୀମା
- II. ବ୍ୟବସାୟ ଦାୟିତ୍ୱ ବୀମା
- III. ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଦାୟିତ୍ୱ ପାଇଁ ମୋଟର ବୀମା
- IV. ଅଗ୍ନି ବୀମା

C. ଗ୍ରାହକ ସେବାରେ ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ /ସମ୍ବାଦ କୌଶଳ

ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ପାଖରେ କାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ପ୍ରଭାବୀ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ (କୋମଳ କୌଶଳ) ସବୁ ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

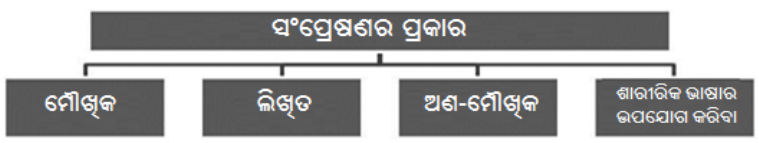
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ (କୋମଳ କୌଶଳ) ସବୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରଭାବୀ ରୂପେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାର ଜଣକର କ୍ଷମତାକୁ ସୂଚୀତ କରନ୍ତି । ଉଭୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏବଂ ବାହାରେ । ଏହି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚିତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ କୌଶଳ ସବୁଠୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ।

1. ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣର ପ୍ରକ୍ରିୟା

ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ କ'ଣ ଅଟେ?

ଯମସ୍ତ ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ ଏକ ପ୍ରେକ୍ଷକ ଆବଶ୍ୟକ କରେ, ଯିଏ ସନ୍ଦେଶ ପଠାଏ, ଏବଂ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ସନ୍ଦେଶକୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରେ । ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ଯଦି ପ୍ରାପ୍ତକର୍ତ୍ତା ପ୍ରେକ୍ଷକର ସନ୍ଦେଶକୁ ବୁଝି ପାରିଲା ।

ଚିତ୍ର 3: ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣର ପ୍ରକାର

ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ ସାମନା-ସାମନି, ଫୋନ୍ ଉପରେ, କିନ୍ତୁ ମେଲ୍ କିମ୍ବା ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ଦ୍ୱାରା ହୋଇପାରେ । ଏହା ଔପଚାରିକ କିମ୍ବା ଅନୌପଚାରିକ ହୋଇପାରେ । ଯେଉଁ ପ୍ରକାରର ବି ସନ୍ଦେଶର ବିଷୟବସ୍ତୁ କିମ୍ବା ପ୍ରକାର କିମ୍ବା ମାଧ୍ୟମ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ, ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣର ପ୍ରଭାବଶୀଳତା ଏହା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଯେ ଯାହା ସୂଚୀତ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା, ତାହାକୁ ପ୍ରାପ୍ତକର୍ତ୍ତା ବୁଝିପାରିଛି କି ନାହିଁ ।

ଯେହେତୁ ଏକ ବୀମା ପଲିସୀ ବସ୍ତୁତଃ ଏକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଅଟେ, ଏହା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଯେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଆଯାଏ, ତାହାକୁ ବୀମିତ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱରୂପେ ବୁଝିପାରିଛି । ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ରୂପେ ନା କେବଳ ଗ୍ରାହକକୁ ବୀମା ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ, ସଠିକ୍ ଏବଂ ସ୍ପଷ୍ଟ ବିବରଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଗ୍ରାହକ ଠାରୁ ତା' ମନରେ ଥିବା ସନ୍ଦେହ କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରେ ଓ ତାହାକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ବି କରେ ।

2. ପ୍ରଭାବୀ ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣରେ ବାଧା

ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚରଣରେ ପ୍ରଭାବୀ ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବାଧା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ, ଯାହା ଫଳରେ ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ ବିକୃତ ହୋଇପାରେ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜିଟି ହେଉଛି ଏହା ବାଧାଗୁଡ଼ିକୁ କଳ୍ପନା କରିବା, ବୁଝିବା ଏବଂ ହଟାଇବା ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ

ଏକ ସୁସ୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପିତ କରିବାରେ କ'ଣ ସାଙ୍ଗରେ ନ ଥାଏ?

- I. ଆକର୍ଷଣ
- II. ବିଶ୍ୱାସ
- III. ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ
- IV. ଅପସନ୍ଦ

D. ଅଣ-ନୌଖ୍ୟକ ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ /ସମ୍ବାଦ

ଆସନ୍ତୁ ଏବେ କେତେକ ଧାରଣା ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ଯାହାକୁ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ବୁଝିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

1. ଏକ ବଡ଼ ପ୍ରଥମ ଧାରଣା ନିର୍ମାଣ କରିବା

ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାର ଚେହେରା, ଶାରୀରିକ ଭାଷା, ଭଙ୍ଗ, ପୋଷାକ ଓ ବଚନ ଆଧାରରେ ବିଚାର ଆଣେ । ଯେହେତୁ ଆକର୍ଷଣ ହେଉଛି ଏକ ସମ୍ବନ୍ଧର ପ୍ରଥମ ସ୍ତର ଏବଂ ପ୍ରଥମ ଧାରଣା ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ହୋଇଥାଏ, ଏକ ଉତ୍ତମ ପ୍ରଥମ ଧାରଣା ନିର୍ମାଣ କରିବା ପାଇଁ କେତେକ ସଙ୍କେତ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି:

- i. ସର୍ବଦା ଠିକ୍ ସମୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ରୁହନ୍ତୁ । ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବିଳମ୍ବତା ପାଇଁ ନମନୀୟତା ରଖି, କିଛି ମିନିଟ୍ ପୂର୍ବରୁ ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଯୋଜନା କରନ୍ତୁ ।
- ii. ଉପଯୁକ୍ତ ରୂପେ ନିଜକୁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରନ୍ତୁ ।
- ✓ ଚେହେରାଟି ସଠିକ୍ ପ୍ରଥମ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଉଚିତ୍
- ✓ ବୈଠକ କିମ୍ବା ଅବସର ପାଇଁ ପୋଷାକ ଉପଯୁକ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ

- ✓ ରୂପଟି ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସଫା ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛ ହେବା ଉଚିତ୍ - ଉତ୍ତମ ହେୟାର କର୍ ଓ ଶେଭ୍, ସଫା ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛ ପୋଷାକ, ସଫା ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛ ମେକ୍ ଅପ୍ ସହିତ
- iii. ଏକ ହାର୍ଦ୍ଦିକ, ଆତ୍ମ-ବିଶ୍ୱାସୀ ଏବଂ ଜିତିବା ସ୍ଥିତହାସ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ତାର ଦର୍ଶକଙ୍କୁ ତୁରନ୍ତ ପରସ୍ପର ଭିତରେ ସହଜରେ ରଖିଥାଏ ।
- iv. ଖୋଲା, ଆତ୍ମ-ବିଶ୍ୱାସୀ ଏବଂ ସକାରାତ୍ମକ ରହିବା
 - ✓ ଶାରୀରିକ ଭାଷା ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଆତ୍ମ-ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଆତ୍ମ-ଆଶ୍ୱସ୍ତ୍ୟକୁ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରିବା ଉଚିତ୍
 - ✓ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ଛିଡ଼ା ହୁଅନ୍ତୁ, ସ୍ଥିତ ହାସ୍ୟ ଦେଖାନ୍ତୁ ,ଚକ୍ଷୁ ସମ୍ପର୍କ ରଖନ୍ତୁ, ଏକ ଦୃଢ଼ ହସ୍ତମିଳନ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାଗତ କରନ୍ତୁ
 - ✓ କିଛି ସମାଲୋଚନାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲେ ବି କିମ୍ବା ଯଦି ବୈଠକଟି ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଅନୁରୂପ ଚାଲୁ ନାହିଁ, ତଥାପି ସକାରାତ୍ମକ ରହନ୍ତୁ
- v. ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ଆଗ୍ରହ-ସବୁଠୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ହେଉଛି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ ଯଥାର୍ଥ ରୂପେ ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଇବା ।
 - ✓ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ରୂପେ ଗ୍ରାହକ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ କିଛି ସମୟ ନିଅନ୍ତୁ
 - ✓ ସେ କ'ଣ କହୁଛି, ତା ଉପରେ ଯତ୍ନ ନିଅନ୍ତୁ ଓ ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ
 - ✓ ଆପଣଙ୍କ ଗ୍ରାହକ ପାଇଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଉପସ୍ଥିତ ଓ ଉପଲକ୍ଷ ରହନ୍ତୁ
 - ✓ ସାକ୍ଷାତକାର ସମୟରେ ଜଣକର ମୋବାଇଲ ଫୋନ୍ ସହିତ ବ୍ୟସ୍ତ ନ ରହିବା ?

2. ଶାରୀରିକ ଭାଷା

ଶାରୀରିକ ଭାଷା ସଂଚଳନ, ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ ଦ୍ୱାରା ସଙ୍କେତ, ମୁଖମଣ୍ଡଳର ହାସ- ଭାବ କୁ ସୂଚୀତ କରେ । .ଯେଉଁ ପ୍ରକାରେ ଆମେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁ, ଚାଲୁ, ବସୁ ଓ ଛଡ଼ା ହେଉ, ଏସବୁ ଆମ ବିଷୟରେ, ଏବଂ ଆମ ଭିତରେ କ'ଣ ଘଟୁଛି, ଏସବୁ କୁହନ୍ତି ।

ଅନେକ ସମୟରେ ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ ବାସ୍ତବରେ ଯେତିକି କୁହାଯାଏ, ଲୋକେ ତାହାର କିଛି ପ୍ରତିଶତ କେବଳ ଧ୍ୟାନ ଦେଇ ଶୁଣନ୍ତି । ଆମେ ଯାହା ନ କହୁ, ଏହା ଆମ ବିଷୟରେ ଜୋର୍ ସ୍ୱରରେ ଅତ୍ୟଧିକ କହିପାରେ । ସ୍ୱସ୍ତତଃ, ଜଣେ ନିଜର ଶାରୀରିକ ଭାଷା ବିଷୟରେ ଅତି ସତର୍କ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

a) ଆତ୍ମ-ବିଶ୍ୱାସ

ଏକଠି କେତେକ ସଙ୍କେତ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ଜଣକ ଗନ୍ଧୀରତାର ସହିତ ଧ୍ୟାନପୂର୍ବକ ଶୁଣାଯାଉଛି ବୋଲି ଧାରଣା ଦିଆଯାଇ, ଆତ୍ମ-ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଆତ୍ମ-ଆଶ୍ୱସ୍ତ୍ୟ ଅଛି ବୋଲି କେମିତି ଦେଖାଇବେ:

- ✓ ଅଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗୀ- କାନ୍ଧ ପଛକୁ କରି ସିଧା ଛିଡ଼ା ହେବା
- ✓ ଦୃଢ଼ ଚକ୍ଷୁ ସଂପର୍କ – ଏକ 'ମୃଦୁ ହାସ୍ୟ' ମୁଖମଣ୍ଡଳ ସହିତ

- ✓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଲକ୍ଷିତ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍କେତ

b) ବିଶ୍ୱାସ

- ✓ ଅନେକ ସମୟରେ, ଏକ ବିକ୍ରୟ ବ୍ୟକ୍ତିର କଥାଗୁଡ଼ିକ ବଧୂର କାନରେ ପଡ଼ିଥାଏ କାରଣ ଦର୍ଶକ ତା’ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ନାହିଁ – ତାର ଶାରୀରିକ ଭାଷା ଏହି ଆଶ୍ୱାସନା ଦିଏ ନାହିଁ ଯେ ସେ ଯାହା କହୁଛି, ସେଥିରେ ନିଷ୍ଠା ଅଛି ।

3. ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ଶ୍ରବଣ କୌଶଳ

ତୃତୀୟ ସମ୍ବନ୍ଧର ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ କୌଶଳ ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜଣେ ଅବଗତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଓ ଯାହାକୁ ବିକଶିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ, ତାହା ହେଉଛି ଧ୍ୟାନପୂର୍ବକ ଶ୍ରବଣ କୌଶଳ । ଏହା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରଭାବଶୀଳତାର ଏକ ସୁପରିଚିତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ – ‘ନିଜେ ବୁଝାପଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଥମେ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ’, ଯାଠାରୁ ଆସିଥାଏ ।

ସକ୍ରିୟ ଶ୍ରବଣ ଆବଶ୍ୟକ କରେ:

- ✓ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ପୂର୍ବରୁ ବକ୍ତାକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିନ୍ଦୁକୁ ଶେଷ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେବା
- ✓ କୌଣସି ବିପରୀତ ତର୍କ ସ୍ୱାରା ବକ୍ତାକୁ ବାଧା ନ ଦେବା
- ✓ ସେ ଆବଶ୍ୟକ କରିପାରେ ଯେ ଆମେ ସନ୍ଦେଶ ଉପରେ ଚିନ୍ତା କରିବା ଏବଂ ଯାହା କୁହାଯାଇଛି, ତାକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା
- ✓ ପ୍ରତିପୁଷ୍ଟି (ଫିଡ୍ ବ୍ୟାକ୍) ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଅନ୍ୟ ଏକ ଉପାୟ ହେଉଛି ବକ୍ତାର କଥାର ସାରାଂଶ ବାହାର କରିବା ଏବଂ ସମୟ ସମୟରେ କିମ୍ବା ବର୍ତ୍ତମାନ ଶେଷରେ ତାକୁ ପୁଣି କହିବା ।

ଆସନ୍ତୁ ସକ୍ରିୟ ଶ୍ରବଣ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ କୌଶଳସବୁ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବା :

a) ଜଣେ ଧ୍ୟାନପୂର୍ବକ ଶ୍ରବଣ କରୁଛି ବୋଲି ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରିବା:

- ✓ ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଜଣେ:
- ✓ ସାମୟିକ ରୂପେ ମୁଣ୍ଡ ଚୁଙ୍ଗାରି ପାରେ ଏବଂ ମୃଦୁ ହାସ୍ୟ ଦେଇପାରେ
- ✓ ଏକ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ ଦେଖାଇପାରେ ଯାହା ଖୋଲା ହୋଇଥିବ ଏବଂ ଅନ୍ୟକୁ ମୁକ୍ତ ଭାବେ କହିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦେବ
- ✓ ଛୋଟ ଛୋଟ ମୌଖିକ ବକ୍ତବ୍ୟ ଦେଇପାରେ ଯେପରିକି “ମୁଁ ବୁଝୁଛି”, “ମୁଁ ଦେଖୁଛି”, “ହଁ” ଏବଂ “ଉହଁ” ।

b) ଧ୍ୟାନ ଦେବା

ଜଣେ ବକ୍ତାପ୍ରତି ଅବିଭାଜିତ ଧ୍ୟାନ ଦେବା, ଏବଂ ତାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଧ୍ୟାନ ଦେବାର କେତେକ ବିନ୍ଦୁ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

ବକ୍ତା ଆଡ଼େ ସିଧା ଦେଖନ୍ତୁ

- ✓ ଧ୍ୟାନ ଭଗ୍ନ କରୁଥିବା ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ଆଡ଼ରେ ରଖନ୍ତୁ

- ✓ ମାନସିକ ରୂପେ ଖଣ୍ଡନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ
- ✓ ସମସ୍ତ ବାହ୍ୟ ବିକର୍ଷଣକୁ ବର୍ଜନ କରନ୍ତୁ (ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଆପଣଙ୍କ ମୋବାଇଲ କୁ ନିସ୍ତକ୍ଷ ମୋଡ୍ ରେ ରଖନ୍ତୁ)
- ✓ ବକ୍ତାର ଶାରୀରିକ ଭାଷାକୁ “ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ଶୁଣନ୍ତୁ”

c) ଫିଲଟର୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ହଟାଇବା:

ଆମେ ଯାହା ଶୁଣୁ, ତା’ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଜଣକର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଫିଲ୍ଟର୍, ଯେପରି କି, ଜଣେ ଧାରଣ କରିଥିବା ପୂର୍ବକଳ୍ପନା, ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସ, ଏସବୁ ଦ୍ୱାରା ବିକୃତ ହୋଇଯାଏ ।

ଆଲୋଚନାତ୍ମକ ନ ହେବା: ଯଦି ଶ୍ରବଣକାରୀ ଆଲୋଚନାତ୍ମକ ହୋଇଥାଏ, ଯଦିଓ ସେ ବକ୍ତା କହୁଥିବା କଥାକୁ ଶୁଣେ, ସେ କେବଳ ତା’ ର ପକ୍ଷପାତୀ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁସାରେ ହିଁ ବୁଝିବ ।

d) ସମାନ୍ତରୂପ ଶ୍ରବଣ:

ସମାନ୍ତରୂପ ନିହିତାର୍ଥ ହେଉଛି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଯାହା କହିବାକୁ ଥିବ, ତାହାକୁ ଶୁଣିବା ଓ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ସହକାରେ ଶ୍ରବଣ କରିବା, ଏବଂ ପୂରା ଧ୍ୟାନର ସହିତ, ଯଦିଓ ଜଣେ ଏହା ସହିତ ଏକମତ ନ ହୁଏ, ବକ୍ତାଙ୍କ ସ୍ୱୀକୃତି ଦର୍ଶାଇବା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ, ଏକମତ ଜରୁରୀ ନୁହେଁ ।

e) ଯଥାର୍ଥତାରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେଖାଇବା:

ସକ୍ରିୟ ଶ୍ରବଣର ନିହିତାର୍ଥ ବକ୍ତା ଯାହା କହେ, ତାହାକୁ କେବଳ ଶୁଣିବାଠାରୁ ଅଧିକ କିଛି ଅଟେ । ବର୍ତ୍ତା ସଂପ୍ରେକ୍ଷଣ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ସେତେବେଳେ କେବଳ ଯେତେବେଳେ ଶ୍ରବଣକର୍ତ୍ତା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ, ବଚନ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ, ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଦିଏ । ବକ୍ତାକୁ ନୀଚ ଦେଖାଯାଉନାହିଁ, ବରଂ ସମ୍ମାନର ସହିତ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି, ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ କେତେକ ନିୟମ ପାଳନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

ଏସବୁରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ :

- ✓ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା/ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତରରେ ସ୍ପଷ୍ଟବାଦୀ, ଖୋଲା, ଏବଂ ସଜୋଟ ହେବା
- ✓ ଜଣକର ମତକୁ ସମ୍ମାନର ସହିତ ଦୃଢ଼ତା ପୂର୍ବକ କହିବା
- ✓ ଜଣେ ଯେମିତି ନିଜେ ବ୍ୟବହାର ପାଇବାକୁ ଚାହେଁ, ଅନ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସେଭଳି ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇବା

ଉଦାହରଣ

ସ୍ପଷ୍ଟତା ପାଇଁ ପଚାରିବା – “ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ ଆମେ ଆମର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସ୍ୱାକ୍ଷ୍ୟ ଯୋଜନାର ଲାଭସବୁ ବିଷୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇନାହିଁ ଆମକୁ ଆପଣଙ୍କ ସହେତୁ ବିଷୟରେ ପଚାରି ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିଥାନ୍ତେ କି ?”

ବକ୍ତାର ସଠିକ୍ ଶିଳ୍ପକଳାକୁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା – “ତ, ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି ଯେ ‘ଆମର ସ୍ୱାକ୍ଷ୍ୟ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକ ଯଥେଷ୍ଟ ଆକର୍ଷଣୀୟ ନୁହନ୍ତି’- ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଠିକ୍ ଭାବେ ବୁଝିଛି ତ?”

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 4

ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ସକ୍ରିୟ ଶ୍ରବଣର ଏକ ମୂଳତତ୍ତ୍ୱ ନୁହେଁ ?

- I. ଉତ୍ତମରୂପେ ଧ୍ୟାନ ଦେବା
- II. ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଲୋଚନାତ୍ମକ ହେବା
- III. ସମାନ୍ତରାଳୀନ ଶ୍ରବଣ
- IV. ଯଥାର୍ଥ ରୂପେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେଖାଇବା

E. ନୈତିକ ଆଚାର

ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ, ଅନୁଚିତ ବ୍ୟବହାରର ଅନେକ ରିପୋର୍ଟ ମିଳିଛି, ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସରେ ଧୋକା ଦେବାର କାରଣ ହେଉଥିବା ବ୍ୟବସାୟରେ ନୈତିକ ଆଚାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗମ୍ଭୀର ମାମଲା ଉଠାଯାଇଛି ।

ଏହା ଫଳରେ ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ, କର୍ପୋରେଟ୍ ଶାସନ-ବିଧି ଭଳି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ଏବଂ ବୀମାରେ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ଉଚିତ୍ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର ଦେବା, ଯାହାକୁ ବ୍ୟବସାୟରେ “ନୈତିକତା” ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଏ, ଏସବୁ ଉପରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇଛି ।

ଜଣକର ସ୍ୱାର୍ଥ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଭୁଲ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥର ମୂଲ୍ୟରେ ଏହା କରିବା ଭୁଲ ଅଟେ । ଅନୈତିକ ବ୍ୟବହାର ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା ନ ଥାଏ ଏବଂ ନିଜ ପାଇଁ ଅଧିକ ଚିନ୍ତା ଥାଏ ।

ବୀମା ହେଉଛି ବିଶ୍ୱାସର ବ୍ୟବସାୟ । ବିଶ୍ୱାସର ଉଲଙ୍ଘନର ପରିଣାମ ଧୋକାବାଜି ହୋଇଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ବୀମା କିଣିବା ପାଇଁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଲୋଭିତ କରି ଭୁଲ ସୂଚନା ଦିଆଯାଏ, କିମ୍ବା ଦିଆଯାଇଥିବା ବୀମା ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକର ବିଶେଷ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରେ ନାହିଁ, ମାମଲା ସବୁ ଭୁଲ ଆଡ଼େ ଗତି କରେ ।

ବିଭିନ୍ନ ବିନିୟାମକରେ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ. ଆଇ. ଦ୍ୱାରା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ନୈତିକ ଆଚାର ସଂହିତା ନୈତିକ ଆଚାର ଆଡ଼େ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ କରନ୍ତି । ସଂହିତାକୁ ଜାଣିବା କେବଳ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଧିକ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ/ପଲିସୀ ଧାରକର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ସର୍ବଦା ପ୍ରାଥମିକ ରୂପେ ରକ୍ଷା କରିବା ।

ବିଶେଷତା: ନୈତିକ ଆଚାରର କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ବିଶେଷତା ହେଉଛି:

- a) ଜଣକର ନିଜର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କିମ୍ବା ପରୋକ୍ଷ ଲାଭ ସବୁର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ କ୍ଲାଏଣ୍ଟ ର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଲାଭକୁ ରଖିବା
- b) କ୍ଲାଏଣ୍ଟର ମାମଲା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ବ୍ୟବସାୟ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଥ୍ୟକୁ କଠୋର ଗୋପନୀୟତାରେ ରଖିବା ଏବଂ ବିଶେଷ ସୁବିଧାପ୍ରାପ୍ତ ରୂପେ ବିଚାର କରିବା
- c) କ୍ଲାଏଣ୍ଟମାନଙ୍କୁ ସୂଚୀତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବାରେ ସକ୍ଷମ କରିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପ୍ରକଟୀକରଣ କରିବା

ନିମ୍ନଲିଖିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୈତିକତା ସହିତ ବୁଝାମଣା କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିପାରେ:

- a) ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ଅତି କମ୍ ପ୍ରିମିୟମ କିମ୍ବା କମିଶନ ଦେଉଥିବା, ଦୁଇଟି ପ୍ଲାନ ମଧ୍ୟରେ ଚୟନ କରିବା
- b) ଏକ ବିଦ୍ୟମାନ ପଲିସୀର ସମାପ୍ତି ଓ ଏକ ନୂଆ ପଲିସୀ ନେବା ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରିବାର ପ୍ରଲୋଭନ
- c) ଯଦି ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଜଣା ଥାଏ, ସେହିସବୁ ପରିସ୍ଥିତି କ୍ଲାଏଣ୍ଟର କିମ୍ବା ଦାବୀର ଲାଭଗ୍ରହୀତାର ହିତକୁ ପ୍ରତିକୂଳ ରୂପେ ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରେ, ତା' ବିଷୟରେ ଅବଗତ ଥିବା ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ5

ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ନୈତିକ ଆଚାରର ଏକ ବିଶେଷତା ନୁହେଁ ?

- I. କ୍ଲାଏଣ୍ଟମାନଙ୍କୁ ଏକ ସୂଚୀତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବାରେ ସକ୍ଷମ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପ୍ରକଟୀକରଣ କରିବା
- II. କ୍ଲାଏଣ୍ଟର ବ୍ୟବସାୟ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଥ୍ୟର ଗୋପନୀୟତା ରକ୍ଷା କରିବା
- III. ନିଜ-ସ୍ୱାର୍ଥକୁ କ୍ଲାଏଣ୍ଟର ସ୍ୱାର୍ଥର ଆଗରେ ରଖିବା
- IV. କ୍ଲାଏଣ୍ଟର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥର ଆଗରେ ରଖିବା

ସାରାଂଶ

- a) ଗ୍ରାହକ ସେବା ଓ ସମ୍ବନ୍ଧର ଭୂମିକା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉତ୍ପାଦ ଅପେକ୍ଷା ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅତ୍ୟଧିକ ଗମ୍ଭୀର ଅଟେ ।
- b) ସେବା ଗୁଣବତ୍ତାର ପାଞ୍ଚଟି ମୁଖ୍ୟ ସୂଚକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ବିଶ୍ୱସନୀୟତା, ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳତା, ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି, ସମାନୁଭୂତି ଏବଂ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଯୋଗ୍ୟ ।
- c) **ଗ୍ରାହକ ଜୀବନକାଳ ମୂଲ୍ୟ** କୁ ଆର୍ଥିକ ଲାଭସବୁର ସମଷ୍ଟି ରୂପେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇପାରେ ଯାହାକୁ ଏକ ଗ୍ରାହକ ସହିତ ଦୀର୍ଘକାଳ ଧରି ଏକ ଉତ୍ତମ ସମ୍ବନ୍ଧ ନିର୍ମିତ କରିବା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।
- d) ଗ୍ରାହକ ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତାର ଭୂମିକା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଙ୍କଟମୟ ଅଟେ ।
- e) ସକ୍ରିୟ ଶ୍ରବଣରେ ସଂପୃକ୍ତ ଥାଏ ଧ୍ୟାନ ଦେବା, ପ୍ରତିପୁଷ୍ଟି (ଫିଡ୍ ବ୍ୟାକ୍) ପ୍ରଦାନ କରିବା ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ ରୂପେ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଦେବା ।
- f) ନୈତିକ ଆଚାରରେ ସଂପୃକ୍ତ ହୋଇଥାଏ ଜଣକର ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ଆଗରେ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ରଖିବା ।

ମୁଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

- a) ସେବାର ଗୁଣବତ୍ତା
- b) ସମାନୁଭୂତି
- c) ଶାରୀରିକ ଭାଷା
- d) ସକ୍ରିୟ ଶ୍ରବଣ

e) ବୈଦିକ ଆଚାର

ସ୍ଵୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III

ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III

ଉତ୍ତର 3 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି IV

ଉତ୍ତର 4 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II

ଉତ୍ତର 5 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III

ଅଧ୍ୟାୟ C-09

ଅଭିଯୋଗ ନିବାରଣ ଚକ୍ର/ପ୍ରଣାଳୀ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗ ମୂଳତଃ ଏକ ସେବା ଉଦ୍ୟୋଗ ଅଟେ ଯେଉଁଠି ଗ୍ରାହକ ପ୍ରତ୍ୟାଶା ଲାଗାତର ପାଉଛି । ସେବାର ମାନଦଣ୍ଡରେ ଅସନ୍ତୋଷ ଅଛି । ଆଧୁନିକ ଔଦ୍ୟୋଗିକୀର ଉପଯୋଗ ସମ୍ମିଳିତ ହୋଇ, ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଉତ୍ପାଦ ନିବାରଣ ଏବଂ ଗ୍ରାହକ ଅସନ୍ତୋଷ ଏବଂ ନିମ୍ନ ଛବି ଅନୁସାରେ, ଉଦ୍ୟୋଗ ଗମ୍ଭୀର ରୂପେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଛି । ସରକାର ଏବଂ ନିୟାମକ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ଉପକ୍ରମର ସୂତ୍ରପାତ କରିଛନ୍ତି ।

ପଲିସିଆରକଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ସୁରକ୍ଷା 2017 ଉପରେ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ. ଆଇ. ବିନିୟାମକ ବିନିୟମନ କରିଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ପଲିସିଆରକମାନଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ବୋର୍ଡ ଅନୁମୋଦିତ ପଲିସି ରହିବ ଯେଉଁଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ

- i. ଅର୍ପଣ କରାଯାଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସେବା ପାଇଁ ଚର୍ଚ୍ଚାଧାର ଟାଇମ୍ସ କୁ ସମ୍ମିଳିତ କରି ସେବା ମାପଦଣ୍ଡ
- ii. ଆପଣ ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକର ଦ୍ୱିତୀୟ ସମାଧାନ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ଅଭିଯୋଗ ନିବାରଣ ଚକ୍ର/ପ୍ରଣାଳୀ
- B. ସମନ୍ୱିତ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରବନ୍ଧନ ପ୍ରଣାଳୀ (IGMS)
- C. ଉପଭୋକ୍ତା ଅଦାଲତ
- D. ଉପଭୋକ୍ତା ବିବାଦ ନିବାରଣ ଏଜେନ୍ସି
- E. ବୀମା ଲୋକପାଳ
- F. ସୂଚନାର ଅଧିକାର

A. ଅଭିଯୋଗ ନିବାରଣ

ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକତା କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ସମୟ ହେଉଛି ଯେତେବେଳେ ଗ୍ରାହକର ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଥାଏ । ମନେ ରଖନ୍ତୁ ଯେ ଅଭିଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସେବାର ବିଫଳତା ଯୋଗୁଁ ଗ୍ରାହକ କ୍ରୋଧିତ ହୁଏ । ଏହା କାହାଣୀର କେବଳ ଗୋଟିଏ ଭାଗ ଅଟେ ।

ଅନେକ ସମୟରେ, ଗ୍ରାହକମାନେ ବିସ୍ମୃତ ହୋଇଥାନ୍ତି କାରଣ ସେମାନେ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଭୁଲ ରୂପେ ବୁଝିଥାଆନ୍ତି । ସମସ୍ତ ସେବା ବିଫଳତା ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ଭାବନା ଉତ୍ପନ୍ନ କରିଥାନ୍ତି:

1. ଏହି ଭାବନା କି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଅନ୍ୟାୟ କରିଛନ୍ତି (ଠକି ଯାଇଥିବାର ଭାବନା)
2. ଆଘାତପ୍ରାପ୍ତ ଅହର ଭାବନା (ନିକୃଷ୍ଟ ଦେଖାଯାଇଥିବା କିମ୍ବା ଅନୁଭବ କରାଇଥିବା)

ଗ୍ରାହକମାନେ ନିଜକୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁଭବ କରିବା ଚାହାନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମାନବୀୟ ସ୍ପର୍ଶ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ । ଏକ ବ୍ୟବସାୟିକ ବୀମା ପରାମର୍ଶଦାତା ରୂପେ, ସର୍ବପ୍ରଥମେ, ଅଭିକର୍ତ୍ତା ସେଭଳି ଏକ ଅଭିଯୋଗର ସ୍ଥିତି ଆସିବାକୁ ନ ଦେବା ଉଚିତ୍ । ସେ କମ୍ପାନୀର ଉପଯୁକ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପାଖକୁ ମାମଲାକୁ ନେବା ଉଚିତ୍ ।

ଗ୍ରାହକ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ “ସତ୍ୟର ମୁହୂର୍ତ୍ତ” ହୋଇଥାଏ । ଯଦି ଅଭିକର୍ତ୍ତା/କମ୍ପାନୀ ସ୍ଥିତିକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ପରିସ୍ଥିତିର ଉପଯୋଗ କରେ, ପରିସ୍ଥିତି ବାସ୍ତବରେ ଗ୍ରାହକ ନିଷ୍ଠାକୁ ଉନ୍ନତ କରିପାରେ ।

ମନେ ରଖନ୍ତୁ, କମ୍ପାନୀରେ କାହାରି ପାଖରେ ବି ଗ୍ରାହକର ସମସ୍ୟାର ସ୍ୱାମୀତ୍ୱ ନାହିଁ ଯେତେ ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ପାଖରେ ଥାଏ ।

ଅଭିଯୋଗ/ପରିବେଦନାଗୁଡ଼ିକ ଆମମାନଙ୍କୁ ଏହା ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦିଏ ଯେ ଆମେମାନେ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ଉପରେ କେତେ ଧ୍ୟାନ ଦେଉ । ବାସ୍ତବରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ସ୍ତମ୍ଭ ଯାହା ଉପରେ ଏକ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତା ସଭାବ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ନିର୍ମିତ କରେ । **ମୁଖର ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ (ଉତ୍ତମ/ଖରାପ) ବିକ୍ରୟ ଓ ପ୍ରଦାନରେ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ**

ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜର ଶେଷରେ ଅଭିଯୋଗ ନିବାରଣର କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ରୂପେ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହାକୁ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ଧ୍ୟାନକୁ ଆଣିବା ଉଚିତ୍ । ବିନିୟମିତ ଅନୁସାରେ, ଏକ ପଲିସୀଧାରକର କୌଣସି ବି ଅଭିଯୋଗକୁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ କକ୍ଷକୁ ପ୍ରେକ୍ଷିତ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଯଦି ଏହାର ସତ୍ୟତାପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାଧାନ ନ ହୁଏ, ଅଭିଯୋଗକାରୀ ସମନ୍ୱିତ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରବନ୍ଧନ ପ୍ରଣାଳୀ ମାଧ୍ୟମରେ ବିନିୟମିତ ନିକଟକୁ ପହଞ୍ଚିପାରନ୍ତି ।

B. ସମନ୍ୱିତ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରବନ୍ଧନ ପ୍ରଣାଳୀ (IGMS)

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ନିଜର ଅଭିଯୋଗ ନିବାରଣ ପ୍ରଣାଳୀ ଥାଏ । ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ସମସ୍ତ ପରିଚାଳନା/ନିୟନ୍ତ୍ରଣ/କର୍ପୋରେଟ୍ ଅଫିସମାନଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ନିବାରଣ ଅଧିକାରୀ ଥାଆନ୍ତି । ଏକ ପଲିସୀଧାରକ କୌଣସି ବି ଅଭିଯୋଗ ପାଇଁ ସିଧାସଳଖ ସେମାନଙ୍କୁ ଆପ୍ରେର୍ କରିପାରନ୍ତି ।

ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଏକ ସମନ୍ୱିତ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରବନ୍ଧନ ପ୍ରଣାଳୀ (IGMS) ପ୍ରାରମ୍ଭ କରିଛି ଯାହା ଏକ ଅନଲାଇନ୍ ଉପଭୋକ୍ତା ଅଭିଯୋଗ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରଣାଳୀ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ସେସବୁ ଅଭିଯୋଗ ଯାହାକୁ

ସେମାନେ ସେହି ପ୍ରଣାଳୀ, ଯାହା IRDAI ର IGMS ସହିତ ସମନ୍ୱିତ ଅଟେ, ସେଥିରେ ପ୍ରାପ୍ତ କରନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପଞ୍ଜିକୃତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

କୌଣସି ବି ଅଭିଯୋଗ ପାଇଁ ପଲିସୀଧାରକମାନେ ପ୍ରଥମେ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଆପ୍ରୋର୍ କରିବେ । ଯଦି ସେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଠାରୁ କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ନ ପାଏ କିମ୍ବା ଯଦି ପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର/ସମାଧାନରେ ସେ ସନ୍ତୋଷ ନ ହୁଏ, ସେ IGMS ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିନିୟାମକକୁ ଆପ୍ରୋର୍ କରିପାରେ । ଅଭିଯୋଗ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଦୁଇଟି ଚରଣ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଛି – (i) ଜଣେ ନିଜର ପଲିସୀ ବିବରଣୀ ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରି ନିଜେ ପଞ୍ଜିକୃତ କରିବା ଏବଂ (ii) ଜଣକର ଅଭିଯୋଗ ପଞ୍ଜିକୃତ କରି ଏବଂ ଅଭିଯୋଗର ସ୍ଥିତି ଦେଖୁଥାଇ । ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ତା’ ପରେ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କୁ ଅଗ୍ରେଷିତ କରାଯାଏ ଏବଂ ଆଇ.ଆର୍. ଡି. ଏ. ଆଇ. ଅଭିଯୋଗସବୁର ନିରାକରଣରେ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରେ ।

IGMS ଅଭିଯୋଗସବୁକୁ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ନିବାରଣ ପାଇଁ ଲାଗୁଥିବା ସମୟକୁ ଗ୍ରାହ୍ କରେ । ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ URL ରେ ପଞ୍ଜିକୃତ କରାଯାଇପାରେ: <http://www.policyholder.gov.in/IntegratedGrievanceManagement.aspx>

C. ଉପଭୋକ୍ତା ସୁରକ୍ଷା

ଉପଭୋକ୍ତା ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ, 2019: 1986 ର ଏହି ମୂଳ ଆଇନକୁ ଅନୁମୋଦିତ କରାଗଲା *“ଉପଭୋକ୍ତାମାନଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ/ହିତର ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଏବଂ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ବିବାଦର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଉପଭୋକ୍ତା ପରିଷଦ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାଧିକରଣର ସ୍ଥାପନାର ପ୍ରାବଧାନ ରଖିବା”* । ଏହି ଆଇନକୁ ପରେ 2019 ରେ ଉପଭୋକ୍ତା ସୁରକ୍ଷା (ସଂଶୋଧନ) ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଥିଲା । ଆଇନ ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କେତେକ ପରିଭାଷା ନିମ୍ନ ରୂପେ ଅଟନ୍ତି :

“ସେବା” ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି କୌଣସି ବି ବିବରଣର ସେବା ଯାହାକୁ ଭବିଷ୍ୟତର ଉପଯୋଗକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଉପଲକ୍ଷ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ବ୍ୟାଙ୍କିଂ, ବିଭାଗୀୟତା, **ବୀମା**, ପରିବହନ, ପ୍ରୋସେସିଂ, ବୈଦ୍ୟୁକିତ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଶକ୍ତିର ଆବଣ୍ଟନ, ବୋର୍ଡ କିମ୍ବା ଲଜିଂ କିମ୍ବା ଉତ୍ପାଦନ, ଗୃହ ନିର୍ମାଣ, ମନୋରଞ୍ଜନ, ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସୁବିଧାର ପ୍ରାବଧାନକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ । **ବୀମାକୁ ଏକ ସେବା ରୂପେ ସମ୍ମିଳିତ କରାଯାଏ ।** ଅବଶ୍ୟ, “ସେବା” ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ନ ଥାଏ ବିନା ମୂଲ୍ୟରେ ଦିଆଯାଉଥିବା କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସେବାର ଚୁକ୍ତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦିଆ ଯାଉଥିବା କୌଣସି ସେବା ।

“ଉପଭୋକ୍ତା” ର ଅର୍ଥ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ

- ✓ ଏକ ପ୍ରତିଫଳ ପାଇଁ ଜିନିଷ କ୍ରୟ କରେ । ଏଥିରେ ସେଭଳି ଜିନିଷର କୌଣସି ବି ଉପଯୋଗକର୍ତ୍ତାକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଏ (ଏଥିରେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ଯିଏ ସେହି ଜିନିଷକୁ ପୁନଃବିକ୍ରି ପାଇଁ କିମ୍ବା କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥାଏ) କିମ୍ବା
- ✓ ଏକ ପ୍ରତିଫଳ ପାଇଁ କୌଣସି ସେବାକୁ ଉଡ଼ାରେ ନିଏ କିମ୍ବା ପ୍ରାପ୍ତ କରେ । ଏଥିରେ ସେଭଳି ସେବା ସବୁର ଲାଭଗ୍ରହୀତାମାନେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । (ଏଥିରେ ସେଭଳି ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ଯିଏ କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେଭଳିଆ ସେବା ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥାଏ ।)

“ତୁଟି” ର ଅର୍ଥ କୌଣସି ଦୋଷ, ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା, ନ୍ୟୁନତା, ଗୁଣବତ୍ତାରେ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତତା, ସଂପାଦନର ସ୍ୱରୂପ ଓ ପ୍ରକାର ଯାହାକୁ କୌଣସି ଆଇନ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅନୁରକ୍ଷଣ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହେ କିମ୍ବା କୌଣସି ସେବା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏକ ତୁଚ୍ଛ ଅନୁପାଳନରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟଥା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ସଂପାଦିତ କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟଭାର ନିଆଯାଇଥାଏ ।

“ଅଭିଯୋଗ” ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଅଭିଯୋଗକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ ରୂପେ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଆରୋପ ଯେ:

- ✓ ଏକ ଅନୁଚିତ ବ୍ୟାପାର ପ୍ରଥା କିମ୍ବା ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ ବ୍ୟାପାର ପ୍ରଥାକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି
- ✓ ତା’ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା ଜିନିଷ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅଧିକ ତୁଟିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଛି
- ✓ ତା’ ଦ୍ୱାରା ଭଡ଼ାରେ ନିଆଯାଇଥିବା କିମ୍ବା ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥିବା ସେବା କିଛି ଦିଗରୁ ନ୍ୟୁନତାରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଛି
- ✓ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କିମ୍ବା ପ୍ୟାକେଜ୍ ଉପରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ମୂଲ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଅଟେ
- ✓ ସେହି ଜିନିଷ, ଯେଉଁ ସବୁକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ବେଳେ ଜୀବନ ଓ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରତି ବିପଦଜନକ ହେବ, ସେସବୁକୁ ସର୍ବଜନିକ ରୂପେ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଛି, ଯାହା ସେଭଳି ଜିନିଷସବୁର ଉପାଦାନ, ସେସବୁର ଉପଯୋଗର ପଦ୍ଧତି ଓ ପ୍ରଭାବ ସମ୍ପର୍କୀୟ ସୂଚନା ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରିବାକୁ ବ୍ୟାପାରୀର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ବୋଲି କହିଥିବା ଆଇନର ପ୍ରାବଧାନର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଅଟେ ।

“ଉପଭୋକ୍ତା ବିବାଦ” ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଏକ ବିବାଦ ଯେଉଁଠି ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଛି, ସେ ଅଭିଯୋଗରେ ଥିବା ଆରୋପସବୁକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରେ ଏବଂ ସେସବୁ ଉପରେ ବିବାଦ କରେ ।

D. ଉପଭୋକ୍ତା ବିବାଦ ନିବାରଣ ଏଜେନ୍ସି

ଉପଭୋକ୍ତା ବିବାଦ ନିବାରଣ ଏଜେନ୍ସିମାନଙ୍କୁ ଜିଲ୍ଲା, ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ସ୍ଥାପିତ କରାଯାଏ ।

i. ଜିଲ୍ଲା ଉପଭୋକ୍ତା ବିବାଦ ନିବାରଣ ଆୟୋଗ

- ✓ ଜିଲ୍ଲା ଉପଭୋକ୍ତା ବିବାଦ ନିବାରଣ ଆୟୋଗ (ଜିଲ୍ଲା ଆୟୋଗ) କିମ୍ବା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସେହି ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରିବା, ଯେଉଁଠି ଜିନିଷ କିମ୍ବା ସେବା ଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟ ଟ. 1 କୋଟିରୁ ଅଧିକ ହୁଏ ନାହିଁ । ଜିଲ୍ଲା ଆୟୋଗଙ୍କ ପାଖରେ ଏକ ସିଭିଲ କୋର୍ଟ କିମ୍ବା କ୍ଷମତା ରହେ ।

ii. ରାଜ୍ୟ ଉପଭୋକ୍ତା ବିବାଦ ନିବାରଣ ଆୟୋଗ

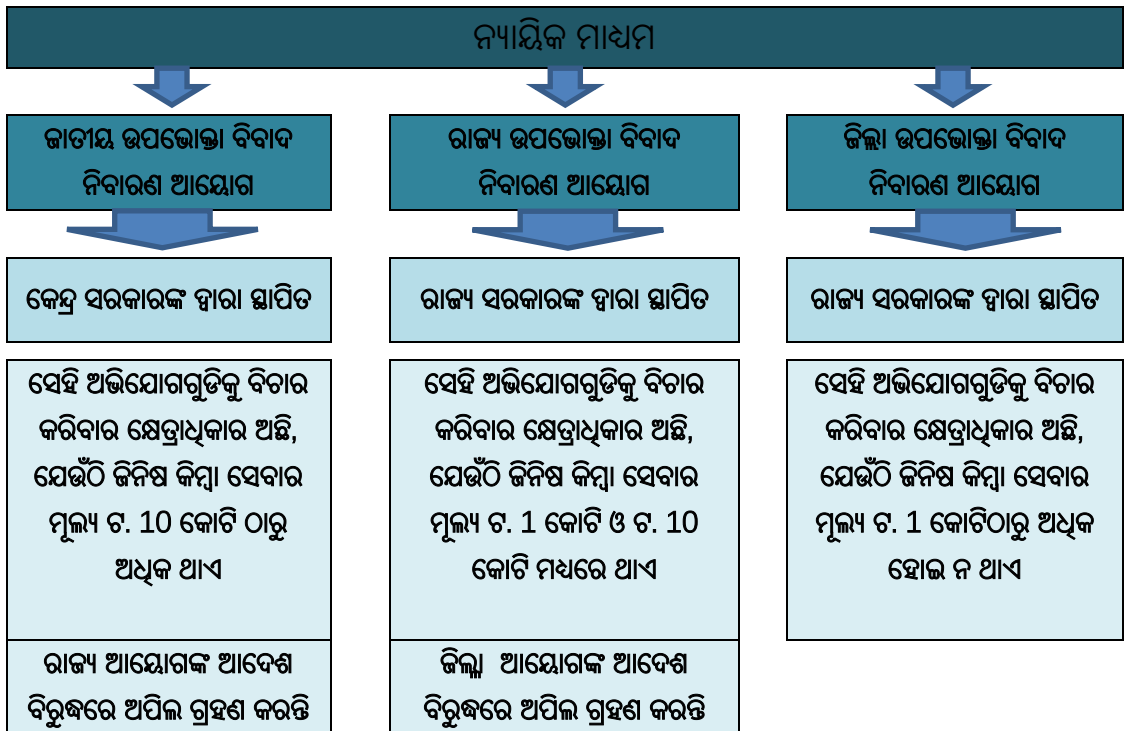
- ✓ ରାଜ୍ୟ ଉପଭୋକ୍ତା ବିବାଦ ନିବାରଣ ଆୟୋଗ (ରାଜ୍ୟ ଆୟୋଗ) କିମ୍ବା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସେହି ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରିବା, ଯେଉଁଠି ଜିନିଷ/ସେବାର ଏବଂ କ୍ଷତିପୂରଣ, ଯଦି କିଛି ଦାବୀ କରାଯାଏ, ରୁ ମୂଲ୍ୟ 1 କୋଟିଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ କିନ୍ତୁ ଟ. 10 କୋଟିଠାରୁ ଅଧିକ ହୁଏ ନାହିଁ ।
- ✓ ଏହାଙ୍କ ପାଖରେ ଜିଲ୍ଲା ଆୟୋଗଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲ୍ ମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ମଧ୍ୟ ଅପୀଳୀୟ ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷୀୟ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଥାଏ ।
- ✓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଷମତା ଓ ପ୍ରାଧିକାର ଜିଲ୍ଲା ଆୟୋଗଙ୍କ ସଦୃଶ ହୋଇଥାଏ ।

iii. ଜାତୀୟ ଉପଭୋକ୍ତା ବିବାଦ ନିବାରଣ ଆୟୋଗ

- ✓ ଜାତୀୟ ଉପଭୋକ୍ତା ବିବାଦ ନିବାରଣ ଆୟୋଗ (ଜାତୀୟ ଆୟୋଗ) ଆଇନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ଥାପିତ ଅଛି ମାଧ୍ୟମରେ ଅଟେ ।
- ✓ ଏହାଙ୍କ ପାଖରେ ସେହିସବୁ ବିବାଦର ବିଚାର କରିବାର ମୂଳ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ରହେ, ଯେଉଁଠି ଜିନିଷ/ସେବା ଏବଂ ଦାବୀ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ଟ. 10 କୋଟିଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ।
- ✓ ଏହାଙ୍କ ପାଖରେ ରାଜ୍ୟ କମିଶନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ କରାଯାଇଥିବା ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲଗୁଡ଼ିକର ଶୁଣାଣୀ ପାଇଁ ଅପୀଲୀୟ ତଥା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷୀୟ/ନିରୀକ୍ଷଣାତ୍ମକ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଥାଏ ।

ଏକ ଜିଲ୍ଲା ଆୟୋଗ, ରାଜ୍ୟ ଆୟୋଗ କିମ୍ବା ଜାତୀୟ ଆୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଦେଶକୁ ସେହି ପ୍ରକାରେ ଲାଗୁ କରାଯିବ ଯେପରିକି ଏକ କୋର୍ଟରେ କରାଯାଇଥିବା ସୁଟ୍ ରେ କୋର୍ଟ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅଟେ । ଜାତୀୟ ଆୟୋଗଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ କେବଳ ସୁପ୍ରିମ୍ କୋର୍ଟ (ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ) ରେ ଅପିଲ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଚିତ୍ର 1: ଉପଭୋକ୍ତା ବିବାଦ ନିବାରଣ ପାଇଁ ମାଧ୍ୟମ

a) ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିବାର କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ

ଉପଭୋକ୍ତା ସମସ୍ତ ତିନି ଏଜେନ୍ସିରେ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅତି ସରଳ ଅଟେ । ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିବା କିମ୍ବା ଏକ ଅପିଲ ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ, ହୁଏତ ରାଜ୍ୟ କମିଶନଙ୍କ ପାଖରେ ହେଉ କିମ୍ବା ଜାତୀୟ କମିଶନଙ୍କ ପାଖରେ ହେଉ, କୌଣସି ଶୁଳ୍କ ନାହିଁ । ଅଭିଯୋଗକୁ ସ୍ୱୟଂ ଅଭିଯୋଗକାରୀ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ତା’ ର ପ୍ରାଧିକୃତ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇପାରେ । ଏହାକୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ରୂପେ ଦାଖଲ କରାଯାଇପାରେ କିମ୍ବା ତାକ ଦ୍ୱାରା ବି

ପଠାଯାଇପାରେ । ଧାନ ଦିଆଯାଇପାରେ ଯେ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିବାରେ କୌଣସି ଆଡଭୋକେଟ୍ ର ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥାଏ ।

b) ଉପଭୋକ୍ତା ଆୟୋଗ ଆଦେଶ

ଯଦି ଆୟୋଗ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି (କ) ଯେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଯାଇଥିବା ଜିନିଷରେ ଅଭିଯୋଗରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତ୍ରୁଟିସବୁ ଥାଏ କିମ୍ବା (ଖ) ଯେ ସେବା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆରୋପଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଯାଏ; ଆୟୋଗ ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ବି କରିବା ପାଇଁ ବିରୋଧୀ ପକ୍ଷକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ କରି ଆଦେଶ ଜାରୀ କରି ପାରନ୍ତି :

- i. ଅଭିଯୋଗକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା **ମୂଲ୍ୟ** (କିମ୍ବା ବୀମାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରିମିୟମ) ଏବଂ/କିମ୍ବା ଚାର୍ଜକୁ **ଫେରାଇ** ଦେବାପାଇଁ
- ii. ବିରୋଧୀ ପକ୍ଷର ଅବହେଳା ଯୋଗୁଁ ଉପଭୋକ୍ତା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତି ପାଇଁ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ **କ୍ଷତିପୂରଣ** ରୂପେ ସେହି ରାଶି ପରିମାଣ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ
- iii. ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଯାଇଥିବା ସେବାରେ ଥିବା ତ୍ରୁଟି କିମ୍ବା **ନ୍ୟୁନତା**କୁ ହଟାଇବା ପାଇଁ
- iv. **ଅନୁଚିତ ବ୍ୟାପାର ପ୍ରଥା କିମ୍ବା ପ୍ରତିବନ୍ଧାତ୍ମକ ବ୍ୟାପାର ପ୍ରଥାକୁ ସମାପ୍ତ କରିବା** ପାଇଁ କିମ୍ବା ସେସବୁକୁ ପୁନଃ ନ କରିବା ପାଇଁ
- v. ଅଭିଯୋଗକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ **ଉପଯୁକ୍ତ ମୂଲ୍ୟ** ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ

c) ଅଭିଯୋଗର ସ୍ଵରୂପ

ତିନି ଆୟୋଗଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଥିବା ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଉପଭୋକ୍ତା ବିବାଦଗୁଡ଼ିକର ଅଧିକାଂଶ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମୂଖ୍ୟ ବର୍ଗରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ:

- i. ଦାବୀ ସମାଧାନରେ ବିଳମ୍ବତା
- ii. ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ଅଣ-ସମାଧାନ
- iii. ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା/ଖଣ୍ଡନ
- iv. ହାନିର ପରିମାଣ କିମ୍ବା ମାତ୍ରା
- v. ପଲିସୀ ନିୟମାବଳୀ, ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଇତ୍ୟାଦି ।

E. ବୀମା ଲୋକପାଳ

ବୀମା ବିନିୟାମକ ଓ ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ ଅଧିନିୟମ, 1999 ଅନ୍ତର୍ଗତ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର 25 ଅପ୍ରେଲ 2017 ରେ ସରକାରୀ ଗ୍ୟାଜେଟ୍ ରେ ପ୍ରକାଶିତ ଏକ ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ଵାରା **ବୀମା ଲୋକପାଳ ନିୟମାବଳୀ 2017** ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ ।

ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଶ୍ରେଣୀର ବୀମା, ସମୂହ ବୀମା ପଲିସୀ, ଏକମାତ୍ର ସ୍ଵାମୀଭ୍ ଏବଂ କ୍ଷୁଦ୍ର ଉପକ୍ରମଗୁଡ଼ିକୁ ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅଭିଯୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବୀମା ଲୋକପାଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନିୟମାବଳୀ ସମସ୍ତ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଓ ମଧ୍ୟସ୍ଥମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଲାଗୁ ହୁଏ । [ଏଇଠି 'ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଶ୍ରେଣୀ' ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଏକ ବୈୟକ୍ତିକ କ୍ଷମତାରେ ନିଆଯାଇଥିବା ବୀମା, ଯାହା କର୍ପୋରେଟ୍ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବିକ୍ରି କରାଯାଇଥିବା ବୀମା ର ବିପରୀତ ଅଟନ୍ତି ।] (କ)

ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଦ୍ଵାରା ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ବାହାରେ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନରେ ବିଳମ୍ବ, (ଖ) ବୀମାକର୍ତ୍ତାଦ୍ଵାରା ଦାବୀର ଆଂଶିକ କିମ୍ବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା, (ଗ) ବୀମା ପଲିସୀ ଅନୁସାରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କିମ୍ବା ଦେୟ ପ୍ରିମିୟମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିବାଦ, (ଘ) ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ କିମ୍ବା ପଲିସୀ ଚୁକ୍ତିରେ କୌଣସି ବି ସମୟରେ ପଲିସୀ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା, (ଙ) ବୀମା ପଲିସୀ ଯାହା ଦାବୀକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟତ କରେ, ତାହାର ବୈଧତା ନିର୍ମାଣ; ଏବଂ (ଚ) ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଓ ମଧ୍ୟସ୍ଥମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପଲିସୀ ସେବାପ୍ରଦାନ ଓ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଅଭିଯୋଗ-ଏସବୁ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଭିଯୋଗ ।

- a) ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ ସମେତ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ, ସାଧାରଣ ବୀମା ପଲିସୀର ଜାରୀ ଯାହା ପ୍ରସ୍ତାବକ ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ଅନୁରୂପ ନୁହେଁ
- b) ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସମେତ ଜୀବନ ବୀମା ଏବଂ ସାଧାରଣ ବୀମାରେ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରାପ୍ତିପରେ ବୀମା ପଲିସୀ ଜାରୀ କରା ନ ଯିବା, ଏବଂ
- c) ବୀମା ଅଧିନିୟମ, 1938 ର ପ୍ରାବଧାନର କିମ୍ବା ସମୟ ସମୟରେ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଦ୍ଵାରା ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ବିନିୟମନ, ପରିପତ୍ର, ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶର କିମ୍ବା ପଲିସୀ ଚୁକ୍ତିର ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ର ପରିଣାମରେ ଜାତ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଅନ୍ୟ ବିଷୟ, ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଗୁଡ଼ିକ ଧାରା (a) ଠାରୁ (f) ରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଏହି ସବୁ ନିୟମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଉପରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ସବୁ ପ୍ରକାରର ଅଭିଯୋଗକୁ, କମ୍ ଖର୍ଚ୍ଚରେ, ଏବଂ ନିରପେକ୍ଷ ଭାବେ ସମାଧାନ କରିବା ।

ଲୋକପାଳ, ବୀମିତ ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ମତି ଦ୍ଵାରା, ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ, ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଓ ପରାମର୍ଶଦାତା ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

ଅଭିଯୋଗକୁ ଗ୍ରହଣ କିମ୍ବା ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯିବ, ଏ ବିଷୟରେ ଲୋକପାଳଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅନ୍ତିମ ହୋଇଥାଏ ।

a) ଲୋକପାଳଙ୍କ ନିକଟରେ ଅଭିଯୋଗ

ଲୋକପାଳଙ୍କୁ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ବି ଅଭିଯୋଗ ଲିଖିତ ରୂପେ ହେବା ଉଚିତ୍, ଏବଂ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବୀମିତ କିମ୍ବା ତା’ ବୈଧିକ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ, ନାମୀତ କିମ୍ବା ସମନୁଦେଶିତ ଦ୍ଵାରା ହସ୍ତାକ୍ଷରିତ ହେବା ଉଚିତ୍, ଏବଂ ସେହି ଲୋକପାଳଙ୍କୁ ସମ୍ପୋଧିତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଯାହାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ମଧ୍ୟରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଏକ ଶାଖା/କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଥିବ । ଏଥିରେ ଦସ୍ତାବିଜସବୁ ଦ୍ଵାରା ସମର୍ଥିତ ଅଭିଯୋଗ ଉତ୍ତର କରିଥିବା ତଥ୍ୟ, ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ହୋଇଥିବା ହାନିର ସ୍ଵରୂପ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ମଗାଯାଇଥିବା ରିଲିଫ୍, ଏସବୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିବା ଉଚିତ୍ ।

ଲୋକପାଳଙ୍କ ନିକଟରେ ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇପାରେ ଯଦି:

- i. ଅଭିଯୋଗକର୍ତ୍ତା ବୀମା କମ୍ପାନୀଙ୍କୁ ପୂର୍ବରୁ ଏକ ଲିଖିତ ବିରୋଧ – ପତ୍ର ଦେଇଥିବେ ଏବଂ:
 - ✓ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଅଭିଯୋଗକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିଥିବ କିମ୍ବା
 - ✓ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ଵାରା ଅଭିଯୋଗର ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ଗୋଟିଏ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଅଭିଯୋଗକର୍ତ୍ତା କୌଣସି ଉତ୍ତର ପ୍ରାପ୍ତ କରି ନ ଥିବ ।

- ii. ବୀମାକର୍ତ୍ତାଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଉତ୍ତରରେ ଅଭିଯୋଗକର୍ତ୍ତା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନ ହୁଏ
- iii. ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ଅସ୍ୱୀକୃତିର ତାରିଖଠାରୁ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବ
- iv. ଅଭିଯୋଗଟି କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ଉପଭୋକ୍ତା ଆୟୋଗ କିମ୍ବା ମଧ୍ୟସ୍ଥ (ପଞ୍ଚ-ନିର୍ଣ୍ଣୟ) ନିକଟରେ ବିଚାରାଧୀନ ହୋଇ ରହି ନାହିଁ
- v. ଦାବୀକରାଯାଇଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରି ଦାବୀର ମୂଲ୍ୟ ଟ 30 ଲକ୍ଷଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇ ନ ଥିବ ।

b) ଲୋକପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୁପାରିଶ

ଲୋକପାଳ ଉଭୟ ଅଭିଯୋଗକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ବୀମା କମ୍ପାନୀକୁ ଅଭିଯୋଗର ପ୍ରତିଲିପି ପଠାଇବେ । ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରାପ୍ତିର ଗୋଟିଏ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଲୋକପାଳ ତାଙ୍କ ସୁପାରିଶ କରିବେ ।

c) ଆଞ୍ଚାଡ଼

ବିବାଦକୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଦ୍ୱାରା ସମାଧାନ କରାଯାଇପାରେ । ଯଦି ଏହା ସମ୍ଭବ ନ ହୁଏ, ଅଭିଯୋଗକର୍ତ୍ତା ଠାରୁ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକତାର ପ୍ରାପ୍ତି ତାରିଖଠାରୁ 3 ମାସର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଲୋକପାଳ ବୀମିତ ପାଇଁ ଏକ ଆଞ୍ଚାଡ଼ ପାରିତ କରିବେ ଯାହା ସେ ଉଚିତ୍ ମନେ କରିବେ ଏବଂ ଆଞ୍ଚାଡ଼ର ଏକ ପ୍ରତିଲିପି ଅଭିଯୋଗକର୍ତ୍ତା ଓ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ପଠାଇବେ ।

ଆଞ୍ଚାଡ଼ ପ୍ରାପ୍ତିର 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଆଞ୍ଚାଡ଼ର ଅନୁପାଳନ କରିବେ ଏବଂ ତାହାର ଅନୁପାଳନ ରିପୋର୍ଟ ଲୋକପାଳଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇବେ । ଲୋକପାଳଙ୍କ ଆଞ୍ଚାଡ଼ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଉପରେ ବନ୍ଧନକାରକ ହେବ ।

F. ସୂଚନାର ଅଧିକାର

ସେହି ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ବିନିୟମନ, ଯାହା ବୀମାରେ ଅଭିଯୋଗ ନିବାରଣ ପାଇଁ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଟନ୍ତି, ଏସବୁ ବ୍ୟତୀତ, କେତେକ ସାଧାରଣ ନିୟମସବୁ ଅଛନ୍ତି ଯାହା ଦେଶରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଅଟନ୍ତି । ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିନିୟମିତ ସୂଚନାର ଅଧିକାର (RTI) ଅଧିନିୟମ, 2005 ଏକ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଇନ ଅଟେ ଯାହା ଭାରତୀୟ ନାଗରିକମାନଙ୍କଠାରେ ସାର୍ବଜନିକ ପ୍ରାଧିକରଣମାନଙ୍କରେ ଉପଲବ୍ଧ ସୂଚନା ଉପରେ ଅଭିଗମ୍ୟତା ରହେ ଯାହା ଏହିସବୁ ସଂଗଠନରେ ପାରଦର୍ଶିତା ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱବୋଧତାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିଥାଏ । ସୂଚନା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ଅଧିନିୟମରେ ଏକ ମୂଖ୍ୟ ସାର୍ବଜନିକ ସୂଚନା ଅଧିକାରୀ (CPIO) କୁ ନିଯୁକ୍ତିର ପ୍ରାବଧାନ ରହିଛି । କଥିତ ଅଧିନିୟମର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁସାରେ, ଜନତାଙ୍କୁ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ.ର ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ । ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନେ ଅବଗତ ହେବା ଉଚିତ୍ ଯେ ଆଇ. ଟି. ଆଇ. ଅଧିନିୟମ ଅନୁସାରେ, ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଏବଂ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରାହକ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କେତେକ ସୂଚନା ପ୍ରକଟ କରିବାକୁ ଏବଂ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟ, ଦସ୍ତାବିଜ, ରେକର୍ଡ, ଦସ୍ତାବିଜ/ରେକର୍ଡସବୁର ଉଦ୍ଧରଣ କିମ୍ବା ପ୍ରମାଣିତ ପ୍ରତିଲିପି ଏବଂ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ରୂପେ ଗଚ୍ଛିତ ସୂଚନାକୁ ବି ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, କେତେକ ବର୍ଗର ସୂଚନା ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକଟୀକରଣଠାରୁ ମୁକ୍ତ ଅଟନ୍ତି ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

_____ ପାଖରେ ସେହି ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ରହିଛି, ଯେଉଁଠି ଜିନିଷ କିମ୍ବା ସେବା ଏବଂ ଦାବୀ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣର ମୂଲ୍ୟ ଟ. 20 ଲକ୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

- I. ଜିଲ୍ଲା ଆୟୋଗ
- II. ରାଜ୍ୟ ଆୟୋଗ
- III. ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ
- IV. ଜାତୀୟ ଆୟୋଗ

ସାରାଂଶ

- ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଏକ ସମନ୍ୱିତ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରବନ୍ଧନ ପ୍ରଣାଳୀ (IGMS) ପ୍ରାରମ୍ଭ କରିଛି ଯାହା ବୀମା ଅଭିଯୋଗ ତଥ୍ୟର ଏକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କୋଷ ରୂପେ ଏବଂ ଉଦ୍ୟୋଗରେ ଅଭିଯୋଗ ନିବାରଣକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସାଧନ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।
- ଉପଭୋକ୍ତା ବିବାଦ ନିବାରଣ ଏଜେନ୍ସିଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିଲ୍ଲା ଓ ରାଜ୍ୟରେ ଏବଂ ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଛି ।
- ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଉପଭୋକ୍ତା ବିବାଦଗୁଡ଼ିକର ଅଧିକାଂଶ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବର୍ଗରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ: ଦାବୀ ସମାଧାନରେ ବିଳମ୍ବତା, ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ଅଣ-ସମାଧାନ, ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା/ଖଣ୍ଡନ, ହାନିର ପରିମାଣ, ଏବଂ ପଲିସୀ ନିୟମାବଳୀ, ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଇତ୍ୟାଦି ।
- ଲୋକପାଳ, ବୀମତ ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ବୃଦ୍ଧି, ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ ଶକ୍ତିବଳୀ ମଧ୍ୟରେ, ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଏବଂ ପରାମର୍ଶଦାତା ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।
- ଯଦି ବିବାଦର ସମାଧାନ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଦ୍ୱାରା ନ ହୁଏ, ଲୋକପାଳ ବୀମତ ସପକ୍ଷରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ପାରିତ କରିବେ ଯାହା ସେ ଯଥାର୍ଥ ମନେ କରିବେ, ଏବଂ ବୀମତର ହାନିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ଯେତିକି ଆବଶ୍ୟକ ତା'ରୁ ଅଧିକ ନୁହେଁ ।

ମୁଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

1. ସମନ୍ୱିତ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରବନ୍ଧନ ପ୍ରଣାଳୀ (IGMS)
2. ଉପଭୋକ୍ତା ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ, 2019
3. ଜିଲ୍ଲା ଆୟୋଗ
4. ରାଜ୍ୟ ଆୟୋଗ

5. ଜାତୀୟ ଆନ୍ଦୋଳ

6. ବୀମା ଲୋକପାଳ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ହେଉଛି ।

ଅଧ୍ୟାୟ C-10

ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ପାଇଁ ନିୟାମକ ଦିଗ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ, ଆମେ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ନିୟାମକ ଦିଗ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା।

ଶିକ୍ଷଣ ଫଳାଫଳ

A. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ନିୟମାବଳୀ

A: ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ |

ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ନିୟମର ପଞ୍ଜୀକରଣ 21 ଜାନୁୟାରୀ 2015 ଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲା ।

ନିମ୍ନଲିଖିତ ସଂଜ୍ଞାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଟେ ।

1. ସଂଜ୍ଞା:

- (i) "ଅଧିନିୟମ" ଅର୍ଥ ବୀମା ନିୟମ, 1938 (1938 ର 4), ସମୟ ସମୟରେ ସଂଶୋଧିତ ।
- (ii) "ଆବେଦନକାରୀ" ର ଅର୍ଥ ।
 - a. କମ୍ପାନୀ ଅଧିନିୟମ, 2013 (18 ର 2013) କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ପ୍ରଣୟନ କିମ୍ବା ପୂର୍ବର କୌଣସି କମ୍ପାନୀ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଗଠିତ ଏକ କମ୍ପାନୀ; କିମ୍ବା
 - b. ଏକ ସାମିତ ସହଭାଗୀତା ଦାୟିତ୍ଵ ଭାଗିଦାରୀ ଅଧିନିୟମ, 2008 ଅନୁଯାୟୀ ଗଠିତ ଏବଂ ପଞ୍ଜୀକୃତ; କିମ୍ବା
 - c. ସମବାୟ ସମିତି ଅଧିନିୟମ, 1912 କିମ୍ବା ସମବାୟ ସମିତିର ପଞ୍ଜୀକରଣ ପାଇଁ କୌଣସି ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ପଞ୍ଜୀକୃତ ସମବାୟ ସମିତିଗୁଡ଼ିକ; କିମ୍ବା
 - d. ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଯେପରି ଏକ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପ୍ରାଧିକରଣ ହାରା ସ୍ଵୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ।
- (iii) "ଅନୁମୋଦିତ ଅନୁଷ୍ଠାନ" ଅର୍ଥାତ୍ ଶିକ୍ଷା ଏବଂ / କିମ୍ବା ପ୍ରଶିକ୍ଷଣରେ ନିୟୋଜିତ ଏକ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ବିଶେଷକରି ବୀମା ବିକ୍ରୟ, ସେବା ଏବଂ ମାର୍କେଟିଂ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସମୟ ସମୟରେ ପ୍ରାଧିକରଣ ହାରା ଅନୁମୋଦିତ ଏବଂ ବିଜ୍ଞାପିତ ।
 - iii-a) ଆକାଂକ୍ଷା ଜିଲ୍ଲା "ଅର୍ଥାତ୍ NITI ଆୟୋଗ, ଭାରତ ସରକାର କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅର୍ଥନୈତିକ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହାରା ନିର୍ମିତ ଏକ ଜିଲ୍ଲା, ଯାହା ପ୍ରାଧିକରଣ ହାରା ସ୍ଵୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ।
- (iv) "ପ୍ରାଧିକରଣ" ଅର୍ଥ ବୀମା ନିୟାମକ ଏବଂ ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ ଅଧିନିୟମ, 1999 (41 ର 1999) ର ଧାରା 3 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଭାରତର ବୀମା ନିୟାମକ ଏବଂ ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ ।
- (v) ଏହି ନିୟମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ "ପରୀକ୍ଷଣ ସଂସ୍ଥା" ହେଉଛି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାଧିକରଣ ହାରା ଅନୁମୋଦିତ ପରୀକ୍ଷା ସଂସ୍ଥା ।
- (vi) "ଆର୍ଥିକ ସେବା କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ"(FSE) ହେଉଛି ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ହାରା ନିୟୋଜିତ ଏବଂ ନିୟାମକ ହାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉପାଦଗୁଡ଼ିକ ମାର୍କେଟିଂ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାଧିକରଣ ବ୍ୟତୀତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆର୍ଥିକ ନିୟନ୍ତ୍ରକମାନଙ୍କ ହାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଏକ ବୈଧ ଲାଇସେନ୍ସ ଧାରଣ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।
- (vii) ଜନସୁରାନ୍ତ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଜଣେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତତା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାର ମାନଦଣ୍ଡ ହେଉଛି "ଫିଟ୍ ଏବଂ ସଠିକ୍" ।

(viii) ଏହିପରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକର ବଜାର, ବିତରଣ ଏବଂ ସେବା ପାଇଁ ଲାଇସେନ୍ସପ୍ରାପ୍ତ
|

(ix) "ବୀମା ବିକ୍ରୟ ବ୍ୟକ୍ତି" (ISP) ହେଉଛି ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ଵାରା ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ମାଗିବା କିମ୍ବା କ୍ରୟ କରିବା ପାଇଁ ନିୟୋଜିତ ବ୍ୟକ୍ତି

(x) "ବୀମା ସେବା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ" ଅର୍ଥ ନିମ୍ନ ନିୟମରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ |

(xi) ଏବଂ ଏହି ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ କିଏ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛନ୍ତି |

(xii) "ନିୟମାବଳୀ" ଅର୍ଥ ହେଉଛି ବୀମା ନିୟାମକ ଏବଂ ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ (ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ପଞ୍ଜୀକରଣ) ନିୟମାବଳୀ, 2015 |

2. ଏହି ନିୟମାବଳୀର ପରିସର ଏବଂ ପ୍ରୟୋଗତା:

ଏହି ନିୟମାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ |

a. (i) ବୀମାକାରୀଙ୍କ ସହିତ ଟାଇ-ଅପ୍:

ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମଗୁଡ଼ିକ (ଆଇଏମ୍ଏଫ୍) ପ୍ରାଧିକରଣର ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ଅନୁଯାୟୀ ସର୍ବାଧିକ ଦୁଇ ଜୀବନ ବୀମାକାରୀ, ଦୁଇ ଜଣ ସାଧାରଣ ବୀମାକାରୀ ଏବଂ ଦୁଇଜଣ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ମାଗିବା ଏବଂ କ୍ରୟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବୀମା ବିକ୍ରୟ ବ୍ୟକ୍ତି (ଆଇଏସପି) ନିୟୋଜିତ କରିବେ |

ସର୍ତ୍ତ ରହିଛି ଯେ ଦୁଇଜଣ ସାଧାରଣ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର କୃଷି ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡ୍ (AIC) ଏବଂ ରଫ୍ଟାରି କ୍ରେଡିଟ୍ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କର୍ପୋରେସନ୍ ଲିମିଟେଡ୍ (ECGC) ସହିତ ଜଡ଼ିତ ହେବାର ବିକଳ୍ପ ରହିବ |

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ଯେ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଏବଂ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ପରିଚାଳିତ ହେବ | ବାଡିଲ / ସମାପ୍ତି / ବନ୍ଦ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବିଦ୍ୟମାନ ପଲିସିଧାରୀଙ୍କ ସେବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିବ |

ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଏହି ନାମରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଫର୍ମାଟରେ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନର ପ୍ରାଧିକରଣକୁ ସୂଚନା ଦେବ |

(ii) ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ:

ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମକୁ ମାଗିବା କିମ୍ବା କ୍ରୟ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ:

1. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଏବଂ / କିମ୍ବା ଖୁଚୁରା ଭିତ୍ତିରେ ବିକ୍ରି ହେଉଥିବା ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଉତ୍ପାଦ, ଅଣ-ଲୋନି କୃଷକ ଏବଂ କମ୍ପି ଉତ୍ପାଦ ପାଇଁ ଫସଲ ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ |
2. ସମ୍ପତ୍ତି, ଗୋଷ୍ଠୀ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା, ଗୋଷ୍ଠୀ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ, GSLI ଏବଂ ମାଇକ୍ରୋ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଏବଂ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ (MSME) ପାଇଁ ଚର୍ମ ବୀମା ପଲିସି | ଏମଏସଏମଇ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ବିଭାଗ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟର ବ୍ୟବସାୟିକ ଯାତ୍ରି ମାଗିବା ଏବଂ କ୍ରୟ କରିବାକୁ IMF ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ |

ବ୍ୟାଖ୍ୟା: ଏହି ନିୟମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ,

- a. “କମି ଉତ୍ପାଦ” ଅର୍ଥ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ ଜୀବନ, ସାଧାରଣ ଏବଂ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦର କୌଣସି ମିଶ୍ରଣ
- b. “ମାଇକ୍ରୋ, ଛୁଦ୍ର ଏବଂ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ” ର ଅର୍ଥ ରହିବ, ଯେପରି ସମୟ ସମୟରେ ସଂଶୋଧିତ ହୁଏ, ‘ମାଇକ୍ରୋ, ଛୁଦ୍ର ଏବଂ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ ବିକାଶ ଆଇନ, 2006’ ରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି ।

b. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ବୀମା ସେବା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦ୍ଵାରା: ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ବୀମା ସେବା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦ୍ଵାରା:

(i) ଜନସୁରାନ୍ତ ରେଗୁଲେଟୋରୀ ଏବଂ ଡେଭଲପମେଣ୍ଟ ଅଥରିଟି ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆରେ ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଗ୍ରହଣ କରିବା (ଭାରତୀୟ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଆଉଟସୋର୍ସିଂ)

ନିୟମାବଳୀ, 2017, ସମୟ ସମୟରେ ସଂଶୋଧିତ;

(ii) ବୀମା ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଅନୁମୋଦିତ ବ୍ୟକ୍ତି ହେବା;

(iii) ସମୟାନୁସାରେ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବୀମା ସମ୍ପର୍କୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ।

ବ୍ୟାଖ୍ୟା: ଏହି ନିୟମାବଳୀର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ, ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ କେବଳ ସେହି ବୀମା କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବୀମା ସେବା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଗ୍ରହଣ କରିବ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସହିତ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ମାଗିବା କିମ୍ବା କ୍ରୟ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଚୁକ୍ତିନାମା ରହିଛି ।

c. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ଵାରା ନିୟୋଜିତ FSE ମାଧ୍ୟମରେ ଅନ୍ୟ ଆର୍ଥିକ ଦ୍ରବ୍ୟର ମାର୍କେଟିଂ ଯଥା:

(i) SEBI ଦ୍ଵାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ମ୍ୟୁଚୁଆଲ୍ ଫଣ୍ଡ କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକର ମ୍ୟୁଚୁଆଲ୍ ପାଣ୍ଡି;

(ii) PFRDA ଦ୍ଵାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ପେନଶନ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ;

(iii) SEBI ଲାଇସେନ୍ସପ୍ରାପ୍ତ ନିବେଶ ପରାମର୍ଶଦାତା ଦ୍ଵାରା ବଣ୍ଟିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦ;

(iv) ବ୍ୟାଙ୍କଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟାଙ୍କିଙ୍ଗ୍ / ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦ / NBFC ଆରବିଆଇ ଦ୍ଵାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ;

(v) ଭାରତ ସରକାର ପୋଷ୍ଟ ବିଭାଗ ଦ୍ଵାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଣ-ବୀମା ଉତ୍ପାଦ;

ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସମୟ ସମୟରେ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ ।

d. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁଯାୟୀ ବୀମା ଦ୍ରବ୍ୟର ଦୂରତା ମାର୍କେଟିଂ ଉପରେ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ସମୟ ସମୟରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ / ନିୟମାବଳୀ / ସର୍କୁଲାରଗୁଡ଼ିକ ଏକ IMF ପାଳନ କରିବ ।

ଦୂରତା ମାର୍କେଟିଂ ହେବ ।

(i) ଟେଲି ମାର୍କେଟିଂ (ଗୁଡ଼ିକ) କୁ ନିୟୋଜିତ ନକରି IMF ଦ୍ଵାରା ନିଆଯାଇଛି ।

(ii) ପ୍ରାଧିକରଣର ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ପାଇବା ପରେ ନିଆଯାଇଛି ।

(iii) କେବଳ ISP ମାଧ୍ୟମରେ କରାଯାଇଥାଏ ।

(iv) ସେହି ବୀମାକାରୀ (ମାନଙ୍କ) କ ଡରଫରୁ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସହିତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ଆଇଏମ୍ଏଫ୍ ଦ୍ଵାରା ଚୁକ୍ତିନାମା ହୋଇଛି ।

ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ପଞ୍ଜୀକରଣ:

3. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମକୁ ପଞ୍ଜୀକରଣ ଅନୁଦାନ ପାଇଁ ଆବେଦନ ।

ଏକ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଏକ ପଞ୍ଜୀକରଣ ପାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ଜଣେ ଆବେଦନକାରୀ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପଦକ୍ଷେପ ଅନୁ

- a) ପ୍ରାଧିକରଣ (ଫର୍ମ ଏ) ରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରନ୍ତୁ ।
- b) ପଞ୍ଜୀକରଣ ଅନୁଦାନ ପାଇଁ ଆବେଦନ ସହିତ ପାଞ୍ଚ ହଜାର ଟଙ୍କାର ଫେରସ୍ତ ହୋଇନଥିବା ଆବେଦନ ଶୁଳ୍କ ରେମିଟ୍ କରନ୍ତୁ ।
- c) ଆବେଦନ ଫର୍ମରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ପରି ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଦସ୍ତାବିଜ ଦାଖଲ କରନ୍ତୁ - ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଫର୍ମରେ ଫିର୍ ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ ମାନଦଣ୍ଡକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରୁଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଅଧିକାରୀ / ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ / ପରିଚାଳନା ଭାଗୀଦାରଙ୍କ ଘୋଷଣା ସହିତ କିମ୍ବା ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ଅତିରିକ୍ତ ଭାବରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇପାରେ ।
- d) ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଫିସରଙ୍କ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଏବଂ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ଵାରା ନିୟୋଜିତ ହେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଆଇଏସପିଗୁଡ଼ିକର କପି ଦାଖଲ କରନ୍ତୁ ।
- e) ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ବୀମା ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଅନୁମୋଦିତ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରମାଣପତ୍ରର କପି ଦାଖଲ କରନ୍ତୁ ।
- f) ସେବି, ଆରବିଆଇ, ପିଏଫଆରଡିଏ, ଡାକଘର ଦ୍ଵାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ଵାରା ନିୟୋଜିତ ହେବାକୁ ଥିବା FSE ଦ୍ଵାରା ପ୍ରାପ୍ତ ଲାଇସେନ୍ସ କିମ୍ବା ପ୍ରାଧିକରଣ କିମ୍ବା ପଞ୍ଜୀକରଣର କପି ଦାଖଲ କରନ୍ତୁ ।
- g) ଏକ ଟେଲି ମାର୍କେଟିଂ (ଗୁଡ଼ିକ) ବୀମା ବ୍ୟବସାୟର ଅନୁରୋଧ / ଲିଡ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତି ପାଇଁ ନିୟୋଜିତ ହେବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଏକ ଲିଖିତ ଆକାରରେ ଜଣାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

4. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ପାଇଁ ଆବେଦନ ଏବଂ ଯୋଗ୍ୟତା ମାନଦଣ୍ଡର ବିଚାର:

- a) ଏକ ପଞ୍ଜୀକରଣ ଅନୁଦାନ ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ ଉପରେ ପ୍ରାଧିକରଣ ବିଚାର କରୁଥିବାବେଳେ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ଵାରା କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ସମ୍ପନ୍ନୀୟ ସମସ୍ତ ବିଷୟକୁ ବିଚାରକୁ ନିଆଯିବ ।
- b) ଉପରୋକ୍ତ ପକ୍ଷପାତ ନକରି, ପ୍ରାଧିକରଣ, ନିମ୍ନଲିଖିତକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବ, ଯଥା: -
 - (i) କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ସହଭାଗୀ, ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଫିସର କିମ୍ବା ଏହାର ଜଣେ କିମ୍ବା ଅଧିକ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କୌଣସି ନାମରେ ଡାକକ୍ରି, କିମ୍ବା ତାଙ୍କର ଜଣେ କିମ୍ବା ଅଧିକ କର୍ମଚାରୀ ।

- ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ, ବୀମା ଅଧିନିୟମ, 1938 ର ଧାରା 42 D ର ଉପ-ଧାରା (5) ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଅଯୋଗ୍ୟତା ଭୋଗୁଛି, ସମୟକ୍ରମେ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଛି ।
- (ii) ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କିମ୍ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଅତୀତରେ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଲାଇସେନ୍ସ କିମ୍ବା ପଞ୍ଜୀକରଣ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲେ ।
- (iii) ଆବେଦନକାରୀ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପରି ପୁଞ୍ଜି ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତତା ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରନ୍ତି କି ନାହିଁ ।
- (iv) ‘ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଫିସର, ଏବଂ ଆଇଏସପି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ମାନଦଣ୍ଡକୁ ପୂରଣ କରନ୍ତି କି ନାହିଁ ।
- (v) ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଭିଡିଭୁମି ଅଛି କି ନାହିଁ ଯେପରି ଏହାର ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ, ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଏବଂ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ମାନବ ଶକ୍ତି ପାଇଁ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ସଫଳତାର ସହ ଡିସଚାର୍ଜ କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାନ ଅଛି ।
- (vi) ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ନାମରେ “ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ” କିମ୍ବା “IMF” ଶବ୍ଦ ଅଛି କି ନାହିଁ ।
- (vii) ଆବେଦନକାରୀ ଯାହା ବୀମା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ଅଛି, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁମୋଦନ / ପ୍ରାଧିକରଣ ଅଛି କି ନାହିଁ;
- (viii) ପଞ୍ଜିକରଣର ଅନୁଦାନ ବିମାଧାରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ହିତରେ ରହିବ ବୋଲି ପ୍ରାଧିକରଣ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ।

5. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ପୁଞ୍ଜି ଆବଶ୍ୟକତା:

a) ଆବେଦନକାରୀଙ୍କର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୂଲ୍ୟ ରହିବ:

- (i) ପାଞ୍ଚ ଲକ୍ଷରୁ କମ୍ ନୁହେଁ, ଯଦି ଆବେଦନକାରୀ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ପାଇଁ ଚୟନ କରୁଛନ୍ତି, ଯାହା ଏକ ଆକାଂକ୍ଷା ଜିଲ୍ଲା ଅଟେ ।
ପଞ୍ଜୀକୃତ ନବୀକରଣ ସମୟରେ ଆଶାକର୍ମୀ ଜିଲ୍ଲାର ସ୍ଥିତିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେତୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୂଲ୍ୟର ବୃଦ୍ଧି ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅଟେ ।

(ii) ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ମାମଲା ପାଇଁ ଦଶ ଲକ୍ଷରୁ କମ୍ ନୁହେଁ ।

ବ୍ୟାଖ୍ୟା: ଏହି ନିୟମାବଳୀର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ, “ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୂଲ୍ୟ” ଏହାର ଅର୍ଥ କମ୍ପାନୀ ଅଧିନିୟମ, 2013 ରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହେବ ଏବଂ ସମୟ ସମୟରେ ସଂଶୋଧିତ ହେବ ।

b) ଆବେଦନକାରୀ ନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ଯେ ସର୍ବଦା ନେଟ ମୂଲ୍ୟ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯାଏ ଏବଂ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ଶେଷରୁ ତିନିମାସ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଏକ ଚାର୍ଟର୍ଡ ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଦାଖଲ କରିବ ।

c) ପୋର୍ଟଫୋଲିଓ ନିବେଶକଙ୍କ ସମେତ ବିଦେଶୀ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଇକ୍ସିଟି ସେୟାର କିମ୍ବା ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ଅବଦାନ ,ହୋଲଡିଂ,(ଭାରତୀୟ ବୀମା କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକ ବୈଦେଶିକ ବିନିଯୋଗ) ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସମୟ ସମୟରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବା ସୀମାଠାରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ ।

6. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ପଞ୍ଜୀକରଣର ବୈଧତା ଅବଧି:

- a) ଏକ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ପଞ୍ଜୀକରଣ ଏହାର ପ୍ରଦାନ ତାରିଖ ଠାରୁ ତିନି ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୈଧ ହେବ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଛଗିତ କିମ୍ବା ବାତିଲ ହୋଇନଥାଏ କିମ୍ବା ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ଵାରା ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କରାଯାଇ ନଥାଏ। ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନ, ଦଲିଲ ଏବଂ ଦେୟ ଗ୍ରହଣ ଉପରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନବୀକରଣ କରାଯାଇପାରିବ ।
- b) କୌଣସି ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ସଂସ୍ଥା ପଞ୍ଜୀକରଣର ସମାପ୍ତି ପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ନୁହେଁ ଯଦି ଏହା ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ନବୀକରଣ ହୁଏ ନାହିଁ । ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେମାନେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏକ ବୈଧ ପଞ୍ଜୀକରଣ ବିନା ଜଡ଼ିତ କରିବେ ନାହିଁ ।

7. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ମୁଖ୍ୟ ଅଧିକାରୀ:

- a) ଜନସୁରାନ୍ତ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଏକ ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଫିସରଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବ ଯିଏକି ସାମଗ୍ରିକ ଭାବେ ଦାୟିତ୍ଵରେ ରହିବେ ଏବଂ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିୟାମକ ପାଳନ ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବେ ।
- b) ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଫିସରଙ୍କ ଇସ୍ତଫା କିମ୍ବା ସମାପ୍ତି କିମ୍ବା ମୃତ୍ୟୁ ଉପରେ, ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଶୀଘ୍ର ଜଣେ ନୂତନ ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଫିସର ନିଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ଏବଂ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ 60 ଦିନରୁ ଅଧିକ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଅନୁମୋଦନ ଲୋଡ଼ିବ ।

ସର୍ତ୍ତ ରହିଛି ଯେ ଜଣେ ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଫିସରଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ, ପୁରା ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ କିମ୍ବା ପରିଚାଳନା ସହଭାଗୀ କିମ୍ବା ଜନସୁରାନ୍ତ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବରିଷ୍ଠ ନିଯୁକ୍ତ ଅଧିକାରୀ, ପ୍ରାଧିକରଣର ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ଅନୁଯାୟୀ, ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଫିସରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇପାରନ୍ତି । କେବଳ ନିୟାମକ ଅନୁପାଳନ ଆବଶ୍ୟକତା; ଏବଂ ସେମାନେ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ ମାଗିବେ ନାହିଁ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ତାଲିମ ମଧ୍ୟ ଦେଇନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ଜଣେ ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଫିସରଙ୍କ ସମସ୍ତ ଯୋଗ୍ୟତା ମାନଦଣ୍ଡ ପୂରଣ କରିବେ ।

8. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ମୁଖ୍ୟ ଅଧିକାରୀ - ଯୋଗ୍ୟତା ମାନଦଣ୍ଡ |

ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ମୁଖ୍ୟ ଅଧିକାରୀ, ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଯେକ **any** ଶସି ଯୋଗ୍ୟତା ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ କରିବେ:

- a) ମୁମ୍ବାଇର ଜନସୁରାନ୍ତ ଜନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁସ୍ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆର ଆସୋସିଏଟ୍ସ / ଫେଲୋ; କିମ୍ବା
- b) ଜନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁସ୍ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଅଫ୍ ଆସୋସିଏଟ୍ସର ଆସୋସିଏଟ୍ସ / ଫେଲୋ; କିମ୍ବା
- c) ଚାର୍ଟର୍ଡ୍ ଜନସୁରାନ୍ତ ଜନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁସ୍ ଆସୋସିଏଟ୍ସ / ଫେଲୋ, ଲଣ୍ଡନ; କିମ୍ବା
- d) ହାଇଦ୍ରାବାଦ ଜନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁସ୍ ଅଫ୍ ଜନସୁରାନ୍ତ ଏବଂ ରିଷ୍ଟ ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟର ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଯୋଗ୍ୟତା; କିମ୍ବା
- e) ଆବେଦନ କରାଯାଇଥିବା ବର୍ଷର ପୂର୍ବ ବର୍ଷର ଦୁଇ ବର୍ଷର ବୀମା ଅଭିଜ୍ଞତା ସହିତ ସ୍ନାତକ; କିମ୍ବା
- f) ଆବେଦନ କରାଯାଇଥିବା ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଆର୍ଥିକ ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ 5 ବର୍ଷର ଅଭିଜ୍ଞତା ସହିତ ସ୍ନାତକ କରନ୍ତୁ ।

- g) ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରଶାସନରେ ମାଷ୍ଟର କିମ୍ବା UGC / AICTE / କୌଣସି ରାଜ୍ୟ ସରକାର କିମ୍ବା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଵୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ / ବିଶ୍ଵବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଏହାର ସମ୍ମାନ , ଭାରତର; କିମ୍ବା
- h) ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍ ଅଫ୍ ଚାର୍ଟର୍ଡ ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟ୍ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆର ଆସୋସିଏଟ୍ / ଫେଲୋ, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ; କିମ୍ବା
- i) କୋଲକାତା ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍ ଅଫ୍ କଷ୍ଟ ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟ୍ ଅଫ୍ ଆସୋସିଏଟ୍ / ଫେଲୋ; କିମ୍ବା
- j) ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍ ଅଫ୍ କମ୍ପାନୀ ସେକ୍ରେଟାରୀ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆର କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ / ପ୍ରଫେସନାଲ୍, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ; କିମ୍ବା
- k) ସମୟ ସମୟରେ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଯୋଗ୍ୟତା ।

9. ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଫିସରଙ୍କ ତାଲିମ, ପରୀକ୍ଷା ଏବଂ ପ୍ରମାଣପତ୍ର |

ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ମୁଖ୍ୟ ଅଧିକାରୀ ନିମ୍ନରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ପରି ତାଲିମ, ପରୀକ୍ଷା ଏବଂ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବେ:

- a) ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଧିକାରୀ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଵୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ଏକ ଅନୁଷ୍ଠାନରୁ ପଚାଶ ଘଣ୍ଟା ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ତାଲିମ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଏବଂ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଵୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ପରୀକ୍ଷା ସଂସ୍ଥା ଦ୍ଵାରା ପରିଚାଳିତ ତାଲିମ ଅବଧି ଶେଷରେ ଏକ ପରୀକ୍ଷା ପାସ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
- b) ଯଦି ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଫିସର ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯୋଗ୍ୟତା ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଟି ଧାରଣ କରନ୍ତି, ତେବେ ସେ ପଚାଶ ଘଣ୍ଟା ତାଲିମ ନେବେ ଏବଂ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବେ:
 - (i) ମୁମ୍ବାଇର ଇନସୁରାନ୍ସ ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆର ଆସୋସିଏଟ୍ / ଫେଲୋ; କିମ୍ବା
 - (ii) ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍ ଅଫ୍ ଆକ୍ସିଡିଣ୍ଟ୍ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆର ଆସୋସିଏଟ୍ / ଫେଲୋ; କିମ୍ବା
 - (iii) ଚାର୍ଟର୍ଡ ଇନସୁରାନ୍ସ ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟର ଆସୋସିଏଟ୍ / ଫେଲୋ, ଲଣ୍ଡନ୍; କିମ୍ବା
 - (iv) ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍ ଅଫ୍ ଇନସୁରାନ୍ସ ଏବଂ ରିସ୍କ ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ୍, ହାଇଦ୍ରାବାଦର ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଯୋଗ୍ୟତା ।
- c) ଯଦି ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଫିସର ତାଲିମ ନେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଏକ ବୀମା ବ୍ରୋକିଂ କମ୍ପାନୀ / କର୍ପୋରେଟ୍ ଏଜେଣ୍ଟ୍ / ଷ୍ଟେଟ୍ ଏଗ୍ରିଗେଟରର ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଫିସରଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇଛନ୍ତି, ତେବେ ସେ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂର ମୁଖ୍ୟ ଅଧିକାରୀ ହେବା ପାଇଁ ତାଲିମ ଏବଂ ପରୀକ୍ଷା ଆବଶ୍ୟକତାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବେ ।

ସର୍ତ୍ତ ରହିଛି ଯେ ଆଇଏମ୍ଏଫ୍ ର ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଫିସର ଭାବରେ ଆବେଦନ ତାରିଖର ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ତାଲିମ ଏବଂ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା ।

10. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ମୁଖ୍ୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଫିର୍ ଏବଂ ସଠିକ୍ ମାନଦଣ୍ଡ |

ପଞ୍ଜୀକରଣ ଚାହୁଁଥିବା ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଅଫିସର ଯଦି ଜଣେ ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ କରନ୍ତି, ତେବେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମାନଦଣ୍ଡରେ ସୀମିତ ନ ରହିଲେ ସେ ଜଣେ 'ଫିର୍ ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି' ଭାବରେ ବିବେଚିତ ହେବେ -

- (i) ଆର୍ଥିକ ଅଖଣ୍ଡତା;
- (ii) ଦୋଷୀ କିମ୍ବା ନାଗରିକ ଦାୟିତ୍ଵ; ର ଅନୁପସ୍ଥିତି;
- (iii) ଦକ୍ଷତା;

- (iv) ଭଲ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଏବଂ ଚରିତ୍ର;
- (v) ଦକ୍ଷତା ଏବଂ ସଫଳତା; ଏବଂ
- (vi) ସମୟ ସମୟରେ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଥିବା ପରି, ଆଇନରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ମଧ୍ୟସ୍ଥି ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ କୌଣସି ଅଯୋଗ୍ୟତାର ଅନୁପସ୍ଥିତି ।

11. ISP ଏବଂ FSE ପାଇଁ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଆବଶ୍ୟକତା |

- a) ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣଙ୍କୁ ବୀମା ଏବଂ / କିମ୍ବା ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦକୁ ପୂର୍ବରୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ନିୟୋଜିତ କରିପାରିବ ।
- b) ବୀମା ଆର୍ଥିକ ସଂସ୍ଥା ଉପରେ ଉପରୋକ୍ତ ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦ ମାର୍କେଟିଂରେ ନିୟୋଜିତ ହେବାକୁ ଅନୁମତି ନାହିଁ ।
- c) ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ଵାରା ନିୟୋଜିତ ISP ଗୁଡ଼ିକ ସେହି ବୀମାକାରୀଙ୍କ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ମାଗିବା ଏବଂ କ୍ରୟ କରିବାକୁ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଇଏମଏସ୍ ଟାଇ-ଅପ୍ / ଚୁକ୍ତିନାମା କରିଛି ।
- d) ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକୁ ମାର୍କେଟ୍ କରିବା ପାଇଁ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ଵାରା ନିୟୋଜିତ FSEs, ଏହି ନିୟମାବଳୀରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ସଂପୃକ୍ତ ନିୟମକ ଦ୍ଵାରା ବୈଧ ଲାଇସେନ୍ସ କିମ୍ବା ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ରହିବା ଉଚିତ୍ ।
- e) FSE ଗୁଡ଼ିକ ସଂପୃକ୍ତ ନିୟମକଙ୍କ ନିୟମାବଳୀ ଦ୍ଵାରା ପରିଚାଳିତ ହେବ ଏବଂ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଛାଡ଼ିବା ଏବଂ ଆୟୋଗ ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବ ଏବଂ ସମ୍ପୃକ୍ତ ନିୟମକ / ବିଧିଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ।

12. ISP ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟତା ଏବଂ ଯୋଗ୍ୟତା ମାନଦଣ୍ଡ:

ISP ସର୍ବନିମ୍ନ ଯୋଗ୍ୟତା ଧାରଣ କରିବ:

- a) ଦ୍ଵାଦଶ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାସ୍ କରନ୍ତୁ କିମ୍ବା ଏକ ସ୍ଵୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ବୋର୍ଡ / ଅନୁଷ୍ଠାନରୁ ସମାନ ପରୀକ୍ଷଣ ।
- b) କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଏବଂ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ପରୀକ୍ଷାରେ ଯୋଗ୍ୟତା ଅନୁଯାୟୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଵୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ଏକ ଅନୁଷ୍ଠାନରୁ ଯୋଗ୍ୟତା ଅର୍ଜନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
- c) ଆଇଏମଏସ୍ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାସିନ୍ଦା ହେବା ଉଚିତ୍ ।

13. ISP ର ତାଲିମ, ପରୀକ୍ଷା ଏବଂ ପ୍ରମାଣପତ୍ର |

ଏକ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ISP ତାଲିମ, ପରୀକ୍ଷା ଏବଂ ପ୍ରମାଣପତ୍ରର ସମାନ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବ ଯେପରି ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ମୁଖ୍ୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଛି ।

14. FSE ର ଯୋଗ୍ୟତା

- a) ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକର ମାର୍କେଟିଂ ପାଇଁ ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ଵାରା ନିୟୋଜିତ FSE ଗୁଡ଼ିକ ଏପରି ଲାଇସେନ୍ସ / ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ / ପ୍ରାଧିକରଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ବୈଧ ଲାଇସେନ୍ସ / ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ / ପ୍ରାଧିକରଣ ଧାରଣ କରିବ ।

b) ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମରେ ନିୟୋଜିତ FSE ଆବଶ୍ୟକ ତାଲିମ, ଯୋଗ୍ୟତା, ଅଭିଜ୍ଞତା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବ, ଯେପରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନିୟାମକ / ବୈଧାନିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଅନୁଯାୟୀ ,କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଯାଇପାରେ , ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଆଇନ, ନିୟମାବଳୀ, ନିୟମ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ, ସର୍କୁଲାର ଇତ୍ୟାଦି |

15. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମକୁ ଦିଆଯାଉଥିବା ଦରମା |

- (i) ବିମକର୍ତ୍ତା ଏକ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ୱାରା ସଂପୃକ୍ତ ବୀମା ପଲିସି, କେବଳ ସଂପୃକ୍ତ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମକୁ, ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ସଂସ୍ଥାକୁ ନୁହେଁ, ବୀମା ପଲିସି ମାଗିବା ଏବଂ କ୍ରୟ କରିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ଦରମା ପ୍ରଦାନ କରିବ |
- (ii) ଏକ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମକୁ ଦରମା ଏବଂ / କିମ୍ବା ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଦାନ, ବୀମା ନିୟାମକ ଏବଂ ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ ଅଫ ଇଣ୍ଡିଆ (ଆୟକର ଦେଇ କିମ୍ବା ବୀମା ଏଜେଣ୍ଟ ଏବଂ ବୀମା ମଧ୍ୟସ୍ଥିକ୍ତ ପୁରସ୍କାର) ନିୟମାବଳୀ, 2016 (ସମୟ ଅନୁଯାୟୀ ସଂଶୋଧିତ) ଅନୁଯାୟୀ ହେବ |
- (iii) ଏଥିସହ, ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଲାଇଫ୍ ଇନସୁରାନ୍ସକ୍ ଠାରୁ ସେମାନଙ୍କ ISP ଗୁଡ଼ିକର ନିୟୁତ୍ତି, ତାଲିମ ଏବଂ ପରାମର୍ଶ ବିଗରେ ଖର୍ଚ୍ଚର ପରିଶୋଧ ପାଇପାରେ | ଏହି କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ଆୟୋଗର 50% ଏବଂ ଜୀବନ ବୀମାକାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ IMF ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ନବୀକରଣ ଆୟୋଗର 10% ରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ |
- (iv) ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ମଧ୍ୟ ବୀମା ସେବା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ଦେଇ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଅଧିକାର ପାଇବ ଯେହେତୁ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଏବଂ ଇନସୁରାନ୍ସ କମ୍ପାନୀ ମଧ୍ୟରେ ପାରସ୍ପରିକ ସହମତି ହୋଇପାରେ ଯାହା ସମୟ ଏବଂ ପ୍ରୟାସ ଉପରେ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ଏଥିରେ ହୋଇଥିବା ଏକ ଚୁକ୍ତିନାମା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ ହେବା ଉଚିତ୍ | ଫିସ୍ ଆଧାରରେ ଆରମ୍ଭକୁ କ୍ଷମ୍ଭ ଭାବରେ ସମ୍ବୋଧିତ କରାଯାଏ |
- (v) ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ମଧ୍ୟ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ୱାରା ନିୟୋଜିତ FSE ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସେବା ପାଇଁ ଆର୍ଥିକ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକରୁ 'ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ସେବା ଚାର୍ଜ' ସଂଗ୍ରହ କରିବାର ଅଧିକାର ପାଇବ |
- (vi) ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ପାରିଶ୍ରମିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆକାଉଣ୍ଟଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ମାସିକ ଭିତ୍ତିରେ କରାଯିବ |

16. ISP ଏବଂ FSE ର ଦରମା ଏବଂ ISP ର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ |

1. ISP ଏବଂ FSE ର ସର୍ବନିମ୍ନ ସ୍ଥିର ଦରମା:

- (i) ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ୱାରା ନିୟୋଜିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ISP କୁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସର୍ବନିମ୍ନ ମାସିକ ଦରମା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ | IMF ଏବଂ ISP ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାସିକ ବେତନ ଉପରେ ଏବଂ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଦେଇ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ |
- (ii) ସମ୍ପୃକ୍ତ ନିୟାମକଙ୍କ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଆର୍ଥିକ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା FSE ପାରିଶ୍ରମିକ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ |
- (iii) ଉପରୋକ୍ତ ଧାରା (i) ରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ସର୍ତ୍ତକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିଥିବା ଏକ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ସଂସ୍ଥା ବିଜ୍ଞପ୍ତି ସହିତ ପଞ୍ଜୀକରଣ ବାତିଲ ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବ |

2. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମକୁ ବୀମା ଏଜେଣ୍ଟମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ:

- (i) ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଏଜେଣ୍ଟ PO / ISP / ପରିଚାଳନା ସହଭାଗୀ / ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଭାବରେ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କିମ୍ବା ଯୋଗଦାନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ଯଦି ସେ ତାଙ୍କ ବିଦ୍ୟମାନ ଏଜେଣ୍ଟ ନିୟୁତ୍ତିରୁ

ଇସ୍ତଫା ଦେଇନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ନିୟମାବଳୀରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଯୋଗ୍ୟତା ମାନଦଣ୍ଡ ପୂରଣ ନକରନ୍ତି ।

(ii) ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ଯେ ଏକ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କିମ୍ବା ଯୋଗଦାନ କରୁଥିବା ଏକ ଏଜେଣ୍ଟର ଏଜେଣ୍ଟର ଲାଭ ଜାରି ରଖିବା ସମ୍ପୃକ୍ତ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ବୋର୍ଡ ଅନୁମୋଦିତ ନୀତି ଦ୍ଵାରା ପରିଚାଳିତ ହେବ ।

(iii) ଏକ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମରେ ISP ଭାବରେ ନିୟୋଜିତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସି ବୀମା କମ୍ପାନୀ, ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ କିମ୍ବା ବୀମା ବ୍ରୋକିଂ ଫାର୍ମକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ଯଦି ସେ ବିବ୍ୟମାନ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମରୁ କୌଣସି ବିନା ଆପତ୍ତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର (NOC) ପାଇ ନାହାଁନ୍ତି ।

17. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ।

1. ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ସେହି ଅଞ୍ଚଳରେ ରହୁଥିବା ISP ମାନଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରିବ ଯେଉଁଥି ପାଇଁ ଆବେଦନପତ୍ରରେ ପଞ୍ଜୀକରଣ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଥିଲା । ତଥାପି, ଆଇଏମ୍ଏସ୍ ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରୁ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ ମାଗିବା କିମ୍ବା କ୍ରୟ କରିବା ପାଇଁ ମୁକ୍ତ ହେବ;
2. “କ୍ଷେତ୍ର” ଜିଲ୍ଲା ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି ଯେଉଁଥି ପାଇଁ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ପଞ୍ଜୀକରଣ ବୈଧ ଅଟେ । ଏକ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବାଧିକ ତିନୋଟି ଜିଲ୍ଲା ପଞ୍ଜୀକରଣ / ନବୀକରଣ ପାଇଁ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ।
3. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ଵାରା ମନୋନୀତ ହୋଇଥିବା କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରାଧିକରଣରେ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବା ସମୟରେ ଆବେଦନ ଫର୍ମ A ଏବଂ ନବୀକରଣ ଆବେଦନ ଫର୍ମ AA ରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯିବ ।
ସର୍ତ୍ତ ରହିଛି ଯେ ଯଦି ଜଣେ ଆବେଦନକାରୀ ଗୋଟିଏରୁ ଅଧିକ ଜିଲ୍ଲା ପାଇଁ ଚୟନ କରୁଛନ୍ତି, ତେବେ ଅତି କମରେ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ଆକାଂକ୍ଷିତ ଜିଲ୍ଲା ହେବ ।
4. ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ଯେ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ଵାରା office ାରା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଯେକ addition ଣସି ଯୋଗ କିମ୍ବା ପଞ୍ଜୀକୃତ ଠିକଣାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କେବଳ ପ୍ରାଧିକରଣର ଅନୁମୋଦନ କ୍ରମେ କରାଯିବ। ଅତିସ୍ଵ ଯୋଡ଼ିବା କିମ୍ବା ପଞ୍ଜୀକୃତ ଠିକଣାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷକୁ ଫର୍ମାଟରେ ଦିଆଯିବ ଯେପରି ଏହି ନାମରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ;
5. ପ୍ରାଧିକରଣ ଫର୍ମ ବିରେ ପଞ୍ଜୀକରଣରେ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ ।
6. ପଞ୍ଜୀକରଣ ନବୀକରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବାବେଳେ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ସର୍ବାଧିକ ତିନୋଟି ଜିଲ୍ଲା କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିପାରିବ ।

7. ଇନସୁରାନ୍ସ୍ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ମାଗୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ସେଭ୍ ହେବାକୁ ଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଗୁଡ଼ିକର ବିବରଣୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବ; ତାହା ପଞ୍ଜୀକରଣ ଏବଂ ନବୀକରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ ଫର୍ମରେ ମାନବ ଶକ୍ତି ନିୟୋଜନ , ନବୀକରଣ ସମୟରେ ଚୟନ କରାଯାଇଥିବା ଅତିରିକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଯୋଗ୍ୟତା ଉପରେ ବିଚାର କରାଯିବ |
ସର୍ତ୍ତ ଅଛି ଯେ ଯଦି ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମରେ ଗୋଟିଏରୁ ଅଧିକ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଅଛି, ତେବେ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଅତି କମରେ ଗୋଟିଏ ISP ରହିବ |
8. ଯଦି ନବୀକରଣ ଆବେଦନପତ୍ରରେ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ଵାରା ଅତିରିକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଚୟନ କରାଯାଏ ନାହିଁ, ତେବେ ମୂଳ ଅଧିକାର ପାଇଁ ନବୀକରଣକୁ ବିଚାର କରାଯିବ ଯେଉଁଥି ପାଇଁ ପଞ୍ଜୀକରଣ କରାଯାଇଥିଲା |
9. ପଞ୍ଜୀକରଣ ନବୀକରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରୁଥିବାବେଳେ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଚୟନ କରିପାରିବ | ନୂତନ ମନୋନୀତ ଅଞ୍ଚଳରେ ସ୍ଥାପିତ ହେବାକୁ ଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଗୁଡ଼ିକର ବିବରଣୀ ଦାଖଲ କରୁଥିବା ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଅଧୀନରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅନୁରୋଧକୁ ବିଚାର କରିପାରିବ; ନବୀକରଣ ଆବେଦନ ଫର୍ମରେ ମାନବ ନିୟୋଜନ ଇତ୍ୟାଦି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ |

18. ISP ପ୍ରତି ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ଦାୟିତ୍ଵ |

1. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ, ପ୍ରାଧିକରଣରୁ ପଞ୍ଜୀକରଣ ପାଇବା ଉପରେ, ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ବୀମା କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଚୁକ୍ତି କରିପାରେ |
2. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦରମା ଏବଂ ପ୍ରୋସାହନ ଆଧାରରେ ଲାଇସେନ୍ସପ୍ରାପ୍ତ ISP ଏବଂ FSE କୁ ନିୟୋଜିତ କରିବ|
3. ଇନସୁରାନ୍ସ୍ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ସଂପୃକ୍ତ ସର୍ତ୍ତ ଏବଂ ଧାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ ଯାହା ISP ସହିତ ଚୁକ୍ତିରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସଂସ୍ଥା ଉପରେ ଜଡ଼ିତ ଅଟେ |
 - a. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ସହିତ ଯୋଗଦାନ |
 - b. ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଚରଣ ସଂହିତା,
 - c. ବିକ୍ରୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା / ନିୟମ ଇତ୍ୟାଦି |
 - d. ଦରମା-
 - (i) ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଦ୍ଵାରା ISP କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ଦରମା, ISP ଦ୍ଵାରା ପଲିସି କ୍ରୟ ଏବଂ କ୍ରୟ ପାଇଁ ଦରମା ଏବଂ ପ୍ରୋସାହନ ଆଧାରରେ ହେବ |
 - (ii) ଉପରୋକ୍ତ ସର୍ବନିମ୍ନ ରାଶି ସହିତ, ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ, ISP କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ତାଙ୍କୁ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରୋସାହନ ଦେଇପାରେ, ଯାହା ଆଗୁଆ ଘୋଷିତ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଏବଂ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ମଧ୍ୟରେ ନିୟୁକ୍ତ ଚୁକ୍ତିନାମାର ଏକ ଅଂଶ ଅଟେ |
 - e. ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ISP କୁ ପଞ୍ଜୀକରଣ ଅବଧୂରେ ଚାକିରୀରୁ ବରଖାସ୍ତ କରିପାରିବ ନାହିଁ, ରେଗୁଲେସନ 27 (2) (ଖ) ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁମତି ବ୍ୟତୀତ |

f. ISP ଦ୍ଵାରା ନିଯୁକ୍ତିଦାତାର ଯେକୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ବାମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ପଞ୍ଜୀକରଣର ନବୀକରଣ ସମୟରେ କିମ୍ବା ନିୟମାବଳୀ 27 (2) (ଖ) ରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ ଅନୁଯାୟୀ ବାମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଇସ୍ତଫା ଦ୍ଵାରା ହେବ ।

4. ଇନସୁରାନ୍ସ ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଏବଂ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ନେବାକୁ ISP ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।
5. ବାମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ISP ର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ନିରନ୍ତର ମନିଟରିଂ ନିଶ୍ଚିତ କରିବ ଏବଂ ଏହି ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ISP ଦ୍ଵାରା ଆଚରଣ ସଂହିତା ପାଳନ ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବ ।

19. ପ୍ରାଧିକରଣ ପ୍ରତି ବାମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ଦାୟିତ୍ଵ ।

ବାମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ କରିବ---

- a. 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ତୁରନ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଲିଖିତ ଭାବରେ ଜଣାଇବାକୁ ଦାୟିତ୍ଵ ନିଅନ୍ତୁ:
 - (i) ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ଜାରି ହୋଇଥିବା ବାମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ପରିସର ସହିତ ପଞ୍ଜୀକରଣ ସ୍ଥିତିର କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ;
 - (ii) ବାମାକାରୀଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗଦାନରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ;
 - (iii) ISP ର କୌଣସି ଯୋଗ କିମ୍ବା ବିଲୋପ;
 - (iv) ଏହାର ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ (ଅଂଶଧନ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି), ମାଲିକାନା, ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ / ଅଂଶୀଦାର;
 - (v) ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନିୟାମକ / ବିଧିଗତ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା କୌଣସି ଶୁଖିଲାଗତ ପ୍ରକ୍ରିୟା କିମ୍ବା ଅନୁସନ୍ଧାନ ।
- b. ଏବଂ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉଦ୍ଭାଷଣ ହେବେ;
- c. ଏହାର କ୍ଲବ୍ସ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଗୋପନୀୟ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କର ନାହିଁ, ଯାହା ଏହାର ଜ୍ଞାନକୁ ଆସିଛି, ଏହାର ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କର ପୂର୍ବ ଅନୁମତି ନନେଇ, ଯେଉଁଠାରେ କେବଳ ସେହି ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ନିୟମକୁ ପାଳନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ
- d. ଆଇଆରଡିଏ (ବିଜ୍ଞାପନ ଏବଂ ପ୍ରକାଶ) ନିୟମାବଳୀ, 2000 କୁ ପାଳନ କରନ୍ତୁ, ମଧ୍ୟସ୍ଥିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ଯେପରି ସମୟ ସମୟରେ ସଂଶୋଧିତ ହୁଏ ଏବଂ ବାମା ସଚେତନତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଅନ୍ତୁ ।
- e. ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ / କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ, ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ପଞ୍ଜୀକରଣର ବିବରଣୀ ଯେପରିକି ପଞ୍ଜୀକରଣର ତାରିଖ ଏବଂ ଏହାର ବୈଧତା, ଏବଂ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ତାଲିକା, ଅଭିଯୋଗ ପରିଚାଳନା ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଅନୁସନ୍ଧାନ ନ୍ଯୁ ତାଲିକା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ସୂଚନା, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଆବଶ୍ୟକ ।
- f. ସମୟାନୁସାରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିୟମ, ନିୟମାବଳୀ, ସର୍ତ୍ତୁଲାର ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ନିୟମାବଳୀକୁ ପାଳନ କରନ୍ତୁ ।

- g. ପଞ୍ଜୀକରଣ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଏପରି ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କର ଯେପରି ସେମାନେ ସାମ୍ବୃତ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କିମ୍ବା ପ୍ରାଞ୍ଚୀକରଣ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ଏବଂ ଫିଡୁସିୟାରି କ୍ଷମତା ଅନୁଯାୟୀ ନିଜ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଚୁଚି ହେଲେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିୟୋଜିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆୟୋଗ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ହେବେ ।
- h. ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ବୃତ୍ତିଗତ କ୍ଷତିପୂରଣ ବୀମା କଭର ବଜାୟ ରଖନ୍ତୁ ।

20. ବୀମା କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱ

ଆଇନ 42D ଅଧୀନରେ ଥିବା ପ୍ରାଧିକରଣରୁ ପଞ୍ଜୀକରଣ ପାଇବା ଉପରେ, ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ | (ସମୟ ସମୟରେ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇ), ବୀମା ମଧ୍ୟସ୍ଥି ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ, ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ବୀମା କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଚୁଚି କରିପାରନ୍ତି ।

ଚୁଚିନାମା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ :-

- (a) ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ସହିତ ଯୋଗଦାନ ।
- (b) ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଚରଣ ସଂହିତା,
- (c) ବିକ୍ରୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା / ନିୟମ ଇତ୍ୟାଦି ।
- (d) ପାରିଶ୍ରମିକ ଆଧାର ।
- (e) ସର୍ବନିମ୍ନ ଅବଧି ।
- (f) ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଅଂଶୀଦାର ।
- (g) ଉତ୍ପାଦ ତାଲିମ ।
- (h) ରିଜର୍ଭ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ (ଆରବିଆଇ) ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରିମିୟମ ସଂଗ୍ରହ ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ମୋଡ୍ ଏବଂ ଚୁଚିରେ ଆଇଏମ୍ଏଏ ଏବଂ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାରସ୍ପରିକ ସହମତି ଅନୁଯାୟୀ ।

21. ବିଜ୍ଞପ୍ତି ସହିତ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ପଞ୍ଜୀକରଣ ବାତିଲ୍ ।

ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେକ or ଶସି କିମ୍ବା ଅଧିକ କାରଣରୁ ପ୍ରାଧିକରଣ ଏକ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର ପଞ୍ଜୀକରଣକୁ ସ୍ଥଗିତ କିମ୍ବା ବାତିଲ କରିପାରେ:

- i) ପଞ୍ଜୀକରଣ ଅବଧି ସମୟରେ ଯେକ time ଶସି ସମୟରେ ଆଇନ 42D ର ଉପ-ଦଫା (5) ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଯେକ any ଶସି ଅଯୋଗ୍ୟତା ଠାରୁ ସମୟ ସମୟରେ ସଂଶୋଧିତ ହୁଏ;
- ii) ଆଇନ ନିୟମାବଳୀକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରେ, ଯେପରି ସମୟ ସମୟରେ ସଂଶୋଧିତ ହୁଏ, ଆଇଆରଡିଏ ଆକ୍ଟ 1999 ଏବଂ ନିୟମ, ନିୟମାବଳୀ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ, ବିଜ୍ଞପ୍ତି, ସର୍ଜୁଲାର ଯେପରିକି ସେଠାରେ ତିଆରି କରାଯାଇଥିଲା ।
 - a. କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମ ଭାବରେ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସହିତ ଜଡ଼ିତ କ ସୂଚନା ଶସି ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ବିଫଳ;

- b. ଭୁଲ କିମ୍ବା ମିଥ୍ୟା ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରେ; କିମ୍ବା ଏକ ପଞ୍ଜୀକରଣ ପାଇବା ପାଇଁ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନରେ ବାସ୍ତୁଗତ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଏ;
 - c. କ୍ଲାଏଣ୍ଟ କିମ୍ବା ଗ୍ରାହକଙ୍କ କ ors ଶସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କର୍ମଚାରୀ କିମ୍ବା ଜଣେ ପରିଚୟକାରୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଯେକ person ଶସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନଗଦ କିମ୍ବା ଦୟାରେ ରିହାତି କିମ୍ବା ପ୍ରୋସାହନ ପ୍ରଦାନ କରେ;
 - d. ଏହି ନିୟମାବଳୀରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ପରି ଏହାର ଦାୟିତ୍ୱ out ଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ବିଫଳ;
 - e. ପଞ୍ଜୀକରଣ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା କ any ଶସି ସର୍ତ୍ତ ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ;
 - f. ISP ପ୍ରତି ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ;
 - g. ପ୍ରାଧିକରଣ ପ୍ରତି ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ;
 - h. ବୀମା କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ;
- iii) ଭ୍ରାନ୍ତ କଲ୍ କିମ୍ବା ଭୁଲ୍ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ରିସର୍ଟ;
- iv) ନୀତିଧାରୀଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ବିରୁଦ୍ଧରେ କିମ୍ବା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା |

22. ISP ଏବଂ FSE ର ଆଚରଣ ସଂହିତା ---

ଏକ ବୈଧ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଧରିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ISP ନିମ୍ନରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଚରଣ ସଂହିତା ପାଳନ କରିବ |

(i) ପ୍ରତ୍ୟେକ ISP କରିବ:

- a. ନିଜକୁ ଏବଂ ବୀମା ମାର୍କେଟିଂ ଫାର୍ମକୁ ଚିହ୍ନଟ କର ଯାହାର ସେ ଜଣେ ISP;
- b. ତାହାଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ବିଶେଷତା ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତୁ;
- c. ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ବୀମା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆବଶ୍ୟକ ସୂଚନା ବିସ୍ତାର କରନ୍ତୁ; ଏବଂ ଏକ ବୀମା ଉତ୍ପାଦକୁ ସୁପାରିଶ କରିବା ସମୟରେ ଆଶ୍ୱାକର୍ମୀଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖନ୍ତୁ;
- d. ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି;
- e. ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଉତ୍ପାଦ ତୁଳନା କରନ୍ତୁ ଯାହା ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି;
- f. ଗ୍ରାହକଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ଉପରେ ଆଧାର କରି ଉତ୍ପାଦକୁ ସୁପାରିଶ କରନ୍ତୁ;
- g. ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ପାଇଁ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱ charged ାରା ଆଦାୟ ହେବାକୁ ଥିବା ପ୍ରିମିୟମକୁ ସୂଚାନ୍ତୁ;
- h. ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପାରିଶ୍ରମିକର ମାପକାଠି ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତୁ, ଯଦି ଆଶ୍ୱା କରାଯାଏ;
- i. ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଆବଶ୍ୟକ ସୂଚନାର ପ୍ରକୃତି, ଏବଂ ବୀମା ତୁଚ୍ଛି କ୍ରୟରେ ସାମଗ୍ରୀକ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିବାର ଗୁରୁତ୍ୱକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କର;

- j. ବୀମାକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରସ୍ତାବ ସହିତ ଏକ ରିପୋର୍ଟ ଆକାରରେ (“ବୀମା ଗୋପନୀୟ ରିପୋର୍ଟ” କୁହାଯାଏ) ଏବଂ ବିମାଧାରୀଙ୍କ ଆୟ ଅସଙ୍ଗତିକୁ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ନଜରକୁ ଆଣନ୍ତୁ ଏବଂ ନହେଲେ ଅଣ୍ଡର ରାଇଟିଙ୍ଗ ଉପରେ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପକାଇପାରେ |
- k. ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ବିଷୟରେ ତୁରନ୍ତ ସୂଚନା ଦିଅ;
- l. ବୀମାକାରୀଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ଦାଖଲ କରିବା ସମୟରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାପ୍ତ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ସମାପ୍ତ ହେବା ପାଇଁ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ମାଗାଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାପ୍ତ କରନ୍ତୁ;
- m. ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାବି ସମାଧାନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକତା ପାଳନ କରିବାରେ ପଲିସିଧାରୀ କିମ୍ବା ଦାବିଦାର କିମ୍ବା ହିତାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ;
- n. ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନୀତିଧାରୀଙ୍କୁ ନାମାଙ୍କନ କିମ୍ବା ଆସାଇନମେଣ୍ଟ କିମ୍ବା ଠିକଣା ବଦଳାଇବା କିମ୍ବା ବିକଳଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟାୟାମକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦିଅନ୍ତୁ, ଯେପରି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, ଏବଂ ଏହି ସ୍ଥାନରେ ଆବଶ୍ୟକ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ;
- o. ଏକ ଦାବି କିମ୍ବା ଘଟଣା ବିଷୟରେ ଗ୍ରାହକଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ କୌଣସି ସୂଚନାକୁ ଅଗ୍ରଗାମୀ କର ଯାହା ବିଳମ୍ବ ନକରି ଏକ ଦାବି ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ;
- p. ବୀମାକାରୀଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ବିଳମ୍ବ ନକରି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କିଛି ଶର୍ତ୍ତାବଳୀରେ ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦିଅନ୍ତୁ;
- q. ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ଯେ ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ନୀତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିବୃତ୍ତି ବିଭ୍ରାନ୍ତିକର କିମ୍ବା ଅତ୍ୟଧିକ ନୁହେଁ;
- r. ସମୟ ସମୟରେ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଥିବା ପରି ଆଇନର ଧାରା 64-ଭିଏ (4) ର ଅନୁପାଳନ ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ;
- s. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 41 କୁ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରନ୍ତୁ, ଯେପରି ସମୟ ସମୟରେ ସଂଶୋଧିତ ହୁଏ, ଯାହା ଆୟୋଗ / ପାରିଶ୍ରମିକର ରିହାତି ଏବଂ ବାଣ୍ଟିବାକୁ ବାରଣ କରେ;
- t. ବଳବତ୍ତର ଥିବା AML ଏବଂ KYC ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀଗୁଡ଼ିକର ଅନୁପାଳନ ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ |
- u. ଏହାର ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଏକ ବିଶ୍ଵସ୍ତ କ୍ଷମତାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କର ଏବଂ ଆଗ୍ରହର ସମସ୍ତ ସ୍ଵୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବେ;
- v. ବୃତ୍ତିଗତ ଆଚରଣର ସ୍ଵୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ମାନାଙ୍କ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ନୀତିଧାରୀଙ୍କ ସ୍ଵାର୍ଥରେ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଡିସଚାର୍ଜ କରନ୍ତୁ | ସମୟ ସମୟରେ ସଂଶୋଧିତ ଆଇଆରଡିଏ ଆକ୍ଟ, 1999, ଆଇଆରଡିଏ (ପଲିସିଧାରୀଙ୍କ ସ୍ଵାର୍ଥର ସୁରକ୍ଷା) ନିୟମାବଳୀ, 2002 ଏବଂ ସମୟାନୁସାରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନିୟମାବଳୀ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ, ସର୍କ୍ୟୁଲାର, ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ପାଳନ କରନ୍ତୁ।

(ii) କୌଣସି ISP କରିବ ନାହିଁ –

- a. ଏକ ବୈଧ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଧରି ବୀମା ବ୍ୟବସାୟକୁ ସଲିସିଟ୍ କିମ୍ବା କ୍ରୟ କରନ୍ତୁ,
- b. ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ସୂଚନାକୁ ଛାଡ଼ିବାର ଆଶଙ୍କା ସୃଷ୍ଟି କର;

- c. ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଭୁଲ ତଥ୍ୟ ଦାଖଲ କରିବାର ଆଶା ବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକ;
 - d. ବିମଧାରୀ ସହିତ ଏକ ବିଚକ୍ଷଣ ଢଙ୍ଗରେ ଆଚରଣ କର;
 - e. ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବୀମା ମଧ୍ୟସ୍ଥି ହାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରନ୍ତୁ;
 - f. ତାଙ୍କ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ହାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟତୀତ ବିଭିନ୍ନ ହାର, ସୁବିଧା, ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ;
 - g. ଏକ ବୀମା ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କଠାରୁ ଆୟର ଏକ ଅଂଶ ଦାବି କିମ୍ବା ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ;
 - h. ବିଦ୍ୟମାନ ନୀତିକୁ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ଏବଂ ଏହିପରି ସମାପ୍ତି ତାରିଖ ଠାରୁ ତିନି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ଏକ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତାବ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ଜଣେ ବୀମା ଧାରୀଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟ କର ।
- iii) ପ୍ରତ୍ୟେକ ISP, ତାଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ପୂର୍ବରୁ କ୍ରୟ ହୋଇଥିବା ବୀମା ବ୍ୟବସାୟକୁ ସଂରକ୍ଷଣ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ପଲିସିଧାରୀଙ୍କ ହାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରିମିୟମ ପଠାଇବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ, ପଲିସିଧାରୀଙ୍କୁ ମୌଖିକ ଏବଂ ଲିଖିତ ଭାବରେ ଜଣାଇବେ |;
- iv) FSE: ପ୍ରତ୍ୟେକ FSE ସଂପୃକ୍ତ ନିୟାମକ / ବିଧିଗତ ପ୍ରାଧିକରଣ ହାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଚରଣ ସଂହିତା ପାଳନ କରିବେ ଯାହା ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ତଦାରଖ କରିବ ।
- v) ISP ହାରା ଆଚରଣ ସଂହିତା ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ: ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଚରଣ ସଂହିତା ISP ହାରା ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ | କୌଣସି ଅନୁପାଳନ ପାଇଁ ସେମାନେ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ISP ଏବଂ IMF ବିରୋଧରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବେ ।

ବିଭାଗ
ଜୀବନ ବୀମା

ଅଧ୍ୟାୟ L-01

ଜୀବନ ବୀମାରେ କଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଛି

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଆମେମାନେ ସାଧାରଣ ଅଧ୍ୟାୟମାନଙ୍କରେ ବୀମା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କେତେକ ଦିଗ ଦେଖୁଛୁ । ଅବଶ୍ୟ, ଯେତେବେଳେ ଜୀବନ ବୀମା ବିଷୟରେ କଥା ପଡ଼େ, ଆମେମାନେ ସେ ଦିଗ ଗୁଡ଼ିକୁ ଗଭୀର ଭାବେ ଦେଖିବା ଉଚିତ ।

- ✓ ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି(ପରିସମ୍ପତ୍ତି)
- ✓ ବୀମିତ କରାଯାଇଥିବା ସଙ୍କଟ
- ✓ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣକରଣର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ
- ✓ ବୁଦ୍ଧି

ଆସନ୍ତୁ ଏବେ ଜୀବନ ବୀମାର ବିଶେଷତାସବୁକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଉପରୋକ୍ତ ଜୀବନ ବୀମାର ବିଭିନ୍ନ ଘଟକ ଉପରେ ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରେ ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ଜୀବନ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ – ଘଟକ , ମାନବ ଜୀବନ ମୂଲ୍ୟ, ମ୍ୟୁଚୁଆଲିଟୀ) ପରସ୍ପରତା)
- B. ସଙ୍କଟ ଏବଂ ଜୀବନ ବୀମା

A. ଜୀବନ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ – ଘଟକ, ମାନବ ଜୀବନ ମୂଲ୍ୟ, ମ୍ୟୁଚୁଆଲିଟୀ (ପରସ୍ପରତା)

a) ସମ୍ପତ୍ତି (ପରିସମ୍ପତ୍ତି)- ମାନବ ଜୀବନ ମୂଲ୍ୟ (HLV)

ଆମେମାନେ ପୂର୍ବରୁ ଦେଖିଛୁ ଯେ ଏକ ପରିସମ୍ପତ୍ତି ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରକାରର ସମ୍ପତ୍ତି ଯାହା ଏକ ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା ଏକ ପ୍ରତିଫଳ ଦିଏ । ଅଧିକାଂଶ ପ୍ରକାରର ସମ୍ପତ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ରାଶିର ହାନିକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଆର୍ଥିକ ଆକାରରେ ମପାଯାଇପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିବା ଏକ କାରର ଆକଳିତ କ୍ଷତି ଟ. 50000 ହୁଏ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏହି ହାନି ପାଇଁ ମାଲିକକୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବ ।

ଆମେମାନେ ସେହି ହାନିର ପରିମାଣକୁ କେମିତି ଆକଳିତ କରିବା ଯେତେବେଳେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ ?

ତା'ର ମୂଲ୍ୟ ଟ 50,000 କିମ୍ବା ଟ 5,00,000?

ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଏକ ଗ୍ରାହକକୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବା ସମୟରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବା ଉଚିତ୍ । ଏହାର ଆଧାରରେ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିପାରେ ଯେ ଗ୍ରାହକକୁ କେତେ ପରିମାଣର ବୀମା ସୁପାରିଶ କରାଯାଇ ପାରିବ ଏହା ବାସ୍ତବରେ ପ୍ରଥମ ପାଠ ଅଟେ ଯାହାକୁ ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତା ନିଶ୍ଚୟ ଶିଖିବା ଉଚିତ୍

ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ ଆମ ପାଖରେ ଏକ ମାପ ଅଛି, ଯାହାକୁ ପ୍ରାୟ ସତୁରୀ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ପ୍ରୋ. ହୁବେନର୍ଦ୍ ସ୍ତ୍ରା ବିକଶିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହାକୁ ମାନବ ଜୀବନ ମୂଲ୍ୟ (HLV) କୁହାଯାଏ ଏବଂ ଏହାକୁ ଦୁନିଆସାରା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

HLV ଅବଧାରଣା ମାନବ ଜୀବନକୁ ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ପରିସମ୍ପତ୍ତି ରୂପେ ବିଚାର କରେ ଯାହା ଏକ ଆୟ ଉପାର୍ଜନ କରେ । ଏହା ଏ ପ୍ରକାରେ ମାନବ ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟକୁ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଶୁଦ୍ଧ ଭବିଷ୍ୟତ ଉପାର୍ଜନ ଆଧାରରେ ମାପିଥାଏ । ଶୁଦ୍ଧ ଉପାର୍ଜନର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସେହି ଆୟ ଯାହା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଭବିଷ୍ୟତରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଅର୍ଜିତ କରିବାର ପ୍ରତ୍ୟାଶା ରଖାଯାଏ, ବିମୁକ୍ତ ସେ ନିଜ ଉପରେ କରିବାକୁ ଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚ । ଏ ପ୍ରକାରେ ଏହା ସେହି ଆର୍ଥିକ ହାନିକୁ ସୂଚୀତ କରେ ଯାହା ଏକ ପରିବାର ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇପାରେ ଯଦି ଆୟ ଉପାର୍ଜକ ଅକାଳରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରେ । ଏହି ଆୟସବୁରେ ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ ଦେବା ପାଇଁ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ସୁଧ ହାରର ଉପଯୋଗ କରି, ଆୟସବୁକୁ ପୁଞ୍ଜିକୃତ (ମୂଳରେ ପରିଣତ) କରାଯାଏ ।

ଯଦିଓ HLV କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ ବହୁ ପ୍ରକାରର ମାପଦଣ୍ଡ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ, ଯେଉଁଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ମୁଦ୍ରାସ୍ଵାଦି, ମକୁରୀ ବୃଦ୍ଧି, ଭବିଷ୍ୟତ ଉପାର୍ଜନ କ୍ଷମତା ଇତ୍ୟାଦିକୁ ବିଚାର କରିବା । HLV ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସରଳ ସାମାନ୍ୟ ନିୟମ (thumb rule) ହେଉଛି ସେହି ରାଶିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ଯାହା ବାର୍ଷିକ ଆୟ ଜାତ କରିବ ଯାହାକୁ ସୁଧ ରୂପେ ପରିବାର ଆବଶ୍ୟକ କରିପାରେ । ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, HLV ହେଉଛି ଆୟ ଉପାର୍ଜନ ସ୍ତ୍ରା ପରିବାର ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ ଅଂଶଦାନକୁ ପ୍ରଚଳିତ ସୁଧ ହାର ସ୍ତ୍ରା ବିଭାଜନ କରିବା ।

ଉଦାହରଣ

ଶ୍ରୀ ରାଜନ ବାର୍ଷିକ ଟ. 1, 20,000 ଉପାର୍ଜନ କରେ ଏବଂ ନିଜ ଉପରେ ଟ. 24, 000 ଖର୍ଚ୍ଚ କରେ । ଯଦି ତାଙ୍କର ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଯାଏ, ତାଙ୍କ ପରିବାର ହରାଇବାକୁ ଥିବା ଶୁଦ୍ଧ ଆୟ ହୋଇପାରେ ବାର୍ଷିକ ଟ 96, 000 । ମନେରଖନ୍ତୁ ସୁଧର ହାର 8 % (0.08 ରୂପେ ପ୍ରକାଶ କରି) ଅଟେ

ମାନବ-ଜୀବନ-ମୂଲ୍ୟ (HLV)= ଆଶ୍ରିତମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ ଅଂଶଦାନ ÷ ସୁଧର ହାର

$$HLV=96000/ 0.08= 12,00,000 .$$

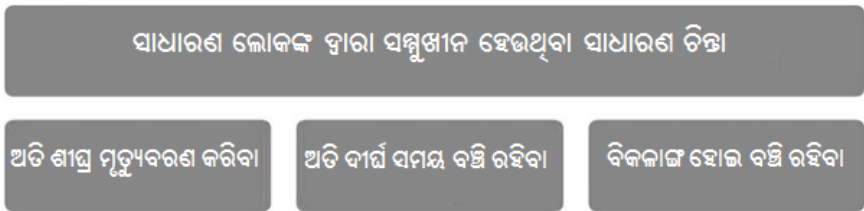
HLV ଏହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ଯେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଜଣକ ପାଖରେ କେତେ ପରିମାଣର ବୀମା ରହିବା ଉଚିତ୍ । ଏହା ସେହି ଉଚ୍ଚତମ ସୀମାକୁ ବି ଆମକୁ ଜଣାଏ ଯାହା ଉପରକୁ ଜୀବନ ବୀମା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଯଥାର୍ଥ ହୋଇ ନ ପାରେ ।

ସାଧାରଣ ଭାବେ, ବୀମାର ପରିମାଣ ଜଣକର ବାର୍ଷିକ ଆୟର ପ୍ରାୟ 10 ରୁ 15 ଗୁଣ ହେବା ଉଚିତ୍ । ଏ ପ୍ରକାରେ, ଜଣେ ସନ୍ଦେହମୂଳକ ହେବା ଉଚିତ୍ ଯଦି ଶ୍ରୀ ରାଜନଙ୍କୁ ଟ 2 କୋଟିର ବୀମା ନେବା ପାଇଁ କୁହାଯାଏ, ଯେତେବେଳେ କି ତାଙ୍କ ଆୟ ବର୍ଷକୁ କେବଳ ଟ. 1.2 ଲକ୍ଷ । କ୍ରୟ କରାଯାଉଥିବା ବୀମାର ବାସ୍ତବ ରାଶି ସେହି କାରକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ ଯେପରି କି କେତେ ପରିମାଣର ବୀମା ନେବାରେ ଜଣେ ସକ୍ଷମ ହୋଇପାରେ ଏବଂ କ୍ରୟ କରିବା ପାଇଁ ପସନ୍ଦ କରିପାରେ ।

B. ସଙ୍କଟ ଏବଂ ଜୀବନ ବୀମା

ଯେମିତି କି ଆମେ ଉପରେ ଦେଖିଲେ, ଜୀବନ ବୀମା ସେହିସବୁ ସଙ୍କଟ ଘଟଣା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ଯାହା ମାନବ ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟକୁ ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି ରୂପେ ନଷ୍ଟ କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରିପାରେ । ତିନି ପ୍ରକାରର ପରିସ୍ଥିତି ଅଛି ଯେଉଁଠି ସେଭଳି ହାନି ଘଟିପାରେ । ସେଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣ ଚିକିତ୍ସା ଯାହାକୁ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଚିତ୍ର 1: ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ସାଧାରଣ ଚିକିତ୍ସା

ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ସାଧାରଣ ବୀମା ସେହି ସବୁ ସଙ୍କଟ ଗୁଡ଼ିକର ମୁକାବିଲା କରେ ଯାହା ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ – ଯେପରିକି ନିଆଁ, ସମୁଦ୍ରରେ ଥିବା ସମୟରେ କାର୍ଗୋର ହାନି, ଚୋରୀ ଓ ଡକାୟତି ଏବଂ ମୋଟର ଦୁର୍ଘଟଣା । ସେମାନେ ନାମ ଏବଂ ସଭାବର ହାନିର କାରଣ ହେଉଥିବା ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକର ବି ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । ଏ ଗୁଡ଼ିକୁ ଦୀର୍ଘତା ବୀମା ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଏ ।

ଅନ୍ତର୍ଗତ, ଅନେକ ସଙ୍କଟ ଅଛନ୍ତି ଯାହା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରନ୍ତି । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସଙ୍କଟ କୁହାଯାଉଥିବା, ଏସବୁକୁ ମଧ୍ୟ ସାଧାରଣ ବୀମା ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା ଯାହା ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା ଯୋଗୁଁ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ହାନିଗୁଡ଼ିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ।

a) ବାସ୍ତବରେ କିପରି ଜୀବନ ବୀମା ସାଧାରଣ ବୀମା ଠାରୁ ଅଲଗା ଅଟେ ?

ସାଧାରଣ ବୀମା	ଜୀବନ ବୀମା

• କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି: ସାଧାରଣ ବୀମା ପଲିସୀମାନେ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା ବ୍ୟତୀତ, ସାଧାରଣତଃ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତିର ଚୁକ୍ତି ହୋଇଥାନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ ନିଆଁ ଭଳି ଏକ ଘଟଣାରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସେହି ହାନିର ବାସ୍ତବ ପରିମାଣର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରେ ଯାହା ଘଟିଥିବ ଏବଂ କେବଳ ସେହି ହାନି ପରିମାଣର କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବ – ଅଧିକ ନୁହେଁ କିମ୍ବା କମ୍ ନୁହେଁ ।	• ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି (ବୀମା): ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀମାନେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି / ଆଶ୍ୱାସନାର ଚୁକ୍ତି ଅଟନ୍ତି । • ମୃତ୍ୟୁ ଅବସରରେ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଥିବା ଲାଭର ରାଶି ପରିମାଣକୁ ଚୁକ୍ତିର ଆରମ୍ଭରେ ହିଁ ନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇଥାଏ । • ବୀମିତର ନାମୀତ କିମ୍ବା ଲାଭଗ୍ରହୀତାମାନଙ୍କୁ ଏକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି (ବୀମା) ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ଯଦି ବୀମିତର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ ।
• ସମୟାବଧି: ଚୁକ୍ତିଟି ସାଧାରଣତଃ ଅଜ୍ଞାବଧି କିମ୍ବା ନୂତନୀକରଣ ଆଧାରରେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ	• ଚୁକ୍ତିଟି ସାଧାରଣତଃ ଦୀର୍ଘାବଧି ହୋଇଥାଏ ଯଦିଓ କେତେକ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷର ନୂତନୀକରଣୀୟ ଚୁକ୍ତି ମଧ୍ୟ ପ୍ରଚଳିତ ଅଛନ୍ତି
• ଅନିଶ୍ଚିତତା: ସାଧାରଣ ବୀମା ଚୁକ୍ତିମାନଙ୍କରେ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଙ୍କଟ ଘଟଣା ଅନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଥାଏ । କେହି ବି ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ଯେ ଏକ ଘରେ ନିଆଁ ଲାଗିବ କିମ୍ବା ଏକ କାର ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବ ।	• ସେ ଭଳି କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । ଥରେ ଜଣେ ଜନ୍ମ ନେଲେ, ମୃତ୍ୟୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଅଟେ । ଯାହା ଅନିଶ୍ଚିତ ଅଟେ, ତାହା ହେଉଛି ମୃତ୍ୟୁର ସମୟ । ଜୀବନ ବୀମା ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁର ସଙ୍କଟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ।
• ସମ୍ଭାବ୍ୟତାରେ ବୃଦ୍ଧି: ନିଆଁ କିମ୍ବା ଭୂମିକମ୍ପ ଭଳି ସାଧାରଣ ବୀମା ଆପଦ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଘଟଣା ଘଟିବାର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ସମୟ ସହିତ ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ ନାହିଁ ।	• ଜୀବନ ବୀମାରେ ମୃତ୍ୟୁର ସମ୍ଭାବ୍ୟତାର ବୃଦ୍ଧି ବୟସର ବୃଦ୍ଧି ସହିତ ହୋଇଥାଏ ।

b) ଜୀବନ ବୀମା ସଙ୍କଟର ସ୍ୱରୂପ

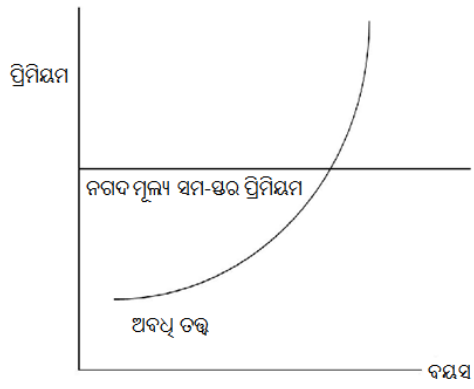
ଯେହେତୁ ବୟସ ସହିତ ମୃତ୍ୟୁର ସମ୍ଭାବନା ବଢ଼ିଥାଏ, ସେହିମାନଙ୍କ ପାଇଁ କମ୍ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରାଯାଏ ଯେଉଁମାନେ ଯୁବାବସ୍ଥାରେ ଆଥାନ୍ତି ଏବଂ ଅଧିକ ବୟସର ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଅଧିକ ପ୍ରିମିୟମ । ଗୋଟିଏ ପରିଣାମ ଥିଲା ଯେ ବୟସ୍କ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଉତ୍ତମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଥିଲା, ଫେରାଇ ନେବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲେ ଯେତେବେଳେ କି ଅସ୍ୱସ୍ଥ ସଦସ୍ୟମାନେ ଯୋଜନାରେ ରହିଥିଲେ । ଫଳ ସ୍ୱରୂପ, ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ଗମ୍ଭୀର ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲେ । ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ଯାହାକୁ ଲୋକେ ନେବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବେ, ତାହା ବିକଶିତ କରିବାର ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରୟାସର ଫଳ ସ୍ୱରୂପ ସମ-ସ୍ତର ପ୍ରିମିୟମର ବିକାଶ ହେଲା ।

c) ସମ-ସ୍ତର ପ୍ରିମିୟମ

ସମସ୍ତର ପ୍ରିମିୟମ ନିଶ୍ଚିତ ଅଟେ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଏହା ବୟସ ସହିତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇ ନ ଥାଏ ବରଂ ସାରା ଚୁକ୍ତି ଅବଧି ପାଇଁ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ରହିଥାଏ । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ପୂର୍ବ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ରାଶିଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ଯେଉଁମାନେ ଯୁବା ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରନ୍ତି, ଯେତେବେଳେ କି ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ସେହିମାନଙ୍କ ଦାବୀକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ରାଶିଠାରୁ କମ୍ ହୋଇଥାଏ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଉଚ୍ଚ ବୟସର ହୋଇଥାଏ । ସମସ୍ତର

ପ୍ରିମିୟମ ଉଭୟର ହାରାହାରି ଅଟେ । ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବୟସସବୁର ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବୟସସବୁର କମ୍ ପ୍ରିମିୟମକୁ ଷଡ଼ିପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥାଏ । ସମସ୍ତର ପ୍ରିମିୟମ ବିଶେଷତାକୁ ନିମ୍ନରେ ଚିତ୍ର ଦ୍ଵାରା ବୁଝାଇ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଚିତ୍ର 2 : ସମସ୍ତର ପ୍ରିମିୟମ

ସମ-ସ୍ତର ପ୍ରିମିୟମ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ କାରଣ ଜୀବନ ବୀମା କୁଳିଗୁଡ଼ିକ ଦୀର୍ଘାବଧି ବୀମା କୁଳି ଅଟନ୍ତି ଯାହା 10, 20 କିମ୍ବା ଅନେକ ଅଧିକ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲୁ ରହିଥାନ୍ତି । ସମ-ସ୍ତର ପ୍ରିମିୟମର ଧାରଣା, ସାଧାରଣ ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ନାହିଁ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ଅଳ୍ପାବଧି ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ବାର୍ଷିକ ରୂପେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଉଦାହରଣ

ସମ-ସ୍ତର ପ୍ରିମିୟମ ହାର ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପଲିସୀର ଅବଧି ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁବର (ମୃତ୍ୟୁର ସମ୍ଭବ୍ୟତା) ଆଧାରରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଏ ଯେହେତୁ ବୀମାତର ବୟସ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ବଢ଼ୁଥିବ । ଥରେ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଗଲେ, ଏହା ସମଗ୍ର ପଲିସୀ ଅବଧି ପାଇଁ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ରହିବ ।

d) ସଙ୍କଟ ସମ୍ଭାବନାକରଣର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏବଂ ଜୀବନ ବୀମା

ଆମେମାନେ ପୂର୍ବରୁ ସମ୍ଭାବନାକରଣର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏବଂ ମ୍ୟୁଚୁଆଲିଟୀ (ପରସ୍ପରିକତା) ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିଛୁ । ସମ୍ଭାବନାକରଣ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଜୀବନ ବୀମାରେ ଦୁଇଟି ବିଶେଷ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ।

- i. ଏହା ଜଣକର ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ କାରଣରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ଆର୍ଥିକ ହାନି ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ । ଏହା ଏକ ନିଧି ସୃଷ୍ଟି କରି କରାଯାଏ ଯାହା ଅନେକ ଲୋକ ଯେଉଁମାନେ ଏକ ଜୀବନ ବୀମା କୁଳି କ୍ରୟ କରିଥିବେ, ସେମାନଙ୍କ ଅଂଶଦାନକୁ ସଂଗୃହୀତ କରିଥାଏ ।

e) ଜୀବନ ବୀମା କୁଳି

ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ ହେଉଛି ବୀମା କୁଳିର ପ୍ରମାଣ ଯାହା ବୀମାର ସମସ୍ତ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ବିସ୍ତୃତ ରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରେ ।

କୁଳି ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀର ବୀମା ରାଶିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରେ । ଜୀବନ ବୀମାକୁ ଏକ ଆର୍ଥିକ ସୁରକ୍ଷାରୂପେ ବିବେଚିତ କରାଯାଏ ଯେହେତୁ ବୀମା ରାଶିକୁ କୁଳିଦ୍ଵାରା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିର ନିହିତାର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ଜୀବନ

ବୀମାର ପ୍ରବନ୍ଧନ ଦକ୍ଷତାପୂର୍ବକ ଏବଂ ପରମ୍ପରାଗତ ରୂପେ କରାଯାଉଛି ; ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ବିନିୟମିତ ଓ କଢ଼ାକଢ଼ି ଭାବେ ନିରୀକ୍ଷିତ ହେଉଛି ।

ଯେହ୍ନେତୁ ଜୀବନ ବୀମା ଚୁକ୍ତିସବୁରେ ଉଭୟ ସଙ୍କଟ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ସଂଚୟକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଅନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ତୁଳନା କରାଯାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ସୁରକ୍ଷା ଅପେକ୍ଷା ଧନକୁ ଧାରଣ କରିବାର ଏକ ଉପାୟ ରୂପେ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ବାସ୍ତବରେ, ଅନେକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦରେ ଏକ ବଡ଼ ନଗଦ ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା ସଂଚୟ ଘଟକ ଥାଏ ଯାହା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ସଂଚୟର ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ ହୋଇଥାଏ । କେତେକ ଲୋକ ତର୍କ କରନ୍ତି ଯେ ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀଠାରୁ କେବଳ ଅବଧି ବୀମା କ୍ରୟ କରିବା ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ ପ୍ରିମିୟମକୁ ସେହି ସାଧନ ଯାହା ଅଧିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦିଅନ୍ତି, ସେସବୁରେ ନିବେଶ କରିବା ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ହୋଇପାରେ ।

ଆସନ୍ତୁ ଆମେ ପାରମ୍ପରିକ ନଗଦ ମୂଲ୍ୟ ବୀମା ଚୁକ୍ତିନାମକର ସପକ୍ଷର ଓ ବିପକ୍ଷର ତର୍କ-ବିତର୍କକୁ ବିଚାର କରିବା ।

a) ଲାଭ

- i. ବୀମାକୁ ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିଯୁକ୍ତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ହାର ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଏକ ନିରାପଦ ଓ ସୁରକ୍ଷିତ ନିବେଶ ରୂପେ ଐତିହାସିକ ରୂପେ ପ୍ରମାଣିତ କରାଯାଇଛି, ଯାହା ଚୁକ୍ତି କାଳାବଧି ସହିତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇପାରେ ।
- ii. ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନର ନିୟମିତତା ଜଣକର ସଂଚୟର ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା ଆବଶ୍ୟକ କରେ ଏବଂ ତା' ଫଳରେ ସଂଚୟ ଶୃଙ୍ଖଳା ଜ୍ଞାନ ଆସିଥାଏ ।
- iii. ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବ୍ୟବସାୟିକ ନିବେଶ ପ୍ରବନ୍ଧନ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ରଖେ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଏହି ଦାୟିତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତ କରେ ।
- iv. ବୀମା ଦ୍ରବତା ପ୍ରଦାନ କରେ । ବୀମିତ ଏକ ରକ୍ଷା ନେଇପାରେ କିମ୍ବା ପଲିସୀର ସମର୍ପଣ କରିପାରେ ଏବଂ ଏହାକୁ ନଗଦରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିପାରେ ।
- v. ଉଭୟ ନଗଦ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରକାରର ଜୀବନ ବୀମା ଏବଂ ଏନୁଇଟି ଗୁଡ଼ିକ କିଛି ଆୟ କର ଲାଭ ନେଇପାରନ୍ତି ।
- vi. ବୀମା କ୍ରେଡିଟର୍ ମାନଙ୍କ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ଠାରୁ ନିରାପଦ ରହିପାରେ, ସାଧାରଣତଃ ବୀମିତର ଦେବାଳିଆପଣ କିମ୍ବା ମୃତ୍ୟୁ ଘଟଣାରେ ।

b) କ୍ଷତି:

- i. ଯେହ୍ନେତୁ ବୀମା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଓ ସ୍ଥିର ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦିଏ, ଏହା ମୁଦ୍ରାସ୍ଵୀତି ଦ୍ୱାରା ଗମ୍ଭୀର ରୂପେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇପାରେ ।
- ii. ଉଚ୍ଚ ମାର୍କେଟିଙ୍ଗ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ମୂଲ୍ୟ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀମାନଙ୍କର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ସଂକଳିତ ନଗଦ ମୂଲ୍ୟର ପରିମାଣକୁ ହ୍ରାସ କରିଥାଏ ।
- iii. ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିଯୁକ୍ତ ଆୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆର୍ଥିକ ସାଧନର ଆୟଠାରୁ କମ୍ ହୋଇପାରେ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ବିବିଧ କରଣ ଆର୍ଥିକ ବଜାରରେ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ହ୍ରାସ କରେ ?

- I. ବିଭିନ୍ନ ଉତ୍ପାଦ ନିର୍ମୂଳ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଏବଂ ସେସବୁକୁ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ନିବେଶ କରିବା
- II. ନିର୍ମୂଳକୁ ବିଭିନ୍ନ ସମ୍ପତ୍ତି ବର୍ଗରେ ନିବେଶ କରିବା
- III. ନିବେଶଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନ ରଖିବା
- IV. ନିରାପଦ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ନିବେଶ କରିବା

ସାରାଂଶ

- a) ସମ୍ପତ୍ତି/ପରିସମ୍ପତ୍ତି ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରକାରର ସମ୍ପତ୍ତି ଯାହା ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା ଏକ ପ୍ରତିଫଳ ଉତ୍ପନ୍ନ କରେ ।
- b) HLV ଧାରଣା ମାନବ ମୂଲ୍ୟକୁ ଏକ ପ୍ରକାରର ସମ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ପରିସମ୍ପତ୍ତି ରୂପେ ବିଚାର କରେ ଯିଏ ଏକ ଆୟ ଉପାର୍ଜନ କରେ । ଏ ପ୍ରକାରେ, ଏହା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଶୁଦ୍ଧ ଭବିଷ୍ୟତ ଉପାର୍ଜନ ଆଧାରରେ ମାନବ ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟକୁ ମାପିଥାଏ ।
- c) ସମସ୍ତର ପ୍ରିମିୟମ ହେଉଛି ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ପ୍ରିମିୟମ ଯେଉଁଥିରେ ଏହା ବୟସ ସହିତ ବଢ଼େ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ସାରା ଚୁକ୍ତି ଅବଧି ପାଇଁ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ରହିଥାଏ ।
- d) ମ୍ୟୁଚୁଆଲିଟୀ ହେଉଛି ଆର୍ଥିକ ବଜାରରେ ସଙ୍କଟକୁ ହ୍ରାସ କରିବାର ଗୋଟିଏ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟ, ଅନ୍ୟତା ହେଉଛି ବିବିଧକରଣ ।
- e) ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ଚୁକ୍ତିରେ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିର ତତ୍ତ୍ୱ ନିହିତାଏ ହେଉଛି ଯେ ଜୀବନ ବୀମା କଠୋର ବିନିୟମନ ଏବଂ କଡ଼ା ନିରୀକ୍ଷଣ ଅଧୀନରେ ଥାଏ ।

ମୁଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

1. ସମ୍ପତ୍ତି (ପରିସମ୍ପତ୍ତି)
2. ମାନବ ଜୀବନ ମୂଲ୍ୟ
3. ସମସ୍ତର ପ୍ରିମିୟମ
4. ମ୍ୟୁଚୁଆଲିଟୀ (ପାରସ୍ପରିକତା)
5. ବିବିଧକରଣ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁର ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର 1 – ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ହେଉଛି II

ଅଧ୍ୟାୟ L-02

ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଅଧ୍ୟାୟମାନଙ୍କରେ ଆମେମାନେ ଜୀବନ ବୀମା ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଏହାର ଭୂମିକା ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିଛୁ। ସୁରକ୍ଷା ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଚିନ୍ତାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅଟେ, ଯେଉଁମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତର ବିଭିନ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ଆୟ ଓ ଧନକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରିବାପାଇଁ ଚାହାଁନ୍ତି । ଜୀବନ ବୀମାକୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ “ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା” ର ବ୍ୟାପକ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବୁଝିବା ଉଚିତ୍ । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନାର ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପରିଚିତ କରାଇବା ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଏବଂ ବୈୟକ୍ତିକ ଜୀବନ ଚକ୍ର
- B. ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ର ଭୂମିକା
- C. ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା -ପ୍ରକାର

A. ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଏବଂ ବୈୟକ୍ତିକ ଜୀବନ ଚକ୍ର

1. ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା କ'ଣ ଅଟେ?

ଆମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ଆମ ଜୀବନର ଅଧିକାଂଶ ଭାଗକୁ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନରେ ବିତାଇଥାନ୍ତି । ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ହେଉଛି ଅର୍ଥ ଆମ ପାଇଁ କାମ କରୁ, ଏହା କରିବାର ଏକ ସ୍ପାର୍ଟ ଉପାୟ ।

ପରିଭାଷା

ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ହେଉଛି ଜଣକର ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା, ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ଆର୍ଥିକ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା ଏବଂ ଏହି ସବୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ତାର ଅର୍ଥକୁ ପ୍ରବନ୍ଧନ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଉତ୍ତମ ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତର ଆବଶ୍ୟକତା, ଯାହା ଅନପେକ୍ଷିତ ହୋଇପାରେ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାପାଇଁ ଏକ ରୋଡ୍ ମ୍ୟାପ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର ସଂପୃକ୍ତ ଥାଏ । ଏକ ଜୀବନକୁ କମ୍ କଷ୍ଟଦାୟକ କରିବାରେ ଏହା ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ । ସାବଧାନତାର ସହିତ କରାଯାଇଥିବା ଯୋଜନା ଜଣକର ପ୍ରାଥମିକତାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବାରେ ଏବଂ ଆପଣଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ ।

ଚିତ୍ର 1 : ଲକ୍ଷ୍ୟର ପ୍ରକାର

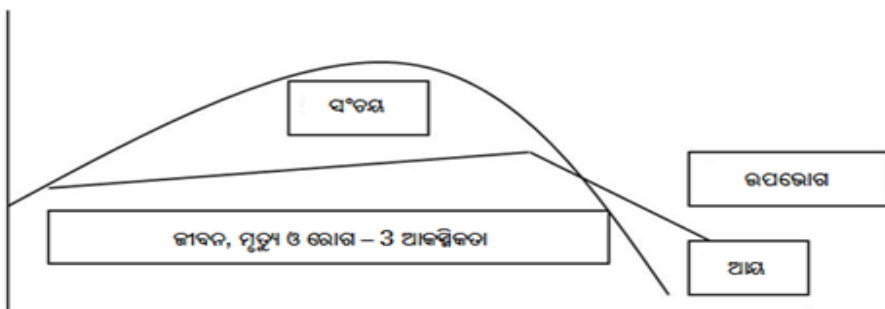

- i. ଲକ୍ଷ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତାବଧି ହୋଇପାରେ: ଏକ LCD TV ସେଟ୍ କିଣିବା କିମ୍ବା ଏକ ପରିବାର ପାଇଁ ଦୀର୍ଘ ଛୁଟି
- ii. ସେମାନେ ମଧ୍ୟମ ଅବଧି ହୋଇପାରନ୍ତି: ଏକ ଘର କିଣିବା କିମ୍ବା ବିଦେଶରେ ଏକ ଦୀର୍ଘଛୁଟି
- iii. ଦୀର୍ଘାବଧି ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ: ଗୋଟିଏ ସନ୍ତାନର ଶିକ୍ଷା କିମ୍ବା ବିବାହ କିମ୍ବା ଅବସରଗ୍ରହଣ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରାବଧାନ

2. ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବନ ଚକ୍ର

ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଜନ୍ମ ହେବା ଦିନଠାରୁ ତାର ମୃତ୍ୟୁ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ସେ ଜୀବନର ବିଭିନ୍ନ ଚରଣ ଦେଇ ଗତି କରେ, ଯେଉଁ ସମୟରେ ସେ ଭୂମିକାଗୁଡ଼ିକର ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ନିଭାଇବା ଆଶା କରାଯାଏ । ଏହି ଚରଣଗୁଡ଼ିକୁ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଚିତ୍ରରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଚିତ୍ର 2: ଆର୍ଥିକ ଜୀବନ ଚକ୍ର

[ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀ] [ଉପାର୍ଜନକର୍ତ୍ତା] [ଜୀବନସାଥୀ] [ପିତା/ମାତା] [ପ୍ରାବଧାନକର୍ତ୍ତା] [ରିତ୍ତ ଆବାସ] [ଅପକ୍ଷୟ ବର୍ଷ]

ଜୀବନ ଚରଣ ଏବଂ ପ୍ରାଥମିକତା

- a) **ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀ (ଧରନ୍ତୁ ବୟସ 20-25 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ):** ସେହି ଚରଣ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ତାର ଜ୍ଞାନ ଓ କୌଶଳର ବିକାଶ ସ୍ୱାରା ତାର ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥାଏ । ଜଣକର ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନପୋଷଣ ପାଇଁ ନିଧି ଆବଶ୍ୟକ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ମେଡିକାଲ କିମ୍ବା ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟର ଫିର୍କ କୁ ପୂରଣ କରିବା ।
- b) **ଉପାର୍ଜନକାରୀ (25 ବର୍ଷ ଆଗକୁ):** ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥାଏ ଏବଂ ବୋଧହୁଏ ତାର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଉପାର୍ଜନ କରେ ଓ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ତା' ପାଖରେ କିଛି ଅଧିକ ଟଙ୍କା ଥାଏ । ପରିବାର ଦାୟିତ୍ୱସବୁ ଥାଏ ଏବଂ ସେହି ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଯାହା ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ । ନିଜ ପାଖରେ ଟଙ୍କା ଥିବା ପାଇଁ ଜଣେ ସଂଚୟ ଓ ନିବେଶ ମଧ୍ୟ କରିପାରେ । ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ଜଣେ ଯୁବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ଗୃହ ରଣ ନିଏ ଏବଂ ଏକ ଘରେ ନିବେଶ କରିଥାଏ ।
- c) **ଭାଗାଦାର (ଧରନ୍ତୁ 28 - 30 ରେ ବିବାହ ହେବା ପରେ):** ସେହି ଚରଣ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ବିବାହ କରେ ଏବଂ ନିଜର ଏକ ପରିବାର ହୁଏ । ଏହା ନୂଆ ଆବଶ୍ୟକତାସବୁକୁ ସୃଷ୍ଟି କରେ ଯେପରିକି ଜଣକର ନିଜର ଘର, ବୋଧହୁଏ ଏକ କାର, ଉପଭୋଗ୍ୟ ସ୍ଥିର ଜିନିଷ ହେବା, ପିଲାମାନଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ଯୋଜନା କରିବା ଇତ୍ୟାଦି ।
- d) **ପିତା/ମାତା (ଧରନ୍ତୁ 28 ରୁ 35):** ସେହି ସବୁ ବର୍ଷ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅଧିକ ସନ୍ତାନଙ୍କ ପିତା/ମାତା ହୋଇଥାଏ । ଜଣକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ-ସେମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ତମ ସ୍କୁଲରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଇବା ଇତ୍ୟାଦି ।
- e) **ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତା (ଧରନ୍ତୁ ବୟସ 35 ଠାରୁ 55):** ସେହି ଚରଣ ଯେତେବେଳେ ପିଲାମାନେ କିଶୋରାବସ୍ଥାରେ ପହଞ୍ଚିଥିବେ, ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ହାଇସ୍କୁଲ ଓ କଲେଜ ସମୟକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ । ଜଣେ ନିଜର ପିଲାକୁ ଜୀବନର ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜସବୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଶିକ୍ଷାର

ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟ ବିଷୟରେ ଚିହ୍ନିତ ହୁଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ସେହି ରାଶି ପରିମାଣ ଉପରେ ବିଚାର କରନ୍ତୁ ଯାହାକୁ ଏକ ମେଡିକାଲ୍ କୋର୍ସ୍ ଯାହା ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ଧରି ଚାଲେ, ତାର ବିଭାଜନ କରିବାକୁ ରଖିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ । ଅନେକ ଭାରତୀୟ ଘରେ ଝିଅ ପିଲାମାନଙ୍କ ବିବାହ ଓ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ପାଇଁ ପ୍ରାବଧାନ କରିବା ଚିନ୍ତାର ଏକ ସଙ୍କଟମୟ କ୍ଷେତ୍ର । ବାସ୍ତବରେ, ପିଲାମାନଙ୍କ ବିବାହ ଓ ଶିକ୍ଷା ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଧିକାଂଶ ଭାରତୀୟ ପରିବାରଙ୍କ ପାଇଁ ସଂଘର୍ଷ ପାଇଁ ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅଟେ ।

f) **ଖାଲି ନିଲୟ ଆବାସୀ (ବୟସ 55 ଠାରୁ 65):** ପଦ ‘ଖାଲି ନିଲୟ ନିବାସୀ’ ର ନିହିତାର୍ଥ ହେଉଛି ସନ୍ତାନ ମାନେ ନିଲୟ [ଗୃହସ୍ଥି] କୁ ଖାଲି କରି, ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି । ଏହା ହେଉଛି ସେହି ସମୟ ଯେତେବେଳେ ପିଲାମାନେ ବିବାହ କରିଥିବେ ଏବଂ ବେଳେ ବେଳେ ପିତାମାତାଙ୍କୁ ଛାଡି, କାମ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିବେ । ଆଶା କରାଯାଏ ଯେ ଏହି ଚରଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଜଣେ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱସବୁ [ଯେମିତି କି ଗୃହ ରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବନ୍ଧକ] କୁ ରଖିମୁକ୍ତ କରିଦେଇଥିବ ଏବଂ ଅବସର ଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଏକ ନିଧି ନିର୍ମିତ କରି ସାରି ଥିବ । ଏହା ମଧ୍ୟ ସେହି ସମୟ ଯେତେବେଳେ ରକ୍ତ ଚାପ ଏବଂ ମଧୁମେହ ଭଳି ରୋଗଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକଟ ହେବା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି ଏବଂ ଜଣକର ଜୀବନକୁ ପୀଡ଼ିତ କରନ୍ତି । ଏହି ଚରଣରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା, ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ଏବଂ ଆୟର ସୁରକ୍ଷା ଅତି ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ।

g) **ଅବସର ଗ୍ରହଣ – ଗୋଧୂଳି/ସନ୍ଧ୍ୟା କାଳ (ବୟସ 60 ଏବଂ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ):** ସେହି ବୟସ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ସକ୍ରିୟ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଜୀବନର ଆବଶ୍ୟକତାସବୁକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ନିଜର ସଂଘର୍ଷକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରେ ଯେତେ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଭୟେ ଜୀବିତ ଅଛନ୍ତି, ପତି ଓ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଜୀବିତ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକ କେନ୍ଦ୍ର ବିନ୍ଦୁ ହୋଇଥାଏ । ଜଣେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମସ୍ୟା, ଯଥେଷ୍ଟ ଆୟ ଏବଂ ଏକାନ୍ତତା ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ମଧ୍ୟ ସେହି ସମୟ ହୋଇଥାଏ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ଜୀବନର ଗୁଣବତ୍ତା ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ଏବଂ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଜିନିଷ ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ଯାହା ଜଣେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲା କିନ୍ତୁ ହାସଲ କରି ପାରି ନ ଥିଲା – ଯେପରିକି ଏକ ସଉକକୁ ଆଗେ ବଢ଼ାଇବା କିମ୍ବା ଏକ ଦୀର୍ଘ ଛୁଟି କିମ୍ବା ତୀର୍ଥଯାତ୍ରାରେ ଯିବା । ଜଣେ ସୁନ୍ଦର ରୂପେ କିମ୍ବା ଦାରିଦ୍ର୍ୟତାରେ ବୟସକୁ ଆଗକୁ ବଢ଼ାଇବା, ତାହା ନିର୍ଭର କରିବ ତାହା ଉପରେ ଯେତେ ରାଶି ପରିମାଣର ପ୍ରାବଧାନ ସେ ଏହି ସମୟ ପାଇଁ କରିଥିବ ।

ଯେପରିକି ଆମେମାନେ ଉପରେ ଦେଖି ପାରିଲେ, ଆର୍ଥିକ ଜୀବନ ଚକ୍ରର ତିନି ଚରଣ ଅଛି : ଏକ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀ କିମ୍ବା ପୂର୍ଣ୍ଣ-ଚାକିରୀ ଚରଣ; ରୋଜଗାର/କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଚରଣ ଯାହା 18 ଠାରୁ 25 ବର୍ଷ ବୟସ ମଧ୍ୟରେ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଏବଂ 35 ଠାରୁ 40 ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲୁ ରହେ; ଏବଂ ଜଣେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ବନ୍ଦ କରିବା ପରେ ଅବସର ଗ୍ରହଣ ସମୟ ।

3. ଜଣେ ବିଭିନ୍ନ ଆର୍ଥିକ ସମ୍ପତ୍ତି ସଂଘର୍ଷ କରିବା ଓ କ୍ରୟ କରିବା କାହିଁକି ଆବଶ୍ୟକ କରେ?

କାରଣ ହେଉଛି ଯେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚରଣରେ, ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ଏକ ବିଶେଷ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ, ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଆବଶ୍ୟକତା ଉପୁଜିଥାଏ ଯେଉଁଥିପାଇଁ ନିଧି ଯୋଗାଇବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଯେତେବେଳେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ବିବାହ କରେ ଏବଂ ତା' ନିଜର ଏକ ପରିବାର ଆରମ୍ଭ କରେ, ତା' ପାଇଁ ତା' ନିଜର ଏକ ଘର ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ । ଯେତେବେଳେ ପିଲାମାନେ ବଡ଼ ହୁଅନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଉଚ୍ଚତର ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ନିଧିର ଆବଶ୍ୟକତା ହୁଏ । ଯେତେବେଳେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟମ ବୟସ ପାର ହୋଇଥାଏ, ଚିକିତ୍ସା ହୋଇଥାଏ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ପାଇଁ ଅର୍ଥ ଓ ଅବସରଗ୍ରହଣ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂଚିତ କରି ରଖିବା ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଜଣକୁ ପିଲାମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ଏବଂ ଏକ ବୋଝ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇ ନ ଥାଏ । ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ସମ୍ମାନର ସହିତ ବଞ୍ଚିବା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ।

ସଂଚୟ – ନିବେଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଦୁଇଟି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଏ ।

i. ଉପଭୋଗ ର ବିଲମ୍ବନ: ବର୍ତ୍ତମାନ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ଉପଭୋଗ ମଧ୍ୟରେ ସଂସାଧନର ଆବଶ୍ୟକ

ii. ଦ୍ରବତାକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା (କିମ୍ବା ପ୍ରସ୍ତୁତ କ୍ରୟକରିବାର କ୍ଷମତା) କମ୍ ଦ୍ରବ ସମ୍ପତ୍ତିର ବଦଳରେ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀର ଅର୍ଥ ହେବ ଏକ ଚୁକ୍ତି ଯାହା କମ୍ ଦ୍ରବ ଅଟେ, ତା' ବିନିମୟରେ ଟଙ୍କା ନେବା ।

ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଉଭୟ ପ୍ରକାରର ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ । ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ସଂଚୟ କରିବା ପାଇଁ ଜଣକୁ ଯୋଜନା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବିଭିନ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତା ଯାହା ଭବିଷ୍ୟତରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବ, ତାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ବିବେକ ଶୀଳ ରୂପେ ନିବେଶ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

4. ବୈୟକ୍ତିକ ଆବଶ୍ୟକତା

ଯଦି ଆମେ ଜୀବନ ଚକ୍ରର ଚରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିବା ଯାହା ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି, ଆମେ ଦେଖିବା ଯେ ତିନି ପ୍ରକାରର ଆବଶ୍ୟକତା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ । ଏଥିରୁ ତିନି ପ୍ରକାରର ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।

a) ଭବିଷ୍ୟତ କାରବାର ସମ୍ପନ୍ନ କରିବା

ପ୍ରଥମ ସମୂହର ଆବଶ୍ୟକତା ଖର୍ଚ୍ଚର ଶୃଙ୍ଖଳାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ପାଇଁ ନିଧିଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ ଯାହା ଜୀବନ ଚକ୍ରର ବିଭିନ୍ନ ରଣରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବା ଆଶା କରାଯାଏ । ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ସେଭଲିଆ ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ:

i. ବିଶେଷ କାରବାର ଆବଶ୍ୟକତା: ଯେଉଁସବୁ ବିଶେଷ ଜୀବନ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଆଆନ୍ତି ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ସଂସାଧନର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଆଗ୍ନିତମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚତର ଶିକ୍ଷା/ବିବାହ; କିମ୍ବା ଏକ ଘର କିମ୍ବା ଉପଭୋକ୍ତା ସ୍ଥାୟୀ ବସ୍ତୁ

ii. ସାଧାରଣ କାରବାର ଆବଶ୍ୟକତା: କୌଣସି ବିଶେଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନ କରି ବର୍ତ୍ତମାନର ଉପଭୋଗଠାରୁ ଅଲଗା ରଖାଯାଇଥିବା ରାଶି –ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଲୋକପ୍ରିୟ ହିସାବରେ 'ଭବିଷ୍ୟତ ପ୍ରାବଧାନ' କୁହାଯାଇଥାଏ ।

b) ଆକସ୍ମିକତାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା

ଆକସ୍ମିକତାଗୁଡ଼ିକ ହୋଇଥାନ୍ତି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଜୀବନ ଘଟଣାସବୁ ଯାହା ଅତ୍ୟଧିକ ନିଧି ଆବଶ୍ୟକ କରିପାରନ୍ତି । ଏ ସବୁକୁ ଚଳିତ ଆୟଠାରୁ ପୂରଣ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ନିଧି ରଖାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଘଟଣା, ଯେପରିକି ମୃତ୍ୟୁ ଏବଂ ବିକଳାଙ୍ଗତା କିମ୍ବା ଅଣ-ନିୟୁକ୍ତି, ଫଳରେ ଆୟର ହାନି ହୋଇଥାଏ । ଅନ୍ୟସବୁ, ଯେପରିକି ନିଆଁ ଫଳରେ ସମ୍ପତ୍ତିର ହାନି ହୋଇପାରେ ।

ସେଭଳିଆ ଆବଶ୍ୟକତାସବୁର ଧ୍ୟାନ ବୀମା ଜରିଆରେ ରଖାଯାଇପାରେ, ଯଦି ସେଗୁଡ଼ିକର ଘଟିବାର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା କମ୍ ଥାଏ କିନ୍ତୁ ପ୍ରଭାବର ମୂଲ୍ୟ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ । ଏକ ରିଜର୍ଭ ରୂପେ ଦ୍ରବର ଅଧିକାଂଶ ରାଶିକୁ ଅଲଗା ରଖି ଜଣେ ବିକଳ ରୂପେ ସେଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇପାରେ ।

c) ଧନ ସଂଚୟକରଣ

ସଂଚୟକରଣ ଅଭିପ୍ରେରଣା ଅନୁକୂଳ ବଜାର ସୁଯୋଗର ଲାଭ ଉଠାଇ, ଧନ ସଂଚୟ କରିବା ପାଇଁ ନିବେଶ କରିବାକୁ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆକାଂକ୍ଷାକୁ ସୂଚୀତ କରେ । ନିବେଶ କରିବାର ସମୟରେ କିଛି ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ନେଇ ପାରନ୍ତି, ଯେତେବେଳେ କି କିଛି ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ଉଚ୍ଚ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ଅଧିକ ସଙ୍କଟ ବହନ କରିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛୁକ ହୋଇ ପାରନ୍ତି । ଉଚ୍ଚ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ଇଚ୍ଛା ରହିପାରେ କାରଣ ଏହା ଅଧିକ ଶୀଘ୍ରତାର ସହ ଜଣକର ଧନ କିମ୍ବା ଶୁଦ୍ଧ ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଧନକୁ ସ୍ଵାଧୀନତା, ଉଦ୍ୟୋଗ (ଉପକ୍ରମ), କ୍ଷମତା ଓ ପ୍ରଭାବ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ।

5. ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦ

ଉପରୋକ୍ତ ଆବଶ୍ୟକତା ସମୂହର ଅନୁରୂପ ଆର୍ଥିକ ବଜାରରେ ତିନି ପ୍ରକାରର ଉତ୍ପାଦ ଉପଲବ୍ଧ ଥାଆନ୍ତି:

କାରବାର ସମ୍ପର୍କୀୟ ଉତ୍ପାଦ	ବ୍ୟାଙ୍କ ଜମା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂଚୟ ସାଧନ ଯାହା ଜଣକ ପାଖରେ ଉଚିତ୍ ସମୟରେ ଓ ଉଚିତ୍ ମାତ୍ରାରେ ଯଥେଷ୍ଟ କ୍ରୟ କରିବାର କ୍ଷମତା (ଦ୍ରବତା) ରଖିବା ପାଇଁ ସମ୍ପନ୍ନ କରିଥାଏ ।
ବୀମା ଭଳି ଆକର୍ଷକତା ଉତ୍ପାଦ	ଏମାନେ ବଡ଼ ବଡ଼ ହାନି ଯାହାଦ୍ଵାରା ହଠାତ୍ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଘଟଣା ଘଟିବାରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାଉ, ତା' ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି ।
ଧନ ସଂଚୟକରଣ ଉତ୍ପାଦ	ଶେୟାର୍ ଏବଂ ଅଧିକ ଲାଭ ପ୍ରଦାନକାରୀ ବସ୍ତୁ କିମ୍ବା ଭୁ ସମ୍ପତ୍ତି ଏଭଳି ଉତ୍ପାଦର ଉଦାହରଣ ଅଟନ୍ତି । ଏଠି ଅଧିକ ଟଙ୍କା ଉପାର୍ଜନ କରିବାକୁ ଟଙ୍କା ବାନ୍ଧିବା (ସମର୍ପଣ କରିବା) ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିବେଶ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଖରେ ସାଧାରଣତଃ ଉପରୋକ୍ତ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକତାର ମିଶ୍ରଣ ରହିପାରେ ଏବଂ ଏ ପ୍ରକାରେ ତା' ପାଖରେ ସମସ୍ତ ତିନି ପ୍ରକାରର ଉତ୍ପାଦ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ମୋଟାମୋଟି ରୂପେ ଜଣେ କହିପାରେ:

- i. ସଂଚୟ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି – ନଗଦ ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଁ
- ii. ବୀମା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି – ଅନିଶ୍ଚିତତା ବିରୁଦ୍ଧରେ
- iii. ନିବେଶ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି – ଧନ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ

6. ସଙ୍କଟ ପ୍ରୋଫାଇଲ୍ (ଜାଆ) ଏବଂ ନିବେଶ

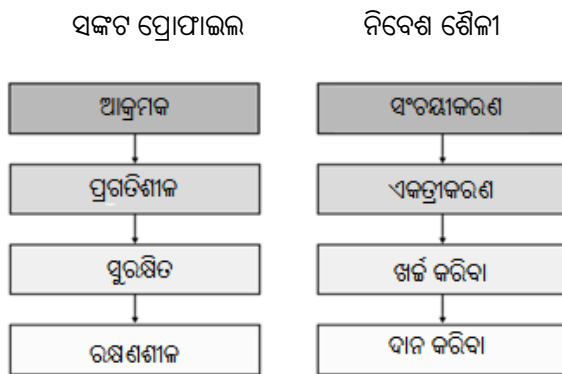
ଯେହେତୁ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଜୀବନ ଚକ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ଚରଣ ଦେଇ ଗତି କରେ, ଯୁବା ଉପାର୍ଜନକାରୀ ଠାରୁ ମଧ୍ୟମ ବୟସ ଆଡ଼େ ଏବଂ ତା' ପରେ ଜଣକର କାର୍ଯ୍ୟ ଜୀବନର ଅନ୍ତିମ ସମୟ ଆଡ଼େ । ସଙ୍କଟ ପ୍ରୋଫାଇଲ୍, ସଙ୍କଟନେବା ଆଡ଼େ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣର ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥାଏ ।

ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ଯୁବାବସ୍ଥାରେ ଥାଏ, ସେ ଅତ୍ୟଧିକ ଆକ୍ରାମକ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଯେତେ ଅଧିକ ଧନ ସମ୍ପର୍କ, ସେତେ ସଂତନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ସଙ୍କଟ ବହନ କରିବାକୁ ଚାହଁ ପାରେ । ଯେତେବେଳେ ସମୟ ଗଢ଼ିଚାଲେ ଅବଶ୍ୟ, ନିବେଶ କରିବାରେ ଜଣେ ଅଧିକ ବିବେକଶୀଳ ଏବଂ ସତର୍କ ହୋଇପାରେ । ଜଣେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତା' ନିବେଶସବୁକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ଓ ସମ୍ବେଦନ କରିବାରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରହେ ।

ଅନ୍ତିମରେ, ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ଅବସରଗ୍ରହଣ ନିକଟତର ହୁଏ, ସେ ଅଧିକ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ହୋଇପାରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଏକ କର୍ପସ୍ ରଖିବା ଯେଉଁଠାରୁ ସେ ଅବସରଗ୍ରହଣ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିପାରେ । ଜଣେ ନିଜ ଛୁଆମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଦାନ/ଉପହାର ଦେବା, ପରୋପକାରୀ ସଂସ୍ଥାକୁ ଦାନ ଦେବା ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରିପାରେ ।

ପ୍ରୋଫାଇଲ୍ ସହିତ ତାଳ ଦେବା ପାଇଁ ଜଣକର ନିବେଶ ଶୈଳୀ ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହାକୁ ନିମ୍ନରେ ସୂଚୀତ କରାଯାଇଛି:

ଚିତ୍ର 3 : ସଙ୍କଟ ପ୍ରୋଫାଇଲ୍ ଏବଂ ନିବେଶ ଶୈଳୀ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଘଟଣା ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଶେଷ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ?

- I. ବୀମା
- II. କାରବାର ସମ୍ପର୍କୀୟ ଉତ୍ପାଦ ଯେପରି କି ବ୍ୟାଙ୍କ ନିଶ୍ଚିତ ଜମା
- III. ଶେୟାର୍
- IV. ଡିବେଣ୍ଡର୍

B. ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନାର ଭୂମିକା

1. ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା

ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନାର ହେଉଛି ଉପଯୁକ୍ତ ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକର ସୁପାରିଶ କରିବା ମାଧ୍ୟମରେ ବିଭିନ୍ନ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ/ଅନପେକ୍ଷିତ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବାକୁ ଏକ ରୋଡ୍ ମ୍ୟାପ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାପାଇଁ, ଗ୍ରାହକର ସଙ୍କଟ

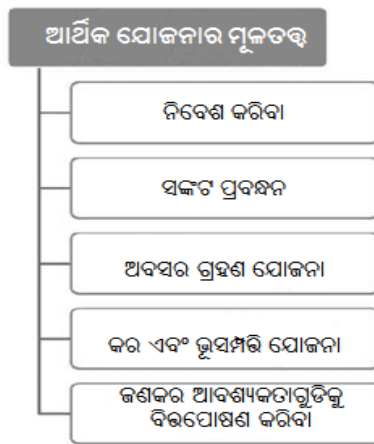
ପ୍ରୋଫାଇଲ୍ ଏବଂ ଆୟ ସହିତ ତାର ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକର ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ର ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନାର ମୂଳତତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି:

- ✓ ନିବେଶ କରିବା-ଜଣକର ସଙ୍କଟ ଗ୍ରହଣ କରିବାର କ୍ଷୁଧା ଆଧାରରେ ସମ୍ପତ୍ତି ଆବଣ୍ଟିତ କରିବା,
- ✓ ସଙ୍କଟ ପ୍ରବନ୍ଧନ
- ✓ ଅବସରଗ୍ରହଣ ଯୋଜନା
- ✓ କର ଏବଂ ଭୁସମ୍ପତ୍ତି ଯୋଜନା, ଏବଂ
- ✓ ଜଣକର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ବିଭାଜନୀୟ କରିବା

ସଂକ୍ଷେପରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା 360 ଡିଗ୍ରୀ ଯୋଜନା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରେ ।

ଚିତ୍ର 4: ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନାର ମୂଳତତ୍ତ୍ୱ

2. ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନାର ଭୂମିକା

ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଏକ ନୂଆ ଅଧ୍ୟୟନ ବିଷୟ ନୁହେଁ । ଆମର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସରଳ ରୂପେ ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉଥିଲା । ସେତେବେଳେ ସୀମିତ ନିବେଶ ବିକଳ ଥିଲା । କିଛି ଦଶନ୍ଧି ପୂର୍ବରୁ ଅନେକ ଲୋକ ଇଞ୍ଚିଟୀ ନିବେଶକୁ କୁଆ ଖେଳିବା ସଦୃଶ ବିଚାର କରୁଥିଲେ । ସଂଚୟଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକାଂଶତଃ ବ୍ୟାଙ୍କ ଜମା, ଡାକ ସଂଚୟ ଯୋଜନା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ ଆୟ ସାଧନରେ ରଖାଯାଉଥିଲା । ଆମ ସମାଜ ଓ ଆମ ଗ୍ରାହକମାନେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ବ୍ୟାଲେଞ୍ଜସବୁ ଆଜିକାଲି ବହୁତ ଅଲଗା ଅଟେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ହେଉଛନ୍ତି:

i. ଯୌଥ ପରିବାରର ବିଘଟନ

ଯୌଥ ପରିବାର, କେବଳ ପିତା,ମାତା ଓ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ, ଏକଳ ପରିବାରର ରୂପ ନେଇଛି । ଏହି ପରିବାରର ପାରମ୍ପରିକ ପ୍ରଧାନ ଓ ଉପାର୍ଜନକାରୀ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ସ୍ୱୟଂ ନିଜର ଏବଂ ନିଜର ନିକଟତମ ପରିବାରର ଯତ୍ନ ନେବାର ଦାୟିତ୍ୱ ନେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଏଇଥିପାଇଁ ଏକ ପ୍ରୋଫେଶନାଲ୍ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନାକାରୀଠାରୁ ଅଧିକ ରୂପେ ଉପଯୁକ୍ତ ଯୋଜନା ଓ ପରାମର୍ଶର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ ।

ii. ବହୁବିଧ ନିବେଶ ବିକଳ

ସମ୍ପତ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ଆଜିକାଲି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମାତ୍ରାର ସଙ୍କଟ ଏବଂ ରିଟର୍ଣ୍ଣ (ପ୍ରତିଫଳ) ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ନିବେଶ ସାଧନ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଆର୍ଥିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ, ଜଣକ ବିବେକପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଚୟନ କରିବାକୁ ଏବଂ ତାର ସଙ୍କଟ ଗ୍ରହଣ କରିବାର କ୍ଷମା ଆଧାରରେ ଉଚିତ୍ ନିବେଶର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଜଣକର ସମ୍ପତ୍ତି ଆବଶ୍ୟକରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ ।

iii. ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉଥିବା ଜୀବନଶୈଳୀ

ତୁରନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ଆଜିକାଲିର ଢଙ୍ଗ ହୋଇଯାଇଛି ବୋଲି ଜଣାପଡ଼େ । ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଜ ପାଖରେ ସର୍ବାଧୁନିକ ମୋବାଇଲ ଫୋନ, କାର, ବଡ଼ ଘର, ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କବର ସଦସ୍ୟତା ରହିବା ଚାହାନ୍ତି । ଏଇ ଆକାଂକ୍ଷାସବୁକୁ ପୂରଣ ପାଇଁ, ଲୋକମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଧାର କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ରଣକୁ ପରିଶୋଧ କରିବାରେ ସେମାନଙ୍କ ଆୟର ଏକ ବଡ଼ ଭାଗ ବ୍ୟୟ କରିଥାନ୍ତି ଯାହା ଫଳରେ ସଂଚୟ କରିବାର କମ୍ ସୁଯୋଗ ପାଆନ୍ତି । ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଜଣକର ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ରୂପେ ଯୋଜନା କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ଯାହା ଫଳରେ ଜଣେ ଅନାବଶ୍ୟକ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ କମ୍ କରିପାରିବ ଏବଂ ତା' ବର୍ତ୍ତମାନର ଜୀବନ ସ୍ତର ବଜାୟ ରଖିବା ସହିତ ଏହାକୁ ସମୟକ୍ରମେ ଉନ୍ନତ କରିପାରିବ ।

iv. ମୁଦ୍ରାସ୍ଫୀତି

ମୁଦ୍ରାସ୍ଫୀତି ହେଉଛି ଏକ ସମୟାବଧି ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଜିନିଷପତ୍ର ଓ ସେବାର ମୂଲ୍ୟର ସାଧାରଣ ସ୍ତରରେ ବୃଦ୍ଧି । ଏହା ଫଳରେ ଟଙ୍କାର ମୂଲ୍ୟରେ ପତନ ହୋଇଥାଏ । ପରିଣାମ ସ୍ଵରୂପ, ଟଙ୍କାର କ୍ରୟ କରିବାର କ୍ଷମତାର ହ୍ରାସ ହୋଇଯାଏ । ମୁଦ୍ରାସ୍ଫୀତି ଅବସରଗ୍ରହଣ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ବିନାଶ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ । ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ଯେ ଜଣେ ମୁଦ୍ରାସ୍ଫୀତିର ମୁକାବିଲା କରାବାରେ ସୁସଜ୍ଜିତ ଅଛି, ବିଶେଷରୂପେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ।

v. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆକଳ୍ପିକତା ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକତା

ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଚିକିତ୍ସାୟ ଆକଳ୍ପିକତା ଓ କର ଦାୟିତ୍ଵ ଭଳି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ଆବଶ୍ୟକତା ଓ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ ସବୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାରେ ମଧ୍ୟ ସକ୍ଷମ କରାଏ । ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏହା ବି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ସେମାନଙ୍କ ଧନ ଓ ସମ୍ପତ୍ତି ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ନିର୍ବାଧରେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରିୟ ଜନଙ୍କ ହାତକୁ ଯାଉଛି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତା ବି ରହିଥାଏ ଯେପରି ଜଣକର ଜୀବନ କାଳ ଏବଂ ତା' ପରେ ମଧ୍ୟ ପରୋପକାର କରିବା କିମ୍ବା କେତେକ ସାମାଜିକ ଓ ଧାର୍ମିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ପୂରଣ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା । ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ହେଉଛି ଏହି ସବୁକୁ ହାସଲ କରିବାର ମାଧ୍ୟମ ।

3. ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଆରମ୍ଭ କରିବାର ଉଚିତ୍ ସମୟ କେବେ ଅଟେ ?

ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା କେବଳ ଧନୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ବାସ୍ତବରେ, ଆଦର୍ଶ ରୂପେ ଜଣେ ଜଣକର ପ୍ରଥମ ଦରମା ପାଇବାଠାରୁ ହିଁ ଏହାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ୍ । କହିବାକୁ ସେମିତି କୌଣସି ଆରମ୍ଭ ବିନ୍ଦୁ ନାହିଁ କେବେଠୁ ଜଣେ ଯୋଜନା ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଅବଶ୍ୟ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅଛି ଯାହା ଆମର ମାର୍ଗ ଦର୍ଶନ କରିପାରେ – ଆମର ନିବେଶର ସମୟାବଧି ଯେତେବେଳେ ଦୀର୍ଘ ହୁଏ, ସେତେ ଗୁଣ ତାହା ଅଧିକ ହେବ ।

ତେଣୁକରି ଜଣେ ଶୀଘ୍ର ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ୍ । ତେବେ ଯାଇ ଜଣକର ନିବେଶ ସମୟର ଅଧିକ ଲାଭ ପାଇବ । ପୁନଃ, ଯୋଜନା କେବଳ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ହୋଇ ନ ଥାଏ । ଏହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ଅଟେ । ଜଣକର ଆର୍ଥିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ, ଜଣକୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଏକ ଶୁଦ୍ଧାନ୍ତ ପଦ୍ଧତିର ପାଳନ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ପ୍ରତି ଏକ ଅଣ-ଯୋଜନାବଦ୍ଧ, ଆବେଶପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ବିପତ୍ତିର ଗୋଟିଏ ମୂଖ୍ୟ କାରଣ ହୋଇଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ

ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ସମୟ କେତେବେଳେ ହୋଇଥାଏ?

- I. ଅବସରଗ୍ରହଣ ପରେ
- II. ଜଣେ ତାହାର ପ୍ରଥମ ଦରମା ପାଇବା ପରେ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ହୋଇପାରେ
- III. ବିବାହ ପରେ
- IV. ଜଣେ ଧନୀ ହେବା ପରେ କେବଳ

C. ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା - ପ୍ରକାର

ଆସନ୍ତୁ ଏବେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ପ୍ରୟୋଗ ଆଡ଼େ ଦେଖିବା ଯାହାକୁ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି କରିବାର ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ।

ଚିତ୍ର 5 : ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ପରାମର୍ଶଦାତା ସେବା

ବିଭିନ୍ନ ପରାମର୍ଶଦାତା ସେବାକୁ ବିଚାର କରନ୍ତୁ ଯାହାକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ । ସେଭଳି ଛଅଟି କ୍ଷେତ୍ର ଅଛି ଯାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥାଏ

- ✓ ନଗଦ ଯୋଜନା
- ✓ ନିବେଶ ଯୋଜନା
- ✓ ବୀମା ଯୋଜନା

- ✓ ଅବସରଗ୍ରହଣ ଯୋଜନା
- ✓ ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ଯୋଜନା
- ✓ କର ଯୋଜନା

1. ନଗଦ ଯୋଜନା

ନଗଦ ପ୍ରବାହର ପ୍ରବନ୍ଧନ କରିବାରୁ ଦୁଇଟି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରହିଛି ।

- i. ଆୟ ଓ ବ୍ୟୟର ପ୍ରବନ୍ଧନ କରିବା ଯେଉଁଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଦ୍ରବ ସମ୍ପତ୍ତିର ରିଜର୍ଭ ସ୍ଥାପିତ କରିବା ଏବଂ ରକ୍ଷଣ କରିବା
- ii. ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ରୂପେ ନଗଦର ଏକ ଅଧିକ୍ଷେଷ ସଂଚୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଏବଂ ତାହାର ରକ୍ଷଣା କରିବା ।

ନଗଦ ଯୋଜନାରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଚରଣ ଜଡ଼ିତ ଥାଏ । ଜଣେ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଏକ ବଜେଟ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ତା' ଆୟ ଓ ବ୍ୟୟ ପ୍ରବାହକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ଉଚିତ୍ କେତେ ପରିମାଣର ସ୍ଥାୟୀ ଓ ଏକ ମୋଟା ମୂଲ୍ୟ ଲାଗିଛି, ଏହାକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପାଇଁ । ଯେତେବେଳେ ନିଶ୍ଚିତ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ସହଜରୂପେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଜଣେ ସେହିସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଯାହା ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଅଟେ । ସେସବୁକୁ କମ୍, ବିଳମ୍ବିତ ଓ ପ୍ରବନ୍ଧିତ କରିପାରେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଚରଣ ହେଉଛି ସମଗ୍ର ବର୍ଷର ଭବିଷ୍ୟତ ମାସିକ ଆୟ ଓ ବ୍ୟୟର ପୂର୍ବାନୁମାନ କରିବା ଏବଂ ଏହିସବୁ ନଗଦ ପ୍ରବାହକୁ ପ୍ରବନ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଯୋଜନାର ଅଭିକଳ୍ପନା କରିବା ।

ନଗଦ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅନ୍ୟ ଏକ ଭାଗ ହେଉଛି ବିବେକାଧୀନ ଆୟକୁ ସର୍ବାଧିକ କରିବା ପାଇଁ ଉପାୟ ଡିଜାଇନ କରିବା ।

ଉଦାହରଣ

- ଜଣେ ନିଜର ଅବଶିଷ୍ଟ ଦେୟ ରାଶିକୁ ପୁନର୍ଗଠିତ କରିପାରେ ।
- ଜଣେ ବାକି ରହିଥିବା କ୍ରେଡିଟ୍ କାର୍ଡ ରାଶିକୁ ଏକାକୃତ କରି ଏବଂ କମ୍ ସୁଧରେ ଏକ ବ୍ୟାଙ୍କ ରଣ ଜରିଆରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଣୋଧ କରି ପୂରଣ କରିପାରେ ।
- ଜଣେ ତା' ନିବେଶସବୁ ସ୍ୱାରା ଅଧିକ ଆୟ ଉପାର୍ଜିତ କରିବାକୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପୁନଃଆବଣ୍ଟିତ କରିପାରେ ।

2. ବୀମା ଯୋଜନା

କେତେକ ସଙ୍କଟ ଅଛନ୍ତି ଯାହାର ସମ୍ମୁଖୀନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯାହା ସେମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆର୍ଥିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବାଠାରୁ ଦୂରରେ ରଖିପାରେ । ବୀମା ଯୋଜନା ସେହିସବୁ ସଙ୍କଟ ବରୁଦ୍ଧରେ ଆବଶ୍ୟକ ବୀମା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରେ ।

ଏଇଠି କାର୍ଯ୍ୟଟି ହେଉଛି କେତେ ପରିମାଣର ବୀମା ଆବଶ୍ୟକ ହେବା, ତାହାର ଆକଳନ କରିବା ଏବଂ କେଉଁ ପ୍ରକାରର ପଲିସୀ ସର୍ବାଧିକ ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ, ତାହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ।

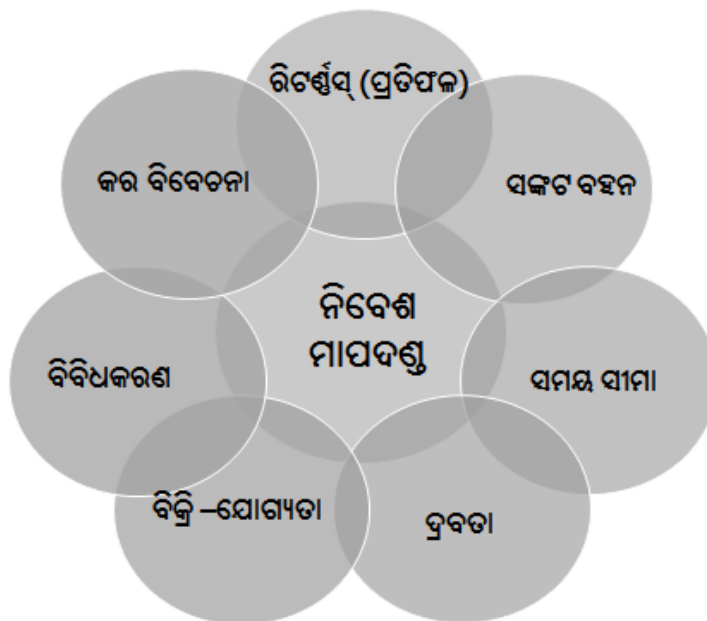
- i. ଜୀବନ ବୀମାକୁ, ଉପାର୍ଜନକାରୀର ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁର ଘଟଣାରେ ଆଶ୍ରିତମାନଙ୍କ ଆୟ ଓ ବ୍ୟୟକୁ ଆକଳନ କରି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇପାରେ ।
- ii. ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଆବଶ୍ୟକତାସବୁକୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତିକରଣ ବ୍ୟୟ ରୂପେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କିତ କରାଯାଇପାରେ ଯାହା କୌଣସି ପରିବାର ଚିକିତ୍ସାୟ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଥାଏ ।
 - a. ଅନ୍ତିମରେ ଜଣକର ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ବୀମାକୁ, ହାନିର ସଙ୍କଟଠାରୁ ଜଣକର ଘର/ଗାଡ଼ି/କାରଖାନା ଇତ୍ୟାଦିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ପ୍ରକାର ଓ ମାତ୍ରା ରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ ।

3. ନିବେଶ ଯୋଜନା

ନିବେଶ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ସଠିକ୍ ଉପାୟ ନାହିଁ । କେଉଁଟା ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ, ଏହା ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ନିବେଶ ଯୋଜନା ହେଉଛି ସବୁଠୁ ଉପଯୁକ୍ତ ନିବେଶ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତି ଆବଶ୍ୟକ ପଦ୍ଧତି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବାର ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାହା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ସଙ୍କଟ ଗ୍ରହଣ କରିବାର କ୍ଷୁଧା, ଆର୍ଥିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ଏହି ସବୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ସମୟ ସମୀପ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇଥାଏ ।

a) ନିବେଶ ମାପଦଣ୍ଡ

ଚିତ୍ର 6: ନିବେଶ ମାପଦଣ୍ଡ

ପ୍ରଥମ ଚରଣ ଏଇଠି ହେଉଛି କେତେକ ନିବେଶ ମାପଦଣ୍ଡକୁ ପରିଭାଷିତ କରିବା । ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି :

- i. ରିଟର୍ଣ୍ଣସ୍ (ପ୍ରତିଫଳ): ନିବେଶ ଉପରେ ରିଟର୍ଣ୍ଣସ୍ (ପ୍ରତିଫଳ) ଅନେକ ସମୟରେ ସବୁଠୁ ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ମାପଦଣ୍ଡ ହୋଇଥାଏ ଯାହାକୁ ଲୋକେ ଚାହାଁନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଅର୍ଥର ନିବେଶ କରନ୍ତି । ରିଟର୍ଣ୍ଣର ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିଥାଏ ଏକ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ନିବେଶଠାରୁ ଜଣକର ଧନ କେତେ ଶୀଘ୍ର ବଢ଼ିବ । ରିଟର୍ଣ୍ଣସ୍ ର ଭୂମିକାର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯାଇପାରେ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ 'ଚକ୍ରବୃତ୍ତିର ଶକ୍ତି' କୁ ବିଚାର କରେ । ଉଦାହରଣ

ସ୍ୱରୂପ, ଯଦି ଟ.1000 ର ରାଶି ପରିମାଣକୁ ୮% ସୁଧ ହାରରେ ନିବେଶ କରାଯାଏ, ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷର ଶେଷରେ, ଏହା ସଂଚୟ କରିବ ଟ 1469 ଏବଂ 10 ବର୍ଷ ଶେଷରେ ଏହା ଦ୍ୱିଗୁଣଠାରୁ ଅଧିକ ହେବ ଓ ଟ 2159 ରେ ପହଞ୍ଚିବ । ରିଟର୍ଣ୍ଣସ୍ୱର ଏହି ପ୍ରତ୍ୟାଶା ଯାହା ଧନ ସଂଚୟ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ହେଉଛି ନିବେଶର ମୁଖ୍ୟ ଅଭିପ୍ରାୟ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ । ତତ୍ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ଜଣେ ନିଶ୍ଚୟ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଉଚିତ୍ ଯେ ଉଚ୍ଚତର ପ୍ରତିଫଳର ହାର ସାଧାରଣତଃ ଉଚ୍ଚତର ସ୍ତରର ସଙ୍କଟ ର ସହବର୍ତ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଜଣକୁ ପ୍ରତିଫଳ ଓ ସଙ୍କଟ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟାପାର କାରବାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଏହାଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ସଙ୍କଟ ବହନ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ,

- ii. ସଙ୍କଟ ବହନ: ଏକ ନିବେଶ କ୍ରୟ କରିବାରେ କେତେ ପରିମାଣର ସଙ୍କଟ ଜଣେ ନେବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଛି, ଏହାର ଏକ ମାପ ।
- iii. ସମୟ ସୀମା: ଏକ ଆର୍ଥିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରିବାକୁ ଏହା ଉପଲକ୍ଷ ସମୟର ପରିମାଣ ଅଟେ । ଯଦି ସମୟ ସୀମା ଦୀର୍ଘ ହୁଏ, ଅଜ୍ଞାବଧି ଦାୟିତ୍ୱ ବିଷୟରେ କମ୍ ଚିନ୍ତା ରହେ । ଜଣେ ଦୀର୍ଘତର ଅବଧି ପାଇଁ କମ୍ ଦ୍ରବ ପରିସମ୍ପତ୍ତି, ଯାହା ଉଚ୍ଚତର ପ୍ରତିଫଳ ଦେବ, ସେଥିରେ ନିବେଶ କରିପାରେ ।
- iv. ଦ୍ରବତା: ସୀମିତ ନିବେଶ କ୍ଷମତା ଥିବା, କିମ୍ବା ଅନିଶ୍ଚିତ ଆୟ ଓ ବ୍ୟୟ ପ୍ରବାହ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ, କିମ୍ବା ଯେଉଁମାନେ ଏକ ବିଶେଷ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ନିବେଶ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ଦ୍ରବତା ଉପରେ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ହେବେ [ଏହା ନିବେଶକୁ ମୂଲ୍ୟର ହାନି ବିନା ନଗଦରେ ପରିଣତ କରିବାର କ୍ଷମତାକୁ ସୂଚୀତ କରେ]
- v. ବିକ୍ରି-ଯୋଗ୍ୟତା: ସେହି ସହଜତା ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଏକ ପରିସମ୍ପତ୍ତିକୁ କିଣାଯାଇପାରେ ବିକ୍ରି କରାଯାଇପାରେ ।
- vi. ବିବିଧକରଣ: ବିସ୍ତାର ଯେତେ ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଙ୍କଟକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଜଣେ ନିବେଶସବୁକୁ ବିବିଧ କିମ୍ବା ପ୍ରସାରିତ କରିବା ପାଇଁ ଚାହେଁ ।
- vii. କର: ଅନେକ ନିବେଶ କିଛି ଆୟକର ଲାଭ ଦେଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ଜଣେ ବିଭିନ୍ନ ନିବେଶର କର-ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରତିଫଳକୁ ବିଚାର କରିବା ପସନ୍ଦ କରିପାରେ ।

b) ଉପଯୁକ୍ତ ନିବେଶ ସାଧନର ଚୟନ

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଚରଣ ହେଉଛି ଉପରୋକ୍ତ ମାପଦଣ୍ଡ ଆଧାରରେ ଉପଯୁକ୍ତ ନିବେଶ ସାଧନର ଚୟନ । ବାସ୍ତବ ଚୟନ ପ୍ରତିଫଳ ଓ ସଙ୍କଟ ବିଷୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରତ୍ୟାଶା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ ।

ଭାରତରେ ବିବିଧ ପ୍ରକାରର ଉତ୍ପାଦ ଅଛନ୍ତି ଯାହାକୁ ନିବେଶ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ । ଏସବୁରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି:

- ✓ ବ୍ୟାଙ୍କ/କର୍ପୋରେଟ୍ ମାନଙ୍କରେ ନିଶ୍ଚିତ ଜମା,
- ✓ ଡାକ ଘରର କ୍ଷୁଦ୍ର ସଂଚୟ ଯୋଜନା,
- ✓ ଶେୟାର୍ ଗୁଡ଼ିକ ସାର୍ବଜନିକ ସଂସ୍ଥରଣ
- ✓ ଡିବେଣ୍ଡର୍ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା,
- ✓ ମ୍ୟୁଚୁଆଲ୍ ଫଣ୍ଡ

✓ ଯୁନିଟ୍ ଲିଙ୍ଗ ପଲିସୀସବୁ ଯାହାକୁ ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଜାରୀ କରାଯାଏ ।

4. ଅବସରଗ୍ରହଣ ଯୋଜନା

ଏହା ସେହି ଅର୍ଥ ପରିମାଣକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଟେ ଯାହାକୁ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଅବସର ଗ୍ରହଣ ପରେ ତାର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଏହିସବୁ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଅବସର ଗ୍ରହଣ ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ । ଅବସରଗ୍ରହଣ ଯୋଜନାରେ ତିନୋଟି ଚରଣ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

- a) **ସଂଚୟ:** ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିବେଶ କରିବା ପାଇଁ ଟଙ୍କା ଅଲଗା କରି ରଖିବାକୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ପଦ୍ଧତି ଜରିଆରେ ନିଧିସବୁର ସଂଚୟ କରାଯାଏ ।
- b) **ସଂରକ୍ଷଣ:** ସଂରକ୍ଷଣ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରୟାସକୁ ସୁରୀକ୍ଷିତ କରେ ଯେ ଜଣକର ନିବେଶକୁ କଠିନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ରଖାଯାଉଛି ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିର କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ମଧ୍ୟରେ ମୂଲ୍ୟଧନ ଅଧିକରୁ ଅଧିକରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ।
- c) **ବିତରଣ:** ବିତରଣ ଅବସରଗ୍ରହଣ ପରେ ଆୟ ଆବଶ୍ୟକତାସବୁକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ କର୍ପସ କିମ୍ବା ମୂଲ୍ୟଧନକୁ ଆହରଣ/ଏନୁଇଟୀ ଦେୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାର ସର୍ବୋତ୍ତମ ପଦ୍ଧତିକୁ ସୁରୀକ୍ଷିତ କରେ ।

5. ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ଯୋଜନା

ଏହା ହେଉଛି ଜଣକର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ତାହାର ଭୂସମ୍ପତ୍ତିର ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଓ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ପାଇଁ ଏକ ଯୋଜନା । ନାମିତକରଣ ଏବଂ ସମନ୍ୱୟକରଣ କିମ୍ବା ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟପତ୍ର (ଉଇଲ) ର ପ୍ରସ୍ତୁତିକରଣ ଭଳି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକ୍ରିୟାସବୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ମୂଳଭୂତ ବିଚାର ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଅଟେ ଯେ ଜଣକର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ତାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅନୁସାରେ ତାହାର ସମ୍ପତ୍ତି ଓ ପରିସମ୍ପତ୍ତିସବୁକୁ ସୁରୁଖୁରୁରେ ବିତରଣ କିମ୍ବା ଉପଭୋଗ କରାଯାଉଛି ।

6. କର ଯୋଜନା

କର ଯୋଜନା, ପ୍ରଚଳିତ କର ନିୟମ ଠାରୁ କେମିତି ସର୍ବାଧିକ କର ଲାଭ ପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇ ପାରିବ, ଏହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଟ୍ୟାକ୍ସ ବ୍ରେକ୍ ଗୁଡ଼ିକର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଲାଭ ଉଠାଇ ଆୟ, ବ୍ୟୟ ଓ ନିବେଶର ଯୋଜନା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ, କରାଯାଇଥାଏ । ଭାରତୀୟ କର ଆଇନ ଅନୁସାରେ, ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ଵାରା ତା' ନିଜର ଜୀବନ ଉପରେ, ତା' ପତି/ପତ୍ନୀର କିମ୍ବା ପିଲାମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଉପରେ ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ପାଇଁ, ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଜୀବନ ବୀମା ପ୍ରିମିୟମ, କରଯୋଗ୍ୟ ଆୟର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ଆୟ କର ଆଇନର ଧାରା 80C ଅନ୍ତର୍ଗତ କାଚ ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ, ଏହି କାଚର ସ୍ଵୀକୃତି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଟ 1,50,000 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଛି । ସେଭଳି ପଲିସୀର ପରିପକ୍ତତା ଲାଭ (ବୀମା ରାଶି ଯୁକ୍ତ ବୋନସ) କୁ ମଧ୍ୟ ଧାରା 10 (10D) ଅନ୍ତର୍ଗତ କର ଠାରୁ ଛାଡ଼ି କରାଯାଇଛି । ସେହି ଭଳି, ପ୍ରାପ୍ତକର୍ତ୍ତା ହାତରେ ଦାବୀ ପରିମାଣ ବି ଆୟ କରଠାରୁ ମୁକ୍ତ ଅଟେ । ଜଣେ ନିଶ୍ଚୟ ଧାନ ଦେବା ଉଚିତ୍ ଯେ ଏକଠି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି କରକୁ କମ୍ କରିବା ଏବଂ ଫାଇଦା ନୁହେଁ ।

ଜୀବନ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନେ, ସେମାନଙ୍କ କ୍ଲାଏଣ୍ଟ ଓ ସମ୍ପାଦ୍ୟ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଅନେକ ସମୟରେ, ନା କେବଳ ସେମାନଙ୍କ ବୀମା ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ବିଷୟରେ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ପାଇଁ, କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆର୍ଥିକ

ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବାରେ ସମର୍ଥନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ, ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରନ୍ତି । ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନାର ଉତ୍ତମ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳି ସୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତା ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୂଲ୍ୟବାନ ହୋଇପାରେ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ

ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି କର ଯୋଜନାର ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ?

- I. ସର୍ବାଧିକ କର ଲାଭ
- II. ବିବେକଶୀଳ ନିବେଶ ଫଳରେ ହ୍ରାସ ହୋଇଥିବା କର ବୋଝ
- III. କର ପରିହାର
- IV. ଟ୍ୟାକ୍ସ ବ୍ରେକ୍ ର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଲାଭ

ସାରାଂଶ

- ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା:
 - ✓ ଜଣକର ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ଚିହ୍ନିବାର,
 - ✓ ଏହି ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟସବୁକୁ ଆର୍ଥିକ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିବାର, ଏବଂ
 - ✓ ଜଣକର ଅର୍ଥକୁ ସେହିସବୁ ଉପାୟରେ ପ୍ରବନ୍ଧ କରିବା ଯାହା ଜଣକୁ ଏହିସବୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ
- ବୈୟକ୍ତିକ ଜୀବନ ଚକ୍ର ଆଧାରରେ ତିନି ପ୍ରକାରର ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ଏଗୁଡ଼ିକ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି:
 - ✓ ଭବିଷ୍ୟତରେ କାରବାରକୁ ସମ୍ପାଦନ କରିବାରେ,
 - ✓ ଆକସ୍ମିକତାଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାରେ ଏବଂ
 - ✓ ଧନ ସଂଚୟରେ
- ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକତା ଯୌଥ ପରିବାରର ବିଘଟନ, ବହୁବିଧ ନିବେଶ ବିକଳ ଯେଉଁସବୁ ଆଜିକାଲି ଉପଲବ୍ଧ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉଥିବା ଜୀବନ ଶୈଳୀ ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ବଦଳୁଥିବା ସାମାଜିକ ଗତିଶୀଳତା ଦ୍ୱାରା ଆହୁରି ଅଧିକ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ ।
- ଜଣେ ପ୍ରଥମ ଦରମା ପାଇ ସାରିବା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ ସର୍ବୋକୃଷ୍ଟ ସମୟ ହୋଇଥାଏ ।
- ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ପରାମର୍ଶଦାତା ସେବାଗୁଡ଼ିକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି:
 - ✓ ନଗଦ ଯୋଜନା,
 - ✓ ନିବେଶ ଯୋଜନା,

- ✓ ବୀମା ଯୋଜନା,
 - ✓ ଅବସରଗ୍ରହଣ ଯୋଜନା,
 - ✓ ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ଯୋଜନା ଏବଂ
 - ✓ କର ଯୋଜନା
-

ମୁଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

1. ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା
 2. ଜୀବନ ଚରଣ
 3. ସଙ୍କଟ ପ୍ରୋଫାଇଲ୍
 4. ନଗଦ ଯୋଜନା
 5. ନିବେଶ ଯୋଜନା
 6. ବୀମା ଯୋଜନା
 7. ଅବସରଗ୍ରହଣ ଯୋଜନା
 8. ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ଯୋଜନା
 9. ଉପଯୁକ୍ତତା ସୂଚନା
 10. କର ଯୋଜନା
-

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

- ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ।
- ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II
- ଉତ୍ତର 3 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III
-

ଅଧ୍ୟାୟ L-03

ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ: ପାରମ୍ପାରିକ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଆପଣଙ୍କୁ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକର ଦୁନିଆଁ ସହିତ ପରିଚିତ କରାଏ । ଏହା ସାଧାରଣ ଭାବେ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରି ଆରମ୍ଭ କରେ ଏବଂ ତାପରେ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକତା ଓ ବିଭିନ୍ନ ଜୀବନ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିବାରେ ସେମାନେ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ଭୂମିକା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହୁଏ । ଅନ୍ତିମରେ ଆମେମାନେ କେତେକ ପାରମ୍ପାରିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବା ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିହଙ୍ଗାବଲୋକନ
- B. ପାରମ୍ପାରିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ

A. ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିହଙ୍ଗାବଲୋକନ

1. ଏକ ଉତ୍ପାଦ କ'ଣ ଅଟେ ?

ଆମେ କରିବାକୁ ଯାଇ, ଆସନ୍ତୁ ଆମେମାନେ ବୁଝିବା ଏକ 'ଉତ୍ପାଦ' ର ଅର୍ଥ କ'ଣ ଅଟେ । ଲୋକପ୍ରିୟ ଭାଷାରେ ଏକ ଉତ୍ପାଦକୁ ସାଧାରଣତଃ ଏକ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ କିମ୍ବା ଜିନିଷ ରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଏ ଯାହାକୁ ବଜାରରେ ଅଣାଯାଏ ଏବଂ ବିକ୍ରି କରାଯାଏ ।

ଏହା ବୁଝିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉତ୍ପାଦ ବିଶେଷତା କିମ୍ବା ଗୁଣସବୁର ଏକ ସମୂହ ଅଟେ ଯାହା କିଛି ଲାଭ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ସମସ୍ତ କମ୍ପାନୀ ସେମାନଙ୍କ ଉତ୍ପାଦସବୁକୁ ଅଧିକ ଆକର୍ଷଣୀୟ କରି ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବିଶେଷତା ଓ ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅଲଗା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତାର ଭୂମିକା ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କ କମ୍ପାନୀଙ୍କ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ତୁଳନାରେ ଅନନ୍ୟ ଓ ଆକର୍ଷଣୀୟ କରିବା ପାଇଁ ଏହିସବୁ ବିଶେଷତା ଏବଂ ଲାଭକୁ ବୁଝିବା ଓ ଦୃଢ଼ ରଖିବା ।

ଉଦାହରଣ

କୋଲଗେଟ୍, କ୍ଲୋଜ୍ ଅଫ୍ ଏବଂ ପ୍ରମିଜ୍ – ଏହିସବୁ ଅଲଗା ବ୍ରାଣ୍ଡର ତୁଥପେଷ୍ଟ ଅଟନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ରାଣ୍ଡର ବିଶେଷତା ଅନ୍ୟଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଅଟେ ।

ଉତ୍ପାଦସବୁ ହୋଇପାରନ୍ତି :

- i. **ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଯୋଗ୍ୟ:** ସେହିସବୁ ଭୌତିକ ବସ୍ତୁକୁ ସୁଚୀତ କରେ ଯାହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ରୂପେ ଦେଖାଯାଇପାରେ କିମ୍ବା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ୱାରା ଅନୁଭବ କରାଯାଇପାରେ (ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଏକ କାର କିମ୍ବା ଏକ ଟେଲିଭିଜନ ସେଟ୍)
- ii. **ଅଣ-ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଯୋଗ୍ୟ:** ସେହିସବୁ ଉତ୍ପାଦକୁ ସୁଚୀତ କରେ ଯାହାକୁ କେବଳ ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ରୂପେ ଅନୁଭବ କରାଯାଇପାରେ । ଜୀବନ ବୀମା ଏକ ଉତ୍ପାଦ ଅଟେ ଯାହା ଅଣ-ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

2. ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୂଲ୍ୟବାନ ପରିସମ୍ପତ୍ତି ଥାଏ –ମାନବ ପୁଞ୍ଜି –ଯାହା ଆମର ଉତ୍ପାଦକ ଉପାର୍ଜନକାରୀ କ୍ଷମତାର ଉତ୍ସ ହୋଇଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ଜୀବନ ଏବଂ ମାନବ କୁଶଳତା ବିଷୟରେ ଅନିଶ୍ଚିତତା ଥାଏ । ମୃତ୍ୟୁ ଓ ରୋଗ ଭଳି ଘଟଣାସବୁ ଆମର ଉପାର୍ଜନ କ୍ଷମତା ଓ ଜୀବନ ସଂଚୟକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଇପାରେ । ବୀମା ସେଭଳି ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ, ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ବିକଳାଙ୍ଗତାର ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତାର ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟର ହାନି ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି । ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ନେବା ଏବଂ ପ୍ରଥମ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସମୟରୁ ହିଁ, ତାର ନାମରେ ଏକ ତୁରନ୍ତ ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଏ ଏବଂ ତାର ଆଶ୍ରିତ କିମ୍ବା ପ୍ରିୟଜନମାନଙ୍କୁ ଏହାର ଲାଭସବୁ ଉପଲକ୍ଷ ହୋଇଥାଏ ।

ଜୀବନ ବୀମା ଜଣକର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟଣାରେ, ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ନିକଟସ୍ଥ ଓ ପ୍ରିୟ ଜନମାନଙ୍କୁ ମାନସିକ ଶାନ୍ତି ଓ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ । ସେଭଳି ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ବ୍ୟତୀତ, ଜୀବନ ବୀମା ବଜାରର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତା ଯଥା:

ସଂଚୟ, ସମ୍ପତ୍ତି ସଂଚୟ, ନିବେଶନ ନିରାପତ୍ତା ଓ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ରିଟର୍ଣ୍ଣ (ପ୍ରତିଫଳ) ର କିଛି ହାର, ଏଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରେ, ଯେଉଁସବୁ ବିଷୟରେ ଏହି ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

ଜୀବନ ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗ ଗତ ଦୁଇ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଉତ୍ପାଦ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଅସାଧାରଣ ନବୀଚାର ଦେଖିଛି । ଯାତ୍ରା ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ଉତ୍ପାଦ ସହିତ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ସମୟ କ୍ରମେ, ବହୁବିଧ ଜୀବିତ ଲାଭ ଯେପରିକି ଏନ୍ୟୁଓମେଣ୍ଟ, ବିକଳାଙ୍ଗତା ଲାଭ, ଭୟାନକ ରୋଗ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଓ ଏଭଳି ଉତ୍ପାଦ ଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲା ।

ଆଧୁନିକ ସମୟର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ନବୀଚାର ହୋଇଥିଲା ବଜାର ଲିଙ୍ଗ ପଲିସୀମାନଙ୍କର ସୃଷ୍ଟି, ଯେଉଁଠି ବୀମିତକୁ ତାର ନିବେଶ ପରିସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଚୟନ ଓ ପ୍ରବନ୍ଧନ କରିବାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବାପାଇଁ ଆମନ୍ତ୍ରିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଅନ୍ୟ ଏକ ବଡ଼ ନବୀଚାର ଥିଲା ନମନୀୟ ଅସମ୍ପତ୍ତିକୃତ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକର ବିକାଶ, ଯେଉଁଥିରେ ବିଭିନ୍ନ ଲାଭ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ଘଟକକୁ ବଦଳୁଥିବା ଆବଶ୍ୟକତା, ପ୍ରଦାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ଏବଂ ଜୀବନ-ଚରଣ ଅନୁସାରେ ପଲିସୀଧାରକ ଦ୍ଵାରା ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରାଯାଇପାରୁଥିଲା ।

3. ଉପଯୁକ୍ତତା ସୂଚନା

ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଓ ବ୍ରୋକର୍ ସମେତ ବୀମା ମଧ୍ୟସ୍ଥମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ଦାୟୀ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ କୁ-ବିକ୍ରୟର ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକୁ କମ୍ କରିବା ପାଇଁ, ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. 'ଉତ୍ପାଦ ଉପଯୁକ୍ତତା' ର ଏକ ଅବଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । 'ଉପଯୁକ୍ତତା ସୂଚନା' ହେଉଛି ବୟସ, ଆୟ, ପାରିବାରିକ ସ୍ଥିତି, ଜୀବନ ଚରଣ, ଆର୍ଥିକ ଓ ପରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ, ନିବେଶ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ପୂର୍ବରୁ ଧାରଣ କରିଥିବା ବୀମା ପୋର୍ଟଫୋଲିଓ, ଇତ୍ୟାଦି ଉପରେ ଏକ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକର ସୂଚନା । ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ କ୍ଲାଏଣ୍ଟକୁ ଏକ ବୀମା ପଲିସୀ ବିକ୍ରି କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା କ୍ଲାଏଣ୍ଟର ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଁ ଉତ୍ପାଦର ଉପଯୁକ୍ତତାକୁ ଉଚିତ୍ ସିଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଏକ ବିଶେଷ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକର ସଙ୍କଟ ପ୍ରୋଫାଇଲ୍ – ବୟସ, ଆୟ, ପାରିବାରିକ ସ୍ଥିତି, ଜୀବନ ଚରଣ, ଆର୍ଥିକ ଓ ପରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ, ନିବେଶ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ପୂର୍ବରୁ ଧାରଣ କରିଥିବା ବୀମା ପୋର୍ଟଫୋଲିଓ, ବୀମା ଆବଶ୍ୟକତା, ଇତ୍ୟାଦିକୁ ବିଚାରକୁ ନିଏ ଏବଂ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଏ କି ଉତ୍ପାଦଟି ସେହି ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ କି ନୁହେଁ । ଉତ୍ପାଦର ସ୍ଵରୂପ, ପ୍ରିମିୟମ ରାଶି ପରିମାଣ, ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନର ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ପଲିସୀର ମିଆଦ ତଥା ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନର ପ୍ରକାର ମଧ୍ୟ 'ଉପଯୁକ୍ତତା'ର ମାପଦଣ୍ଡର ଅଂଶ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ବିନିୟମିତ କରେ ଯେ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା ଉପଯୁକ୍ତତା ସୂଚନା ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ ଓ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଦ୍ଵାରା ହସ୍ତାକ୍ଷରିତ ହେବା ଉଚିତ୍; ଏବଂ ପଲିସୀ ରେକର୍ଡର ଅଂଶ ରୂପେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ଵାରା ସଂରକ୍ଷିତ ରହିବା ଉଚିତ୍ ଓ ପ୍ରାଧିକରଣ ନିକଟରେ ନିରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ କରାଯିବାର ଉଚିତ୍ ।

4. ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକରେ ରାଇଡର୍

ଏକ ରାଇଡର୍ ହେଉଛି ଏକ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ ଜରିଆରେ ପାରମ୍ପରିକ ରୂପେ ସଂଲଗ୍ନ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ପ୍ରାବଧାନ, ଯାହା ବୁକ୍ସିର ଅଂଶ ହୋଇଯାଏ । ରାଇଡର୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ସାଧାରଣତଃ ଅତିରିକ୍ତ ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ, ଯେପରିକି ପଲିସୀ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭର ପରିମାଣକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବା, ଧରନ୍ତୁ, ଦୁର୍ଘଟଣା କାରଣରୁ । ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ରାଇଡର୍ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି ଯାହା ଜରିଆରେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବର ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଯାଏ । ରାଇଡର୍ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିଭିନ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଏକମାତ୍ର ଯୋଜନାରେ ଆବଦ୍ଧ କରି ରଖିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।

ରାଜତର ମାନେ ବିକଳାଙ୍ଗତା ବୀମା ସୁରକ୍ଷା, ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ଏକ ମାନକ ଜୀବନ ବୀମା ରୁଚ୍ଛିରେ ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ଲାଭ ରୂପେ ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଭଳି ଲାଭସବୁକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଏକ ମାଧ୍ୟମ ଦେଇଥାନ୍ତି । ପଲିସୀ ଧାରକମାନେ ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରି ସେମାନଙ୍କ ଲାଭ ଉଠାଇପାରନ୍ତି ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

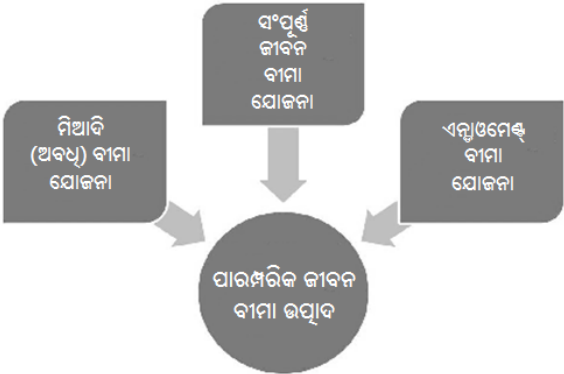
ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଏକ ଅଣ-ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଯୋଗ୍ୟ ଉତ୍ପାଦ ଅଟେ ?

- I. କାର
- II. ଘର
- III. ଜୀବନ ବୀମା
- IV. ସାବୁନ

B. ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ

ଆମେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ କେତେକ ପାରମ୍ପରିକ ପ୍ରକାରର ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜାଣିବା ।

ଚିତ୍ର 1: ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ

1. ମିଆଦି (ଅବଧି) ବୀମା ଯୋଜନା

ମିଆଦି/ଅବଧି ବୀମା ହେଉଛି ଏକ ଚୁକ୍ତି ଯାହା କେବଳ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟାବଧି ବୈଧ ରହିଥାଏ । ଏହା ଏକ ବିମାନ ଯାତ୍ରାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ଅଳ୍ପ ଅବଧିଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବହୁବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତାରିତ ହୋଇପାରେ । ସୁରକ୍ଷା 65 କିମ୍ବା 70 ବର୍ଷର ଆୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇପାରେ । ଗୋଟିଏ-ବର୍ଷ ମିଆଦି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା ଚୁକ୍ତି ସଦୃଶ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏହି ପଲିସୀରେ ସଂଚୟ କିମ୍ବା ନଗଦ ମୂଲ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱ ନ ଥାଏ ।

ଅକ୍ଟୋବର 2020 ରେ, ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. “ସରଳ ଜୀବନ ବୀମା” (ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ନାମକୁ ଉତ୍ପାଦ ନାମ ପୂର୍ବରୁ ଯୋଡ଼ାଯିବ) କୁହାଯାଉଥିବା ଏକ ମାନକ ବୈୟକ୍ତିକ ମିଆଦି ଜୀବନ ବୀମା ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି, ଯାହା ଏକ ଅଣ-ସଂଯୁକ୍ତ

ଅଣ-ସହଯୋଗକାରୀ ବୈୟକ୍ତିକ ଶୁଦ୍ଧ ସଙ୍କଟ ପ୍ରମିୟମ ଜୀବନ ବୀମା ଯୋଜନା ଅଟେ, ଯାହା ପଲିସୀ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନ ବୀମିତର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ମୃତ୍ୟୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନାମିତକୁ ମୋଟା ଆକାରରେ ବୀମା ରାଶି ପ୍ରଦାନର ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ।

ବିନିୟାମକ ଦ୍ୱାରା ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କେତେକ ଲାଭ ଓ ରାଜତର ବ୍ୟତୀତ, କୌଣସି ଅନ୍ୟ ରାଜତର/ଲାଭ/ବିକଳ/ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେବା ପାଇଁ ସ୍ୱୀକୃତି ନାହିଁ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ଉତ୍ପାଦ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆମ୍ବୁଟା ଅପବର୍ଜନ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅପବର୍ଜନ ନାହିଁ । ସରଳ ଜୀବନ ବୀମାକୁ ଲିଙ୍ଗ, ନିବାସ ସ୍ଥାନ, ଯାତ୍ରା, ବ୍ୟବସାୟ କିମ୍ବା ଶୈକ୍ଷଣିକ ଯୋଗ୍ୟତାରେ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧ ବିନା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

a) ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

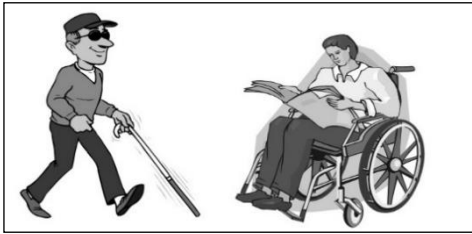
ଏକ ମିଆଦି ଜୀବନ ବୀମା ଯୋଜନା ଜୀବନ ବୀମା ପଛରେ ଥିବା ମୃତ୍ୟୁ ଓ ମୂଳଭୂତ ବିଚାରକୁ ପୂରଣ କରେ, ଯାହା ବୀମିତର ମୃତ୍ୟୁରେ ତାର ଆଶ୍ରିତମାନଙ୍କୁ ବୀମା ରାଶିର ପରିମାଣ ପ୍ରଦାନ କରିବା ହୋଇଥାଏ ।

ପଲିସୀଟି ଏକ ଆୟ ପ୍ରତିସ୍ଥାପନ ଯୋଜନା ରୂପେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏଇଠି ଏକ ମୋଟା ଆକାରର ରାଶିପ୍ରଦାନ ବଦଳରେ ଆଶ୍ରିତ ଲାଭଗ୍ରହୀତାମାନଙ୍କୁ ମାସିକ, ତୈମାସିକ କିମ୍ବା ସେଭଳି ଆବଧିକ ଦେୟର ଶୁଦ୍ଧିକାରେ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ।

b) ବିକଳାଙ୍ଗତା

ସାଧାରଣତଃ ଏକ ମିଆଦି ବୀମା ପଲିସୀ କେବଳ ମୃତ୍ୟୁର ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ମୂଲ୍ୟ ପଲିସୀ ଉପରେ ଏକ ବିକଳାଙ୍ଗତା ସୁରକ୍ଷା ରାଜତର କ୍ରୟ କରିବା ସମ୍ଭବ ଅଟେ । ସେଭଳି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଯଦି ଚୁକ୍ତିର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ବୀମିତ ଏକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିକଳାଙ୍ଗତାର ଶିକାର ହୁଏ ଲାଭଗ୍ରହୀତା/ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଏକ ବିକଳାଙ୍ଗତା ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ । ଏହି ଲାଭ ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲୁ ରହିବ ।

ଚିତ୍ର 2: ବିକଳାଙ୍ଗତା

c) ଏକ ରାଜତର ରୂପେ ମିଆଦି ବୀମା

ମିଆଦି ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମାସୁରକ୍ଷାକୁ ସାଧାରଣତଃ ଏକ ଅନାଶ୍ରିତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପଲିସୀ ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ କିନ୍ତୁ ଏହାକୁ ଏକ ପଲିସୀରେ ଏକ ରାଜତର ଜରିଆରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ପେନସନ ଯୋଜନାରେ ଏକ ରାଜତର ଏକ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ପ୍ରଦାନ ଯୋଗ୍ୟ ହେବ ବୋଲି ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯଦି ଜଣେ ପେନସନ ଆରମ୍ଭ ହେବା ତାରିଖ ପୂର୍ବରୁ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରେ ।

d) ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟତା

ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ମିଆଦି ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଏକ ପଲିସୀଧାରକକୁ ଏକ ମିଆଦି ବୀମା ପଲିସୀକୁ ବୀମାଯୋଗ୍ୟତା ନୁଆ ପ୍ରମାଣ ଦେବା ବିନା “ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ” ଭଳି ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ଯୋଜନାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଅନ୍ତି । ଏହି ସୁବିଧା ସେହିମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ ଯେଉଁମାନେ ସ୍ଥାୟୀ ନଗଦ ମୂଲ୍ୟ ବୀମା ନେବା ପାଇଁ ଚାହାଁନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଏହାର ଉଚ୍ଚ ପ୍ରିମିୟମ ଦେବା ପାଇଁ ଅସମର୍ଥ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ଏକ ମିଆଦି-ପଲିସୀକୁ ସ୍ଥାୟୀ ବୀମାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଏ, ନୁଆ ପ୍ରିମିୟମ ହାର ଅଧିକ ହେବ ।

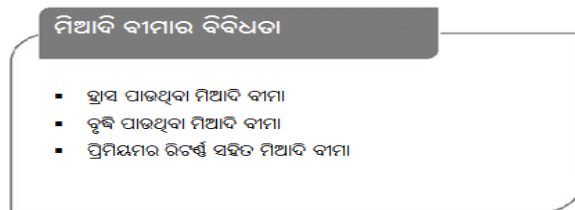
e) ଅନନ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ପ୍ରସ୍ତାବ (USP)

ମିଆଦି ବୀମାର ଅନନ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ପ୍ରସ୍ତାବ (USP) ହେଉଛି ଏହାର କମ୍ ମୂଲ୍ୟ, ଯାହା ଜଣକୁ ଏକ ସୀମିତ ବଜେଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ପରିମାଣର ଜୀବନ ବୀମା କ୍ରୟ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ କରାଇଥାଏ ।

f) ବିବିଧତା

ମିଆଦି ବୀମାର ଅନେକ ପ୍ରକାର ସମ୍ଭବ ଅଟେ ।

ଚିତ୍ର 3 : ମିଆଦି ବୀମାର ବିବିଧତା

i. ହ୍ରାସ ପାଉଥିବା ମିଆଦି ବୀମା

ଏହି ଯୋଜନାମାନେ ପାରମ୍ପରିକ ରୂପେ ହ୍ରାସ ପାଉଥିବା ମିଆଦି ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରନ୍ତି ଯାହା ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭର ଏକ ପରିମାଣ ପ୍ରଦାନ କରେ ଯାହା ସେହି ଅବଶିଷ୍ଟ ପରିମାଣ ସହିତ ସମାନ ଯାହା ଏକ ରଣ ଉପରେ ଦେୟ ରହିଥାଏ, ଯଦି ରଣକର୍ତ୍ତା ରଣଚିକ୍ତ ପରିଶୋଧ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥାଏ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଅନେକ ସମୟରେ ବନ୍ଧକ ବିମୋଚନ (ଅଧ୍ୟାୟ 15 ରେ ଆଲୋଚିତ) କିମ୍ବା କ୍ରେଡିଟ୍ ବୀମା ଯୋଜନା ରୂପେ କିଣା ବିକା କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକୁ ସାଧାରଣତଃ ରଣଦାତା ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ରଣକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଜୀବନକୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ସମୂହ ବୀମା ରୂପେ ବିକ୍ରି କରାଯାଇଥାଏ । ବନ୍ଧକ ବିମୋଚନ ବୀମାର କ୍ରୟ ଅନେକ ସମୟରେ ବନ୍ଧକ ରଣର ଏକ ଅବସ୍ଥା ହୋଇଥାଏ । ସେହିସବୁ ଯୋଜନା ଅଟୋମୋବାଇଲ୍ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ରଣ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରନ୍ତି ।

ii. ବୃଦ୍ଧି ହେଉଥିବା ମିଆଦି ବୀମା

ଯେମିତି କି ନାମ ସ୍ମୃତ କରେ, ଯୋଜନା ଏକ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରେ, ଯାହା ପଲିସୀ ଅବଧି ସହିତ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥାଏ । ପ୍ରିମିୟମ ସାଧାରଣତଃ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ ଯେତେବେଳେ ବୀମାସୁରକ୍ଷାର ପରିମାଣ

iii. ପ୍ରିମିୟମର ରିଟର୍ଣ୍ଣ (ପ୍ରତିଫଳ) ସହିତ ମିଆଦି ବୀମା

ଏକ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ପଲିସୀ (ଭାରତରେ ଅତି ଲୋକପ୍ରିୟ) ହେଉଛି ପ୍ରିମିୟମର ରିଟର୍ଣ୍ଣ (ପ୍ରତିଫଳ) ସହିତ ମିଆଦି ବୀମା । ଯଦିଓ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରିମିୟମର ରିଟର୍ଣ୍ଣ ବିନା ସେଭଳି ମିଆଦି ବୀମା ଯୋଜନା ଅପେକ୍ଷା ବହୁତ ଅଧିକ ହୋଇପାରେ, କିଛି ଗ୍ରାହକ ସେଭଳି ପଲିସୀ ଆବଶ୍ୟକ କରି ପାରନ୍ତି ।

g) ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ପରିଦୃଶ୍ୟ

ମିଆଦି ବୀମା ନିମ୍ନସବୁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ:

- i. ଯେଉଁଠି ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକତା ପୁରାପୁରି ଅସ୍ଥାୟୀ ହୋଇଥାଏ, ଯେମିତି କି ବନ୍ଧକ ମୋଚନ କ୍ଷେତ୍ରରେ
- ii. ଏକ ସଂଚୟ ଯୋଜନା ସହିତ ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ପୁରକ ରୂପେ
- iii. ଏକ “ମିଆଦି କିଣନ୍ତୁ ଏବଂ ବାକିତକ ନିବେଶ କରନ୍ତୁ” ଦର୍ଶନର ଅଂଶ ରୂପେ, ଯେଉଁଠି ଜଣେ ବୀମା କମ୍ପାନୀଠାରୁ କେବଳ ଶସ୍ତା ମିଆଦି ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଚାହେଁ ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ଅନ୍ତରକୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆକର୍ଷଣୀୟ ନିବେଶରେ ନିବେଶ କରିବାକୁ ଚାହେଁ

ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

ମିଆଦି ବୀମାର ସୀମା: ମିଆଦି ବୀମା ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ପାଇଁ କେବଳ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ଜଣେ ଏହି ବୀମା ସୁରକ୍ଷାକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆୟ, ଧରନ୍ତୁ 65 କିମ୍ବା 70, ଉପରକୁ ଚାଲୁ ରଖିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ ହୋଇ ନ ପାରେ ।

2. ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ବୀମା

ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ବୀମା ହେଉଛି ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀର ଉଦାହରଣ । ଏଇଠି, ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସମ୍ପତ୍ତ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଏ ଯେତେବେଳେ ବୀମିତର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ, ଯେବେ ବି ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥାଉ ନା କାହିଁକି, ପ୍ରିମିୟମ ସବୁକୁ ଜଣକର ଜୀବନ ସାରା କିମ୍ବା ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଅନୁରୂପ ଏକ ସୀମିତ ସମୟ ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ ।

ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ପ୍ରିମିୟମ ମିଆଦି ପ୍ରିମିୟମଠାରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ଯେହେତୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକର ଡିଜାଇନ୍ ବୀମିତର ମୃତ୍ୟୁ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଭାବୀ ରହିବ ଏବଂ ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ଦିଆଯାଇପାରେ, ବୋଲି କରାଯାଇଥାଏ । ଯୋଜନାଟି ପଲିସୀଧାରକର ଆକାଉଣ୍ଟରେ ଏକ ନଗଦ ମୂଲ୍ୟର ବି ପ୍ରାବଧାନ ରଖିଥାଏ । ସେ ଏହି ନଗଦ ମୂଲ୍ୟରୁ ଏକ ପଲିସୀ ରଣ ଆକାରରେ ନଗଦ ଆହରଣ କରିପାରେ କିମ୍ବା ଏହାର ନଗଦ ମୂଲ୍ୟ ବଦଳରେ ପଲିସୀକୁ ସମର୍ପଣ କରି ମୋଚନ ବି କରିପାରେ ।

ବାକି ଦେୟ ରଣ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ରଣର ପରିମାଣ ଓ ସୁଧକୁ ଲାଭଗ୍ରହୀତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରାପ୍ୟ ରାଶିଠାରୁ କାଟି ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ପଲିସୀ ପରିବାରର ମୁଖ୍ୟ ଉପାର୍ଜନକାରୀ ପାଇଁ ଏକ ଉତ୍ତମ ଯୋଜନା ଅଟେ ଯିଏ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ଅବସରରେ ତାର ପ୍ରିୟ ଜନମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଏବଂ ତରମ ରୋଗ ଭଳି ବିଭିନ୍ନ ଘଟଣା କାରଣରୁ ହେଉଥିବା ଅପକ୍ଷରଣ ବିରୁଦ୍ଧରେ ତାର ପୁଞ୍ଜିକୁ ସଂରକ୍ଷିତ କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ଜଣେ ଅବସରଗ୍ରହଣ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ, ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀର ନଗଦ ମୂଲ୍ୟର ଉପଯୋଗ କରିପାରେ । ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ବୀମା,

ଏ ପ୍ରକାରେ, ଗୃହସ୍ଥ ସଂଚୟରେ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପାଢ଼ିକୁ ଦେବା ପାଇଁ ଧନ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ।

3. ଏନ୍ୟୁଓମେଣ୍ଟ ବୀମା

ଏହା ହେଉଛି ଏକ ଚୁକ୍ତି ଯେଉଁଥିରେ ପଲିସୀ ଅବଧୂରେ ବୀମିତର ମୃତ୍ୟୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୀମିତର ନାମିତମାନଙ୍କୁ ବୀମା ରାଶି ଦେଇ ହୋଇଥାଏ । ଯଦି ବୀମିତ ଅବଧୂରେ ଜୀବିତ ରହେ ବୀମା ରାଶିକୁ ବୀମିତକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ।

ଉତ୍ପାଦରେ ଉଭୟ ମୃତ୍ୟୁ ଏବଂ ଜୀବିତ ଲାଭ ଘଟକ ରହିଛି ଏନ୍ୟୁଓମେଣ୍ଟ ବୀମା ସଂଚୟ ସଂଚୟୀକରଣର ଏକ ନିରାପଦ ଓ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ପଦ୍ଧତି କରି ଜଣକର ବୀମା ଓ ସଂଚୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ସଂଯୁକ୍ତ କରେ ।

ଲୋକେ ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥା ପାଇଁ ପ୍ରାବଧାନର ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ପଦ୍ଧତି ରୂପେ କିମ୍ବା ବିଶେଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଯେପରି କି (କ) ଶୈକ୍ଷଣିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, (ଖ) ପିଲାମାନଙ୍କ ବିବାହ ଖର୍ଚ୍ଚର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ପାଇଁ କିମ୍ବା (ଗ) ଏକ ବନ୍ଧକ (ଗୃହ ନିର୍ମାଣ) ରଣ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଫଣ୍ଡ ରଖିବା ପାଇଁ ଏନ୍ୟୁଓମେଣ୍ଟ ଯୋଜନା କ୍ରୟ କରିଥାନ୍ତି ।

ସରକାର ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ଉପରେ କର ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି, ଯାହା ଏହାକୁ ଆକର୍ଷଣୀୟ କରିଥାଏ । ଅନେକ ଏନ୍ୟୁଓମେଣ୍ଟ ପଲିସୀ 55 ଠାରୁ 65 ଆୟୁରେ ପରିପକ୍ୱତା ଲାଭ କରିଥାଏ, ଯେତେବେଳେ ବୀମିତ ତାର ଅବସରଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଯୋଜନା କରୁଥାଏ । ସେଭଳି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏ ଭଳିଆ ପଲିସୀ ଅବସରଗ୍ରହଣ ସଂଚୟର ପୂରକ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ବିବିଧତା: ଏନ୍ୟୁଓମେଣ୍ଟ ବୀମାର କେତେକ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଅଛନ୍ତି –ଯାହା ବିଷୟରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

4. ମନି ବ୍ୟାଙ୍କ ପଲିସୀ

ମନି ବ୍ୟାଙ୍କ ପଲିସୀ ଭାରତରେ ଏକ ଲୋକପ୍ରିୟ ଏନ୍ୟୁଓମେଣ୍ଟ ଯୋଜନା ଅଟେ । ଏଥିରେ ଅବଧୂ ସମୟରେ ବୀମା ରାଶିର କିଛି ଅଂଶକୁ କିଛିରେ ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ ବୀମା ରାଶିକୁ ଅବଧୂର ସମାପ୍ତିରେ ଫେରସ୍ତ କରିବାର ପ୍ରାବଧାନ ରହିଛି ।

ଉଦାହରଣ

20 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଏକ ମନି ବ୍ୟାଙ୍କ ପଲିସୀ 5ମ, 10ମ ଏବଂ 15ଶ ବର୍ଷ ଶେଷରେ ରାଶିର 20% ଲେଖାଏଁ ଜୀବିତ ଲାଭ ଏବଂ 20 ବର୍ଷ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବଧୂର ସମାପ୍ତିରେ ଅବଶିଷ୍ଟ 40% ପ୍ରଦାନ କରିବାର ପ୍ରାବଧାନ ରଖିପାରେ । ଯଦି ଜୀବନ ବୀମିତ, ଧରନ୍ତୁ 18 ବର୍ଷର ଶେଷରେ ମରିଯାଏ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବୀମା ରାଶି ଏବଂ ଉପାର୍ଜିତ ବୋନସ (ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିଭାଗରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି) କୁ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ, ଯଦିଓ ବୀମିତକୁ ମନି ବ୍ୟାଙ୍କ ରୂପେ, ଅଳ୍ପିତ ମୂଲ୍ୟର 60% ର ଲାଭ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ ।

ମନି ବ୍ୟାଙ୍କ ଯୋଜନାସବୁ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ରବତା (କ୍ୟାଶ୍ ବ୍ୟାଙ୍କ) ପାଇଁ ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇଛି, ଯାହା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅଳ୍ପ ଓ ମଧ୍ୟମ ଅବଧୂ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଆକର୍ଷଣୀୟ କରିଛି । ସେଭଳି ଯୋଜନାସବୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମୃତ୍ୟୁ ସୁରକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ଯୋଗାଇଥାନ୍ତି । ଯଦି ବ୍ୟକ୍ତିଟି ପଲିସୀର ଅବଧୂ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ବି ସମୟରେ ମରିଯାଏ ।

5. ସହଭାଗୀତା (Par) ଏବଂ ଅଣ-ସହଭାଗୀତା (Non-Par) ଯୋଜନା

ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦସବୁକୁ ସହଭାଗୀତା (Par) ଏବଂ ଅଣ-ସହଭାଗୀତା (Non-Par) ଉତ୍ପାଦ ରୂପେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । “Par” ଶବ୍ଦ ସେହି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ସୂଚାଏ ଯେଉଁସବୁ ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଲାଭରେ ସହଭାଗୀ ହୋଇଥାନ୍ତି । “Non-Par,” ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ସେହି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତିପାଦିତ କରେ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଲାଭରେ ସହଭାଗୀ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତି । ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମାରେ ଉଭୟ ପ୍ରକାର ଉପସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି । ସମସ୍ତ ପାରମ୍ପରିକ ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଗତ, ସମ୍ବୃଦ୍ଧ କରାଯାଇଥିବା ଜୀବନ ନିଧି, ଯାହାକୁ ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କ, ପ୍ରିମିୟମସବୁଠାରୁ ଜାତ କରାଯାଇଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବିନିୟମକ ନିୟମ ଅନୁସାରେ ନିବେଶ କରାଯାଇଥାଏ । ସେହି ପଲିସୀଧାରକ ଯେଉଁମାନେ ‘ପାର୍ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ’ ପାଇଁ ଚୟନ କରିଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିୟୁକ୍ତ ବୀମା ରାଶି ଅତିରିକ୍ତ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଜାତ କରାଯାଇଥିବା ଅଧିକ୍ଷେପ (ବୋନସ) ର ଏକ ଅଂଶ ପାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏସବୁକୁ “ଲାଭ ସହିତ” ଯୋଜନା କୁହାଯାଏ ।

6. ଅଣ-ସହଭାଗୀତା ଉତ୍ପାଦ

ସେହି ପଲିସୀ ଧାରକ ଯେଉଁମାନେ ଅଣ-ଲିଙ୍କ୍ସ ଲାଭ ସହିତ [non-par] ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ରୟ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ଯେଉଁ ସବୁକୁ ଚୁକ୍ତିର ଆରମ୍ଭରେ ନିଶ୍ଚିତ ଓ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିୟୁକ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ, ଏବଂ କିଛି ବି ଅଧିକ ନୁହେଁ । ଅଣ-ସହଭାଗୀତା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ‘ଲିଙ୍କ୍ସ ପ୍ଲାନସ୍’ ‘ଅଣ-ଲିଙ୍କ୍ସ ପ୍ଲାନସ୍’ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ “ଲାଭ ରହିତ” ଯୋଜନା କୁହାଯାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଖରେ 20 ବର୍ଷର ଏକ ଏନ୍ୟୁଓମେଣ୍ଟ ପଲିସୀ ଅଛି ଯାହା ଅବଧିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷର ବୀମା ରାଶିର 2 % ର ଏକ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିୟୁକ୍ତ ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ, ଯାହା ଫଳରେ ପରିପକ୍ୱତା ଲାଭ ହୋଇଥାଏ ବୀମା ରାଶିୟୁକ୍ତ ବୀମାରାଶିର 40 % ର ମୋଟ ସଂଯୋଜନ ।

ପାରମ୍ପରିକ ନନ୍-ପାର୍ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅନ୍ତର୍ଗତ, ଏକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଘଟଣା ଘଟିବାରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ଲାଭସବୁ ବିଷୟରେ ଆରମ୍ଭରେ ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଏବଂ ଏହାକୁ ଏକ ସୁଚୀପତ୍ର କିମ୍ବା ବେଞ୍ଚମାର୍କ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ । ଏହା ଅତିରିକ୍ତ ଲାଭ ଉପରେ ବି ଲାଗୁ ହୁଏ ଯାହା ସବୁ ନିୟମିତ ଅନ୍ତରାଳରେ ଉପାର୍ଜିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ଏହିସବୁ ପଲିସୀ ଉପରେ ମିଳୁଥିବା ରିଟର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପଲିସୀ ନେବା ସମୟରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ପ୍ରକଟୀକରଣ କରିବା ଉଚିତ ।

ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭଗୁଡ଼ିକ ସମୟ ସମୟରେ ଜାରୀ କରାଯାଉଥିବା ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ର ବିନିୟମନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇଥାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ, ପାରମ୍ପରିକ ଉତ୍ପାଦ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. (ଅଣ-ଲିଙ୍କ୍ସ) ଉତ୍ପାଦ ବିନିୟମନ, 2019 ର ବିନିୟମନ 9 ଅନୁଯାୟୀ, ସର୍ବନିମ୍ନ ମୃତ୍ୟୁ ସୁରକ୍ଷା ନିମ୍ନ ଭଳି ଅଟେ:

ସମସ୍ତ ଅଣ-ଲିଙ୍କ୍ସ ବୈୟକ୍ତିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ, ପଲିସୀର ସମଗ୍ର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ମୃତ୍ୟୁ ଉପରେ ସର୍ବନିମ୍ନ ବୀମା ରାଶି, ସୀମିତ କିମ୍ବା ନିୟମିତ ପ୍ରିମିୟମ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ, ବାର୍ଷିକୀକୃତ ପ୍ରିମିୟମର 7 ଗୁଣଠାରୁ, ଏବଂ ଏକକ ପ୍ରିମିୟମ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରିମିୟମର 1.25 ଗୁଣ ଠାରୁ କମ୍ ହେବ ନାହିଁ ।

ସହଭାଗୀତା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ, ମୃତ୍ୟୁରେ ବୀମା ରାଶି ଅତିରିକ୍ତ, ପଲିସୀରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁସାରେ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉପାର୍ଜିତ ବୋନସ ଓ ଅତିରିକ୍ତ ଲାଭସବୁ, ଯଦି ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନ ଥିବ, ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭର ଅଂଶ ରୂପେ, ଦେୟ ହେବ । ବସ୍ତୁତଃ, ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ଯୋଜନା ଅଛି, ସହଭାଗୀତା ଏବଂ ଅଣ-ସହଭାଗୀତା ଯୋଜନା ।

- i. ସହଭାଗୀତା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ, ବୋନସ ଟି ନିଧର ନିବେଶ ସଂପାଦନ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଥାଏ ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ଘୋଷିତ କିମ୍ବା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ । ବୋନସକୁ ଥରେ ଘୋଷିତ କରିଦେଲେ, ଏହା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ହୋଇଯାଏ । ଏହାକୁ ସାଧାରଣତଃ ପଲିସୀଧାରକର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟଣାରେ କିମ୍ବା ପରିପକ୍ୱତା ଲାଭ ରୂପେ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଏହି ବୋନସକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତୀ ବୋନସ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।
- ii. ଅଣ-ସହଭାଗୀତା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପଲିସୀ ଉପରେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟରେ ପଲିସୀର ଆରମ୍ଭରେ ହିଁ ପ୍ରକଟ କରାଯାଇଥାଏ ।

7. ପେନସନ୍ ଯୋଜନା ଏବଂ ଏନୁଇଟୀ (ବାର୍ଷିକୀ)

ଏକ ପେନସନ୍ ଯୋଜନା ହେଉଛି ସାଧାରଣତଃ ଏକ ନିଧି ଯେଉଁଥିରେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ନିଯୁକ୍ତି ସମୟାବଧିରେ ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଯେଉଁ ନିଧିଠାରୁ ତା' କାର୍ଯ୍ୟରୁ ସେବାନିବୃତ୍ତି ପରେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସହାୟତା ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ଆବଧିକ ରାଶିପ୍ରଦାନ ରୂପେ ଟଙ୍କା ବାହାର କରାଯାଇଥାଏ ।

ପେନସନ୍ ଯୋଜନାସବୁର ଅଭିକଳ୍ପନା ସମୂହ ଉପରେ (ସାଧାରଣତଃ ନିଯୁକ୍ତିକର୍ତ୍ତା ପ୍ରେରିତ) କିମ୍ବା ବୈୟକ୍ତିକ ଆଧାରରେ କରାଯାଇଥାଏ । ଏକ ସମୂହ ପେନସନ୍ କୁ ଏକ “ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଲାଭ ଯୋଜନା” ହୋଇପାରେ, ଯେଉଁଠି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିୟମିତ ରୂପେ ନିଶ୍ଚିତ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ, କିମ୍ବା ଏକ “ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅଂଶଦାନ ଯୋଜନା” ହୋଇପାରେ, ଯାହା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ରାଶିର ନିବେଶ କରାଯାଏ ଯାହା ସେବାନିବୃତ୍ତି (ଅବସର ଗ୍ରହଣ) ସମୟରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ପେନସନ୍ସବୁ ବସ୍ତୁତଃ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିଯୁକ୍ତ ଜୀବନ ଏନୁଇଟୀ ହୋଇଥାନ୍ତି, ଏବଂ ଏ ପ୍ରକାରେ ଦୀର୍ଘଜୀବନର ସଙ୍କଟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବୀମିତ ହୋଇଥାଏ । ଏକ କର୍ମଚାରୀର ଲାଭ ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତିଦାତା ଦ୍ୱାରା ଜାତ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ପେନସନ୍କୁ ସାଧାରଣତଃ ଏକ ବ୍ୟବସାୟିକ କିମ୍ବା ନିଯୁକ୍ତିଦାତା ପେନସନ୍ ରୂପେ ସୂଚୀତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଅବସରଗ୍ରହଣ ପରେ, ସଦସ୍ୟର ଆକାଉଣ୍ଟରେ ଥିବା ଟଙ୍କାକୁ ସେବାନିବୃତ୍ତି ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ, ସାଧାରଣତଃ ଏକ ଏନୁଇଟୀ କ୍ରୟ କରି ଯାହା ପରେ ଏକ ନିୟମିତ ଆୟ ଦେଇଥାଏ । ଏକ ଏନୁଇଟୀ ହେଉଛି ଜଣକର ଆୟର ସମାପ୍ତିର ସଙ୍କଟଠାରୁ ତାକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଡିଜାଇନ୍ କରି ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଦୀର୍ଘାବଧି ନିବେଶ । ବାର୍ଷିକୀକରଣ ଜରିଆରେ, ଜଣକର ଅଂଶଦାନସବୁକୁ ଆବଧିକ ରାଶିପ୍ରଦାନରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରାଯାଏ ଯାହା ସାରା ଜୀବନ ପାଇଁ ରହିପାରେ ।

ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କଠାରୁ ପେନସନ୍ ଯୋଜନା କ୍ରୟ କରି ପେନସନ୍ର ଲାଭ ଉଠାଇପାରନ୍ତି । ପେନସନ୍ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକ ସଂଚୟୀକରଣ କିମ୍ବା ବିଳମ୍ବିତ ଆଧାରରେ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦୁଇ ଉପାୟରେ ଅଂଶଦାନ କରିବାର ଅନୁମତି ଦେଇଥାଏ, (i) ଏକ ମୋଟା ଆକାରରେ, କିମ୍ବା (ii) ଏକ ସମୟାବଧିରେ, ଯାହାଫଳରେ ସେ ବାଞ୍ଛିତ ଆୟୁ/ତାରିଖ ('ଭେଣ୍ଟିଲ୍'ତାରିଖ କୁହାଯାଉଥିବା) ଠାରୁ ଏକ ପେନସନ୍ ପ୍ରାପ୍ତ କରିପାରେ । ଜଣେ ପେନସନ୍/ଏନୁଇଟୀକୁ ନାସିକ, ଟେମାସିକ, ଅର୍ଦ୍ଧ-ବାର୍ଷିକ କିମ୍ବା ବାର୍ଷିକ ପଦ୍ଧତିରେ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ବିକଳ୍ପ ଦେଇପାରେ । ପେନସନ୍

ଯୋଜନାସବୁ ଏକ ମୋଟା ରାଶି ପରିମାଣ ପ୍ରଦାନ କରି, କ୍ରୟର ପରବର୍ତ୍ତୀ ମାସରୁ ତତ୍କାଳ ଆଧାରରେ ମଧ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରନ୍ତି, ଯାହାକୁ ତତ୍କାଳ ଏନୁଇଟୀ କୁହାଯାଏ ।

ଭାରତୀୟ ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗରେ ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମାର୍କେଟ୍ କରାଯାଉଥିବା ଅନେକ ବିଳମ୍ବିତ ଓ ତତ୍କାଳ ଏନୁଇଟୀ ଉତ୍ପାଦ ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉତ୍ପାଦର ନିଜର ବିଶେଷତା, ନିୟମାବଳୀ, ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ଏନୁଇଟୀ ବିକଳ୍ପ ରହିଥାଏ ।

ସରଳ ପେନସନ: ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମାନତା ରଖିବା ପାଇଁ, ଏନୁଇଟୀ ଯୋଜନା ସମ୍ପର୍କରେ ବଜାରରେ ଭ୍ରାନ୍ତିକୁ କମ୍ କରିବା ପାଇଁ, ଏବଂ ସେହି ଉତ୍ପାଦ, ଯାହା ବଡ଼ ଆକାରରେ ଏକ ମଧ୍ୟମ ବର୍ଗୀୟ ଗ୍ରାହକର ଆବଶ୍ୟକତାସବୁକୁ ପୂରଣ କରିବ, ତାକୁ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବା ପାଇଁ, ଜାନୁଆରୀ 2021 ରେ, ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ସମସ୍ତ ଜୀବନକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ, ଏକ ବୈୟକ୍ତିକ (ସମୂହ ନୁହେଁ) ଆଧାରରେ, ସରଳ ବିଶେଷତା ଏବଂ ମାନକ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଥିବା, ଏକ ମାନକ,ତତ୍କାଳ ଏନୁଇଟୀ ଉତ୍ପାଦ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ କରିବା ପାଇଁ ଶାସନାଦେଶ ଜାରୀ କରିଛି । ସେଭଳି ଏକ ମାନକ ଉତ୍ପାଦ, ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସୁଚୀତ ବିକଳ୍ପର ଚୟନ କରିବା ପାଇଁ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ବୀମିତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱାସ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ, ଏବଂ କୁ-ବିକ୍ରୟ ତଥା ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବିବାଦକୁ କମ୍ କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ସହଜ କରିଦେବ ।

ମାନକ ବୈୟକ୍ତିକ ତତ୍କାଳ ଏନୁଇଟୀ ଉତ୍ପାଦକୁ “ସରଳ ପେନସନ” କୁହାଯାଏ, ଯାହାକୁ ପୂର୍ବରୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ନାମ ଲଗାଯାଇଥାଏ । ଉତ୍ପାଦ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଦୁଇ (ଏବଂ କେବଳ ଦୁଇ) ଗୋଟି ଏନୁଇଟୀ ବିକଳ୍ପ ପ୍ରଦାନ କରେ:

- a) ଜୀବନ ଏନୁଇଟୀ-କ୍ରୟମୂଲ୍ୟର 100% ଫେରସ୍ତ ଥାଇ; ଏବଂ
- b) ସଂଯୁକ୍ତ ଜୀବନ ଏନୁଇଟୀ-ପ୍ରାଥମିକ ବାର୍ଷିକଗ୍ରାହୀ (ଏନୁଇଟୀନ୍ତୁ) ର ମୃତ୍ୟୁରେ ସ୍ୱିଚ୍ଚାୟକ ବାର୍ଷିକଗ୍ରାହୀକୁ 100% ଫେରସ୍ତର ପ୍ରାବଧାନ ଥାଇ ।

ଏନୁଇଟୀ ପ୍ରଦାନର ପଦ୍ଧତି ମାସିକ, ତ୍ୱେମାସିକ, ଅର୍ଦ୍ଧ-ବାର୍ଷିକ ଏବଂ ବାର୍ଷିକ ହୋଇପାରେ । ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ.ର ୱେବସାଇଟ୍ ରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଲିଙ୍କ୍ ରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି - https://www.irdai.gov.in/ADMINCMS/cms/whatsNew_Layout.aspx?page=PageNo4353&flag=1

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ2

ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ମିଆଦି ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ଠାରୁ _____ ହୋଇଥାଏ ।

- I. ଅଧିକ
- II. କମ୍
- III. ସମାନ
- IV. ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକ

ସାରାଂଶ

- ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉତ୍ପାଦକ କ୍ଷମତାର ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟର ହାନି ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି, ଯାହା ତାର ଆଶ୍ରିତମାନଙ୍କ ପାଇଁ କିମ୍ବା ନିଜ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ଥାଏ ।
- ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ, ମୂଳତଃ, ବ୍ୟକ୍ତିର ନିକଟତମ ଓ ପ୍ରିୟ ଜନମାନଙ୍କୁ ମାନସିକ ଶାନ୍ତି ଓ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ଯଦି ତାର କିଛି ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟଣା ଘଟେ ।
- ମିଆଦି/ଅବଧି ବୀମା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟାବଧି, ଯାହାକୁ ଚୁକ୍ତିରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଯାଇଥିବ, ତା' ପାଇଁ କେବଳ ବୈଧ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।
- ମିଆଦି ବୀମାର ଅନନ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ପ୍ରସ୍ତାବ (USP) ହେଉଛି ଏହାର ନିମ୍ନ ମୂଲ୍ୟ, ଯାହା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଏକ ସୀମିତ ବଜେଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ପରିମାଣର ଜୀବନ ବୀମା କ୍ରୟ କରିବାପାଇଁ ସମ୍ଭବ କରାଇଥାଏ ।
- ଯେତେବେଳେ ମିଆଦି ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଅସ୍ଥାୟୀ ବୀମାର ଉଦାହରଣ ଅଟନ୍ତି, ଯେଉଁଠି ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଏକ ଅସ୍ଥାୟୀ ସମୟାବଧି ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ବୀମା ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀର ଉଦାହରଣ ଅଟେ ।

ମୁଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

1. ମିଆଦି/ଅବଧି ବୀମା
2. ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ବୀମା
3. ଏନ୍ୟୁଓମେଣ୍ଟ ବୀମା
4. ମନି ବ୍ୟାଙ୍କ ପଲିସୀ
5. ପାର୍ (Par) ଏବଂ ନନ୍-ପାର୍ (non-par) ଯୋଜନା
6. ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତୀ ବୋନସ

ସ୍ପଷ୍ଟ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III

ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି I

ଅଧ୍ୟାୟ L-04

ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ : ଅଣ-ପାରମ୍ପରିକ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଆପଣଙ୍କୁ ଅଣ-ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦନାଙ୍କ ଦୁନିଆଁ ସହିତ ପରିଚିତ କରାଇବ । ଆମେମାନେ ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦନାଙ୍କ ସୀମାଗୁଡ଼ିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ସହିତ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଏବଂ ତା'ପରେ ଅଣ-ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦନାଙ୍କ ଆକର୍ଷଣ ଆଡ଼େ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବା । ଅନ୍ତିମରେ ଆମେମାନେ ବଜାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଅଣ-ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦନାଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକକୁ ଦେଖିବା ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ଅଣ-ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦନାଙ୍କ ଉପରେ ବିହଙ୍ଗାବଲୋକନ
- B. ଅଣ-ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ

A. ଅଣ-ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦନା ଉପରେ ବିହଙ୍ଗାବଲୋକନ

1. ଅଣ-ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ - ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକତା

ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଅଧ୍ୟାୟମାନଙ୍କରେ ଆମେମାନେ କେତେକ ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ଉପରେ ବିଚାର କରିଛୁ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବୀମା ଏବଂ ସଂଚୟ ତତ୍ତ୍ୱ ରହିଥାନ୍ତି ।

ଲୋକମାନେ ଆର୍ଥିକ ବଜାରରେ ଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିସମ୍ପତ୍ତି ତୁଳନୀୟ ରିଟର୍ଣ୍ଣ (ପ୍ରତିଫଳ) ର ହାର ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀମାନଙ୍କ କ୍ଷମତା ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଆସୁଛନ୍ତି । ଲାଭ ଓ ପ୍ରିମିୟମଗୁଡ଼ିକର କେବଳ ଏକମାତ୍ର ପ୍ୟାକେଜ୍ ରେ ଯେଉଁ ପ୍ରକାରରେ ସେସବୁକୁ ସଂରଚିତ କରାଯାଇଛି, ସେ ବିଷୟରେ ବି ପ୍ରଶ୍ନସବୁ ଉଠାଯାଇଛି ।

2. ପାରମ୍ପରିକ ଉତ୍ପାଦନା ସୀମା

ଏକ ଗମ୍ଭୀର ପରୀକ୍ଷା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଚିନ୍ତାର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଦର୍ଶାଇବ:

ନଗଦ ମୂଲ୍ୟ ଘଟକ : ପାରମ୍ପରିକ ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ ସଂଚୟ କିମ୍ବା ନଗଦ ମୂଲ୍ୟ ଘଟକ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ । ଏହା ଏହାକୁ ମୃତ୍ୟୁ ହାର, ସୁଧ ହାର, ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ କରାଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାପଦଣ୍ଡ ବିଷୟରେ କମ୍ ପାରଦର୍ଶୀ କରିଥାଏ ।

ରିଟର୍ଣ୍ଣ (ପ୍ରତିଫଳ) ର ହାର: ପାରମ୍ପରିକ ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ହାର ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ସହଜ ନୁହେଁ କାରଣ “ଲାଭ ସହିତ ପଲିସୀ” ମାନଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଲାଭସବୁର ମୂଲ୍ୟ ଜଣା ପଡ଼ିପାରେ କେବଳ ସେତେବେଳେ ଯେତେବେଳେ ତୁଚ୍ଛି ସମାପ୍ତ ହୋଇଯାଏ । ଏହା ଏହି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆର୍ଥିକ ସାଧନ ସହିତ ତୁଳନା କରିବାରେ ଏହାକୁ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ କରିଥାଏ ।

ପସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ: ନଗଦ ଏବଂ ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟକୁ ନିରୂପଣ କରିବାର ପଦ୍ଧତି (କୌଣସି ବି ସମୟରେ), କୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ପାରଦର୍ଶିତାକୁ ନୁହେଁ ।

ଉପାର୍ଜନ: ଏହିସବୁ ପଲିସୀ ଉପରେ ଉପାର୍ଜନ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନିବେଶଠାରୁ ଅତି କମ୍ ହୋଇଥାଏ ।

3. ଅଣ-ପାରମ୍ପରିକ ପଲିସୀମାନଙ୍କ ବିଶେଷତା: ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ କେତେକ ନବାଚାର ବିଶିଷ୍ଟ ବିଶେଷତା ଥିବା ପଲିସୀମାନଙ୍କୁ ଡିଜାଇନ୍ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ, ଯାହା ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ସମ୍ପର୍କରେ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

a) **ନିବେଶ ଲାଭ ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସଂଯୋଗ:** ପୁଞ୍ଜି ବଜାର ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସଂଯୋଗ ଥିବା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ନିବେଶ ଲାଭ କରିବାର ପ୍ରୟାସ ପାଇଁ ଡିଜାଇନ୍ କରାଯାଇଥିଲା ।

b) **ସେହିସବୁ ପଲିସୀ ଯାହା ମୁଦ୍ରାସ୍ୱୀତିକୁ ହରାଇପାରନ୍ତି:** ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଦ୍ରାସ୍ୱୀତି ହାରର ନିକଟତର ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦେବା ପାଇଁ ଡିଜାଇନ୍ କରାଯାଇଥିଲା । ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏହା ହୋଇଥିଲା ଯେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଏହା ଚିନ୍ତା କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ ଯେ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ମେଳ ଖାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ଯଦିଓ ସେମାନେ ମୁଦ୍ରାସ୍ୱୀତିକୁ ହରାଇ ନ ପାରିଲେ ।

c) **ନମନୀୟତା ଥିବା ପଲିସୀ:** ସେହି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଯାହା ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ସେହି ରାଶି (କିଛି ସୀମା ମଧ୍ୟରେ) ନଷ୍ଟ କରିବାର ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଲା ଯାହା ସେମାନେ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁବେ; ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ଓ ନଗଦ ମୂଲ୍ୟର ପରିମାଣ ଯାହା ସେମାନେ ଚାହୁଁଲେ, ତାହାର ଡିଜାଇନ୍ କରାଗଲା ।

d) ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ: ସେହି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଯାହା ପାରମ୍ପରିକ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉପଲବ୍ଧ ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ ଦେଲେ, ସେସବୁକୁ ମଧ୍ୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଡିଜାଇନ୍ କରାଗଲା ।

ଏହି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲୋକପ୍ରିୟ ହେଲେ ଏବଂ ଏପରିକି ଭାରତ ସମେତ ଅନେକ ଦେଶରେ ପାରମ୍ପରିକ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନ ନେବା ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଏକ ଅଣ-ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ଅଟେ ?

- I. ମିଆଦି ବୀମା
- II. ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଜୀବନ ବୀମା
- III. ଏନ୍ୟୁଓମେଣ୍ଟ ବୀମା
- IV. ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ବୀମା

B. ଅଣ-ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ

କେତେକ ଅଣ-ପାରମ୍ପରିକ ଉତ୍ପାଦ

ଆମେମାନେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅଣ-ପାରମ୍ପରିକ ଉତ୍ପାଦ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଯାହାସବୁ ଭାରତୀୟ ବଜାର ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ବି ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଛନ୍ତି ।

1. ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଜୀବନ ଏବଂ ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଜୀବନ

ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଜୀବନ ପଲିସୀକୁ 1979 ରେ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଶୀଘ୍ର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇଗଲା । ଏହାର ବିଶେଷତାଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ନମନୀୟ ପ୍ରିମିୟମ, ନମନୀୟ ଫେସ୍ ରାଶି ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ରାଶି । ପାରମ୍ପରିକ ପଲିସୀ, ଯେଉଁଠି ଚୁକ୍ତିକୁ ପ୍ରଭାବୀ ରଖିବା ପାଇଁ ଆବଧିକ ରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରିମିୟମ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ, ଏହାର ବିପରୀତ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଜୀବନ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ପଲିସୀଧାରକକୁ ସେହି ପ୍ରିମିୟମ ରାଶିକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଅନ୍ତି ଯାହା ସେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଦେବା ପାଇଁ ଚାହେଁ ।

ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଜୀବନକୁ 1977 ରେ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଏକ ପ୍ରକାରର “ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ” ପଲିସୀ ଅଟେ ଯେଉଁଠି ଏକ ବିଶେଷ ନିବେଶ ଆକାଉଣ୍ଟ ଯେଉଁଠି ପ୍ରିମିୟମ ଜମା ହୋଇଥାଏ, ତାହାର ନିବେଶ ନିଷ୍ପାଦନ ଅନୁସାରେ ପଲିସୀର ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ଏବଂ ନଗଦ ମୂଲ୍ୟର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥାଏ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ଉତ୍ପାଦ ଯାହାକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ କୁହାଯାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକର ଡିଜାଇନ୍ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ କୁ ବନ୍ଦ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ.(ୟୁଲିପି) ବିନିୟମନ, 2019 ର ସଂସ୍କରଣ ରେ 2019 ଠାରୁ ଭାରତରେ ଅନୁମତି ନାହିଁ ।

ୟୁନିଟ୍ ଲିଙ୍ଗ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ନିଧି (ଫଣ୍ଡ) ମଧ୍ୟରୁ ଚୟନ କରିବାର ଅନୁମତି ଦେଇଥାନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଫଣ୍ଡରେ ବିଭିନ୍ନ ପୋର୍ଟଫୋଲିଓ ମିଶ୍ରଣ ରହିଥିବ । ନିବେଶକକୁ ନିମ୍ନରେ ପରିଭାଷିତ ରଣ, ସଂକଳିତ ଓ ଇକ୍ସିଟ୍ ଫଣ୍ଡର ପ୍ରଣାଳୀ ବିକଳ୍ପ ମଧ୍ୟରୁ ଚୟନ କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ନିମ୍ନ ମୁଖ୍ୟ ବର୍ଗଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବି ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ବିକଳ୍ପ ଥାଇ ପାରନ୍ତି ।

ଇକ୍ସିଟ୍ ଫଣ୍ଡ	ରଣ (ଡେଭ୍) ଫଣ୍ଡ	ସଂକଳିତ (ବାଲାନ୍ସ୍) ଫଣ୍ଡ	ଅର୍ଥ ବଜାର ଫଣ୍ଡ
ଏହି ଫଣ୍ଡ ଟଙ୍କାର ଅଧିକାଂଶ ଭାଗକୁ ଇକ୍ସିଟ୍ ଓ ଇକ୍ସିଟ୍ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସାଧନମାନଙ୍କରେ ନିବେଶ କରିଥାଏ ।	ଏହି ଫଣ୍ଡ ଟଙ୍କାର ଅଧିକାଂଶ ଭାଗକୁ ସରକାରୀ ବଣ୍ଡ, କର୍ପୋରେଟ୍ ବଣ୍ଡ, ନିଶ୍ଚିତ ଜମା ଇତ୍ୟାଦିରେ ନିବେଶ କରିଥାଏ ।	ଏହି ଫଣ୍ଡ ଇକ୍ସିଟ୍ ଓ ଡେଭ୍ ସାଧନର ମିଶ୍ରଣରେ ନିବେଶ କରିଥାଏ ।	ଏହି ଫଣ୍ଡ ଅର୍ଥକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଟ୍ରେଜରୀ ବିଲ୍, ଜମା ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍, କମର୍ସିଆଲ୍ ଡେପୋଜିଟ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ସାଧନ ମାନଙ୍କରେ ନିବେଶ କରିଥାଏ ।

ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ଫଣ୍ଡରୁ ଏକ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରକୁ ବଦଳାଇବାର ମଧ୍ୟ ପ୍ରାବଧାନ ରହିଛି ଯଦି ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅଧିକ ଫଣ୍ଡର ନିଷ୍ପାଦନ ଉଚିତ୍ ସ୍ତରର ହୋଇ ନ ଥାଏ ।

ୟୁଲିପ୍ (ULIP) ପଲିସୀମାନଙ୍କ ବିଶିଷ୍ଟ ବିଶେଷତା ମଧ୍ୟରୁ କେତେକକୁ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି :

i. ଏକକରେ ବର୍ଗୀକୃତ କରିବା (ୟୁନିଟ୍‌ଆଧାରିତ)

ୟୁଲିପ୍ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଲାଭସବୁକୁ ସେହି ଚାରିଖ, ଯେବେ ଦାବୀ ରାଶିପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଦେୟ ହୋଇଥାଏ, ରେ ପଲିସୀଧାରକର ଆକାଉଣ୍ଟରେ ଜମା କରାଯାଇଥିବା ୟୁନିଟ୍ ମାନଙ୍କ ମୂଲ୍ୟ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଏ । ଏକ ଏକକ (ୟୁନିଟ୍) କୁ ଏକ ନିବେଶ ଫଣ୍ଡକୁ କେତେକ ସମାନ ଅଂଶରେ ବିଭାଜିତ କରି ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଏ ।

ii. ପାରବର୍ଣ୍ଣୀ ସଂରଚନା

ୟୁଲିପ୍ ମାନଙ୍କରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଓ ବ୍ୟୟର ଚାର୍ଜକୁ କ୍ଷମ୍ପରୂପେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଯାଏ । ଥରେ ଯଦି ଏହି ଚାର୍ଜସବୁକୁ ପ୍ରିମିୟମଠାରୁ କାଟି ଦିଆଯାଏ, ଆକାଉଣ୍ଟର ଅବଶିଷ୍ଟ ଓ ଏହାଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଆୟକୁ ୟୁନିଟ୍ ମାନଙ୍କରେ ନିବେଶ କରାଯାଇଥାଏ ।

iii. ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ୟୁଲିପ୍ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ବୀମିତ ପ୍ରିମିୟମର ରାଶି ପରିମାଣକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରେ ଯାହାର ଅଂଶଦାନ ସେ ନିୟମିତ ଅନ୍ତରାଳରେ କରି ପାରିବ ।

ସମସ୍ତ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀରେ, ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ସବୁ ବହୁତ ଅଧିକ ହୋଇଥାନ୍ତି । ପାରମ୍ପରିକ ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ, ଏହି ଖର୍ଚ୍ଚସବୁକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ ଚାର୍ଜକୁ ସମଗ୍ର ପଲିସୀ ଅବଧିରେ ଆବଣ୍ଟିତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ୟୁଲିପ୍ ମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସେସବୁକୁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପ୍ରିମିୟମଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ହିଁ କାଟି ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଏହା ନିବେଶ ପାଇଁ ଆବଣ୍ଟିତ କରାଯାଉଥିବା ରାଶିକୁ ଅତ୍ୟଧିକ ଭାବେ କମ୍ କରିଦିଏ । ଏହି କାରଣରୁ ଲାଭସବୁର ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ସମ୍ମୁଖରେ ଲାଭସବୁର ମୂଲ୍ୟ, ବହୁତ କମ୍ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଏପରିକି ତୁଚ୍ଛିତ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମଠାରୁ ମଧ୍ୟ କମ୍ ହୋଇପାରେ ।

iv. ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ

ପାରମ୍ପରିକ ପଲିସୀମାନଙ୍କ ବିପରୀତ, ୟୁଲିପ୍ ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ ଥିବା ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭର ରାଶି ପରିମାଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମର ଅନେକ ଗୁଣ ହୋଇଥାଏ । ପଲିସୀର ଅବଧି ସମୟରେ ହୋଇଥିବା ମୃତ୍ୟୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଲାଭଗ୍ରହୀତାକୁ ବୀମାରାଶି [ଯାହା ପ୍ରିମିୟମର ଗୁଣକ] କିମ୍ବା ତା' ଆକାଉଣ୍ଟରେ ଥିବା ନିଧି ମୂଲ୍ୟ (ୟୁନିଟ୍ ମୂଲ୍ୟ ଓ ୟୁନିଟ୍ ସଂଖ୍ୟାର ଗୁଣଫଳ) ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକତମକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ ।

v. ନିବେଶ ସଙ୍କଟର ବହନ

ୟୁନିଟ୍ ମାନଙ୍କର ମୂଲ୍ୟ ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ନିବେଶଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ , ଯାହା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ନ ଥାଏ ।

ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତା, ଯାହାଠାରୁ ଯଦିଓ ପୋର୍ଟଫୋଲିଓ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଦକ୍ଷତାର ସହ ପ୍ରବନ୍ଧ କରିବା ଆଶା ରଖାଯାଏ, ୟୁନିଟ୍ ମୂଲ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ଭବରେ କୌଣସି ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦିଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ନିବେଶ ସଙ୍କଟକୁ ପଲିସୀ ଧାରକ/ୟୁନିଟ୍ ଧାରକ ଦ୍ୱାରା ବହନ କରାଯାଇଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 2

ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟି ଭୁଲ ଅଟେ?

- I. ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଜୀବନ ବୀମା ହେଉଛି ଏକ ଅସ୍ଥାୟୀ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ
- II. ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଜୀବନ ବୀମା ହେଉଛି ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ
- III. ପଲିସୀରେ ଏକ ନଗଦ ମୂଲ୍ୟ ଆକାଉଣ୍ଟ ଥାଏ
- IV. ପଲିସୀ ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ପ୍ରଦାନ କରେ

ସାରାଂଶ

- ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀମାନଙ୍କ ସମ୍ଭବତଃ ଏକ ଗମ୍ଭୀର ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ଥିଲା ଆର୍ଥିକ ବଜାରସ୍ଥଳରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିସମ୍ପତ୍ତି ତୁଲ୍ୟ ଏକ ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ହାର ଦେବା ।
- କେତେକ ପ୍ରବୃତ୍ତି, ଯାହା ଫଳରେ ଅଣ-ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ଉତ୍ପାଦରେ ବୃଦ୍ଧି ହେଲା, ସେଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ଖୋଲା କରିବା, ନିବେଶ ସଂଯୋଗ ଏବଂ ପାରଦର୍ଶିତା ।
- ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଜୀବନ ବୀମା ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରକାରର ସ୍ଥାୟୀ ଜୀବନ ବୀମା, ଯାହାର ବିଶେଷତା ଏହାର ନମନୀୟ ପ୍ରିମିୟମ, ନମନୀୟ ଫେସ୍ ରାଶି ଓ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ରାଶି, ଏବଂ ଏହାର ମୂଲ୍ୟନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରକଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲା କରିବା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥାଏ ।
- ୟୁଲିପ୍ (ULIP) ସବୁଠୁ ଲୋକପ୍ରିୟ ଓ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ପାଦମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ବଜାରରେ ପାରମ୍ପରିକ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନ ନେଲା ।

ଅଧ୍ୟାୟ L-05

ଜୀବନ ବୀମାର ପ୍ରୟୋଗ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଜୀବନ ବୀମା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁଠାରୁ କେବଳ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ । ଏହାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗ/ଉପଯୋଗ ବି ଅଛି । ଏହାକୁ ପରିଣାମୀ ବୀମା ଲାଭଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଗ୍ରନ୍ଥ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରେ; ଏହାକୁ ଉଦ୍ୟୋଗମାନଙ୍କ ମୁଖ୍ୟ କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଉଥିବା ଏବଂ ବନ୍ଧକଗୁଡ଼ିକୁ ମୋଚନ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ପଲିସୀ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରେ । ଆମେମାନେ ଜୀବନ ବୀମାର ଏହିସବୁ ବିଭିନ୍ନ ଉପଯୋଗ ସଂକ୍ଷେପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ବିବାହିତ ମହିଳାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଧିନିୟମ 1874 ,
- B. ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବୀମା
- C. ବନ୍ଧକ ବିମୋଚନ ବୀମା

A. ଜୀବନ ବୀମାର ପ୍ରୟୋଗ (ଉପଯୋଗ)

1. ବିବାହିତ ମହିଳାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଧିନିୟମ

ବିବାହିତ ମହିଳାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଧିନିୟମ, 1874 ର ଧାରା 6 ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରେ ଯେ ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଲାଭସବୁ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ଟ୍ରଷ୍ଟର ସୃଷ୍ଟି କରିଥାରେ ପତ୍ନୀ ଓ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରୂପେ ଚାଲି ଯାଉ ।

ଚିତ୍ର 1: MWP ଅଧିନିୟମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଲାଭଗ୍ରହଣୀତା

ଏହି ଧାରା ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯେ ଯେତେବେଳେ ଏକ ବିବାହିତ ବ୍ୟକ୍ତି ତା' ନିଜ ଜୀବନ ଉପରେ ଏକ ପଲିସୀ ନିଏ ଏବଂ ସେଭଳି ପଲିସୀର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରେ କ୍ଷମ୍ପ ରୂପେ ପ୍ରକାଶ କରେ ଯେ ଏହା ତାର ପତ୍ନୀ କିମ୍ବା ତା' ପତ୍ନୀ ଓ ପିଲାମାନଙ୍କ ଲାଭ ପାଇଁ ଅଟେ, ଏବଂ କେବଳ ସେମାନଙ୍କ ଲାଭ ପାଇଁ ଏକ ଟ୍ରଷ୍ଟରେ ରଖାଯିବ, ସେଭଳି ପଲିସୀର ଲାଭଗୁଡ଼ିକ, ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟ୍ରଷ୍ଟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରହିଥାଏ, ସ୍ତ୍ରୀ କିମ୍ବା ତା' ରଣଦାତାମାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ରହିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ତା' ଭୂସମ୍ପତ୍ତିର ଅଂଶ ହେବ ନାହିଁ ।

MWP ଅଧିନିୟମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ପଲିସୀର ବିଶେଷତା

- i. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଲିସୀରେ ଏକ ଅଲଗା ଟ୍ରଷ୍ଟ ରହିବ । ପତ୍ନୀ କିମ୍ବା ସନ୍ତାନ (18 ବର୍ଷ ବୟସରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ) ଏକ ଟ୍ରଷ୍ଟି ହୋଇପାରେ ।
- ii. ପଲିସୀଟି ଅଦାଲତ ବନ୍ଦନ, ରଣଦାତା (କ୍ରେଡିଟର) ଏବଂ ଏପରିକି ଜୀବନ ବୀମାତର ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ବାହାରେ ରହିବ ।
- iii. ଦାବୀ ଟଙ୍କାକୁ ଟ୍ରଷ୍ଟିମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।
- iv. ପଲିସୀଟିକୁ ସମର୍ପଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ନା ନାମାତିକରଣ ନା ସମନ୍ତଦେଶନର ସ୍ୱୀକୃତି ଥାଏ ।
- v. ଯଦି ପଲିସୀଧାରକ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଲାଭସବୁକୁ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବା ଏବଂ ସଂଚାଳନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ବିଶେଷ ଟ୍ରଷ୍ଟି ନିଯୁକ୍ତ ନ କରେ, ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷିତ ରାଶି ସେହି ରାଜ୍ୟର ରାଜ୍ୟର ସରକାରୀ ଟ୍ରଷ୍ଟିକୁ ଦେୟ ହେବ ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଯେଉଁଠି ବୀମାକୁ ପ୍ରଭାବୀ କରାଯାଇଥିଲା, ତାହା ଅବସ୍ଥିତ ଅଛି ।

ଲାଭ

ବ୍ରହ୍ମକୁ ଏକ ଡିଡ୍ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ଥାପିତ କରାଯାଏ ଯାହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହୃତ କିମ୍ବା ସଂଶୋଧିତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏଥିରେ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅଧିକ ବୀମା ପଲିସୀ ରହିପାରେ । ଏକ ବ୍ରହ୍ମ ନିୟୁତ୍ତ କରିବା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ଯିଏ, ଲାଭଗ୍ରହୀତାମାନଙ୍କ ତରଫରୁ, ବୀମା ଲାଭସବୁକୁ ନିବେଶ କରିବା ସହିତ ବ୍ରହ୍ମ ସମ୍ପତ୍ତିର ସଂଚାଳନ କରିବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବ । ଏହି ଲାଭସବୁ ଭବିଷ୍ୟତ ରଣଦାତାମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବାଠାରୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରହିଥାଏ ।

2. ମୁଖ୍ୟ-ବ୍ୟକ୍ତି ବୀମା

ମୁଖ୍ୟ-ବ୍ୟକ୍ତି ବୀମା ହେଉଛି ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟବସାୟ ବୀମା ।

ପରିଭାଷା

ମୁଖ୍ୟ-ବ୍ୟକ୍ତି ବୀମାକୁ ସେହି ଆର୍ଥିକ ହାନି, ଯାହା ବ୍ୟବସାୟର ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସଦସ୍ୟର ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ବିସ୍ତାରିତ ଅପାରଗତାଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ, ତାହା ଠାରୁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟକୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବା ପାଇଁ ସେହି ବ୍ୟବସାୟ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ଏକ ବୀମା ପଲିସୀ ରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରେ ।

ଅଧିକାଂଶ ବ୍ୟବସାୟରେ ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଆନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ଏହାର ଲାଭସବୁର ଅଧିକାଂଶ ଭାଗ ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହନ୍ତି କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପାଖରେ ସେହି ଜ୍ଞାନ ଓ କୌଶଳ ଥାଏ ଯାହା ସଂଗଠନ ପାଇଁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ପ୍ରତିସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବୀମାକୁ, ବ୍ୟବସାୟ ନିରନ୍ତରତାକୁ ସୁଗମ କରିବା ପାଇଁ ଓ ସେହି ଖର୍ଚ୍ଚ ଓ ହାନି, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଏକ ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ହାନି ଘଟଣାରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ, ସେସବୁ କୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ, ସେଭଳି ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଉପରେ ନିୟୁତ୍ତଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥାଏ । ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବୀମା ହୋଇଥିବା ବାସ୍ତବ ହାନିର କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ କରେ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ବୀମା ପଲିସୀରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁରୂପ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ଆର୍ଥିକ ରାଶି ରୂପେ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେଇଥାଏ ।

ମୁଖ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ବୀମାକୁ ଏକ ମିଆଦି ବୀମା ପଲିସୀ ରୂପେ ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଏ ଯେଉଁଠି ବୀମା ରାଶିକୁ ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ନିଜ ଆୟ ଅପେକ୍ଷା କମ୍‌କମ୍‌ର ଲାଭପ୍ରଦତା ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରାଯାଏ । ପ୍ରିମିୟମକୁ କମ୍‌କମ୍‌ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଯଦି ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ, ଲାଭକୁ କମ୍‌କମ୍‌କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । ମୁଖ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ବୀମାର ଲାଭସବୁ କମ୍‌କମ୍‌ର ହାତରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

a) ଏକ ମୁଖ୍ୟ-ବ୍ୟକ୍ତି କିଏ ହୋଇପାରେ?

ଏକ ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟବସାୟ ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ରୂପେ ସଂଯୁକ୍ତ ଥିବା କୌଣସି ବି ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇପାରେ ଯାହାର ହାନି ବ୍ୟବସାୟର ଆର୍ଥିକ ତାପର କାରଣ ହୋଇପାରେ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ କମ୍‌କମ୍‌ର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଏକ ଅଂଶୀଦାର, ଏକ ମୁଖ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ବ୍ୟକ୍ତି, ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ମ୍ୟାନେଜର କିମ୍ବା ବିଶେଷ କୌଶଳ କିମ୍ବା ଜ୍ଞାନ ଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହା କମ୍‌କମ୍‌ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟବାନ ହୋଇପାରେ ।

b) ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହାନି

ନିମ୍ନ ସବୁ କେତେକ ହାନି ଅଟନ୍ତି ଯାହା ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବୀମା କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ:

- i. ଯେତେବେଳେ ଏକ ମୂଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି କାମ କରିବାକୁ ଅସମର୍ଥ ହୋଇଯାଏ, ଅସ୍ଥାୟୀ କାର୍ମିକ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ଏବଂ, ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ତେବେ ପାଇଁ ଏବଂ ଏକ ପ୍ରତିସ୍ଥାପନର ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ବିଭାଗୀୟ କରିବାକୁ, ବିସ୍ତାରିତ ସମୟ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ହାଜି
- ii. ଲାଭସବୁକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ବୀମା । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ହାନି ହୋଇଥିବା ବିକ୍ରୟ, କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟ ପରିଯୋଜନା ଯେଉଁଥିରେ ମୂଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସଂପୃକ୍ତ ଥିଲା, ତାହାର ବିଳମ୍ବିତ କିମ୍ବା ରଦ୍ଦକରଣ ଫଳରେ ହୋଇଥିବା ହାନି, ବିସ୍ତାରିତ କରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗର ହାନି, ବିଶେଷକୃତ କୌଶଳ କିମ୍ବା ଜ୍ଞାନ ର ହାନି, ଏସବୁ କାରଣରୁ ହାନି ହୋଇଥିବା ଆୟ ପୂରା କରିବା

3. ବନ୍ଧକ ବିମୋଚନ ବୀମା (MRI)

ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ରୟ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ରଣ ନେଉଥିବା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଂଶ ରୂପେ, ବ୍ୟାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଧକ ବିମୋଚନ ବୀମା ପାଇଁ ପରିଶୋଧ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡିପାରେ। “ବନ୍ଧକ ବିମୋଚନ ବୀମା” କୁ ଲୋକ ପ୍ରିୟ ରୂପେ “କ୍ରେଡିଟ୍ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ” ରୂପେ ସୂଚୀତ କରାଯାଏ ।

a) MRI କ’ଣ ଅଟେ ?

ଏହା ଏକ ବୀମା ପଲିସୀ ଅଟେ ଯାହା ଗୃହ ରଣ ରଣକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆର୍ଥିକ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏହା ମୂଳତଃ ଏକ ହ୍ରାସ ହେଉଥିବା ମିଆଦି ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ଅଟେ ଯାହାକୁ, ଯଦି ବନ୍ଧକ ରଣର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଶୋଧ ପୂର୍ବରୁ ସେ ମରିଯାଏ, ଏହାର ବାକି ରାଶିକୁ ପରିଶୋଧ କରିବା ପାଇଁ ବନ୍ଧକକର୍ତ୍ତାଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥାଏ । ଏହାକୁ ରଣ ସୁରକ୍ଷାଦାତା ପଲିସୀ କୁହାଯାଇପାରେ । ଏହି ଯୋଜନାଟି ସେହିସବୁ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ ଯାହାର ଆଗ୍ରତମାନଙ୍କୁ ପଲିସୀଧାରକର ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ମୃତ୍ୟୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କ ରଣକୁ ପରିଶୋଧ କରିବାରେ, ସହାୟତାର ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ।

b) ବିଶେଷତା

ଏହି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ କମ୍ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ଏକ ମିଆଦି ବୀମା ପଲିସୀ ଯେଉଁଠି ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ସମଗ୍ର ପଲିସୀ ଅବଧିରେ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ରହିଥାଏ, ତା ଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ବନ୍ଧକ ବିମୋଚନ ବୀମା ପଛରେ କ’ଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରହିଛି ?

- I. ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଶସ୍ତା ବନ୍ଧକ ହାରର ସୁବିଧା ଦେବା
- II. ଗୃହ ରଣ ରଣକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆର୍ଥିକ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା
- III. ବନ୍ଧକ ଦିଆଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିର ମୂଲ୍ୟକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରିବା
- IV. ତୃତୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଷ୍ପାସନ/ବେଦଖଲିକୁ ଟାଳିବା

ସାରାଂଶ

- ବିବାହିତ ମହିଳାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଧିନିୟମ, 1874 ର ଧାରା 6 ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପତ୍ନୀ ଓ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଲାଭସବୁର ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ।
- MWP ଅଧିନିୟମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରଭାବୀ ହୋଇଥିବା ପଲିସୀ ଅଦାଲତ ସମ୍ମୁଖ, ରଣକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ଏପରିକି ଜୀବନ ବୀମିତର ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ବାହାରେ ହେବ ।
- ମୂଖ୍ୟ-ବ୍ୟକ୍ତି ବୀମା ହେଉଛି ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟବସାୟ ବୀମା । ଏହାକୁ ସେହି ଆର୍ଥିକ ହାନି, ଯାହା ବ୍ୟବସାୟର ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସଦସ୍ୟର ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ବିସ୍ତାରିତ ଅପାରଗତାଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ, ତାହା ଠାରୁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟକୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବା ପାଇଁ ସେହି ବ୍ୟବସାୟ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ଏକ ବୀମା ପଲିସୀ ରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରେ ।
- ବନ୍ଧକ ବିମୋଚନ ବୀମା ମୂଳତଃ ଏକ ହ୍ରାସ ହେଉଥିବା ମିଆଦି ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ଅଟେ ଯାହାକୁ ଯଦି ବନ୍ଧକ ରଣର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଶୋଧ ପୂର୍ବରୁ ସେ ମରିଯାଏ, ଏହାର ବାକି ରାଶିକୁ ପରିଶୋଧ କରିବା ପାଇଁ ବନ୍ଧକକର୍ତ୍ତାଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥାଏ ।

ମୂଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

1. ବିବାହିତ ମହିଳାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଧିନିୟମ
2. ମୂଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବୀମା
3. ବନ୍ଧକ ବିମୋଚନ ବୀମା

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ॥

ଅଧ୍ୟାୟ L-06

ଜୀବନ ବୀମାରେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ସେହି ମୂଲଭୂତ ତତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀକୁ ପରିଚିତ କରାଇବା ଯାହା ଜୀବନ ବୀମା ରୁଚ୍ଛିମାନଙ୍କ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ଲାଭ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ଥାଆନ୍ତି । ଆମେମାନେ ପ୍ରଥମେ ସେହି ତତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଯାହା ପ୍ରିମିୟମକୁ ଗଠିତ କରନ୍ତି ଏବଂ ତାପରେ ଅଧିକ୍ଷେଷ ଓ ବୋନସର ଅବଧାରଣା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ବୀମା ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ –ମୂଲଭୂତ ତତ୍ତ୍ୱ
- B. ଅଧିକ୍ଷେଷ ଏବଂ ବୋନସ

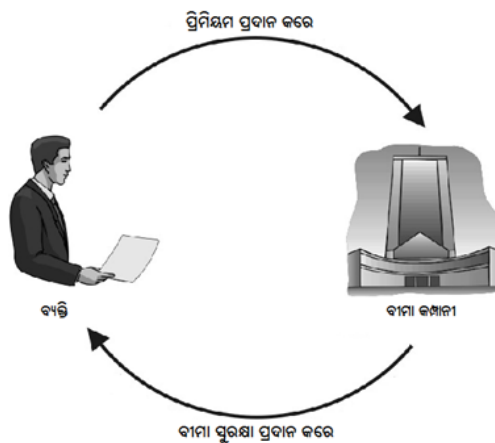
A. ବୀମା ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ – ମୂଳଭୂତ ତତ୍ତ୍ୱ

1. ପ୍ରିମିୟମ

ସାଧାରଣ ଭାଷାରେ, ପ୍ରିମିୟମ ପଦଟି ସେହି ମୂଲ୍ୟକୁ ସୂଚୀତ କରେ ଯାହାକୁ ଏକ ବୀମା ପଲିସୀ କ୍ରୟ କରିବା ପାଇଁ ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହାକୁ ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରତି ହଜାରେ ଟଙ୍କାର ବୀମା ରାଶି ଉପରେ ପ୍ରିମିୟମର ହାର ରୂପେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥାଏ । ପ୍ରିମିୟମ ହାର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକର ଆୟୁ ଏବଂ ଯୋଜନା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

ଏହି ପ୍ରିମିୟମ ହାରଗୁଡ଼ିକ ହାର ସାରଣୀ ରୂପେ ଉପଲବ୍ଧ ଥାଆନ୍ତି ଯାହା ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଉପଲବ୍ଧ ଥାଆନ୍ତି ।

ଚିତ୍ର 1 : ପ୍ରିମିୟମ

ଏହି ଟେବୁଲ୍ ଗୁଡ଼ିକରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ହାରସବୁକୁ “ଅଫିସ ପ୍ରିମିୟମ” କୁହାଯାଏ । ଏଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମଗ୍ର ଅବଧୂରେ ସମାନ ରହିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ବାର୍ଷିକ ହାର ରୂପେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଯଦି ଏକ ଦତ୍ତ ଆୟୁ ପାଇଁ ଏକ କୋଡିଏ ବର୍ଷର ଏନ୍ୟୁଓମେଣ୍ଟ ପଲିସୀ ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ ଟ.4800 ହୁଏ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ କୋଡିଏ ବର୍ଷପାଇଁ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ଟ. 4800 ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଅବଶ୍ୟ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପଲିସୀ ଥିବା ସମ୍ଭବ ଯେଉଁଥିରେ କେବଳ ପ୍ରଥମ କିଛି ବର୍ଷ ପ୍ରିମିୟମସବୁ ଦେୟ ହୋଇଥାଏ । କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରିମିୟମ ଚୁକ୍ତି ସବୁ ବି ରହିଛନ୍ତି ଯେଉଁଥିରେ ଚୁକ୍ତିର ଆରମ୍ଭରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ନିବେଶ ଅଭିମୁଖୀ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

2. ଛାଡ଼ (ରିବେର୍)

ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ଦେୟ ହେଉଥିବା ଉପରେ କେତେକ ପ୍ରକାରର ଛାଡ଼ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି । ସେଭଳି ଦୁଇଟି ଛାଡ଼ ହେଉଛି:

- ✓ ବୀମା ରାଶି ପାଇଁ

✓ ପ୍ରିମିୟମର ପଦ୍ଧତି ଛାଡ଼

ବୀମା ରାଶି ପାଇଁ ଛାଡ଼

ବୀମା ରାଶି ପାଇଁ ଛାଡ଼କୁ ସେହିମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ଯେଉଁମାନେ ଉଚ୍ଚ ରାଶି ପରିମାଣର ବୀମା ରାଶି ଥିବା ପଲିସୀମାନଙ୍କୁ କିଣନ୍ତି । ଏହାକୁ ସେହିସବୁ ଲାଭକୁ ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ଦେବାର ପଦ୍ଧତି ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ଯାହା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟର ପଲିସୀମାନଙ୍କ ସେବା ଦେବା ସମୟରେ ଅର୍ଜନ କରି ପାରନ୍ତି । ତର୍କଟି ହେଉଛି ଯେ ଟ. 50, 000 କିମ୍ବା ଟ. 5,00,000 ର ଏକ ପଲିସୀକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରୟାସ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ସମାନ ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚତର ବୀମା ରାଶି ପଲିସୀମାନେ ଅଧିକ ପ୍ରିମିୟମ ଏବଂ ତେଣୁ ଅଧିକ ଲାଭ ଉତ୍ପନ୍ନ କରନ୍ତି ।

ପ୍ରିମିୟମର ପଦ୍ଧତି ପାଇଁ ଛାଡ଼

ସେହି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରିମିୟମର ପଦ୍ଧତି ପାଇଁ ଛାଡ଼ ଦିଆଯାଇପାରେ । ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ବାର୍ଷିକ, ଅର୍ଦ୍ଧ ବାର୍ଷିକ, ତୈମାସିକ କିମ୍ବା ମାସିକ ଆଧାରରେ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଅନୁମତି ଦେଇପାରନ୍ତି । ଯଦି ପଦ୍ଧତି ଅଧିକ ବାରମ୍ବାର ହୁଏ, ପ୍ରିମିୟମର ସଂଗ୍ରହ ଓ ଲେଖାଙ୍କନ ପାଇଁ ପ୍ରଶାସନିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ । ପୁନଶ୍ଚ, ବାର୍ଷିକ ପଦ୍ଧତିରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏହି ରାଶିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଷ ସାରା ଉପଯୋଗ କରିପାରେ ଏବଂ ଏହା ଉପରେ ସୁଧ ଅର୍ଜନ କରିପାରେ । ତେଣୁକରି ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଏହା ଉପରେ ରିବେଟ୍ ର ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇ ବାର୍ଷିକ କିମ୍ବା ଅର୍ଦ୍ଧ-ବାର୍ଷିକ ପଦ୍ଧତି ମାଧ୍ୟମରେ ରାଶିପ୍ରଦାନକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରଶାସନିକ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ, ରାଶି ପ୍ରଦାନର ମାସିକ ପଦ୍ଧତି ପାଇଁ କିଛି ଅଧିକ ବି ଚାର୍ଜ କରି ପାରନ୍ତି ।

3. ଅତିରିକ୍ତ ଚାର୍ଜ

ଟେବୁଲିସ୍ଥିତ ପ୍ରିମିୟମକୁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଚାର୍ଜ କରାଯାଏ ଯେଉଁମାନେ କୌଣସି ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାରକର ଅଧୀନ ହୋଇ ନ ଥିବେ ଯାହା ଏକ ଅଧିକ ସଙ୍କଟ ଦର୍ଶାଉଥିବ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମାନକ ଜୀବନ କୁହାଯାଏ ଏବଂ ଚାର୍ଜ କରାଯାଉଥିବା ହାରକୁ ସାମାନ୍ୟ ହାର କୁହାଯାଏ ।

ଯଦି ବୀମା ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଉଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ହୃଦୟ ରୋଗ କିମ୍ବା ମଧୁମେହ ଭଳି କିଛି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମସ୍ୟାରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଏ ଯାହା ତା' ଜୀବନ ପ୍ରତି ଏକ ବିପତ୍ତି ଆଣିପାରେ, ତାକୁ ଅଣ-ମାନକ ରୂପେ ବିଚାର କରାଯିବ । ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଅତିରିକ୍ତ ରୂପେ କିଛି ଅଧିକ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରିବାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇପାରେ । ସେଭଳିଆ, ଯେଉଁମାନେ ସର୍କସ ଆକ୍ରୋବେଟ୍ ଭଳି ଏକ ବିପଦଜନକ ବ୍ୟବସାୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ଥାଆନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ବ୍ୟବସାୟିକ ଅତିରିକ୍ତ ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରେ । ଏହିସବୁ ଅତିରିକ୍ତ ଫଳରେ ପ୍ରିମିୟମ ଟେବୁଲିସ୍ଥିତ ପ୍ରିମିୟମଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇପାରେ ।

ପୁନଃ, ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏକ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ କିଛି ଅତିରିକ୍ତର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇପାରେ, ଯାହା କିଛି ଅଧିକ ପ୍ରିମିୟମର ପ୍ରଦାନ ଦ୍ୱାରା ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏକ ଦ୍ୱିଗୁଣ ଦୁର୍ଘଟଣା ଲାଭ କିମ୍ବା DAB ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ (ଯେଉଁଠି ଏକ ଦାବୀ ରୂପେ ବୀମାରାଶିର ଦୁଇଗୁଣ ଦେୟ ହୋଇଥାଏ ଯଦି ମୃତ୍ୟୁ ଦୁର୍ଘଟଣା କାରଣରୁ ହୋଇଥାଏ) । ଏଥିପାଇଁ ଏହା ପ୍ରତି ହଜାର ବୀମା ରାଶି ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କାର ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ଚାର୍ଜ କରିପାରେ ।

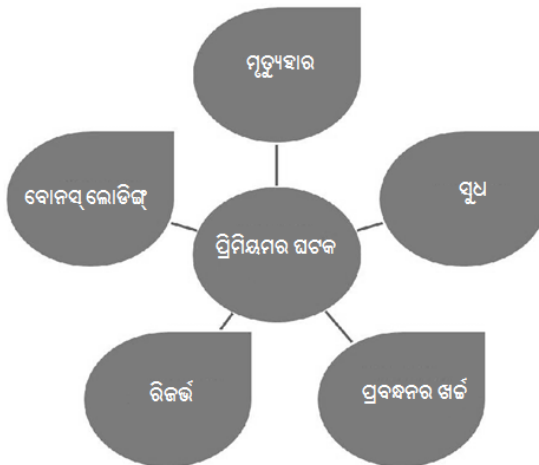
ସେହିଭଳିଆ ସ୍ଥାୟୀ ବିକଳାଙ୍ଗତା ଲାଭ (PDB) ରୂପେ ପରିଚିତ ଏକ ଲାଭକୁ ପ୍ରତି ହଜାର ବୀମା ରାଶି ପାଇଁ କିଛି ଅତିରିକ୍ତ ଦେଇ ପ୍ରାପ୍ତ କରାଯାଇପାରେ ।

4. ପ୍ରିମିୟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା

ଆସନ୍ତୁ ଏବେ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ କେମିତି ସେହି ହାରଗୁଡ଼ିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରନ୍ତି ଯାହାକୁ ପ୍ରିମିୟମ ଟେବୁଲରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଏ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଏକ ବୀମାଙ୍କକ ସ୍ତରା ସମ୍ପାଦିତ କରାଯାଏ । ମିଆଦି ବୀମା, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ଏବଂ ଏନ୍ୟୁଓମେଣ୍ଟ ଭଳି ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରିମିୟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ନିମ୍ନ ତତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାରକୁ ନିଏ:

- ✓ ମୃତ୍ୟୁହାର
- ✓ ସୁଧ
- ✓ ପ୍ରବନ୍ଧନର ଖର୍ଚ୍ଚ
- ✓ ରିଜର୍ଭ
- ✓ ବୋନସ ଲୋଡିଙ୍ଗ୍

ଚିତ୍ର 2 : ପ୍ରିମିୟମର ଘଟକ

ପ୍ରଥମ ଦୁଇ ତତ୍ତ୍ୱ ଆମକୁ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରିମିୟମ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରିମିୟମରେ ଅନ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଡ଼ି ['ଲୋଡିଙ୍ଗ୍' ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଉଥିବା], ଆମେ ମୋଟ କିମ୍ବା ଅଫିସ୍ ପ୍ରିମିୟମ ପାଇଥାଉ ।

a) ମୃତ୍ୟୁଦର ଏବଂ ସୁଧ

ମୃତ୍ୟୁଦର ପ୍ରିମିୟମରେ ପ୍ରଥମ ତତ୍ତ୍ୱ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ସଂଯୋଗ କିମ୍ବା ସମ୍ଭାବନା ଅଟେ ଯେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୟସର ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ଦିନ ବର୍ଷରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିପାରେ । ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ମୃତ୍ୟୁଦରକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ, “ମୃତ୍ୟୁଦର ଟେବୁଲଗୁଡ଼ିକୁ” ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଯଦି ଆୟ 35 ପାଇଁ ମୃତ୍ୟୁଦର 0.0035 ହୁଏ, ଏହାର ନିହିତାର୍ଥ ଏହା ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ 1000 ବ୍ୟକ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ଆୟ 35 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୀବିତ ରହନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ 3.5 (କିମ୍ବା 10,000 ମଧ୍ୟରୁ 35) ଆୟ 35 ଏବଂ 36 ମଧ୍ୟରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିବାର ଆଶା କରାଯାଏ ।

ଟେବୁଲକୁ ବିଭିନ୍ନ ଆୟ ପାଇଁ ମୃତ୍ୟୁଦର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାରେ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇପାରେ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଆୟ 35 ପାଇଁ 0.0035 ର ହାରର ନିହିତାର୍ଥ ହେଉଛି 0.0035×1000 (ବୀମା ରାଶି) = ଟ. 3.50 ପ୍ରତି ହଜାର ବୀମା ରାଶି

ଉପରୋକ୍ତ ମୂଲ୍ୟକୁ “ସଙ୍କଟ ପ୍ରିମିୟମ” ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇପାରେ । ଅଧିକ ଆୟ ପାଇଁ ସଙ୍କଟ ପ୍ରିମିୟମ ଅଧିକ ହୋଇପାରେ।

ଉଦାହରଣ

ଯଦି ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପରେ ବୀମାର ମୂଲ୍ୟକୁ ପୁରା କରିବା ପାଇଁ ଆମ ପାଖରେ ଟ. 5 ପ୍ରତି ହଜାର ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଯଦି ଆମେ 6% ର ସୁଧ ହାର ଧରି ନେବା, ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପରେ ଦେୟ ଟ. 5 ର ବର୍ତ୍ତମାନ ମୂଲ୍ୟ ହୋଇପାରେ $5 \times 1 / (1.06)^5 = 3.74$

ଯଦି 6% ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆମେ 10% ମନେ କରୁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ମୂଲ୍ୟ ହୋଇପାରେ କେବଳ 3.10 । ଅନ୍ୟ ଶିଳରେ, ମନେ କରାଯାଇଥିବା ସୁଧ ହାର ଅଧିକ ହେଲେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ମୂଲ୍ୟ କମ୍ ହୋଇଥାଏ ।

ମୃତ୍ୟୁଦର ଏବଂ ସୁଧର ଆମର ଅଧ୍ୟୟନଠାରୁ ଆମେମାନେ ଦୁଇ ମୁଖ୍ୟ ଉପସଂହାର ପାଇ ପାରିବା

- ✓ ମୃତ୍ୟୁ ଦର ଟେବୁଲରେ ମୃତ୍ୟୁହାର ଯେତେ ଅଧିକ ହେବ, ପ୍ରିମିୟମ ସେତେ ଅଧିକ ହୋଇପାରେ
- ✓ ମନେ କରାଯାଇଥିବା ସୁଧ ହାର ଯେତେ ଅଧିକ ହେବ, ପ୍ରିମିୟମ ସେତେ କମ୍ ହୋଇପାରେ

ଶୁଦ୍ଧ (ନେଟ୍) ପ୍ରିମିୟମ

ମୃତ୍ୟୁ ଦର ଏବଂ ସୁଧର ଆକଳନ “ଶୁଦ୍ଧ (ନେଟ୍) ପ୍ରିମିୟମ” ଦେଇଥାଏ

ମୋଟ ପ୍ରିମିୟମ

ମୋଟ ପ୍ରିମିୟମ ହେଉଛି ଶୁଦ୍ଧ (ନେଟ୍) ପ୍ରିମିୟମ ଯୋଗ ଲୋଡିଙ୍ଗ୍ କୁହାଯାଉଥିବା ଏକ ରାଶି ପରିମାଣ । ଡିନୋଟି ବିଚାର ବିବେଚନା କିମ୍ବା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅଛି ଯାହାକୁ ଲୋଡିଙ୍ଗ୍ ର ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ସମୟରେ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

b) ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ରିଜର୍ଭ

ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସଂଚାଳନ ଖର୍ଚ୍ଚ ବହନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଯେଉଁଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି :

- ✓ ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଏବଂ ଭର୍ତ୍ତି
- ✓ ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ କମିଶନ,
- ✓ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ବେତନ,
- ✓ ଅଫିସ୍ ଆବାସ,
- ✓ ଅଫିସ୍ ସ୍ୱେଚ୍ଛାନରୀ,
- ✓ ବିକ୍ରମୀ ଚାର୍ଜ,
- ✓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିବିଧ ଖର୍ଚ୍ଚ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଏହି ସବୁକୁ ପ୍ରିମିୟମଠାରୁ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଯାହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସଂଗ୍ରହ କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ଖର୍ଚ୍ଚସବୁକୁ ନେଟ୍ ପ୍ରିମିୟମରେ ଉଚିତ୍ ରୂପେ ଯୋଡ଼ା ଯାଇଥାଏ ।

c) ବ୍ୟପଗମନ ଏବଂ ଆକସ୍ମିକତା

ଖର୍ଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାରକସବୁ ଅଛନ୍ତି ଯାହା ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ହିସାବକୁ ଭୁଲ୍ କରିଦେଇ ପାରନ୍ତି ।

ସଙ୍କଟର ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତ ହେଉଛି ବ୍ୟପଗମନ ଏବଂ ଆହରଣ । ବ୍ୟପଗମନର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ପଲିସୀଧାରକ ପ୍ରିମିୟମର ପ୍ରଦାନକୁ ବନ୍ଦ କରିଦିଏ । ଆହରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପଲିସୀଧାରକ ପଲିସୀକୁ ସମର୍ପଣ କରେ ଏବଂ ପଲିସୀଧାରକ ପଲିସୀକୁ ସମର୍ପଣ କରେ ଏବଂ ପଲିସୀର ଅର୍ଜିତ ନଗଦ ମୂଲ୍ୟଠାରୁ ଏକ ରାଶି ପ୍ରାପ୍ତ କରେ ।

ବ୍ୟପଗମନ ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରଥମ ତିନି ବର୍ଷରେ, ବିଶେଷ ରୂପେ ତୁଚ୍ଛର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷରେ ହୋଇଥାଏ ।

d) ଲାଭ ସହିତ (ସହଭାଗୀତା) ପଲିସୀ ଏବଂ ବୋନସ ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗ୍

'ଲାଭ ସହିତ' ପଲିସୀର ଅବଧାରଣା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲା ଯେତେବେଳେ ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବି ସେମାନଙ୍କୁ ଦ୍ରବ ରୂପେ ରଖିବା ପାଇଁ ଏକ ବର୍ତ୍ତ୍ତ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ଅଗ୍ରୀମ ରୂପେ ଉଚ୍ଚ ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗ୍ ଚାର୍ଜ କରିବାର ପ୍ରଥା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଯଦି ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଭୂତି ଅଧିକ ଅନୁକୂଳ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ, ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଯା' ଫଳରେ ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥିବା ଲାଭର କିଛି ଅଂଶକୁ ବୋନସ ରୂପେ ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କ ସହିତ ଆବଣ୍ଟିତ କରିବ ।

ମୋଟାମୋଟି ରୂପେ ଆମେ କହି ପାରିବା ଯେ:

$$\text{ମୋଟ ପ୍ରିମିୟମ} = \text{ନେଟ୍ ପ୍ରିମିୟମ} + \text{ଖର୍ଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗ୍} + \text{ଆକସ୍ମିକତା ପାଇଁ ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗ୍} + \text{ବୋନସ୍ ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗ୍}$$

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ

ଏକ ପଲିସୀ ବ୍ୟବହାରର ଅର୍ଥ କ'ଣ ଅଟେ ?

- I. ପଲିସୀ ଧାରକ ଏକ ପଲିସୀ ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରେ
- II. ପଲିସୀ ଧାରକ ଏକ ପଲିସୀ ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ବନ୍ଦ କରେ
- III. ପଲିସୀ ପରିପକ୍ୱତା ପ୍ରାପ୍ତ କରେ
- IV. ପଲିସୀଟିକୁ ବଜାରରୁ ବାହାର କରି ଦିଆଯାଏ

B. ଅଧିକ୍ଷେଷ ଏବଂ ବୋନସ

1. ଅଧିକ୍ଷେଷ ଏବଂ ବୋନସ ର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଏହାର ସମ୍ପତ୍ତି ଓ ଦାୟିତ୍ୱସବୁର ଆବଧିକ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ଆଶା କରାଯାଏ । ସେଭଳି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନର ଦୁଇଟି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅଛି :

- i. ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତିର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ଯେ ଏହା ଦ୍ରାବକ କି ଅଣଦ୍ରାବକ ଅଟେ
- ii. ପଲିସୀଧାରକ / ଅଂଶୀଦାରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିତରଣ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ଅଧିକ୍ଷେଷକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ।

ପରିଭାଷା

ଅଧିକ୍ଷେଷ ହେଉଛି ଦାୟିତ୍ୱଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ସମ୍ପତ୍ତିର ମୂଲ୍ୟର ଅତିରିକ୍ତ । ଯଦି ଏହା ବିଯୁକ୍ତାତ୍ମକ ହୁଏ, ଏହାକୁ ଚାପ କୁହାଯାଏ ।

ଆସନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖିବା ଜୀବନ ବୀମାରେ ଅଧିକ୍ଷେଷର ଧାରଣା ଏକ ଫାର୍ମର ଲାଭର ଅଧିକ୍ଷେଷଠାରୁ କେମିତି ଭିନ୍ନ ଅଟେ ।

ସାଧାରଣତଃ ଫାର୍ମମାନେ ଲାଭସବୁକୁ ଦୁଇ ପ୍ରକାରେ ଦେଖନ୍ତି । ପ୍ରଥମତଃ, ଲାଭ ହେଉଛି ଏକ ଦତ୍ତ ଲେଖାଙ୍କନ ସମୟାବଧି ପାଇଁ **ବ୍ୟୟ ଉପରେ ଆୟର ଅତିରିକ୍ତ**, ଯେଉଁ ରୂପେ ଏହା ଲାଭ ଓ କ୍ଷତି ଖାତାରେ ଦେଖାଯାଏ । ଲାଭ ବି ଏକ ଫାର୍ମର ବାଲାନ୍ସ ଶୀଟ୍ ର ଏକ ଅଂଶ ହୋଇଥାଏ – ଏହାକୁ **ଦାୟିତ୍ୱ ଉପରେ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅତିରିକ୍ତ** ରୂପେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇପାରେ । ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଲାଭସବୁକୁ ଲେଖାଙ୍କନ ସମୟାବଧି ଶେଷରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଏ ।

ଅଧିକ୍ଷେଷ = ସମ୍ପତ୍ତି- ଦାୟିତ୍ୱ

ଆସନ୍ତୁ ବୁଝିବା ଯେ ଜୀବନ ବୀମାରେ ଦାୟିତ୍ୱର ଅର୍ଥ କ'ଣ ଅଟେ । ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀମାନଙ୍କ ଏକ ଦତ୍ତ ବ୍ଲକ୍ ପାଇଁ, ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ଦାବୀ, ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ରାଶି ପ୍ରଦାନ ଯାହା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ, ସେଗୁଡ଼ିକର ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରତିଶତ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟ ଏହିସବୁ ପଲିସୀ ପାଇଁ ଭବିଷ୍ୟତରେ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବାର ଆଶା ରଖିଥାଏ ।

ଦାୟିତ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ଏ ପ୍ରକାରେ ହେଉଛନ୍ତି କରିବାକୁ ଥିବା ସମସ୍ତ ରାଶିପ୍ରଦାନ ବିମୁକ୍ତ ଏହିସବୁ ପଲିସୀ ଉପରେ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବାର ଆଶା କରାଯାଉଥିବା ପ୍ରିମିୟମଗୁଡ଼ିକର ବର୍ତ୍ତମାନ ମୂଲ୍ୟ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମୂଲ୍ୟ ଏକ ଉଚିତ୍ ଦରର ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ୍ [ସୁଧ ହାର] ପ୍ରୟୋଗ କରି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଯାହା ପୂର୍ବାନୁମାନ କରିଥିଲା, ତା' ଠାରୁ ତାର ବାସ୍ତବ ଅନୁଭୂତି ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ହୋଇଥିବା ଫଳରେ ଅଧିକ୍ଷେଷ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ । ଏହା ଫଳରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ଲାଭସବୁକୁ ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଲାଭ ସହିତ ପଲିସୀମାନଙ୍କ ଧାରକମାନଙ୍କ ସହିତ ଆବଣ୍ଟିତ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁଗୃହିତ ମନେ କରନ୍ତି ।

ଉଦାହରଣ

31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2013 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ XYZ ଫାର୍ମର ଲାଭକୁ ସେହି ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାର ଆୟ ବିମୁକ୍ତ ବ୍ୟୟ କିମ୍ବା ଏହାର ସମ୍ପତ୍ତି ବିମୁକ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ରୂପେ ନିରୂପଣ କରାଯାଏ ।

ଉଭୟ ପକ୍ଷରେ, ଲାଭକୁ ସ୍ୱତ୍ୱରୂପେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଏ ଏବଂ ଜ୍ଞାତ ହୁଏ ।

2. ବୋନସ

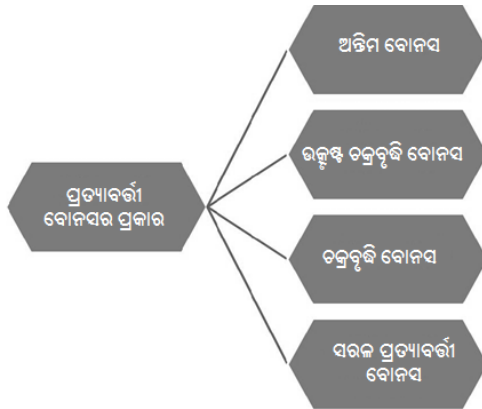
ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଏହାର ବିଭାଜ୍ୟ ଅଧିକ୍ଷେଷକୁ ଘୋଷିତ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ଏବଂ ଏକ ବୋନସ ରୂପେ କମ୍ପାନୀର ପଲିସୀଧାରକ ଓ ଅଂଶୀଦାର [ଯଦି କିଛି ଥାଆନ୍ତି], ଏ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିତରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଭାରତ, ଯୁକ୍ତ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ଦେଶରେ, ଅଧିକ୍ଷେଷର ବିତରଣ ଲୋକପ୍ରିୟ ଅଟେ ।

ବୋନସକୁ ଏକ ଚୁକ୍ତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ମୂଳଭୂତ ଲାଭଠାରୁ ଅତିରିକ୍ତ ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । ପରମ୍ପରାଗତ ରୂପେ ଏହା ମୂଳ ବୀମାରାଶି କିମ୍ବା ମୂଳ ପେନସନ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ରୂପେ ଦେଖାଯାଇପାରେ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଏହାକୁ ଟ.60 ପ୍ରତି ହଜାର ବୀମା ରାଶି ରୂପେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥାଏ ।

ସବୁଠୁ ସାଧାରଣ ପ୍ରକାରର ବୋନସ ହେଉଛି **ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତୀ ବୋନସ** । ଥରେ ଏହି ବୋନସ ସଂଯୋଜନଗୁଡ଼ିକ ଘୋଷିତ ହୋଇଗଲେ, ପ୍ରତି ବର୍ଷ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ, ପଲିସୀ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ହଟାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ 'ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତୀ' ବୋନସ କୁହାଯାଏ କାରଣ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ପରିପକ୍ୱତା ଦ୍ୱାରା ଏକ ଦାବୀ ସମୟରେ ହିଁ ପ୍ରାପ୍ତି କରାଯାଏ । ବୋନସଗୁଡ଼ିକୁ ସମପର୍ଣ୍ଣରେ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ହୋଇପାରେ ଯଦି ଚୁକ୍ତି ଅନୁ୍ୟନ ଅବଧି (ଧରନ୍ତୁ 5 ବର୍ଷ) ପାଇଁ ଚାଲୁ ରହିଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥିବ ।

ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତୀ ବୋନସର ପ୍ରକାର

ଚିତ୍ର 3 : ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତୀ ବୋନସର ପ୍ରକାର

i. ସରଳ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତୀ ବୋନସ

ଏହା ହେଉଛି ତୁଚ୍ଛ ଅନ୍ତର୍ଗତ ମୂଳ ନଗଦ ଲାଭର କିଛି ପ୍ରତିଶତ ରୂପେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥିବା ବୋନସ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଭାରତରେ ଏହାକୁ ପ୍ରତି ହଜାର ବୀମାରାଶି ଉପରେ ରାଶି ପରିମାଣ ରୂପେ ଘୋଷିତ କରାଯାଏ ।

ii. ତକ୍ତବୃଦ୍ଧି ବୋନସ

ଏଇଠି କମ୍ପାନୀ ଏକ ବୋନସକୁ ମୂଳ ଲାଭର କିଛି ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ସଂଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ବୋନସ ରୂପେ ପ୍ରକାଶ କରେ । ଏହା ଏପ୍ରକାରେ ଏକ ବୋନସ ଉପରେ ବୋନସ ହୋଇଥାଏ । ଏହାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାର ଏକ ପଦ୍ଧତି ହୋଇପାରେ ମୂଳ ବୀମା ରାଶି ଯୋଗ ସଂଯୁକ୍ତ ବୋନସର 8% ର ହାର ରୂପେ ।

iii. ଅତିମ ବୋନସ

ନାମ ସୂଚୀ କରୁଥିବା ଅନୁରୂପ, ଏହି ବୋନସ ଏହାର ସମାପ୍ତି ସମୟରେ [ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ପରିପକ୍ୱତା କାରଣରୁ] କେବଳ ତୁଚ୍ଛରେ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହା କେବଳ ଆଗାମୀ ବର୍ଷରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଏ ପ୍ରକାରେ 2013 ପାଇଁ ଘୋଷିତ ଅତିମ ବୋନସ ସେହିସବୁ ଦାବୀ ପାଇଁ କେବଳ ଲାଗୁ ହେବ ଯାହା 2013 – 14 ରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ନୁହେଁ । ଅତିମ ବୋନସଗୁଡ଼ିକ ତୁଚ୍ଛର ସମୟାବଧି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ ଏକ ତୁଚ୍ଛ ଯାହା 25 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଚାଲୁ ରହିଛି, ତାର ଅତିମ ବୋନସ ସେହି ତୁଚ୍ଛ ଯାହା 15 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଚାଲୁ ରହିଛି, ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇପାରେ ।

3. ଅଂଶଦାନ ପଦ୍ଧତି

ଉତ୍ତର ଆମେରିକାରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଅଧିକ୍ଷକ ବିତରଣର ଅନ୍ୟ ଏକ ପଦ୍ଧତି ହେଉଛି “ଅଂଶଦାନ” ପଦ୍ଧତି । ଏଇଠି, ଅଧିକ୍ଷକ, ଅର୍ଥାତ୍, ମୃତ୍ୟୁଦର, ସୁଧ ଓ ଖର୍ଚ୍ଚ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯାହା ଘଟିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କ’ଣ ବାସ୍ତବରେ ଘଟିଲା, ଏହାର ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ଘୋଷିତ କରାଯାଏ ଏବଂ ଡିଭିଡେଣ୍ଡ ରୂପେ ବିତରଣ କରାଯାଏ ।

ଡିଭିଡେଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକୁ, ଭବିଷ୍ୟତର ପ୍ରିମିୟମରେ ସମାୟୋଜନ/ ହ୍ରାସ ମାଧ୍ୟମରେ, ପଲିସୀରେ ଅଣ-ଜବତଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସଂଯୋଜନର କ୍ରୟର ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇ କିମ୍ବା ପଲିସୀର କ୍ରେଡିଟ୍ ରେ ସଂଚୟ ରୂପେ, ନଗଦ ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ ।

ଅଧ୍ୟାୟ L-07

ଜୀବନ ବୀମା ଦଲିଲୀକରଣ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଆମେମାନେ ଅଧ୍ୟାୟ 7 ରେ ଦେଖିଛୁ ଯେ ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ଫର୍ମ ଏବଂ ଦସ୍ତାବିଜ ସହିତ କାରବାର କରେ । କେତେକ ଦସ୍ତାବିଜ ଅଛନ୍ତି ଯାହା ଜୀବନ ବୀମା ପାଇଁ ବିଶେଷ ଅଟନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି । ଏଇଠି, ଏକ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜରେ ସମ୍ମିଳିତ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି । ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି, ପଲିସୀ ବ୍ୟବସାୟ ଏବଂ ଅଣ-ଜବତକରଣ ଓ କେତେକ ଅନ୍ୟ ସୁବିଧା/ଲାଭ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ପ୍ରସ୍ତାବ ଚରଣ ଦଲିଲୀକରଣ
- B. ପଲିସୀ ଚରଣ ଦଲିଲୀକରଣ
- C. ପଲିସୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ସୁବିଧା/ଲାଭ

A. ପ୍ରସ୍ତାବ ଚରଣ ଦଲିଲୀକରଣ

ଅଧ୍ୟାୟ 7 ରେ ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକା ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥିବା ସାଧାରଣ ବିନ୍ଦୁଗୁଡ଼ିକୁ ଆଗକୁ ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ, କେତେକ ଅତିରିକ୍ତ ବିନ୍ଦୁ ଅଛନ୍ତି ଯାହାକୁ ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ବୁଝିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକା (ପ୍ରୋସପେକ୍ଟସ୍) : ବୀମାରେ, 'ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକା' ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ବୀମା ଉତ୍ପାଦକୁ ବିକ୍ରି କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରୋସାହିତ କରିବା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ଵାରା ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ଭୌତିକ, ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅନ୍ୟ ପ୍ରାରୂପରେ ଥିବା ଏକ ଦସ୍ତାବିଜ । ଏକ ବୀମା ଉତ୍ପାଦର ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକା ସ୍ପଷ୍ଟ ରୂପେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବ

- (a) ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ପାଇଁ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ଵାରା ବିତରଣ କରାଯାଇଥିବା ଅନନ୍ୟ ପରିଚୟ ସଂଖ୍ୟା (UIN);
- (b) ଲାଭସବୁର ପରିସର;
- (c) ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ବିସ୍ତାର ;
- (d) ବ୍ୟାଖ୍ୟା ସହିତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ଖାରେଷ୍ଟି, ଅପବର୍ଜନ/ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଏବଂ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ।

ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକା ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଚିତ୍ :

- (a) ବୀମା ଦ୍ଵାରା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାକୁ ଥିବା ଆକର୍ଷକତା କିମ୍ବା ଆକର୍ଷକତାଗୁଡ଼ିକର ଏକ ବିବରଣୀ;
- (b) ସେଭଳି ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକାର ନିୟମାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ଜୀବନ କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତିର ଶ୍ରେଣୀ କିମ୍ବା ଶ୍ରେଣୀ କିମ୍ବା ଶ୍ରେଣୀଗୁଡ଼ିକ ।

ଜୀବନ ବୀମାରେ, ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକା ଉତ୍ପାଦ ଉପରେ ସ୍ଵୀକୃତ ରାଜତର୍କ (ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ସାଧାରଣ ବୀମାରେ ଆଡ୍-ଅନ୍ ସୁରକ୍ଷା ବି କୁହାଯାଉଥିବା) ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ଲାଭସବୁ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ: ଜୀବନ ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପ୍ରସ୍ତାବକଙ୍କ ପରିବାର ସଦସ୍ୟ (ପିତାମାତା ସମେତ)ମାନଙ୍କ ବିବରଣୀ, ଯାହା ସେମାନଙ୍କ ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟର ସ୍ଥିତି ଓ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ବି ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ରୋଗ ସୂଚୀତ କରୁଥିବ, ସେସବୁକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ମାଧ୍ୟମରେ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ । ଉତ୍ପାଦ ଆଧାରରେ, ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଜୀବନର ଚିକିତ୍ସାୟ ବିବରଣୀ, ତାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ରୋଗର ଇତିହାସ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଶେଷତାସବୁକୁ ମଧ୍ୟ ମଗାଯାଇପାରେ । ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ସେହି ଦସ୍ତାବିଜ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ଦ୍ଵାରା ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସେହି ସମସ୍ତ ସୂଚନା ପାଇଥାନ୍ତି ଯାହା ସେମାନେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକଠାରୁ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାନ୍ତି ।

ବୀମା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 45, ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯେ ତିନି ବର୍ଷ ପରେ ଭୁଲ –ବକ୍ତବ୍ୟ କାରଣରୁ ପଲିସୀ ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ/ ମେଡିକାଲ ଫର୍ମ ଇତ୍ୟାଦିରେ ସତ୍ୟତାର ସହିତ ସମସ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବା ପାଇଁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକର ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିବାରେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଧାରା 45 ଅନୁସାରେ ସେପରି ନ କରିବାର ପରିଣାମ ବିଷୟରେ ପରାମର୍ଶ ଦେବାରେ ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଏକ ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଥାଏ ।

ଜୀବନ ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମଗୁଡ଼ିକ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 45 ର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଜୀବନ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଥିବା ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦେବା ବେଳେ, ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକକୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 45 ର ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସୂଚୀତ କରିବ ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ଏହି ସୁବିଧାର ଲାଭ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରୋସାହିତ କରିବ ।

ସେହିଭଳି, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 39 ନାମିତୀକରଣର ପ୍ରାବଧାନ ବିଷୟରେ ଅଟେ । ଯେଉଁଠି ବି ପ୍ରସ୍ତାବକ ପାଇଁ ନାମିତୀକରଣର ସୁବିଧା ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ, ଅଭିକର୍ତ୍ତା ତାକୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 39 ର ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସୂଚୀତ କରିବ ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ଏହି ସୁବିଧାର ଲାଭ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବ ।

ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଜୀବନର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦିଗ ଯାହା ତାର କାର୍ଯ୍ୟ ଅବଧି, ଦର୍ଶାଯାଉଥିବା ଆୟ ଓ ବ୍ୟୟ, ଏବଂ ସଞ୍ଚୟ ଓ ନିବେଶ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଅବସରଗ୍ରହଣ ଓ ବୀମା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକତା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଜୀବନ ବୀମା ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚରାଯାଇପାରେ ।

ଆୟ ପ୍ରମାଣ : ବୀମିତ ହେବାକୁ ଥିବା ଜୀବନର ସଙ୍କଟ ପ୍ରୋଫାଇଲ୍ ର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ପାଇଁ ଆୟ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାରକ ହୋଇଥିବାରୁ, ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସଠିକ୍ ଆୟକୁ ସତ୍ୟାପନ କରିବା ପାଇଁ ଦଲିଲୀୟ ପ୍ରମାଣ ସଂଗ୍ରହ କରିଥାନ୍ତି । ବୈଧ ଆୟ ପ୍ରମାଣ ମାନକ କିମ୍ବା ଅଣ-ମାନକ ହୋଇପାରେ, ଯାହା ଅଧ୍ୟାୟ 7 ରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଛି ।

ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଦସ୍ତାବିଜକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଥାନ୍ତି ।

a) ଅଭିକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଗୋପନୀୟ ରିପୋର୍ଟ

ଅଭିକର୍ତ୍ତା ପ୍ରାଥମିକ/ମୁଖ୍ୟ ସଙ୍କଟାଙ୍କକ ହୋଇଥାଏ । ସଙ୍କଟ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ, ପଲିସିଧାରକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସମସ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱ ପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ଓ ବିବରଣୀକୁ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ତା' ରିପୋର୍ଟରେ ପ୍ରକଟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଅଭ୍ୟାସ, ବ୍ୟବସାୟ, ଆୟ ଓ ପରିବାର ବିବରଣୀର ବିଷୟକୁ ରିପୋର୍ଟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

b) ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷକଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ

ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବୀମିତ କରିବାକୁ ଥିବା ଜୀବନକୁ ଏକ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚିକିତ୍ସାୟ ରୂପେ ଯାଞ୍ଚ କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ, ଯିଏ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ସୂଚୀଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଉଚ୍ଚତା, ଓଜନ, ରକ୍ତ ଚାପ, ହୃଦୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସ୍ଥିତି ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ଶାରୀରିକ ବିଶେଷତାସବୁର ବିବରଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରେକର୍ଡ କରାଯାଏ ଏବଂ ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷକଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ କୁହାଯାଉ ଥିବା ତାଙ୍କ ରିପୋର୍ଟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଏ । ତା' ଦ୍ୱାରା ବୀମା କମ୍ପାନୀର ସଙ୍କଟାଙ୍କକ ବୀମିତ ହେବାକୁ ଥିବା ଜୀବନର ବର୍ତ୍ତମାନର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସ୍ଥିତିର ବିବରଣୀ ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥାଏ ।

ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ମେଡିକାଲ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ବିନା ବୀମା ପାଇଁ ସଙ୍କଟାଙ୍କିତ ଏବଂ ସ୍ୱୀକୃତ କରାଯାଇଥାଏ । ସେମାନଙ୍କୁ ଅଣ-ମେଡିକାଲ ପ୍ରକରଣ କୁହାଯାଏ । ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷକଙ୍କ ରିପୋର୍ଟର ପାରମ୍ପରିକ ରୂପେ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ଅଣ-ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ ନାହିଁ କାରଣ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ରାଶି କିମ୍ବା ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଜୀବନର ଆୟୁ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ କିମ୍ବା କେତେକ ବିଶେଷତା ଅଛି ଯାହାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ପ୍ରକଟ କରାଯାଏ, ଯାହା ଏକ ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷକ ଦ୍ୱାରା ପରୀକ୍ଷା ଓ ରିପୋର୍ଟ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ ।

c) ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ରିପୋର୍ଟ

ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ସେହି ସମ୍ଭାବନା ଅଟେ ଯେ ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସି କ୍ରୟ କରିବା ଫଳରେ ଏକ ଗ୍ରାହକର ବ୍ୟବହାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ସେଭଳି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏକ ହାନିର ସମ୍ଭାବନାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିପାରେ । ଏହା ଏକ କାରକ ହୋଇଥାଏ ଯାହାକୁ ସଙ୍କଟର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ସମୟରେ ଜୀବନ ବୀମା ସଙ୍କଟାଙ୍କକମାନେ ଗମ୍ଭୀର ରୂପେ ବିଚାର କରିଥାନ୍ତି ।

ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ଜଣେ ନିଜର ଜୀବନ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଜଣକର ଜୀବନକୁ ସମାପ୍ତ କରିବା ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ମାଧ୍ୟମରେ ଜୀବନ କ୍ରୟ ଠାରୁ ଲାଭ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସମ୍ଭାବନା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥାନ୍ତି । ଏ ପ୍ରକାରେ ଜୀବନ ବୀମା ସଙ୍କଟାଙ୍କକମାନେ ସେହିସବୁ କାରକକୁ ଦେଖୁଥାନ୍ତି ଯାହା ସେଭଳି ବିପତ୍ତି ସୂଚୀତ କରିପାରେ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ, କମ୍ପାନୀ ଆବଶ୍ୟକ କରିପାରେ ଯେ ବୀମା କମ୍ପାନୀର ଏକ ଅଧିକାରୀ ଦ୍ଵାରା ଏକ ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ରିପୋର୍ଟ ଜମା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଉଦାହରଣ

ବିକାଶ କିଛି ଦିନ ପୂର୍ବେ ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ କିଣିଲା । ସେ ତାପରେ ଏକ ସାଇଟ୍ ରେ ଏକ ସ୍କାଇଲ୍ ଅଭିଯାନରେ ଯିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲା, ଯାହାକୁ ବିଶ୍ଵରେ ସବୁଠୁ ବିପଦଜନକ ସ୍କାଇଲ୍ ସ୍ଥଳ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଦଲାଇ କରାଯାଉଥିଲା । ଅତୀତରେ ସେ ସେଭଳି ଅଭିଯାନରେ ଯିବା ପାଇଁ ମନା କରିଦେଇଥିଲା ।

B. ପଲିସୀ ଚରଣ ଦଲଲୀକରଣ

1. ପ୍ରଥମ ପ୍ରିମିୟମ ରସିଦ୍

ଏକ ବୀମା ତୁଚ୍ଛି ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଏକ ପ୍ରଥମ ପ୍ରିମିୟମ ରସିଦ୍ (FPR) ଜାରୀ କରେ ।

FPR ପ୍ରମାଣ ଅଟେ ଯେ ପଲିସୀ ତୁଚ୍ଛି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଛି । ପ୍ରଥମ ପ୍ରିମିୟମ ରସିଦ୍ରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସୂଚନା ରହିଥାଏ:

- i. ଜୀବନ ବୀମାଚର ନାମ ଏବଂ ଠିକଣା
- ii. ପଲିସୀ ସଂଖ୍ୟା
- iii. ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ରାଶି
- iv. ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନର ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ବାରମ୍ବାରତା
- v. ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦେୟ ତାରିଖ
- vi. ସଙ୍କଟର ଆରମ୍ଭ ତାରିଖ
- vii. ପଲିସୀର ଅନ୍ତିମ ପରିପକ୍ତତା ତାରିଖ
- viii. ସର୍ବଶେଷ ପ୍ରିମିୟମର ପ୍ରଦାନ ତାରିଖ
- ix. ବୀମା ରାଶି

FPR ଜାରୀ ପରେ, ବୀମା କମ୍ପାନୀ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରିମିୟମ ରସିଦ୍ଗୁଡ଼ିକ ଜାରୀ କରିବ ଯେତେବେଳେ ଏହା ପ୍ରସ୍ତାବକଠାରୁ ଆହୁରି ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବ । ଏହିସବୁ ରସିଦ୍କୁ ନୂତନୀକରଣ ପ୍ରିମିୟମ ରସିଦ୍ (RPR) କୁହାଯାଏ । ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କୌଣସି ବିବାଦର ଅବସରରେ RPR ଗୁଡ଼ିକ ରାଶିପ୍ରଦାନର ପ୍ରମାଣ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

2. ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ

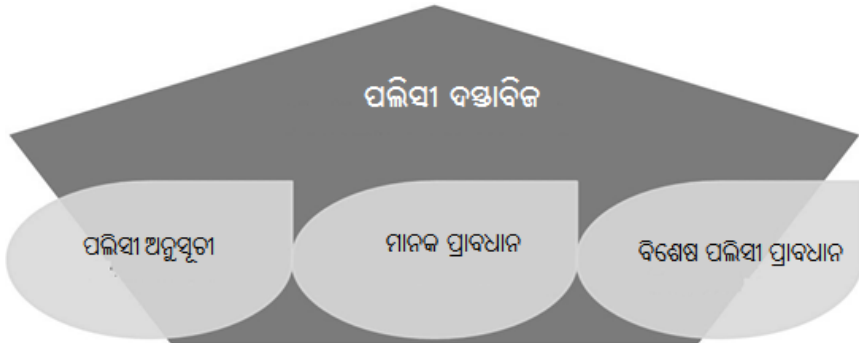
ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ ବୀମା ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ଥିବା ସବୁଠୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜ ଅଟେ । ଏହା ବୀମିତ ଏବଂ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ଚୁକ୍ତିର ପ୍ରମାଣ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଚୁକ୍ତି ନୁହଁ । ଯଦି ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜଟି ପଲିସୀଧାରକ ଦ୍ୱାରା ହଜିଯାଏ, ଏହା ବୀମା ଚୁକ୍ତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ ନାହିଁ । ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଚୁକ୍ତିରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ନ କରି ଏକ ନକଲ ପଲିସୀ ଜାରୀ କରିବ । ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜଟି ଏକ ସକ୍ଷମ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହସ୍ତାକ୍ଷରିତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଭାରତୀୟ ମୁଦ୍ରା ଆଇନ ଅନୁସାରେ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଥିବା ଉଚିତ୍ । ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜର ଡିଜାଇନ୍ କରିବା ସମୟରେ ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସାବଧାନ ରହିଥାନ୍ତି କାରଣ ସେମାନେ କୌଣସି ଅସ୍ପଷ୍ଟତା କିମ୍ବା ଭ୍ରମ ଯାହା ଏହାର ଶିଳ୍ପାବଳୀର ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ ଉପୁଜିପାରେ, ତା' ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱ ଭାର ବହନ କରିଥାନ୍ତି ।

ଏକ ଆଦର୍ଶ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜରେ ତିନୋଟି ଭାଗ ଥାଏ :

a) ପଲିସୀ ଅନୁସୂଚୀ

ପଲିସୀ ଅନୁସୂଚୀ ପ୍ରଥମ ଭାଗ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ସାଧାରଣତଃ ପଲିସୀର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଷ୍ଠାରେ ମିଳିଥାଏ । ଜୀବନ ବୀମା ଚୁକ୍ତିମାନଙ୍କର ଅନୁସୂଚୀ ସାଧାରଣତଃ ସମାନ ପ୍ରକାରର ହୋଇଥାଏ । ସେଥିରେ ସାମାନ୍ୟତଃ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସୂଚନା ରହିଥାଏ:

ଚିତ୍ର 1 : ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ ଘଟକ

i. ବୀମା କମ୍ପାନୀର ନାମ

ii. ଏକ ପଲିସୀର କେତେକ ସାଧାରଣ ବିବରଣୀଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି:

- ✓ ପଲିସୀ ମାଲିକର ନାମ ଏବଂ ଠିକଣା
- ✓ ଜନ୍ମଦିନ ଏବଂ ବୟସ, ଗତ ଜନ୍ମଦିନ
- ✓ ପଲିସୀ ଚୁକ୍ତିର ଯୋଜନା ଓ ଅବଧି
- ✓ ବୀମା ରାଶି
- ✓ ପ୍ରିମିୟମ ରାଶି
- ✓ ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ଅବଧି
- ✓ ଆରମ୍ଭ ତାରିଖ, ପରିପକ୍ୱତା ତାରିଖ ଏବଂ ସର୍ବଶେଷ ପ୍ରିମିୟମର ଦେୟ ତାରିଖ
- ✓ ପଲିସୀଟି ଲାଭ ସହିତ କିମ୍ବା ଲାଭ ରହିତ ଅଟେ

- ✓ ନାମୀତର ନାମ
- ✓ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନର ପଦ୍ଧତି – ବାର୍ଷିକ; ଅର୍ଦ୍ଧ ବାର୍ଷିକ; ତୈମାସିକ ; ମାସିକ; ବେତନଠାରୁ କାଟିବା ମାଧ୍ୟମରେ
- ✓ ପଲିସୀ ସଂଖ୍ୟା – ଯାହା ପଲିସୀ ଚୁକ୍ତିର ଅନନ୍ୟ ପରିଚୟ ସଂଖ୍ୟା ହୋଇଥାଏ

iii. ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି । ସେହିସବୁ ଘଟଣା ଯାହାର ଘଟଣା ଉପରେ ଏବଂ ସେହିସବୁ ରାଶି ଯାହାକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଏହା ବୀମା ଚୁକ୍ତିର ମର୍ମ ସ୍ଥଳ ହୋଇଥାଏ ।

iv. ପ୍ରାଧିକୃତ ହସ୍ତାକ୍ଷରକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ହସ୍ତାକ୍ଷର ଏବଂ ପଲିସୀ ଷ୍ଟାମ୍ପ

v. ସ୍ଥାନୀୟ ବୀମା ଲୋକପାଳଙ୍କ ଠିକଣା

b) ମାନକ ପ୍ରାବଧାନ

ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜର ଦ୍ୱିତୀୟ ଘଟକ ମାନକ ପଲିସୀ ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ହୋଇଥାଏ, ଯେପରି କି ଆୟୁର ପ୍ରମାଣ, ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଲତ୍ୟାଦି, ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ସମସ୍ତ ଜୀବନ ବୀମା ଚୁକ୍ତିରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି । ଏହିସବୁ ପ୍ରାବଧାନ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ କେତେକ ପ୍ରକାରର ଚୁକ୍ତି, ଯେପରିକି ମିଆଦି, ଏକଳ ପ୍ରିମିୟମ କିମ୍ବା ଅଣ-ସହଭାଗୀତା (ଲାଭ ସହିତ) ପଲିସୀମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇ ନ ପାରେ । ଏହି ମାନକ ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକାର ଓ ଲାଭ/ସୁବିଧା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ପରିଭାଷିତ କରିଥାନ୍ତି, ଯାହା ଚୁକ୍ତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

c) ବିଶେଷ ପଲିସୀ ପ୍ରାବଧାନ

ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜର ତୃତୀୟ ଭାଗରେ ବିଶେଷ ପଲିସୀ ପ୍ରାବଧାନ ଥାଆନ୍ତି ଯାହା ବୈୟକ୍ତିକ ପଲିସୀ ଚୁକ୍ତି ପାଇଁ ବିଶେଷ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଦସ୍ତାବିଜର ସମ୍ମୁଖରେ ମୁଦ୍ରିତ କରାଯାଇପାରେ କିମ୍ବା ଏକ ସଂଲଗ୍ନ ରୂପେ ଅଲଗା ନିବିଷ୍ଟ କରାଯାଇପାରେ ।

ଯେତେବେଳେ ମାନକ ପଲିସୀ ପ୍ରାବଧାନସବୁ, ଯେମିତିକି ଅନୁଗ୍ରହର ଅବଧି କିମ୍ବା ବ୍ୟପଗମନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଣ-ଜବତକରଣ, କୁ ସାଂବିଧିକ ରୂପେ ଚୁକ୍ତିରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ, ବିଶେଷ ପ୍ରାବଧାନସବୁକୁ ସାଧାରଣତଃ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ବୀମିତ ମଧ୍ୟରେ ବିଶେଷ ଚୁକ୍ତି ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ମହିଳା ଯିଏ ଚୁକ୍ତି ଲେଖିବା ସମୟରେ ଶିଶୁ ପ୍ରସବର ପ୍ରତ୍ୟାଶା ରଖିଥାଏ, ତା' ପାଇଁ ଗର୍ଭାବସ୍ଥା କାରଣରୁ ମୃତ୍ୟୁକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରୁଥିବା ଏକ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

- ଏକ ପ୍ରଥମ ପ୍ରିମିୟମ ରସିଦ୍ (FPR) କ'ଣ ସୁଗୀତ କରେ ? ସବୁଠୁ ଉପଯୁକ୍ତ ବିକଳ୍ପକୁ ଚୟନ କରନ୍ତୁ
- I. ମୂଳ-ଅବଲୋକନ ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି
 - II. ଏହା ପ୍ରମାଣ ହୋଇଥାଏ ଯେ ପଲିସୀ ଚୁକ୍ତି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି
 - III. ପଲିସୀକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ରଦ୍ଦ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ
 - IV. ପଲିସୀଟି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନଗଦ ମୂଲ୍ୟ ହାସଲ କରିଛି ।

C. ପଲିସୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ଲାଭ / ସୁବିଧା

ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି

ଅଧ୍ୟାୟ 4ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଭଳି, ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି ପ୍ରାବଧାନ ଏକ ପଲିସୀ ଯାହା ଅନ୍ୟଥା ପ୍ରିମିୟମର ଅଣ-ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ବ୍ୟପଗତ ହୋଇ ଯାଇଥାନ୍ତା, ତାକୁ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧିରେ ତାକୁ ରଖିବାପାଇଁ ସମ୍ଭବ କରେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବନ ବୀମା ରୁକ୍ତି ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ସମ୍ମତି ଦିଏ ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ ଯେ ପ୍ରିମିୟମସବୁ ଏହି ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ପଲିସୀଟି ପ୍ରଭାବୀ ରହିଛି । “ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି” ଧାରା ପଲିସୀଧାରକକୁ ପ୍ରିମିୟମ ଦେଇ ହେବା ପରେ ତାହା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ସମୟାବଧିର ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଥାଏ ।

ପ୍ରିମିୟମ ଅବଶ୍ୟ ଦେଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ଏହି ସମୟାବଧିରେ ପଲିସୀଧାରକର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପ୍ରିମିୟମକୁ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭଠାରୁ କାଟିଦିଏ । ଯଦି ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି ଚାଲିଗଲା ପରେ ବି ପ୍ରିମିୟମ ଦିଆ ଯାଇ ନ ପାରିଲା, ପଲିସୀଟି ତାପରେ ବ୍ୟପଗତ ହୋଇଯାଇଛି ବୋଲି ବିଚାର କରାଯିବ ଏବଂ କମ୍ପାନୀ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଅଧୀନ ରହିବ ନାହିଁ । କେବଳ ସେହି ରାଶି ଦେଇ ହେବ ଯାହା ଅଣ-ଜବତକରଣ ପ୍ରାବଧାନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

ବ୍ୟପଗମନ ଏବଂ ପୁନଃସ୍ଥାପନ/ ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ

ଆମେମାନେ ପୂର୍ବରୁ ଦେଖିଛୁ ଯେ ଏକ ପଲିସୀ ବ୍ୟପଗତ ସ୍ଥିତିରେ ଅଛି ବୋଲି କୁହାଯିବ ଯଦି ପ୍ରିମିୟମ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧିରେ ବି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନ ଥିବ । ଉତ୍ତମ ଖବରଟି ହେଉଛି ଅଧିକାଂଶ ବ୍ୟପଗତ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀକୁ ପୁନଃସ୍ଥାପିତ [ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ] କରାଯାଇପାରେ । ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଉପାଦ ବିନିୟମକ ଅନୁସାରେ, ଏକ ଅଣ-ଲିଙ୍କ୍ ପଲିସୀକୁ ଅପ୍ରଦତ୍ତ ପ୍ରିମିୟମର ତାରିଖଠାରୁ 5 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇପାରେ, ଯେତେବେଳେ କି ଏକ ଲିଙ୍କ୍ ପଲିସୀକୁ 3 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇପାରେ ।

ପରିଭାଷା

ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଟେ ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏକ ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଏକ ପଲିସୀ ପୁନଃ ପ୍ରଭାବୀ କରେ ଯାହା ହୁଏତ ପ୍ରିମିୟମର ଅଣ-ପ୍ରଦାନ କାରଣରୁ ସମାପ୍ତ ହୋଇଯାଇଥିବ କିମ୍ବା ଅଣ-ଜବତକରଣ ପ୍ରାବଧାନସବୁ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ତର୍ଗତ ତାକୁ ରହିଥିବ ।

ପଲିସୀର ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅବଶ୍ୟ ବୀମିତର ସର୍ତ୍ତ ରହିତ ଅଧିକାର ହୋଇ ନ ପାରେ । ଏହାକୁ କେବଳ କେତେକ ସର୍ତ୍ତ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସମ୍ପନ୍ନ କରାଯାଇପାରେ:

- i. **ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଆବେଦନ:** ପଲିସୀ ଧାରକ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଆବେଦନକୁ ସେଭଳି ପୁନଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ପ୍ରାବଧାନରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ସମୟ ସୀମା, ଧରନ୍ତୁ ବ୍ୟପଗମନ ତାରିଖଠାରୁ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପୂରା କରିବା ଉଚିତ୍ ।
- ii. **ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ବୀମାଯୋଗ୍ୟତାର ସନ୍ତୋଷଜନକ ପ୍ରମାଣ:** ବୀମିତକୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ସମ୍ମୁଖରେ ତାର ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ବୀମାଯୋଗ୍ୟତାର ସନ୍ତୋଷଜନକ ଥିବା ଉଚିତ୍ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାରକ ଯେପରିକି ଆର୍ଥିକ ଆୟ ଓ ନୈତିକତାର ବି ବଶେଷ ରୂପେ ହ୍ରାସ ନ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

iii. ଅତିଦେୟ ପ୍ରିମିୟମର ସୁଧ ସହିତ ପ୍ରଦାନ: ପଲିସୀ ମାଲିକ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରିମିୟମର ଦେୟ ତାରିଖଠାରୁ ସୁଧ ସହିତ ସମସ୍ତ ଅତିଦେୟ ପ୍ରିମିୟମର ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

iv. ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ବୀମା ଯୋଗ୍ୟତାର ପ୍ରମାଣକୁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ପରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବିଦ୍ୟମାନ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁସାରେ ପଲିସୀ ଓ ପ୍ରିମିୟମକୁ ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇପାରନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ବୃଦ୍ଧି କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରାଯାଇଥିବା ସଙ୍କଟ ସୁରକ୍ଷା କିମ୍ବା ଉଭୟର ସହିତ ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନର ପ୍ରସ୍ତାବ ବି ଦେଇପାରନ୍ତି ।

ବୋଧହୁଏ ଉପରୋକ୍ତ ସର୍ତ୍ତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସବୁଠୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉଛି ଯାହା ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସମୟରେ ବୀମାଯୋଗ୍ୟତାର ପ୍ରମାଣ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ମଗାଯାଉଥିବା ପ୍ରମାଣର ପ୍ରକାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୈୟକ୍ତିକ ପଲିସୀର ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଯଦି ପଲିସୀଟି ବ୍ୟପଗତ ସ୍ଥିତିରେ ବହୁତ ଅଳ୍ପ ସମୟାବଧି ପାଇଁ ରହିଥାଏ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା କୌଣସି ବୀମାଯୋଗ୍ୟତାର ପ୍ରମାଣ ବିନା ପଲିସୀର ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିପାରେ କିମ୍ବା ବୀମିତଠାରୁ ଏକ ସରଳ ଭକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକ କରିପାରେ ସେ ଏହା ପ୍ରମାଣିତ କରେ ଯେ ତାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉତ୍ତମ ଅଛି ।

କମ୍ପାନୀ ଅବଶ୍ୟ କେତେକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ତାଙ୍କରୀ ପରୀକ୍ଷା କିମ୍ବା ବୀମାଯୋଗ୍ୟତାର ଅନ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ଆବଶ୍ୟକ କରିପାରେ:

- i. ଯଦି ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି ଦୀର୍ଘ ଦିନ ଠାରୁ ସମାପ୍ତି ହୋଇଯାଇଛି ଏବଂ ପଲିସୀଟି ଧରନ୍ତୁ, ପ୍ରାୟ ଏକ ବର୍ଷ ଧରି ବ୍ୟପଗତ ସ୍ଥିତିରେ ଅଛି ।
- ii. ଯଦି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଖରେ ସନ୍ଦେହ କରିବାର କାରଣ ରହେ ଯେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ୟା ରହିପାରେ । ନୂଆ ତାଙ୍କରୀ ପରୀକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ଯଦି ପଲିସୀର ବୀମା ରାଶି କିମ୍ବା ଫେସ୍ ରାଶି ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ।

ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

ବ୍ୟପଗତ ପଲିସୀମାନଙ୍କ ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ (ପୁନଃପ୍ରଚଳନ) ହେଉଛି ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସେବା କାର୍ଯ୍ୟ ଯାହାକୁ ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସକ୍ରିୟ ରୂପେ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ପାଇଁ ଚାହାଁନ୍ତି ଯେହେତୁ ବ୍ୟପଗତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ନା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ନା ପଲିସୀଧାରକର ମଙ୍ଗଳ କରିଥାନ୍ତି ।

ଅଣ-ଜବତକରଣ ପ୍ରାବଧାନ

ବୀମା ଅଧିନିୟମ, 1938 (ଧାରା 113), ସେହି ପଲିସୀ (ଯେଉଁମାନେ ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ ହାସଲ କରିଥାନ୍ତି), ସେମାନଙ୍କୁ ଜୀବିତ ରଖି, ବ୍ୟପଗତନରୁ, ଅଧିକ ପ୍ରିମିୟମର ପ୍ରଦାନ ବିନା ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ବୀମା ରାଶି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏହା ଏହି କାରଣଯୋଗୁଁ ଯେ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସଂଚିତ ନଗଦ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ପଲିସୀଧାରକର ଦାବୀ ଥାଏ ।

a) ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ

ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ ହେଉଛି ସେହି ରାଶି ଯାହାକୁ ଆପଣ ପାଇବେ ଯେତେବେଳେ ଆପଣ ଯୋଜନାଠାରୁ ଅସମୟ ପ୍ରସ୍ଥାନ କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଅନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ ଯେତେବେଳେ ଆପଣ ପଲିସୀର ପରିପକ୍ୱତା ପୂର୍ବରୁ ଏହାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ପ୍ରତ୍ୟାହତ କିମ୍ବା ସମାପ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି ।

ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସାଧାରଣତଃ ଏକ ଚାର୍ଟ ଥାଏ ଯାହା ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟକୁ ସୂଚୀଭୁକ୍ତ କରେ ଏବଂ ସେହି ପଦ୍ଧତି ବିଷୟରେ ବି ଉଲ୍ଲେଖ କରେ ଯାହାକୁ ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ

। ସୁତ୍ରଟି ବୀମାର ପ୍ରକାର ଓ ଯୋଜନା, ପଲିସୀର ଆୟୁ ଏବଂ ପଲିସୀ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ସମୟର ଦୀର୍ଘତାକୁ ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରେ ।

ସମର୍ପଣ ପରେ ଜଣକର ହାତରେ ମିଳୁଥିବା ବାସ୍ତବ ନଗଦ ରାଶି ପଲିସୀରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ ରାଶିଠାରୁ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ । ବାସ୍ତବ ରାଶି ପରିମାଣ କୌଣସି ଅର୍ଜିତ ବୋନସ, ଇତ୍ୟାଦି କାରଣରୁ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ ।

ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିୟୁକ୍ସ ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ [GSV]: ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା (2019 ରେ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଥିବା) ଅନୁଯାୟୀ ଭାରତୀୟ ଆଇନ ଏକ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିୟୁକ୍ସ ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ [GSV] ଦେୟ ହେବାର ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯଦି ଅନ୍ୟନ ଲଗାତର ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ ସମସ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବ । ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମସବୁର କିଛି ପ୍ରତିଶତ (ଧରନ୍ତୁ 30%) ରୂପେ ମିଳିଥିବା ଏହି ମୂଲ୍ୟକୁ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିୟୁକ୍ସ ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଏହି ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମର କାଳାବଧି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । GSV କୁ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

b) ପଲିସୀ ରଣ

ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଏକ ନଗଦ ମୂଲ୍ୟ ସଂଚିତ କରନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଖରେ ରଣ ପାଇଁ ଏକ ବନ୍ଧକ ରୂପେ ପଲିସୀର ନଗଦ ମୂଲ୍ୟର ଉପଯୋଗ କରି ବୀମାକର୍ତ୍ତାଠାରୁ ଟଙ୍କା ଧାର ନେବାର ଅଧିକାରର ସ୍ୱୀକୃତି ପଲିସୀ ଧାରକକୁ ଦେବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରାବଧାନ ରହିଛି । ପଲିସୀ ରଣ ସାଧାରଣତଃ ପଲିସୀର ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟର କିଛି ପ୍ରତିଶତ (ଧରନ୍ତୁ 90%) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ଥାଏ । ଧାନ ଦିଅନ୍ତୁ ଯେ ପଲିସୀଧାରକ ତା' ନିଜ ଖାତାରୁ ଧାର ନେଉଛି । ସେ ସେହି ରାଶି ପାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତା ଯଦି ପଲିସୀକୁ ସମର୍ପଣ କରି ଦିଆଯାଇଥାନ୍ତା । ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଲିସୀକୁ ସମାପ୍ତ କରି ଦିଆଯାଇଥାନ୍ତା ।

ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ପଲିସୀ ରଣ ଉପରେ ସୁଧ ଲାଗୁ କରିଥାନ୍ତି, ଯାହା ଅର୍ଦ୍ଧ- ବାର୍ଷିକ କିମ୍ବା ବାର୍ଷିକ ରୂପେ ଦେୟ ହୋଇଥାଏ । ଯଦିଓ ରଣ ଓ ସୁଧ ଆବଧିକ ରୂପେ ପରିଶୋଧ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ଯଦି ରଣର ପରିଶୋଧ କରାଯାଇନାହିଁ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଅବଶିଷ୍ଟ (ଅପ୍ରଦତ୍ତ) ରଣ ଓ ସୁଧ ରାଶିକୁ ଦେୟ ହେବାକୁ ଥିବା ପଲିସୀ ଲାଭରୁ କାଟି ଦେଇଥାଏ । ଏକ ରଣ ପଲିସୀଧାରକକୁ, ବୀମାକୁ ଜୀବିତ ରଖି, ଆର୍ଥିକ ଜରୁରୀକାଳୀନ ସ୍ଥିତିରେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସନ୍ତୋଷ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

ଯେହେତୁ ରଣକୁ, ପଲିସୀକୁ ବନ୍ଧକ ରୂପେ ରଖି, ପଲିସୀ ଉପରେ ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଇଥାଏ, ପଲିସୀକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସପକ୍ଷରେ ସମନ୍ୱୟଦେଶିତ କରାଯାଇଥାଏ (ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି) । ଯେଉଁଠି ପଲିସୀଧାରକ ବୀମିତର ମୃତ୍ୟୁରେ ଟଙ୍କାକୁ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନାମିତ କରିଥାଏ (ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି), ଏହି ନାମିତୀକରଣ ରଦ୍ଦ ହେବ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ନାମିତର ଅଧିକାର ପଲିସୀରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ହିତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଭାବିତ ହେବ ।

ଉଦାହରଣ

ଅର୍ଜୁନ ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ କ୍ରୟ କରେ ଯେଉଁଠି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦେୟ ମୋଟ ମୃତ୍ୟୁଦାବା ଟ. 2.5 ଲକ୍ଷ ହୁଏ । ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅର୍ଜୁନର ମୋଟ ଅବଶିଷ୍ଟ ରଣ ଏବଂ ସୁଧ ଟ. 1.5 ଲକ୍ଷ ହୁଏ । ତେଣୁ ଅର୍ଜୁନର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟଣାରେ, ବୀମିତ ଅବଶିଷ୍ଟ ଟ. 1 ଲକ୍ଷ ରାଶି ପାଇବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ହେବ ।

ବିଶେଷ ପଲିସୀ ପ୍ରାବଧାନ ଏବଂ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ

a) ନାମାତିକରଣ

- i. ବୀମା ଅଧିନିୟମ 1938 ର ଧାରା 39 ଅନ୍ତର୍ଗତ, ଏକ ପଲିସୀ ଧାରକ ତାର ନିଜ ଜୀବନ ଉପରେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନାମାତ କରିପାରେ ଯାହାକୁ ତାର ମୃତ୍ୟୁରେ ପଲିସୀ ହାରା ସୁରକ୍ଷିତ ଥିବା ଟଙ୍କାକୁ ଦିଆଯିବ ।
- ii. ଜୀବନ ବୀମିତ ଜଣେ କିମ୍ବା ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନାମାତ ରୂପେ ନାମାତିକରଣ କରିପାରେ ।
- iii. ନାମାତିମାନେ ବୈଧ ଡିସ୍ପୋଜର ଅଧିକାରୀ ହେବେ ଏବଂ ଏହାପାଇଁ ଯେଉଁମାନେ ଅଧିକାରୀ ହେବେ, ସେମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଏକ ଟ୍ରଷ୍ଟି ରୂପେ ଟଙ୍କାକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ରଖିବାକୁ ପଡିଥାଏ ।
- iv. ନାମାତିକରଣ ସେହି ସମୟ ଯେତେବେଳେ ପଲିସୀକୁ କ୍ରୟ କରାଯାଇଥାଏ କିମ୍ବା ପରେ ପଲିସୀର ପରିପକ୍ୱତା ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ବି ସମୟରେ କରାଯାଇପାରେ ।
- v. ନାମାତିକରଣକୁ ସ୍ୱୟଂ ପଲିସୀର ପାଠ୍ୟରେ କିମ୍ବା ପଲିସୀ ଉପରେ ଏକ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ ହାରା ସମ୍ମିଳିତ କରାଯାଇପାରେ । ନାମାତିକରଣସବୁକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ସୂଚୀତ କରିବା ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତାହାରା ପଲିସୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରେକର୍ଡରେ ପଞ୍ଜିକୃତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।
- vi. ନାମାତିକରଣକୁ ପଲିସୀ ପରିପକ୍ୱତା ଲାଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ବି ସମୟରେ, ଏକ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ କିମ୍ବା ଆହୁରି ଏକ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ କିମ୍ବା ଏକ ଇଚ୍ଛାପତ୍ର ହାରା ଯାହା ବି ପ୍ରକରଣ ହୋଇଥାଉ, ରଦ୍ଦ କିମ୍ବା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇପାରେ ।

ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

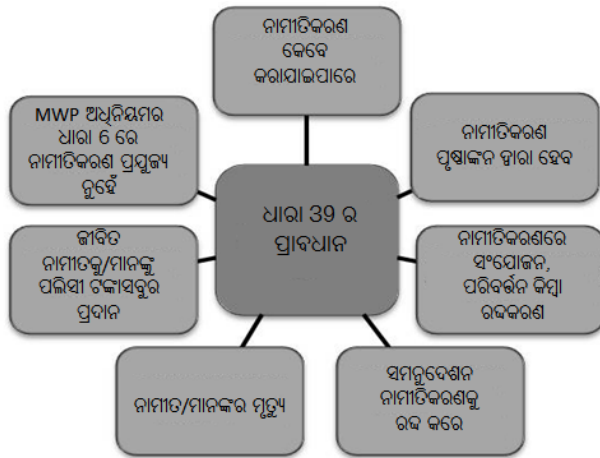
ନାମାତିକରଣ କେବଳ ନାମାତକୁ, ଜୀବନ ବୀମିତର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟଣାରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଠାରୁ ପଲିସୀ ଟଙ୍କା ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ପାଇଁ, ଅଧିକାର ଦେଇଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ଟଙ୍କା କେବଳ ବୈଧିକ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀର ହିଁ ହୋଇପାରେ । **ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାବା (କିମ୍ବା ଏହାର ଅଂଶ) ଉପରେ ଏକ ନାମାତର କୌଣସି ଅଧିକାର ନ ଥାଏ ।** ଅବଶ୍ୟ ବୀମା ଅଧିନିୟମ, 1938 ର ଧାରା 39 (7) ଅନୁଯାୟୀ, 26 ଡିସେମ୍ବର, 2014 ପରେ ପରିପକ୍ୱତା ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଥିବାର ସମସ୍ତ ପଲିସୀ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପଲିସୀ ମାଲିକ ତା' ନିଜ ଜୀବନ ଉପରେ ପିତାମାତା, ପତି/ପତ୍ନୀ, ସନ୍ତାନ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପତି/ପତ୍ନୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ କରିଥିବା ନାମାତିକରଣ ନାମାତମାନଙ୍କୁ, ବୀମା କମ୍ପାନୀ ହାରା ଦେଇ ରାଶି ପାଇଁ ଲାଭଦାୟକ ରୂପେ ଅଧିକାରୀ କରିଦିଏ ।

ଯେଉଁଠି ନାମାତ ନାବାଳିକ ହୋଇଥାଏ, ପଲିସୀଧାରକକୁ ଏକ ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ । ଏକ ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ତାର ସମ୍ମତି ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜରେ ହସ୍ତାକ୍ଷର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକ ରହିଥାଏ । ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପଦ ହରାଇଥାନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ନାମାତ ସାବାଳିକ ବୟସରେ ଉପନୀତ ହୁଏ । ପଲିସୀଧାରକ କୌଣସି ବି ସମୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବଦଳାଇ ପାରେ । ଯଦି କୌଣସି ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଦିଆ ନ ଯାଏ, ଏବଂ ନାମାତ ନାବାଳିକ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ଜୀବନ ବୀମିତର ମୃତ୍ୟୁରେ, ମୃତ୍ୟୁ ଦାବାକୁ ପଲିସୀଧାରକର ବୈଧିକ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ।

ଯେଉଁଠି ଏକାଧିକ ନାମାତଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଏ, ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀ ସେମାନଙ୍କୁ ସଂଯୁକ୍ତ ରୂପେ, କିମ୍ବା ଜୀବିତ କିମ୍ବା ଜୀବିତମାନଙ୍କୁ ଦେୟ ହେବ । ପଲିସୀର ପ୍ରାରମ୍ଭ ପରେ କରାଯାଇଥିବା ନାମାତ୍ମକରଣକୁ ପ୍ରଭାବଶୀଳ କରାଇବା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ସୂଚୀତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ବୀମା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 39 (11) କୁହେ ଯେ ଯେଉଁଠି ପଲିସୀର ପରିପକ୍ଷତା ପରେ ଏକ ପଲିସୀଧାରକର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ କିନ୍ତୁ ତାର ପଲିସୀର ବୃଦ୍ଧି ଓ ଲାଭକୁ ତା' ମୃତ୍ୟୁ କାରଣରୁ ତାକୁ ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ, ତା' ପଲିସୀର ବୃଦ୍ଧି ଓ ଲାଭ ପାଇଁ ତାର ନାମାତ ଅଧିକାରୀ ହେବ ।

ଚିତ୍ର 2 : ନାମାତ୍ମକରଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରାବଧାନ

b) ସମନୁଦେଶନ

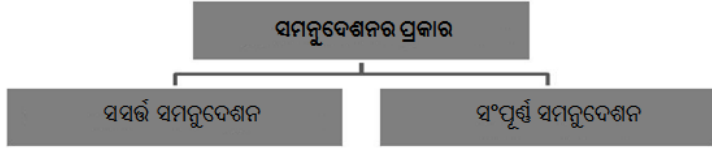
ଯେହେତୁ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ଏକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି କିମ୍ବା ଏକ ରଣ ଧାରଣ କରେ ଯାହା ବୀମା କମ୍ପାନୀ ବୀମିତ ପ୍ରତି ରଣୀ ହୁଏ, ଏହାକୁ ଟଙ୍କା କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ଏକ ବନ୍ଧକ ରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଏ । ଆମେ ଦେଖୁଛୁ ଯେ ରଣକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପଲିସୀର ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ ବିପକ୍ଷରେ ଅଗ୍ରସାରିତ କରାଯାଏ । ସେହିଭଳି, ବ୍ୟାଙ୍କ ଅନେକ ଆର୍ଥିକ ସଂସ୍ଥାନ ବୀମା ପଲିସୀର ବନ୍ଧକ ବିପକ୍ଷରେ, ଏହାକୁ ସେମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ସମନୁଦେଶିତ କରି ରଣ ଅଗ୍ରସାରିତ କରନ୍ତି ।

ସମନୁଦେଶନ ପଦ ସାଧାରଣତାବେ ଲିଖିତ ରୂପେ ଅନ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ସପକ୍ଷରେ ସମ୍ପତ୍ତିର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣକୁ ସୂଚୀତ କରେ ।

ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀର ସମନୁଦେଶନର ନିହିତାର୍ଥ ହେଉଛି (ସମ୍ପତ୍ତି ରୂପେ) ପଲିସୀରେ ଥିବା ଅଧିକାର, ପଦବୀ ଓ ହିତକୁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଜଣକ ପାଖକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ କରିବାର କାର୍ଯ୍ୟ । ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଅଧିକାରକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ କରେ, ତାହାକୁ ସମନୁଦେଶନ ଏବଂ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହା ପାଖକୁ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯାଏ, ତାହାକୁ ସମନୁଦେଶିତ କୁହାଯାଏ । ସମନୁଦେଶନରେ, ପଲିସୀର ସ୍ୱାମୀତ୍ୱର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ତେଣୁକରି ନାମାତ୍ମକରଣ ରଦ୍ଧ ହୋଇଯାଏ, କେବଳ ଏହି ସମୟ ବ୍ୟତୀତ ଯେତେବେଳେ ଏକ ପଲିସୀ ରଣ ପାଇଁ ସମନୁଦେଶନ ବୀମା କମ୍ପାନୀକୁ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ସମନୁଦେଶନ ରହିଥାଏ

ଚିତ୍ର 3 : ସମନ୍ୱୟକରଣର ପ୍ରକାର

ସମ୍ପର୍କ ସମନ୍ୱୟକରଣ	ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସମନ୍ୱୟକରଣ
ସମ୍ପର୍କ ସମନ୍ୱୟକରଣ ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯେ ପଲିସୀଟି, ଜୀବନ ବୀମିତର ପରିପକ୍ୱତା ତାରିଖରେ ତାର ଜୀବିତ ଥିବାରେ କିମ୍ବା ସମନ୍ୱୟକରଣିତର ମୃତ୍ୟୁରେ, ଜୀବନ ବୀମିତ ପାଖକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବ ।	ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସମନ୍ୱୟକରଣ ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯେ ସେ ସମସ୍ତ ଅଧିକାର, ପଦବୀ ଏବଂ ହିତ ଯାହା ପଲିସୀରେ ସମନ୍ୱୟକରଣର ଥାଏ, ଏ ସବୁ କୁ କୌଣସି ବି ଘଟଣାରେ ସମନ୍ୱୟକରଣ କିମ୍ବା ତାର ଭୂସମ୍ପତ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ନ କରି, ସମନ୍ୱୟକରଣ କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହେବ । ପଲିସୀଟି ଏ ପ୍ରକାରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ସମନ୍ୱୟକରଣିତ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ଥାଏ । ସମନ୍ୱୟକରଣ, ସମନ୍ୱୟକରଣ ବିନା ସମ୍ପତ୍ତିରେ, ଯେମିତି ପ୍ରକାରେ ବି ଚାହିଁବ, ପଲିସୀ ସହିତ କାରବାର କରି ପାରିବ ।

ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସମନ୍ୱୟକରଣ ଅନେକ ବ୍ୟାପାରିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଅଧିକ ସାଧାରଣ ରୂପେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ ଯେଉଁଠି ପଲିସୀଟିକୁ ଏକ ଗୃହ ରଣ ଭଳି, ପଲିସୀଧାରକ ଦ୍ୱାରା ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ରଣ ବିପକ୍ଷରେ ବନ୍ଧକ ରଖାଯାଇଥାଏ ।

ବୈଧ ସମନ୍ୱୟକରଣ ପାଇଁ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ

ଆସନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବା ଯାହା ଏକ ବୈଧ ସମନ୍ୱୟକରଣ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ।

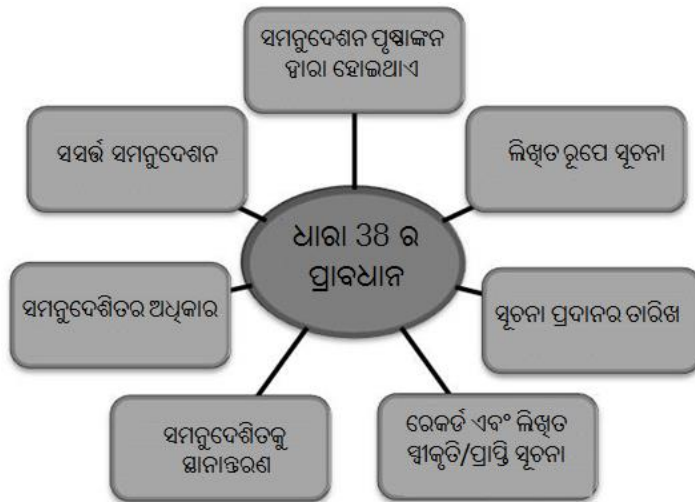
- i. ସମନ୍ୱୟକରଣ ପାଖରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସମନ୍ୱୟକରଣିତ କରାଯାଇଥିବା ପଲିସୀ ଉପରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାର ଏବଂ ପଦବୀ କିମ୍ବା ସମନ୍ୱୟକରଣ ଯୋଗ୍ୟ ହିତ ରହିବା ଉଚିତ୍ ।
- ii. ସମନ୍ୱୟକରଣ ପ୍ରଭାବୀ ରହିଥିବା କୌଣସି ଆଇନର ବିରୁଦ୍ଧ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।
- iii. ସମନ୍ୱୟକରଣ ଅନ୍ୟ ଏକ ସମନ୍ୱୟକରଣ କରିପାରେ, କିନ୍ତୁ ନାମାନ୍ତରଣ କରିପାରିବ ନାହିଁ କାରଣ ସମନ୍ୱୟକରଣିତ ଜୀବନ ବୀମିତ ନୁହେଁ ।

ମହତ୍ତ୍ୱ ପୂର୍ଣ୍ଣ:

- ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ କିମ୍ବା ଆଂଶିକ ରୂପେ ସମନ୍ୱୟକରଣିତ କରାଯାଇପାରେ ।
- ସମନ୍ୱୟକରଣକୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣକାରୀ କିମ୍ବା ସମନ୍ୱୟକରଣ କିମ୍ବା ଉଚିତ୍ ରୂପେ ପ୍ରାଧିକୃତ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ଏବଂ ଅତି କମ୍ ରେ ଗୋଟିଏ ସାକ୍ଷୀ ଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରମାଣିତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

- ଅଧିକାର/ପଦବୀର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣକୁ ବିଶେଷ ରୂପେ ପଲିସୀରେ ଏକ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ କିମ୍ବା ଏକ ଅଲଗା ସାଧନ ରୂପେ ଉଲ୍ଲିଖିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।
- ପଲିସୀଧାରକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ସମନୁଦେଶନର ସୂଚନା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଦେବା ଉଚିତ୍, ଯାହା ବିନା ସମନୁଦେଶନ ବୈଧ ହେବ ନାହିଁ ।
- ଧାରା 38(2) ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରେ ଯେ ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସମନୁଦେଶନକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିପାରେ, କିମ୍ବା ତାହାକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିପାରେ, ଯଦି ଏହା ପାଖରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣ ରହେ ଯେ ସେଭଳି ସମନୁଦେଶନ କିମ୍ବା ପଲିସୀଧାରକର ହିତରେ କିମ୍ବା ସାର୍ବଜନିକ ହିତରେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ବୀମା ପଲିସୀର ବ୍ୟବସାୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅଟେ ।
- ଅବଶ୍ୟ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା, ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ମନା କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ସେହି ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା ପାଇଁ କାରଣସବୁକୁ ଲିଖିତ ରୂପେ ରେକର୍ଡ କରିବ ଏବଂ ଏ ବିଷୟରେ ପଲିସୀଧାରକ ସେଭଳି ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ କିମ୍ବା ସମନୁଦେଶନର ସୂଚନା ଦେବାର ତାରିଖଠାରୁ 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ପଲିସୀଧାରକକୁ ସୂଚୀତ କରିବ ।

ଚିତ୍ର 4 : ବୀମା ପଲିସୀର ସମନୁଦେଶନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରାବଧାନ

ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସାଧାରଣରୂପେ ବିସ୍ତାରିତ ସୁବିଧା/ଲାଭ

a) ନକଲ ପଲିସୀ :

ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ କେବଳ ଏକ ପ୍ରତିଶ୍ଚୁତିର ପ୍ରମାଣ ଅଟେ । ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜର ନିଖୋଜ/ହାନି କିମ୍ବା ନଷ୍ଟ ରୁକ୍ଷି ଅନ୍ତର୍ଗତ ତା'ଦାୟିତ୍ୱଠାରୁ କମ୍ପାନୀକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବି ଦୋଷମୁକ୍ତ କରେ ନାହିଁ । ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜର ନିଖୋଜ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାଳନ କରିବାକୁ ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସାଧାରଣତଃ ମାନକ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ ଥାଏ ।

ସାଧାରଣତଃ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ପ୍ରକରଣକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବ ଏହା ଦେଖିବାକୁ ଯେ ଆରୋପ ଲଗାଯାଇଥିବା ନିଖୋଜକୁ ସନ୍ଦେହ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି କାରଣ ଅଛି କି ? ସନ୍ତୋଷ ଜନକ ପ୍ରମାଣ ଦାଖଲ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ପଲିସୀଟି

ହଜିଯାଇଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ କୌଣସି କାରବାର ହୋଇ ନାହିଁ । ସାଧାରଣତଃ ଦାବୀଟିକୁ ଦାବୀଦାର ଜମାନତ ସହିତ କିମ୍ବା ଜମାନତ ରହିତ ଏକ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁ ଦାଖଲ କରିବା ଉପରେ ସମାଧାନ କରାଯାଇପାରେ ।

ଯଦି ରାଶି ପ୍ରଦାନ କମ୍ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଦେୟ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଥିବା ରାଶି ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ, କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଏହା ଉପରେ ବି ଜୋର୍ ଦେଇ ପାରେ ଯେ ନିଖୋଜର ରିପୋର୍ଟ କରି, ବ୍ୟାପକ ପ୍ରସାର ଥିବା ଏକ ଜାତୀୟ ଖବରକାଗଜରେ ଏକ ବିଜ୍ଞାପନ ଦିଆଯାଉ । ଏକ ନକଲ (ପ୍ରତିଲିପି) ପଲିସୀ ଜାରୀ କରାଯାଇପାରେ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ପରେ ଯେ କାହାରିଠାରୁ ବି କୌଣସି ଆପତ୍ତି ନାହିଁ ।

b) ପରିବର୍ତ୍ତନ (ସଂଶୋଧନ)

ପଲିସୀଧାରକମାନେ ପଲିସୀ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ/ସଂଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ ଚାହଁ ପାରନ୍ତି । ଉଭୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ବୀମିତର ସମ୍ମତିରେ ସେଭଳି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାର ପ୍ରାବଧାନ ରହିଛି । ସାଧାରଣତଃ ପଲିସୀର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷରେ ସଂଶୋଧନର ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇ ନ ପାରେ, ପ୍ରିମିୟମର ପଦ୍ଧତି ରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବ୍ୟତୀତ କିମ୍ବା ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯାହା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଵରୂପର ହୋଇଥାଏ, ତା' ବ୍ୟତୀତ – ଯେପରି କି

- ✓ ନାମ କିମ୍ବା/ଏବଂ ଠିକଣାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ;
- ✓ ବୟସର ପୁନଃପ୍ରବିଷ୍ଟି ଯଦି ଏହା ଅଧିକ କିମ୍ବା କମ୍ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ;
- ✓ ଦ୍ଵିଗୁଣ ଦୁର୍ଘଟଣା ଲାଭ କିମ୍ବା ସ୍ଥାୟୀ ବିକଳାଙ୍ଗତା ଲାଭ ଇତ୍ୟାଦିର ସ୍ଵୀକୃତି ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକରେ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଅନୁମତି ମିଳିପାରେ । ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ପଲିସୀ ଉପରେ କିମ୍ବା ଏକ ଅଲଗା କାଗଜରେ ଏକ ଉଚିତ୍ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ ଦେଇ, ପ୍ରଭାବିତ କରାଯାଇପାରେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ଯାହା ପଲିସୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ ଏକ ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି, ବିଦ୍ୟମାନ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକର ରଦ୍ଦକରଣ ଏବଂ ନୂଆ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକର ଜାରୀ ଆବଶ୍ୟକ କରି ପାରନ୍ତି ।

କେତେକ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରକାରର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯାହାର ସ୍ଵୀକୃତି ଅଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି

- i. କେତେକ ଶ୍ରେଣୀର ବୀମା କିମ୍ବା ଅବଧି [ଯେଉଁଠି ସଙ୍କଟର ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ ନାହିଁ] ରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ
- ii. ବୀମା ରାଶିରେ ହ୍ରାସ
- iii. ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନର ପଦ୍ଧତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ
- iv. ପଲିସୀର ପ୍ରାରମ୍ଭ ତାରିଖରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ
- v. ପଲିସୀକୁ ଦୁଇ କିମ୍ବା ଅଧିକ ପଲିସୀରେ ବିଭାଜିତ କରିବା
- vi. ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ କିମ୍ବା ପ୍ରତିବନ୍ଧାତ୍ମକ ଅନୁଲେଖକୁ ହଟାଇବା
- vii. ଲାଭ ରହିତ ଯୋଜନାଠାରୁ ଲାଭ ସହିତ ଯୋଜନାକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ
- viii. ନାମରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ
- ix. ଦାବୀ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ସମାଧାନର ବିକଳ ଏବଂ ଦ୍ଵିଗୁଣ ଦୁର୍ଘଟଣା ଲାଭର ସ୍ଵୀକୃତି

ଏହିସବୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସାଧାରଣତଃ ସଙ୍କଟରେ ବୃଦ୍ଧିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରେ ନାହିଁ । ପଲିସୀମାନଙ୍କ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ରହିଥାଏ ଯାହାର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ । ଏଗୁଡ଼ିକ ସେହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯେଉଁଥିରେ ପ୍ରିମିୟମକୁ କମ୍ କରିବାର ପ୍ରଭାବ ରହିଥାଏ । ଉଦାହରଣଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ଅବଧିର ବୃଦ୍ଧି; ଲାଭ ସହିତ ଠାରୁ ଲାଭ ରହିତ ଯୋଜନାକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ; ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀର ବୀମାଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ଯେଉଁଠି ଏହା ସଙ୍କଟକୁ ବଢ଼ାଇଥାଏ : ଏବଂ ବୀମା ରାଶିରେ ବୃଦ୍ଧି ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷଣ କରନ୍ତୁ 2

କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଲିସୀଧାରକ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିୟୁତ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ?

- I. ବୀମିତ ନାବାଳିକ ଅଟେ
- II. ନାମୀତ ଏକ ନାବାଳିକ ଅଟେ
- III. ପଲିସୀଧାରକ ଉତ୍ତମ ମଣ୍ଡିତର ନୁହେଁ
- IV. ପଲିସୀଧାରକ ବିବାହିତ ନୁହେଁ

ସାରାଂଶ

- ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଅଭ୍ୟାସ, ବ୍ୟବସାୟ, ଆୟ ଓ ପରିବାର ବିବରଣୀର ବିଷୟକୁ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ରିପୋର୍ଟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- ଉଚ୍ଚତା, ଓଜନ, ରକ୍ତ ଚାପ, ହୃଦୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସ୍ଥିତି ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ଶାରୀରିକ ବିଶେଷତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିବରଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରେକର୍ଡ କରାଯାଏ ଏବଂ ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷକଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ କୁହାଯାଉଥିବା ତାଙ୍କ ରିପୋର୍ଟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଏ ।
- ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ସେହି ସମ୍ଭାବନା ଅଟେ ଯେ ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ କ୍ରୟ କରିବା ଫଳରେ ଏକ ଗ୍ରାହକର ବ୍ୟବହାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ସେଭଳି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏକ ହାନିର ସମ୍ଭାବନାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିପାରେ ।
- ଏକ ବୀମା ରୁଚ୍ଛି ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଏକ ପ୍ରଥମ ପ୍ରିମିୟମ ରସିଦ୍ (FPR) ଜାରୀ କରେ । FPR ପ୍ରମାଣ ଅଟେ ଯେ ପଲିସୀ ରୁଚ୍ଛି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଛି ।
- ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ ବୀମା ସହିତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିବା ସବୁଠୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜ ଅଟେ । ଏହା ବୀମିତ ଏବଂ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ରୁଚ୍ଛିର ପ୍ରମାଣ ହୋଇଥାଏ ।
- ଏକ ଆଦର୍ଶ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜରେ ତିନୋଟି ଭାଗ ଥାଏ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଅଟେ ପଲିସୀ ଅନୁସୂଚୀ, ମାନକ ପ୍ରାବଧାନ ଏବଂ ପଲିସୀର ବିଶେଷ ପ୍ରାବଧାନ ।
- ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି ଅନୁକ୍ଷେପ ପଲିସୀଧାରକକୁ ପ୍ରିମିୟମ ଦେଇ ହୋଇଯାଇଥିବା ପରେ ତାକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ସମୟାବଧିର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଏ ।

- ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଟେ ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏକ ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଏକ ପଲିସୀ ପୁନଃ ପ୍ରଭାବୀ କରେ ଯାହା ହୁଏତ ପ୍ରିମିୟମର ଅଣ-ପ୍ରଦାନ କାରଣରୁ ସମାପ୍ତ ହୋଇଯାଇଥିବ କିମ୍ବା ଅଣ-ଜବତକରଣ ପ୍ରାବଧାନସବୁ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଚାଲୁ ରହିଥିବ ।
- ଏକ ପଲିସୀ ରଣ ଏକ ସାଧାରଣ ବ୍ୟାପାରିକ ରଣଠାରୁ ଦୁଇଟି ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀରୁ ଭିନ୍ନ ଅଟେ, ପ୍ରଥମତଃ ପଲିସୀ ମାଲିକ ରଣକୁ ପରିଶୋଧ କରିବା ପାଇଁ ବୈଧିକ ରୂପେ ବାଧ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବୀମିତ ଉପରେ ଏକ ଜମା ପ୍ରତିବନ୍ଧ ଲଗାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ ।
- ନାମାନ୍ତରଣ ସେଇଠି ହୋଇଥାଏ ଯେଉଁଠି ଜୀବନ ବୀମିତ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି (ମାନଙ୍କ) ନାମ ପ୍ରସ୍ତାବିତ କରେ ଯାହାକୁ ସେମାନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ବୀମା ରାଶିକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାର ଉଚିତ୍ ।
- ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀର ସମନ୍ୱୟକରଣ ନିହିତାର୍ଥ ହେଉଛି (ସମ୍ପତ୍ତି ରୂପେ) ପଲିସୀରେ ଥିବା ଅଧିକାର, ପଦବୀ ଓ ହିତକୁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଜଣକ ପାଖକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ କରିବାର କାର୍ଯ୍ୟ । ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଅଧିକାରକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ କରେ, ତାହାକୁ ସମନ୍ୱୟକରଣ ଏବଂ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହା ପାଖକୁ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯାଏ, ତାହାକୁ ସମନ୍ୱୟକରଣ କୁହାଯାଏ ।
- ପରିବର୍ତ୍ତନ/ସଂଶୋଧନ ଉଭୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ବୀମିତର ସମ୍ମତି ଅଧୀନରେ ହୋଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ପଲିସୀର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ (ସଂଶୋଧନ) ର ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇ ନ ପାରେ, କେବଳ କେତେକ ସାମାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବ୍ୟତୀତ ।

ମୁଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

1. ଅଭିକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଗୋପନୀୟ ରିପୋର୍ଟ
2. ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷକଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ
3. ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ରିପୋର୍ଟ
4. ପ୍ରଥମ ପ୍ରିମିୟମ ରସିଦ୍ (FPR)
5. ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ
6. ପଲିସୀ ଅନୁସୂଚୀ
7. ମାନକ ପ୍ରାବଧାନ
8. ବିଶେଷ ପ୍ରାବଧାନ
9. ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି
10. ପଲିସୀ ବ୍ୟପଗମନ
11. ପଲିସୀ ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ

12. ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ

13. ନାମାଢ଼ିକରଣ

14. ସମନ୍ତଦେଶନ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷଣ କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ॥

ଉତ୍ତର 2 -ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ॥

ଅଧ୍ୟାୟ L-08

ଜୀବନ ବୀମା ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତାର କାର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦ ହୁଏ ନାହିଁ ଥରେ ଯଦି ପ୍ରସ୍ତାବଟି ଏକ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକଠାରୁ ସୁରକ୍ଷିତ ହୋଇଯାଏ । ପ୍ରସ୍ତାବଟି ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଵୀକୃତ ହେବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଏକ ପଲିସୀରେ ପରିଣତ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବନ ବୀମା ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଏକ ମୂଖ୍ୟ ଦ୍ଵାର ଦେଇ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଯେଉଁଠି ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ସ୍ଵୀକୃତ କରାଯିବ କି ନାହିଁ, ତାହାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରେ ଏବଂ ଯଦି କରାଯିବ, କେଉଁ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଉପରେ । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆମେମାନେ ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସଂପୃକ୍ତ ମୂଳତତ୍ତ୍ଵଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅଧିକ ଜାଣିବା ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ସଙ୍କଟାଙ୍କନ - ମୂଳଭୂତ ଅବଧାରଣା
- B. ଅଣ-ନେଡ଼ିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ
- C. ନେଡ଼ିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

A. ସଙ୍କଟାଙ୍କନ – ମୂଳଭୂତ ଅବଧାରଣା

1. ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ଦୁଇଟି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରହିଛି

- i. ସଙ୍କଟର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା, ସଙ୍କଟର ବର୍ଗୀକରଣ କରିବା ଏବଂ ସ୍ୱୀକୃତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା କିମ୍ବା ସଙ୍କଟକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବା ।
- ii. ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିପରୀତ –ତୟନର ନିବାରଣ କରିବା

ପରିଭାଷା

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପଦ ଜୀବନ ବୀମା ପାଇଁ ଏହା ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ସଙ୍କଟର ମାତ୍ରା ଅନୁସାରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଏବଂ ତାପରେ ବୀମାର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯିବ କି ନାହିଁ ଏବଂ କେଉଁ ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ, ଏହାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସୂଚୀତ କରେ ।

ବିପରୀତ-ତୟନ ହେଉଛି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଲାଭ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବୀମା ପାଇବା ପାଇଁ ସେହି ଲୋକମାନଙ୍କ ପ୍ରବୃତ୍ତି , ଯେଉଁମାନେ ସନ୍ଦେହ କରନ୍ତି କିମ୍ବା ଜାଣନ୍ତି ଯେ ଏକ ହାନିକୁ ସେମାନଙ୍କ ଅନୁଭବ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଧିକ ଅଟେ ।

ଉଦାହରଣ

ଯଦି ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ତୟନାତ୍ମକ ନ ହୁଏ ଯାହାକୁ ସେମାନେ ବୀମା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି, ଏକ ସମ୍ଭାବନା ରହେ ଯେ ହୃଦୟର ସମସ୍ୟା କିମ୍ବା କ୍ୟାନସର ଭଳି ଗମ୍ଭୀର ରୋଗ ଥିବା ଲୋକେ, ଯେଉଁମାନେ ଦୀର୍ଘ ଦିନ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଆଶା କରି ନ ଥାନ୍ତି, ବୀମା କିଣିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥାନ୍ତେ ।

ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ ,ଯଦି ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ପ୍ରୟୋଗ ନ କଲା ,ଏହାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ତୟନ କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇପାରେ ।

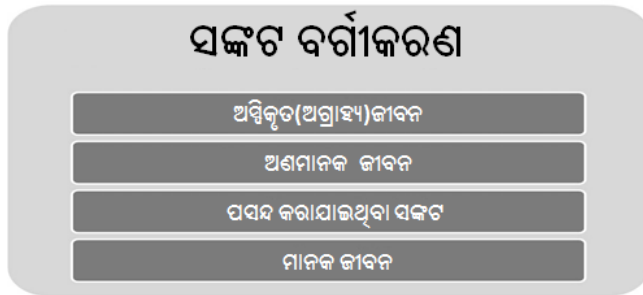
2. ସଙ୍କଟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଇଞ୍ଜିଟା/ନିଷ୍ପତ୍ତା

“ଇଞ୍ଜିଟା” ପଦର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ସେହି ଆବେଦକ ଯେଉଁମାନେ ସମାନ ମାତ୍ରାର ସଙ୍କଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସମାନ ପ୍ରିମିୟମ ବର୍ଗରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ରଖିବା ଉଚିତ୍ । ପ୍ରିମିୟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ମୃତ୍ୟୁହାର ଟେବୁଲ, ମାନକ ଜୀବନମାନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁହାର ଅନୁଭୂତି କିମ୍ବା ସାମାନ୍ୟ ସଙ୍କଟକୁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରେ । ସେମାନେ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସେହି ବିଶାଳ ଭାଗକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ଜୀବନ ବୀମା ନେବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

a) ସଙ୍କଟ ବର୍ଗୀକରଣ

ଇଞ୍ଜିଟା ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ, ସଙ୍କଟାଙ୍କକ **ସଙ୍କଟ ବର୍ଗୀକରଣ** ରୂପେ ପରିଚିତ ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନିୟୁତ୍ତ ରହେ ଅର୍ଥାତ୍ ବୈୟକ୍ତିକ ଜୀବନମାନଙ୍କୁ ବର୍ଗୀକରଣ କରାଯାଏ ଏବଂ ସେମାନେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକର ମାତ୍ରା ଉପରେ ଆଧାର କରି ବିଭିନ୍ନ ସଙ୍କଟ ବର୍ଗରେ ଆବୃତ୍ତ କରାଯାଏ । ସେଭଳିଆ ଚାରିଟି ସଙ୍କଟ ବର୍ଗ ଅଛି ।

ଚିତ୍ର 1 : ସଙ୍କଟ ବର୍ଗୀକରଣ

i. ମାନକ ଜୀବନ

ଏଗୁଡ଼ିକରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମିଳିତ କରାଯାଏ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ମୃତ୍ୟୁହାର ମୃତ୍ୟୁଦର ଚେତୁଳ ଦ୍ଵାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ମାନକ ଜୀବନ ସହିତ ମେଳ ଖାଏ ।

ii. ପସନ୍ଦ କରାଯାଇଥିବା ସଙ୍କଟ

ଏଗୁଡ଼ିକ ସେମାନେ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ମୃତ୍ୟୁଦର ମାନକ ଜୀବନମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କମ୍ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ତେଣୁକରି ଏକ କମ୍ ପ୍ରିମିୟମ ଚାର୍ଜ କରାଯାଇପାରେ ।

iii. ଅଣମାନକ ଜୀବନ

ଏଗୁଡ଼ିକ ସେମାନେ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ମୃତ୍ୟୁଦର ସାମାନ୍ୟ କିମ୍ବା ମାନକ ଜୀବନମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ, କିନ୍ତୁ ତଥାପି ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହେବା ପାଇଁ ବିଚାର କରାଯାଇଥାଏ । ସେମାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚତର (କିମ୍ବା ଅତିରିକ୍ତ) ପ୍ରିମିୟମ ଥିବା ବୀମା ପାଇଁ କିମ୍ବା କେତେକ ପ୍ରତିବନ୍ଧ ଅଧୀନରେ ସ୍ଵୀକାର କରାଯାଇପାରେ ।

iv. ଅସ୍ଥିକୃତ(ଅଗ୍ରାହ୍ୟ) ଜୀବନ

ଏଗୁଡ଼ିକ ସେମାନେ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଅକ୍ଷମତା ଓ ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଅତିରିକ୍ତ ମୃତ୍ୟୁଦର ଏତେ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ମୂଲ୍ୟରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ବେଳେବେଳେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ମଧ୍ୟ ଅସ୍ଥାୟୀ ରୂପେ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ ଯଦି ସେ ଏକ ଅପରେଶନ ଭଳି ଏବେ ଏବେ ଏକ ଚିକିତ୍ସା ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛି ।

3. ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପ୍ରକ୍ରିୟା

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦୁଇ ସ୍ତରରେ ଘଟିଥାଏ:

- ✓ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ସ୍ତରରେ
- ✓ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ବିଭାଗ ସ୍ତରରେ

a) କ୍ଷେତ୍ରୀୟ କିମ୍ବା ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତର

କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ସ୍ତରର ସଙ୍କଟାଙ୍କନକୁ ପ୍ରାଥମିକ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା କିମ୍ବା କମ୍ପାନୀ ପ୍ରତିନିଧି ଦ୍ଵାରା ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା କିମ୍ବା କମ୍ପାନୀ ପ୍ରତିନିଧି ଦ୍ଵାରା ତଥ୍ୟ

ସଂଗ୍ରହ ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାକୁ ଯେ ଆବେଦକଟି ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ସ୍ୱୀକୃତି ପାଇବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ କି ନାହିଁ । ପ୍ରାଥମିକ ସଙ୍କଟାଙ୍କକ ରୂପେ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ । ବୀମିତ କରିବାକୁ ଥିବା ଜୀବନକୁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ସେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ପଦରେ ଥାଏ ।

ଅନେକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଆବଶ୍ୟକ କରିପାରନ୍ତି ଯେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ବିଶେଷ ସୂଚନା, ମତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରି ଏକ ବିବରଣ କିମ୍ବା ଗୋପନୀୟ ରିପୋର୍ଟକୁ ପୂରା କରନ୍ତୁ ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ସୁପାରିଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉ ।

କପଟ ନିରୀକ୍ଷଣ (ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଏବଂ ପ୍ରାଥମିକ ସଙ୍କଟାଙ୍କକ ରୂପେ ଅଭିକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଭୂମିକା

ଏକ ସଙ୍କଟର ସ୍ୱୀକୃତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଧିକାଂଶ ନିଷ୍ପତ୍ତି ସେହିସବୁ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଯାହାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବକ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ପ୍ରକଟ କରାଯାଇଥାଏ । ଏକ ସଙ୍କଟାଙ୍କକ ଯିଏ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ବତ୍ତାଗରେ ବସିଛି, ତା'ପାଇଁ ଏହା ଜାଣିବା କଷ୍ଟକର ହୋଇପାରେ ଯେ ଏହି ତଥ୍ୟସବୁ ଅସତ୍ୟ ଅଟନ୍ତି ଏବଂ ଧୋକା ଦେବା ପାଇଁ ସୁଚିତ୍ରିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ କପଟପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା କରାଯାଇଛି ।

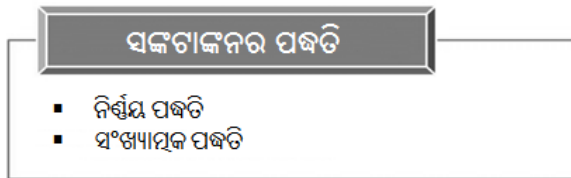
ଏକଦି ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ । ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଜୀବନ ସହିତ ତାହାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସଂପର୍କ ହେତୁ ସେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ପଦରେ ରହିଥାଏ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଯେ ଯେଉଁ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଛି, ସେ ସବୁ ସତ ଅଟେ ।

b) ବିଭାଗୀୟ ସ୍ତରରେ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ମୁଖ୍ୟ ସ୍ତର ହେଉଛି ବିଭାଗୀୟ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସ୍ତରରେ । ଏଥିରେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଏବଂ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସଂପୃକ୍ତ ଆଥାନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ, ଜୀବନ ବୀମା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସ୍ୱୀକାର କରାଯିବ କି ନାହିଁ ଏବଂ କେଉଁ ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ, ଏହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାପାଇଁ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟକୁ ବିଚାର କରନ୍ତି ।

4. ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ପଦ୍ଧତି

ଚିତ୍ର 2 : ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ପଦ୍ଧତି

ସଙ୍କଟାଙ୍କନମାନେ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ପଦ୍ଧତିର ଉପଯୋଗ କରିପାରନ୍ତି:

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପଦ୍ଧତି	ସଂଖ୍ୟାତ୍ମକ ପଦ୍ଧତି
ଏହି ପଦ୍ଧତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ବ୍ୟକ୍ତି-ନିଷ୍ପ ନିର୍ଣ୍ଣୟର ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ, ବିଶେଷ ରୂପେ ସେହି ପ୍ରକରଣ ଯେଉଁଠା ଜଟିଳ ହୋଇଯାଏ, ତା' ଉପରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବା ସମୟରେ ।	ଏହି ପଦ୍ଧତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ସଙ୍କଟାଙ୍କନମାନେ ସମସ୍ତ ନକାରାତ୍ମକ କିମ୍ବା ପ୍ରତିକୂଳ କାରକ ପାଇଁ ଧନାତ୍ମକ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସଂଖ୍ୟା (କୌଣସି ସକାରାତ୍ମକ କିମ୍ବା ଅନୁକୂଳ କାରକ ପାଇଁ ରଣାତ୍ମକ ସଂଖ୍ୟା) ବିଅନ୍ତି ।
ଉଦାହରଣ : ଏକ ଅଶୀତ ଦେଶ/ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାସ କରୁଥିବା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଜୀବନ ବୀମା	ଉଦାହରଣ : ହୃଦୟ ରୋଗ ଏବଂ / କିମ୍ବା ଶୀଘ୍ର ମୃତ୍ୟୁର ଇତିହାସ ଥିବା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଧନାତ୍ମକ ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ

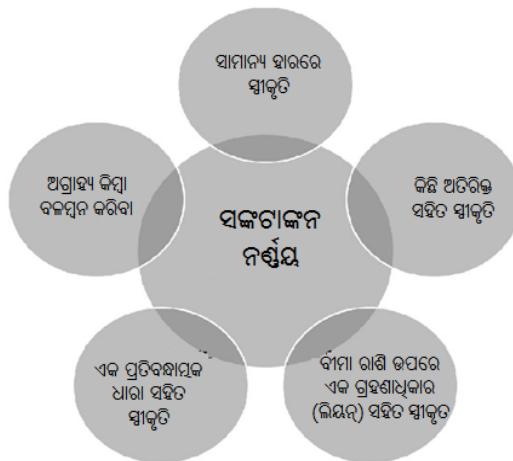
ଦିଆଯାଇ ପାରିବ କି ନାହିଁ, ତା' ଉପରେ ନିଶ୍ଚିତ ନେବା ।	ସେଭଳି ଦିଆଯାଇଥିବା ମୋଟ ସଂଖ୍ୟା ଜଡ଼ିତ ଥିବା ସଙ୍କଟର ମାତ୍ରାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବାରେ ଏକ ସଙ୍କଟାଙ୍କକ କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ସେଭଳି ଦିଆଯାଇଥିବା ମୋଟ ସଂଖ୍ୟା ଜଡ଼ିତ ଥିବା ସଙ୍କଟର ମାତ୍ରାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବାରେ ଏକ ସଙ୍କଟାଙ୍କକ କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।
ସେଭଳି ପରିସ୍ଥିତିସବୁରେ, ବିଭାଗ ଏକ ମେଡିକାଲ ଡାକ୍ତର, ଯାହାକୁ ଏକ ମେଡିକାଲ ରେଫରା ବି କୁହାଯାଏ ତାଙ୍କ ଦକ୍ଷ ମତ ପ୍ରାପ୍ତ କରିପାରେ ।	ଏହିସବୁ ଧନାତ୍ମକ/ରଣାତ୍ମକ ସଂଖ୍ୟାର ସମଷ୍ଟି, ଏବଂ/କିମ୍ବା କୁ ଅତିରିକ୍ତ ମୂଲ୍ୟହାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ (EMR) ରୂପେ ସୂଚୀତ କରାଯାଏ । ଉଚ୍ଚ EMR ସୂଚୀତ କରେ ଯେ ଜୀବନ ଚି ଅଣମାନକ ଅଟେ ।

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ନିର୍ଣ୍ଣୟ

ଆସନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ଯାହାକୁ ସଙ୍କଟାଙ୍କନମାନେ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଜୀବନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନେଇ ପାରନ୍ତି ସେଭଳି ଦିଆଯାଇଥିବା ମୋଟ ସଂଖ୍ୟା ଜଡ଼ିତ ଥିବା ସଙ୍କଟର ମାତ୍ରାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବାରେ ଏକ ସଙ୍କଟାଙ୍କକ କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।

- a) **ସାମାନ୍ୟ ହାର (OR) ରେ ସ୍ୱୀକୃତି** ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଧାରଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅଟେ । ଏହି ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସୂଚୀତ କରେ ଯେ ସଙ୍କଟକୁ ସେହି ସମାନ ପ୍ରିମିୟମ ହାରରେ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଉଛି ଯାହା ଏକ ସାଧାରଣ କିମ୍ବା ମାନକ ଜୀବନ ପାଇଁ ଲାଗୁ ହୋଇଥାନ୍ତା ।

ଚିତ୍ର 3 : ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ନିର୍ଣ୍ଣୟ

- b) **କିଛି ଅତିରିକ୍ତ ସହିତ ସ୍ୱୀକୃତି:** ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ଅଣ-ମାନକ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକ ସହିତ କାରବାର କରିବାର ଏହା ହେଉଛି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଧାରଣ ଉପାୟ । ଏଥିରେ ସାରଣୀଭୁକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ହାର ଉପରେ ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ଲାଗୁ କରିବା ଜଡ଼ିତ ଥାଏ ।

- c) ବୀମାରାଶି ଉପରେ ଏକ ଗ୍ରହଣାଧିକାର (ଲିୟନ୍) ସହିତ ସ୍ୱୀକୃତି : ଏକ ଲିୟନ୍ ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରକାରର ଧାରଣା/ଅଧିକାର ଯାହାକୁ ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ସେହି ରାଶି, ଯାହାକୁ ତାକୁ ଏକ ଦାବୀର ଘଟଣାରେ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ, ତାହା ଉପରେ (ଆଂଶିକ କିମ୍ବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ) ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରେ ।

ଉଦାହରଣ: ଏକ ବୀମିତର ପ୍ରକରଣକୁ ବିଚାର କରନ୍ତୁ ଯିଏ ଯମ୍ପା ଭଳି କୌଣସି ଏକ ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଛି ଓ ସେଥିରୁ ଆରୋଗ୍ୟ ଲାଭ କରିଛି । ଲିୟନ୍ ଲାଗୁକରିବାର ନିହିତାର୍ଥ ହେବ ଯେ ଯଦି TB ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଯୋଗୁଁ ଏକ ଦତ୍ତ ସମୟାବଧି ମଧ୍ୟରେ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଯାଏ, କେବଳ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭର ଏକ ହ୍ରାସ କରାଯାଇଥିବା ରାଶି ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରେ ।

- d) ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧାତ୍ମକ ଧାରା ସହିତ ସ୍ୱୀକୃତି : କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାରର ବିପତ୍ତି ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧାତ୍ମକ ଧାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରେ ଯାହା କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିସ୍ଥିତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟଣାରେ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭକୁ ସୀମିତ କରିଦିଏ ।

ଉଦାହରଣ ହେଉଛି ଗର୍ଭବତୀ ମହିଳାମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯାଉଥିବା ଏକ ଗର୍ଭାବସ୍ଥା ଧାରା ଯାହା ପ୍ରସବର ଧରନ୍ତୁ ତିନି ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଘଟିଥିବା ଗର୍ଭାବସ୍ଥା ସମ୍ପର୍କୀୟ ମୃତ୍ୟୁର ଘଟଣାରେ ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ବୀମାକୁ ସୀମିତ କରିଦିଏ ।

- e) ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କିମ୍ବା ବିଳମ୍ବନ କରିବା: ପରିଶେଷରେ, ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ସଙ୍କଟାଙ୍କକ ବୀମା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କିମ୍ବା ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇପାରେ । ଏହା ଘଟିପାରେ ଯେତେବେଳେ କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ/ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲକ୍ଷଣ ଥାଏ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଏତେ ପ୍ରତିକୂଳ ଯେ ସେମାନେ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ସଙ୍କଟକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିପାରନ୍ତି ।

ଉଦାହରଣ: ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ କ୍ୟାନସରରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ଏବଂ ଯାହାର ବଞ୍ଚିବା ର କମ୍ ସମ୍ଭାବନା ଅଛି, ଅଗ୍ରାହ୍ୟତାର ଏକ ପ୍ରାର୍ଥୀ ହୋଇପାରେ ।

ସେହି ପ୍ରକାରେ, କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଙ୍କଟର ସ୍ୱୀକୃତିର ବିଳମ୍ବନ କରିବା ହିଁ ବିବେକଶୀଳ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାରେ ସେହି ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଉନ୍ନତି ହୋଇନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ଅଧିକ ଅନୁକୂଳ ହୋଇନାହିଁ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ମହିଳା ଯାହାର ଏବେ ଏବେ ଏକ ଜରାୟୁଚ୍ଛେଦନ ଅପରେଶନ ହୋଇଛି, ତାହାକୁ, ତା' ଜୀବନ ଉପରେ ବୀମାର ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଉପ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଅପରେଶନ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜଟିଳତାଗୁଡ଼ିକ ଲୋପ ହେବାକୁ ଦେବା ପାଇଁ କିଛି ମାସ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ କୁହାଯାଇପାରେ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ନିମ୍ନ ପ୍ରକରଣଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁ ଗୋଟିକୁ ଏକ ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କିମ୍ବା ବିଳମ୍ବନ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି?

- I. ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବାନ୍ 18 ବର୍ଷ ବୟସ୍କ
- II. ଏକ ଖେଳାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତି

III. ଏତ୍ତରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି

IV. ନିଜର କୌଣସି ଆୟ ନ ଥିବା ଏକ ଗୃହିଣୀ

B. ଅଣ-ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

1. ଅଣ-ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

ବୀମିତ କରିବାକୁ ଥିବା ଏକ ଜୀବନର ବୀମାଯୋଗ୍ୟତା ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷା ନ କରି, ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ଜୀବନ ବୀମା ପ୍ରସ୍ତାବ ପାରମ୍ପରିକ ରୂପେ ବୀମା ପାଇଁ ଚୟନିତ ହୋଇ ପାରନ୍ତି । ସେଭଳି ପ୍ରକରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଅଣ-ମେଡିକାଲ ପ୍ରସ୍ତାବ କୁହାଯାଏ ।

ସଂପୃକ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ସମେତ ବହୁବିଧ କାରଣକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, କେତେକ ପ୍ରକାରର ପଲିସୀରେ, ଏକ ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷା ଉପରେ ଜୋର୍ ନ ଦେଇ, ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ବୀମା ଜାରୀ କରିଥାନ୍ତି ।

2. ଅଣ-ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପାଇଁ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ

ଅବଶ୍ୟ ଅଣ-ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନରେ କେତେକ ବର୍ଗର ଜୀବନ, ବୀମାର କିଛି ଯୋଜନା , ବୀମା ରାଶିର କିଛି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସୀମା, ପ୍ରବେଶ ଆୟୁ ସୀମା, ବୀମାର ସର୍ବାଧିକ ଅବଧି ଭଳି ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ପାଳନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

3. ସଙ୍କଟାଙ୍କନରେ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ/ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରକ

ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରକ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବୀମିତର ଜୀବନରେ ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି, ଜୀବନ ଶୈଳୀ, ଅଭ୍ୟାସ, ପରିବାର ଇତିହାସ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଇତିହାସ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପରିସ୍ଥିତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଭିନ୍ନ ଦିଗକୁ ସୂଚୀତ କରେ ଯାହା ଏକ ବିପତ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ ଏବଂ ସଙ୍କଟକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିପାରେ । ସଙ୍କଟାଙ୍କନରେ ଏକ ବିପତ୍ତିସବୁକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ଓ ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପ୍ରଭାବ ଏବଂ ତଦନୁସାରେ ସଙ୍କଟର ବର୍ଗୀକରଣ କରିବା ସଂପୃକ୍ତ ଥାଆନ୍ତି ।

ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରକଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୁଇ ପ୍ରକାରରେ ବିଭାଜିତ କରାଯାଏ –ସେଗୁଡ଼ିକ ଯାହା ନୈତିକ ବିପତ୍ତିର କାରଣ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ଯାହା ଶାରୀରିକ [ମେଡିକାଲ] ବିପତ୍ତିର କାରଣ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ତଦନୁସାରେ ଅନେକ ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍କଟାଙ୍କନକୁ ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଗରେ ବିଭାଜିତ କରିଥାନ୍ତି । ଆୟ, ବ୍ୟବସାୟ, ଜୀବନ ଶୈଳୀ ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସ ଭଳି କାରକ, ଯେଉଁମାନେ ନୈତିକ ବିପତ୍ତିର କାରଣ ହୁଅନ୍ତି, ସେସବୁକୁ **ଆର୍ଥିକ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ** ର ଅଂଶ ରୂପେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କିତ କରାଯାଏ, ଯେତେବେଳେ କି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଚିକିତ୍ସାୟ ଦିଗଗୁଡ଼ିକ **ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ** ଅନ୍ତର୍ଗତ ଥାଆନ୍ତି ।

a) ମହିଳା ବୀମା

ନାରୀମାନେ ସାଧାରଣତଃ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଦୀର୍ଘାୟୁ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ସେମାନେ ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କେତେକ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇପାରନ୍ତି । ଏହାର କାରଣ ହେଉଛି ଭାରତୀୟ ସମାଜରେ ଅନେକ ନାରୀ ପୁରୁଷ ପ୍ରଭୃତ୍ ଓ ସାମାଜିକ ଶୋଷଣର ଶୀକାର ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏପରିକି ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଯୌତୁକ ମୃତ୍ୟୁ ଭଳି କୁପ୍ରଥା ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛି । ନାରୀମାନଙ୍କ ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ ଗର୍ଭାବସ୍ଥା ଭଳି ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ବି ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ପାରେ ।

ମହିଳାମାନଙ୍କ ବୀମାଯୋଗ୍ୟତା ବୀମା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକତା ଓ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୁଏ । ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ଏପ୍ରକାରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବୀମା କେବଳ ସେହି ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇ ପାରନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ଆୟ ଉପାର୍ଜନ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ବର୍ଗର ମହିଳାମାନଙ୍କ ଉପରେ ସୀମା ଲାଗୁ କରି ପାରନ୍ତି । ସେହି ପ୍ରକାରେ, ଗର୍ଭବତୀ ମହିଳାମାନଙ୍କ ଉପରେ କେତେକ ସର୍ତ୍ତ ଲାଗୁ କରି ପାରନ୍ତି ।

b) ନାବାଳିକ

ନାବାଳିକମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସେମାନଙ୍କ ନିଜର ରୁଚ୍ଛି କରିବାର କ୍ଷମତା ନ ଥାଏ । ତେଣୁ ଏକ ନାବାଳିକର ଜୀବନ ଉପରେ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଯିଏ ଏକ ପିତାମାତା କିମ୍ବା ବୈଧିକ ଅଭିଭାବକର କ୍ଷମତାରେ ନାବାଳିକ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହୋଇଥାଏ । ବୀମା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ, ଯେହେତୁ ସାଧାରଣତଃ ନାବାଳିକମାନଙ୍କ ନିଜର ଉପାର୍ଜିତ ଆୟ ନ ଥାଏ । ନାବାଳିକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବୀମାର ବିଚାର କରିବା ସମୟରେ ତିନିଟି ସର୍ତ୍ତ ସାଧାରଣତଃ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ:

i. ସେମାନଙ୍କ ଉପଯୁକ୍ତରୂପେ ବିକଶିତ ଶାରୀରିକ ଗଠନ ଅଛି କି

ନିମ୍ନ ଶାରୀରିକ ଗଠନ କୁପୋଷଣ କିମ୍ବା ଗମ୍ଭୀର ସଙ୍କଟ ପହଞ୍ଚାଇଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମସ୍ୟାର ପରିଣାମରେ ହୋଇପାରେ ।

ii. ଯଥାର୍ଥ ପରିବାର ଇତିହାସ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇତିହାସ

ଯଦି ଏଇଠି ପ୍ରତିକୂଳ ସୂଚକଗୁଡ଼ିକ ଥାଆନ୍ତି, ଏହା ସଙ୍କଟ ପହଞ୍ଚାଇପାରେ ।

iii. ପରିବାରଟି ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଣାୟୀ ବୀମିତ ଅଟେ କି

ଏହା ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ଯେ ପରିବାରରେ ବୀମାର ସଂସ୍କୃତି ଅଛି କି ନାହିଁ । ଜଣେ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସାବଧାନ ହେବା ଉଚିତ୍ ଯଦି ନାବାଳିକର ପରିବାରର କୌଣସି ଅନ୍ୟ ସଦସ୍ୟ ବୀମିତ ହୋଇନାହିଁ । ବୀମାର ରାଶି ପରିମାଣକୁ ସାଧାରଣତଃ ପିତାମାତାଙ୍କ ଆୟ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ।

c) ଅତ୍ୟଧିକ ବୀମା ରାଶି

ଏକ ସଙ୍କଟାଙ୍କକୁ ସାବଧାନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ବୀମିତର ବାର୍ଷିକ ଆୟ ତୁଳନାରେ ବୀମାର ରାଶି ଅତ୍ୟଧିକ ହୋଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ବୀମା ରାଶିକୁ ଜଣକର ବାର୍ଷିକ ଆୟର ପ୍ରାୟ ଦଶଠୁ ବାରଗୁଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେବା ଧରି ନିଆଯାଇଥାଏ । ଯଦି ଅନୁପାତ ଏହାଠାରୁ ଅତି ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଚୟନର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ଉଠାଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ବାର୍ଷିକ ଆୟ ଟ 5 .ଲକ୍ଷ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସେ ଟ 3 .କୋଟିର ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଏ ,ଏହା ଚିନ୍ତାର କାରଣ ହୋଇଥାଏ ।

ସାଧାରଣତଃ ସେଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏହି ସମ୍ଭାବନା ଯୋଗୁଁ ଚିନ୍ତା ହୋଇପାରେ ଯେ ସେଭଳି ଏକ ଅଧିକ ପରିମାଣର ବୀମାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଆମୁହତ୍ୟାର ପ୍ରତ୍ୟାଶାରେ କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଖରାପହେବା ଫଳରେ କରାଯାଇଥାଏ । ସେଭଳି ଅତ୍ୟଧିକ ରାଶି ପାଇଁ ତୃତୀୟ କାରଣ ହୋଇପାରେ ବିକ୍ରୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଅତ୍ୟଧିକ ପରିମାଣର କୁବିକ୍ରୟ ।

ଅତ୍ୟଧିକ ବୀମା ରାଶିର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ସମାନ୍ତରାଳିକ ରୂପେ ପ୍ରିମିୟମରେ ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିପାରେ ଯେ ସେଭଳି ପ୍ରିମିୟମର ପ୍ରଦାନ ଚାଲୁ ରହିପାରିବ କି ? ସାଧାରଣ ଭାବେ, ଦେୟ ପ୍ରିମିୟମ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ବାର୍ଷିକ ଆୟର ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ ମଧ୍ୟରେ ରହିବା ଉଚିତ୍ ।

d) ଆୟ

ମୃତ୍ୟୁ ହାର ସଙ୍କଟର ଆୟ ସହିତ ଘନିଷ୍ଠ ସମ୍ବନ୍ଧ ଥାଏ । ଅଧିକ ବୟସର ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ବୀମାର ବିଚାର କରିବା ବେଳେ ସଙ୍କଟାଙ୍କକୁ ସାବଧାନ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଉଦାହରଣ

ଯଦି 50 ବର୍ଷ ବୟସ ପରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ବୀମାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଉଛି । ନୈତିକ ବିପତ୍ତିର ସନ୍ଦେହ କରିବା ଏବଂ ସେଭଳି ବୀମାକୁ ପୂର୍ବରୁ କାହିଁକି ନିଆ ଗଲା ନାହିଁ, ଏ ବିଷୟରେ ଯାଞ୍ଚ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହେ ।

ଆମେମାନେ ମଧ୍ୟ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ହୃଦୟର ରୋଗ ଓ ଯକୃତ ବିଫଳତା ଭଳି ଅପକ୍ଷୟୀ ରୋଗସବୁ ଘଟିବାର ସମ୍ଭାବନା ବୟସ ସହିତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ ଏବଂ ବୃଦ୍ଧ ବୟସରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ । ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ କିଛି ବିଶେଷ ରିପୋର୍ଟ ମଧ୍ୟ ମାଗି ପାରନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ପ୍ରସ୍ତାବସବୁ ଉଚ୍ଚ ବୀମାରାଶି/ଅଧିକ ଆୟ କିମ୍ବା ଉଚ୍ଚର ମିଶ୍ରଣ ପାଇଁ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ସେସବୁ ରିପୋର୍ଟର ଉଦାହରଣ ହେଉଛି ECG; EEG; ଛାତିର ଏକ୍ସରେ ଏବଂ ରକ୍ତ ମଧୁମେହ ପରୀକ୍ଷା । ଏହି ପରୀକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ, ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଜୀବନର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଉତ୍ତର କିମ୍ବା ଏକ ସାଧାରଣ ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଗଭୀର ଅନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟି ପ୍ରକଟ କରିପାରନ୍ତି ।

ଉଦାହରଣ

ଯେତେବେଳେ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସେହି ଶାଖାରେ ଦାଖଲ କରାଯାଏ ଯାହା ପ୍ରସ୍ତାବିତ ବୀମିତର ନିବାସ ସ୍ଥାନଠାରୁ ଦୂର ସ୍ଥାନରେ ଅବସ୍ଥିତ ଥାଏ ।

ଏକ ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ବି କରାଯାଇଥାଏ ଯଦିଓ ଜଣକର ନିବାସ ସ୍ଥାନ ପାଖରେ ଏକ ଯୋଗ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷକ ଉପଲବ୍ଧ ଥାଏ ।

ତୃତୀୟ ପ୍ରକରଣଟି ହେଉଛି ଯେତେବେଳେ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବଟି ସ୍ପଷ୍ଟ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ନ ଥିବା ଅନ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବନ ଉପରେ କରାଯାଇଥାଏ ।

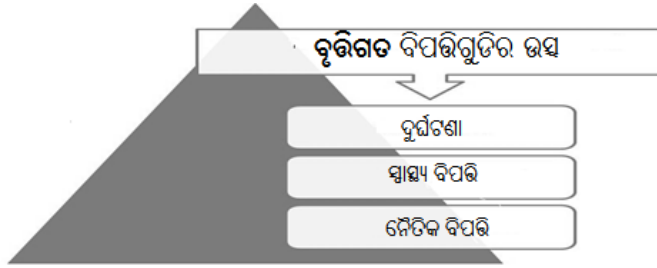
ସେଭଳି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକରଣରେ ଏକ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଇପାରେ ପରିଶେଷରେ, ଯେତେବେଳେ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଜଣକ ଜୀବନ ବୀମିତ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ହୋଇଥାଏ, ଏକ ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ରିପୋର୍ଟକୁ ଏଜେନ୍ଟି ମ୍ୟାନେଜର/ବିକାଶ ଅଧିକାରୀ ଭଳି ଏକ ଶାଖା କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କଠାରୁ ମଗାଯାଇପାରେ ।

e) ବୃଦ୍ଧି

ବୃଦ୍ଧିଗତ ବିପତ୍ତିସବୁ ତିନୋଟି ଉତ୍ସଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ପାରନ୍ତି:

- ✓ ଦୁର୍ଘଟଣା
- ✓ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିପତ୍ତି
- ✓ ନୈତିକ ବିପତ୍ତି

ଚିତ୍ର 4 : ବୃତ୍ତିଗତ ବିପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ସ

ବିପତ୍ତି

- i. ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ ବିପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାନ୍ତି କାରଣ କିଛି ପ୍ରକାରର ରୋଜଗାର ଜଣକୁ ଦୁର୍ଘଟଣାର ସଙ୍କଟର ସମ୍ମୁଖୀନ କରାଇପାରନ୍ତି । ଏହି ବର୍ଗରେ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ରୋଜଗାର ଅଛନ୍ତି-ଯେପରିକି ସର୍କସ କଳାକାର, ମଞ୍ଚ ବାନ୍ଧୁଥିବା କର୍ମଚାରୀ, ବିଧି-ବିଶେଷଜ୍ଞ ଏବଂ ଫିଲ୍ମ କରତବ (ସ୍କ୍ୱେ) କଳାକାରମାନେ ।
- ii. ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯେ କାମର ସ୍ଵରୂପ ଏପରି ହୋଇଥାଏ ଯେଉଁଥିରେ ଚିକିତ୍ସାୟ ହାନିର ସମ୍ଭାବନା ଉପୁଜିପାରେ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିପତ୍ତି ଅଛନ୍ତି ।
 - ✓ କେତେକ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେପରିକି **ରିକ୍ଟା ଟାଣିବାବାଲା** ର କାର୍ଯ୍ୟ ଅଧିକ ଶାରୀରିକ ଚାପକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରେ ଏବଂ ଶ୍ଵାସ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ
 - ✓ ସେଭଳି ପରିସ୍ଥିତି ଯେଉଁଠି ଜଣେ ଖୋଦନ ଧୂଳି ଭଳି **ବିଷାକ୍ତ ପଦାର୍ଥ** କିମ୍ବା ରାସାୟନିକ ଓ ନ୍ୟୁକ୍ଲିୟର୍ ବିକିରଣ ଭଳି କର୍କଟଜନକ ପଦାର୍ଥ (ଯାହା କ୍ୟାନସର ସୃଷ୍ଟି କରେ), ଏସବୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇପାରେ ।
 - ✓ ଭୂମିଗତ ସୁତଙ୍ଗ କିମ୍ବା ଗଭୀର ସମୁଦ୍ର ଭଳି **ଉଚ୍ଚ ଚାପ ବିଶିଷ୍ଟ ପରିବେଶ** ରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ତୀବ୍ର ବିସଂପୀଡ଼ନ ଅସ୍ଵସ୍ଥତା ଉତ୍ପନ୍ନ କରିପାରେ ।
 - ✓ ପରିଶେଷରେ, କେତେକ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତି (ଯେପରି କି ଏକ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ସମ୍ମୁଖରେ ନଇଁକରି ବସିବା କିମ୍ବା ଏକ ଉଚ୍ଚ କୋଳାହଳ ସ୍ଥିତିରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା) ସହିତ **ଅତି ସଂସର୍ଗ** ରେ ଆସିବା, ଦୀର୍ଘଦିନ ପରେ ଶରୀରର କିଛି ଅଂଶର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମତାରେ ବାଧା ଉତ୍ପନ୍ନ କରିପାରେ ।
- iii. ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ ଯେତେବେଳେ ଏକ ରୋଜଗାର ଅପରାଧିକ ତତ୍ତ୍ୱ କିମ୍ବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ମଦର ନିକଟସ୍ଥ ହୁଏ କିମ୍ବା ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ପୂର୍ବାବୃତ୍ତିର କାରଣ ହୋଇପାରେ । ଏକ ଉଦାହରଣ ହେଉଛି ସମ୍ବେହଜନକ ଅପରାଧିକ ସଂପର୍କ ଥିବା ଏକ ନାଇଟ୍ କ୍ଲବ୍ ର ଏକ ଡ୍ୟାନ୍ସର୍ କିମ୍ବା ଏକ ମଦ୍ୟ ବାର୍ ର ମଦ ଦେବାବାଲା କିମ୍ବା ଏକ ବ୍ୟବସାୟୀର 'ବଡ଼ିଗାର୍ଡ' । ପୁନଃ, କିଛି ବ୍ୟକ୍ତି ଯେପରିକି ସୁପରଷ୍ଟାର ମନୋରଞ୍ଜନମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରୋଫାଇଲ୍ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ/ମାଦକ ଜୀବନ ଶୈଳୀ ଆଡ଼େ ନେଇ ପାରେ, ଯାହା ବେଳେ ବେଳେ ଦୁଃଖଦ ସମାପ୍ତି ଆଣିଦିଏ ।

ଯେତେବେଳେ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ କୌଣସି ସେମିତି ବିପଦଜନକ ବର୍ଗ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆସିଥାଏ, ବୀମା ପାଇଁ ଆବେଦକ ଏକ ବ୍ୟବସାୟିକ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀକୁ ପୂରା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକ ରହିପାରେ ଯାହା ବ୍ୟବସାୟ, ସଂପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ସଂସର୍ଗରେ ଆସୁଥିବା ସଙ୍କଟ ସମ୍ଭାଷ୍ୟ ବିଶେଷ ବିବରଣୀ ମାଗିପାରେ । ଏକ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏକ ଫ୍ଲୋର୍ ଅତିରିକ୍ତ ରୂପେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରେ (ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଦୁଇ ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ହଜାର ବୀମା ରାଶି) । ସେଭଳି ଅତିରିକ୍ତ କମ୍ କରାଯାଇପାରେ କିମ୍ବା ହଟାଇ ଦିଆଯାଇପାରେ ଯେତେବେଳେ ବୀମିତର ବ୍ୟବସାୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥାଏ ।

f) ଜୀବନଶୈଳୀ ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସ

ଜୀବନଶୈଳୀ ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସ ଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ବ୍ୟାପକ ଶୃଙ୍ଖଳାର ବୈୟକ୍ତିକ ଜୀବନ ଶୈଳୀ ବିଶେଷତାଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ସର୍ତ୍ତାବଳୀ, ଯାହାକୁ ସଙ୍କଟର ସଂସର୍ଗ ସୂଚୀତ କରୁଥିବା, ଅଭିକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଗୋପନୀୟ ରିପୋର୍ଟ ଓ ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ରିପୋର୍ଟକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ । ବିଶେଷ ରୂପେ ତିନୋଟି ଲକ୍ଷଣ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାନ୍ତି:

ଧୂମପାନ ଏବଂ ତମ୍ବାଖୁର ଉପଯୋଗ: ତମ୍ବାଖୁର ଉପଯୋଗ ନା କେବଳ ନିଜେ ଏକ ସଙ୍କଟ ଅଟେ, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମେଡ଼ିକାଲ ସଙ୍କଟ ବୃଦ୍ଧି କରିବାର ବି କାରଣ ହୋଇଥାଏ । କମ୍ପାନୀମାନେ ଆଜିକାଲି ଧୂମପାନକାରୀ ଓ ଅଣ-ଧୂମପାନକାରୀ ଏବଂ ଗୁଟକା ଓ ପାନମସଲା ଭଳି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ତମ୍ବାଖୁ ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦର ଲାଗୁ କରିଥାନ୍ତି ।

ମଦ : କେବେ କେବେ କିମ୍ବା ଅଳ୍ପ ପରିମାଣର ମଦ୍ୟ ପାନକୁ ଏକ ବିପତ୍ତିରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଇ ନ ଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ଦୀର୍ଘ କାଳୀନ ଅତ୍ୟଧିକ ମଦ୍ୟପାନ ଯକୃତ ର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ବାଧା ଦେଇଥାଏ, ପାଚନ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ ଏବଂ ମାନସିକ ବିଶୃଙ୍ଖଳତା ଆଡ଼େ ଟାଣି ନେଇଥାଏ । ମଦ୍ୟପପଣ ଦୁର୍ଘଟଣା, ହିଂସ୍ରତା, ପରିବାର କୁପ୍ରଥା, ଅବସାଦ ଏବଂ ଆତ୍ମହତ୍ୟା ସହିତ ମଧ୍ୟ ସଂଯୁକ୍ତ ଥାଏ ।

ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟର ଦୁଷ୍ପ୍ରୟୋଗ: ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟର ଦୁଷ୍ପ୍ରୟୋଗ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯେପରିକି ଡ୍ରଗ୍ସ କିମ୍ବା ନାକୋଟିକ୍ସ, ସନ୍ତୋଷଦାୟକ ଔଷଧ ଏବଂ ସେଭଳି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକ ପଦାର୍ଥର ଉପଯୋଗକୁ ସୂଚାଇଥାଏ ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଅବୈଧ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଉପଯୋଗ ମଧ୍ୟ ଅପରାଧିକ ମନୋବୃତ୍ତି ଓ ନୈତିକ ବିପତ୍ତିକୁ ସୂଚୀତ କରିଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 2

ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ନୈତିକ ବିପତ୍ତିର ଏକ ଉଦାହରଣ ଅଟେ ?

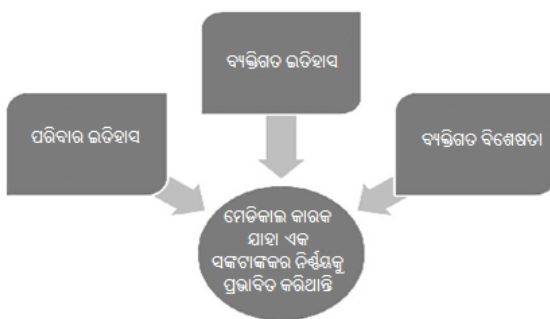
- I. ଏକ କରତବ(ଝୁଣ୍ଟ) ସମ୍ପାଦନ କରିବା ସମୟରେ କରତବ (ଝୁଣ୍ଟ) କଳାକାରର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ
- II. ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣର ମଦ୍ୟପାନ କରେ କାରଣ ସେ ବୀମିତ ଅଟେ
- III. ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନରେ ବୀମିତର ତ୍ରୁଟିଥିବା
- IV. ପ୍ରସ୍ତାବକ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ ହଜାଇ ଦେବା

C. ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

1. ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

ଆସକ୍ତ ବର୍ତ୍ତମାନ କେତେକ ମେଡିକାଲ କାରକଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ଯାହା ଏକ ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରେ । ଏସବୁକୁ ସାଧାରଣତଃ ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ମାଧ୍ୟମରେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କିତ କରାଯାଏ । ଅନେକ ସମୟରେ ଏଗୁଡ଼ିକ ଏକ ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷକଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ଆବଶ୍ୟକ କରିପାରନ୍ତି । ଆସକ୍ତ କେତେକ କାରକକୁ ଦେଖିବା ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଏ ।

ଚିତ୍ର 5 : ମେଡିକାଲ କାରକ ଯାହା ଏକ ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାନ୍ତି

a) ପରିବାର ଇତିହାସ

ମୃତ୍ୟୁହାର ସଙ୍କଟ ଉପରେ ପରିବାର ଇତିହାସର ପ୍ରଭାବକୁ ଚିନୋଟି ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀରୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରାଯାଇଛି ।

- i. **ଆନୁବଂଶିକତା** : କେତେକ ରୋଗ ଗୋଟିଏ ପାଢ଼ି ଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ପାଢ଼ିକୁ, ଧରନ୍ତୁ ପିତାମାତାଙ୍କ ଠାରୁ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ସଂଚାରିତ ହୋଇପାରେ ।
- ii. **ପରିବାର ର ହାରାହାରି ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ** : ଯେତେବେଳେ ହୃଦୟ ସମସ୍ୟା କିମ୍ବା କ୍ୟାନସର ଭଳି କେତେକ ରୋଗ କାରଣରୁ ପିତାମାତା ଶୀଘ୍ର ମରିଯାଇଥାନ୍ତି, ଏହା ଏକ ସୂଚକ ହୋଇପାରେ ଯେ ସେମାନଙ୍କ ବଂଶଧର ବି ଦୀର୍ଘ ଦିନ ଜୀବିତ ରହି ନ ପାରନ୍ତି ।
- iii. **ପରିବାର ବାତାବରଣ** : ତୃତୀୟତଃ, ସେହି ବାତାବରଣ ଯେଉଁଥିରେ ପରିବାର ବାସ କରେ, ତାହା ସଂକ୍ରମଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଙ୍କଟର ସଂସର୍ଗରେ ଆସିପାରେ ।

ପ୍ରତିକୂଳ ପରିବାର ଇତିହାସ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପ୍ରକରଣଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାର କରିବା ବେଳେ ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଏ ପ୍ରକାରେ ସାବଧାନ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେମାନେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରିପୋର୍ଟ ମାଗି ପାରନ୍ତି ଏବଂ ସେଭଳି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ମୃତ୍ୟୁହାର ମୂଲ୍ୟ ଲାଗୁ କରି ପାରନ୍ତି ।

b) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇତିହାସ

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇତିହାସ ମାନବ ଶରୀରର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଣାଳୀର ଅତୀତର ନ୍ୟୁନତା, ଯାହାଦ୍ୱାରା ବୀମିତ ହେବାକୁ ଥିବା ଜୀବନ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଛି, ତାହାକୁ ସୂଚୀତ କରେ । ଜୀବନ ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ସାଧାରଣତଃ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ

ସମୂହ ଥାଏ ଯାହା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରେ ଯେ ବୀମିତ ହେବାକୁ ଥିବା ଜୀବନ ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ପାଇଁ ଚିକିତ୍ସାଧୀନ ରହିଛି କି ?

ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରକାରର ରୋଗ, ଯାହାକୁ ସଙ୍କଟାଙ୍କକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଇଥାଏ, ସେସବୁରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ହୃଦୟ ତଥା ରକ୍ତବାହିନୀ ସମ୍ପର୍କୀୟ କାର୍ଡିଓଭାସ୍କୁଲାର୍ ରୋଗ, ଶ୍ୱାସକ୍ରିୟା ପ୍ରଣାଳୀ ସମ୍ପର୍କୀୟ ରୋଗ, ଘାତକ ତ୍ୟୁମର/କ୍ୟାନସର, ରେନାଲ୍ ପ୍ରଣାଳୀର ରୋଗ, ଅନ୍ତଃସ୍ରାବୀ (ଏଣ୍ଡୋକ୍ରାଇନ୍) ପ୍ରଣାଳୀର କ୍ଷତି, ଗ୍ୟାସ୍ତ୍ରିକ୍ ଅଲସର୍ ଭଳି ପାକକ୍ରିୟା ପ୍ରଣାଳୀର ରୋଗ ଏବଂ ଯକୃତ ର ସିରୋସିସ୍ ଓ ସ୍ନାୟୁ ପ୍ରଣାଳୀର ରୋଗ ।

c) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଶେଷତା

ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ରୋଗ ପ୍ରତି ପ୍ରବୃତ୍ତିର ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚକ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

i. ଗଠନ

ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଗଠନରେ ସମ୍ମିଳିତ ହୁଏ ଉଚ୍ଚତା, ଓଜନ, ଛାତି ଏବଂ ଉଦରର ପରିଧି । ଏକ ମାନକ ଓଜନ ରହିଥାଏ ଯାହାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଯଦି ଏହି ମାନକ ଓଜନ ତୁଳନାରେ ଓଜନ ଅତି ବେଶୀ କିମ୍ବା କମ୍ ରହେ । ଆମେ କହି ପାରିବା ଯେ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ଅଧିକାର (ଅଧିକ ଓଜନ ବିଶିଷ୍ଟ) କିମ୍ବା ଅଳ୍ପ ଭାର (କମ୍ ଓଜନ ବିଶିଷ୍ଟ) ଅଟେ ।

ସେହିଭଳି, ଏହା ଆଶା କରାଯାଏ ଯେ ଏକ ସାମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ ଛାତିକୁ ଅତି କମ୍ ରେ ଚାରି ସେଣ୍ଟିମିଟର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସାରିତ କରାଯିବାର ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଉଦରର ପରିଧି ଜଣକର ପ୍ରସାରିତ ଛାତିଠାରୁ ଅଧିକ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

ii. ରକ୍ତ ଚାପ

ଅନ୍ୟ ଏକ ସୂଚକ ହେଉଛି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ରକ୍ତ ଚାପ । ଏହାର ଦୁଇଟି ମାପ ଅଛି

- ✓ ସିଷ୍ଟୋଲିକ୍
- ✓ ଡାଇସ୍ଟୋଲିକ୍

ଯେତେବେଳେ ବାସ୍ତବ ରିଡିଙ୍ଗ୍ ସାଧାରଣ ମୂଲ୍ୟ ଠାରୁ ଅତି ଅଧିକ ଥାଏ, ଆମେ କହୁ ଯେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତଚାପ କିମ୍ବା ହାଇପରଟେନ୍ସନ୍ ଅଛି । ଯେତେବେଳେ ଏହା ଅତି କମ୍ ରହେ, ଏହାକୁ ହାଇପୋଟେନ୍ସନ୍ କୁହାଯାଏ । ପ୍ରଥମଟିର ଗମ୍ଭୀର ପରିଣାମ ହୋଇପାରେ ।

iii. ମୂତ୍ର- ବିଶିଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱ

ଅନ୍ତ୍ରମରେ, ଜଣକର ମୂତ୍ରର ବିଶିଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱର ରିଡିଙ୍ଗ୍ ମୂତ୍ର ସମ୍ପର୍କୀୟ ପ୍ରଣାଳୀ ବିଭିନ୍ନ ଲବଣ ମଧ୍ୟରେ ସଂକ୍ରମଣକୁ ସୂଚୀତ କରେ । ଏହା ପ୍ରଣାଳୀର କୌଣସି ଖରାପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀକାକୁ ସୂଚୀତ କରେ ।

d) ପୂର୍ବ-ଦିନାଙ୍କନ:

ପୂର୍ବ-ଦିନାଙ୍କନ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ପଲିସୀର ଆରମ୍ଭ ତାରିଖକୁ ଏକ ପୂର୍ବର ତାରିଖକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିବା । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଆପଣ ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ 1 ଜୁନ, 2013 ରେ କ୍ରୟ କଲେ କିନ୍ତୁ ପରେ ଆପଣ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ଯେ ପଲିସୀ ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ପ୍ରତିଫଳ ଜାତ କରିଥାନ୍ତା ଯଦି ଆପଣ ଏହାକୁ ଅପ୍ରେଲ 2013 ରେ କ୍ରୟ କରିଥାନ୍ତେ । ଆପଣ ଏବଂ ଆପଣଙ୍କ ବୀମା କମ୍ପାନୀ, ପଲିସୀକୁ ସରକାରୀରୂପେ ଅପ୍ରେଲ, 2013 ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ଏହାକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ପାଇଁ, ଏକମତ ହୁଅନ୍ତି । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଆପଣ ପଲିସୀଟିକୁ ପୂର୍ବ-ଦିନାଙ୍କିତ କରିଛନ୍ତି ।

ସାଧାରଣତଃ, କୌଣସି ସୁଧ ଲାଗୁ କରାଯାଏ ନାହିଁ ଯଦି ପଲିସୀଟିକୁ ଏକ ମାସରୁ କମ୍ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ପୂର୍ବ-ଦିନାଙ୍କିତ କରାଯାଏ ।

ପୂର୍ବ-ଦିନାଙ୍କନ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରାଯାଏ:

- (i) **ବୟସ ଆଧାରରେ ଏକ କମ୍ ପ୍ରିମିୟମ ପାଇବା** : ପଲିସୀ ଜାରୀ କରିବା ସମୟରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ପଲିସୀଧାରକର ନିକଟତମ ବୟସକୁ ବିଚାର କରିଥାନ୍ତି । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯଦି ଆପଣ 32 ବର୍ଷ ଓ 7 ମାସ ବୟସର ଅଟନ୍ତି, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଆପଣଙ୍କ-ବୟସକୁ 33 ବର୍ଷରୂପେ ଗଣନା କରିବ । ନିକଟତମ ବୟସ ଆପଣଙ୍କୁ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ପ୍ରିମିୟମ ସ୍ଲାବ୍ ରେ ରଖିପାରେ । ଅବଶ୍ୟ, ଯଦି ଆପଣ ପଲିସୀକୁ 2 ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୂର୍ବ-ଦିନାଙ୍କିତ କରନ୍ତି, କମ୍ପାନୀ ଆପଣଙ୍କ ବୟସକୁ 32 ବର୍ଷ ଓ 5 ମାସ ବୋଲି ଗଣନା କରିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣ ଏକ 32-ବର୍ଷ ଆୟୁର ଯୋଜନା ଆଧାରରେ ଆପଣ କମ୍ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବେ ।
- (ii) **ରାଶିପ୍ରଦାନରେ ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା** : କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସାୟ ଅଛି ଯେଉଁଠି ଆୟ ପ୍ରବାହ ନିୟମିତ (ସ୍ଥିର) ରହେ ନାହିଁ । ସେଭଳି ଏକ ପରିତ୍ୟକ୍ତରେ ଯଦି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଅସମୟରେ ଅକସ୍ମାତ୍ ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ କିଣେ, ତେବେ ପଲିସୀଟିକୁ ସର୍ବାଧିକ ଉପାର୍ଜନର ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୂର୍ବ-ଦିନାଙ୍କିତ କରାଯାଇପାରିବ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଏକ କୃଷକର ସମୟାନୁକୂଳ ଆୟ ହୋଇପାରେ । ସେ ତାର ଫସଲ ଲାଭ ପାଇବା ପରେ ହିଁ ବୀମା ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ପସନ୍ଦ କରିପାରେ । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ, କୃଷକଟି ପଲିସୀକୁ ଅମଳ ରତ୍ନରେ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ ପୂର୍ବ-ଦିନାଙ୍କିତ କରିପାରେ ।
- (iii) **ବିଶିଷ୍ଟ ତାରିଖଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ମେଳ ଖୁଆଇବା** : ଆପଣ ପଲିସୀଟିକୁ ଆପଣଙ୍କ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତାରିଖ, ଯଥା: ଜନ୍ମଦିନ ଓ ବାର୍ଷିକୀ ସହିତ ମେଳ ଖୁଆଇବା ପାଇଁ ଏହାର ପୂର୍ବ-ଦିନାଙ୍କନ କରିପାରନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ତାରିଖକୁ ମନେ ରଖିବା ପାଇଁ ଏହା ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ସହଜ କରିଦିଏ ।
- (iv) **ଶୀଘ୍ର ପରିପକ୍ତତା ଦାବୀ** : ପୂର୍ବ-ଦିନାଙ୍କନ ଏକ ପଲିସୀର ଅବଧିକୁ କମ୍ କରିଥାଏ ଏବଂ ଶୀଘ୍ର ପରିପକ୍ତତାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଯଦି ମାର୍ଚ୍ଚ 2000 ରେ କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା ଏକ 30-ବର୍ଷର ଜୀବନ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାକୁ ଅପ୍ରେଲ 1999 କୁ ପୂର୍ବ-ଦିନାଙ୍କିତ କରାଯାଏ, ପଲିସୀଟି ମାର୍ଚ୍ଚ 2030 ପରିବର୍ତ୍ତେ ଅପ୍ରେଲ, 2029 ରେ ପରିପକ୍ତତା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇପାରେ । ଏନ୍ୟାନ୍ୟେ ପଲିସୀସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହା ଲାଭଦାୟକ ହୋଇପାରେ ଯେହେତୁ ପରିପକ୍ତତା ଲାଭ ପୂର୍ବରୁ ଉପାର୍ଜିତ ହୋଇଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ

ବଂଶଗତ ଇତିହାସ ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ରେ କାହିଁକି ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ?

- I. ଧନୀ ପିତାମାତାଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବାନ୍ ପିଲା ଥାଆନ୍ତି
- II. କିଛି ରୋଗ ପିତାମାତାଙ୍କ ଠାରୁ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ସଂଚାରିତ ହୋଇପାରେ
- III. ଗରିବ ପିତାମାତାଙ୍କ କୁପୋଷିତ ପିଲା ଥାଆନ୍ତି
- IV. ପରିବାର ବାତାବରଣ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାରକ ଅଟେ

ସାରାଂଶ

- ଇକ୍ୱିଟି ଆଣିବା ପାଇଁ ସଙ୍କଟାଙ୍କକ ସଙ୍କଟ ବର୍ଗୀକରଣରେ ନିୟୁତ ହୁଏ ଯେଉଁଠି ବୈୟକ୍ତିକ ଜୀବନମାନଙ୍କୁ ବର୍ଗୀକୃତ କରାଯାଏ ଏବଂ ସେମାନେ ସଂସର୍ଗରେ ଆସୁଥିବା ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକର ମାତ୍ରା ଆଧାରରେ ବିଭିନ୍ନ ସଙ୍କଟ ବର୍ଗରେ ଆବଣ୍ଟିତ କରାଯାଏ ।
- ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦୁଇଟି ସ୍ତରରେ ଘଟେ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ:
 - ✓ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ସ୍ତରରେ ଏବଂ
 - ✓ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ବିଭାଗ ସ୍ତରରେ
- ସଙ୍କଟାଙ୍କନମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ମାନକ ହାରରେ ମାନକ ସଙ୍କଟର ସ୍ୱୀକୃତି କିମ୍ବା ଅଣ-ମାନକ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ଚାର୍ଜ କରିବା । ବେଳେ ବେଳେ ବୀମା ରାଶି ଉପରେ ଲିୟନ୍ ସହିତ ସ୍ୱୀକୃତି ରହିଥାଏ କିମ୍ବା ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରତିବନ୍ଧାତ୍ମକ ଅନୁଲେପ ଆଧାରରେ ହୋଇଥାଏ । ଯେଉଁଠି ସଙ୍କଟଟି ବଡ଼ ହୋଇଥାଏ, ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କିମ୍ବା ବିଳମ୍ବିତ କରାଯାଇଥାଏ ।
- ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ଜୀବନ ବୀମା ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସାଧାରଣରୂପେ ଏକ ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷା ଆୟୋଜିତ କରିବା ବିନା ବୀମା ପାଇଁ ଚୟନ କରାଯାଇପାରେ । ସେଭଳି ପ୍ରକରଣସବୁକୁ ଅଣ-ମେଡିକାଲ ପ୍ରସ୍ତାବ କୁହାଯାଏ ।
- ଅଣ-ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପାଇଁ କେତେକ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି
 - ✓ ଆୟୁ
 - ✓ ଅଧିକ ବୀମା ରାଶି
 - ✓ ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ଇତ୍ୟାଦି
- ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନରେ ବିଚାର କରାଯାଉଥିବା କେତେକ କାରକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି
 - ✓ ପରିବାର ଇତିହାସ,
 - ✓ ବଂଶଗତ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇତିହାସ ଇତ୍ୟାଦି ।

ମୂଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

1. ସଙ୍କଟାଙ୍କନ
2. ମାନକ ଜୀବନ
3. ଅଣ-ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ
4. ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ/ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରକ
5. ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ
6. ବିପରୀତ –ଚୟନ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ।।।

ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ହେଉଛି ।।

ଉତ୍ତର 3 - ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ହେଉଛି ।।

ଅଧ୍ୟାୟ L-09

ଜୀବନ ବୀମା ଦାବୀ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଦୀବୀର ବିଷୟରେ ଅବଧାରଣ ଏବଂ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଏ, ଏହାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ । ଅଧ୍ୟାୟଟି ତାପରେ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକାରଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ । ପରିଶେଷରେ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଥିବା ଫର୍ମଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଏବଂ ଯଦି କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୂଚନାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଚାପି ରଖାଯାଇ ନାହିଁ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଦାବୀ ଅଗ୍ରାହ୍ୟତାଠାରୁ ଏକ ଲାଭଗ୍ରହୀତାକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷଣ, ବିଷୟରେ ଆପଣ ଶିଖିବେ ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକାର ଏବଂ ଦାବୀ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ
- B. ଏକ ଦାବୀ ପରିଚ୍ଛେଦ ଘଟିଛି କି ନାହିଁ —ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା
- C. ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଦାବୀ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ

A. ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକାର ଏବଂ ଦାବୀ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ

ଦାବୀ ବିଷୟରେ ଅବଧାରଣା

ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଏବଂ ଏକ ବୀମା ପଲିସୀର ବାସ୍ତବ ପରୀକ୍ଷା ଆସେ ଯେତେବେଳେ ଏକ ପଲିସୀର ପରିଣତି ଏକ ଦାବୀ ହୋଇଥାଏ । ଜୀବନ ବୀମାର ପ୍ରକୃତ ମୂଲ୍ୟକୁ, ଯେତେବେଳେ ଏକ ଦାବୀର ସମାଧାନ କରାଯାଏ ଏବଂ ଲାଭସବୁକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଏ ।

ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ.ର ପଲିସୀଧାରକଙ୍କ ହିତ ସୁରକ୍ଷା ଅଧିନିୟମ, 2017 ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରେ ଯେ ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ, ବିନା ବିଳମ୍ବରେ ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀସବୁର ପ୍ରୋସେସ୍ କରିବେ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ସୂଚନା ପ୍ରାପ୍ତିର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ, ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଏକାଠି ମଗାଇବେ ।

ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ କାଗଜ ପତ୍ର/ସ୍ୱାକ୍ଷରକରଣର ପ୍ରାପ୍ତି ତାରିଖଠାରୁ 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ, ସମସ୍ତ ଯଥାର୍ଥ କାରଣ ଦେଇ, ଏକ ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ, ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯିବ କିମ୍ବା ଖଣ୍ଡନ କରାଯିବ ।

ଯଦି, ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ମତରେ, ଦାବୀ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଆବଶ୍ୟକ କରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ତାହାକୁ ସୂଚନାର ତାରିଖଠାରୁ 90 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ, ଅବିଳମ୍ବ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବ ଏବଂ ତାପରେ 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଦାବୀର ସମାଧାନ କରିବ ।

ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରେ ଯେ ପରିପକ୍ୱତା ଦାବୀ ଜୀବିତ ଲାଭ ଦାବୀ ଏବଂ ଏନୁଇଟି ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଅଗ୍ରୀମ ସୂଚନା ଦେଇ, ପୋଷ୍ଟ-ଡେଡେଡ୍ ଟେକ୍ ପଠାଇ କିମ୍ବା RBI ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ କୌଣସି ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ପଦ୍ଧତି ମାଧ୍ୟମରେ ଦାବୀଦାରର ବ୍ୟାଙ୍କ ଖାତାରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଜମା କରି, ଦାବୀ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଦାବୀକୁ ଦେୟ ତାରିଖରେ କିମ୍ବା ତା' ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରିବ ।

ପରିଭାଷା

ଏକ ଦାବୀ ହେଉଛି ସେହି ଦାବୀ ଯାହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବୁକ୍ସରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ ପୂରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ବୁକ୍ସରେ ଏକ ଦାବୀ ବୀମା ବୁକ୍ସ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅଧିକ ଘଟଣାର ଘଟିବା ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ । ଯେତେବେଳେ କେତେକ ଦାବୀରେ, ବୁକ୍ସଟି ଚାଲୁ ରହେ, ଅନ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକରେ, ବୁକ୍ସଟିର ସମାପ୍ତି କରିଦିଆଯାଏ ।

ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ହୋଇ ପାରନ୍ତି:

- i. ଜୀବିତ ଦାବୀ ଦେୟ ଯେତେବେଳେ ଜୀବନ ବୀମିତ ଜୀବିତ ଥାଏ ଏବଂ
- ii. ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀ

ଚିତ୍ର 1: ଦାବୀର ପ୍ରକାର

ଯେତେବେଳେ ଏକ ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀ କେବଳ ଜୀବନ ବୀମିତର ମୃତ୍ୟୁରେ ହିଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ଜୀବିତ ଲାଭଗୁଡ଼ିକ ପଲିସୀରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଘଟଣା ଘଟିବାରେ ଦେୟ ହୁଏ ।

ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

ସମସ୍ତ ଦାବୀ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ହୁଏ ଯେ ଦାବୀଦାରର ପରିଚୟ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ଏବଂ KYC ନିୟମାବଳୀ ଅନୁସାରେ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ଦଲିଲୀକୃତ ହୋଇଛି ।

ଉଦାହରଣ

ସେଭଳି ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଘଟଣା ଯେଉଁଠି ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ବୀମିତକୁ ଦେବାକୁ ପଡିଥାଏ ।

- i. ବୀମିତ ପଲିସୀର ପରିପକ୍ୱତା ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିବା ;
- ii. ଏକ ମନି-ବ୍ୟାଙ୍କ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ବୀମିତ ପୂର୍ବ-ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅବଧି (ଗୁଡ଼ିକ) ରେ ପହଞ୍ଚିବା ଯେତେବେଳେ କିଛି (ଗୁଡ଼ିକ) ଦେୟ ହୁଏ; କିମ୍ବା ଏନୁଇଟୀ ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ।
- iii. ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗଗୁଡ଼ିକର ଘଟଣା (ଏକ ରାଇଡର୍ ଲାଭ ରୂପେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ରୂପେ);
- iv. ପଲିସୀଧାରକ କିମ୍ବା ସମନ୍ତଦେଶିତ ଦ୍ୱାରା ପଲିସୀର ସମର୍ପଣ;

B. ଏକ ବୀମା ପରିସ୍ଥିତି ଘଟିଛି କି ନାହିଁ—ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା

- i. ଜୀବିତ ଲାଭକୁ, ପରିପକ୍ୱତାର ସମୟ ପହଞ୍ଚିଲେ କିମ୍ବା ପଲିସୀରେ ବିନିୟମିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ପୂରଣ କରୁଥିଲେ, ବୀମିତକୁ ଦେୟ ହୁଏ ।
- ii. ପରିପକ୍ୱତା ଦାବୀ ଏବଂ ମନି-ବ୍ୟାଙ୍କ କିଛି ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ସହଜରେ କରାଯାଏ ଯେହେତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ତାରିଖଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଯାହାକୁ ସ୍ୱୟଂ ରୁଚ୍ଛିର ଆରମ୍ଭରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଏକ ମନି-ବ୍ୟାଙ୍କ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପରିପକ୍ୱତାର ତାରିଖ ଏବଂ ଜୀବିତ ଲାଭର କିଛିଗୁଡ଼ିକ କେବେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ, ଏସବୁକୁ ରୁଚ୍ଛିର ପ୍ରସ୍ତୁତି ସମୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ରୂପେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥାଏ ।
- iii. ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ ଦେୟଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦାବୀ ଦେୟଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇଥାଏ । ଏକଠି, ଅନ୍ୟ ଦାବୀରେ ନ ଥିବା ଭଳି, ରୁଚ୍ଛିଟିକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ କିମ୍ବା ରୁଚ୍ଛି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଯାହା ତାକୁ ପ୍ରଦାନ ଯୋଗ୍ୟ ଥାଏ, ତାହାକୁ ବାହାର କରିବା ପାଇଁ, ଘଟଣାଟିକୁ ପଲିସୀଧାରକ କିମ୍ବା ସମନ୍ତଦେଶିତର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ପୂର୍ବ-ପରିପକ୍ୱ ପ୍ରତ୍ୟାହରଣ ପାଇଁ କିଛି ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ ଥାଏ । ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ରାଶି, ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାବୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଯାହା ପ୍ରାପ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତା' ଅପେକ୍ଷା କମ୍ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ତେଣୁକରି ଯାହା ଦେୟ ହୋଇଥାନ୍ତା ଯଦି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାବୀକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାନ୍ତା, ତା' ଅପେକ୍ଷା କମ୍ ହୋଇପାରେ ।
- iv. ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗ ଦାବୀସବୁକୁ ତାର ଦାବୀର ସମର୍ଥନରେ ପଲିସୀଧାରକ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ମେଡିକାଲ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରେକର୍ଡ ଆଧାରରେ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇଥାଏ ।

v. **ଏନୁଇଟୀ** : ଏନୁଇଟୀ ପ୍ରଦାନ (ପେନଶନ ଯୋଜନା) କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବୀମିତକୁ ଆବଧିକ ରୂପେ ଜୀବିତ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ଏକ ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗ ଲାଭର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଏକ ପଲିସୀଧାରକକୁ ଏକ ଗମ୍ଭୀର ରୋଗର ଘଟଣାରେ ତା' ଖର୍ଚ୍ଚସବୁକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ କରିବା । ଯଦି ଏହି ପଲିସୀକୁ ସମନ୍ୱୟଦେଶିତ କରାଯାଏ, ସମସ୍ତ ଲାଭକୁ ସମନ୍ୱୟଦେଶିତକୁ ଦେଇ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଏହା ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗ ଲାଭର ଅଭିପ୍ରେତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ପୂରଣ କରି ନ ପାରେ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଏଡ଼େଇବା ପାଇଁ, ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କୁ ଏକ ସସର୍ତ୍ତ ସମନ୍ୱୟଦେଶନ ରୂପେ ସେମାନେ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଲାଭର ମାତ୍ରା ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଏକ ପରିପକ୍ୱତା କିମ୍ବା ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀ କିମ୍ବା ଏକ ସମର୍ପଣର ପରିଣାମ ରୁଚ୍ଛି ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ସମାପ୍ତି ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ତାପରେ କୌଣସି ଅଧିକ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଉପଲବ୍ଧ ନ ଥାଏ ।

ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକାର : ପଲିସୀ ଅବଧିରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଦେଇ ହୋଇପାରେ:

a) ଜୀବିତ ଲାଭ ପ୍ରଦାନ

ପଲିସୀର ଅବଧିରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟମାନଙ୍କରେ ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ବୀମିତକୁ ଆବଧିକ ଦେଇ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ।

I. ପଲିସୀର ସମର୍ପଣ

ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ ନିବେଶଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟକୁ ଦର୍ଶାଏ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ କାରକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଯେପରିକି ବୀମା ରାଶି, ବୋନସ, ପଲିସୀଆବଧି ଏବଂ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମ । ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀର ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ସମାପ୍ତି ପଲିସୀ ରୁଚ୍ଛିର ସୌଚ୍ଛିକ ସମାପ୍ତି ହୋଇଥାଏ । ଏକ ପଲିସୀର ସମର୍ପଣ କରାଯାଇପାରେ କେବଳ ଯଦି ଏହା ଯେତେ-ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଅର୍ଜିତ କରିଥାଏ । ବୀମିତକୁ ଦେଇ ରାଶି ହେଉଛି ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମର କିଛି ପ୍ରତିଶତ ହୋଇଥାଏ । ବୀମିତକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ବାସ୍ତବ ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିୟୁଡ୍ ସମର୍ପଣ ମୂଲ୍ୟ (GSV) ଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ।

II. ରାଇଡର ଲାଭ

ଏକ ରାଇଡର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ରାଶି ପ୍ରଦାନ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁସାରେ ଏକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଘଟଣା ଘଟିବାରେ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଏକ ଗମ୍ଭୀର ରୋଗ ରାଇଡର ଅନ୍ତର୍ଗତ, ଏକ ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗର ନିଦାନ ଚିହ୍ନଟ ହେବାରେ, ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁସାରେ ଏକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । ରୋଗଟି ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗମାନଙ୍କ ତାଲିକାରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ଉଚିତ୍ ।

ହସ୍ପିଟାଲ୍ କେୟର୍ ରାଇଡର ଅନ୍ତର୍ଗତ, ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ବୀମିତର ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି ଅବସରରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଚିକିତ୍ସା ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ରାଇଡର ଦେଇ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ପଲିସୀ ରୁଚ୍ଛି ଚାଲୁ ରହିଥାଏ ।

ବୀମା ରୁଚ୍ଛିରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଲିସୀ ଅବଧିର ସମାପ୍ତିରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଦାବୀ ଦେଇ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

III. ପରିପକ୍ୱତା ଦାବୀ

ସେଭଳି ଦାବୀମାନଙ୍କରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବୀମିତକୁ ଅବଧୂରେ ଶେଷରେ ଏକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଏ, ଯଦି ବୀମିତ ଯୋଜନାର ସମଗ୍ର ଅବଧୂରେ ଜୀବିତ ରହେ । ଏହାକୁ ପରିପକ୍ୱତା ଦାବୀ କୁହାଯାଏ ।

- i. **ସହଭାଗୀତା ଯୋଜନା:** ଏକ ସହଭାଗୀତା ଯୋଜନା: ଏକ ସହଭାଗିତା ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦେୟ ହେଉଥିବା ପରିପକ୍ୱତା ଦାବୀ ରାଶି ହେଉଛି ବୀମା ରାଶି ଯୁକ୍ତ ସଂଚିତ ବୋନସ ବିଯୁକ୍ତ ଦେୟ ଯେପରିକି ବାକି ରହିଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ଏବଂ ପଲିସୀ ରଣ ଓ ତା' ଉପରେ ସୁଧ ।
- ii. **ପ୍ରିମିୟମର ଫେରସ୍ତ (ROP) ଯୋଜନା :** କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବଧୂ ସମୟାବଧୂରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମକୁ ଫେରସ୍ତ କରିଦିଆଯାଏ ଯେତେବେଳେ ପଲିସୀ ପରିପକ୍ୱତା ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ ।
- iii. **ୟୁଲିପ୍ ଲିଙ୍କ୍ ବୀମା ଯୋଜନା (ULIP) :** ୟୁଲିପ୍ ମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ନିଧୁମୁଲ୍ୟକୁ ପରିପକ୍ୱତା ଦାବୀ ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରେ ।
- iv. **ମନି-ବ୍ୟାକ୍ ଯୋଜନା :** ମନି-ବ୍ୟାକ୍ ପଲିସୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପ୍ରଦାନ କରେ ପରିପକ୍ୱତା ଦାବୀ ବିଯୁକ୍ତ ପଲିସୀର ଅବଧୂରେ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଜୀବିତ ଲାଭ ।

ଦାବୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ପରେ ବୀମା ତୁଚ୍ଛି ସମାପ୍ତ ହୋଇଯାଏ ।

b) ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀ

ଯଦି ତାର ପଲିସୀର ଅବଧୂରେ ବୀମିତର ମୃତ୍ୟୁ ଅକସ୍ମାତ୍ (ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ) କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ହିସାବରେ ହୁଏ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବୀମା ରାଶି ଯୁକ୍ତ ସଂଚିତ ବୋନସ ଯଦି ସହଭାଗୀତା ହୋଇଥାଏ, ବିଯୁକ୍ତ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଦ୍ୱାରା ପାଇବାକୁ ଥିବା ଦେୟ [ଯେପରି କି ବାକି ରହିଥିବା ପଲିସୀ ରଣ ଏବଂ ସୁଧ କିମ୍ବା ପ୍ରିମିୟମ ଯୁକ୍ତ ସୁଧ] । ଏହା ହେଉଛି ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀ, ଯାହାକୁ ନାମୀତ କିମ୍ବା ସମନ୍ୱୟକିତ କିମ୍ବା ବୈଧିକ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ, ଯେଉଁ ପରିକ୍ଷିତ ବି ହୋଇଥାଉ, ତାକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । ଏକ ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀ ସାଧାରଣତଃ ମୃତ୍ୟୁ ପରିଣାମରେ ତୁଚ୍ଛିର ସମାପ୍ତି ରୂପେ ଅଙ୍କିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଏକ ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀ ହୋଇପାରେ :

- ✓ ଶୀଘ୍ର (ତିନି ବର୍ଷଠାରୁ କମ୍ ପଲିସୀ ଅବଧୂ) କିମ୍ବା
- ✓ ଅଣ-ଶୀଘ୍ର (ତିନି ବର୍ଷଠାରୁ ଅଧିକ)

ନାମୀତ କିମ୍ବା ସମନ୍ୱୟକିତ କିମ୍ବା ବୈଧିକ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ, ତାରିଖ ଓ ସ୍ଥାନ ବିଷୟରେ ସୂଚନା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

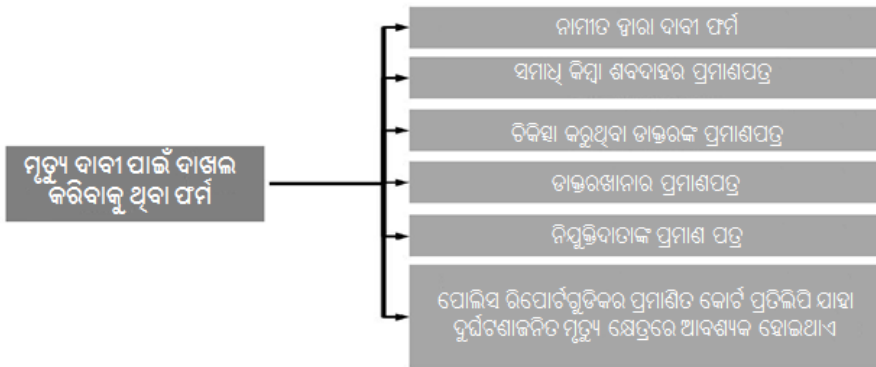
i. ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀ ପାଇଁ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଥିବା ଫର୍ମ

ସାଧାରଣତଃ, ଦାବୀର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସୁଗମ କରିବା ପାଇଁ ଲାଭଗ୍ରହୀତା ଦ୍ୱାରା ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଫର୍ମଗୁଡ଼ିକ ଜମା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ:

- ✓ ନାମୀତ ଦ୍ୱାରା ଦାବୀ ଫର୍ମ
- ✓ ସମାଧି କିମ୍ବା ଶବଦାହର ପ୍ରମାଣପତ୍ର

- ✓ ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପ୍ରମାଣପତ୍ର
- ✓ ଡାକ୍ତରଖାନାର ପ୍ରମାଣପତ୍ର
- ✓ ନିଯୁକ୍ତିଦାତାଙ୍କ ପ୍ରମାଣପତ୍ର
- ✓ ମୃତ୍ୟୁର ପ୍ରମାଣ ରୂପେ, ମ୍ୟୁନିସିପାଲ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର
- ✓ ପ୍ରଥମ ସୁଚନା ରିପୋର୍ଟ (FIR) ଭଳି ପୋଲିସ ରିପୋର୍ଟଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରମାଣିତ କୋର୍ଟ ପ୍ରତିଲିପି-ଏହି (କାନୁନୀ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ, ଶବ-ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ରିପୋର୍ଟ, ଏବଂ ଅନ୍ତମ ରିପୋର୍ଟ) ରିପୋର୍ଟଗୁଡ଼ିକ ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ଚିତ୍ର 2 : ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀ ପାଇଁ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଥିବା ଫର୍ମ

ii. ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ

ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇପାରେ । ଯଦି, ଦାବୀକୁ ପ୍ରୋସେସ୍ କରିବା ସମୟରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଚିହ୍ନଟ କରେ ଯେ ପ୍ରସ୍ତାବକ କୌଣସି ଭୁଲ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦେଇଥିଲା କିମ୍ବା ପଲିସୀ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟକୁ ଚାପି ରଖାଯାଇଥିଲା, ତୁଚ୍ଛିତକୁ ନିରର୍ଥକ ବୋଲି ଘୋଷିତ କରାଯାଇପାରେ । ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସମସ୍ତ ଲାଭକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ।

iii. ଧାରା 45: ନିର୍ବିବାଦତା ଅନୁଚ୍ଛେଦ

ଅବଶ୍ୟ ଏହି ଦକ୍ଷ ବୀମା ଅଧିନିୟମ, 1938 ର ଧାରା 45 ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇଥାଏ ।

ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

ଧାରା 45 ଉଲ୍ଲେଖ କରେ ଯେ:

“ଜୀବନ ବୀମାର କୌଣସି ବି ପଲିସୀ ଉପରେ, ପଲିସୀ ତାରିଖ ଠାରୁ ଅର୍ଥାତ୍ ପଲିସୀର ଜାରୀ ତାରିଖଠାରୁ କିମ୍ବା ସଙ୍କଟର ଆରମ୍ଭ ତାରିଖ କିମ୍ବା ପଲିସୀର ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ତାରିଖ କିମ୍ବା ପଲିସୀର ରାଇଡର୍ ର ତାରିଖ, ଯେଉଁଠା ବି ପରେ ହୋଇଥାଏ, ତାହା ଠାରୁ ତିନି ବର୍ଷର ସମାପ୍ତି ପରେ ଯାହା କି କାରଣ ହୋଇ ଥାଉ ନା କାହିଁକି, ପ୍ରଶ୍ନ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ” ।

C. ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ପାଇଁ ଦାବୀ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ

ଯଦିଓ ସବୁ କଥାବାକ୍ତା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କୌଣସି ମାନକ ଦାବୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ନାହିଁ, ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ ଦାବୀ ସମାଧାନର ବିଷୟରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି ।

ବିନିୟମନ 8: ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦାବୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା

- i. ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ମୂଖ୍ୟ ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବ ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ଏକ ଦାବୀର ସମର୍ଥନରେ ଏକ ଦାବୀଦାର ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।
- ii. ଏକ ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀ, ଏକ ଦାବୀ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବା ପରେ, ବିନା ବିଳମ୍ବରେ ଦାବୀର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ କରିବ । ଯେତେ ଦୂର ସମ୍ଭବ ଦାବୀ ପ୍ରାପ୍ତିର 15 ଦିନର ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଅତିରିକ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ କିମ୍ବା ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଶୀଘ୍ର ଉଠାଯିବ ଏବଂ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ନୁହେଁ ।
- iii. ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ (ପଲିସୀଧାରକଙ୍କ ହିତ ସୁରକ୍ଷା) ବିନିୟମନ, 2017 ଅନୁସାରେ, ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀକୁ, ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ କାଗଜପତ୍ର ଓ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସ୍ଵତ୍ଵାକରଣର ପ୍ରାପ୍ତି ତାରିଖଠାରୁ 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ, ସମସ୍ତ ଯଥାର୍ଥ କାରଣ ଦେଇ, ପ୍ରଦାନ, ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯିବ । ଅବଶ୍ୟ, ଯଦି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦାବୀକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କରେ, ଏହା ଅନୁସନ୍ଧାନକୁ ଅତି ଶୀଘ୍ର ଆରମ୍ଭ ଏବଂ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବ, କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବି ଦାବୀ ସୂଚନା ପ୍ରାପ୍ତି ତାରିଖଠାରୁ 90 ଦିନ ଠାରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ । ଅନୁସନ୍ଧାନ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାର 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଦାବୀକୁ ସମାଧାନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
- iv. ଯେଉଁଠି ଏକ ଦାବୀ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ କିନ୍ତୁ ପ୍ରାପ୍ତିକର୍ତ୍ତାର ଯଥାର୍ଥ ପରିଚୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କୌଣସି ବି କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନ ପାରେ, ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପ୍ରାପ୍ତିକର୍ତ୍ତାର ଲାଭ ପାଇଁ ରାଶିକୁ ଧାରଣ କରି ରଖିବ ଏବଂ ଏହା ଏକ ଅନୁସୂଚୀତ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଥିବା ଏକ ସଂଚୟ ବ୍ୟାଙ୍କ ଖାତା ପାଇଁ ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ହାରରେ ସୁଧ ଅର୍ଜିତ କରିବ (ସମସ୍ତ କାଗଜ ପତ୍ର ଓ ସୂଚନାର ଦାଖଲ ପରେ 30 ଦିନଠାରୁ ପ୍ରଭାବୀ) ।
- v. ଯେଉଁଠି ଉପ-ବିନିୟମନ (iv) ଦ୍ଵାରା ବର୍ଣ୍ଣିତ କାରଣ ଠାରୁ ଅନ୍ୟ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଏକ ଦାବୀକୁ ପ୍ରୋସେସ୍ କରିବାରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପକ୍ଷରୁ ବିଳମ୍ବ ହୁଏ, ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀ, ସେହି ହାରରେ ଦାବୀ ରାଶି ଉପରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିବ, ଯାହା, ଯେଉଁ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଦାବୀର ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥାଏ, ସେହି ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷର ଆରମ୍ଭରେ ପ୍ରଚଳିତ ବ୍ୟାଙ୍କ ହାରଠାରୁ 2% ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ।

ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତାର ଭୂମିକା

ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା, ଦାବୀ ଫର୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ସଠିକ୍ ରୂପେ ପୂରଣ କରିବାରେ ଏବଂ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଦାଖଲ କରିବାରେ ସହାୟତା କରିବାରେ ନାମୀତ/ବୈଧିକ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଲାଭଗ୍ରହୀତାକୁ ସମସ୍ତ ସମ୍ଭବ ସେବା ଦେବ ।

ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ କରିବା ବ୍ୟତୀତ, ସେଭଳି ଏକ ପରିସ୍ଥିତିରୁ ସଭାବ ଜାତ ହୋଇଥାଏ ଯାହାଦ୍ଵାରା ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ପରିବାରଠାରୁ ଭବିଷ୍ୟତରେ ବ୍ୟବସାୟ କିମ୍ବା ରେଫରାଲ୍ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ପାଇଁ ଅନେକ ସୁଯୋଗ ରହିଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ନିମ୍ନ ଉକ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁ ଗୋଟିକ ଦାବୀର ଅବଧାରଣାକୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରେ? ସବୁଠୁ ଯଥାର୍ଥ ବିକଳ୍ପର ଚୟନ କରନ୍ତୁ।

- I. ଏକ ଦାବୀ ହେଉଛି ଏକ ଅନୁରୋଧ ଯାହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବୁକ୍ସରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ ପୂରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
- II. ଏକ ଦାବୀ ହେଉଛି ସେହି ଦାବୀ ଯାହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବୁକ୍ସରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ ପୂରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
- III. ଏକ ଦାବୀ ହେଉଛି ସେହି ଦାବୀ ଯାହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ରାଜିନାମାରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିଥିବା ବଚନବଦ୍ଧତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
- IV. ଏକ ଦାବୀ ହେଉଛି ଏକ ଅନୁରୋଧ ଯାହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ରାଜିନାମାରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ ପୂରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ସାରାଂଶ

- ଏକ ଦାବୀ ହେଉଛି ସେହି ଦାବୀ ଯାହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବୁକ୍ସରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ ପୂରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
- ଏକ ଦାବୀ ଜୀବିତ ଦାବୀ କିମ୍ବା ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀ ହୋଇପାରେ । ଯେତେବେଳେ ଏକ ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀ କେବଳ ଜୀବନ ବୀମାରେ ମୃତ୍ୟୁରେ ହିଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ, ଜୀବିତ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅଧିକ ଘଟଣା କାରଣରୁ ହୋଇପାରେ ।
- ଏକ ଜୀବିତ ଦାବୀର ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ଯେ ଘଟଣାଟି ପଲିସୀରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସର୍ତ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଯାୟୀ ଘଟିଛି ।
- ପଲିସୀ ଅବଧିରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ରାଶି ପ୍ରଦାନ ହୋଇ ପାରେ
 - ✓ ଜୀବିତ ଲାଭ ପ୍ରଦାନ
 - ✓ ପଲିସୀର ସମର୍ପଣ
 - ✓ ରାଇଡର୍ ଲାଭ
 - ✓ ପରିପକ୍ୱତା ଦାବୀ
 - ✓ ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀ
- ବୀମା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 45 (ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟାଦତ୍ତ ଅନୁଲେଖ) ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କାରଣରୁ ବୀମା କର୍ତ୍ତାହାରା ଦାବୀର ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ଏକ ପଲିସୀ ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଇଁ 3 ବର୍ଷର ସମୟ ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରେ ।
- ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. (ପଲିସୀଧାରକଙ୍କ ହିତର ସୁରକ୍ଷା) ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ, 2017 ଅନ୍ତର୍ଗତ, ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୀମା କିମ୍ବା ଲାଭଗ୍ରହୀତାକୁ ରକ୍ଷା/ ସୁରକ୍ଷିତ କରିବା ପାଇଁ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ. ଆଇ. ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଗୁଡ଼ିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିଛି ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II

ବିଭାଗ
ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗ

ଅଧ୍ୟାୟ H-01

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାର ପରିଚୟ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଆପଣମାନଙ୍କୁ କହିବ ବୀମା କିପରି ସମୟ କ୍ରମେ ବିକଶିତ ହେଲା । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବା ପ୍ରଣାଳୀ କ'ଣ ଅଟେ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବାର ସ୍ତର ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବାର ପ୍ରକାର ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବ । ଆପଣ ଭାରତରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପ୍ରଣାଳୀ ଏବଂ ଏହାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା କାରକ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଶିଖିବେ । ପରିଶେଷରେ, ଭାରତରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା କିପରି ବିକଶିତ ହେଲା ଏବଂ ଭାରତୀୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବଜାରରେ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବସାୟୀ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବ ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାକୁ ବୁଝିବା
- B. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବା ର ସ୍ତର
- C. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବା ର ପ୍ରକାର
- D. ଭାରତରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାର ବିକାଶ
- E. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବଜାର

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ପରେ, ଆପଣମାନେ ସମ୍ମତ ହେବେ:

- a) ବୀମା କିପରି ବିକଶିତ ହେଲା, ତାହା ବୁଝିବା ପାଇଁ ।
- b) ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବାର ଅବଧାରଣା ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବାର ପ୍ରକାର ଓ ସ୍ତରଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ
- c) ଭାରତରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା କାରକ ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନତା ଠାରୁ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଗତିର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ପାଇଁ
- d) ଭାରତରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାର ବିକାଶକୁ ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ ।
- e) ଭାରତରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବଜାରକୁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ।

A. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାକୁ ବୁଝିବା

'Health' (ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ) ଶବ୍ଦକୁ 'hoelth' ଶବ୍ଦରୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରାଯାଇଛି, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି 'ଶରୀରର ସୁସ୍ଥତା (ଆରୋଗ୍ୟତା)' ।

ପୁରାତନ ସମୟରେ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ ଏକ 'ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଦାନ' ରୂପେ ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିଲା ଏବଂ ଅସୁସ୍ଥତା କୁ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ପାପ କାରଣରୁ ହୋଇଛି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଉଥିଲା । ଏହା ହିପୋକ୍ରେଟସ୍ (ଖ୍ରୀ.ପୂ 460 ଠାରୁ 370) ଥିଲେ ଯିଏ ଅସୁସ୍ଥତା/ରୋଗ ପଛରେ ଥିବା କାରଣ ବାହାର କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଅନୁସାରେ, ବାତାବରଣ, ସ୍ୱଚ୍ଛତା, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଏବଂ ଆହାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଭିନ୍ନ କାରକର କାରଣରୁ ରୋଗ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ କୁହେ 'ଆରୋଗ୍ୟମେ ମହାଭାଗ୍ୟମ୍' ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି 'ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ହିଁ ମହାଭାଗ୍ୟ ଅଟେ' କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ 'ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ହିଁ ଧନ' । ପ୍ରାଚୀନ, ଭାରତର ଅନେକ ଆଲୋଷ (ପ୍ରକରଣ) ଯେପରି କି ଅଥର୍ବ ବେଦ, ଚରକ ସଂହିତା, ସୁଶ୍ରୁତ ସଂହିତା, ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ହୃଦୟମ୍, ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ସଂଗ୍ରହ, ଭେଲ ସଂହିତା ଏବଂ କାଶ୍ୟପ ସଂହିତା ପୁରାତନ ସମୟରେ ଭାରତରେ ପ୍ରଚଳିତ ଥିବା ଉପଚାରାତ୍ମକ ପରମ୍ପରା ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରନ୍ତି ।

ପରିଭାଷା

ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିଲା- 'ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ହେଉଛି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଶାରୀରିକମାନସିକ ଏବଂ ସାମାଜିକ ସୁସ୍ଥତା , / କୁଶଳତାର ଏକ ଅବସ୍ଥା ଏବଂ କେବଳ ରୋଗ କିମ୍ବା ଦୁର୍ବଳତାର ଅନୁପସ୍ଥିତି ନୁହେଁ ।'

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ନିର୍ଦ୍ଧାରକ

ଏହା ସାଧାରଣତଃ ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ ଯେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କାରକଗୁଡ଼ିକ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରନ୍ତି:

a) ଜୀବନ ଶୈଳୀ କାରକ

ଜୀବନ ଶୈଳୀ କାରକ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅଟନ୍ତି ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକାଂଶତଃ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରହିଥାନ୍ତି, ଉ.ସ୍ୱ. ବ୍ୟାୟାମ କରିବା ଏବଂ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଭୋଜନ କରିବା, ବ୍ୟାକୁଳତା/ଚିନ୍ତା, ଯାହା କାରଣରୁ କ୍ୟାନସର, ଏଡ୍ସ, ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତଚାପ ଓ ମଧୁମେହ, କେବଳ କିଛି ନାମ ନେବା ପାଇଁ, ହୋଇଥାଏ, ତାହାକୁ ଏଡ଼େଇବା ଯାହାର ପରିଣାମ ଉତ୍ତମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

b) ପରିବେଶଗତ କାରଣଗୁଡ଼ିକ

ଜନସଂଖ୍ୟା ଓ ଚିକିତ୍ସା ଭଳି ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗଗୁଡ଼ିକ ଖରାପ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଯୋଗୁଁ ବ୍ୟାପିଥାଏ, ମ୍ୟାଲେରିଆ ଓ ତେଜୁ ଭଳି ରୋଗଗୁଡ଼ିକ ଖରାପ ପର୍ଯ୍ୟବରଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଯୋଗୁଁ ବ୍ୟାପିଥାଏ, ଯେତେବେଳେ କି କିଛି ରୋଗ ବାତାବରଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାରକ ଯୋଗୁଁ ବି ହୋଇଥାଏ ।

c) ଆନୁବଂଶିକ କାରକ

ରୋଗଗୁଡ଼ିକ ପିତାମାତାଙ୍କ ଠାରୁ ଛୁଆପିଲାମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଜିନ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ସଂଚାରିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସେଭଳି ଆନୁବଂଶିକ କାରକ ଫଳରେ ଜାତି, ଭୌଗଳିକ ସ୍ଥିତି ଏବଂ ଏପରିକି ସଂପ୍ରଦାୟ ଆଧାରରେ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରବୃତ୍ତି ବ୍ୟାପିଯାଇଛି ।

ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଏକ ଦେଶର ସାମାଜିକ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଗତି ଏହାର ଲୋକମାନଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଏହା ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଏ ଯେ ବିଭିନ୍ନ ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି କି?

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁ ରୋଗପାଇଁ ଜୀବନ ଶୈଳୀ କାରକକୁ ଆରୋପିତ କରାଯାଏ ନାହିଁ (ଅର୍ଥାତ୍ ବ୍ୟକ୍ତିର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ନ ଥାଏ) ?

- I. କ୍ୟାନସର
- II. ଏଡ୍ସ
- III. ମ୍ୟାଲେରିଆ
- IV. ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତଚାପ

B. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାର ସ୍ତର

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବା/ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଯତ୍ନ ଲୋକମାନଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା, ବଜାୟ ରଖିବା, ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବା କିମ୍ବା ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ସମେତ ବିଭିନ୍ନ ଏଜେନ୍ସି ଓ ପ୍ରଦାନକାରୀ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ସେବାର ଏକ ସମୂହ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ । ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ହେବା ପାଇଁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ହେବା ଉଚିତ୍:

- ଲୋକମାନଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ
- ବ୍ୟାପକ
- ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ
- ସହଜରେ ଉପଲବ୍ଧ
- ଶସ୍ତା

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକ ଜନ ସମୁଦାୟ ପାଇଁ ରୋଗ ହେବାର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ଆଧାରରେ ହେବା ଉଚିତ୍ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ଅନେକ ଥର ଜ୍ୱର, ଥଣ୍ଡା, କଫ, ଚର୍ମ ଏଲର୍ଜି ଇତ୍ୟାଦିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଥଣ୍ଡା ଓ କଫ ଚୁକନାରେ ହେପାଟାଇଟିସ୍ – ବି ଦ୍ୱାରା ତାର ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବାର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା କମ୍ ଅଟେ ।

ତେଣୁକରି, ଏକ ଗ୍ରାମ କିମ୍ବା ଏକ ଜିଲ୍ଲା କିମ୍ବା ଏକ ରାଜ୍ୟ, ଯାହା ବି ହୋଇଥାଉ, ଯେ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବା ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ସେହି କ୍ଷେତ୍ରର ସୂଚକ କୁହାଯାଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା କାରକ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହେବ ଯଥା:

- ✓ ଲୋକ ସଂଖ୍ୟାର ଆକାର
- ✓ ମୃତ୍ୟୁ ହାର
- ✓ ଅସୁସ୍ଥତା/ ବେମାରୀ ର ହାର

- ✓ ବିକଳାଙ୍ଗତା ହାର
- ✓ ଲୋକମାନଙ୍କ ସାମାଜିକ ଓ ମାନସିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ
- ✓ ଲୋକମାନଙ୍କ ସାଧାରଣ ପୋଷଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସ୍ଥିତି
- ✓ ପର୍ଯ୍ୟାବରଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାରକ ଯେପରି କି ଏହା ଏକ ଖଣି କ୍ଷେତ୍ର କିମ୍ବା ଔଦ୍ୟୋଗିକ କ୍ଷେତ୍ର ଅଟେ କି
- ✓ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତା ପ୍ରଣାଳୀ, ଉ.ସ୍ୱ. ଏକ ଗାଆଁରେ ହୃଦୟ ଡାକ୍ତର ହୁଏତ ହଠାତ୍ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇ ନ ପାରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଏକ ସହରରେ ରହି ପାରନ୍ତି
- ✓ କେତେ ପରିମାଣର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପ୍ରଣାଳୀକୁ ଉପଯୋଗ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି
- ✓ ସାମାଜିକ-ଆର୍ଥିକ କାରକ ଯଥା: ସାମର୍ଥ୍ୟ

ଉପରୋକ୍ତ କାରକଗୁଡ଼ିକ ଆଧାରରେ, ସରକାର ପ୍ରାଥମିକ, ଦ୍ୱିତୀୟକ ଓ ତୃତୀୟକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥାପିତ କରିବା ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଅନ୍ତି ଏବଂ ଜନ ସମୁଦାୟ ପାଇଁ ଶସ୍ତା ଓ ଅଭିଗମ୍ୟ ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଥାନ୍ତି ।

C. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାର ପ୍ରକାର

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ନିମ୍ନ ପ୍ରକାରେ ବର୍ଗୀକୃତ କରାଯାଇପାରେ:

1. ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବା

ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବା ଡାକ୍ତର, ନର୍ସ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଛୋଟ ଛୋଟ କ୍ଲିନିକ୍ ଯାହା ସହିତ କୌଣସି ଅସୁସ୍ଥତା ପାଇଁ ରୋଗୀ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଥମେ ଯୋଗାଯୋଗ କରାଯାଇଥାଏ, ଏଗୁଡ଼ିକୁ ସୂଚୀତ କରେ, ଅର୍ଥାତ୍ କହିବାକୁ ଗଲେ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତା ହେଉଛି ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ରୋଗୀଙ୍କ ପାଇଁ ସଂପର୍କର ପ୍ରଥମ ବିନ୍ଦୁ ।

ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଯଦି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଜ୍ୱର ପାଇଁ ଏକ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଏ ଏବଂ ପ୍ରଥମ ରୋଗ ନିଶ୍ଚୟ ତେଜୁ ଜ୍ୱରର ସୂଚକ ହୋଇଥାଏ, ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତା କେବଳ କିଛି ଔଷଧର ପରାମର୍ଶ ଦେବ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ବିଶେଷାକୃତ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ରୋଗୀକୁ ଏକ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି ହେବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମଧ୍ୟ ଦେବ ।

ଏକ ଦେଶ ସ୍ତରରେ, ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା କେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଉଭୟ ସରକାର ଏବଂ ବେସରକାରୀ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପିତ କରାଯାଏ । ସରକାରୀ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା କେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଜନସଂଖ୍ୟାର ଆକାର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଗ୍ରାମ୍ୟ ସ୍ତରରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

2. ଦ୍ୱିତୀୟକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବା

ଦ୍ୱିତୀୟକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବା ମେଡିକାଲ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଓ ଅନ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରଫେଶନାଲ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାକୁ ସୂଚୀତ କରେ ଯାହାକି ସାଧାରଣତଃ ରୋଗୀ ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସଂପର୍କ ନ ଥାଏ । ଏହା ଏକ ଗମ୍ଭୀର ରୋଗ ପାଇଁ ଏକ ଅଳ୍ପ ଅବଧି ପାଇଁ ଚିକିତ୍ସା ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ଗହନ ସେବାକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରେ, ଅନେକ ସମୟରେ (କିନ୍ତୁ ଆବଶ୍ୟକ ରୂପେ ନୁହେଁ) ଏକ ଆନ୍ତଃ-ରୋଗୀ ରୂପେ, ଯେଉଁଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ଗହନ ଯତ୍ନ ସେବା, ଆତ୍ମଲୁପାନସ୍ ସୁବିଧା, ପ୍ୟାଥୋଲୋଜି, ଡାଇଗ୍ନୋଷ୍ଟିକ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ମେଡିକାଲ ସେବା ।

3. ତୃତୀୟକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା

ତୃତୀୟକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ହେଉଛି ବିଶେଷାକୃତ ପରାମର୍ଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା, ସାଧାରଣତଃ ଆକ୍ରମଣ-ରୋଗୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏବଂ ପ୍ରାଥମିକ/ଦ୍ୱିତୀୟକ ସେବା ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ରେଫରାଲ୍ ଆଧାରରେ ।

ତୃତୀୟକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତାମାନେ ସେହିମାନେ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଉନ୍ନତ ମେଡିକାଲ ସୁବିଧା ଓ ମେଡିକାଲ ପ୍ରଫେଶନାଲ୍ ଥାଆନ୍ତି, ଯାହା ଦ୍ୱିତୀୟକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାର ସୀମାର ବାହାରେ ହୋଇଥାଏ, ଉ.ସ୍ୱ. ଅନେଲୋଜି (କ୍ୟାନସର ଚିକିତ୍ସା), ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟାରୋପଣ ସୁବିଧା. ଉଚ୍ଚ ସଙ୍କଟ ବିଶିଷ୍ଟ ଗର୍ଭାବସ୍ଥା ବିଶେଷଜ୍ଞ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଏହାକୁ ଧ୍ୟାନ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ ଯେପରି ସେବାର ସ୍ତର ବଢ଼ିଥାଏ, ସେବା ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ମଧ୍ୟ ବଢ଼ିଥାଏ । ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରର ସେବା ପାଇଁ ଆଧାରିକ ସଂରଚନା ବି ଦେଶ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ, ଗ୍ରାମୀଣ-ସହରୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ, ଯେତେବେଳେ କି ସାମାଜିକ-ଆର୍ଥିକ କାରକ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 2

ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାର ଅଂଶ ଅଟେ ?

- I. କ୍ୱର
- II. କ୍ୟାନସର
- III. ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟାରୋପଣ
- IV. ଉଚ୍ଚ ସଙ୍କଟ ବିଶିଷ୍ଟ ଗର୍ଭାବସ୍ଥା

D. ଭାରତରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାର ବିକାଶ

ଯେତେବେଳେ ସରକାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ଉପରେ ତାଙ୍କ ନୀତି ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଆନ୍ତି । ଏହା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାପିତ କଲେ । ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀମାନଙ୍କୁ ପରେ ପରେ ହିଁ ଆଣିଥିଲେ । ଭାରତରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା କିପରି ବିକଶିତ ହେଲା, ଏଇଠି ଦିଆଯାଇଛି:

1. କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ବୀମା ଯୋଜନା

ଭାରତରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା, 1947 ରେ ଦେଶର ସ୍ୱାଧୀନତା ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ, ESI ଅଧିନିୟମ, 1948 ଅନୁସାରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ କରାଯାଇ, କର୍ମଚାରୀ ରାଜ୍ୟ ବୀମା ଯୋଜନାର ଆରମ୍ଭ ସହିତ ଔପଚାରିକ ରୂପେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା, ଏହି ଯୋଜନାକୁ ଔପଚାରିକ ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିୟୁକ୍ତ ବୁ-କଲାର୍ କାର୍ମିକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହାର ନିଜର ଡିସ୍ପେନ୍ସରୀ ଓ ଡାକ୍ତରଖାନା ଗୁଡ଼ିକର ଏକ ନେଟୱର୍କ ଜରିଆରେ ବ୍ୟାପକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ESIC (କର୍ମଚାରୀ ରାଜ୍ୟ ବୀମା ନିଗମ) ହେଉଛି ଲାଗୁ କରୁଥିବା ମାଧ୍ୟମ ଯାହା ନିଜର ଡାକ୍ତରଖାନା ଓ ଡିସ୍ପେନ୍ସରୀ ଗୁଡ଼ିକୁ ଚଳାଏ ଏବଂ ସରକାରୀ/ବେସରକାରୀ ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଅନୁବନ୍ଧିତ କରେ ଯେଉଁଠି ଏହାର ନିଜର ସୁବିଧାସବୁ କମ୍ ହୋଇଥାଏ ।

2. କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଯୋଜନା

ESIS ଠିକ୍ ପରେ ପରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଯୋଜନା (CGHS) ଆସିଲା, ଯାହାକୁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସହିତ ପେନଶନଭୋଗୀ ଓ ସଭିଲିଆନ୍ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ଥିବା ସେମାନଙ୍କ ପରିବାର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ 1954 ରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କର୍ମଚାରୀ ଓ ସେମାନଙ୍କ ପରିବାରକୁ ବ୍ୟାପକ ମେଡିକାଲ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଏବଂ ଆଂଶିକ ରୂପେ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତିଦାତା (କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର) ଦ୍ୱାରା ନିଧି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

3. ବ୍ୟାପାରିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା

ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗର ଜାତୀୟକରଣ ପୂର୍ବରୁ ତଥା ପରେ କେତେକ ସାଧାରଣ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟାପାରିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାକୁ ପ୍ରାଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

1986 ରେ, ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଓ ସେମାନଙ୍କ ପରିବାରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ମାନକୀକୃତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦର ଶୁଭାରମ୍ଭ ସମସ୍ତ ଚାରି ଜାତୀୟକୃତ ସାଧାରଣ ବୀମା କମ୍ପାନୀ (ଏମାନେ ସେତେବେଳେ ଭାରତୀୟ ସାଧାରଣ ବୀମା ନିଗମର ସହାୟକ ଥିଲେ) ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭାରତୀୟ ବଜାରରେ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଉତ୍ପାଦ, ମେଡିକ୍ଲେମ୍ କୁ, କେତେକ ଅପବର୍ଜନ ଯଥା: ପ୍ରସୂତି, ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗ ଇତ୍ୟାଦି ସହିତ ଏକ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବାର୍ଷିକ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଧାରିତ ବାର୍ଷିକ ଚୁକ୍ତି ଭାରତରେ ଆଜିକାଲି ସବୁଠୁ ଲୋକପ୍ରିୟ ପ୍ରକାରର ବେସରକାରୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ରୂପେ ଚାଲୁ ରହିଛି । 2001 ରେ ଘରୋଇ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆସିବା ସହିତ, ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗ ଅଧିକ ରୂପେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଅବଶ୍ୟ, ଏବେବି ଏକ ବିରାଟ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବଜାର ରହିଛି ।

ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ କ୍ରୟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିଛନ୍ତି । ସ୍ୱୟଂ ନିଜର, ପତି/ପତ୍ନୀ ଏବଂ ପରିବାର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ଆୟ କର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 80D ଅନ୍ତର୍ଗତ କରଯୋଗ୍ୟ ଆୟଠାରୁ କଟାଯିବା ପାଇଁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଏ । ଏହି ଧାରାରେ 60 ବର୍ଷ ବୟସରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ମାତା ପିତା/ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚତର ସୀମାର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଏ ।

ବୀମାସୁରକ୍ଷା, ଅପବର୍ଜନ ଓ ନୂଆ ଆଡ୍-ଅନ୍ ସୁରକ୍ଷା ଗୁଡ଼ିକରେ ବିଚାରଣୀୟ ଭିନ୍ନତା ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି ଯାହା ବିଷୟରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅଧ୍ୟୟନମାନଙ୍କରେ ଆଲୋଚନା କରାଯିବ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷଣ କରନ୍ତୁ

ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଓ ସେମାନଙ୍କ ପରିବାର ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ମାନକୀକୃତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦର ଶୁଭାରମ୍ଭ ଭାରତୀୟ ବଜାରରେ ସମସ୍ତ ଚାରି ଜାତୀୟକୃତ ସାଧାରଣ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଷ _____ ରେ କରାଯାଇଥିଲା ।

- I. 1948
- II. 1954
- III. 1986

E. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବଜାର

ଆଜିକାଲିର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବଜାରରେ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟବସାୟୀ ସମ୍ମିଳିତ ହୁଅନ୍ତି, ଯାହା ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି ଯାହାକୁ ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତା କୁହାଯାଏ, ଅନ୍ୟମାନେ ବୀମା ସେବା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ମଧ୍ୟସ୍ଥମାନେ ମଧ୍ୟ ଥାଆନ୍ତି । କେତେକ ମୂଳଭୂତ ଇନ୍ସୁରନ୍ସର ଗଠିତ କରନ୍ତି ଯେତେବେଳେ କି ଅନ୍ୟମାନେ ସହାୟତା ସୁବିଧା ଯୋଗାଇଥାନ୍ତି । କେତେଜଣ ସରକାରୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଛନ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ବେସରକାରୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଛନ୍ତି ।

1. ବେସରକାରୀ କ୍ଷେତ୍ର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତା

ଭାରତରେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଶାଳ ବେସରକାରୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ଅଛି ଯାହା ସମସ୍ତ ତିନି ପ୍ରକାରର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଯତ୍ନ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରେ—ପ୍ରାଥମିକ, ଦ୍ୱିତୀୟକ ଏବଂ ତୃତୀୟକ । ଏଗୁଡ଼ିକ ସୈଦ୍ଧିକ, ନନପ୍ରଫିଟ୍ ସଂଗଠନ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଲାଭ- ପାଇଁ କର୍ପୋରେଟ୍, ଟ୍ରଷ୍ଟ, ଏକକ ବ୍ୟବସାୟୀ, ଅନାଶ୍ରିତ/ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଶେଷଜ୍ଞ ସେବା, ନିଦାନ-ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରୟୋଗଶାଳା, ଫାର୍ମାସୀ ଦୋକାନ, ଏବଂ ଅଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତା (କ୍ୱାକ୍ସ) ଶ୍ରେଣୀର ଅଛନ୍ତି ।

ଭାରତରେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରଶାଳୀର ଔଷଧ (ଆୟୁର୍ବେଦ/ସିଦ୍ଧ/ୟୁନାନୀ/ହୋମିଓପାଥୀ) ରେ ସର୍ବାଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଯୋଗ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀ ଅଛନ୍ତି ଯାହା 7 ଲକ୍ଷ ବ୍ୟବସାୟୀଠାରୁ ଅଧିକ ଅଟେ । ଏମାନେ ସରକାରୀ ତଥା ବେସରକାରୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବସ୍ଥିତ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାର ଲାଭ ପାଇଁ ବେସରକାରୀ ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ, NGO ଓ ସୈଦ୍ଧିକ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ମଧ୍ୟ ଜନ ସମୁଦାୟକୁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଯତ୍ନ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

ସାଧାରଣ ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସେବାଗୁଡ଼ିକର ପୁଞ୍ଜି ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । ଏକଲ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା (SAHI) କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କୁ ସବୁ ପ୍ରକାରର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାର କାରବାର କରିବାର ଅନୁମତି ମିଳିଛି, ଯେତେବେଳେ ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ କିଛି ପ୍ରକାରର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା କାରବାର କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ମିଳିଛି ।

2. ମଧ୍ୟସ୍ଥ

ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗର ଅଂଶ ରୂପେ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ଲୋକେ ଏବଂ ସଂଗଠନମାନେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବଜାରର ଅଂଶ ହୋଇଥାନ୍ତି । ବୀମା ମଧ୍ୟସ୍ଥମାନଙ୍କୁ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ. ଅଧିନିୟମ, 1999 ର ଧାରା 2 ଅନ୍ତର୍ଗତ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ବୀମା ଟ୍ରୋକର୍, ରିଇନ୍ସୁରାନ୍ସ୍, (Reinsurance) ବୀମା ପରାମର୍ଶଦାତା, ସର୍ବେକ୍ଷକ ଏବଂ ହାନି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ତଥା ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ ।

ଏକ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ (TPA) ହେଉଛି ଆଇ. ଆର. ଡି. ଏ. ଆଇ.ସହିତ ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇଥିବା ଏକ କମ୍ପାନୀ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ, କିଛି ଶୁଳ୍କ ବଦଳରେ, ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏକ TPA ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଏକ ରାଜିନାମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଇଁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ:

- a. ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ପାଇଁ ସମ୍ପର୍କିତ ପଲିସୀର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁସାରେ ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ସୀମା ମଧ୍ୟରେ, ନଗଦହୀନ ଚିକିତ୍ସା କିମ୍ବା ନଗଦହୀନ ଦାବୀ ବ୍ୟତୀତ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କିମ୍ବା ଉଭୟର ପୂର୍ବ- ଅନୁଜ୍ଞା ଜରିଆରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ସେବା ପ୍ରଦାନ ।

- b. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ପଲିସୀ ଏବଂ ଘରୋଇ ଯାତ୍ରା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ସେବା ପ୍ରଦାନ ।
- c. ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀମାନଙ୍କ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବୀମା-ପୂର୍ବ ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷାକୁ ସଂପାଦିତ କରିବାରେ ସହାୟତା କରିବା ।

ସାରାଂଶ

- a) ଅନେକ ଶତାବ୍ଦୀ ପୂର୍ବେ ବୀମା କୌଶସି ନା କୌଶସି ରୂପରେ ରହିଥିଲା କିନ୍ତୁ ଏହାର ଆଧୁନିକ ରୂପ ହେଉଛି ମାତ୍ର କିଛି ଶତାବ୍ଦୀ ପୁରୁଣା । ଭାରତରେ ବୀମା ସରକାରୀ ବିନିୟମନ ସାହାଯ୍ୟରେ ଅନେକ ଚରଣ ଦେଇ ଗତି କରିଛି ।
- b) ଏହା ନାଗରିକମାନଙ୍କର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଅତି ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବାରୁ, ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପ୍ରଣାଳୀ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ସରକାରମାନେ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି ।
- c) ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସ୍ତର ଏକ ଦେଶର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅନେକ କାରକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।
- d) ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଚିକିତ୍ସା ସେବାର ସ୍ତର ଆଧାରରେ ତିନି ପ୍ରକାରର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ହେଉଛି ପ୍ରାଥମିକ, ଦ୍ଵିତୀୟ ଏବଂ ତୃତୀୟକ । ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାର ଖର୍ଚ୍ଚ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତରରେ ବଢୁଥାଏ, ଯେଉଁଥିରେ ତୃତୀୟକ ସେବା ସବୁଠୁ ମହଙ୍ଗା ହୋଇଥାଏ ।
- e) ଭାରତ ର ନିଜର ବିଶେଷ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜଗୁଡ଼ିକ ରହିଛି ଯେପରି କି ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ସହରୀକରଣ ଯାହା ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ଆବଶ୍ୟକ କରେ ।
- f) ସରକାରୀ କ୍ଷେତ୍ର ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପାଇଁ ଯୋଜନାସବୁ ଆଣିବାରେ ପ୍ରଥମ ଥିଲେ ଯାହା ପରେ ବ୍ୟାପାରିକ ବୀମା ଏବଂ ତା' ପରେ ବେସରକାରୀ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ଆସିଲେ ।
- g) ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବଜାର ଅନେକ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଗଠିତ – କିଛି ଇନ୍ସୁରନ୍ସ୍ କର୍ମ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ତ ଅନ୍ୟମାନେ ବୀମା ସେବା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି, ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଯେପରି କି ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟର ସେବା ହେଉଥିବା ଟ୍ରୋକର୍, ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ ଏବଂ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିନିୟାମକ, ଶୈକ୍ଷିକ ତଥା ବୈଧିକ ସବୁ ଯେଉଁମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭୂମିକା ନିଭାଉଥାନ୍ତି ।

ସ୍ଵୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

- ଉତ୍ତର 1 ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III
- ଉତ୍ତର 2 ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି I
- ଉତ୍ତର 3 ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III

ମୁଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

- a) ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା/ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଯତ୍ନ
- b) ବ୍ୟାପାରିକ ବୀମା
- c) ଜାତୀୟକରଣ
- d) ପ୍ରାଥମିକ, ଦ୍ଵିତୀୟ ଏବଂ ତୃତୀୟକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା
- e) ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ

ଅଧ୍ୟାୟ H-02

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଦଲିଲୀକରଣ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ବୀମା ଉଦ୍ୟୋଗରେ, ଆମେମାନେ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ଫର୍ମ, ଦସ୍ତାବିଜ ଇତ୍ୟାଦି ସହିତ କାରବାର କରୁ । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଆମମାନଙ୍କୁ ଦସ୍ତାବିଜ ଏବଂ ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ତୁଚ୍ଛିରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ମହତ୍ତ୍ୱ ଉପରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ
- B. ପ୍ରସ୍ତାବର ସ୍ୱୀକୃତି (ସଙ୍କଟାଙ୍କନ)
- C. ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକା (ପ୍ରୋସ୍ପେକ୍ଟସ୍)
- D. ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ
- E. ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ଖାରେଣ୍ଡି

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ପରେ, ଆପଣମାନେ ସମ୍ମତ ହେବେ:

- a) ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଉପରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ
- b) ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକାର ମହତ୍ତ୍ୱ ଉପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ପାଇଁ
- c) ବୀମା ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜରେ ଥିବା ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ଶର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ
- d) ପଲିସୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ଖାରେଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ
- e) ପୂଷ୍ଟାଙ୍କନଗୁଡ଼ିକୁ କାହିଁକି ଜାରୀ କରାଯାଏ, ଏହାର ମହତ୍ତ୍ୱ ଜାଣିବା ପାଇଁ
- f) ପ୍ରିମିୟମ ରସିଦକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ
- g) ନୂତନୀକରଣ ସୂଚନା କାହିଁକି ଜାରୀ କରାଯାଏ, ଏହାର ମହତ୍ତ୍ୱ ଜାଣିବା ପାଇଁ

A. ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ

1. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ

ସାଧାରଣ ଅଧ୍ୟାୟମାନଙ୍କରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥିବା ଭଳି, ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ସେହି ସୂଚନା ସମ୍ମିଳିତ ଥାଏ ଯାହା ବୀମା ପାଇଁ ସଙ୍କଟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାରେ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଥାଏ । ନିମ୍ନରେ ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମର କେତେକ ବିବରଣୀ ଦିଆଯାଇଛି ।

1. ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ଏକ ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକା ସମ୍ମିଳିତ କରେ ଯାହା ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ଯଥା: ବୀମା ସୁରକ୍ଷା, ଅପବର୍ଜନ, ପ୍ରାଧିକାର ଇତ୍ୟାଦି ଦେଇଥାଏ । ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମର ଅଂଶ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଏହାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ହେଲି ବୋଲି ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ଏଥିରେ ହସ୍ତାକ୍ଷର କରିବାକୁ ପଡ଼େ ।
2. ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ନାମ, ଠିକଣା, ବ୍ୟବସାୟ, ଜନ୍ମ ତାରିଖ, ଲିଙ୍ଗ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରସ୍ତାବକ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ, ହାରାହାରି ମାସିକ ଆୟ ଏବଂ ଆୟ କର PAN ନମ୍ବର, ମେଡିକାଲ ପ୍ରାକ୍ଟିସନର ନାମ ଓ ଠିକଣା, ତାଙ୍କ ଯୋଗ୍ୟତା ଓ ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସୂଚନା ଏକତ୍ରିତ କରେ ଯିଏ ସଲଖ ବ୍ୟାଙ୍କ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ କରିଥିଲେ ଦାବୀ ଟଙ୍କାର ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଆଜିକାଲି ବୀମିତର ବ୍ୟାଙ୍କ ବିବରଣୀକୁ ମଧ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ ।
3. ଏହା ଅତିରିକ୍ତ, ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ମେଡିକାଲ ଅବସ୍ଥା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ରହିଥାଏ । ଫର୍ମରେ ଏହି ବିସ୍ତୃତ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଅତୀତର ଦାବୀ ଅନୁଭୂତି ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏବଂ ସଙ୍କଟର ଉପଯୁକ୍ତ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ ।
4. ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ରହେ ଯେ ସେ ଫର୍ମରେ ଦିଆଯାଇଥିବା କୌଣସି ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିଲା ତ ।
5. ଆହୁରି, ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅସୁସ୍ଥତା କିମ୍ବା ରୋଗ କିମ୍ବା ସହ୍ୟ କରିଥିବା ଦୁର୍ଘଟଣାର ବିବରଣୀକୁ ନିମ୍ନ ପ୍ରକାରେ ମନାଯାଇଥାଏ :
 - a. ରୋଗ/ କ୍ଷତର ସ୍ୱରୂପ ଓ ଚିକିତ୍ସା
 - b. ପ୍ରଥମ ଚିକିତ୍ସାର ତାରିଖ
 - c. ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ନାମ ଓ ଠିକଣା
 - d. ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଆରୋଗ୍ୟ ଲାଭ କରିଛି କି ନାହିଁ
6. ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ ତଥ୍ୟକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ ଯାହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରକଟ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ତା'ପାଖରେ କୌଣସି ରୋଗ କିମ୍ବା କ୍ଷତର କୌଣସି ସକାରାତ୍ମକ ବିବ୍ୟମାନତା କିମ୍ବା ଉପସ୍ଥିତର କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ଅଛି କି ଯାହା ଉପରେ ଚିକିତ୍ସା ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ।
7. ଫର୍ମରେ ଅତୀତର ବୀମା ଓ ଦାବୀ ଇତିହାସ ଏବଂ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ବୀମା କର୍ତ୍ତା ସହିତ ଅତିରିକ୍ତ ବର୍ତ୍ତମାନର ବୀମା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ବି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥାଏ ।
8. ପ୍ରସ୍ତାବକ ଦ୍ୱାରା ହସ୍ତାକ୍ଷରିତ ହେବାକୁ ଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ରର ବିଶିଷ୍ଟତାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଉଚିତ୍ ।

9. ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତି, କୌଣସି ଡାକ୍ତରଖାନା/ମେଡିକାଲ ପ୍ରାକ୍ଟିସନର, ଯିଏ କୌଣସି ରୋଗ ଯାହା ତାର ଶାରୀରିକ କିମ୍ବା ମାନସିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ, ତାହା ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ସମୟରେ ଚିକିତ୍ସା କରିଥିବେ କିମ୍ବା କରି ପାରନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଠାରୁ ମେଡିକାଲ ସୂଚନା ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ପାଇଁ, ସମ୍ମତ ହୁଏ ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ଅଧିକାର ଦିଏ ।
10. ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତି ପୁଷ୍ଟି କରେ ଯେ ଫର୍ମର ଅଂଶ ହୋଇଥିବା ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକାକୁ ସେ ପଢିଛି ଏବଂ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛୁକ ଅଛି ।
11. ଘୋଷଣାପତ୍ର ଉଚ୍ଚଗୁଡିକର ସତ୍ୟତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସାଧାରଣ ଖାରେଖି ଏବଂ ତୁଚ୍ଚର ଆଧାର ରୂପେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଥାଏ ।

2. ମେଡିକାଲ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ପ୍ରତିକୂଳ ଚିକିତ୍ସୀ ଇତିହାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ, ମଧୁମେହ, ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତଚାପ, ଛାତି ଯନ୍ତ୍ରଣା କିମ୍ବା କୋରୋନରୀ ଦୁର୍ବଳତା କିମ୍ବା ମାୟୋକାର୍ଡିଆଲ୍ ଇନ୍ଫାର୍କ୍ସନ୍ ଭଳି ରୋଗଗୁଡିକର ବିଷୟରେ ଏକ ବିସ୍ତୃତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀକୁ ପୂରା କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ ।

ଏସବୁକୁ ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଏକ ଡାକ୍ତର ଦ୍ୱାରା ପୂରା କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଫର୍ମ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ । ଏହି ଫର୍ମକୁ କମ୍ପାନୀ ପ୍ୟାନେଲ୍ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥାଏ, ଯାହାଙ୍କ ମତ ଆଧାରରେ, ସ୍ୱୀକୃତି, ଅପବର୍ଜନ, ଇତ୍ୟାଦି ଉପରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଯାଇଥାଏ ।

ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଆବଶ୍ୟକ/ ମାନକ ଫର୍ମ

ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପ୍ରସ୍ତାବରେ ମାନକ ଘୋଷଣା ପତ୍ରର ପ୍ରାରୂପ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଭଳି ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିଛି:

1. ମୁଁ/ଆମେ ମୋ ତରଫରୁ ଏବଂ ବୀମିତ ହେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ତରଫରୁ, ଏତଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣା କରୁଛି/କରୁଛୁ, ଯେ ମୋ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଉପରୋକ୍ତ ଉଚ୍ଚ, ଉଚ୍ଚର ଏବଂ/ କିମ୍ବା ବିବରଣୀଗୁଡିକ, ମୋର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଜ୍ଞାନ ଅନୁସାରେ ସତ୍ୟ ଓ ସବୁ ଦିଗରୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଏବଂ ଯେ ମୋତେ/ଆମକୁ ଏହି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେବା ପାଇଁ ଅଧିକାର ଦିଆଯାଇଛି ।
2. ମୁଁ ବୁଝୁଛି ଯେ ମୋ' ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସୂଚନା ବୀମା ପଲିସୀର ଆଧାର ହେବ, ବୀମା କମ୍ପାନୀର ବୋର୍ଡ ଅନୁମୋଦିତ ସଙ୍କଟାକ୍ତନ ପଲିସୀର ଅଧୀନରେ ଅଟେ ଏବଂ ଯେ ପଲିସୀଟି କେବଳ ଲାଗୁ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ହିଁ ପ୍ରଭାବୀ ହେବ ।
3. ମୁଁ /ଆମେ ଆହୁରି ଘୋଷଣା କରୁଛି/କରୁଛୁ ଯେ ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ପରେ କିନ୍ତୁ କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ସଙ୍କଟ ସ୍ୱୀକୃତିର ସୂଚନା ପୂର୍ବରୁ ବୀମିତ ହେବାକୁ ଥିବା ଜୀବନ/ପ୍ରସ୍ତାବକର ବ୍ୟବସାୟ କିମ୍ବା ସାଧାରଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ଘଟିଥିବା କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଲିଖିତ ରୂପେ ସୂଚୀତ କରିବି/କରିବୁ ।
4. ମୁଁ / ଆମେ ଘୋଷଣା କରୁଛି/କରୁଛୁ ଏବଂ କୌଣସି ଡାକ୍ତର କିମ୍ବା ଡାକ୍ତରଖାନା ଯିଏ କୌଣସି ନା କୌଣସି ସମୟରେ ବୀମିତ ହେବାକୁ ଥିବା ଜୀବନ/ପ୍ରସ୍ତାବକ ର ଚିକିତ୍ସା କରିଛି , ତା'ଠାରୁ କିମ୍ବା ଯାହା ବୀମିତ ହେବାକୁ ଥିବା ଜୀବନ/ପ୍ରସ୍ତାବକର ଶାରୀରିକ ଓ ମାନସିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ, ତା' ବିଷୟରେ ଅତୀତ କିମ୍ବା ବର୍ତ୍ତମାନର ନିଯୁକ୍ତିଦାତାଠାରୁ ମେଡିକାଲ ସୂଚନା ପାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ଏବଂ କୌଣସି ବୀମା କମ୍ପାନୀ, ଯାହା ପାଖରେ ପ୍ରସ୍ତାବର

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ/କିମ୍ବା ଦାବୀ ସମାଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବୀମିତ ହେବାକୁ ଥିବା ଜୀବନ/ପ୍ରସ୍ତାବକ ଉପରେ ବୀମା ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ କରାଯାଇଛି, ତା' ଠାରୁ ସୂଚନା ପାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା କମ୍ପାନୀ ସହିତ ସମ୍ପର୍କିତ ପ୍ରଦାନ କରୁଛି/କରୁଛି ।

5. ମୁଁ/ ଆମେ ପ୍ରସ୍ତାବ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ଏବଂ/କିମ୍ବା ଦାବୀ ସମାଧାନର ଏକମାତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ମେଡିକାଲ ରେକର୍ଡ ସହିତ ମୋ'ପ୍ରସ୍ତାବ ସମ୍ପର୍କୀୟ ସୂଚନାକୁ କୌଣସି ସରକାରୀ ଏବଂ/କିମ୍ବା ବିନିୟାମକ ପ୍ରାଧିକରଣ ସହିତ ଆବଣ୍ଡିତ କରିବା ପାଇଁ କମ୍ପାନୀକୁ ଅଧିକାର ଦେଉଛି/ଦେଉଛି ।

3. ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଥିବା ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱରୂପ

ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଥିବା ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱରୂପ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୀମା ପ୍ରକାର ଅନୁସାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ବୀମା ରାଶି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାୟିତ୍ୱର ସୀମାକୁ ସୂଚୀତ କରେ ଏବଂ ସମସ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ସୂଚୀତ କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ ।

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରକାରର ବୀମା ଯେପରି କି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଓ ଯାତ୍ରା ବୀମାରେ ପ୍ରସ୍ତାବକର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଜୀବନ ଶୈଳୀ ଓ ଅଭ୍ୟାସ, ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଅବସ୍ଥା, ମେଡିକାଲ ଇତିହାସ, ଆନୁବଂଶିକ ଗୁଣ, ଅତୀତର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ-ବୀମା ଅନୁଭୂତି ଇତ୍ୟାଦି ସହିତ ପ୍ରସ୍ତାବକର ବୃତ୍ତି, ପେଶା କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟ ଯାହା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ରହିଥାଇପାରେ, ଏସବୁ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ପାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମଗୁଡ଼ିକର ଅଭିକଳ୍ପନା କରାଯାଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ 1

- ✓ ଏକ ଫାଷ୍ଟ ଫୁଡ୍ ରେ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟର ବିତରଣ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଯାହାକୁ ତା , ' ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ଖାଦ୍ୟ ବିତରଣ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଯାହାକୁ ତା , ' ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ଖାଦ୍ୟ ବିତରଣ କରିବା ପାଇଁ ଦ୍ରୁତ ବେଗରେ ମୋଟର ବାଇକରେ ବାରମ୍ବାର ଯାତ୍ରା କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ ସେ ଦୁର୍ଘଟଣାର ସଂସର୍ଗରେ ସେହି ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟର ଆକାଉଣ୍ଟେଣ୍ଟ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ , ହୋଇପାରେ ।
- ✓ ଏକ କୋଇଲା ଖଣି କିମ୍ବା ଏକ ସିମେଣ୍ଟ କାରଖାନାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଧୂଳି କଣିକାଗୁଡ଼ିକର ସଂସର୍ଗରେ ଆସିପାରେ ଯାହାର ପରିଣାମ ଫୁସଫୁସ ରୋଗ ହୋଇପାରେ ।

ଉଦାହରଣ 2

- ✓ ସମୁଦ୍ରପାରୀ ଯାତ୍ରା ବୀମା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ,କେବେ ,କିଏ ଯାତ୍ରା କରୁଛି) ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ , କିମ୍ବା (କେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ,କେଉଁ ଦେଶକୁ
- ✓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଠିକଣା ଓ ପରିଚୟ ,ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ) ପ୍ରକରଣ ଆଧାରରେ ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ତାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ , ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ବନ୍ଧ (ସହିତରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ 3

- ✓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେତେବେଳେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା , ତାତ୍ତ୍ୱରଖାନା ଚିକିତ୍ସାର ମୂଲ୍ୟ ହୋଇପାରେ , ଦୃଷ୍ଟିର ହାନି ପାଇଁ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ରାଶି ହୋଇପାରେ , ଅଜ୍ଞର ହାନି ଏକ , ପାଇଁ ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା ଯୋଗୁଁ ଜୀବନର ହାନି ।

a) ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ବୀମା

ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ତାର ପୂର୍ବର ବୀମା ସମ୍ପର୍କୀୟ ବିବରଣୀ ବିଷୟରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ସୂଚୀତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ତାର ବୀମା ଇତିହାସକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ । କେତେକ ବଜାରରେ ପ୍ରଣାଳୀସବୁ ରହିଛି ଯାହାଦ୍ୱାରା ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ବୀମିତ ସମ୍ପର୍କୀୟ ତଥ୍ୟ ଗୋପନୀୟ ରୂପେ ସଂଗ୍ରହ କରିଥାନ୍ତି ।

ପ୍ରସ୍ତାବକ ଏହା ବି ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହେ ଯେ କୌଣସି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ତାର ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିଛି କି, ବିଶେଷ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଲାଗୁ କରିଛି କି, ନୂତନୀକରଣ ସମୟରେ ବୃଦ୍ଧିକରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ଆବଶ୍ୟକ କରିଛି କି କିମ୍ବା ପଲିସୀର ନୂତନୀକରଣ ପାଇଁ ମନା କରିଛି କିମ୍ବା ପଲିସୀକୁ ରଦ୍ଦ କରିଛି କି ? କୌଣସି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସହିତ ଥିବା ଚଳିତ ବୀମାର ବିବରଣୀ ସମେତ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ନାମକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକଟ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହେ । ଆହୁରି, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମାରେ ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସେହି ଏକା ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା PA ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ରାଶି ଆଧାରରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ରାଶି (ବୀମା ରାଶି) କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିବା ପାଇଁ ଚାହଁ ପାରେ ।

b) ଦାବା ଅନୁଭୂତି

ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ସେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ହାନିର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀକୁ ଘୋଷିତ କରିବାକୁ କୁହାଯାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ ବୀମିତ ହୋଇଥାନ୍ତୁ ଅଥବା ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତୁ । ଏହା ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ବୀମାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ଏବଂ ବୀମିତ ଅତୀତରେ ସଙ୍କଟର ପ୍ରବନ୍ଧ କେମିତି କରିଛି, ଏସବୁ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ଦେବ । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ବୀମା କମ୍ପାନୀର ମୌଖିକ ରୂପେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥିବା ସମସ୍ତ ସୂଚନାକୁ ରେକର୍ଡ କରିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରହିଛି । ଯାହାକୁ ଅଭିକର୍ତ୍ତାକୁ ଅନୁବର୍ତ୍ତୀ ପଦକ୍ଷେପ ହିସାବରେ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

B. ପ୍ରସ୍ତାବର ସ୍ୱୀକୃତି (ସଙ୍କଟାଙ୍କନ)

ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ମୂଖ୍ୟତଃ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସୂଚନା ଦେଇଥାଏ:

- ✓ ବୀମିତର ବିବରଣୀ
- ✓ ବିଷୟ ବସ୍ତୁର ବିବରଣୀ
- ✓ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ପ୍ରକାର
- ✓ ଶାରୀରିକ ବିଶେଷତାଗୁଡ଼ିକର ବିବରଣୀ – ଉଭୟ ସକାରାତ୍ମକ ଓ ନକାରାତ୍ମକ
- ✓ ବୀମା ଓ ଦାବା ଅନୁଭୂତିର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଇତିହାସ

ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପ୍ରସ୍ତାବରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏକ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ ଉ.ସ୍ୱ. 45 ବର୍ଷ ବୟସରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ମେଡିକାଲ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ଏକ ତାତ୍ତ୍ୱରକ୍ତ ପାଖକୁ ବି ପଠାଇପାରେ । ପ୍ରସ୍ତାବକର ଉପଲକ୍ଷ ସୂଚନା ଆଧାରରେ, ଏବଂ, ଯେଉଁଠି ମେଡିକାଲ ଯାଞ୍ଚ

କରିବା ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇଛି, ମେଡିକାଲ ରିପୋର୍ଟ ଓ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସୁପାରିଶ ଆଧାରରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥାଏ । ବେଳେ ବେଳେ, ଯେଉଁଠି ମେଡିକାଲ ଇତିହାସ ସନ୍ତୋଷଜନକ ହୋଇ ନ ଥାଏ, ଅଧିକ ସୂଚନା ପାଇବା ପାଇଁ ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ ମଧ୍ୟସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହେ । ବୀମାକର୍ତ୍ତା ତାପରେ ସଙ୍ଗତ ଉପରେ ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ହାର ବିଷୟରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଏ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ କାରକ ଆଧାରରେ ପ୍ରିମିୟମର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରେ, ଯାହାକୁ ତାପରେ ବୀମିତକୁ ସୂଚୀତ କରାଯାଇଥାଏ ।

C. ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକା

ଏକ ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକା ହେଉଛି ବୀମାକର୍ତ୍ତା କିମ୍ବା ତା' ତରଫରୁ ବୀମାର ସମ୍ଭାବ୍ୟ କ୍ରେତାକୁ ଜାଣି କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଦସ୍ତାବିଜ । ଏହା ସାଧାରଣତଃ ଏକ ଗ୍ରୋତର୍ କିମ୍ବା ଲିଫଲେଟ୍ ରୂପେ ଥାଏ କିମ୍ବା ଏହା ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ରୂପେ ବି ଥାଇପାରେ ଏବଂ ଏକ ଉତ୍ପାଦକୁ ସେଭଳି ସମ୍ଭାବ୍ୟ କ୍ରେତାମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପରିଚିତ କରାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧିତ କରିଥାଏ । ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକାର ଜାରୀ ବୀମା ଅଧିନିୟମ, 1938 ଦ୍ୱାରା ତଥା ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କ ହିତ ସୁରକ୍ଷା ବିନିୟମନ 2017 ଓ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ.ର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବିନିୟମନ 2016 ଦ୍ୱାରା ସଂଚାଳିତ ହୋଇଥାଏ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀ ଗୁଡ଼ିକର ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସାଧାରଣତଃ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରକାଶିତ କରିଥାନ୍ତି । ସେଭଳି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଏକ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଥାଏ ଯେ ଗ୍ରାହକ ବିବରଣୀପୁସ୍ତିକାକୁ ପଢ଼ିଛି ଏବଂ ଏଥିରେ ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ କରୁଛି ।

ଅଧ୍ୟାୟ 4 ରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିବା ଭଳି, ବୀମା ଅଧିନିୟମ 1938 ର ଧାରା 64VB ବିନିୟମିତ କରେ ଯେ ପ୍ରିମିୟମସବୁକୁ ଅଗ୍ରୀମରେ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, COVID-19 ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ କାରଣରୁ ଉତ୍ପୁଜିଥିବା ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପ୍ରିମିୟମର ପ୍ରଦାନକୁ ସହଜ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ବିଚାର କରି, ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ. ଆଇ. ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ବୈୟକ୍ତିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରିମିୟମକୁ କିଛିରେ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଥିଲା । ଏକ ଶାସନାଦେଶ ମଧ୍ୟ ଜାରୀ କରାଗଲା ଯେ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ କିଛିରେ ପ୍ରିମିୟମର ପ୍ରଦାନର ସୁବିଧାର ଉପଲବ୍ଧତା ଏବଂ ତାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ, ସେମାନଙ୍କ ୱେବସାଇଟ୍ ରେ ଘୋଷିତ କରିପାରନ୍ତି । ଏହି ସୁବିଧାକୁ କୌଣସି ଭେଦଭାବ ବିନା ସମସ୍ତ ପଲିସୀଧାରକଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ ।

D. ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ

ପଲିସୀଧାରକଙ୍କ ହିତ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ବିନିୟମନ 2017 ବିନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରୁଛି ଯେ ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜରେ ସମ୍ମିଳିତ ଥିବା ଉଚିତ୍ :

- a) ବୀମିତ କିମ୍ବା ବିଷୟ ବସ୍ତୁରେ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ (ଗୁଡ଼ିକ) ଏବଂ ଠିକଣା (ଗୁଡ଼ିକ)
- b) ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ କିମ୍ବା ବୀମିତ ହିତର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣ
- c) ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ/ କିମ୍ବା ଆପଦ ଅନୁସାରେ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ରାଶି
- d) ଉତ୍ପାଦର UIN, ବିକ୍ରୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ, କୋଡ୍ ନମ୍ବର, ସଂପର୍କ ବିବରଣୀ;
- e) ବୀମିତର ଜନ୍ମ ତାରିଖ ଏବଂ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଷରେ ଅନୁରୂପ ବୟସ;

- f) ବୀମାର ଅବଧି ଏବଂ ଚାରିଖ ଯେଉଁଠାରୁ ପଲିସୀଧାରକ କୌଣସି ବି ବୀମାକର୍ତ୍ତାଠାରୁ ବିନା ବିରାମରେ ଭାରତରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ରୂପେ ପ୍ରାପ୍ତ କରି ଆସୁଛି
- g) ଉପ-ସୀମା, ସମାନ୍ତପାତ୍ରିକ କାଟ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୀମା ବିଭାଗ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ପ୍ୟାକେଜ୍ ହାରର ଉପସ୍ଥିତି, ଯଦି କିଛି ଥାଏ;
- h) ସହ-ପ୍ରଦାନ/କୋପେମେଣ୍ଟ ସୀମା, ଯଦି କିଛି ଥାଏ;
- i) ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗ(PED) ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି, ଯଦି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇଥାଏ;
- j) ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି
- k) ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇଥିବା ରୂପେ କାଟ ଯୋଗ୍ୟ – ସାଧାରଣ ଓ ବିଶେଷ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ଆପଦ ଏବଂ ଅପବର୍ଜନ
- l) ଦେୟ ପ୍ରିମିୟମ ଏବଂ ଯେଉଁଠି ପ୍ରିମିୟମ ସମାନ୍ତୋକ୍ତ କିଣ୍ଡରେ ହୋଇଥାଏ, ପ୍ରିମିୟମର ସମାନ୍ତୋକ୍ତନର ଆଧାର ସହିତ କିଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଆବଧିକତା, ଯଦି କିଛି ଥାଏ
- m) ପଲିସୀ ନିୟମାବଳୀ, ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଓ ଝାରେଣ୍ଟି
- n) ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ଦାବୀ ଉତ୍ତର କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିବା ଏକ ଆକଳ୍ପିତର ଘଟଣାରେ ବୀମିତ ଦ୍ଵାରା ନିଆଯାଇଥିବା ପଦକ୍ଷେପ
- o) ଏକ ଦାବୀ ଉତ୍ତର କରିବାର ଘଟଣା ଘଟିବା ଉପରେ ବୀମାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବୀମିତର ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ସେସବୁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଅଧିକାର
- p) କୌଣସି ବିଶେଷ ପ୍ରାବଧାନ
- q) ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା, କପଟ, ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟସବୁର ଅଣ-ପ୍ରକଟୀକରଣ କିମ୍ବା ବୀମିତର ଅସହଯୋଗ
- r) ଆତ୍-ଅନ୍ ସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକର ବିବରଣୀ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ
- s) ଅଭିଯୋଗ ନିବାରଣ ତନ୍ତ୍ରର ବିବରଣୀ ଏବଂ ଲୋକପାଳକ ଠିକଣା
- t) ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଅଭିଯୋଗ ନିବାରଣ ତନ୍ତ୍ରର ବିବରଣୀ;
- u) ମୂଳ-ଅବଲୋକନ/ପ୍ରିଲୁକ୍ ଅବଧି ସୁବିଧା ଏବଂ ସୁବାହ୍ୟତା ସର୍ତ୍ତାବଳୀ;
- v) ପଲିସୀ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ସୁବିଧା ଏବଂ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ।

E. ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ଝାରେଣ୍ଟି

ଏଇଠି, ପଲିସୀ ଶିକ୍ଷାବଳୀରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିବା ଦୁଇଟି ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ । ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ଝାରେଣ୍ଟି ।

1. ସର୍ତ୍ତାବଳୀ: ଏକ ସର୍ତ୍ତ ହେଉଛି ଏକ ବୀମା କୁଳିରେ ଥିବା ଏକ ପ୍ରାବଧାନ ଯାହା କୁଳିର ଆଧାର ହୋଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ :

a. ଅଧିକାଂଶ ବୀମା ପଲିସୀରେ ମାନକ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଉଲ୍ଲେଖ କରେ:

ଯଦି ଦାବୀଟି କୌଣସି ଦିଗରୁ ବି କପଚପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ, କିମ୍ବା ତାର ସମର୍ଥନରେ କୌଣସି ମିଥ୍ୟା ଘୋଷଣା କରାଯାଏ କିମ୍ବା ଯଦି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ କୌଣସି ଲାଭ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବାକୁ ବୀମିତ କିମ୍ବା ତା' ଡରପରୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା କୌଣସି କପଚପୂର୍ଣ୍ଣ ସାଧନ କିମ୍ବା ଉପକରଣ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ କିମ୍ବା ଯଦି ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତି (ନଷ୍ଟ) ଅଭିସନ୍ଧିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ କିମ୍ବା ବୀମିତର ମୌନ ସମ୍ମତି ଦ୍ୱାରା ଘଟିତ ହୋଇଥାଏ, ଏହି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସମସ୍ତ ଲାଭରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

b. ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ ଦାବୀ ସୂଚନା ସର୍ତ୍ତ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ପାରେ :

ଦାବୀଟିକୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ଡିସ୍ଚାର୍ଜ ହେବା ତାରିଖଠାରୁ କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଦାଖଲ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଅବଶ୍ୟ, ଚରମ କଷ୍ଟ ଅବସ୍ଥାରେ ଏହି ସର୍ତ୍ତର ଅସ୍ୱୀକୃତିକୁ ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ ।

ସର୍ତ୍ତର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପଲିସୀଟିକୁ ଅମାନ୍ୟ କରିପାରେ ।

2. **ଝାରେଣ୍ଡି:** ଏକ ଝାରେଣ୍ଡି ହେଉଛି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ବୀମିତ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ରାଜିନାମା (ତୁଚ୍ଛି) ଯାହାକୁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ପାଳନ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଏହା ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜର ଏକ ଅଂଶ ହୋଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏକ ବିଶେଷ ରୋଗର ସଙ୍କଟକୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଦେଇପାରେ ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ ଯେ ବୀମିତ ଏକ ବିଶେଷଜ୍ଞ ସହିତ ଡ୍ରୈମାସିକ ପରାମର୍ଶ କରିବ । ଉପରୋକ୍ତ ଉଦାହରଣରେ, ତୁଚ୍ଛିର ତା' ଅଂଶକୁ ପୂରଣ କରିବାରେ ବୀମିତର ଅସଫଳତା ସେହି ବିଶେଷ ବିଭାଗ/ ଝାରେଣ୍ଡି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ଅଣପ୍ରଭାବୀ କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରିପାରେ ।

ଝାରେଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିକୁ କଡ଼ାକଡ଼ି ରୂପେ ଏବଂ ସ୍ପଷ୍ଟ ରୂପେ ପାଳନ ଓ ଅନୁପାଳନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଏହା ସଙ୍କଟ ପାଇଁ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ଅଥବା ନ ହୋଇଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ନିମ୍ନ ଉକ୍ତି ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁ ଗୋଟିକ ଏକ ଝାରେଣ୍ଡି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଠିକ୍ ଅଟେ ?

- I. ଏକ ଝାରେଣ୍ଡି ହେଉଛି ଏକ ସର୍ତ୍ତ ଯାହାର ଅନୁପାଳନ ପଲିସୀରେ ବିନା ଉଲ୍ଲେଖ କରା ଯାଇ କରାଯାଇଥାଏ ।
- II. ଏକ ଝାରେଣ୍ଡି ଏକ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜର ଅଂଶ ହୋଇଥାଏ
- III. ଏକ ଝାରେଣ୍ଡିକୁ ସର୍ବଦା ବୀମିତକୁ ଅଲଗାଭାବେ ସୂଚୀତ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜର ଅଂଶ ହୋଇ ନ ପାରେ
- IV. ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ଦେୟ ହେବ ଯଦି ବି ଏକ ଝାରେଣ୍ଡିର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରାଯାଏ ।

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ ପୁଷ୍ଟାକଳନ

କେତେକ ଆପଦକୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଦେଇ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କେତେକକୁ ଅପବର୍ଜିତ କରି, ଏକ ମାନକ ଫର୍ମରେ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ଜାରି କରିବା ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କର ପ୍ରଥା ଅଟେ ।

ପରିଭାଷା

ଯଦି ଜାରୀ ସମୟରେ କିଛି ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ କୁହାଯାଉଥିବା ଏକ ଦସ୍ତାବିଜ , ମାଧ୍ୟମରେ ସଂଶୋଧନ/ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ଥାପିତ କରି ଏହାକୁ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଏହାକୁ ପଲିସୀ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଏହା ପଲିସୀର ଏକ ଅଂଶ ହୋଇଥାଏ । ପଲିସୀ ଓ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ ଏକତ୍ରିତ ଭାବେ ଚୁକ୍ତି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାନ୍ତି । ପରିବର୍ତ୍ତନ/ସଂଶୋଧନଗୁଡ଼ିକୁ ରେକର୍ଡ କରିବା ପାଇଁ ପଲିସୀ ଚାଲୁ ରହିଥିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନଗୁଡ଼ିକୁ ଜାରୀ କରାଯାଇ ପାରେ ।

ଯେତେବେଳେ ବି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୂଚନାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥାଏ, ବୀମିତକୁ ବୀମା କମ୍ପାନୀକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଯିଏ ଏହା ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ରଖିବ ଏବଂ ତାହାକୁ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ ଜରିଆରେ ବୀମା ଚୁକ୍ତିର ଅଂଶ ରୂପେ ସମ୍ମିଳିତ କରିବ ।

ଏକ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ନିମ୍ନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହୋଇଥାନ୍ତି:

- a) ବୀମା ରାଶିରେ ବିବିଧତା/ ପରିବର୍ତ୍ତନ
- b) ବୀମିତର ପରିବାର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ସଂଯୋଜନ/ବିଲୋପନ
- c) ଏକ ରଣ ନେଇ ଏବଂ ପଲିସୀଟିକୁ ଏକ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ବନ୍ଧକ ରଖି ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତର ପରିବର୍ତ୍ତନ
- d) ଅତିରିକ୍ତ ଆପଦ/ପଲିସୀ ଅବଧିରେ ବୃଦ୍ଧି କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ବୀମାର ବିସ୍ତାର
- e) ସଙ୍କଟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ଉ.ସ୍ୱ. ଏକ ସମୁଦ୍ରପାରୀ ଯାତ୍ରା ପଲିସୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗନ୍ତବ୍ୟସ୍ଥଳରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ
- f) ବୀମାର ରଦ୍ଦକରଣ
- g) ନାମ କିମ୍ବା ଠିକଣାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ଲତ୍ୟାଦି ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 2

ଯଦି ଜାରୀ ସମୟରେ ପଲିସୀର କିଛି ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, _____ ମାଧ୍ୟମରେ ସଂଶୋଧନଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ଥାପିତ କରି ଏହାକୁ କରାଯାଇଥାଏ ।

- I. ଖାରେଣ୍ଡି
- II. ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ
- III. ପରିବର୍ତ୍ତନ
- IV. ପରିବର୍ତ୍ତନଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧ ନୁହଁ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II

ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II

ଅଧ୍ୟାୟ H-03

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଭାରତରେ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟି ପ୍ରଦାନ କରିବ । କେବଳ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଉତ୍ପାଦ-ମେଡିକିନ୍ ଠାରୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଶହ ଶହ ଉତ୍ପାଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଉପଯୁକ୍ତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଚୟନ କରିବା ପାଇଁ ଗ୍ରାହକ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ବ୍ୟାପକ ଶୃଙ୍ଖଳା ଅଛି । ଅଧ୍ୟାୟଟି ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉତ୍ପାଦର ବିଶେଷତାଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବ ଯାହା ବ୍ୟକ୍ତି, ପରିବାର ଏବଂ ସମୂହକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇପାରିବ ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦମାନଙ୍କର ବର୍ଗୀକରଣ
- B. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ ମାନକୀକରଣ ଉପରେ ଆଇମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଏ.ଡି.ଆର୍.
- C. ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ଉତ୍ପାଦ
- D. ଟପ୍-ଅପ୍ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା କିମ୍ବା ଉଚ୍ଚ କାଟଯୋଗ୍ୟ ବୀମା ଯୋଜନା
- E. ବରିଷ୍ଠ / ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ନାଗରିକ ପଲିସୀ
- F. ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲାଭ ସୁରକ୍ଷା - ଡାକ୍ତରଖାନା ନଗଦସଙ୍କଟମୟ ରୋଗ ,
- G. କମ୍ପୋ-ଉତ୍ପାଦ / ମିଶ୍ରିତ ଉତ୍ପାଦ
- H. ଗରିବ ଶ୍ରେଣୀ ପାଇଁ ସୁସ୍ଥ ବୀମା ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା
- I. ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଯୋଜନା
- J. ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଜନ ଆରୋଗ୍ୟ ଯୋଜନା
- K. ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ସୁରକ୍ଷା ବୀମା ଯୋଜନା
- L. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଏବଂ ବିକଳାଙ୍ଗତା ସୁରକ୍ଷା
- M. ସମୁଦ୍ରପାରୀ ବିଦେଶ ଯାତ୍ରା ବୀମା
- N. ସମୂହ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା
- O. ବିଶେଷ ଉତ୍ପାଦ
- P. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ମାନଙ୍କରେ ଥିବା ମୂଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ପରେ, ଆପଣମାନେ ସକ୍ଷମ ହେବା ଉଚିତ୍ :

- a) ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଗର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ
- b) ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ ମାନକୀକରଣ ଉପରେ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ପାଇଁ
- c) ଆଜିକାଲି ଭାରତୀୟ ବଜାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଉତ୍ପାଦ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ
- d) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ
- e) ସମୁଦ୍ର ପାରୀ/ବିଦେଶ ଯାତ୍ରା ବୀମା ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ
- f) ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ ଥିବା ମୂଖ୍ୟ ପଦ ଏବଂ ଅନୁଚ୍ଛେଦ/ଧାରାଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ

A. ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦନାକର ବର୍ଗୀକରଣ

1. ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦନାକର ପରିଚୟ

ପରିଭାଷା

ବୀମା ଅଧିନିୟମ 1938 ,ର ଧାରା 6) 2C) ଅନ୍ତର୍ଗତ “ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ” ର ସଂଜ୍ଞା ଏପରି ଏକ ,“ରୁଚି ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଅସୁସ୍ଥତା ସର୍ଜନାକାର କିମ୍ବା ହସ୍ପିଟାଲ , ଲାଭ କିମ୍ବା ମେଡିକାଲ (ରୋଗ)ଖର୍ଚ୍ଚ ଲାଭର ପ୍ରାବଧାନ ରଖିଥାନ୍ତେ ,— ରୋଗୀ କିମ୍ବା ବାହ୍ୟ-ରୋଗୀ ହୋଇଥାଉସେଗୁଡ଼ିକୁ ,ଯାତ୍ରା ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ସୁରକ୍ଷା ହୋଇଥାଉ , ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କରିବା” ।

ଭାରତୀୟ ବଜାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ (ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତିକରଣ) ଉତ୍ପାଦର ସ୍ଵରୂପରେ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏହି ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତିକରଣ ସମୟରେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ଵାରା ହୋଇଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚସବୁର ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ତେଣୁକରି, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୁଇଟିକାରଣ ପାଇଁ ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ:

- ✓ କୌଣସି ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ହେଲେ ମେଡିକାଲ ସୁବିଧା ପାଇଁ ରାଶିପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିବା
- ✓ ବ୍ୟକ୍ତିର ସଂତପ୍ତକୁ ସଂରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବା ଯାହା ଅନ୍ୟଥା ରୋଗ ଚିକିତ୍ସା ଖର୍ଚ୍ଚ ଯୋଗୁଁ ସଫା ହୋଇଯାଇଥାନ୍ତା

ଆଜିକାଲି ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ସାଧାରଣ ବୀମା କମ୍ପାନୀ, ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ଜୀବନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଶହ ଶହ ଉତ୍ପାଦ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା କ୍ଷେତ୍ର ଅତି ବ୍ୟାପକ ରୂପେ ବିକଶିତ ହୋଇଛି । ଅବଶ୍ୟ, ମେଡିକେମ୍ ପଲିସୀର ମୁକ୍ତଭୂତ ଲାଭ ସଂରଚନା ଅର୍ଥାତ୍ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଖର୍ଚ୍ଚସବୁ ପାଇଁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ସବୁଠୁ ଲୋକପ୍ରିୟ ପ୍ରକାରର ବୀମା ହୋଇ ରହିଛି ।

2. ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦନାକର ମୁଖ୍ୟ ବର୍ଗୀକରଣ

ଉତ୍ପାଦର ତିନାଇନ୍ ଯାହା ବି ହୋଇଥାଉ ନା କାହିଁକି, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦନାକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୁଇ ବର୍ଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ:

a) କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା

ଏହି ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବଜାରର ବୃହତ୍ ଗୁଚ୍ଛକୁ ଗଠିତ କରେ ଏବଂ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବା ବାସ୍ତବ ଖର୍ଚ୍ଚସବୁ ପାଇଁ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରେ ।

b) ନିଶ୍ଚିତ ଲାଭ ସୁରକ୍ଷା

‘ଡାକ୍ତରଖାନା ନଗଦ’ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଉଥିବା, ଏହି ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି ସମୟରେ ପ୍ରତିଦିନ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । କେତେକ ଉତ୍ପାଦ ବିଭିନ୍ନ ସର୍ତ୍ତରୀ ପାଇଁ ଏକ ପୂର୍ବ-ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରାଶି ବି ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ।

3. ଗ୍ରାହକ ଶ୍ରେଣୀ ଆଧାରରେ ବର୍ଗୀକରଣ

ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗ୍ରାହକ ଶ୍ରେଣୀ ଆଧାରରେ ମଧ୍ୟ ବର୍ଗୀକୃତ କରାଯାଇଥାଏ । ଗ୍ରାହକ ଅନୁଭାଗଗୁଡ଼ିକ ଆଧାରରେ ବର୍ଗୀକରଣ କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି:

- a) ଖୁଚୁରା ଗ୍ରାହକ ଓ ସେମାନଙ୍କ ପରିବାର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ବୈୟକ୍ତିକ ସୁରକ୍ଷା
- b) କର୍ମଚାରୀ ଓ ସମୂହମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା, ସେମାନଙ୍କ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା କର୍ପୋରେଟ୍ କ୍ଲାଏଣ୍ଟମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ସମୂହ ସୁରକ୍ଷା
- c) ସରକାରୀ ଯେପରିକି ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଜନ ଆରୋଗ୍ୟ ଯୋଜନା/ ଲୋକ ସଂଖ୍ୟାର ଅତି ଗରିବ ଶ୍ରେଣୀକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଯୋଜନା ଭଳି ମାନବ ସମୂହ ପଲିସୀ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅନୁଭାଗ ପାଇଁ ଲାଭ ସଂରଚନା, ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ଏବଂ ମାର୍କେଟିଙ୍ଗ୍ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପାଇଁ ବିନିୟମନ: ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉତ୍ପାଦମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିନିୟମନ, 2016 ରେ କେତେକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅଣାଯାଇଛି, ତା ମଧ୍ୟରୁ କେତେକକୁ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି:

1. ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ଦୀର୍ଘାବଧି ବୀମା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉତ୍ପାଦ ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ସେଭଳି ଉତ୍ପାଦମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ ଅତି କମ୍ ରେ ତିନି ବର୍ଷର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ଲକ୍ ଅବଧି ପାଇଁ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ରହିବ, ତାହା ପରେ ପ୍ରିମିୟମର ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇପାରେ ।
2. ଅଣ-ଜୀବନ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷର ସର୍ବନିମ୍ନ ଅବଧି ଏବଂ ତିନି ବର୍ଷର ସର୍ବାଧିକ ଅବଧି ପାଇଁ ବୈୟକ୍ତିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି, ଯଦି ଅବଧି ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ରହେ ।
3. ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ଅଭିନବ/ପାଇଲଟ୍ 'ପ୍ରାରମ୍ଭିକ-ଉତ୍ପାଦ' ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି । ସାଧାରଣ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ, 1 ବର୍ଷର ପଲିସୀ ଅବଧି କିନ୍ତୁ 5 ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ହୋଇ ନ ଥିବ, ଉତ୍ପାଦକୁ ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି । ସମୂହ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷର ଅବଧି ପାଇଁ କୌଣସି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ କ୍ରେଡିଟ୍ ଲିଙ୍କ୍ ଉତ୍ପାଦ ଅବଧିକୁ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ହେଉ ନ ଥିବା ରଣ ସମୟାବଧି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇପାରେ ।
4. କୌଣସି ସମୂହ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଜାରୀ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେଉଁଠି ସ୍ୱୟଂ ଦଳଗଠନ ବୀମାର ଲାଭ ପାଇବାର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରାଯାଇଥାଏ । ବୀମାକର୍ତ୍ତାଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥିବା ହିସାବରେ ସମୂହର ଆକାର ହେବ ଯାହା ଏହାର ସମସ୍ତ ସମୂହ ପଲିସୀ ସର୍ବନିମ୍ନ 7 ସଦସ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ଏମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ ।
5. ସାଧାରଣ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ହେଉ ନ ଥିବା ରଣ ସମୟାବଧି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇଁ କ୍ରେଡିଟ୍ ଲିଙ୍କ୍ ସମୂହ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି ।
6. ବହୁବିଧ ପଲିସୀ – ଯଦି ବୀମିତ ଏକାଧିକ ବୀମା କମ୍ପାନୀଠାରୁ ସେହି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ନେଇଛି ଯାହା ନିଶ୍ଚିତ ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା, ଏକ ବୀମିତ ଘଟଣା ଘଟିବାରେ, ଦାବୀ ପ୍ରଦାନ କରିବ, ଯାହା ପଲିସୀମାନଙ୍କ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁସାରେ ସେଭଳି ପଲିସୀମାନଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଦେୟ ରାଶିଠାରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ହୋଇଥାଏ ।

ଯଦି ଚିକିତ୍ସା ଖର୍ଚ୍ଚସବୁର କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସମୟାବଧିରେ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅଧିକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଠାରୁ ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ଦୁଇ କିମ୍ବା ଅଧିକ ପଲିସୀ ନିଆଯାଇଥାଏ, ପଲିସୀଧାରକ ପାଖରେ ତାର କୌଣସି ବି ପଲିସୀ ଠାରୁ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଯାହା ଦାବୀର ସମାଧାନ ମାଗିବାର ଅଧିକାର ରହିବ । ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଯାହା ପାଖରେ ଦାବୀ କରାଯାଏ, ଦାବୀ ପ୍ରଦାନ କରିବ ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ଚୟନିତ ପଲିସୀ/ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅସ୍ୱୀକୃତ ଅବଶିଷ୍ଟ ଦାବୀ କିମ୍ବା

ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ୟ ପଲିସୀ/ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକଠାରୁ କରାଯାଇପାରେ ଯଦି ବୀମା ରାଶିଟି ପୂର୍ବରୁ ଚୟନିତ ପଲିସୀ/ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିବ ।

B. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ ମାନକୀକରଣ ଉପରେ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ. ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଉତ୍ପାଦ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଅନେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବିଭିନ୍ନ ନିୟମ ଓ ଅପବର୍ଜନଗୁଡ଼ିକର ବିଭିନ୍ନ ପରିଭାଷା ସହିତ, ବଜାରରେ ଭ୍ରମ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲା । ଉତ୍ପାଦମାନଙ୍କୁ ତୁଳନା କରିବାରେ ଓ ଏକ ବିବେଚିତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବାରେ ଗ୍ରାହକ ପାଇଁ କଷ୍ଟକର ହୋଇଗଲା । ଅଧିକନ୍ତୁ, ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗ ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ ଯା ଉପରେ କୌଣସି ସ୍ପଷ୍ଟ ବୁଝାମଣା ନାହିଁ ଯେ “ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗର” ଅର୍ଥ କ’ଣ ଅଟେ ଏବଂ କ’ଣ ନୁହେଁ ।

ବୀମାକର୍ତ୍ତା, ସେବା ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତା, TPA ଓ ତାଲୁରଖାନାମାନଙ୍କ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ଏବଂ ବୀମା କରୁଥିବା ଜନତାଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ, ବିନିୟାମକ/IRDAI ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ କିଛି ପ୍ରକାରର ମାନକୀକରଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରିଥିଲା । ଏକ ସାଧାରଣ ବୁଝାମଣା ଆଧାରରେ, 2016 ରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ ମାନକୀକରଣ ଉପରେ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ. ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଜାରି କରିଥିଲା ଯାହାକୁ 2020 ରେ ସଂଶୋଧିତ କରାଗଲା । ଏଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ଆଧାରିତ (PA ଏବଂ ଘରୋଇ/ ବିଦେଶଯାତ୍ରା ଛାଡ଼ି) ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ (ଉଭୟ ବୈୟକ୍ତିକ ଓ ସମୂହ) ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ସମସ୍ତ ସାଧାରଣ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଅଟେ ।

ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ବର୍ତ୍ତମାନ ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକରେ ମାନକୀକରଣର ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ:

1. ସାଧାରଣ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ବୀମା ଶିକାବଳୀର ପରିଭାଷା
2. ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗଗୁଡ଼ିକର ପରିଭାଷା
3. ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ ଖର୍ଚ୍ଚସବୁର ବୈକଳ୍ପିକ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା
4. ଦାବୀ ଫର୍ମ ଏବଂ ପୂର୍ବ-ଅନୁମତି/Pre-authorisation ଫର୍ମ
5. ବିଲିଙ୍ଗ ପ୍ରାରୂପ
6. ତାଲୁରଖାନାଗୁଡ଼ିକ ଡିପ୍ଲୋମା ସାରାଂଶ
7. TPA, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ତାଲୁରଖାନା ମଧ୍ୟରେ ମାନକ ରୁଚ୍ଛି
8. ନୂଆ ପଲିସୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ସ୍ୱୀକୃତି ପାଇବାପାଇଁ ମାନକ ଫାଇଲ୍ ଓ ବ୍ୟବହାର ପ୍ରାରୂପ
9. ଅପବର୍ଜନର ମାନକୀକରଣ
10. ଅପବର୍ଜନ ଲଗାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ

C. ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ଉତ୍ପାଦ

ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସେହି ଖର୍ଚ୍ଚରୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ଯାହା ସେମାନେ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ର ଘଟଣାରେ କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରି ପାରନ୍ତି । ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ର ପୂର୍ବରୁ ଓ ପରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟକ ଦିନର ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ, କିନ୍ତୁ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ରେ ସଂପୃକ୍ତ ନ ଥିବା କୌଣସି ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ବହିର୍ଭୂତ କରିଥାଏ ।

ଲୋକପ୍ରିୟ ରୂପେ ମେଡିକେମ୍ କୁହାଯାଉଥିବା ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପଲିସୀ ଏକ 'କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ' ଆଧାରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ଏହା ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ସମୟରେ ହୋଇଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରି ପଲିସୀଧାରକର କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ କରେ । କେତେକ ଖର୍ଚ୍ଚ ଯାହା ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ରଘୁର ପତ୍ନୀ ଓ 14 ବର୍ଷ ବୟସର ପୁଅକୁ ନେଇ ଏକ ଛୋଟ ପରିବାର, ସେ ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା କମ୍ପାନୀଠାରୁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଇଁ ଟ 1 ଲକ୍ଷର ବୈୟକ୍ତିକ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ, ପରିବାରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଏକ ମେଡିକେମ୍ ପଲିସୀ ନେଇଛି । ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟ. 1 ଲକ୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମେଡିକାଲ ଖର୍ଚ୍ଚର ପୁନଃପ୍ରାପ୍ତି କରି ପାରିବେ ।

ରଘୁ ହୃଦ୍‌ଘାତ କାରଣରୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି ହେଲା ଏବଂ ସର୍ଜରୀର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଲା । ମେଡିକାଲ ବିଲ ଟ. 1.25 ଲକ୍ଷର ହୋଇଥିଲା । ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଯୋଜନା ସୁରକ୍ଷା ଅନୁସାରେ ଟ 1 ଲକ୍ଷ ପ୍ରଦାନ କଲା ଏବଂ ରଘୁକୁ ତା'ନିଜ ପକେଟରୁ ଟ. 25,000 ର ଅବଶିଷ୍ଟ ରାଶିକୁ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଧାରିତ ମେଡିକାଲ ପଲିସୀର ମୁଖ୍ୟ ବିଶେଷତାଗୁଡ଼ିକର ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି, ଯଦିଓ ସୁରକ୍ଷାର ସୀମାରେ ଭିନ୍ନତା ଆଇପାରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା କାରବାର କରାଯାଉଥିବା ଉତ୍ପାଦ ଉପରେ ଅତିରିକ୍ତ ଅପବର୍ଜନ କିମ୍ବା ଲାଭ କିମ୍ବା କିଛି ଆଡ୍-ଅନ୍ ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରେ ।

1. ଆତ୍ମରୋଗୀ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଖର୍ଚ୍ଚ

ପଲିସୀ ବୀମିତକୁ ରୋଗ/ବୁର୍ଦ୍ଧାଚଣା କାରଣରୁ ହେଉଥିବା ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଖର୍ଚ୍ଚର ମୂଲ୍ୟକୁ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ପଲିସୀରେ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ର ସର୍ବନିମ୍ନ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ (ସାଧାରଣତଃ 24 ଘଣ୍ଟା) ହୋଇଥାଏ ଯାହା ପରେ ପଲିସୀ ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଭାବୀ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ, ଯଦି ଥରେ ଏହି ସମୟାବଧି ପହଞ୍ଚିଯାଏ, ତେବେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୟାବଧି ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକ ଦେୟ ହୋଇଥାଏ ।

ଚିକିତ୍ସା ସମ୍ପନ୍ନାୟ ଅଧିକାଂଶ ଖର୍ଚ୍ଚସବୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ, ତଥାପି କିଛି ଖର୍ଚ୍ଚ ଯେଉଁଥିରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆରାମ, କମ୍ପ୍ଲେକ୍ସ ସର୍ଜରୀର ସାମଗ୍ରୀ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ତେଣୁକରି ଖର୍ଚ୍ଚର ଅପବର୍ଜିତ ସାମଗ୍ରୀ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଇବା ଗ୍ରାହକ ପାଇଁ ମହତ୍‌ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ।

- i. ହସ୍ପିଟାଲ/ନର୍ସିଂହୋମ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଭଲ ରୁମ୍, ବୋର୍ଡିଂ ଓ ନର୍ସିଂ ଖର୍ଚ୍ଚ, ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ନର୍ସିଂ ସେବା, RMO ଚାର୍ଜ, IV ତରଳ/ରକ୍ତ ସଂଚାର/ ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ ଦେବା ଚାର୍ଜ ଏବଂ ସେ ଭଳି ଖର୍ଚ୍ଚ
- ii. ଗହନ ସେବା ଯୁନିଟ୍ (ICU) ଖର୍ଚ୍ଚ
- iii. ସର୍ଜନ, ଏନେସ୍ଥେସିଆ, ମେଡିକାଲ ପ୍ରାକ୍ଟିଶନର, ପରାମର୍ଶଦାତା, ବିଶେଷଜ୍ଞ ଶୁଳ୍କ
- iv. ଏନେସ୍ଥେସିକ୍, ରକ୍ତ, ଅକ୍ସିଜେନ୍, ଅପରେଶନ ଥିଏଟର ଚାର୍ଜ, ସର୍ଜିକାଲ୍ ଉପକରଣ
- v. ଔଷଧ ଏବଂ ଡ୍ରଗ୍ସ
- vi. ଡାଏଲିସିସ୍, କେମୋଥେରାପି, ରେଡିଓଥେରାପି

- vii. ସର୍ଜିକାଲ୍ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମୟରେ ପ୍ରତ୍ୟାରୋପିତ ପ୍ରୋକ୍ସେଟିକ୍ ଉପକରଣ, ଯେପରିକି ପେଲ୍ଲେକର୍, ଅର୍ଥୋପେଡିକ୍ ପ୍ରତ୍ୟାରୋପଣ, ଇନ୍ସୁଲିନ କାଉଁଡିଆକ୍ ଭାଲୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପନ, ଭାସ୍କୁଲାର୍ ସ୍ପେଣ୍ଡ
- viii. ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଲ୍ୟାବୋରେଟୋରୀ/ଡାଇଗ୍ନୋଷ୍ଟିକ୍ ପରୀକ୍ଷା ଏବଂ ଚିକିତ୍ସା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମେଡିକାଲ ଖର୍ଚ୍ଚ
- ix. ବୀମିତ ହେବାକୁ ଥିବା ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟାରୋପଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଡୋନର ଉପରେ କରାଯାଇଥିବା (ଅଙ୍ଗର ମୂଲ୍ୟକୁ ଛାଡ଼ି) ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଖର୍ଚ୍ଚ ।

2. ଦିବସ ସେବା (ଡେ କେୟାର୍) ପ୍ରକ୍ରିୟା

ଅନେକ ସର୍ଜରୀ ଅଛି ଯାହାକୁ ବିଶେଷାକୃତ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଆୟୋଜିତ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ନାହିଁ । ଚନ୍ଦ୍ର ସର୍ଜରୀ, କେମୋଥେରାପି ଭଳି ଚିକିତ୍ସା; ଡାଏଲିସିସ୍, ଇଡିଆଟିକ୍ ଡେ-କେୟାର୍ ସର୍ଜରୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବର୍ଗୀକୃତ କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ ଏଇ ତାଲିକାଟି ଆହୁରି ବହୁଛି । ଏଗୁଡିକ ମଧ୍ୟ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

3. OPD (ବାହ୍ୟରୋଗୀ) ବୀମା ସୁରକ୍ଷା

OPD ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ସେଭଳି କେତେକ ଉତ୍ପାଦ, ବାହ୍ୟରୋଗୀର ବୀମାସୁରକ୍ଷା ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବେ ବି ଭାରତରେ ଅତି ସୀମିତ ଅଟେ । ଅବଶ୍ୟ, କିଛି ଯୋଜନା ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁଗୁଡିକ ବାହ୍ୟ ରୋଗୀ ହିସାବରେ ଚିକିତ୍ସା ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ଡାକ୍ତର ଭିଜିଟ୍, ନିୟମିତ ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷା, ଦନ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଓ ଫାର୍ମାସୀ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ଖର୍ଚ୍ଚ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରେ ।

4. ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ପୂର୍ବ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବ୍ୟୟ/ଖର୍ଚ୍ଚ

i. ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ପୂର୍ବ ବ୍ୟୟ/ଖର୍ଚ୍ଚ

ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଜରୁରୀକାଳୀନ କିମ୍ବା ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ହୋଇପାରେ । ଯଦି ଏକ ରୋଗୀ ଏକ ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ସର୍ଜରୀ ପାଇଁ ଯାଏ, ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ପୂର୍ବରୁ ତା' ଦ୍ୱାରା କିଛି ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇପାରେ । ସେଭଳି ଖର୍ଚ୍ଚସବୁକୁ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ପୂର୍ବ ବ୍ୟୟ କୁହାଯାଏ ।

ପରିଭାଷା

ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଏକ ପୂର୍ବନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସଂଖ୍ୟକ ଦିନଗୁଡିକରେ ହୋଇଥିବା ମେଡିକାଲ ବ୍ୟୟ, ଯଦି ଏହିସବୁ ବ୍ୟୟ ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି ହେବାର ତୁରନ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ

- a) ସେହି ମେଡିକାଲ ବ୍ୟୟ ସେହି ଅବସ୍ଥା ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ପାଇଁ ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥିଲା, ଏବଂ
- b) ସେ ଭଳି ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ପାଇଁ ଆକ୍ସ-ରୋଗୀ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଦାବୀ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ପୂର୍ବ-ବ୍ୟୟଗୁଡିକ ପରୀକ୍ଷା, ଔଷଧ, ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଶୁଳ୍କ ଇଡିଆଟି ରୂପେ ହୋଇପାରେ । ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଓ ତା' ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସେସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀମାନଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମାସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

ii. ହସ୍ତିଚାଲାକଜେଶନ୍ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବ୍ୟୟ/ ଖର୍ଚ୍ଚ

ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରହିବା ପରେ, ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆରୋଗ୍ୟ ଲାଭ ପାଇଁ ଏବଂ ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ବାମିତ ଡିସ୍ଚାର୍ଜ ହେବା ପରେ ତୁରନ୍ତ ଅନୁବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନୀୟ ବ୍ୟୟ/ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇପାରେ ।

ଉଭୟ ଏହି ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟୟ ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ଯଦି

- a) ସେଗୁଡ଼ିକ ସେହି ଅବସ୍ଥା ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ପାଇଁ ବାମିତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତିକରଣର ଆବଶ୍ୟକତା ହେଲା, ଏବଂ
- b) ସେଭଳି ହସ୍ତିଚାଲାକଜେଶନ୍ ପାଇଁ ଆନ୍ତଃ-ରୋଗୀ ହସ୍ତିଚାଲାକଜେଶନ୍ ଦାବୀ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

ହସ୍ତିଚାଲାକଜେଶନ୍ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ହସ୍ତିଚାଲାକଜେଶନ୍ ପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସଂଖ୍ୟକ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୟାବଧି ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ଆବଶ୍ୟକୀୟ ମେଡିକାଲ ବ୍ୟୟ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଏସବୁକୁ ଦାବୀର ଅଂଶ ରୂପେ ବିଚାର କରାଯିବ ।

ହସ୍ତିଚାଲାକଜେଶନ୍ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ଡିସ୍ଚାର୍ଜ ହେବା ପରେ ଔଷଧ, ଡ୍ରଗ୍ସ, ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମୀକ୍ଷା ଇତ୍ୟାଦି ରୂପେ ହୋଇପାରେ । ସେହି ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ନିଆଯାଇଥିବା ଚିକିତ୍ସା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହୋଇଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ଯଦିଓ ହସ୍ତିଚାଲାକଜେଶନ୍ ପୂର୍ବ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବ୍ୟୟ ଗୁଡ଼ିକର ସୁରକ୍ଷାର ସମୟାବଧି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଏହାକୁ ପଲିସୀରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଛି, ସବୁଠୁ ସାଧାରଣ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ହସ୍ତିଚାଲାକଜେଶନ୍ ର ପୂର୍ବ ତିରିଶ ଦିନ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ତାପିତ ଦିନ ହୋଇଥାଏ ।

ହସ୍ତିଚାଲାକଜେଶନ୍ ପୂର୍ବ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବ୍ୟୟ/ଖର୍ଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବୀମା ରାଶିର ଅଂଶ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ପାଇଁ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷାର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

iii. ଆବାସିକ ହସ୍ତିଚାଲାକଜେଶନ୍

iv. ସେହି ରୋଗୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏକ ସୁବିଧା ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ରୋଗ ଅନ୍ୟଥା ହସ୍ତିଚାଲାକଜେଶନ୍ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଆବାସର ଅଭାବଯୋଗୁଁ ହୋଇଥାଉ କିମ୍ବା ସେହି ସ୍ଥିତିରେ ଅଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଆଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ଏଥି ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥାଉ, ସେମାନେ ଘରେ ଚିକିତ୍ସା ଲାଭ କରିଥାନ୍ତି ।

ଏହି ପ୍ରାବଧାନର ଦୁରୁପଯୋଗକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ, ଏହି ସୁରକ୍ଷାରେ ସାଧାରଣତଃ ତିନିଠାରୁ ପାଞ୍ଚ ଦିନର ଏକ ଅତିରିକ୍ତ କାଟ ଅନୁଲେଦ ରହିଥାଏ ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ପ୍ରଥମ ତିନି ଠାରୁ ପାଞ୍ଚ ଦିନର ଚିକିତ୍ସା ଖର୍ଚ୍ଚସବୁକୁ ବାମିତ ଦ୍ୱାରା ବହନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସୁରକ୍ଷାଟି କେତେକ ବହୁକାଳୀନ/ସ୍ଥାୟୀ କିମ୍ବା ସାଧାରଣ ରୋଗ ଯେପରି କି ଆକ୍ସା, ବ୍ରୋଙ୍କିଟାଇସ୍, ଡାଇବେଟିସ୍ ମେଲିଟସ୍, ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତଚାପ, ଇନଫୁଏଞ୍ଜା, କଫ, ଥଣ୍ଡା, ଏବଂ କ୍ୱର ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ଆବାସିକ ଚିକିତ୍ସାକୁ ବହିର୍ଭୁତ କରିଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ମୀରା ହସ୍ତିଚାଲାଲଜେଶନ୍ ଘଟଣାରେ ବ୍ୟୟସବୁର ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ ନେଇଥିଲା । ପଲିସୀରେ 30 ଦିନର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧିର ଏକ କାଟ ଅନୁଛେଦ ଥିଲା । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ, ସେ ପଲିସୀଟି ନେବାର 20 ଦିନ ପରେ, ମୀରା ମ୍ୟାଲେରିଆରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେଲା ଏବଂ 5 ଦିନ ପାଇଁ ତାକୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଗଲା । ତାକୁ ଅତ୍ୟଧିକ ହସ୍ତିଚାଲ ବିଲ୍ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ଯେତେବେଳେ ବୀମା କମ୍ପାନୀଠାରୁ ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ମାଗିଲା, ସେମାନେ ଦାବୀର ପ୍ରଦାନକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କଲେ କାରଣ ହସ୍ତିଚାଲାଲଜେଶନ୍ ର ଘଟଣା ପଲିସୀ ନେବାଠାରୁ 30 ଦିନର ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଘଟିଥିଲା ।

a) ଉପଲକ୍ଷ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ବିକଳ

- i. **ବୈୟକ୍ତିକ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା:** ଏକ ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତି ତା' ନିଜ ସହିତ ପରିବାର ସଦସ୍ୟ ଯଥା: ପତ୍ନୀ/ ପତି, ଆଶ୍ରିତ ସନ୍ତାନ/ସନ୍ତତି, ଆଶ୍ରିତ ପିତାମାତା, ଆଶ୍ରିତ ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର, ଆଶ୍ରିତ ଭାଇଭଉଣୀଙ୍କୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଦେଇପାରେ । କେତେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଖରେ ଆଶ୍ରିତମାନଙ୍କ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧ ନାହିଁ ଯାହାକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଇପାରେ । କେବଳ ଏକମାତ୍ର ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିପାଇଁ ଚୟନିତ ଏକ ଅଲଗା ବୀମା ରାଶି ସହିତ ବୀମିତର ସେଭଲିଆ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଶ୍ରିତକୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ସମ୍ଭବ ଅଟେ । ସେଭଲି ସୁରକ୍ଷାମାନଙ୍କରେ, ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତି ପଲିସୀ ଚାଲୁ ରହିଥିବା ସମୟରେ ତା' ବୀମା ରାଶିର ସର୍ବାଧିକ ରାଶି ପରିମାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦାବୀ କରିପାରେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ, ତାର ବୟସ ଓ ଚୟନିତ ବୀମା ରାଶି ଏବଂ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରକ ଅନୁସାରେ, ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରାଯିବ ।
- ii. **ପରିବାର ଫ୍ଲୋଟର୍:** ଏକ ପରିବାର ଫ୍ଲୋଟର୍ ରୂପେ ପରିଚିତ ଏକ ପ୍ରକାରର ପଲିସୀରେ, ପତି/ ପତ୍ନୀ, ଆଶ୍ରିତ ସନ୍ତାନ/ସନ୍ତତି ଏବଂ ଆଶ୍ରିତ ପିତାମାତା ରହିଥିବା ପରିବାରକୁ କେବଳ ଏକମାତ୍ର ସର୍ବୋପରି ବୀମା ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ଯାହା ସମଗ୍ର ପରିବାରରେ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇଯାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଯଦି ଚାରି ଜଣକର ଏକ ପରିବାର ପାଇଁ ଟ. 5 ଲକ୍ଷର ଏକ ଫ୍ଲୋଟର୍ ପଲିସୀ ନିଆଯାଏ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ପଲିସୀ ଅବଧି ସମୟରେ, ଏହା ଏକାଧିକ ପରିବାର ସଦସ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ କିମ୍ବା ପରିବାରର କେବଳ ଜଣେ ସଦସ୍ୟର ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଦାବୀ ପାଇଁ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବ । ଏସବୁ ଦାବୀ ଏକତ୍ରିତ ରୂପେ ଟ.5 ଲକ୍ଷର ମୋଟ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଠାକୁ ଅଧିକ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରିମିୟମକୁ ସାଧାରଣତଃ ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପରିବାରର ସବୁଠୁ ବରିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବୟସ ଆଧାରରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଏହି ଉଭୟ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷା ଓ ଅପବର୍ଜନ ସମାନ ହୋଇ ପାରନ୍ତି । ପରିବାର ଫ୍ଲୋଟର୍ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ବଜାରରେ ଲୋକପ୍ରିୟ ହେଉଛି ଯେହେତୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବାର ଏକ ସର୍ବମୋଟ ବୀମା ରାଶି ପାଇଁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପାଇଥାନ୍ତି ଯାହାକୁ ଏକ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ଏକ ଉଚିତ୍ ପ୍ରିମିୟମ ହାରରେ ଚୟନ କରାଯାଇପାରେ ।

ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗ (PED)

ବୀମାର ଡିକ୍ଲେୟର୍ ସେହି ଦୁର୍ଘଟଣା/ ରୋଗ ଇତ୍ୟାଦି ଯାହା ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ରୂପେ ଘଟିଥାନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ କରାଯାଇଥାଏ । ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବା ମେଡିକାଲ ଅବସ୍ଥାର ଚିକିତ୍ସା କରିବାର ମୂଲ୍ୟକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ବୀମାର ଅଂଶ ହୋଇ ନ

ଥାଏ, ଯେହେତୁ ଏହା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବାନ୍ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅନ୍ୟାୟ ଅଟେ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ କେତେକଙ୍କ ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଏହା ଏକ ପ୍ରକାରେ ରଖାଯାଇଥିବା ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ସଙ୍କଟ ସମୁଦୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧରେ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ, ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀ ଜାରୀ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗ/କ୍ଷତସବୁର ବିବରଣୀ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଅତି ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ । ଏହା ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ, ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ସ୍ୱୀକାର କରିବା, ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରିବା ଏବଂ/ କିମ୍ବା ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାବୀ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଧିକ ଅଟେ, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଲାଗୁ କରିବା, ଏସବୁ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ କରିବ ।

ଏକ ପୂର୍ବ-ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗ କ'ଣ ଅଟେ ?

ପଲିସୀ ପ୍ରାରମ୍ଭର ପୂର୍ବର 48 ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ରୋଗଗୁଡ଼ିକ ପୂର୍ବ-ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗ ରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଏ । ସେହି ଚର୍ଚ୍ଚ ଆଧାରରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ, ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଲଗାତର 48 ମାସ ପାଇଁ ବୀମା ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ପରେ ପୂର୍ବ-ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ବହିର୍ଭୂତ କରିବାର ଅନୁମତି ନାହିଁ ।

ନୂତନୀକରଣ ଯୋଗ୍ୟତା: ଯଦିଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପଲିସୀମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବର୍ଷର ଚୁକ୍ତି ଜୀବନ ରହିଥାଏ, ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଏକ ନୂଆ ପଲିସୀ ଜାରୀ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ, ସମସ୍ତ ପଲିସୀ ପାଇଁ ସାରା ଜୀବନ ପାଇଁ ନୂତନୀ କରଣ ଯୋଗ୍ୟତାକୁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଛି ।

ପୃଥକ ବିଶିଷ୍ଟତା

ଉପାଦରେ ନୂତନ ବିଶେଷତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ, ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ଉପାଦମାନଙ୍କରେ ଅଭିନବ ପରିବର୍ତ୍ତନ ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ମେଡିକେମ୍ ପଲିସୀ, ଯାହା 2000 ପୂର୍ବରୁ ସବୁଠୁ ଲୋକପ୍ରିୟ ଥିଲା, ଅନେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଇ ଗତି କରିଛି ଏବଂ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାରେ ନୂଆ ବିଶେଷ ବିଶିଷ୍ଟତାଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଡ଼ି ଦିଆଯାଇଛି । କେତେକ ବିଶେଷତାକୁ ମୂଳଭୂତ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ସହିତ ଯୋଗ କରାଯାଇଛି । ଏହି ବିଶେଷତାଗୁଡ଼ିକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ଓ ଉପାଦ ଉପାଦ ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଉପାଦ ପାଇଁ ସମାନ ରୂପେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇ ନ ପାରେ ।

i. ଉପ ସୀମା ଏବଂ ରୋଗ ବିଶେଷ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସୀମା

କେତେକ ଉପାଦରେ ରୋଗ ବିଶେଷ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସୀମା ଅଛି, ଉ.ସ୍ୱ. ମୋତିଆବିନ୍ଦୁ/କିଛି ଉପାଦରେ ବୀମା ରାଶି ସହ ସଂଯୁକ୍ତ କୋଠରୀ ଭଡ଼ା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଉପ ସୀମା ଅଛି, ଉ.ସ୍ୱ. ପ୍ରତି ଦିନର କୋଠରୀ ଭଡ଼ା ବୀମା ରାଶିର 1% ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବଂ ICU ଚାର୍ଜ ବୀମା ରାଶିର 2% ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ଯେହେତୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶୀର୍ଷକ ଯେପରି କି ICU ଚାର୍ଜ, OT ଚାର୍ଜ ଏବଂ ଏପରିକି ସର୍ଜନର ଶୁଳ୍କ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକୁ ଚୟନ କରାଯାଇଥିବା କୋଠରୀର ପ୍ରକାର ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଅଟେ, କୋଠରୀ ଭଡ଼ା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସୀମା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରକାର ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକୁ ଏବଂ ତେଣୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହସ୍ତିତାଲାଭକ୍ଷେତ୍ର ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

ii. ସହ-ଦେୟ (ସାଧାରଣତଃ କୋ-ପେ କୁହାଯାଏ)

ସହ-ଦେୟ (କୋ-ପେମେଣ୍ଟ) କୁ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଦ୍ୱାରା ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହଭାଗ କରିବାର ମୂଲ୍ୟ ରୂପେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଏ ଯାହା ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯେ ପଲିସୀଧାରକ/ବୀମିତ ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ଦାବୀ ରାଶିର ଏକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରତିଶତ ବହନ କରିବ । ଏହା ସର୍ବୋପରି ବୀମା ରାଶିକୁ କମ୍ କରେ ନାହିଁ ।

ସହ –ଦେୟ ହେଉଛି ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦାବୀର ଏକ ଅଂଶ ବୀମିତ ବହନ କରୁଥିବା ଅବଧାରଣା । ଉପ୍ଯାଦ ଆଧାରରେ ଏହା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ କିମ୍ବା ସ୍ୱୈଚ୍ଛିକ ହୋଇପାରେ । ସହ-ଦେୟ ଅନାବଶ୍ୟକ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ କୁ ଏଡେଇବା ପାଇଁ ବୀମିତ ମଧ୍ୟରେ କିଛି ଶୁଞ୍ଜଳା ଆଣିଥାଏ । ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରେ ଯେ ବୀମିତ ତାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ବିକଳ ଚୟନ କରିବାରେ ସାବଧାନୀ ରଖୁ ଏବଂ ଆତମ୍ଭରପୂର୍ଣ୍ଣ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକୁ ଏଡ଼ାଉ ।

ଯେତେବେଳେ ଏକ ବୀମିତ ଘଟଣା ଘଟେ, ଅନେକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀରେ ବୀମିତକୁ ବୀମିତ ହାନିର ଏକ ଅଂଶକୁ ଆବଣ୍ଡିତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହେ । ଉ.ସ୍ୱ. ଯଦି ବୀମିତ ହାନି INR 20000 ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସହ-ଦେୟ ରାଶି ପଲିସୀରେ 10% ହୋଇଥାଏ, ତେଣୁ ବୀମିତ INR 20000 ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

iii. କାଚଯୋଗ୍ୟ/ଏକ୍ସେପ୍ଟ

ଅଧ୍ୟାୟ 5 ରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିବା ଭଳି, 'କାଚଯୋଗ୍ୟ', ଯାହାକୁ 'ଏକ୍ସେପ୍ଟ' ବି କୁହାଯାଏ, ତାହା ଏକ ଖର୍ଚ୍ଚ-ଆବଣ୍ଡନ ପ୍ରାବଧାନ ଅଟେ । ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ଏହା ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯେ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପଲିସୀମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚକା ରାଶି ପାଇଁ ଏବଂ ତାଲୁରଖାନା ନଗଦ ପଲିସୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟକ ଦିନ/ଘଣ୍ଟା ପାଇଁ ଯାହା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ, ତାହା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦାୟୀ ରହିବ ନାହିଁ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାମାନଙ୍କରେ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଅର୍ଥ ରାଶି ହୋଇଥାଏ ଯାହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଦାବୀକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଆରମ୍ଭରେ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ, ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଯଦି ଏକ ପଲିସୀରେ କାଚଯୋଗ୍ୟ ଟ. 10,000 ହୋଇଥାଏ, ବୀମିତ ଦାବୀ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମିତ ହାନିରେ ପ୍ରଥମେ ଟ. 10,000 ବହନ କରେ । ଏହାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ, ଯଦି ଦାବୀଟି ଟ. 80,000 ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ, ବୀମିତ ପ୍ରଥମ ଟ.10,000 କୁ ବହନ କରେ ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଟ. 70,000 ପ୍ରଦାନ କରେ । ଏହା ବୀମା ରାଶିକୁ କମ୍ କରେ ନାହିଁ ।

ତାଲୁରଖାନା ନଗଦ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାଚଯୋଗ୍ୟ, ଏକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟକ ଦିନ/ଘଣ୍ଟା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ଯାହା ବୀମାକର୍ତ୍ତାଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଲାଭ ଦେୟ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଲାଗୁ ହେବ ।

ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଉଚିତ୍ ଓ କାଚଯୋଗ୍ୟଟି ପ୍ରତି ବର୍ଷ କିମ୍ବା ପ୍ରତି ଜୀବନ କିମ୍ବା ପ୍ରତି ଘଟଣା ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଏବଂ ଲାଗୁ କରିବାକୁ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଚଯୋଗ୍ୟ , ଏ ବିଷୟରେ, ବୀମିତକୁ ଠିକ୍ ସୂଚୀତ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

iv. ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି

କୌଣସି ଦାବୀ କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକାଂଶ ପଲିସୀରେ ସାଧାରଣତଃ ପଲିସୀ ଆରମ୍ଭ ଠାରୁ 30 ଦିନର ଏକ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ଅବଶ୍ୟ ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବା ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ପାଇଁ ଲାଗୁ ହେବ ନାହିଁ ।

v. ବିଶେଷ ରୋଗଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି

ଏହା ସେହିସବୁ ରୋଗ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଅଟେ ଯାହା ପାଇଁ ଚିକିତ୍ସାକୁ ବିଳମ୍ବିତ ଏବଂ ଯୋଜନାବଦ୍ଧ କରାଯାଇପାରେ । ଉପ୍ଯାଦ ଆଧାରରେ ଗୋଟିଏ/ଦୁଇ/ଚାରି ବର୍ଷର ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧିକୁ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ ଏହିସବୁ ରୋଗ ପାଇଁ ଏହି ଅବଧିର ସମାପ୍ତି ପରେ ହିଁ ଦାବୀସବୁକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ । ରୋଗମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ହେଉଛନ୍ତି ମୋତିଆ, ବିନ୍ଦୁ, ସୌମ୍ୟ ପ୍ରୋସ୍ଟେଟିକ୍ ହାଇପରଟ୍ରଫି, ଅତ୍ୟାତ୍ତ୍ୱ (ମେନୋହର୍ନିଆ) କିମ୍ବା ତନ୍ତୁପେଶୀ ଅର୍ଦ୍ଧୁଦ (ଫାଇବ୍ରୋମିଓମା) ପାଇଁ (ହିସ୍ପେରେକ୍ଲୋମି), ହାର୍ନିଆ, ହାଇଡ୍ରୋସିଲ, ଜଳଜାତ ଆନ୍ତରିକ ରୋଗ, ମଳଦ୍ୱାରରେ ନାତୀବ୍ରଣ (ଫିଷ୍ଟୁଲା), ଅର୍ଶ, ସାଇନୁସାଇଟିସ୍ ଏବଂ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବିକାର ଇତ୍ୟାଦି ।

vi. ଦିବସ ସେବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ପାଇଁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା

ପୂର୍ବରୁ ଆଲୋଚନା କରିଥିବା ଭଳି ଦିବସ ସେବା ବର୍ଗ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଚିକିତ୍ସା ବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରଗତି ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ/ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ସମାବେଶ ହେଉଛି ।

vii. ପ୍ରାକ୍ ପଲିସୀ ଯାଞ୍ଚ ଖର୍ଚ୍ଚ

ମେଡିକାଲ ଯାଞ୍ଚର ମୂଲ୍ୟକୁ ପୂର୍ବେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବହନ କରାଯାଉଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ମୂଲ୍ୟର ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ କରେ, ଯଦି ପ୍ରସ୍ତାବଟି ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପାଇଁ ସ୍ଵୀକୃତ ହୁଏ, ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ 50% ଠାରୁ 100% ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଦ୍ଵାରା ଶାସନାଦେଶ ଜାରୀ କରାଯାଇଛି ଯେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଯାଞ୍ଚ ଖର୍ଚ୍ଚର ଅନ୍ୟତମ 50% ବହନ କରିବ ।

viii. ଆଡ୍-ଅନ୍ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା

ଆଡ୍-ଅନ୍ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା କୁହାଯାଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ନୂଆ ଅତିରିକ୍ତ ସୁରକ୍ଷାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ହେଉଛି:

- ✓ ମାତୃତ୍ଵ ସୁରକ୍ଷା: ପୂର୍ବେ ଖୁଚୁରା ପଲିସୀରେ ମାତୃତ୍ଵକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉ ନ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି ଥାଇ, ଅଧିକାଂଶ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଏହାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି ।
- ✓ ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗ ସୁରକ୍ଷା: କିଛି ରୋଗ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଜୀବନ ସଂକଟାପନ୍ନ ସୂଚକ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ମହଙ୍ଗା ଚିକିତ୍ସା ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ଉତ୍ପାଦ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ବିକଳ ରୂପେ ଉପଲବ୍ଧ ।
- ✓ ବୀମା ରାଶିର ପୁନଃସ୍ଥାପନ: ଦାବୀର ପ୍ରଦାନ ପରେ, ବୀମା ରାଶି (ଯାହା ଏକ ଦାବୀର ପ୍ରଦାନରେ କମ୍ ହୋଇଥାଏ) କୁ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରି ମୂଳ ସୀମାକୁ ପୁନଃସ୍ଥାପନା କରାଯାଏ ।
- ✓ ଆୟୁଷ (AYUSH) ପାଇଁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା - ଆୟୁର୍ବେଦ-ଯୋଗ-ୟୁନାନୀ-ସିଦ୍ଧ-ହୋମିଓପାଥ: ପଲିସୀ ଆୟୁଷ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ହସ୍ପିଟାଲ ଖର୍ଚ୍ଚର କିଛି ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇପାରେ ।

ix. ବିଶେଷ ଅଧିକ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା

କିଛି କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ପାଦ ମୂଲ୍ୟ ଯୁକ୍ତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରନ୍ତି ଯାହାକୁ ନିମ୍ନରେ ସୂଚୀଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଲାଭଗୁଡ଼ିକ ପଲିସୀର ଅନୁସୂଚୀରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୁରକ୍ଷା ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୀମା ରାଶିର ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରେ, ଯାହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବୀମାରାଶି ଦ୍ଵାରା ସୀମିତ ।

- ✓ ବାହ୍ୟ ରୋଗୀ ସୁରକ୍ଷା: ଭାରତରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦମାନେ ସାଧାରଣତଃ କେବଳ ଆନ୍ତଃ-ରୋଗୀ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ କିଛି କମ୍ପାନୀ କେତେକ ଉଚ୍ଚ-ସମାପ୍ତି/ହାଇ-ଏଣ୍ଡ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବାହ୍ୟ-ରୋଗୀ ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ସୀମିତ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ।
- ✓ ଡାକ୍ତରଖାନା ନଗଦ:ଏହା ଏକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅବଧି ପାଇଁ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ପାଇଁ ନିଶ୍ଚିତ ରାଶିର ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ । ସାଧାରଣତଃ ଅବଧିକୁ 2/3 ଦିନର ପଲିସୀ କାଟଯୋଗ୍ୟକୁ ଛାଡ଼ି 7 ଦିନ ପାଇଁ ସ୍ଵୀକୃତି ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଏ ପ୍ରକାରେ, ଲାଭଟି ଆରମ୍ଭ ହେବ କେବଳ ଯଦି ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଅବଧି

କାଚଯୋଗ୍ୟ ଅବଧୂର ବାହାରେ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ହସ୍ତିତାଲାଳଜେଶନ୍ ଦାବୀର ଅତିରିକ୍ତ କିନ୍ତୁ ପଲିସୀର ସମଗ୍ର ବୀମା ରାଶି ସୀମାରେ ହୋଇଥାଏ କିମ୍ବା ଏକ ଅଲଗା ଉପ-ସୀମା ସହିତ ହୋଇପାରେ ।

- ✓ ଆରୋଗ୍ୟତା ଲାଭ: ଏକ ମୋଟା ରାଶି ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ଯଦି ରୋଗ ଏବଂ/କିମ୍ବା ଦୁର୍ଘଟଣା ଯୋଗୁଁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରହିବାର ମୋଟ ସମୟାବଧି 10 ଦିନଠାରୁ କମ୍ ହୋଇ ନ ଥାଏ ।
- ✓ ଡୋନର୍ ର ଖର୍ଚ୍ଚ: ପଲିସୀରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ବଡ଼ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟାରୋପଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଡୋନର୍ ପାଇଁ ହୋଇଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚର ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପାଇଁ ଏହି ପଲିସୀ ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ।
- ✓ ଆମ୍ବୁଲାନ୍ସର ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ: ବୀମିତ/ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ଵାରା ଆମ୍ବୁଲାନ୍ସ ପାଇଁ ହୋଇଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚସବୁକୁ ପଲିସୀର ଅନୁସୂଚୀରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କିଛି ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯାଇଥାଏ ।
- ✓ ସହାୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ: ହସ୍ତିତାଲାଳଜେଶନ୍ ର ସମୟାବଧି ରେ ବୀମିତ ରୋଗୀର ଯତ୍ନ ନେଉଥିବା ସମୟରେ ଖାଦ୍ୟ, ପରିବହନ ପାଇଁ ସହାୟକର ଖର୍ଚ୍ଚସବୁକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଏହା ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଟେ । ପଲିସୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ମୋଟା ରାଶି ଦେଇ କିମ୍ବା ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ, ପଲିସୀର ଅନୁସୂଚୀରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ।
- ✓ ପରିବାରର ପରିଭାଷା: କେତେକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଉତ୍ପାଦରେ ପରିବାରର ପରିଭାଷାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଛି । ପୂର୍ବେ, ପ୍ରାଥମିକ ବୀମିତ, ପତି/ପତ୍ନୀ, ଆଶ୍ରିତ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ କେତେକ ପଲିସୀ ଅଛି ଯେଉଁଠି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପିତାମାତା ଏବଂ ଶାଶୁ ଶଶୁରଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷାର ସ୍ଵୀକୃତି ଦିଆଯାଇପାରେ ।

x. ଚିକିତ୍ସା ପରାମର୍ଶକୁ ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳତା କିମ୍ବା ଚିକିତ୍ସା ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳତା

ଆରମ୍ଭରେ ପୂର୍ବ-ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗଗୁଡ଼ିକରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯାଉଥିଲା । ସେଭଳି ରୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ବହିର୍ଭୂତ କରି ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଛି ।

ମାନକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଉତ୍ପାଦ –ଆରୋଗ୍ୟ ସଂଜୀବନୀ: କୋଭିଡ୍-19 ମହାମାରୀର ପୃଷ୍ଠ ଭୂମିରେ, ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ସମସ୍ତ ବୀମା କମ୍ପାନୀଙ୍କୁ, ଆରୋଗ୍ୟ ସଂଜୀବନୀ ନାମକ ଏହାକୁ ବୁଝିବାରେ ସହଜ କରିବା ପାଇଁ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ ଭିନ୍ନତା ନ ଥିବା ଏକ ମାନକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଉତ୍ପାଦ ପ୍ରଚଳିତ କରିବାକୁ କହିଲା । ଅବଶ୍ୟ, ପ୍ରତ୍ୟେକ କମ୍ପାନୀର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନୀତି ଅନୁସାରେ ପ୍ରିମିୟମ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ । ଏହା ବଜାରରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାର ଉତ୍ତମ ପ୍ରବେଶକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଅଟେ । ସମସ୍ତ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଆରୋଗ୍ୟ ସଂଜୀବନୀ କୁହାଯାଉଥିବା ଏହି ଉତ୍ପାଦକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । [ଏହି ପଦକ୍ଷେପର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଥିଲା ଯେ ବଜାରରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉପଲବ୍ଧ ଥିଲା ଏବଂ ଗ୍ରାହକମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ତୁଳନା କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ନ ଥିଲେ, ଯାହା କାରଣରୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ଜାତ ହେଉଥିଲା ।]

ଆରୋଗ୍ୟ ସଂଜୀବନୀ ବୀମା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ଯୋଜନା ଉପଲବ୍ଧ ଅଛନ୍ତି:

- **ବୈୟକ୍ତିକ ଯୋଜନା:** ଏକ ଏକକ ପଲିସୀଧାରକ ଆରୋଗ୍ୟ ସଂଜୀବନୀ ଯୋଜନାର ଲାଭଗ୍ରହୀତା ହେବେ ।
- ପରିବାର ଫ୍ଲୋଟର୍ ଯୋଜନା: ପଲିସୀ ଧାରକର ବହୁଳ ପରିବାର ସଦସ୍ୟ ଆରୋଗ୍ୟ ସଂଜୀବନୀ ଯୋଜନାର ଲାଭଗ୍ରହୀତା ହେବେ ।
- ଏହି ଉତ୍ପାଦ କୋଠରୀ ଭଡ଼ା ଓ ICU ଚାର୍ଜ ଉପରେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵସୀମା (କ୍ୟାପିଟ୍) ସହିତ ଆସେ କିନ୍ତୁ ଏହା ଆଧୁନିକ ଦିବସ ଚିକିତ୍ସା ଏବଂ ସ୍ଵେଚ୍ଛା ସେଲ୍ ଥେରାପିକୁ ବି 50% କ୍ୟାପିଟ୍ ସହିତ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ।

D. ଟପ୍-ଅପ୍ ସୁରକ୍ଷା କିମ୍ବା ଉଚ୍ଚ କାଟଯୋଗ୍ୟ ବୀମା ଯୋଜନା

ଏକ ଟପ୍-ଅପ୍ ସୁରକ୍ଷାକୁ ଏକ ଉଚ୍ଚ କାଟଯୋଗ୍ୟ ପଲିସୀ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଟପ୍ –ଅପ୍ ପଲିସୀମାନେ, ଅଧିକ ବୀମା ରାଶି ପାଇଁ ଓ (ପ୍ରେସ୍ତୋଲ୍ କୁହାଯାଉଥିବା) ଏକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାଶିର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । ଏହି ପଲିସୀ ଏକ କମ୍ ବୀମା ରାଶିଥିବା ଏକ ମୂଳଭୂତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ଏବଂ ଏକ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରିମିୟମରେ ଆସିଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ସେମାନଙ୍କ ନିୟୁକ୍ତିଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅତିରିକ୍ତ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ (ପ୍ରେସ୍ତୋଲ୍ ରୂପେ ପ୍ରଥମ ପଲିସୀର ବୀମା ରାଶିକୁ ରଖି) ଏକ ଟପ୍-ଅପ୍ ସୁରକ୍ଷା ବିକଳ୍ପର ଚୟନ କରିପାରନ୍ତି ।

ଟପ୍-ଅପ୍ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ଦାବୀ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ହେବାକୁ, ଚିକିତ୍ସୀଙ୍କ ଖର୍ଚ୍ଚ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଚୟନିତ କାଟଯୋଗ୍ୟ (କିମ୍ବା ପ୍ରେସ୍ତୋଲ୍) ସ୍ତରଠାରୁ ଅଧିକ ହେବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ କାଟଯୋଗ୍ୟ ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟୟ ରାଶି ଅର୍ଥାତ୍ କାଟଯୋଗ୍ୟଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ତା' ନିୟୁକ୍ତିଦାତା ଦ୍ୱାରା ଟ. 3 ଲକ୍ଷ ବୀମା ରାଶି ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି । ସେ ଟ. ତିନି ଲକ୍ଷ ଉପରେ ଟ. 10 ଲକ୍ଷ ପାଇଁ ଏକ ଟପ୍-ଅପ୍ ପଲିସୀ ଚୟନ କରିପାରେ । ଯଦି ଏକମାତ୍ର ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ର ଖର୍ଚ୍ଚ ଟ. 5 ଲକ୍ଷ ହୋଇଥାଏ, ମୂଳଭୂତ ପଲିସୀ କେବଳ ଟ. ତିନି ଲକ୍ଷ ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବ । ଟ. ଦୁଇ ଲକ୍ଷର ଅବଶିଷ୍ଟ ରାଶିକୁ ଟପ୍-ଅପ୍ ପଲିସୀ ରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ ।

ଟପ୍-ଅପ୍ ପଲିସୀ ଗୁଡ଼ିକ ଶସ୍ତା ହୋଇଥାଏ କେବଳ ଏକମାତ୍ର ଟ. 10 ଲକ୍ଷ ପଲିସୀର ମୂଲ୍ୟ ଟ. ତିନି ଲକ୍ଷ ଉପରେ ଟ. 10 ଲକ୍ଷର ଟପ୍-ଅପ୍ ପଲିସୀ ଅପେକ୍ଷା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକ ହୋଇପାରେ ।

ଏହି ସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ବୈୟକ୍ତିକ ଆଧାରରେ ଓ ପରିବାର ଆଧାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ । ଟପ୍-ଅପ୍ ଯୋଜନାରେ କାଟଯୋଗ୍ୟ ରାଶିକୁ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟଣାରେ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅବଶ୍ୟ କିଛି ଟପ୍-ଅପ୍ ଯୋଜନା ଯେଉଁମାନେ ପଲିସୀ ଅବଧିରେ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଗୁଡ଼ିକର ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳା ପରେ କାଟଯୋଗ୍ୟକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବାର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଅନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଭାରତୀୟ ବଜାରରେ ରାଶିକୃତ ଆଧାରିତ ଉଚ୍ଚ କାଟଯୋଗ୍ୟ ଯୋଜନା କିମ୍ବା ସୁପର ଟପ୍-ଅପ୍ ବୀମାସୁରକ୍ଷା କୁହାଯାଏ । ଏକ ଉଚ୍ଚ (ସୁପର) ଟପ୍-ଅପ୍ ଯୋଜନା କାଟଯୋଗ୍ୟ ରାଶିର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ସମସ୍ତ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ବିଲ୍ ର ସର୍ବମୋଟ ରାଶିକୁ (ସୁପର ଟପ୍-ଅପ୍ ଯୋଜନା ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ଅର୍ଥାତ୍, କାଟଯୋଗ୍ୟକୁ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷର ମୋଟ ଦାବୀ ଉପରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁକରି, ଯଦି ଥରେ କାଟଯୋଗ୍ୟକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା, ଯୋଜନାଟି ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ସକ୍ରିୟ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ।

E. ବରିଷ୍ଠ (ଜ୍ୟେଷ୍ଠ) ନାଗରିକ ପଲିସୀ

ଏହି ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକର ଡିଜାଇନ ବରିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ କରାଯାଏ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୟସ (ଅର୍ଥାତ୍ 60 ବର୍ଷ ବୟସରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ) ପରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯାଇଥାଏ । ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଓ ଅପବର୍ଜନର ସଂରଚନା ଅଧିକାଂଶତଃ ଏକ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଭଳି ହୋଇଥାଏ ।

ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଓ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାରେ ଆୟୁ ସମ୍ପର୍କୀୟ ରୋଗଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ପ୍ରବେଶ ବୟସ ମୁଖ୍ୟତଃ 60 ବର୍ଷ ପରେ ଏବଂ ନୂତନୀକରଣ ସାରା ଜୀବନ ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ । ବୀମା ରାଶି ଟ. 50,000 ଠାରୁ ଟ. 5,00,000 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥାଏ । କିଛି ରୋଗ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧିରେ ଭିନ୍ନତା ଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ: ମୋତିଆ ବିନ୍ଦୁ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଇଁ 1 ବର୍ଷର ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି ହୋଇପାରେ ଏବଂ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଇଁ 2 ବର୍ଷର ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରନ୍ତି ।

ଉଦାହରଣ: ସାଇନୋସାଇଟିସ୍ କେତେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଆସେ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ କେତେକ ଏହାକୁ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରନ୍ତି ।

କେତେକ ପଲିସୀରେ ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି କିମ୍ବା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସୀମା (କ୍ୟାପିଙ୍ଗ୍) ରହିଥାଏ । ପୂର୍ବ- ପରବର୍ତ୍ତୀ ଡାକ୍ତରଖାନା ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ଦାବୀ କିମ୍ବା ଏକ ଉପ-ସୀମା, ଯେଉଁଠା ବି ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ, ତାହାର କିଛି ପ୍ରତିଶତ ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । କେତେକ ପଲିସୀରେ ସେମାନେ ପାରମ୍ପରିକ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୋଜନା ଯେପରି କି 30/60 ଦିନ କିମ୍ବା 60/90 ଦିନର ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟାବଧି ମଧ୍ୟରେ ଆସୁଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚ, ଏହାର ପାଳନ ହୁଏ ।

ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଶାସନାଦେଶ ଜାରୀ କରିଛି ଯେ ସମସ୍ତ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ TPAମାନେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ନାଗରିକମାନଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦାବୀ ଓ ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକର ଧ୍ୟାନ ରଖିବା ପାଇଁ ଏକ ଅଲଗା ଚ୍ୟାନେଲ୍ ସ୍ଥାପିତ କରିବେ ।

F. ନିଶ୍ଚିତ ଲାଭ ସୁରକ୍ଷା – ଡାକ୍ତରଖାନା ନଗଦ, ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗ

ଏହି ସୁରକ୍ଷା ଅନ୍ତର୍ଗତ, ନାନିତ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ରାଶି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ ଦାବୀ ରାଶିରୂପେ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ (ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ) ରାଶି ଦିଆଯାଏ । ଏହି ଉତ୍ପାଦରେ, ENT, ଚକ୍ଷୁ ବିଜ୍ଞାନ (ଅଫଥାଲୋଲୋଜି), ପ୍ରସୂତି ବିଜ୍ଞାନ (ଓବ୍‌ଟେଟ୍ରିକ୍ସ) ଏବେ ପ୍ରସୂତି ଶାସ୍ତ୍ର (ଗାଇନାକୋଲୋଜି), ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ଅନୁଭାଗ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସାଧାରଣ ରୂପେ ହେଉଥିବା ଚିକିତ୍ସାଗୁଡ଼ିକ ସୁଟାଭୁକ୍ତ ।

ଏହିସବୁ ପଲିସୀ ସରଳ ଯେହେତୁ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ର ପ୍ରମାଣ ଏବଂ ଏହି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ରୋଗର ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ହିଁ ଦାବୀ ପ୍ରୋସେସ୍ କରିବାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ । କେତେକ ଉତ୍ପାଦ ନିଶ୍ଚିତ ଲାଭ ସୁରକ୍ଷା ସହିତ ଏକ ଦୈନିକ ନଗଦ ଲାଭର ପ୍ୟାକେଜ୍ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ସେହି ସର୍ଜରୀ/ ଚିକିତ୍ସା ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନ ପଲିସୀରେ ନାନିତ ସୂଚୀରେ ନାହିଁ, ସେସବୁ ପାଇଁ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାର ପ୍ରାବଧାନ ରହିଛି । ପଲିସୀ ଅବଧିରେ ବିଭିନ୍ନ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ବହୁବିଧ ଦାବୀ ବି ସମ୍ଭବ ଅଟେ । ଅବଶ୍ୟ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ଅକ୍ତିମରୂପେ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଚୟନିତ ବୀମା ରାଶି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ହୋଇଥାଏ ।

କେତେଗୁଡ଼ିଏ ନିଶ୍ଚିତ ଲାଭ ବୀମା ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି:

- ✓ ଡାକ୍ତରଖାନା ଦୈନିକ ନଗଦ ବୀମା ଯୋଜନା
- ✓ ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗ ବୀମା ଯୋଜନା

1. ଡାକ୍ତରଖାନା ଦୈନିକ ନଗଦ ପଲିସୀ

a) ପ୍ରତି ଦିନ ରାଶି ସୀମା

ଡାକ୍ତରଖାନା ନଗଦ ବୀମାସୁରକ୍ଷା ହସ୍ତିଚାଲାଜଜେଶନ୍ ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ପାଇଁ ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରେ । ପ୍ରତି ଦିନ ନଗଦ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା (ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ) ପ୍ରତି ଦିନ ଟ. 1500 ଠାରୁ ପ୍ରତିଦିନ ଟ. 5000 କିମ୍ବା ଅଧିକ ବି ହୋଇପାରେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଗ ତଥା ପଲିସୀ, ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ଏକ ବାର୍ଷିକ ପଲିସୀ ହୋଇଥାଏ, ତାର ଅବଧି ପାଇଁ ଦୈନିକ ନଗଦ ପେ-ଆଉଟ୍ ଉପରେ ଏକ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସୀମା ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

b) ରାଶି ପ୍ରଦାନ ଦିନଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା

ଏହି ପଲିସୀରେ, ସ୍ୱୀକୃତ ଦୈନିକ ନଗଦ ଦିନ ସଂଖ୍ୟାକୁ ରୋଗ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରାଯାଏ ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଚିକିତ୍ସା ନିଆଯାଉଛି । ଚିକିତ୍ସାସବୁର ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଇଁ ନିବାସର ସମୟାବଧିକୁ ବିନିୟମିତ କରାଯାଇଛି ଯାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକାରର ପ୍ରକ୍ରିୟା/ରୋଗ ପାଇଁ ସ୍ୱୀକୃତ ଦୈନିକ ନଗଦ ଲାଭକୁ ସୀମିତ କରିଥାଏ ।

c) ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବୀମା ସୁରକ୍ଷା କିମ୍ବା ଆର୍-ଅନ୍ ସୁରକ୍ଷା

କିଛି ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପଲିସୀ ରୂପେ ଡାକ୍ତରଖାନା ଦୈନିକ ନଗଦ ପଲିସୀ ଉପଲକ୍ଷ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ କି, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହା ଏକ ନିୟମିତ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ପଲିସୀର ଏକ ଆର୍-ଅନ୍ ସୁରକ୍ଷା ଅଟେ । ଏହି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ବୀମିତକୁ ଆକସ୍ମିକ ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେହେତୁ ପେ-ଆଉଟ୍ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ରାଶି ଅଟେ ଏବଂ ଚିକିତ୍ସାର ବାସ୍ତବ ମୂଲ୍ୟ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ନୁହେଁ । ଏହା ଏକ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ଆଧାରିତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରାପ୍ତ କୌଣସି ସୁରକ୍ଷା ପେ-ଆଉଟ୍ ମଧ୍ୟ କରାଯାଏ ।

d) ଅନୁପୂରକ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା

ଏହି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଏକ ନିୟମିତ ଡାକ୍ତରଖାନା ଖର୍ଚ୍ଚ ପଲିସୀର ପୂରକ ହୋଇପାରେ ଯେହେତୁ ଏହା କମ୍ ପ୍ରିମିୟମ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଆକସ୍ମିକ ବ୍ୟୟ ପାଇଁ ଏବଂ ଅପବର୍ଜନ, ସହ-ଦେୟ ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦେୟ ହେଉ ନ ଥିବା ବ୍ୟୟ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରେ ।

e) ସୁରକ୍ଷାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲାଭ

ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ, ଏହି ଯୋଜନାର ଅନେକ ଲାଭ ଅଛି ଯେହେତୁ ଏକ ଗ୍ରାହକକୁ ଏହା ବୁଝାଇବା ସହଜ ଅଟେ ଏବଂ ସହଜରେ ବିକ୍ରି କରାଯାଇପାରେ । ଏହା ମେଡିକାଲ ବ୍ୟୟସ୍ମୃତିକୁ କମ୍ କରିଥାଏ ଯେହେତୁ ହସ୍ତିଚାଲାଜଜେଶନ୍ ର ଅବଧି ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ବାସ୍ତବ ଖର୍ଚ୍ଚ ଯାହା ବି ହୋଇ ଥାଉ ନା କାହିଁକି । ଆହୁରି, ସେଭଳି ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ସ୍ୱୀକୃତି ଏବଂ ଦାବୀ ସମାଧାନ ବାସ୍ତବରେ ସରଳ ।

2. ସଙ୍କଟମୟ/ଗମ୍ଭୀର ରୋଗ ପଲିସୀ

ଚିକିତ୍ସା ବିଜ୍ଞାନର ଅଗ୍ରଗତି ସହିତ, ଲୋକମାନେ କେତେକ ବଡ଼ ବଡ଼ ରୋଗ ଯେପରିକି କ୍ୟାନସର, ସ୍ତୋକ୍ ଓ ହୃଦୟାତ ଇତ୍ୟାଦିରୁ ବଞ୍ଚି ପାରୁଛନ୍ତି, ଯାହାସବୁ ପୂର୍ବକାଳରେ ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଅବଶ୍ୟ ଏକ ବଡ଼ ରୋଗରୁ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ତଥା ଚିକିତ୍ସା ପରେ ଜୀବିତ ରହିବା ପାଇଁ ଅତ୍ୟଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥାଏ । ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆର୍ଥିକ ସୁରକ୍ଷାକୁ ସଂକଟାପନ୍ନ କରିଥାଏ । ସେଭଳି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ମୂଳଭୂତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ ସମସ୍ତ ମେଡିକାଲ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇ ନ ପାରେ ।

କରିବାର ସଙ୍କଟମୟ/ଗମ୍ଭୀର ରୋଗ ପଲିସୀରେ କୌଣସି ନାମିତ ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗର ଡାଏଗ୍ନୋସିସ୍ ଉପରେ ହିଁ ଏକ ମୋଟା ରାଶି ପ୍ରଦାନର ପ୍ରାବଧାନ ରହିଥାଏ । ବଡ଼ ଖର୍ଚ୍ଚ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦେବାପାଇଁ ବୀମା ରାଶି ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ।

ଭାରତରେ, ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗ (CI) ଲାଭଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ରୂପେ ସାଧାରଣଭାବେ ଜୀବନ ବୀମା କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିକ୍ରି କରାଯାଏ ଯେହେତୁ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜୀବନ ପଲିସୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ରାଜତର୍କ ଏବଂ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ – ଡିରାକ୍ରିଡ୍ CI ଲାଭ ଯୋଜନା ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର CI ଲାଭ ଯୋଜନା । ଭ୍ରମକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ, ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ମାନକୀକରଣ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅନ୍ତର୍ଗତ 22 ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଧାରଣ ଗମ୍ଭୀର ରୋଗଗୁଡ଼ିକର ପରିଭାଷାକୁ ମାନକୀକୃତ କରାଯାଇଛି ।

ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ଗମ୍ଭୀର ରୋଗଗୁଡ଼ିକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ଉତ୍ପାଦମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ଏକ ଗମ୍ଭୀର/ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗର ଚିହ୍ନଟ ହେବାରେ ସାଧାରଣତଃ ବୀମା ରାଶି 100% ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପଲିସୀ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ରୋଗର ତୀବ୍ରତା ଆଧାରରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ବୀମା ରାଶିର 25% ଠାରୁ 100% ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।

ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ କୌଣସି ଲାଭ ପ୍ରଦାନ ଯୋଗ୍ୟ ହେବା ପାଇଁ ପଲିସୀର ପ୍ରାରମ୍ଭଠାରୁ 90 ଦିନର ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି ଏବଂ ରୋଗର ଚିହ୍ନଟ ପରେ 30 ଦିନର ଜୀବିତ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଅଛି । ବିଶେଷରୂପେ 45 ବର୍ଷରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ବୟସର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ କଠିନ ତାଲୁରୀ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଥରେ କୌଣସି ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ, ପଲିସୀର ସମାପ୍ତି ହୋଇଯାଏ । ଏହି ପଲିସୀକୁ ସମୁଦ୍ଧମାନଙ୍କୁ ବିଶେଷ ରୂପେ କର୍ପୋରେଟ୍ ମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପଲିସୀସବୁ ନେଇଥାନ୍ତି ।

ରୋଗ ବିଶେଷ ଉତ୍ପାଦ - କରୋନା କବଚ

ଜୁନ 2020 ରେ, ଯେତେବେଳେ ଦେଶ କରୋନା ଭାଇରସ୍ ସଂକ୍ରମଣ (କୋଭିଡ୍-19) ର ଅନେକ ପ୍ରକରଣର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିଲା, ବଜାର କୋଭିଡ୍-19 ପୋଜିଟିଭ୍ ର ଚିହ୍ନଟ ଉପରେ ଏକ ମୋଟା ରାଶିଦେଇ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଅନେକ ଲାଭ ଆଧାରିତ ଉତ୍ପାଦର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଦେଖିଲା । ପରେ ପରେ କେତେକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ଆଧାରିତ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କଲେ । ଅବଶ୍ୟ, ଅନେକ ଉପଭୋଗ୍ୟ ବସ୍ତୁ ଯେପରି କି PPE କିଟ୍, ଅକ୍ସିଜେନ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଏବଂ ଷ୍ଟାଲିନଗାଇନ୍ ଖର୍ଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକ ଥିଲା ଯାହାଉପରେ ଏହିସବୁ ଉତ୍ପାଦରେ ସୁରକ୍ଷା ନ ଥିଲା ।

ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. କରୋନା କବଚ ଏବଂ କରୋନା ରକ୍ଷକ କୁହାଯାଉ ଥିବା ଦୁଇଟି ମାନକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ ସହିତ ଆସିଲା (ଜୀବନ ବୀମା ବିଭାଗ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଲଗା ରୂପେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି) । ଯେତେବେଳେ ଏକ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ-ଆଧାରିତ ମାନକ କୋଭିଡ୍-19 ଉତ୍ପାଦ ରୂପେ କରୋନା କବଚକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସାଧାରଣ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ, ଲାଭ –ଆଧାରିତ ଉତ୍ପାଦ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା କରୋନା ରକ୍ଷକ ସମସ୍ତ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଇଁ ବୈକଳ୍ପିକ ଅଟେ । ଉଭୟ ଉତ୍ପାଦରେ 15 ଦିନର ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି ରହିଥାଏ ।

କରୋନା ରକ୍ଷକ ହେଉଛି ଏକ ମାନକ ଲାଭ ଆଧାରିତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଯାହାକୁ କୋଭିଡ୍-19 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ 72 ଘଣ୍ଟାର ସର୍ବନିମ୍ନ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଅବଧି ପାଇଁ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି, ସେହି ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଏକ ମୋଟା ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରିବାପାଇଁ ଡିଜାଇନ କରାଯାଇଛି । ଯୋଜନାଟି 18 ବର୍ଷ ଓ 65 ବର୍ଷ ବୟସ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବୈୟକ୍ତିକ ଆଧାରରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ, ଯାହା ଗୋଟିଏ-ସମୟ ଲାଭ ପଲିସୀରୂପେ 3.5 ମାସ, 6.5 ମାସ ଏବଂ 9.5 ମାସର ବିଭିନ୍ନ ପଲିସୀ ଅବଧି ସହିତ ଥାଏ ଏବଂ ଲାଭର ପ୍ରଦାନ କରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଯାଏ । କରୋନା ରକ୍ଷକ ଟ. 50,000 ଠାରୁ ଟ. 2.5 ଲକ୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟରେ, 50,000ର ଗୁଣକରେ, ବୀମା

ରାଶି ବିକଳ ପ୍ରଦାନ କରେ । ପଲିସୀଟି ପ୍ରଦାନ କରେ (i) ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବୀମା ରାଶି ଲାଭ,(ii) ମିତବ୍ୟୟୀ ପ୍ରିମିୟମ, (iii) ଦାବୀର ଏକ ମୋଟା ରାଶି, (iv)15 ଦିନର ଏକ ଅଳ୍ପ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି ଏବଂ(v) କର ଲାଭ ।

କରୋନା କବଚ କ୍ରମ 2020 ରେ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଦ୍ୱାରା ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅନୁସାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ:

1. ଏକ ସରକାରୀ ପ୍ରାଧିକୃତ ଡାଇଗ୍ନୋଷ୍ଟିକ୍ କେନ୍ଦ୍ରରେ କୋଭିଡ୍-19 ର ପୋଜିଟିଭ ଚିହ୍ନିତ ହେବାରେ କୋଭିଡ୍-19 ର ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ହୋଇଥିବା ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଖର୍ଚ୍ଚ ଯେଉଁଥିରେ ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ: (24 ଘଣ୍ଟାର ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ଅବଧି ପାଇଁ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଉପରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ସବୁ ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତି ।)
 - a. ଡାକ୍ତରଖାନା/ନର୍ସିଂ ହୋମ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କୋଠରୀ, ବୋର୍ଡିଂ, ନର୍ସିଂ ଖର୍ଚ୍ଚ ।
 - b. ସର୍ଜନ, ଏନେସ୍ଥେସିଷ୍ଟ, ମେଡିକାଲ ପ୍ରାକ୍ଟିଶନର, ପରାମର୍ଶଦାତା, ବିଶେଷଜ୍ଞ ଶୁଳ୍କ
 - c. ଏନେସ୍ଥେସିଆ, ରକ୍ତ, ଅମ୍ଳଜାନ, ଅପରେଶନ ଥିଏଟର ଚାର୍ଜ, ସର୍ଜିକାଲ ଉପକରଣ, ଭେନଟିଲେଟର୍ ଚାର୍ଜ, ଔଷଧ ଏବଂ ଡ୍ରଗ୍ସ, ଡାଇଗ୍ନୋଷ୍ଟିକ୍, ଡାଇଗ୍ନୋଷ୍ଟିକ୍ ଇମେଜିଙ୍ଗ୍ ପଦ୍ଧତି, PPE କିଟ୍, ଗ୍ଲୋଭସ୍, ମାସ୍କ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ସେଭଳି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ବ୍ୟୟ
 - d. ଗହନ ସେବା ୟୁନିଟ୍ (ICU) /ଗହନ ହୃଦୀୟ ସେବା ୟୁନିଟ୍ (ICCU) ଖର୍ଚ୍ଚ ।
 - e. ପ୍ରତି ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ରେ ସର୍ବାଧିକ ଟ. 2000/-ଅନ୍ତର୍ଗତ ସଡ଼କ ଆୟୁଲାନ୍ସ ଉପରେ ହୋଇଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ।
2. ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ (ବ୍ୟାପକ ନୁହେଁ) ଅଧୀନରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟଣା ପାଇଁ ସର୍ବାଧିକ 14 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘରେ ଚିକିତ୍ସା ଲାଭ କରିବା ପାଇଁ ଗୃହ ଯତ୍ନ ଚିକିତ୍ସା ଖର୍ଚ୍ଚ:
 - a. ମେଡିକାଲ ପ୍ରାକ୍ଟିଶନର ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଘରେ ଚିକିତ୍ସା ନେବାକୁ ଉପଦେଶ ଦିଏ ।
 - b. ଦିଆଯାଇଥିବା ଚିକିତ୍ସାର ରେକର୍ଡକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ପାଇଁ ଏକ ମେଡିକାଲ ପ୍ରାକ୍ଟିଶନର ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଅବସ୍ଥାର ନିରନ୍ତର ନିରୀକ୍ଷଣ ହୁଏ ।
3. ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ ଯଦି ଚିକିତ୍ସା ମେଡିକାଲ ପ୍ରାକ୍ଟିଶନର ଦ୍ୱାରା ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଏ ଏବଂ କୋଭିଡ୍ ର ଚିକିତ୍ସା ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ,
 - a. ଘରେ କିମ୍ବା ଡାଇଗ୍ନୋଷ୍ଟିକ୍ କେନ୍ଦ୍ରରେ କରାଯାଇଥିବା ଡାଇଗ୍ନୋଷ୍ଟିକ୍ ପରୀକ୍ଷଣ
 - b. ଲିଖିତ ରୂପେ ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇଥିବା ଔଷଧ
 - c. ମେଡିକାଲ ପ୍ରାକ୍ଟିଶନର କ୍ ପରାମର୍ଶ ଚାର୍ଜ
 - d. ମେଡିକାଲ କର୍ମଚାରୀ ସମ୍ପନ୍ନ ନର୍ସିଂ ଚାର୍ଜ
 - e. ଔଷଧର ଇଣ୍ଟଭେନସ୍ ଏଡମିନିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ମେଡିକାଲ ପ୍ରକ୍ରିୟା
 - f. ପଲ୍ଡ ଅକ୍ସିଜନ, ଅକ୍ସିଜେନ ସିଲିଣ୍ଡର ଏବଂ ନେବୁଲାଇଜର ର ମୂଲ୍ୟ

ଅତିରିକ୍ତ ସୁରକ୍ଷା - ଡାକ୍ତରଖାନା ଦୈନିକ ନଗଦ: ଏହି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଦାବୀ ପରେ କେଉଁଠି ର ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ 24 ଘଣ୍ଟାର ନିରନ୍ତର ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପ୍ରତି ଦିନ ବୀମା ରାଶିର 0.5 % ପ୍ରଦାନ କରିବ ।

ମାନକ ରୋଗବାହକ (ଭେକ୍ଟର) ଜନିତ ରୋଗ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀ:

ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଏହାର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ତାରିଖ 3 ଫେବୃୟାରୀ 2021 ମାଧ୍ୟମରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛି ଯେ ରୋଗବାହକ (ଭେକ୍ଟର) ଜନିତ ରୋଗ ଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ମାନକ ଉପାଦାନମାନେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବେ:

1. ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଲାଭ: ନିମ୍ନଲିଖିତ ରୋଗବାହକ ଜନିତ ରୋଗ (ଗୁଡ଼ିକ) ମଧ୍ୟରୁ କାହାର ବି ପୋଜିଟିଭ୍ ଚିହ୍ନଟ, ଯାହା 72 ଘଣ୍ଟାର ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଅବଧି ପାଇଁ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଆବଶ୍ୟକ କରେ, ତା' ଉପରେ ବୀମା ରାଶିର 100% ସମାନର ଏକ ମୋଟା ରାଶି ଦେୟ ହେବ ।

- a) ଡେଙ୍ଗୁ ଜ୍ୱର
- b) ମ୍ୟାଲେରିଆ
- c) ଫାଇଲେରିଆ (ଲିମ୍ଫାଟିକ୍ ଫାଇଲେରିଆସିସ୍)
- d) କାଳାଜ୍ୱର
- e) ଚିକ୍ୱନଗୁନିଆଁ
- f) ଜାପାନୀ ଏନ୍ସିଫାଲୋଟିସ୍
- g) ଜାଇକା ଭାଇରସ୍

2. **ଡାଇସୋସିସ୍ କଭର୍:** ପଲିସୀ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ସୁରକ୍ଷା ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଥମ ଥର କୌଣସି ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ଭେକ୍ଟର ଜନିତ ରୋଗର (ପ୍ରୟୋଗଶାଳା ପରୀକ୍ଷଣ ଓ ମେଡିକାଲ ପ୍ରାକ୍ଟିଶନର୍ ଦ୍ୱାରା ପୁଷ୍ଟି କରାଯାଇଥିବା ଜିରୋଆରେ) ପୋଜିଟିଭ୍ ଡାଇସୋସିସ୍ ଉପରେ ବୀମା ରାଶିର 2% ଦେୟ ହେବ । ପଲିସୀ ବର୍ଷରେ କେବଳ ଥରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଗ ପାଇଁ “ଡାଇସୋସିସ୍ କଭର୍” ଅନ୍ତର୍ଗତ ପଲିସୀଧାରକ ରାଶି ପାଇ ପାରିବ ।

G. କମ୍ପୋ-ଉପାଦ

ହେଲୁ ପ୍ଲସ୍ ଲାଇଫ୍ କମ୍ପୋ ଉପାଦାନମାନେ ଏକ ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀର ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ଅଣ-ଜୀବନ ଏବଂ/କିମ୍ବା ଅନାଶ୍ରିତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ସମ୍ମିଶ୍ରଣକୁ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ।

ଉପାଦାନକୁ ଉଭୟ ବୈୟକ୍ତିକ ବୀମା ପଲିସୀ ରୂପେ ଏବଂ ସମୂହ ବୀମା ଆଧାରରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ । ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଫ୍ଲୋଟର୍ ପଲିସୀ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ, ବିଶୁଦ୍ଧ ମିଆଦି ଜୀବନ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାକୁ ଉପାର୍ଜନ କରୁଥିବା ପରିବାର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣକର ଜୀବନ ଉପରେ ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଇଥାଏ ଯିଏ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ଏବଂ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ମାନଦଣ୍ଡ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ ଉପରେ ପ୍ରସ୍ତାବକ ବି ହୋଇଥାଏ ।

ପ୍ୟାକେଜ୍ ପଲିସୀ

ପ୍ୟାକେଜ୍ କିମ୍ବା ଅମ୍ବେଲା କଭର୍, କେବଳ ଏକମାତ୍ର ଦସ୍ତାବିଜ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ସୁରକ୍ଷାମାନଙ୍କ ଏକ ସମ୍ମିଶ୍ରଣକୁ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ ପ୍ୟାକେଜ୍ ପଲିସୀର ଉଦାହରଣରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗ ସୁରକ୍ଷା ଲାଭସବୁକୁ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପଲିସୀ ଓ ଏପରିକି ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଏବଂ ତାହାରଖାନା ଦୈନିକ ନଗଦ ଲାଭସବୁକୁ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ମିଶ୍ରିତ କରିବା ।

ଯାତ୍ରା ବୀମା:

ଯାତ୍ରା ବୀମା ପଲିସୀକୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ୟାକେଜ୍ ପଲିସୀ ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ଯାହା ନା କେବଳ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ/ବିକଳାଙ୍ଗତା ଲାଭ ସହିତ ରୋଗ/ଦୁର୍ଘଟଣା କାରଣରୁ ହୋଇଥିବା ମେଡିକାଲ ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ଟେକ୍ ଇନ୍ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟାଗେଜ୍ ର ହାନି କିମ୍ବା ପହଞ୍ଚିବାରେ ବିଳମ୍ବ, ପାସପୋର୍ଟ ଓ ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକର ହାନି, ସମ୍ପତ୍ତି/ରୂପେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କ୍ଷତି ପାଇଁ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଦାୟିତ୍ୱ ଭଳି ବୀମା ସୁରକ୍ଷା, ଯାତ୍ରା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପାରମ୍ପରିକ ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଯାତ୍ରାର ରକ୍ତକରଣ ଏବଂ ଏପରିକି ଅପହରଣ ସୁରକ୍ଷାକୁ ମଧ୍ୟ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ । (ଯାତ୍ରା ବୀମାର ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ପରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।)

H. ଗରିବ ଶ୍ରେଣୀ ପାଇଁ ସୁସ୍ଥ ବୀମା ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା

ସୁସ୍ଥ ବୀମା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକର ଡିଜାଇନ୍ ବିଶେଷରୂପେ ଗ୍ରାମୀଣ ଓ ଅନୌପଚାରିକ କ୍ଷେତ୍ରଠାରୁ ଆସୁଥିବା ଅଳ୍ପ ଆୟ ବିଶିଷ୍ଟ ଲୋକମାନଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି କରାଯାଏ । ଏହା ଏକ ଶସ୍ତା ପ୍ରିମିୟମ ଓ ଲାଭ ପ୍ୟାକେଜ୍ ଥିବା ଏକ କମ୍ ମୂଲ୍ୟର ଉତ୍ପାଦ ହୋଇଥାଏ । ସୁସ୍ଥ ବୀମା ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ. ସୁସ୍ଥ ବୀମା ବିନିୟମନ, 2005 ଦ୍ୱାରା ସଂଚାଳିତ ହୁଏ ।

ସେହି ସୁରକ୍ଷାସବୁକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ବିଭିନ୍ନ ସମୁଦାୟ ସଂଗଠନ କିମ୍ବା ଅଣ-ସରକାରୀ ସଂଗଠନ (NGO) ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସମୂହ ଆଧାରରେ ନିଆଯାଇଥାଏ ।

ସମାଜର ଗରିବ ଶ୍ରେଣୀର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ PSU ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦୁଇଟି ପଲିସୀ ବିଶେଷ କରାଯାଇ ଥିବା ଦୁଇଟି ପଲିସୀ ହେଉଛି ଜନ ଆରୋଗ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ ଏବଂ ବ୍ୟାପକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଯୋଜନା । ବେସରକାରୀ କ୍ଷେତ୍ର ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବର୍ଗଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ଅଭିନବ ସୁସ୍ଥ ବୀମା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉତ୍ପାଦ ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି ଯେପରି କି ବୀମା କବଚ ଯୋଜନା, ଗ୍ରାମୀଣ ଜୀବନ ରକ୍ଷା ଯୋଜନା, ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ –ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ତାଲିକା ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଖେତ୍ରଭିତ୍ତିରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇ ପାରିବ ।

I. ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଯୋଜନା

ସରକାର ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଯୋଜନା ପ୍ରାରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଅଟନ୍ତି । ଏହା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ରେଖା ନିମ୍ନର (BPL) ପରିବାରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଯୋଜନା ଯୋଗାଇବାକୁ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ସାହଚର୍ଯ୍ୟରେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଯୋଜନା (RSBY) ଲାଗୁ କରିଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ RSBY କେବଳ ଟ.30,000 ର ବୀମା ରାଶି ପ୍ରଦାନ କଲା ଯାହାକୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ସର୍ଜରୀ/ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଖର୍ଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକର ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ବୋଲି ବିଚାର କରାଗଲା ନାହିଁ ।

J. ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଜନ ଆରୋଗ୍ୟ ଯୋଜନା

RSBY ର ନ୍ୟୁନତାସବୁକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ, ଜାତୀୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ନୀତି, 2017 ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ସୁପାରିଶ ଅନୁସାରେ, ଭାରତୀୟ ସରକାର, ସାର୍ବଭୌମ (ବ୍ୟାପକ) ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା (UHC) ର ସ୍ୱପ୍ନକୁ ସାକାର କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଫ୍ଲଗଶିପ ଯୋଜନା ରୂପେ 2017 ରେ 'ଆୟୁଷ୍ମାନ ଭାରତ ଯୋଜନା' ଆରମ୍ଭ କଲେ । ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଜନ ଆରୋଗ୍ୟ ଯୋଜନା (PMJAY) ରୂପେ ମଧ୍ୟ ପରିଚିତ ଆୟୁଷ୍ମାନ ଭାରତ ଟ. 5,00,000 ର ବୀମା ରାଶି ସହିତ ଆସିଲା ।

ଏହା ସେହି ସମୟରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଯୋଜନା (RSBY) କୁ ସମ୍ମିଳିତ କଲା PM-JAY ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଧି ପ୍ରାପ୍ତ ଅଟେ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟାଦ୍ୱୟନର ମୂଲ୍ୟକୁ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆବଣ୍ଟିତ କରାଯାଏ ।

K. ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ସୁରକ୍ଷା ବୀମା ଯୋଜନା

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ମୃତ୍ୟୁ ଓ ବିକଳାଙ୍ଗତା ସୁରକ୍ଷାକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରୁଥିବା ଏବେ ଏବେ ଘୋଷିତ PMSBY ର ବିଶେଷତାଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନ ଭଳି ଅଟନ୍ତି:

ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ବ୍ୟାପକତା: ସହଭାଗୀତା ବ୍ୟାଙ୍କମାନଙ୍କ ରେ ଥିବା 18 ଠାରୁ 70 ବର୍ଷ ବୟସର ସମସ୍ତ ସଂତନ୍ତ ବ୍ୟାଙ୍କ ଖାତା ଧାରକମାନେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ସଂତନ୍ତ ଖାତା ଜରିଆରେ ଯୋଗ ଦେବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ଅଟନ୍ତି ଏବଂ ଯଦି ସେ ଏକାଧିକ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ନାମାଙ୍କିତ କରେ, ତାକୁ ଅତିରିକ୍ତ ଲାଭ ମିଳେ ନାହିଁ ଏବଂ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ଜବତ ହୋଇଯାଏ । ବ୍ୟାଙ୍କ ଖାତା ପାଇଁ ଆଧାର ମୁଖ୍ୟ KYC ହେବ ।

ନାମାଙ୍କନ ପଦ୍ଧତି/ସମୟାବଧି: ସୁରକ୍ଷାଟି 1 ଜୁନ ଠାରୁ 31 ମଇର ଗୋଟିଏ ବର୍ଷର ଅବଧି ପାଇଁ ହେବ ଯାହା ପାଇଁ ନାମାଙ୍କିତ ସଂତନ୍ତ ବ୍ୟାଙ୍କ ଖାତାଠାରୁ ଅଟୋ-ଡେବିଟ୍ ଦ୍ୱାରା ଯୋଗ ଦେବାପାଇଁ / ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ବିକଳ ପ୍ରତି ବର୍ଷ 31 ମଇ ସୁଦ୍ଧା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଫର୍ମରେ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ।

ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବାର୍ଷିକ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ସାହାଯ୍ୟରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଯୋଗ ଦେବା ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମାବଳୀ/ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ । ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କୌଣସି ବି ସମୟରେ ଯୋଜନାଠାରୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଯାଇଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଉପରୋକ୍ତ ପଦ୍ଧତି ମାଧ୍ୟମରେ ଭବିଷ୍ୟତ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ଯୋଜନାରେ ପୁନଃ ଯୋଗ ଦେଇ ପାରନ୍ତି ।

ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଲାଭଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନ ରୂପେ ଅଟେ:

ଲାଭର ସାରଣୀ	ବୀମା ରାଶି
ମୃତ୍ୟୁ	ଟ. 2 ଲକ୍ଷ
ଉଭୟ ଚକ୍ଷୁର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଅପୂରଣନୀୟ ହାନି କିମ୍ବା ଉଭୟ ହାତ କିମ୍ବା ପାଦର ହାନି କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ଚକ୍ଷୁର ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତିର ହାନି ଏବଂ ହାତ କିମ୍ବା ପାଦର ଉପଯୋଗର ହାନି	ଟ. 2 ଲକ୍ଷ
ଗୋଟିଏ ଚକ୍ଷୁର ଦୃଷ୍ଟି ଶକ୍ତିର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଅପୂରଣନୀୟ ହାନି କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ହାତ କିମ୍ବା ପାଦର ଉପଯୋଗର ହାନି	ଟ. 1 ଲକ୍ଷ

ଯୋଗ ଦେବା କିମ୍ବା ନାମାନ୍ତରଣ ସୁବିଧା SMS, ଇ-ମେଲ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସାକ୍ଷାତ ଦ୍ୱାରା ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି ।

ପ୍ରିମିୟମ: ଟ. 12/- ପ୍ରତି ବର୍ଷ ପ୍ରତି ସଦସ୍ୟ । ପ୍ରିମିୟମକୁ ଖାତା ଧାରକର ସଂଚୟ ବ୍ୟାଙ୍କ ଖାତାରୁ 'ଅଟୋ ଡେବିଟ୍' ସୁବିଧା ମାଧ୍ୟମରେ କାଟି ଦିଆଯିବ ।

ସୁରକ୍ଷାର ସମାପ୍ତି : ସଦସ୍ୟର ଦୁର୍ଘଟଣା ସୁରକ୍ଷାର ସମାପ୍ତି ହେବ:

1. ସଦସ୍ୟ 70 ବର୍ଷର ବୟସ (ଜନ୍ମ ଦିନର ନିକଟତମ ବୟସ) ରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ କିମ୍ବା
2. ବ୍ୟାଙ୍କର ଆକାଉଣ୍ଟର ସମାପନ କିମ୍ବା ବୀମାକୁ ପ୍ରଭାବୀ ରୂପେ ରଖିବା ପାଇଁ ଦେୟ ରାଶିର ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତତା କିମ୍ବା

ଯଦି ବୀମା ସୁରକ୍ଷାଟି କୌଣସି ପ୍ରୋବ୍ୟୋଗିକୀ କାରଣରୁ ଯେପରି କି ଦେୟ ତାରିଖରେ ଦେୟ ରାଶିର ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତତା/ଅଯଥେଷ୍ଟତା କିମ୍ବା କୌଣସି ପ୍ରଶାସନିକ ସମସ୍ୟା କାରଣରୁ, ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ, ତାହାକୁ ସେହି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଯାହାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇପାରେ, ତା' ଅନ୍ତର୍ଗତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବାର୍ଷିକ ପ୍ରିମିୟମର ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ପୁନଃସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇପାରେ ।

L. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଏବଂ ବିକଳାଙ୍ଗତା ସୁରକ୍ଷା

ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା (PA) ସୁରକ୍ଷା ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଦୁର୍ଘଟଣାର ଘଟଣାରେ ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ବିକଳାଙ୍ଗତା ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ଏକ PA ପଲିସୀରେ,

- a) ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ହେଉଛି ବୀମା ରାଶିର 100% ପ୍ରଦାନ,
- b) ବିକଳାଙ୍ଗତାର ଅବସରରେ, ସ୍ଥାୟୀ ବିକଳାଙ୍ଗତା କ୍ଷେତ୍ରରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ବୀମା ରାଶିର ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ପ୍ରତିଶତଠାରୁ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ
- c) ଅସ୍ଥାୟୀ ଅପଙ୍ଗତା ପାଇଁ ସାମ୍ବାହିକ କ୍ଷତିପୂରଣ

ସାମ୍ବାହିକ କ୍ଷତିପୂରଣର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଅପଙ୍ଗତା ପାଇଁ, ସମ୍ପ୍ରାହ ସଂଖ୍ୟା ଯେଉଁଥିପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦିଆଯାଇପାରେ, ସେହି ହିସାବରେ ଏକ ସର୍ବାଧିକ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତି ସମ୍ପ୍ରାହ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ରାଶିର ପ୍ରଦାନ ।

1. ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ବିକଳାଙ୍ଗତାର ପ୍ରକାର

ବିକଳାଙ୍ଗତାର ପ୍ରକାର ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ସାଧାରଣତଃ ଏହି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି:

- i. ସ୍ଥାୟୀ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକଳାଙ୍ଗତା (PTD): ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସାରା ଜୀବନ ପାଇଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଅପଙ୍ଗ ହୋଇଯିବା, ଯଥା: ସମସ୍ତ ଚରା ଅଙ୍ଗର ପ୍ୟାରାଲିସିସ୍, କୋମାଗୋଚ୍ଚ ଅବସ୍ଥା, ଉଭୟ ଆଖି/ଉଭୟ ହାତ/ ଉଭୟ ଅଙ୍ଗ କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ହାତ ଓ ଗୋଟିଏ ଆଖି କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ଆଖି ଓ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ହାତ ଓ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ର ହାନି,
- ii. ସ୍ଥାୟୀ ଆଂଶିକ ବିକଳାଙ୍ଗତା (PPD): ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସାରା ଜୀବନ ପାଇଁ ଆଂଶିକ ରୂପେ ଅପଙ୍ଗ ହୋଇଯିବା, ଯଥା: ଆଙ୍ଗୁଳି, ପାଦର ବୁଢା ଆଙ୍ଗୁଳି, ଫାଲାଞ୍ଜ ଇତ୍ୟାଦି

iii. ଅସ୍ଥାୟୀ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକଳାଙ୍ଗତା (TTD): ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଅସ୍ଥାୟୀ ସମୟାବଧି ପାଇଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଅପଙ୍ଗ ହୋଇଯିବା । ଏହି ଅନୁଭାଗ ବିକଳାଙ୍ଗତା ସମୟାବଧିରେ ଆୟର ହାନି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ଗ୍ରାହକ ପାଖରେ କେବଳ ମୃତ୍ୟୁ ସୁରକ୍ଷା କିମ୍ବା ମୃତ୍ୟୁ ଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାୟୀ ବିକଳାଙ୍ଗତା କିମ୍ବା ମୃତ୍ୟୁ ଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାୟୀ ବିକଳାଙ୍ଗତା ଓ ଅସ୍ଥାୟୀ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକଳାଙ୍ଗତା ମଧ୍ୟକୁ ଚୟନ କରିବାର ବିକଳ ଅଛି ।

2. ବୀମା ରାଶି

PA ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ବୀମା ରାଶିକୁ ସାଧାରଣତଃ ମୋଟ ମାସିକ ଆୟ ଆଧାରରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ, ଏହା ମୋଟ ମାସିକ ଆୟର 60 ଗୁଣ ହୋଇଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, କେତେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଆୟ ସ୍ତରକୁ ବିଚାରକୁ ନ ନେଇ ନିଶ୍ଚିତ ଯୋଜନା ଆଧାରରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି । ସେଭଳି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକରେ ସୁରକ୍ଷାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗ ପାଇଁ ବୀମା ରାଶି ଚୟନ କରାଯାଇଥିବା ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।

3. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା – ଏକ ଲାଭ ଯୋଜନା

ଏକ ଲାଭ ଯୋଜନା ହୋଇଥିବାରୁ, PA ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଦାବୀର ସମୟରେ 'ଅଂଶଦାନ' ର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତି । ଏ ପ୍ରକାରେ, ଯଦି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିଭିନ୍ନ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସହିତ ଏକାଧିକ ପଲିସୀ ଥାଏ, ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ସମସ୍ତ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

4. ସୁରକ୍ଷାର ପ୍ରାରୂପ

ଏହି ପଲିସୀମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ସମୟରେ ମେଡିକାଲ ଖର୍ଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ବିସ୍ତାରିତ କରାଯାଇଥାଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ଦୁର୍ଘଟଣା ପରେ ହୋଇଥିବା ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍/ ମେଡିକାଲ ଖର୍ଚ୍ଚର ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ।

5. ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ ସୁରକ୍ଷା

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ସହିତ, ଅନେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ମୂଲ୍ୟ ଯୁକ୍ତ ଲାଭ ବି ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି ଯେପରି କି ଦୁର୍ଘଟଣା ଯୋଗୁଁ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ କାରଣରୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ନଗଦ, ମୃତ ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶର ପରିବହନ ଖର୍ଚ୍ଚ, ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ରାଶି ପାଇଁ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ ଏବଂ ବାସ୍ତବ କିମ୍ବା ନିଶ୍ଚିତ ସୀମା, ଯେଉଁଟା ବି କମ୍, ତା' ଆଧାରରେ ଆମ୍ବୁଲାନ୍ସ ଚାର୍ଜ ।

6. ଅପବର୍ଜନ:

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସାଧାରଣ ଅପବର୍ଜନ ଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ପଲିସୀର ଆରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ବିକଳାଙ୍ଗତା ଠାରୁ ଉତ୍ପତ୍ତିଥିବା ଦୁର୍ଘଟଣା, ମାନସିକ ଅବ୍ୟବସ୍ଥା କିମ୍ବା କୌଣସି ରୋଗ କାରଣରୁ ହୋଇଥିବା ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ବିକଳାଙ୍ଗତା, ଯୁଦ୍ଧ, ଆକ୍ରମଣ, ଅପରାଧିକ ନରହତ୍ୟା କିମ୍ବା ନରହତ୍ୟା ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟମୂଳକ ଆତ୍ମ-ହାନି, ଆତ୍ମହତ୍ୟା, ଦ୍ରବ୍ୟ/ମଦ୍ୟପାନ, ବିମାନ ଚାଳନ କିମ୍ବା ବେଲୁନରେ ଉଡ଼ିବା ଭଳି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅତିରିକ୍ତ ବିପଦଜନକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିବା ସମୟରେ କ୍ଷତ । ଏହା ହେଉଛି ଏକ ସୂଚକ ତାଲିକା ଏବଂ କମ୍ପାନୀ କମ୍ପାନୀ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ ।

PA ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟକ୍ତି, ପରିବାର ଏବଂ ସମୂହଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ।

ସମୂହ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ପଲିସୀ

ସମୂହ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ, ବାର୍ଷିକୀ ସମୟରେ ନୂତନୀକରଣର ସ୍ୱୀକୃତି ଥିବା, ସାଧାରଣତଃ ବାର୍ଷିକ ପଲିସୀ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ, ଅଣ-ଜୀବନ ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ, ବିଶେଷ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷଠାରୁ କମ୍ ଅବଧି ସହିତ ମଧ୍ୟ ସମୂହ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଉତ୍ପାଦ ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି ।

ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଅସ୍ଥି ପଲିସୀ ଏବଂ ବୈନିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପଯୋଗୁଁ ହାନି ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ

ଏହା ଏକ ବିଶେଷୀକୃତ PA ପଲିସୀ ଅଟେ । ଏହି ପଲିସୀଟିର ଡିଜାଇନ୍ ସୁଟାଭୁକ୍ତ ଅସ୍ଥିଭଙ୍ଗ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ କରାଯାଇଛି । ନିଶ୍ଚିତ ଲାଭ କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭଗ୍ନ ଅସ୍ଥି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ବୀମା ରାଶିର କିଛି ପ୍ରତିଶତ ଦାବୀ ସମୟରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ଲାଭର ପରିମାଣ ସୁରକ୍ଷା ହାତର ପ୍ରକାର ଓ ଅସ୍ଥିଭଙ୍ଗର ସ୍ୱରୂପ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ ।

M. ସମୁଦ୍ରପାରୀ / ବିଦେଶ ଯାତ୍ରା ବୀମା

ପଲିସୀ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକତା: ବ୍ୟବସାୟ, ଛୁଟି କିମ୍ବା ଅଧ୍ୟୟନ ପାଇଁ ଭାରତ ବାହାରକୁ ଯାତ୍ରା କରିବା ସମୟରେ ହୋଇଥିବା ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ ହାନି କିମ୍ବା ହସ୍ତିତାଲାଭଜେଶନ୍ ର ଖର୍ଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ । ବିଶେଷରୂପେ USA ଏବଂ କାନାଡା ଭଳି ଦେଶମାନଙ୍କରେ ମେଡିକାଲ ସେବାର ମୂଲ୍ୟ ଅତ୍ୟଧିକ ଅଟେ ଏବଂ ବଡ଼ ଆର୍ଥିକ ସମସ୍ୟାର କାରଣ ହୋଇପାରେ ।

ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ବ୍ୟାପକତା

ସେଭଳି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୁର୍ଘଟଣା ଏବଂ ରୋଗ ଲାଭପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ, କିନ୍ତୁ ବଜାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଧିକାଂଶ ଉତ୍ପାଦ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ପାଦ ମଧ୍ୟରେ ସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକର ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ସମାବିଷ୍ଟ କରିଥାନ୍ତି ।

ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ସାମାନ୍ୟ ସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି :

- a) ଚିକିତ୍ସା ଏବଂ ରଗ୍ଗୁ ବିଭାଗ:
 - i. ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ/ବିକଳାଙ୍ଗତା
 - ii. ରୋଗ/ଦୁର୍ଘଟଣା ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବା ଚିକିତ୍ସା ଖର୍ଚ୍ଚ
- b) ଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ନିକାସ/ପରିତ୍ୟାଗ
- c) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ସୁରକ୍ଷା
- d) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦାୟିତ୍ୱ
- e) ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଣ- ଚିକିତ୍ସା ସୁରକ୍ଷା:
 - i. ଯାତ୍ରା ରକ୍ଷକରଣ
 - ii. ଯାତ୍ରା ବିଳମ୍ବନ
 - iii. ଯାତ୍ରା ବ୍ୟାଘାତ
 - iv. ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ସଂଯୋଗ

- v. ଟେକ୍ସ ବ୍ୟାଗେଜ୍ ର ବିଳମ୍ବନ
- vi. ଟେକ୍ସ ବ୍ୟାଗେଜ୍ ର ହାନି
- vii. ପାସପୋର୍ଟ ର ନିଖୋଜ
- viii. ଜରୁରୀକାଳୀନ ନଗଦ ଅଗ୍ରୀମ
- ix. ଅପହରଣ ଭତ୍ତା
- x. ଜମାନତ ବନ୍ଧ ବୀମା
- xi. ଅପହରଣ ସୁରକ୍ଷା
- xii. ପ୍ରାୟୋଜକ ସୁରକ୍ଷା
- xiii. ସହାନୁଭୂତିଶୀଳ ସାକ୍ଷାତ
- xiv. ଅଧ୍ୟୟନ ବ୍ୟାଘାତ
- xv. ଘର ମଧ୍ୟରୁ ଚୋରୀ

1. ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକାର

ଲୋକପ୍ରିୟ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ବ୍ୟବସାୟ ଏବଂ ଛୁଟି ଯୋଜନା, ଅଧ୍ୟୟନ ଯୋଜନା ଏବଂ ନିଯୁକ୍ତି ଯୋଜନା ।

2. ପଲିସୀକୁ କିଏ ନେଇ ପାରିବ

ବ୍ୟବସାୟ, ଛୁଟିରେ କିମ୍ବା ଅଧ୍ୟୟନ ପାଇଁ ବିଦେଶ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବା ଏକ ଭାରତୀୟ ନାଗରିକ ଏହି ପଲିସୀର ଲାଭ ଉଠାଇ ପାରିବ । ବିଦେଶକୁ ଅନୁବନ୍ଧ ଆଧାରରେ ପଠାଯାଉଥିବା ଭାରତୀୟ ନିଯୁକ୍ତିଦାତାମାନଙ୍କ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରିବ ।

3. ବୀମା ରାଶି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ

ସୁରକ୍ଷାଟିକୁ US ଡଲାରରେ ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଚିକିତ୍ସାୟ ଖର୍ଚ୍ଚ, ନିକାସ ଏବଂ ଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଉଥିବା ବିଭାଗ ପାଇଁ ସାଧାରଣତଃ USD 100,000 ଠାରୁ USD 500,000 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗ ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱ ସୁରକ୍ଷା ବ୍ୟତୀତ, ବୀମାରାଶି କମ୍ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରିମିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ଭାରତୀୟ ଟଙ୍କାରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ କେବଳ ନିଯୁକ୍ତି ଯୋଜନା ବ୍ୟତୀତ ଯେଉଁଠି ପ୍ରିମିୟମକୁ ଡଲାରରେ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକ ସାମାନ୍ୟତଃ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ହୋଇଥାନ୍ତି:

- ✓ USA/କାନାଡ଼ା ବ୍ୟତୀତ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ
- ✓ USA/କାନାଡ଼ା ସମେତ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ

କେତେକ ଉତ୍ପାଦ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଏକ ସମୂହ ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । ଉଦାହରଣଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି କେବଳ ଏସୀୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ଯାତ୍ରା, କେବଳ ଯୁରୋପୀୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ଯାତ୍ରା କିମ୍ବା କେବଳ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦେଶକୁ ଯାତ୍ରା ।

କର୍ପୋରେଟ ବାରମ୍ବାର ଯାତ୍ରା ଯୋଜନା

ଏହା ହେଉଛି ଏକ ବାର୍ଷିକ ପଲିସୀ ଯେଉଁଠି ଏକ କର୍ପୋରେଟ/ନିଯୁକ୍ତିଦାତା ତାଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବୈୟକ୍ତିକ ପଲିସୀ ନେଇଥାନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ଭାରତ ବାହାରକୁ ବାରମ୍ବାର ଯାତ୍ରା କରିଥାନ୍ତି । ଏ ସୁରକ୍ଷାକୁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ନିଆଯାଇ ପାରେ ଯେଉଁମାନେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ଥର ସମୁଦ୍ରପାରୀ ବିମାନଯାତ୍ରା କରନ୍ତି । ଏକ କମ୍ପାନୀର କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ଯାତ୍ରାର ଆକଳିତ କାର୍ଯ୍ୟ ବିବସ ଆଧାରରେ ଏକ ଅଗ୍ରୀମ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ଉପରୋକ୍ତ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟବସାୟ ଏବଂ ଛୁଟି ଯାତ୍ରା ପାଇଁ କେବଳ ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ସମୁଦ୍ରପାରୀ ମେଡିକାଲ/ଯାତ୍ରା ବୀମାଗୁଡ଼ିକ ଠାରୁ ବହିର୍ଭୂତ କରାଯାଇଥାଏ ।

N. ସମୂହ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା

1. ସମୂହ ପଲିସୀ

ଅଧ୍ୟାୟର ପୂର୍ବଭାଗରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିବା ଭଳି, ଏକ ସମୂହ ପଲିସୀକୁ ଏକ ସମୂହ ମାଲିକ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥାଏ, ଯିଏ ଏକ ନିଯୁକ୍ତିଦାତା, ଏକ ସଂଘ, ଏକ ବ୍ୟାଙ୍କର କ୍ରେଡିଟ୍ କାର୍ଡ ବିଭାଗ ହୋଇପାରେ, ଯେଉଁଠି କେବଳ ଏକମାତ୍ର ପଲିସୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୂହକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏହି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ, ଗୋଟିଏ ବର୍ଷର ନୂତନୀକରଣୀୟ ଚୁକ୍ତି ହୋଇଥାଏ ।

ସମୂହ ପଲିସୀମାନଙ୍କ ବିଶେଷତା- ହସ୍ତିଚାଲାଇଜେଶନ ଲାଭ ସୁରକ୍ଷା ।

1. ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ବ୍ୟାପକତା

ସବୁଠୁ ସାଧାରଣ ପ୍ରକାରର ସମୂହ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ହେଉଛି ନିଯୁକ୍ତିଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ପଲିସୀ, ଯାହା କର୍ମଚାରୀ ଓ ଆଶ୍ରିତ ପତି/ପତ୍ନୀ ପିଲାମାନେ ଏବଂ ପିତାମାତା/ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର ସମେତ ସେମାନଙ୍କ ପରିବାରମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

2. ତଦନୁକୂଳ (ଟେଲର-ମେଡ୍) ସୁରକ୍ଷା

ସମୂହ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ସମୟରେ, ସମୂହର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକ ପୂରଣ କରିବାପାଇଁ ତଦନୁକୂଳ ସୁରକ୍ଷା ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏ ପ୍ରକାରେ, ସମୂହ ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସମୂହ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ, ବୈୟକ୍ତିକ ପଲିସୀର ଅନେକ ମାନକ ଅପବର୍ଜନକୁ ସୁରକ୍ଷା କରେ ।

3. ପ୍ରସୂତି ସୁରକ୍ଷା

ଏକ ସମୂହ ପଲିସୀରେ ଥିବା ସବୁଠୁ ସାଧାରଣ ଆଡ୍-ଅନ୍ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ପ୍ରସୂତି ସୁରକ୍ଷା । ପ୍ରସୂତି ସୁରକ୍ଷା ଶିଶୁର ଜନ୍ମ ପାଇଁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି ରେ ହୋଇଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ପ୍ରାବଧାନ ରଖିପାରେ ଏବଂ C-Section ପ୍ରସୂତିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ । ଏହି ସୁରକ୍ଷା ସାଧାରଣତଃ ପରିବାରର ସମଗ୍ର ବୀମା ରାଶି ମଧ୍ୟରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାଶି ପରିମାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ରହେ ।

4. ଶିଶୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା

ବୀମା ସୁରକ୍ଷାଟି ପ୍ରଥମ ଦିନରୁ ହିଁ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନିଆଯାଇଥାଏ, ବେଳେ ବେଳେ ପ୍ରସୂତି ସୁରକ୍ଷା ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ କରାଯାଇ ଏବଂ ବେଳେ ବେଳେ କରିବାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବୀମା ରାଶିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ବିସ୍ତାର କରାଯାଇ ।

5. ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗଗୁଡ଼ିକ ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ, ପ୍ରତୀକ୍ଷା ସମୟାବଧି ଛାଡ଼

ତଦନୁକୂଳ ସମୂହ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକରେ, ଅନେକ ସାମାନ୍ୟ ଅପବର୍ଜନ, ଯଥା ପୂର୍ବବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗ ଅପବର୍ଜନ, ତିରିଶ ଦିନର ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି, ଦୁଇ ବର୍ଷର ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି, ଜନ୍ମକାଳ ରୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ମାଫ୍ କରାଯାଇପାରେ ।

6. ପ୍ରିମିୟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ଏକ ସମୂହ ପଲିସୀ ପାଇଁ ଲାଗୁ କରାଯାଉଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ସମୂହ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ଆୟ ପ୍ରୋଫାଇଲ, ସମୂହର ଆକାର ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ସମୂହର ଦାବୀ ଅନୁଭୂତି ଆଧାରରେ କରାଯାଇଥାଏ ।

7. ଅଣ-ନିୟୁକ୍ତିଦାତା କର୍ମଚାରୀ ସମୂହ

ଭାରତରେ, ବିନିୟାମକ ପ୍ରାବଧାନ ଏକ ସମୂହ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ନେବାର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ କରାଯାଇଥିବା ସମୂହ ଗଠନକୁ କଡ଼ାକଡ଼ି ରୂପେ ବିରୋଧ କରେ । ଯେତେବେଳେ ସମୂହ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ନିୟୁକ୍ତିଦାତା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ଦିଆଯାଏ ଏହାର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ସମୂହକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଏହାର ସଂଗଠନ ବ୍ୟାଙ୍କ ଖାତା ଧାରକ କିମ୍ବା କ୍ରେଡିଟ କାର୍ଡ ଧାରକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ପଲିସୀ ନେଉଥିବା ଏକ ବ୍ୟାଙ୍କ ଏକ ସମାଧାନୀ ସମୂହ ଗଠିତ କରେଯେଉଁଠି ଏକ ବଡ଼ ସମୂହ ସେମାନଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବାକୁ , ଡିଜାଇନ୍ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ତଦନୁକୂଳ ପଲିସୀ ଦ୍ୱାରା ଲାଭ ପାଇବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇଥାଏ।

8. ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ସମୂହ ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ, ସମୂହର ଆକାର ଏବଂ ସମୂହର ଦାବୀ ଅନୁଭୂତି ଆଧାରରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ ଉପରେ ଛାଡ଼ (ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ) ପାଇଁ ପ୍ରାବଧାନ ଥାଏ ।

2. କର୍ପୋରେଟ ବର୍ଦ୍ଧନ କିମ୍ବା ପ୍ଲେଟର୍ ସୁବିଧା

ଅଧିକାଂଶ ସମୂହ ପଲିସୀରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ବୀମା ରାଶି ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ, ଯାହା ଟ. ଏକ ଲକ୍ଷ ଠାରୁ ପାଞ୍ଚ ଲକ୍ଷ ଏବଂ ବେଳେ ବେଳେ ଅଧିକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ସେଇଠି ସେସବୁ ପରିସ୍ଥିତି ଉପୁଜି ଥାଏ ଯେଉଁଠି ପରିବାରର ବୀମା ରାଶି ସମାପ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ, ବିଶେଷତାରେ ଏକ ପରିବାର ସଦସ୍ୟର ବଡ଼ ରୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ । ସେଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଯଦି ଏହା ପାଇଁ ବର୍ଦ୍ଧନ ସୁରକ୍ଷାର ଚୟନ କରାଯାଇଥାଏ, ଏହା ଆଶ୍ୱସ୍ତ ଦେଇଥାଏ, ଯେଉଁଠି ପରିବାର ବୀମା ରାଶିର ଉପରେ/ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ହୋଇଥିବା ଅତିରିକ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ସବୁକୁ ଏହି ବର୍ଦ୍ଧନ ରାଶି ଠାରୁ ପୂରଣ କରାଯାଇଥାଏ ।

ରାଶି ପରିମାଣ ସବୁକୁ ବର୍ଦ୍ଧନ ଠାରୁ ନିଆଯାଇଥାଏ, ଯେତେବେଳେ ଏକ ପରିବାରର ବୀମା ରାଶି ଶେଷ ହୋଇଯାଏ । ଅବଶ୍ୟ ଏହି ଉପଯୋଗ ସମାନ୍ୟତଃ ବଡ଼ ରୋଗ/ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗ ବ୍ୟୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ରହିଥାଏ ଯେଉଁଠି କେବଳ ଏକ ମାତ୍ର ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ବୀମା ରାଶିକୁ ଶେଷ କରି ଦେଇଥାଏ ।

0. ବିଶେଷ ଉତ୍ପାଦ

1. ରୋଗ ସୁରକ୍ଷା

ସଂପ୍ରତି, କ୍ୟାନସର, ଡାଇବେଟିସ୍, କୋଭିଡ୍-19 ଭଳି ରୋଗ ବିଶେଷ ସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ଭାରତୀୟ ବଜାରରେ ବିକ୍ରୀ କରାଯାଇଛି । ସୁରକ୍ଷାଟି ହୁଏତ ଅସ୍ଥାବଧି କିମ୍ବା ଦୀର୍ଘାବଧି- 5 ବର୍ଷ ଠାରୁ 20 ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଏକ କଲ୍ୟାଣ ଲାଭକୁ ବି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି – ବୀମାକର୍ତ୍ତାଦ୍ୱାରା ଏକ ନିୟମିତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । ରକ୍ତ ଶର୍କରା, ରକ୍ତ ଚାପ ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି କାରକଗୁଡ଼ିକର ଆହୁରି ଉତ୍ତମ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ, ପଲିସୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଷ ଠାରୁ ଆଗକୁ ହ୍ରାସ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ରୂପେ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଅଛି । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଦୁର୍ବଳ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ ହୋଇପାରେ ।

2. ମଧୁମେହ ଆକ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ଡିଜାଇନ୍ କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ପାଦ

ଏହି ପଲିସୀକୁ 26 ଓ 65 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇପାରେ ଏବଂ 70 ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନୂତନୀକରଣୀୟ ଅଟେ । ବୀମା ରାଶି ଟ.50,000 ଠାରୁ ଟ. 5,00,000 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀରେ ରହିପାରେ । ରୁମ୍ ଭଡ଼ା ଉପରେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସୀମା (କ୍ୟାପିଟ୍) ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଉତ୍ପାଦଟି ଡାଇବେଟିକ୍ ରେଟିନୋପାଥୀ (ଚକ୍ଷୁ), କିଡନୀ, ଡାଇବେଟିକ୍ ପାଦ, ଡୋନର୍ ଖର୍ଚ୍ଚ ସମେତ କିଡନୀ ପ୍ରତ୍ୟାରୋପଣ ଭଳି ମଧୁମେହର ହସ୍ତିଚାଲାଜନେଶନ୍ ଜଟିଳତାଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ଯଦିଓ ହସ୍ତିଚାଲାଜନେଶନ୍ ପୂର୍ବର ଖର୍ଚ୍ଚସବୁ ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷାର ଅବଧି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଠାରୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଇପାରେ ଏବଂ ପଲିସୀରେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇଥାଏ, ସବୁଠୁ ସାଧାରଣ ସୁରକ୍ଷା ହେଉଛି ହସ୍ତିଚାଲାଜନେଶନ୍ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ _____ ପାଇଁ ।

I. ପନ୍ଦର ଦିନ

II. ତିରିଶ ଦିନ

III. ପଚାଶ ଦିନ

IV. ସାଠିଏ ଦିନ

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀ ମାନଙ୍କରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ (ସମସ୍ତ ପଦଗୁଡ଼ିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଉତ୍ପାଦର ମାନକୀକରଣ ଉପରେ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ମାଷ୍ଟର ପରିପତ୍ର ତାରିଖ 22.07.2020 ରେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁସାରେ ଅଟନ୍ତି)

1. ନେଟୱର୍କ ପ୍ରଦାତା

ନେଟୱର୍କ ପ୍ରଦାତା ଏକ ଡାକ୍ତରଖାନା/ନର୍ସିଂହୋମ/ଦିବସ ସେବା କେନ୍ଦ୍ରକୁ ସୂଚୀତ କରେ ଯାହା ବୀମିତ ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ନଗଦ ହୀନ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରଦାନ କରିବାପାଇଁ ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା/TPA ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପିତ କରିଥାଏ । ରୋଗୀମାନେ ନେଟୱର୍କ ପ୍ରଦାତାମାନଙ୍କ ବାହାରକୁ ଯିବାପାଇଁ ମୁକ୍ତ ଅଟନ୍ତି କିନ୍ତୁ ସେଇଠି ସେମାନଙ୍କୁ ସାଧାରଣତଃ ଅତି ଅଧିକ ଶୁଳ୍କ ଚାର୍ଜ କରାଯାଇଥାଏ ।

2. ପସନ୍ଦ କରାଯାଇଥିବା ନେଟୱର୍କ (PPN)

ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଖରେ, ଗୁଣବତ୍ତା ଚିକିତ୍ସା ଏବଂ ସର୍ବୋତ୍ତମ ସ୍ତରରେ ଚିକିତ୍ସା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ଡାକ୍ତରଖାନାମାନଙ୍କର ଏକ ପସନ୍ଦ କରାଯାଇଥିବା ନେଟୱର୍କ ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ବିକଳ୍ପ ଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଅନୁଭୂତି, ଉପଯୋଗିତା ଏବଂ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବାର ମୂଲ୍ୟ ଆଧାରରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା କେବଳ ଏକ ଚୟନିତ, ପସନ୍ଦ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତା ନେଟୱର୍କଗୁଡ଼ିକ ଗଠିତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

3. ନଗଦହୀନ/Cashless ସେବା

ଏକ ନଗଦହୀନ ସେବା ବୀମିତକୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ମାନଙ୍କରେ କୌଣସି ରାଶି ପ୍ରଦାନ ବିନା ସୁରକ୍ଷାର ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ କରିଥାଏ । ସେହିସବୁ ଯାହାକୁ ବୀମିତକୁ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ତାହା ହେଉଛି ଏକ ନେଟୱର୍କ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ପହଞ୍ଚିବା ଏବଂ ବୀମାର ପ୍ରମାଣରୂପେ ତାର ମେଡିକାଲ କାର୍ଡକୁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା । ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପାଇଁ ଏକ ନଗଦହୀନ ଅଭିଗମରେ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ସ୍ୱକାର୍ଯ୍ୟ ରାଶି ପାଇଁ ନେଟୱର୍କ ପ୍ରଦାତାକୁ ସିଧାସଳଖ ଭାବେ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରେ । ଅବଶ୍ୟ, ବୀମିତକୁ ପଲିସୀ ସୀମା ବାହାରର ରାଶି ପାଇଁ ଏବଂ ପଲିସୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଦେୟ ହୋଇ ନ ଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ସବୁ ପାଇଁ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

4. ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ (TPA)

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ମୁଖ୍ୟ ବିକାଶ ହେଉଛି ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ କିମ୍ବା TPA ର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ । ବିଶ୍ୱସାରା ଅନେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରବନ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଂଗଠନ ଗୁଡ଼ିକର ସେବାର ଉପଯୋଗ କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ଏଜେନ୍ସିମାନେ TPA ରୂପେ ପରିଚିତ ଅଟନ୍ତି । ଭାରତରେ, ଏକ TPA କୁ ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାର ପ୍ରାବଧାନ ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଏ ଯାହା ଅନ୍ୟ ଜିନିଷ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ:

- i. ପଲିସୀଧାରକକୁ ଏକ ପରିଚୟ ପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିବା ଯାହା ତା' ବୀମା ପଲିସୀର ପ୍ରମାଣ ଅଟେ ଏବଂ ଯାହାକୁ ଏକ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ
- ii. ନେଟୱର୍କ ଡାକ୍ତରଖାନାଗୁଡ଼ିକରେ ଏକ ନଗଦହୀନ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବା
- iii. ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରୋସେସ୍ କରିବା

TPA ମାନେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କୁ ନଗଦହୀନ ଆଧାରରେ ହେଉ ଅଥବା ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଧାରରେ ହେଉ, ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି ପାଇଁ ଅନନ୍ୟ ପରିଚୟ ପତ୍ରର ଜାରୀଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ସେବା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକମାନେ ଡାକ୍ତରଖାନା କିମ୍ବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ପ୍ରଦାତାମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକ MOU ରେ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି ଏବଂ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତି ଯେ କୌଣସି ବି ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ନେଟୱର୍କ ଡାକ୍ତରଖାନାଗୁଡ଼ିକରେ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରାପ୍ତି କରେ, ତାକୁ ନଗଦହୀନ ସେବା ଦିଆଯାଉଛି । ସେମାନେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା (ମାନଙ୍କ) ଏବଂ ବୀମିତ (ମାନଙ୍କ) ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ହୋଇଥାନ୍ତି, ଯିଏ ଡାକ୍ତରଖାନା ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ସ୍ଥାପିତ କରନ୍ତି ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତିମ ରୂପ ଦିଅନ୍ତି ।

5. ଡାକ୍ତରଖାନା/ହସ୍ପିଟାଲ

ଏକ ଡାକ୍ତରଖାନା/ହସ୍ପିଟାଲ ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି କୌଣସି ସଂସ୍ଥାନ ଯାହା ଆନ୍ତଃ-ରୋଗୀ ସେବା ପାଇଁ ଏବଂ ରୋଗ ଏବଂ/କିମ୍ବା କ୍ଷତ ର ଦିବସ ସେବା ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଯାହାକୁ ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରାଧିକରଣ ସହିତ ଏକ ଡାକ୍ତରଖାନା ରୂପେ ପଞ୍ଜିକୃତ କରାଯାଇଥିବ, ଯେଉଁଠି ପ୍ରୟୁକ୍ତ, ଏବଂ ଏହା ଏକ ପଞ୍ଜିକୃତ ଓ ଯୋଗ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ମେଡିକାଲ

ପ୍ରାକ୍ଟିଶନର ର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଅନ୍ତର୍ଗତ ରହିଥାଏ ଏବଂ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ନିମ୍ନ ଭଳି ସମସ୍ତ ସର୍ବନିମ୍ନ ମାନଦଣ୍ଡକୁ ଅନୁପାଳନ କରିବା ଉଚିତ:

- a) ସେଥିରେ ୦ା 10,00,000ରୁ କମ୍ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଥିବା ସହର ମାନଙ୍କରେ ଅନୁ୍ୟନ ଆନ୍ତଃରୋଗୀ ଶଯ୍ୟା 10 ଆନ୍ତଃରୋଗୀ ଶଯ୍ୟା ଥିବ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ;
- b) ଏହାର ନିୟୁକ୍ତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦିନ ରାତି ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଘଣ୍ଟା ଯୋଗ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ନର୍ସିଂ ଷ୍ଟାଫ୍ ଥିବେ;
- c) ଦିନ ରାତି ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଘଣ୍ଟା ପ୍ରଭାବୀ ରୂପେ ଯୋଗ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ମେଡିକାଲ ପ୍ରାକ୍ଟିଶନର ଥିବେ (ମାନେ);
- d) ଏହାର ନିଜର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ସୁସଜ୍ଜିତ ଅପରେଶନ୍ ଥିଏଟର ଥିବ ଯେଉଁଠି ସର୍ଜିକାଲ ପ୍ରକ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପାଦିତ କରାଯାଏ;
- e) ରୋଗୀମାନଙ୍କ ଦୈନିକ ରେକର୍ଡ ରଖିବ ଏବଂ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ବୀମା କମ୍ପାନୀର ପ୍ରାଧିକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକ ପାଇଁ ଅଭିଗମ୍ୟ କରାଇବ ।

6. ମେଡିକାଲ ପ୍ରାକ୍ଟିଶନର

ଏକ ମେଡିକାଲ ପ୍ରାକ୍ଟିଶନର ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଅଟେ ଯିଏ ଭାରତର କୌଣସି ରାଜ୍ୟର ମେଡିକାଲ କଉନସିଲ୍ ଠାରୁ କିମ୍ବା ହୋମିଓପ୍ୟାଥୀ ପାଇଁ ଏକ ବୈଧ ପଞ୍ଜିକରଣ ଧାରଣ କରିଥାଏ ଏବଂ ଏହାଦ୍ୱାରା ଏହାର ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଚିକିତ୍ସାର ବ୍ୟବସାୟ କରିବାପାଇଁ ଅଧିକାର ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ; ଏବଂ ତାର ଲାଇସେନ୍ସର ପରିସର ଓ ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧ ଲଗାଇବାକୁ ମୁକ୍ତ ଅଟନ୍ତି ଯେ ପଞ୍ଜିକୃତ ପ୍ରାକ୍ଟିଶନର ବୀମିତ କିମ୍ବା କୌଣସି ନିକଟ ପରିବାର ସଦସ୍ୟ ନ ହୋଇ ଥିବା ଉଚିତ୍ । ଏହା ଏହାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଅଟେ ଯେ ସମ୍ପର୍କୀୟ ମାନଙ୍କ ଠାରୁ କିମ୍ବା ନିଜ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଏମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କିଏ ବି ମାଲିକ ହୋଇଥିବା ଡାକ୍ତରଖାନା ଦ୍ୱାରା ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ କପଚପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାବୀ ଗୁଡ଼ିକୁ ଦାଖଲ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

ଯୋଗ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ନର୍ସିଂ: ଯୋଗ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ନର୍ସିଂ ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଭାରତୀୟ ନର୍ସିଂ କାଉନସିଲ୍ କିମ୍ବା ଭାରତର କୌଣସି ରାଜ୍ୟର ନର୍ସିଂ କାଉନସିଲ୍ ଠାରୁ ଏକ ବୈଧ ପଞ୍ଜିକରଣ ଧାରଣ କରେ ।

7. ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ବ୍ୟୟ

ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ ସର୍ବଦା ଏହି ଅନୁଲେଦକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ଯେହେତୁ ପଲିସୀଟି ଏହି ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇଁ ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯାହାକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରୋଗର ଓ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭୌଗୋଳିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଯଥାର୍ଥ ଅଟେ ବୋଲି ମନେ କରାଯାଇ ପାରେ ।

8. ଦାବୀର ସୂଚନା

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମା ପଲିସୀ ଦାବୀର ତୁରନ୍ତ ସୂଚନା ଏବଂ ଦସ୍ତାବିଜ ଦାଖଲ ପାଇଁ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ସୀମାର ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ, ଯେଉଁଠି ବି ଗ୍ରାହକ ଦ୍ୱାରା ନଗଦହୀନ ସୁବିଧାର ଇଚ୍ଛା ହୁଏ, ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ର ବହୁତ ପୂର୍ବରୁ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦାବୀ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକର ଦାଖଲ ପାଇଁ ସମୟ ସୀମାକୁ ସାଧାରଣତଃ ଡିସ୍ପାର୍ଟ୍ ଡାରିଖଠାରୁ 15 ଦିନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥାଏ ।

9. ମୁକ୍ତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଯାଞ୍ଚ

ବୈୟକ୍ତିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ, ଏକ ଦାବୀ ମୁକ୍ତ ପଲିସୀଧାରକକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ପ୍ରୋସାହନ ଦେବା ପାଇଁ ସାଧାରଣତଃ ଏକ ପ୍ରାବଧାନ ଉପଲବ୍ଧ ଥାଏ । ଅନେକ ପଲିସୀ ଚାରୋଟି ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ, ଦାବୀ ମୁକ୍ତ ପଲିସୀ ଅବଧୂର ଶେଷରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଯାଞ୍ଚର ମୂଲ୍ୟର ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପାଇଁ ପ୍ରାବଧାନ ରଖିଥାନ୍ତି ।

10. ସଞ୍ଚୟ ବୋନସ୍

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦାବୀ ମୁକ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ବୀମା ରାଶି ଉପରେ ଏକ ସଞ୍ଚୟ ବୋନସ୍ ଯାଇଥାଏ । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ନୂତନୀକରଣରେ ବୀମା ରାଶି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରତିଶତ ଧରନ୍ତୁ ବାର୍ଷିକ 5% ବ୍ୱାରା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ ଏବଂ ଦଶଟି ଦାବୀ ମୁକ୍ତ ନୂତନୀକରଣ ପାଇଁ ସର୍ବାଧିକ 50% ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଇଛି । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଯଦି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବର୍ଷରେ ଏକ ଦାବୀ କରାଯାଏ, ଅର୍ଜିତ ସଞ୍ଚୟ ବୋନସ୍ କୁ କେବଳ ଏହି ହାରରେ କମ୍ କରାଯାଇପାରେ ଯେଉଁଥିରେ ଏହା ଅର୍ଜିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଟ. 5,000 ର ପ୍ରିମିୟମରେ ଟ. 3 ଲକ୍ଷ ପାଇଁ ଏକ ପଲିସୀ ନିଏ । ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଷରେ, ପ୍ରଥମ ବର୍ଷରେ କୌଣସି ଦାବୀ ନ ଥିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସେ ଟ.5,000 ର ସେହି ଏକା ପ୍ରିମିୟମରେ ଟ. 3.15 ଲକ୍ଷର ଏକ ବୀମା ରାଶି (ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ଠାରୁ 5% ଅଧିକ) ପ୍ରାପ୍ତି କରେ । ଏହା ଏକ ଦଶ ବର୍ଷର ଦାବୀ ମୁକ୍ତ ନୂତନୀକରଣ ଉପରେ ଟ. 4.5 ଲକ୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇପାରେ ।

11. ମାଲ୍‌ସ୍/ବୋନସ୍

ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀକୁ ଦାବୀ ମୁକ୍ତ ରଖିବା ପାଇଁ ଯେମିତି ଏକ ପ୍ରୋସାହନ ଥାଏ, ଠିକ୍ ସେପରି ତାହାର ବିପରୀତକୁ ଏକ ମାଲ୍‌ସ୍ କୁହାଯାଏ । ଏଇଠି, ଯଦି ଏକ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବୀ ଗୁଡ଼ିକ ଅତି ଅଧିକ ହୁଅନ୍ତି, ନୂତନୀକରଣ ସମୟରେ ଏକ ମାଲ୍‌ସ୍ କିମ୍ବା ପ୍ରିମିୟମର ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗକୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ସମୂହ ପଲିସୀମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଦାବୀ ଅନୁପାତକୁ ଯଥାର୍ଥ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ରଖିବା ପାଇଁ, ଉଚିତ୍ ରୂପେ ସମଗ୍ର ପ୍ରିମିୟମକୁ ଲୋଡ଼ କରିବା ରୂପେ ମାଲ୍‌ସ୍ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥାଏ ।

12. ଅଣ ଦାବୀ ଛାଡ଼/ଡିସ୍‌ଆଉଣ୍ଟ

କେତେକ ଉତ୍ପାଦ ବୀମା ରାଶି ଉପରେ ଏକ ବୋନସ୍ ପରିବର୍ତ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦାବୀ ମୁକ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ ଉପରେ ଏକ ଡିସ୍‌ଆଉଣ୍ଟ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି ।

13. ରୁମ୍ ଭଡ଼ା ପ୍ରତିବନ୍ଧ

କେତେକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଯୋଜନା ରୁମ୍ ର ବର୍ଗ ଉପରେ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧ ଲଗାଇଥାନ୍ତି ଯାହାକୁ ଏକ ବୀମିତ ବୀମା ରାଶି ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରି ଚୟନ କରିଥାଏ । ତେଣୁକରି ଏକ ଲକ୍ଷର ବୀମା ରାଶି ଥିବା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତିଦିନ ଟ. 1,000 ର ଏକ ରୁମ୍ ପାଇଁ ପାତ୍ର ହୋଇ ପାରେ ଯଦି ପଲିସୀରେ ପ୍ରତିଦିନ ବୀମା ରାଶିର 1% ର ରୁମ୍ ଭଡ଼ା ପ୍ରତିବନ୍ଧ ଥାଏ ।

14. ନୂତନୀକରଣୀୟତା ଅନୁଲେଖ

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀମାନଙ୍କର ନୂତନୀକରଣୀୟତା ଉପରେ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା, କପଟ ଏବଂ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରତିପାଦନ କାରଣରୁ ନିଆଯାଇଥିବା ପଲିସୀ ବ୍ୟତୀତ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକର ସମଗ୍ର ଜୀବନ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିଯୁକ୍ତ ନୂତନୀକରଣକୁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି । ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବିନିୟମନ, 2016 ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁସାରେ, ଯଦି ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ (ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଏବଂ ଯାତ୍ରା ପଲିସୀ ବ୍ୟତୀତ) ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଥରେ ସ୍ୱୀକାର କରାଗଲା ଏବଂ ଏକ ପଲିସୀ ଜାରୀ କରାଯାଏ ଯାହାକୁ ତାହାପରେ କୌଣସି ବିଚ୍ଛିନ୍ନତା ବିନା ଆବଧିକ ରୂପେ ନୂତନୀକରଣ କରାଯାଇଥାଏ, ଆଗରୁ ନୂତନୀକରଣକୁ ବାମିତର ଆୟୁ ଆଧାରରେ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯିବ ନାହିଁ । ଏହି ପ୍ରକାରେ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ସାରା ଜୀବନ ପାଇଁ ନୂତନୀକରଣୀୟ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

15. ରଦ୍ଦକରଣ ଅନୁଲେଖ

ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ କୌଣସି ବି ସମୟରେ ପଲିସୀଟିକୁ, ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା, କପଟ, ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟର ଅଣ-ପ୍ରକଟୀକରଣ କିମ୍ବା ବାମିତ ସ୍ୱାରା ଅସହଯୋଗ ଆଧାରରେ କେବଳ ରଦ୍ଦ କରିଦେଇପାରେ ।

ଯେତେବେଳେ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାସ୍ୱାରା ରଦ୍ଦ କରାଯାଏ, ବୀମାର ଅସମାପ୍ତ ଅବଧିର ଅନୁରୂପ ପ୍ରିମିୟମର ଏକ ଅନୁପାତକୁ ବାମିତକୁ ଫେରାଇ ଦିଆଯାଏ ଯଦି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ କୌଣସି ଦାବୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନ ଥିବ । ଏହା ସାଧାରଣତଃ ଯଥାନ୍ୱୟ ଆଧାରରେ ହୋଇଥାଏ ।

ଯେତେବେଳେ ବାର୍ଷିକ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ବାମିତ ସ୍ୱାରା ରଦ୍ଦ କରାଯାଏ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଯଥାନ୍ୱୟ ପ୍ରିମିୟମ ପରିବର୍ତ୍ତେ, ଅସ୍ଥାବଧି ଷ୍ଟେଲରେ ପ୍ରିମିୟମସବୁକୁ ଲାଗୁ କରିଥାନ୍ତି । ଏହା ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବୀପରୀତ ଚୟନକୁ ରୋକିଥାନ୍ତି ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

16. ନୂତନୀକରଣ ପାଇଁ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି

ଅଧ୍ୟାୟ 4 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଭଳି, ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି ପ୍ରାବଧାନ ଏକ ପଲିସୀକୁ, ଯାହା ଅନ୍ୟଥା ପ୍ରିମିୟମର ଅଣ-ପ୍ରଦାନ କାରଣରୁ ବ୍ୟପଗତ ହୋଇଯାଇଥାନ୍ତା, ତାହାକୁ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧିରେ ପ୍ରଭାବୀ ରୂପେ ଚାଲୁ ରଖିବା ପାଇଁ ସମ୍ମତ କରିଥାଏ ।

ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି ସମ୍ପର୍କୀୟ ଉପରୋକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ଅନୁଲେଖ, ପରିଭାଷା, ଅପବର୍ଜନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶକୁ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ସ୍ୱାରା ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିନିୟମନ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ମାନକୀକରଣ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅନ୍ତର୍ଗତ ମାନକୀକୃତ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ସମୟ ସମୟରେ ଅଦ୍ୟତନ କରାଯାଇଛି ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 2

IRDA ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅନୁସାରେ, ବୈୟକ୍ତିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକର ନୂତନୀକରଣ ପାଇଁ ଏକ _____ ର ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧିକୁ ସ୍ୱୀକୃତ କରାଯାଇଛି ।

- I. ପନ୍ଦର ଦିନ
- II. ତିରିଶ ଦିନ
- III. ପଚାଶଦିନ
- IV. ସାଠିଏ ଦିନ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ॥

ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ॥

ଅଧ୍ୟାୟ H-04

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଆପଣଙ୍କୁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିସ୍ତୃତ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖେ । ସଙ୍କଟାଙ୍କନ କୌଶଳ ପ୍ରକାରର ବୀମାରେ ଏକ ଅତି ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗ ଅଟେ ଏବଂ ଏକ ବୀମା ପଲିସୀର ଜାରୀରେ ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ, ଆପଣ ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ମୂଳଭୂତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ସାଧନ, ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବେ । ଏହା ଆପଣଙ୍କୁ ସମୂହ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଦାନ କରିବ ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- ସଙ୍କଟାଙ୍କନ କ'ଣ ଅଟେ ?
- ସଙ୍କଟାଙ୍କନ – ମୂଳଭୂତ ଅବଧାରଣା
- ଆଇ ର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବିନିୟମନ .ଆଇ.ଏ.ଡି.ଆର.
- ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାର ସୁବିଧା
- ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପାଇଁ ମୂଳଭୂତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏବଂ ସାଧନ
- ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପ୍ରକ୍ରିୟା
- ସମୂହ ସ୍ତରରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା
- ସମୁଦ୍ରପାରୀ / ବିଦେଶ ଯାତ୍ରା ବୀମାର ସଙ୍କଟାଙ୍କନ
- ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମାର ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଅଧ୍ୟୟନ ପରେ, ଆପଣ ସକ୍ଷମ ହେବେ:

- ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ଅର୍ଥ କ'ଣ, ଏହାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ
- ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ମୂଳଭୂତ ଅବଧାରଣାକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ପାଇଁ
- ସଙ୍କଟାଙ୍କନମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁପାଳନ କରାଯାଉଥିବା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ସାଧନକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ
- ବୈୟକ୍ତିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀମାନଙ୍କୁ ସଙ୍କଟାଙ୍କିତ କରିବାରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ପାଇଁ
- ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀମାନଙ୍କୁ କିପରି ସଙ୍କଟାଙ୍କିତ କରାଯାଏ, ତାହାର ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ

ଏହି ପରିଦୃଶ୍ୟକୁ ଦେଖନ୍ତୁ

48 ବର୍ଷ ବୟସ୍କ ମନୀଷ, ଯିଏ ଏକ ସଫ୍ଟୱେର୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର୍ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି, ନିଜ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ ନେବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲା । ସେ ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ପାଖକୁ ଗଲା, ଯେଉଁଠି ସେମାନେ ତାକୁ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ଦେଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ତାକୁ ତାର ଶାରୀରିକ ଗଠନ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ମାନସିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ପୂର୍ବ-ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗ, ତା' ପରିବାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଇତିହାସ, ଅଭ୍ୟାସ ଏବଂ ଏପରି ଅନେକ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା ।

ତାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମର ପ୍ରାପ୍ତିରେ, ତାକୁ ଅନେକ ଦସ୍ତାବିଜ ଯଥା: ପରିଚୟ ଓ ବୟସ ପ୍ରମାଣ, ଠିକଣାର ପ୍ରମାଣ ଏବଂ ପୂର୍ବର ମେଡିକାଲ ରେକର୍ଡକୁ ମଧ୍ୟ ଦାଖଲ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେଲା । ତାପରେ ସେମାନେ ତାକୁ ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ କିଛି ଡାକ୍ତରୀ ପରୀକ୍ଷା କରାଇବା ପାଇଁ କହିଲେ ଯାହା ତାକୁ ହତାଶ କଲା ।

ମନୀଷ, ଯିଏ ନିଜକୁ ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଏକ ଉତ୍ତମ ଆୟ ସ୍ତରର ବୋଲି ବିବେଚିତ କରୁଥିଲା, ସେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ବସିଲା ଯେ ତା'କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା କାହିଁକି ସେଭଳି ଏକ ଦୀର୍ଘ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅନୁପାଳନ କରାଯାଉଛି । ଏସବୁ ଦେଇ ଗତି କରିସାରିବା ପରେ ମଧ୍ୟ, ବୀମା କମ୍ପାନୀ ତାକୁ କହିଲା ଯେ ତା' ଡାକ୍ତରୀ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉଚ୍ଚ କୋଲେଷ୍ଟେରଲ୍ ଓ ଉଚ୍ଚ BP ର ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଛି, ଯାହା ପରେ ହୃଦୟ ରୋଗର ସମ୍ଭାବନାକୁ ବଢ଼ାଇଦେବ । ଯଦି ସେମାନେ ତାକୁ ଏକ ପଲିସୀ ପ୍ରଦାନ କଲେ, ପ୍ରିମିୟମଟି ତାର ସାଙ୍ଗ ଯେତିକି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା, ତା' ଠାରୁ ବହୁତ ଅଧିକ ଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ ସେ ପଲିସୀ ନେବା ପାଇଁ ମନା କଲା ।

ଏଇଠି, ବୀମା କମ୍ପାନୀ ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅଂଶ ରୂପେ ଏହିସବୁ ଚରଣକୁ ପାଳନ କରୁଥିଲା । ଏକ ସଙ୍କଟ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିବା ସମୟରେ, ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କିତ କରିବା ଏବଂ ଉଚିତ୍ ଲାଭ ମଧ୍ୟ ପାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଯଦି ସଙ୍କଟର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଉଚିତ୍ ରୂପେ କରା ନ ଯାଏ ଏବଂ ଏକ ଦାବୀ ଉପରେ, ଏହାର ପରିମାଣ ଏକ ହାନି ହେବ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସମସ୍ତ ବୀମା କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ପ୍ରିମିୟମସବୁକୁ ଏକତ୍ରିତ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଏହିସବୁ ଟଙ୍କାକୁ ଏକ ଗ୍ରୁଷ୍ପ ଭଳି ସମ୍ଭାଳନ୍ତି ।

A. ସଙ୍କଟାଙ୍କନ କ'ଣ ଅଟେ ?

1. ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ସେହି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବୀମିତ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କଠାରୁ ସେମାନେ ବୀମା ସମୁଦୟକୁ ଆଣୁଥିବା ସଙ୍କଟର ସମାନ୍ତରାଳରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପ୍ରତ୍ୟାଶା ରଖାଯାଏ । ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବକଠାରୁ ସୂଚନା ସଂଗ୍ରହ ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବାର ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ କୁହାଯାଏ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜରିଆରେ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା ସୂଚନା/ତଥ୍ୟ ଆଧାରରେ, ସେମାନେ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ବୀମିତ କରିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି କି ନାହିଁ, ତାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଅନ୍ତି । ଯଦି ସେମାନେ ତାହା କରିବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଅନ୍ତି, ତେବେ କେତେ ପ୍ରିମିୟମରେ, କେଉଁ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସେଭଳି ସଙ୍କଟ ନେବାଠାରୁ ଏକ ଉଚିତ୍ ଲାଭ ମିଳି ପାରେ ।

ପରିଭାଷା

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ହେଉଛି ସଙ୍କଟକୁ ଯଥାର୍ଥ ରୂପେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏବଂ ସେହି ନିୟମାବଳୀ/ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାହା ଉପରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ମଞ୍ଜୁରୀ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଏହି ପ୍ରକାରେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଓ ସଙ୍କଟ ମୂଲ୍ୟ ଏହା ସଙ୍କଟ , ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଟେ ।

2. ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ଆବଶ୍ୟକତା

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ହେଉଛି ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀର ମୋରୁଦଣ୍ଡ ଯେହେତୁ ଅସାବଧାନତାର ସହିତ କିମ୍ବା ଅଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରିମିୟମ ବଦଳରେ ସଙ୍କଟର ସ୍ୱୀକୃତିର ପରିଣାମ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଦେବାଳିଆପଣ ଆଣିଦେବ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚୟନାତ୍ମକ କିମ୍ବା ସାବଧାନ ହେବା ବୀମା କମ୍ପାନୀକୁ ଏକ ବଡ଼ ସମ୍ଭବ ଯାହାହାରା ସଙ୍କଟକୁ ସମାନ ଭାବେ ପ୍ରସାରିତ କରାଯାଇପାରେ, ତାହା ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ବାଧା ଦେବ । ତେଣୁକରି ସଙ୍କଟ ଓ ବ୍ୟବସାୟ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧନ ବଜାୟ ରଖିବା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ, ଯାହାହାରା ପ୍ରତିଯୋଗୀ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ଲାଭପ୍ରଦ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ।

ସମ୍ଭବ ରଖିବାର ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ, ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୀମା କମ୍ପାନୀର ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ଦର୍ଶନ, ନୀତି ଓ କ୍ଷୁଧା ଅନୁସାରେ, ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ହାରା କରାଯାଇଥାଏ । ଯଦିଓ ବୟସ ରୋଗ ତଥା ମୃତ୍ୟୁର ସମ୍ଭାବନାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ, ଏହାକୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ମନେ ରଖିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ରୋଗ ସାଧାରଣତଃ ମୃତ୍ୟୁର ଅନେକ ପୂର୍ବରୁ ଆସିଥାଏ ଏବଂ ବାରମ୍ବାର ହୋଇପାରେ । ତେଣୁକରି, ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚର୍ଚ୍ଚପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଯେ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ମାନଦଣ୍ଡ ଓ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାଗୁଡ଼ିକ ମୃତ୍ୟୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାଠାରୁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଅଧିକ କଠିନ ଅଟନ୍ତି ।

3. ସଙ୍କଟାଙ୍କନ – ସଙ୍କଟ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ, ଆର୍ଥିକ ଓ ଆୟ ଆଧାରିତ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ଅପେକ୍ଷା ମେଡିକାଲ କିମ୍ବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଯାଞ୍ଚ-ପରିଣାମ ଉପରେ ଅଧିକ ଫୋକ୍ସ ଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ପୂର୍ବଟିକୁ ଉପେକ୍ଷା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଯେହେତୁ ଏକ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଏବଂ କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ଚୟନକୁ ହଟାଇବା ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ ନିରନ୍ତରତାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଆର୍ଥିକ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ମଧୁମେହରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ଅଟେ, ମୃତ୍ୟୁ ଅପେକ୍ଷା ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ତାହାର ହୃଦୟ କିମ୍ବା କିଡନୀ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଜଟିଳତା ବୃଦ୍ଧି ହେବାର ତାହାର ସମ୍ଭାବନା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ, ଏବଂ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଚାଲୁ ରହିଥିବା ସମୟରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରକଟନ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଥର ଘଟିପାରେ । ଏକ ଜୀବନ ବୀମା ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଏକ ମଧ୍ୟମ ସଙ୍କଟ ରୂପେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କିତ କରିପାରେ । ଅବଶ୍ୟ ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପାଇଁ, ତାକୁ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ସଙ୍କଟ ରୂପେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କିତ କରାଯାଇପାରେ ।

4. କାରକ ଯାହା ରୋଗର ସମ୍ଭାବନାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରନ୍ତି

ସେହିସବୁ କାରକ ଯାହା ରଗ୍ଣତା (ରୋଗରେ ପୀଡିତ ହେବାର ସଙ୍କଟ) କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସଙ୍କଟର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ସମୟରେ ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ସେଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନ ଭଳି ଅଟନ୍ତି :

- ଆୟ:** ପ୍ରିମିୟମଗୁଡ଼ିକ ଆୟ ଓ ସଙ୍କଟର ମାତ୍ରା ଅନୁରୂପ ଲାଗୁ କରାଯାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଶିଶୁ ଓ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ ସଂକ୍ରମଣ ଓ ଦୁର୍ଘଟଣାର ବର୍ଦ୍ଧିତ ସଙ୍କଟ କାରଣରୁ ଯୁବା ବୟସ୍କମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ

ହୋଇଥାଏ । ସେହିଭଳି, 45 ବର୍ଷ ବୟସଠାରୁ ଅଧିକ ବୟସ୍କଙ୍କ ପାଇଁ, ପ୍ରିମିୟମସବୁ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ, ଯେହେତୁ ଡାଇବେଟିସ୍, ଏକ ଅଚାନକ ହୃଦୟ ରୋଗ କିମ୍ବା ସେଭଳି ଅନ୍ୟ ରଗ୍ନୁତା ଭଳି ଚିର କାଳୀକ (ସ୍ଥାୟୀ) ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ।

- b) **ଲିଙ୍ଗ:** ଶିଶୁ ଧାରଣ କରିଥିବା ସମୟରେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ରୋଗର ଅଧିକ ସଙ୍କଟର ସଂସର୍ଗରେ ଆସିଥାନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ, ପୁରୁଷମାନେ ମହିଳାମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ହୃଦ୍ଘାତରେ ପ୍ରଭାବିତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ କିମ୍ବା ରୋଜଗାର ସମ୍ଭାବନା ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ମହିଳାମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯେହେତୁ ସେମାନେ ବିପତ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟୁକ୍ତିରେ ଅଧିକ ସଂପୃକ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।
- c) **ଅଭ୍ୟାସ:** କୌଣସି ରୂପରେ ବି ତମାଖୁ, ମଦ କିମ୍ବା ନିଶା ଦ୍ରବ୍ୟର ସେବନ ର ରଗ୍ନୁତା ସଙ୍କଟ ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଛି ।
- d) **ବ୍ୟବସାୟ:** କେତେକ ବ୍ୟବସାୟରେ ଦୁର୍ଘଟଣାର ଅତିରିକ୍ତ ସଙ୍କଟ ସମ୍ଭବ ଅଟେ, ଉ.ସ୍ଵ. ଡ୍ରାଇଭର୍, ବିସ୍ଫୋଟ କାରକ, ବିମାନ-ଚାଳକ ଇତ୍ୟାଦି । ସେହି ପ୍ରକାରେ, କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସାୟରେ ଅଧିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସଙ୍କଟ ଥାଇପାରେ, ଯେପରିକି ଏକ ଏକ୍ସ-ରେ ମେସିନ ଅପରେଟର, ଆକ୍ଟେସ୍ଟସ୍ ଉଦ୍ୟୋଗ ଶ୍ରମିକ, ଖଣି ଶ୍ରମିକ ଇତ୍ୟାଦି ।
- e) **ପରିବାର ଇତିହାସ:** ଏହା ଅଧିକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଟେ, ଯେହେତୁ ଆନୁବଂଶିକ କାରକଗୁଡ଼ିକ ଆଜ୍ଞା, ଡାଇବେଟିସ୍ ଏବଂ କେତେକ କ୍ୟାନସର ଭଳି ରୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାନ୍ତି । ଏହାର ରଗ୍ନୁତା ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ଥାଏ ଏବଂ ସଙ୍କଟକୁ ସ୍ଵୀକାର କରିବା ସମୟରେ ଏହାକୁ ବିଚାରକୁ ନେବା ଉଚିତ୍ ।
- f) **ଗଠନ: ମୋଟା (ବଳବାନ) ପତଳା କିମ୍ବା ମଧ୍ୟମ ଗଠନକୁ ବି କେତେକ ସମୂହରେ ରଗ୍ନୁତା ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ ।**
- g) **ଅତୀତର ରୋଗ କିମ୍ବା ସର୍ଜରୀ:** ଏହାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ ଅତୀତ ରୋଗର ବର୍ଦ୍ଧିତ ଶାରୀରିକ ଦୁର୍ବଳତାର କାରଣ ହେବାର କିଛି ସମ୍ଭାବନା ଅଛି କି କିମ୍ବା ପୁଣି ହୋଇ ପାରେ କି ଏବଂ ତଦନୁସାରେ, ପଲସୀ ସର୍ଜରୀକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଏ । ଉ.ସ୍ଵ. କଢ଼ି ପଥର ପୁଣି ହୋଇଥାଏ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ଏବଂ ସେହି ପ୍ରକାରେ, ଗୋଟିଏ ଚକ୍ଷୁର ମୋତିଆ ବିନ୍ଦୁ ଅନ୍ୟ ଚକ୍ଷୁରେ ମୋତିଆ ବିନ୍ଦୁର ସମ୍ଭାବନାକୁ ବଢ଼ାଇଥାଏ ।
- h) **ଚଳିତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସ୍ଥିତି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାରକ କିମ୍ବା ଅଭିଯୋଗ:** ସଙ୍କଟର ମାତ୍ରା ଓ ବୀମାଯୋଗ୍ୟତାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରକଟୀକରଣ ଓ ଡାକ୍ତରୀ ପରୀକ୍ଷା ଦ୍ଵାରା ସିଦ୍ଧ କରାଯାଇପାରେ ।
- i) **ବାତାବରଣ ଏବଂ ଆବାସ:** ଏ ଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ ରଗ୍ନୁତା ହାର ଉପରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିଥାଏ ।

ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ ନୈତିକ ବିପତ୍ତିକୁ ବୁଝିବା

ଯେତେବେଳେ ଆୟୁ, ଲିଙ୍ଗ, ଅଭ୍ୟାସ ଭଳି କାରକମାନେ ଏକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସଙ୍କଟର ଶାରୀରିକ ବିପତ୍ତିକୁ ସୂଚୀତ କରେ, କିଛି ଅଲଗା ଜିନିଷ ରହିଛି ଯାହାକୁ ନିକଟରୁ ଧ୍ୟାନପୂର୍ବକ ଦେଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଏହା କ୍ଲାଏମ୍ ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ଅଟେ ଯାହା ବୀମା କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ଅତି ମହଙ୍ଗା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇପାରେ ।

ଖରାପ ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ଏକ ଚରମ ଉଦାହରଣ ହେଉଛି ଏକ ବୀମିତ ଏହା ଜାଣି ସୁଦ୍ଧା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ନେବା ଯେ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଏକ ସର୍ଜିକାଲ୍ ଅପରେଶନ୍ ଦେଇ ଗତି କରିବ କିମ୍ବା ଏହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ନିକଟରେ ପ୍ରକଟ ନ କରିବା । ଏହା ପ୍ରକାରେ ଏକ ଦାବୀ ନେବାପାଇଁ ହିଁ କେବଳ ଏକ ସୁଚିତ୍ରିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ହେଉଛି _____ ର ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

- I. ବୀମା ଉପାଦଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସାୟ କରିବା
- II. ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରିମିୟମ ସଂଗ୍ରହ କରିବା
- III. ସଙ୍କଟ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏବଂ ସଙ୍କଟ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ
- IV. ବିଭିନ୍ନ ବୀମା ଉପାଦକୁ ବିକ୍ରି କରିବା

B. ସଙ୍କଟାଙ୍କନ-ମୂଳଭୂତ ଅବଧାରଣା

1. ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ଦୁଇଟି ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅଛି ।

- i. ବିପରୀତ ଚୟନକୁ ବାଧା ଦେବା, ଅର୍ଥାତ୍ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଚୟନ
- ii. ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଗୀକରଣ କରିବା ଏବଂ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଇକ୍ୱିଟୀ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା

ପରିଭାଷା

ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପଦ ଏହା ଉପସ୍ଥାପିତ କରୁଥିବା ସଙ୍କଟର ମାତ୍ରା ଅନୁସାରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରସ୍ତାବ ର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବାର ଏବଂ ତାପରେ ବୀମା ମଞ୍ଜୁର କରାଯିବ କି ନାହିଁ ଓ କେଉଁ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ରେ, ଏହା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ସୂଚୀତ କରେ ।

ବିପରୀତ-ଚୟନ କିମ୍ବା ପ୍ରତିକୂଳ ଚୟନଯେଉଁମାନେ ସନ୍ଦେହ କରନ୍ତି କିମ୍ବା ,ହେଉଛି ସେହି ଲୋକମାନଙ୍କ ପ୍ରବୃତ୍ତି (ହାନି ଅନୁଭୂତ କରିବାର ,ଯେ ଆଗ୍ରହର ସହିତ ବୀମା ପାଇବା ପାଇଁ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଲାଭ ପାଇବା ପାଇଁ ଜାଣନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ଭାବନା ଅଧିକ ଓ ସେତେବେଳେ ବୀମା କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ।

ଉଦାହରଣ

କାହାକୁ ଓ କିପରି ସେମାନେ ବୀମା ପ୍ରଦାନ କରିବେ ,ସେ ବିଷୟରେ ଯଦି ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଚୟନାତ୍ମକ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତେ , ଉଚ୍ଚ ,ସମ୍ଭାବନା ରହେ ଯେ ତାଲବେଚିସ୍ ଏକ BP ,ହୃଦୟ ସମସ୍ୟା କିମ୍ବା କ୍ୟାନସର ଭଳି ଗମ୍ଭୀର ରୋଗ ଥିବା ଲୋକେ , ସେମାନେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ,ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ,ଯେଉଁମାନେ ଜାଣିଥାନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଶୀଘ୍ର ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ବୀମା କିଣିବା ପାଇଁ ଚାହଁ ପାରନ୍ତି ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଇଁ ହାନି ସୃଷ୍ଟି କରିପାରନ୍ତି ,। ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ ଯଦି ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସଙ୍କଟକୁ

ଉପଯୁକ୍ତ ରୂପେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ନ କରେ । ଏହାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଚୟନ କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇପାରେ ।

2. ସଙ୍କଟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଇକ୍ସିଟିଂ

ଆସକ୍ତ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ସଙ୍କଟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଇକ୍ସିଟିଂକୁ ବିଚାର କରିବା । 'ଇକ୍ସିଟିଂ' ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ସେହି ଆବେଦକ ଯେଉଁମାନେ ସମାନ ପ୍ରକାରର ଓ ସମାନ ମାତ୍ରାର ସଙ୍କଟର ସଂସର୍ଗରେ ଆସିଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି ଏକା ବର୍ଗରେ ରଖାଯାଏ । ଲାଗୁ କରିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରିମିୟମର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ କିଛି ପ୍ରକାରର ମାନକୀକରଣ ରଖିବା ପାଇଁ ଚାହଁ ପାରନ୍ତି । ସଙ୍କଟାଙ୍କକ ପାଖକୁ ଆସୁଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବଗୁଡ଼ିକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସଙ୍କଟ ପ୍ରକାରର ବର୍ଗୀକୃତ କରାଯାଇଥାଏ ।

i. ମାନକ ସଙ୍କଟ

ଏମାନେ ସେହିସବୁ ଲୋକ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ରଗ୍ଣତା (ରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା) ମଧ୍ୟମ ହୋଇଥାଏ ।

ii. ଗ୍ରହଣୀୟ ସଙ୍କଟ

କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ରଗ୍ଣତା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ମଧ୍ୟମଠାରୁ କମ୍ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ତେଣୁକରି ଗ୍ରହଣୀୟ ସଙ୍କଟ ହୋଇଥାଏ । ଏଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରେ ।

iii. ଅବମାନକ ସଙ୍କଟ

ଅନ୍ୟ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ରଗ୍ଣତା ମଧ୍ୟମଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇପାରେ । ଯଦିଓ ଏହି ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଉଚ୍ଚତର ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରିପାରନ୍ତି ଏବଂ/କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ସର୍ଭାଇଭିଂ ଓ ପ୍ରତିବନ୍ଧ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ୱୀକାର କରିପାରନ୍ତି ।

iv. ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ସଙ୍କଟ

କେତେକ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କ କିଛି ମେଡିକାଲ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦୁରାବସ୍ଥା ଅଛି, ଯାହା ସେମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟଧିକ ରୂପେ ରୋଗ ପ୍ରବଣ କରେ ଏବଂ ଦାବୀ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ଅତ୍ୟଧିକ ସମ୍ଭବ ଅଟେ ଯେ ସେଭଳି ବ୍ୟକ୍ତି ରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ସାଧାରଣ ସମୁଦୟ ଉପରେ ଅଣସମାନୁପାତକ ମାତ୍ରାର ଦାୟିତ୍ୱ କାରଣ ହୁଅନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଶିକ୍ଷରେ, ଯେତେବେଳେ ସମୁଦୟରେ ଥିବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରେ ରୋଗରେ ପଡିବାର ଅଧିକ କିମ୍ବା କମ୍ ମଧ୍ୟମ ସମ୍ଭାବନା ରହେ, ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଠାରେ ରୋଗରେ ପଡିବାର ଅତି ଅଧିକ ସମ୍ଭାବନା ରହେ ଯାହାର ପରିଣାମ ଅଧିକ ହାରର ପ୍ରିମିୟମରେ ବି ସେମାନଙ୍କୁ ବୀମିତ କରିବା କଷ୍ଟକର ହୋଇଥାଏ । [ବେଳେ ବେଳେ, ସେ ଭଳି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ଆଣିଥାନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ରୋଗରେ ପଡିବାର ସେମାନଙ୍କ ଅଧିକ ସମ୍ଭାବ୍ୟତାକୁ ପ୍ରକଟ କରି ନ ଥାନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଭଳି ବୀମିତ ହେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାସ କରିଥାନ୍ତି ।] ଅଧିକାଂଶ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସେ ଭଳି ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତର ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ସେଭଳି ଲୋକମାନଙ୍କ ଏକ ତାଟାବେସ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାନ୍ତି ।

ଏକ 'ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ସଙ୍କଟ' ର ଅର୍ଥ କେବଳ ଏହା ହୁଏ ଯେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ, ସେହି ପ୍ରକାରର ବୀମା ତୁଳ୍ୟରେ ପାଇଁ ବୀମିତ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ, ଏହା ସମ୍ଭବ ଅଟେ ଯେ ଏକ

ଅନ୍ୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ତାହାକୁ ଭିନ୍ନ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ସହିତ ଏକ ଭିନ୍ନ ପ୍ରିମିୟମରେ ବୀମିତ କରିପାରେ । ଏହି ଏକା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ତାକୁ ଏକ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ପଲିସୀ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ କିମ୍ବା ଏକ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟ, ଯେତେବେଳେ ପରିସ୍ଥିତିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥାଏ, ସେତେବେଳେ ସେହି ଏକା ପଲିସୀ ପାଇଁ ବି ବିଚାରକୁ ନେଇପାରେ ।

3. ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପ୍ରକ୍ରିୟା

ପ୍ରାଥମିକ କିମ୍ବା କ୍ଷେତ୍ର ସ୍ତରରେ ହୋଇଥାଏ:

- ✓ ପ୍ରାଥମିକ କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କ୍ଷେତ୍ର ସ୍ତରରେ କିମ୍ବା
- ✓ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ବିଭାଗ ସ୍ତରରେ

a) ପ୍ରାଥମିକ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

ପ୍ରାଥମିକ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ (କିମ୍ବା କ୍ଷେତ୍ର ସ୍ତରର ସଙ୍କଟାଙ୍କନ) ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ମଞ୍ଜୁରୀ ଦେବା ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ କି ନାହିଁ, ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା କିମ୍ବା କମ୍ପାନୀ ପ୍ରତିନିଧି ଦ୍ଵାରା ସୂଚନା/ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ/ଅଭିକର୍ତ୍ତା ପ୍ରାଥମିକ ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ଏହି ପ୍ରାଥମିକ ଭୂମିକାକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଗ୍ରାହକ ବୀମା ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ କି ନାହିଁ, ଏହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ସେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ୍ଥିତିରେ ଥାଏ ।

କେତେକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନେ ପ୍ରସ୍ତାବକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଶେଷ ସୂଚନା, ମତ ଓ ସୁପାରିଶ ସହିତ, ଏକ ବିବରଣ କିମ୍ବା ଏକ ଗୋପନୀୟ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି ।

ଏକ ସମାନ ପ୍ରକାରର ରିପୋର୍ଟ, ଯାହାକୁ ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ରିପୋର୍ଟ କୁହାଯାଉଛି, କୁ ମଧ୍ୟ ବୀମା କମ୍ପାନୀର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ମଗା ଯାଇ ପାରେ । ଏହି ରିପୋର୍ଟଗୁଡ଼ିକ ପାରମ୍ପରିକ ରୂପେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ବ୍ୟବସାୟ, ଆୟ, ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି ଓ ଖ୍ୟାତିକୁ ସମ୍ବଳିତ କରନ୍ତି ।

4. ଅଭିକର୍ତ୍ତାର କପଟ/ଜାଲିଆତି ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବାର ଭୂମିକା

ବୀମା ପାଇଁ ଏକ ସଙ୍କଟ ଚୟନ କରିବା ସମ୍ଭାଷ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ପ୍ରସ୍ତାବକ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରକଟ କରାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଅଧିକାଂଶ ବସ୍ତି ରହିଥିବା ଏକ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପାଇଁ ଏହା ଜାଣିବା କଷ୍ଟକର ହୋଇପାରେ ଯେ ଏହି ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ୟ ଅଟନ୍ତି କି ନାହିଁ କିମ୍ବା ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ଧୋକା ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ କପଟପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା କରି ନାହିଁ ତ ।

ଅଭିକର୍ତ୍ତା, ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ହିସାବରେ ଏଇଠି ଏକ ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ । ଯେହେତୁ ପ୍ରସ୍ତାବକ ସହିତ ଅଭିକର୍ତ୍ତାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସମ୍ପର୍କ ଥାଏ, ସେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ପଦରେ ଥାଏ ଏହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ଯେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ସୂଚନା ସତ୍ୟ ଅଟେ କି ନାହିଁ ଏବଂ କୌଣସି ସୁଚିତ୍ତିତ ଅଣ-ପ୍ରକଟୀକରଣ କିମ୍ବା ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା କରାଯାଇ ନାହିଁ ତ ।

a) ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ବିଭାଗର ଭୂମିକା

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଥିବା ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ବିଭାଗ ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ଅଧିକାଂଶ ଭାଗ ସମ୍ପାଦିତ କରିଥାଏ । ଏଇଠି, ସେହି ବିଶେଷଜ୍ଞମାନେ ଯେଉଁମାନେ ସେଭଳି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦକ୍ଷ ଅଟନ୍ତି, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଙ୍କଟ ଉପରେ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟ ଏବଂ ଏପରିକି କିଛି ଜନସଂଖ୍ୟାକୀୟ ତଥ୍ୟକୁ ବି ବିଚାର ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ଅନ୍ତିମରେ ବୀମା

ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସ୍ୱୀକାର କରାଯିବ କି ନାହିଁ ତା ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଅନ୍ତି, ନିୟମ/ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରନ୍ତି , ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରିଥାନ୍ତି ।

C. ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ.ର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବିନିୟମନ

ବିନିୟମକ ବୀମିତର ଲାଭ ପାଇଁ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଭଳି କେତେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟ ଆଣିଛି ।

- a. ବୀମିତକୁ ପ୍ରିମିୟମ ଉପରେ ଓ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗ୍ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସୂଚୀତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଏବଂ ଏକ ପଲିସୀ ଜାରୀ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସେଭଳି ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗ୍ ପାଇଁ ପଲିସୀଧାରକର ବିଶେଷ ସମ୍ମତି ପ୍ରାପ୍ତ କରାଯିବ ।
- b. ଯଦି ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ କୌଣସି ଅଧିକ ସୂଚନା ଆବଶ୍ୟକ କରେ, ଯେପରି କି ଏକ ପଲିସୀର କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଚରଣରେ କିମ୍ବା ଏହାର ନୂତନୀକରଣ ସମୟରେ ବ୍ୟବସାୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ଏହା ପାଖରେ ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ପୂରଣ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାନକ ଫର୍ମ ଥାଏ ଯାହା ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜର ଏକ ଅଂଶ ହୋଇଥାଏ ।
- c. ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କୁ ଯୁବକ କାଳରେ ପ୍ରବେଶ, ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ନୂତନୀକରଣ, ସେହି ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସହିତ ଅନୁକୂଳ ଦାବୀ ଅନୁଭୂତି ପାଇଁ ପୁରସ୍କୃତ କରିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଣାଳୀ ଆଣିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଭଳି ପ୍ରଣାଳୀ କିମ୍ବା ପ୍ରୋସାହନକୁ ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକା ଓ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜର ଅନ୍ତର୍ଗତ କରନ୍ତି ।

D. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାର ସୁବାହ୍ୟତା/ପୋର୍ଟେବିଲିଟି

ସୁବାହ୍ୟତାକୁ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଦ୍ୱାରା, ବୈୟକ୍ତିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀଧାରକ (ପରିବାର ସୁରକ୍ଷା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ ସମେତ) ମାନଙ୍କୁ, ଗୋଟିଏ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ କିମ୍ବା ସେହି ଏକା ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଗୋଟିଏ ଯୋଜନାଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ଯୋଜନାକୁ, ପୂର୍ବ-ବିଦ୍ୟମାନ ପରିସ୍ଥିତି ଓ ସମୟ ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅପବର୍ଜନ ପାଇଁ ଲାଭ ପାଇଥିବା କ୍ରେଡିଟ୍ କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିବା ପାଇଁ, ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅଧିକାର, ଯଦି ପୂର୍ବ ପଲିସୀଟିକୁ କୌଣସି ଅନ୍ତରାଳ ବିନା ବଜାୟ ରଖାଯାଇଛି, ଏହି ରୂପେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ସୁବାହ୍ୟତା ହେଉଛି ସେହି ପ୍ରାବଧାନ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଏକ ବୀମିତ ତା' ସହିତ ସମଗ୍ର ସମୟାବଧିରେ ଅର୍ଜିତ ସମସ୍ତ ଲାଭକୁ ବହନ କରି ଗୋଟିଏ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଖକୁ ଯାଇ ପାରେ । ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ ତାରିଖ 22 ଜୁଲାଇ 2020 ରେ ଥିବା ଉପାଦ ଫାଇଲିଂ ଉପରେ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ର ସମେକିତ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା କୁ ପଢ଼ି ପାରନ୍ତି ଯାହା ସୁବାହ୍ୟତା ସହିତ ଅନେକ ଚଳଣୀକୁ ମାନକୀକରଣ କରିବା ପାଇଁ ମାନବସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିଛି ।

ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଅଧିଦେଶ ଜାରୀ କରେ ଯେ ପରିବାର ପ୍ଲେଟର୍ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସାଧାରଣ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ବୈୟକ୍ତିକ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁବାହ୍ୟତାର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯିବ ।

ଅବଶ୍ୟ, ନୂତନୀକରଣ ସମୟରେ ହିଁ କେବଳ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ (ପୋର୍ଟିଙ୍ଗ୍) କରାଯାଇପାରେ । ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି କ୍ରେଡିଟ୍ ବ୍ୟତୀତ, ପ୍ରିମିୟମ ସମେତ ନୂତନ ପଲିସୀର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନିୟମାବଳୀକୁ ନୂତନ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯିବ । ବିଧିବଦ୍ଧତଃ ପୋର୍ଟିଙ୍ଗ୍ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧକୁ ନୂତନୀକରଣର ଅନ୍ୟତମ 45 ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା, ପୁରୁଣା ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ କରାଯିବା ଉଚିତ୍, ସେହି କମ୍ପାନୀକୁ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରି ଯାହା ପାଖରେ ପଲିସୀଟିକୁ ପୋର୍ଟି କରାଯିବାକୁ ପଡିବ । ପଲିସୀଟିକୁ କୌଣସି ଅନ୍ତରାଳ ବିନା ନୂତନୀକରଣ କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ (30 ଦିନର ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟାବଧି ଥାଏ ଯଦି ପୋର୍ଟିଙ୍ଗ୍ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ରହିଥାଏ) ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ. ଏକ ଖେତ୍ର-ଆଧାରିତ ସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ଯାହା, ଅବଧି ରୂପେ ପୋର୍ଟି କରୁଥିବା ପଲିସୀଧାରକର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଇତିହାସ ଉପରେ ଅଧିକାର କରାଯିବ ଓ ତା' ଉପରେ ତଥ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବାକୁ ନୂଆ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ସମ୍ମତ କରିବା ପାଇଁ, ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରୀ କରାଯାଉଥିବା ସମସ୍ତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ତଥ୍ୟ ରଖିଥାଏ ।

E. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ (ମାଲଗ୍ରେଣ୍ଟ୍)

ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ (ମାଲଗ୍ରେଣ୍ଟ୍) କୁ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଦ୍ୱାରା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀଧାରକ (ପରିବାର ସୁରକ୍ଷା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ ଓ ସମୂହ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ସମେତ) ମାନଙ୍କୁ, ପୂର୍ବ-ବିଦ୍ୟମାନ ପରିସ୍ଥିତି ଓ ସମୟ ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅପବର୍ଜନ ପାଇଁ ଲାଭ ପାଇଥିବା କ୍ରେଡିଟ୍ କୁ ସେହି ଏକା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସହିତ, ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅଧିକାର ରୂପେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ ତାରିଖ 22 ଜୁଲାଇ 2020 ରେ ଥିବା ଉପାଦି ଫାଇଲିଂ ଉପରେ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ.ର ସମେକିତ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀମାନଙ୍କ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ଉପରେ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ସଂଶୋଧନ କରିଛି । ଏହା ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯେ ଏକ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଧାରିତ ବୈୟକ୍ତିକ ବୀମା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଲିସୀଧାରକ (ପରିବାର ଫ୍ଲୋଟର୍ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ସମେତ) କୁ ପଲିସୀ ଧାରକ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଚୟନାଧିକାର ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣର ବିକଳ୍ପ ଦିଆଯିବ । ସମୂହ ପଲିସୀମାନଙ୍କଠାରୁ ବୈୟକ୍ତିକ ପଲିସୀକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ଅଧୀନ ହେବ ।

ତା' ପଲିସୀକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ଏକ ପଲିସୀଧାରକକୁ, ପରିବାରର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ ଯଦି କିଛି ଥାଆନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ପଲିସୀକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିବା ପାଇଁ ତାର ବିଦ୍ୟମାନ ପଲିସୀର ପ୍ରିମିୟମ ନୂତନୀକରଣ ତାରିଖଠାରୁ ଅନ୍ୟତମ 30 ଦିନ ପୂର୍ବରୁ, ବୀମା କମ୍ପାନୀକୁ ଆବେଦନ କରିବାର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯିବ । ଅବଶ୍ୟ, ଯଦି ବୀମାକର୍ତ୍ତା 30 ଦିନର ସମୟଠାରୁ କମ୍ ଦିନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛୁକ ଥାଏ, ତାହେଲେ ସେ ସେଇୟା କରିପାରେ । ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ କେବଳ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ପାଇଁ ହିଁ କୌଣସି ଚାର୍ଜ ଲାଗୁ କରିବେ ନାହିଁ ।

F. ବୀମାର ମୂଳଭୂତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏବଂ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପାଇଁ ସାଧନ

1. ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମୂଳଭୂତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

କୌଣସି ପ୍ରକାରର ବୀମାରେ ବି, ଏହା ଜୀବନ ବୀମା ହୋଇଥାଉ କିମ୍ବା ସାଧାରଣ ବୀମା ହୋଇଥାଉ, କେତେକ ବୈଧିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅଛନ୍ତି ଯାହା ସଙ୍କଟଗୁଡିକର ସ୍ୱୀକୃତି ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବି ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡିକ ଦ୍ୱାରା ସମାନ

ରୂପେ ସଂଚାଳିତ ହୁଏ ଏବଂ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କୌଣସି ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନର ପରିଣାମ ଦାୟିତ୍ଵକୁ ଏଡେଇବା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇପାରେ । (ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ସାଧାରଣ ଅଧ୍ୟାୟମାନଙ୍କରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି)

2. ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପାଇଁ ସାଧନ

ଏଗୁଡ଼ିକ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପାଇଁ ସୂଚନାର ଉତ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯାହା ଆଧାରରେ ସଙ୍କଟ ବର୍ଗୀକରଣ ଏବଂ ଅତିମରେ ପ୍ରିମିୟମର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇଥାଏ । ନିମ୍ନଲିଖିତ ଗୁଡ଼ିକ ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ମୁଖ୍ୟ ସାଧନ ଅଟନ୍ତି :

a) ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ

ଏହି ଦସ୍ତାବିଜ ଦୁଇଟି ଆଧାର ହୋଇଥାଏ ଯେଉଁଠି ପ୍ରସ୍ତାବକର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିବରଣୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା (ଯେପରି କି ଆୟ, ବ୍ୟବସାୟ, ଗଠନ, ଅଭ୍ୟାସ, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସ୍ଥିତି, ଆୟ, ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ ବିବରଣୀ ଇତ୍ୟାଦି) କୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥାଏ । ବୀମିତ ବ୍ଯାରା କୌଣସି ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କିମ୍ବା ସୂଚନାକୁ ଲୁଚାଇବା ପଲିସୀକୁ ଅକାମୀ/ନିରର୍ଥକ କରିଦେବ । (ଏହାକୁ ସାଧାରଣ ଅଧ୍ୟାୟମାନଙ୍କରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।)

b) ଆୟ ପ୍ରମାଣ

ପ୍ରିମିୟମଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ବୀମିତର ଆୟ ଆଧାରରେ କରାଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ ଏହା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ଯେ ନାମାଙ୍କନ ସମୟରେ ପ୍ରକଟ କରାଯାଇଥିବା ଆୟକୁ ଏକ ଆୟ ପ୍ରମାଣର ଦାଖଲ କରିଆରେ ସତ୍ୟାପିତ କରାଯାଇ ।

ଉଦାହରଣ

ଭାରତରେ, ଅନେକ ଦସ୍ତାବିଜ ଅଛନ୍ତି, ଯାହାକୁ ଆୟ ପ୍ରମାଣ ରୂପେ ବିବେଚିତ କରାଯାଇପାରେ କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସବୁକୁ ବୈଧିକ ରୂପେ ସ୍ଵୀକୃତି ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ବୈଧ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକୁ ଦୁଇ ମୁଖ୍ୟ ବର୍ଗରେ ବିଭାଜିତ କରାଯାଏ ସେଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନ ଭଳି ଅଟନ୍ତି :

- a) **ମାନକ ଆୟ ପ୍ରମାଣ** : ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ କେତେକ ହୋଇଥାନ୍ତି ବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରମାଣପତ୍ର, ପାସ୍ପୋର୍ଟ, ନିବାସ ପ୍ରମାଣପତ୍ର, ପ୍ୟାନ୍ (PAN) କାର୍ଡ ଇତ୍ୟାଦି ।
- b) **ଅଣ-ମାନକ ଆୟ ପ୍ରମାଣ**: ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ କେତେକ ହୋଇଥାନ୍ତି ରାଶନ କାର୍ଡ, ଭୋଟର୍ ଆଇ. ଡି, ବୟସ୍କଙ୍କ ଘୋଷଣାପତ୍ର, ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି ।

ଅର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦସ୍ତାବିଜ

ପ୍ରସ୍ତାବକର ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତିକୁ ଜାଣିବା ବିଶେଷରୂପେ ଲାଭ ଉପାଦଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଏବଂ ନୈତିକ ବିପତ୍ତିକୁ କମ୍ କରିବା ପାଇଁ ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ସାଧାରଣତଃ ନିମ୍ନଲିଖିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବଳ ଅର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକୁ ମଗାଯାଇଥାଏ:

- a) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ସୁରକ୍ଷା କିମ୍ବା
- b) ଉଚ୍ଚ ବୀମା ରାଶି ବୀମା ସୁରକ୍ଷା କିମ୍ବା

c) ଯେତେବେଳେ ମଗାଯାଇଥିବା ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ତୁଳନାରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଆୟ ଓ ବ୍ୟବସାୟ, ଏକ ଅମେଳ ଦେଖାଇଥାଏ ।

c) ମେଡିକାଲ ରିପୋର୍ଟ

ମେଡିକାଲ ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକର ଆବଶ୍ୟକତା ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ମାନଦଣ୍ଡ ଆଧାରରେ ହୋଇଥାଏ, ଏବଂ ସାଧାରଣତଃ ବୀମିତର ଆୟ ଓ ବେଳେ ବେଳେ ଚୟନିତ ସୁରକ୍ଷାର ରାଶି ପରିମାଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଥିବା କେତେକ ଉତ୍ତର ବି କିଛି ସୂଚନା ଥାଇପାରେ ଯେଉଁ କାରଣରୁ ମେଡିକାଲ ରିପୋର୍ଟଗୁଡ଼ିକ ମଗାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

d) ବିକ୍ରୟ କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ

ବିକ୍ରୟ କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ଏକ ଆଧାର (ମୂଳଭୂତ) ସ୍ତରର ସଙ୍କଟାଙ୍କକ ରୂପେ ଦେଖାଯାଇ ପାରେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ରିପୋର୍ଟରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସୂଚନା ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚାର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିପାରେ । ଅବଶ୍ୟ, ଯେହେତୁ ଅଧିକ ବ୍ୟବସାୟ ଜାତ କରିବାକୁ ବିକ୍ରୟ କର୍ମକର୍ତ୍ତା ପାଇଁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ରହିଥାଏ, ହିତ ର ସଂଘର୍ଷ ଥାଏ ଯାହା ଉପରେ ନଜର ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 2

ସଙ୍କଟାଙ୍କନରେ ପରମ ସଭାବର ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ _____ ଦ୍ୱାରା ପାଳନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ ।

- I. ବୀମାକର୍ତ୍ତା
- II. ବୀମିତ
- III. ଉଭୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ବୀମିତ
- IV. ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷକ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 3

ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ _____ କୁ ସୂଚୀତ କରିଥାଏ ।

- I. ବୀମିତ କରିବାକୁ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆର୍ଥିକ ହିତ
- II. ସମ୍ପତ୍ତି ଯାହାକୁ ପୂର୍ବରୁ ବୀମିତ କରାଯାଇଛି
- III. ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ହାନିର ଭାଗ ଯେତେବେଳେ ଏକାଧିକ କମ୍ପାନୀ ସେହି ଏକା ହାନିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାନ୍ତି
- IV. ହାନିର ପରିମାଣ ଯାହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଠାରୁ ପୁନଃ ଫେରସ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତ କରାଯାଇପାରେ

G. ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପ୍ରକ୍ରିୟା

ଥରେ ଯଦି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଦସ୍ତାବିଜ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଯାଏ, ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପଲିସୀର ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରେ । ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ ସାଧାରଣ ଫର୍ମଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନ ଭଳି ଅଟନ୍ତି:

1. ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯେଉଁଥିରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରୁଥିବା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସ୍ଥିତିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବକ ଠାରୁ ମେଡିକାଲ ରିପୋର୍ଟଗୁଡ଼ିକୁ ମଗାଯାଇଥାଏ । ଏକତ୍ରିତ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସୂଚନାକୁ ତାପରେ, ବୀମା ସୁରକ୍ଷାକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ କି ନାହିଁ, କେତେ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବଂ କେଉଁ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଓ ଅପବର୍ଜନ ଉପରେ ଦିଆଯିବ, ଏସବୁର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୂଲ୍ୟାଙ୍କିତ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ପ୍ରକାରେ ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ଏକ ସଙ୍କଟର ସ୍ୱୀକୃତି କିମ୍ବା ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା ଏବଂ ସୁରକ୍ଷାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତଚାପ ଅଧିକ ଓଜନ ,/ମୋଟାପଣ ଏବଂ ବର୍ଦ୍ଧିତ ଶର୍କରା ସ୍ତର ଭଳି ମେଡିକାଲ ସ୍ଥିତି ଗୁଡ଼ିକରେ ହୃଦୟକିଛି ଓ , ସ୍ନାୟୁ ପ୍ରଣାଳୀର ରୋଗ କାରଣରୁ ଭବିଷ୍ୟତ ହସ୍ତିଚାଲାଜକେଶନ୍ ର ଅଧିକ ସମ୍ଭାବନା ରହେ। ତେଣୁମେଡିକାଲ , ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପାଇଁ ସଙ୍କଟର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ସମୟରେ ଏହିସବୁ ସ୍ଥିତିକୁ ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ୍।

ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ପ୍ରସ୍ତାବକର ପରିବାର ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସ୍ଥିତିର ଏକ ହସ୍ତାକ୍ଷରିତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ କରିପାରେ ।

ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ନାମାଙ୍କିତ କରୁଥିବା 45-50 ବର୍ଷ ବୟସଠାରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସଙ୍କଟ ପ୍ରୋଫାଇଲର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବାକୁ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଚଳିତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସ୍ଥିତି ଉପରେ ସୂଚନା ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାକୁ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରୋଗନିଦାନ ସମ୍ଭାଷଣ ଯାଞ୍ଚ ଦେଇ ରଖି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସେଭଳି ଯାଞ୍ଚ/ପରୀକ୍ଷା କୌଣସି ପୂର୍ବ-ବିଦ୍ୟମାନ ମେଡିକାଲ ସ୍ଥିତି ରୋଗର ଉପସ୍ଥିତିର ସଙ୍କେତ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

2. ଅଣ-ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

ଅଧିକାଂଶ ପ୍ରସ୍ତାବକ ସମସ୍ତ ଯେଉଁମାନେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପାଇଁ ଆବେଦନ କରନ୍ତି, ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷା ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଏପରିକି, ଯଦି ପ୍ରସ୍ତାବକ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଓ ସତ୍ୟତାର ସହିତ ପ୍ରକଟ କରିଥାଏ ଏବଂ ସେସବୁକୁ ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ସାବଧାନତାର ସହିତ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥାଏ, ତେବେ ମଧ୍ୟ ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକତା ବହୁତ କମ୍ ହୋଇଥାନ୍ତା ।

ଉଦାହରଣ:

ଯଦି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷା, ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅବଧି ଓ ପ୍ରୋସେସିଙ୍ଗ୍ ବିଳମ୍ବତାର ଦୀର୍ଘ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦେଇ ରଖି ନ କରି ଶୀଘ୍ର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ନେବାକୁ ପଡ଼େ, ତେବେ ସେ ଏକ ଅଣ-ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପଲିସୀ ପାଇଁ ଚୟନ କରିପାରେ । ଏକ ଅଣ-ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପଲିସୀରେ, ମୂଖ୍ୟତଃ ଆୟ, ଲିଙ୍ଗ, ଧୂମପାନ ବର୍ଗ, ଗଠନ ଇତ୍ୟାଦି

ଆଧାରିତ କେତେକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଆଧାରରେ ପ୍ରିମିୟମ ହାର ଏବଂ ବୀମାରାଶିକୁ ସାଧାରଣତଃ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥାଏ । ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ଶୀଘ୍ର ଗତିରେ ହୋଇଥାଏ କିନ୍ତୁ ପ୍ରିମିୟମ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ହୋଇପାରେ ।

3. ସଂଖ୍ୟାତ୍ମକ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପଦ୍ଧତି

ଏହା ସଙ୍କଟାଙ୍କନରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉଥିବା ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଟେ, ଯେଉଁଠି ସଙ୍କଟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟକ ଉପରେ ସଂଖ୍ୟାତ୍ମକ କିମ୍ବା ପ୍ରତିଶତ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଆୟ, ଲିଙ୍ଗ, ଜାତି, ବ୍ୟବସାୟ, ନିବାସ, ବାତାବରଣ, ଗଠନ, ଅଭ୍ୟାସ, ପରିବାର ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇତିହାସ ଭଳି କାରକଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଏ ଏବଂ ପୂର୍ବ-ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାନଦଣ୍ଡ ଆଧାରରେ ସଂଖ୍ୟା ଆକାରରେ ମୂଲ୍ୟ ଦିଆଯାଏ ।

4. ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ନିର୍ଣ୍ଣୟ

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରାୟ ସୂଚନାକୁ ସାବଧାନତା ପୂର୍ବକ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କିତ କରାଯାଏ ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ ସଙ୍କଟ ବର୍ଗରେ ବର୍ଗୀକୃତ କରାଯାଏ । ଉପରୋକ୍ତ ସାଧନ ଓ ତାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆଧାରରେ, ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ସଙ୍କଟକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବର୍ଗରେ ବିଭାଜିତ କରିଥାଏ:

- a) ମାନକ ହାରରେ ସଙ୍କଟର ସ୍ୱୀକୃତି
- b) ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ (ଲୋଡିଙ୍ଗ୍) ରେ ସଙ୍କଟର ସ୍ୱୀକୃତି, ଯଦିଓ ଏହା ସବୁ କମ୍ପାନୀରେ ପ୍ରଚଳିତ ହୋଇ ନ ପାରେ ।
- c) ଏକ ବିନିୟମିତ ସମୟ /ଅବଧି ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷାର ବିଳମ୍ବନ
- d) ସୁରକ୍ଷାର ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା
- e) ବିପରୀତ ପ୍ରସ୍ତାବ (ସୁରକ୍ଷାର କିଛି ଅଂଶର ପ୍ରତିବନ୍ଧ କିମ୍ବା ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା)
- f) ଏକ ଉଚ୍ଚ କାଚଯୋଗ୍ୟ କିମ୍ବା ସହ-ଦେୟର ପ୍ରୟୋଗ
- g) ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ଥାୟୀ ଅପବର୍ଜନ (ଗୁଡ଼ିକ) ର ପ୍ରୟୋଗ

ଯଦି କୌଣସି ରୋଗକୁ ସ୍ଥାୟୀ ରୂପେ ଅପବର୍ଜିତ କରାଯାଏ, ଏହାକୁ ପଲିସୀ ପ୍ରମାଣ ପତ୍ରରେ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କିତ କରାଯାଏ । ଏହା ମାନକ ପଲିସୀ ଅପବର୍ଜନ ବ୍ୟତୀତ ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ଅପବର୍ଜନ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ରୁକ୍ତିର ଅଂଶ ହେବ ।

5. ସାଧାରଣ କିମ୍ବା ମାନକ ଅପବର୍ଜନର ଉପଯୋଗ

ଅଧିକାଂଶ ପଲିସୀ ଅପବର୍ଜନ ଲାଗୁ କରିଥାନ୍ତି ଯାହା ସେମାନଙ୍କ ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ ପାଇଁ ଲାଗୁ ହୋଇଥାଏ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ମାନକ ଅପବର୍ଜନ କୁହାଯାଏ ଏବଂ ବେଳେ ବେଳେ ସାଧାରଣ ଅପବର୍ଜନ ରୂପେ ସୂଚୀତ କରାଯାଏ । ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ମାନକ ଅପବର୍ଜନର ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ସଂସର୍ଗକୁ ସୀମିତ କରିଥାନ୍ତି । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

6. ଜୋନ୍ ଅନୁସାରେ ପ୍ରିମିୟମ

ସାମାନ୍ୟତଃ, ପ୍ରିମିୟମ ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆୟ ଏବଂ ଚୟନିତ ବୀମା ରାଶି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ପ୍ରିମିୟମ ଅନ୍ତରକୁ ଉଚ୍ଚତର ଦାବୀ ମୂଲ୍ୟ ଥିବା କେତେକ ଜୋନ୍ ରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି ଉ.ସ୍ୱ ଦିଲ୍ଲୀ ଏବଂ ମୁମ୍ବାଇ କେତେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା

ଦ୍ଵାରା କେତେକ ଉତ୍ପାଦ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚତମ ପ୍ରିମିୟମ ଜୋନ୍ ର ଅଂଶ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ 55-65 ବର୍ଷର ଆୟୁ ବର୍ଗ ପାଇଁ ବୈୟକ୍ତିକ ପଲିସୀ ଇନ୍ଦୋର କିମ୍ବା ଜନ୍ମ ଭଳି ସହରରେ ସେହି ଆୟୁ ବର୍ଗ ପାଇଁ ସେହି ପ୍ରକାରର ପଲିସୀ ଅପେକ୍ଷା ମେଟ୍ରେ ଏବଂ 'A ଶ୍ରେଣୀ' ର ସହରରେ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟର ହୋଇପାରେ ।

ସ୍ଵୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 4

ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନ ଉଚ୍ଚିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଅସତ୍ୟ ଅଟେ?

- I. ମେଡିକାଲ ରିପୋର୍ଟଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବାରେ ଏଥିରେ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ସଂପୃକ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।
- II. ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପାଇଁ ମେଡିକାଲ ସଙ୍କଟାଙ୍କନରେ ଚଳିତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସ୍ଥିତି ଏବଂ ବୟସ ମୂଖ୍ୟ କାରକ ହୋଇଥାନ୍ତି ।
- III. ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପ୍ରୋଫାଇଲର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବକମାନଙ୍କୁ ମେଡିକାଲ ଏବଂ ରୋଗ ନିଦାନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଯାଞ୍ଚ ଦେଇ ଗତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।
- IV. ସଙ୍କଟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟକ ଉପରେ ପ୍ରତିଶତ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯାଇଥାଏ ।

H. ସମୂହ ସ୍ତରରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା

ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପାଇଁ ଏକ ସମୂହର ସ୍ଵୀକୃତି ଦେବା ସମୟରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସମୂହରେ କିଛି ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ବିଦ୍ୟମାନତାର ସମ୍ଭାବନାକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇଥାନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କର ତୀବ୍ର ଓ ବାରମ୍ବାର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସମସ୍ୟା ଥାଇପାରେ ।

1. ସମୂହ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା

ସମୂହ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାର ସଙ୍କଟାଙ୍କନ, ଏହା ବୀମା କମ୍ପାନୀର ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ତଥା ବୀମା ବିନିୟମକମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସମୂହ ବୀମା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆସୁଛି କି ନାହିଁ, ଏହାର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବାପାଇଁ ସମୂହର ବିଶେଷତାଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କରେ ।

ସମୂହ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପାଇଁ ମାନକ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ପ୍ରକ୍ରିୟା ନିମ୍ନଲିଖିତ କାରକ ଉପରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ସମୂହର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କରେ:

- a) ସମୂହର ପ୍ରକାର
- b) ସମୂହ ଆକାର
- c) ଉଦ୍ୟୋଗର ପ୍ରକାର
- d) ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି
- e) ସପ୍ଲୁଷ୍ଟ ସମୂହକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଛି ଅଥବା ଚୟନ କରିବା ପାଇଁ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ବିକଳ୍ପ ଅଛି
- f) ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ସ୍ତର – ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଏକା ପ୍ରକାରର କିମ୍ବା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ

- g) ଲିଙ୍ଗ, ଆୟୁ, ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅନେକ ସ୍ଥାନ, ସମୂହ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ଆୟ ସ୍ତର, କର୍ମଚାରୀ ଚର୍ଚ୍ଚିତର ହାର ଆଧାରରେ ସମୂହର ସଂରଚନା, ପ୍ରିମିୟମକୁ ସମୂହ ଧାରକ ଦ୍ଵାରା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ କିମ୍ବା ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପ୍ରିମିୟମେ ପ୍ରଦାନରେ ସହଯୋଗ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ
- h) ବିଭିନ୍ନ ଭୌଗୋଳିକ ସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରସାରିତ ବହୁବିଧ ସ୍ଥାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ମୂଲ୍ୟରେ ଅନ୍ତର
- i) ଏକ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ (ତା' ନିଜ ଚୟନର କିମ୍ବା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ଵାରା ଚୟନିତ ବ୍ୟକ୍ତି) ଦ୍ଵାରା କିମ୍ବା ନିଜେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ଵାରା ସମୂହ ବୀମାର ସଂଚାଳନ ପାଇଁ ସମୂହ ଧାରକର ପସନ୍ଦ
- j) ପ୍ରସ୍ତାବିତ ସମୂହର ଅତୀତର ଦାବୀ ଅନୁଭୂତି

ଉଦାହରଣ

ଖଣି କିମ୍ବା କାରଖାନାରେ କାମ କରୁଥିବା ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କର ଏକ ସମୂହ, ବାତାନ୍ତୁକୂଳ ଅଫିସରେ କାମ କରୁଥିବା ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଉଚ୍ଚତର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସଙ୍କଟରେ ରହିଥାଏ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ରୋଗଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଵରୂପ (ତା' ଦ୍ଵାରା ଦାବୀ) ମଧ୍ୟ ଉଭୟ ସମୂହ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭିନ୍ନ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ । ତେଣୁକରି, ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସମୂହ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ତଦନୁସାରେ କରିବ ।

ତେଣୁକରି ଉଚ୍ଚ ଚର୍ଚ୍ଚିତର ଥିବା ସମୂହ ଯେମିତିକି IT କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତିକୂଳ ଚୟନକି ଏଡ଼େଇବା ପାଇଁ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ବୀମାପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ହେବା ପୂର୍ବରୁ କର୍ମଚାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପରିବୀକ୍ଷାଧୀନ (ପ୍ରୋବେଶନାରୀ) ସମୟରେ ସେବା ଦେବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ସତର୍କତାମୂଳକ ମାନଦଣ୍ଡ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିପାରନ୍ତି ।

2. ନିୟୁତ୍ତିଦାତା - କର୍ମଚାରୀ ସମୂହମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

ପାରମ୍ପରିକ ରୂପେ ନିୟୁତ୍ତିଦାତା - କର୍ମଚାରୀ ସମୂହମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ସମୂହ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସବୁଠୁ ସାଧାରଣ ସମୂହ । ସମୂହ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ନେବା ସମୟରେ ସମୂହ ସଂରଚନାର ବିଶେଷତା ଏକ ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚାର ହୋଇଥାଏ ।

ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାକୁ ଅଣ-ନିୟୁତ୍ତିଦାତା କର୍ମଚାରୀ ସମୂହମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ । ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ବିଭିନ୍ନ ସମୂହ ସହିତ କାରବାର କରିବା ସମୟରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସମୂହ ବୀମା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଜାରୀ କରିଛି । ସେଭଳି ଅଣ-ନିୟୁତ୍ତିଦାତା ସମୂହରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି:

- a) ନିୟୁତ୍ତିଦାତା କଲ୍ୟାଣ ସଂଘ
- b) ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କମ୍ପାନୀ ଦ୍ଵାରା ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା କ୍ରେଡିଟ୍ କାର୍ଡ ଧାରକ
- c) ଏକ ବିଶେଷ ବ୍ୟବସାୟର ଗ୍ରାହକମାନେ ଯେଉଁଠି ଏକ ଆଡ୍-ଅନ୍ ଲାଭ ରୂପେ ବୀମା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ
- d) ଏକ ବ୍ୟାଙ୍କ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟିକ ସଂଘ କିମ୍ବା ସଂସ୍ଥାନର ରଣକର୍ତ୍ତା

I. ସମୁଦ୍ରପାରୀ/ବିଦେଶ ଯାତ୍ରା ବୀମାର ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

ଯେହ୍ନେତୁ ସମୁଦ୍ରପାରୀ ଯାତ୍ରା ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ମୁଖ୍ୟ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ହୋଇଥାଏ, ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ସାଧାରଣ ରୂପେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାର ଶ୍ରେଣୀକୁ ଅନୁସରଣ କରିପାରେ ।

ପ୍ରିମିୟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ସ୍ୱୀକୃତୀ ବୈୟକ୍ତିକ କମ୍ପାନୀ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅନୁଯାୟୀ ହୋଇପାରେ କିନ୍ତୁ କିଛି ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚାରକୁ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

1. ପ୍ରିମିୟମ ହାର ପ୍ରସ୍ତାବକର ଆୟ ଏବଂ ବିଦେଶ ଯାତ୍ରାର ଅବଧି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ
2. ଯେହେତୁ ବିଦେଶରେ ମେଡିକାଲ ଚିକିତ୍ସା ମହଙ୍ଗା ହୋଇଥାଏ, ପ୍ରିମିୟମ ହାର ସାଧାରଣତଃ ଘରୋଇ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକର ତୁଳନାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ।
3. ଏପରିକି ବିଦେଶୀ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବି, USA ଏବଂ କାନାଡା ପ୍ରିମିୟମ ସର୍ବାଧିକ ହୋଇଥାଏ ।
4. ବିଦେଶରେ ମେଡିକାଲ ଚିକିତ୍ସା ନେବାପାଇଁ ପଲିସୀକୁ ଉପଯୋଗ କରିବାରେ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବକର ସମ୍ଭାବନାକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ତେଣୁକରି କୌଣସି ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଚରଣରେ ଧ୍ୟାନପୂର୍ବକ ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ୍ ।

J. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମାର ସଙ୍କଟାଙ୍କନ

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ପଲିସୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକୁ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି :

ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମାରେ, ବିଚାର କରାଯାଉଥିବା ମୂଖ୍ୟ କାରକ ହେଉଛି ବୀମିତର ବ୍ୟବସାୟ । ପେଶା କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପାଦିତ କାର୍ଯ୍ୟର ସ୍ୱରୂପ ଅନୁସାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ସେହି ସ୍ଥଳ ଯେଉଁଠି ଏକ କୋଠାଘର ନିର୍ମିତ ହେଉଛି ସେଇଠି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଏକ ସିଭିଲ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଅପେକ୍ଷା ଏକ ଅଫିସ ମ୍ୟାନେଜର କାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ସଙ୍କଟର କମ୍ ସଂସର୍ଗରେ ଆସିଥାଏ । ଏକ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବାପାଇଁ, ବ୍ୟବସାୟଗୁଡ଼ିକୁ ବିଭିନ୍ନ ସମୂହରେ ବର୍ଗୀକୃତ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମୂହ ଅଧିକ କିମ୍ବା କମ୍ ହିସାବରେ ସମାନ ପ୍ରକାରର ସଙ୍କଟ ସଂସର୍ଗକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରିଥାଏ ।

ସଙ୍କଟର ବର୍ଗୀକରଣ

ବ୍ୟବସାୟ ଆଧାରରେ, ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିସହିତ ଜଡ଼ିତ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ତିନି ସମୂହରେ ବର୍ଗୀକୃତ କରାଯାଇପାରେ:

- **ସଙ୍କଟ ସମୂହ I**

ଆକାଉଣ୍ଟଟେଣ୍ଟ୍, ତାଲର, ଓକିଲ, ବାସ୍ତୁଶିଳ୍ପୀ ଏବଂ ପ୍ରଶାସନିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି, ସେଭଳି ବିପତ୍ତିର ବ୍ୟବସାୟରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ନିଯୁକ୍ତ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

- **ସଙ୍କଟ ସମୂହ II**

ନିର୍ମାତା, ଠିକାଦାର ଏବଂ ଅଧୀକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ଥିବା ଇଞ୍ଜିନିୟର ଏବଂ ସେଭଳି ବିପତ୍ତିର ବ୍ୟବସାୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି । ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମରେ ନିଯୁକ୍ତ ଥିବା ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି (ସମୂହ III ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆସୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ) ।

• **ସଙ୍କଟ ସମୂହ III**

ଭୂତଳ ଖଣିରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ଚକାଥିବା ଯାନଗୁଡ଼ିକରେ ଦୌଡ଼ ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଲିପ୍ତ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ସେଭଳି ବିପତ୍ତିର ବ୍ୟବସାୟ/କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ନିଯୁକ୍ତ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ସଙ୍କଟ ସମୂହଗୁଡ଼ିକ ଯଥାକ୍ରମେ 'ସାମାନ୍ୟ', 'ମଧ୍ୟମ' ଏବଂ 'ଉଚ୍ଚ' ରୂପେ ମଧ୍ୟ ପରିଚିତ ଅଟନ୍ତି ।

ଆୟୁ ସୀମା

କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଜନସଂଖ୍ୟା (ନିଯୁକ୍ତିଦାତା କର୍ମଚାରୀ) ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଆୟୁ ସୀମା ହେଉଛି 18 -70 । ଅବଶ୍ୟ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସର୍ବନିମ୍ନ ଆୟୁ 5 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ।

ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଏବଂ ନୂତନୀକରଣ କରିବା ପାଇଁ ସର୍ବନିମ୍ନ ଓ ସର୍ବାଧିକ ଆୟୁ କମ୍ପାନୀଠୁ କମ୍ପାନୀ ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ

ପରିବାର ପ୍ୟାକେଜ୍ ସୁରକ୍ଷା

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ପଲିସୀରେ ଏକ ପରିବାର ପ୍ୟାକେଜ୍ ସୁରକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ ଯେଉଁଠି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଏବଂ ଉପାର୍ଜନ କରୁ ନ ଥିବା ପତି/ପତ୍ନୀକୁ ମୃତ୍ୟୁ ଏବଂ ସ୍ଥାୟୀ ବିକଳାଙ୍ଗତା (ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଆଂଶିକ) ପାଇଁ କେବଳ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ।

ସମୂହ ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ ପ୍ରିମିୟମ ଛାଡ଼/ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ

ପ୍ରିମିୟମ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ ସମୂହ ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଏ, ଯଦି ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା ଧରନ୍ତୁ 100 ଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ । ସମୂହ ପଲିସୀକୁ ଅବଶ୍ୟ ଜାରୀ କରାଯାଏ ଯେତେବେଳେ ସଂଖ୍ୟା କମ୍ ବି ଥାଏ, ଧରନ୍ତୁ 25 କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ ବିନା ।

ସମୂହ ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ ମାନଦଣ୍ଡ

ସମୂହ ପଲିସୀମାନଙ୍କୁ ନାମିତ ସମୂହ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ କେବଳ ଜାରୀ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ସମୂହ ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲାଭକୁ ପାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ପ୍ରସ୍ତାବିତ “ସମୂହ” ଚି ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବର୍ଗଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱରୂପେ ଆସିବା ଉଚିତ୍ :

- ନିଯୁକ୍ତିଦାତା – କର୍ମଚାରୀ ସମୂହ କର୍ମଚାରୀର ଆଶ୍ରିତମାନଙ୍କ ସମେତ
- ଏକ ପଞ୍ଜିକୃତ ସମବାୟ ସଂସ୍ଥାର ସଦସ୍ୟ
- ପଞ୍ଜିକୃତ ସେବା କ୍ଲବ ର ସଦସ୍ୟ
- ବ୍ୟାଙ୍କ ର କ୍ରେଡିଟ୍ କାର୍ଡ /ଡାଇନର୍ /ମାଷ୍ଟର / ଭିସା ର ଧାରକ

ଉପରୋକ୍ତ ବର୍ଗ ମଧ୍ୟରୁ ଅଲଗା କୌଣସି ଅନ୍ୟ ବର୍ଗ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରସ୍ତାବଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ପ୍ରୋଦ୍ୟୋଗିକୀ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର ବିମର୍ଶ କରାଯାଇ ପାରେ ଏବଂ ତା’ ଉପରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଯାଇ ପାରେ ।

ପ୍ରିମିୟମ

ସଙ୍କରଗୁଡ଼ିକର ବର୍ଗୀକରଣ ଓ ଚୟନିତ ଲାଭଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ବିଭିନ୍ନ ଦରର ପ୍ରିମିୟମ ନାମିତ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

ଅନ୍-ଡ୍ୟୁଟି ସୁରକ୍ଷା

PA ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ ଉଭୟ ଅନ୍-ଡ୍ୟୁଟି ଏବଂ ଅଫ-ଡ୍ୟୁଟି ସମୟାବଧି ପାଇଁ କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଇଁ ଅଲଗା ଅଲଗା ରୂପେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଥାଇପାରେ । ପ୍ରିମିୟମଟି ବୀମା ରାଶି, କାର୍ଯ୍ୟର ଘଣ୍ଟା ସଂଖ୍ୟା ଇତ୍ୟାଦି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇଥାଏ । କେତେକ ନିୟୁତ୍ତିବାତା କେବଳ କାର୍ଯ୍ୟର ସମୟକୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ନିଜକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବା ପାଇଁ ଚାହଁ ପାରନ୍ତି ।

ମୃତ୍ୟୁ ସୁରକ୍ଷାର ଅପବର୍ଜନ

ବୈୟକ୍ତିକ କମ୍ପାନୀ ମାର୍ଦ୍ଦର୍ଶୀକା ଅନ୍ତର୍ଗତ, ମୃତ୍ୟୁଲାଭ ବ୍ୟତୀତ ସମୂହ P.A. ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ଜାରୀ କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ ।

ସମୂହ ଛାଡ଼/ଡିସ୍‌କାଉଣ୍ଟ ଏବଂ ବୋନସ୍/ମାଲସ୍

ସମୂହ ପଲିସୀମାନଙ୍କର ନୂତନୀକରଣ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକୁ ଦାବୀ ଅନୁଭୂତି ଅନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥାଏ ।

- ଅନୁକୂଳ ଅନୁଭୂତିକୁ ନୂତନୀକରଣ ପ୍ରିମିୟମରେ ଏକ ଡିସ୍‌କାଉଣ୍ଟ (ବୋନସ୍) ଦ୍ୱାରା ପୁରସ୍କୃତ କରାଯାଏ
- ପ୍ରତିକୂଳ ଅନୁଭୂତିକୁ ଏକ ସ୍କେଲ୍ ଅନୁସାରେ, ନୂତନୀକରଣ ପ୍ରିମିୟମର ଲୋଡିଙ୍ଗ୍ (ମାଲସ୍) ଦ୍ୱାରା ଦଣ୍ଡିତ କରାଯାଏ
- ସାମାନ୍ୟ ହାର ନୂତନୀକରଣ ପାଇଁ ଲାଗୁ ହେବ ଯଦି ଦାବୀ ଅନୁଭୂତି, ଧରନ୍ତୁ, 70 ପ୍ରତିଶତ ହୋଇଥାଏ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 5

1. ଏକ ସମୂହ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ, ସମୂହ ଗଠିତ କରୁଥିବା କୌଣସି ବି ବ୍ୟକ୍ତି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିପରୀତ-ଚୟନ କରିପାରେ ।
2. ସମୂହ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା କେବଳ ନିୟୁତ୍ତିବାତା-କର୍ମଚାରୀ ସମୂହ ମାନଙ୍କୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ।
 - I. ଉକ୍ତି 1 ସତ୍ୟ ଅଟେ ଏବଂ ଉକ୍ତି 2 ମିଥ୍ୟା ଅଟେ
 - II. ଉକ୍ତି 2 ସତ୍ୟ ଅଟେ ଏବଂ ଉକ୍ତି 1 ମିଥ୍ୟା ଅଟେ
 - III. ଉକ୍ତି 1 ଏବଂ ଉକ୍ତି 2 ସତ୍ୟ ଅଟନ୍ତି
 - IV. ଉକ୍ତି 1 ଏବଂ ଉକ୍ତି 2 ମିଥ୍ୟା ଅଟନ୍ତି

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

- ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III
ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III
ଉତ୍ତର 3 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି I

ଉତ୍ତର 4 - ସଠିକ୍ ବିକଳ ସେଉଟି IV

ଉତ୍ତର 5 - ସଠିକ୍ ବିକଳ ସେଉଟି IV

ଅଧ୍ୟାୟ H-05

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଦାବୀ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆମେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ ଦାବୀ ପ୍ରବନ୍ଧନ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଦାବୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ ଏବଂ ଦଲିଲୀକରଣ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଆମେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବୀ ପ୍ରବନ୍ଧନ କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବା ଏବଂ TPA ମାନକ ଭୂମିକାକୁ ବୁଝିବା ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ବୀମାରେ ଦାବୀ ପ୍ରବନ୍ଧନ
- B. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଦାବୀ ର ପ୍ରବନ୍ଧନ
- C. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଦାବୀରେ ଦଲିଲୀକରଣ
- D. ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ (TPA) କ ଭୂମିକା
- E. ଦାବୀ ପ୍ରବନ୍ଧନ – ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା
- F. ଦାବୀ ପ୍ରବନ୍ଧନ - ସମୁଦ୍ରପାରୀ/ବିଦେଶଯାତ୍ରୀ ବୀମା

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଅଧ୍ୟୟନ ପରେ, ଆପଣମାନେ ସକ୍ଷମ ହେବେ:

- a) ବୀମା ଦାବୀରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ହିତଧାରକ ବିଷୟରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ
- b) ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ପ୍ରବନ୍ଧନ କରାଯାଏ, ତାହାର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ପାଇଁ
- c) ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବିଭିନ୍ନ ଦସ୍ତାବିଜ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ
- d) ଦାବୀ ପାଇଁ ରିଜର୍ଭଗୁଡ଼ିକୁ କେମିତି ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ, ତାହାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ
- e) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଦାବୀ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ
- f) TPA ମାନକ ବିଷୟରେ ଅବଧାରଣା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଭୂମିକାକୁ ବୁଝିବା

A. ବୀମାରେ ଦାବୀ ପ୍ରବନ୍ଧନ

ଏହା ଅତି ଉତ୍ତମ ରୂପେ ବୁଝା ପଡ଼ିଛି ଯେ ବୀମା ହେଉଛି ଏକ 'ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି' ଏବଂ ପଲିସୀ ହେଉଛି ସେହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ଏକ 'ସାକ୍ଷୀ'। ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ଦାବୀ ଉତ୍ପନ୍ନ କରୁଥିବା ଏକ ବୀମିତ ଘଟଣାର ଘଟିବା ହେଉଛି ସେହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ପ୍ରକୃତ ପରୀକ୍ଷା ଅଟେ । ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା କେତେ ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, ଏହାର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏହା କେତେ ଭଲ ରୂପେ ଏହାର ଦାବୀ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ ରକ୍ଷା କରେ, ଏହା ହାରା କରାଯାଏ । ବୀମାରେ ମୁଖ୍ୟ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରକଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ବୀମା କମ୍ପାନୀର ଦାବୀ ପ୍ରଦାନର କ୍ଷମତା ।

1. ଦାବୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ରେ ହିତଧାରକ

ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରବନ୍ଧନ କିପରି କରାଯାଏ, ତାହାକୁ ଦେଖିବା ପୂର୍ବରୁ ଜଣେ ଦାବୀ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଆଗ୍ରହୀ ଥିବା ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ବୁଝିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ଚିତ୍ର 1: ଦାବୀ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ହିତ ଧାରକ

ଗ୍ରାହକ	ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ବୀମା କ୍ରୟ କରେ, ସେ ପ୍ରଥମ ହିତଧାରକ ଅଟେ ଏବଂ 'ଦାବୀର ପ୍ରାପ୍ତିକର୍ତ୍ତା' ଅଟେ ।
ମାଲିକ	ବୀମା କମ୍ପାନୀର ମାଲିକ ମାନଙ୍କ ପାଖରେ 'ଦାବୀର ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତା ରୂପେ' ଏକ ବଡ଼ ପଣ ଥାଏ । ଯଦିଓ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କ ନିଧୁଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ପୂରଣ କରାଯାଏ, ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହା ସେମାନେ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ ରଖିବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହନ୍ତି ।
ସଙ୍କଟାଙ୍କକ (underwriter)	ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ ସମସ୍ତ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବା ଓ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକର ଡିଜାଇନ୍ କରିବା, ନିୟମାବଳୀ, ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଓ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା, ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ସଙ୍କଟାଙ୍କକମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଥାଏ ।

ବିନିୟାମକ	ବିନିୟାମକ (ଭାରତୀୟ ବୀମା ବିନିୟାମକ ଓ ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ) ହେଉଛି ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ କରିବାର ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ମୁଖ୍ୟ ହିତଧାରକ: ✓ ବୀମା ବାତାବରଣରେ ଶୃଙ୍ଖଳା ରକ୍ଷା କରିବା ✓ ପଲିସୀ ଧାରକଙ୍କ ହିତର ସୁରକ୍ଷା କରିବା ✓ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦୀର୍ଘାବଧି ଆର୍ଥିକ ହିତ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା
ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ	ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ ରୂପେ ପରିଚିତ ସେବା ମଧ୍ୟ, ଯେଉଁମାନେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରୋସେସ୍ କରନ୍ତି
ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତା/ ବ୍ରୋକର୍	ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତା/ବ୍ରୋକରମାନେ ନା କେବଳ ପଲିସୀ ବିକ୍ରି କରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଏକ ଦାବୀର ଅବସରରେ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ସେବା ଦେବାର ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାଶା ରଖାଯାଏ ।
ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତା/ ଡାକ୍ତରଖାନା	ସେମାନେ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତି ଯେ ଗ୍ରାହକ ଏକ ଅବାଧ ଦାବୀ ଅନୁଭୂତି ପ୍ରାପ୍ତି କରେ, ବିଶେଷ ରୂପେ ଯେତେବେଳେ ଡାକ୍ତରଖାନାଟି TPA ର ସୂଚୀରେ ଥାଏ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ନଗଦହୀନ ହସ୍ତିତାଲାଭକ୍ତେଗନ୍ ପ୍ରଦାନ କରୁଛି ।

ଏ ପ୍ରକାରେ, ଉତ୍ତମ ରୂପେ ଦାବୀର ପ୍ରବନ୍ଧନ କରିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଏହି ହିତଧାରକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକର ଦାବୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରବନ୍ଧ କରିବା । ଅବଶ୍ୟ, ଏହା ହୋଇପାରେ ଯେ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ପରସ୍ପର ସହିତ ବିରୋଧୀ ଥାଇ ପାରନ୍ତି ।

ରିଜର୍ଭ କରି ରଖିବା: ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ତୁରନ୍ତ ଦାବୀର ସମାଧାନ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇ ନ ପାରନ୍ତି ଏବଂ ବିବାଦ, ମକଦ୍ଦମା ଇତ୍ୟାଦିର ସୂଚନା କିମ୍ବା ପରିଣାମ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ । ତେଣୁ, ରାଶିପ୍ରଦାନ ଦେଇ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କୁ ଦାବୀ ରାଶିକୁ ରିଜର୍ଭରେ ରଖିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ରିଜର୍ଭ୍‌ଗଠିକ ସାଧାରଣତଃ ରାଶିସବୁର ବୀମାକିତ ଆକଳନ ଯାହା ବାକି ରହିଥିବା ଦାବୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟତ୍ନ ।

ରିଜର୍ଭ କରି ରଖିବା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥିତି ଆଧାରରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଖାତାରେ ସମସ୍ତ ଦାବୀ ପାଇଁ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରାବଧାନର ରାଶିକୁ ସୂଚୀତ କରେ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କିଏ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଦାବୀ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଏକ ହିତ ଧାରକ ନୁହେଁ ?

- I. ଗ୍ରାହକ
- II. ପୋଲିସ ବିଭାଗ
- III. ବିନିୟାମକ
- IV. TPA

B. ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଦାବୀର ପ୍ରକ୍ରିୟା

1. ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ରେ ଦାବୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା

ଏକ ଦାବୀକୁ ସ୍ଵୟଂ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ଵାରା କିମ୍ବା ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରାଧିକୃତ ଏକ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ (TPA) ର ସେବା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ ।

ଏକ ଦାବୀ କରାଯାଇଛି ବୋଲି ବୀମାକର୍ତ୍ତା/TPA କୁ ଜଣା ପଡ଼ିବା ସମୟ ଠାରୁ ପଲିସୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁସାରେ ରାଶିପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଦାବୀ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ପରିଭାଷିତ ଚରଣ ଗୁଡ଼ିକର ସମୂହ ଦେଇ ଗଠି କରେ , ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚରଣର ନିଜର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ଥାଇ ।

ନିମ୍ନରେ ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା (ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍) କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ବିଶେଷ ସଦର୍ଭରେ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟର ବଡ଼ ଅଂଶ ଗଠିତ କରିଥାନ୍ତି ।

ନିଶ୍ଚିତ ଲାଭ ଉତ୍ପାଦ କିମ୍ବା ସଙ୍କଟମୟ ରୋଗ କିମ୍ବା ଦୈନିକ ନଗଦ ଉତ୍ପାଦ ଇତ୍ୟାଦି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ଦାବୀ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ସହାୟକ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଦୃଶ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏହି ତଥ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ଯେ ସେଭଳି ଉତ୍ପାଦ ନଗଦହୀନ ସୁବିଧା ସହିତ ଆସି ନ ପାରନ୍ତି ।

କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ତଥା ପ୍ରତିପୂର୍ତ୍ତ ପ୍ରକାରର ଦାବୀର ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ମୂଳଭୂତ ଚରଣଗୁଡ଼ିକ ସମାନ ରହିଥାନ୍ତି ।

ଚିତ୍ର 2 : ଦାବୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମୁଖ୍ୟତଃ ନିମ୍ନ ଚରଣଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରେ (ସେହି ସମାନ କ୍ରମରେ ନ ଥାଇ ପାରେ)

a) ସୂଚନା

ଦାବୀ ସୂଚନା ହେଉଛି ଗ୍ରାହକ ଓ ଦାବୀ ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ସଂପର୍କର ପ୍ରଥମ ଉଦାହରଣ । ଗ୍ରାହକ କମ୍ପାନୀକୁ ସୂଚୀତ କରିପାରେ ଯେ ସେ ଏକ ହସ୍ତିତାଲାଭଜେଶନ୍ ଉପଲବ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ଯୋଜନା କରୁଛି କିମ୍ବା ତାଲୁରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି ହେବା ପରେ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇପାରେ, ବିଶେଷ ରୂପେ ଏକ ତାଲୁରଖାନାରେ ଜରୁରୀକାଳୀନ ଭର୍ତ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଏକ ଦାବୀ ଘଟଣାର ସୂଚନାର କାର୍ଯ୍ୟ କେବଳ ଔପଚାରିକତା ଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ, ବର୍ତ୍ତମାନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବ ଦାବୀର ସୂଚନା ଉପରେ ଜୋର୍ ଦେବା ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ଭର୍ତ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହସ୍ତିତାଲାଭଜେଶନ୍ ପୂର୍ବରୁ ଏବଂ ଜରୁରୀକାଳୀନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହସ୍ତିତାଲାଭଜେଶନ୍ ର 24 ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ଏହା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋବାଇଲ୍ ଏସ୍/ବୀମାକର୍ତ୍ତା/TPA ମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଚଳାଯାଉଥିବା 24 ଘଣ୍ଟା ଖୋଲା ରହୁଥିବା କଲ୍ ସେଣ୍ଟର ତଥା ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ଏବଂ ଇ – ମେଲ୍ ଜରିଆରେ ସୂଚନା ଦେବା ସମ୍ଭବ ଅଟେ ।

b) ପଞ୍ଜିକରଣ

ଥରେ ଯଦି ସୂଚନାଟି ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ରୂପେ କିମ୍ବା TPA ଜରିଆରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଯାଏ, ତାର ବିବରଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ସଠିକତା ପାଇଁ ମ୍ୟାଟ୍ କରାଯାଏ ଏବଂ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂଖ୍ୟା କିମ୍ବା ଦାବୀ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂଖ୍ୟା ଜାତ କରାଯାଏ ଓ ଦାବୀକର୍ତ୍ତାକୁ ସୂଚୀତ କରାଯାଏ । ତାପରେ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟି ଉପରେ ଆଧାରିତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଏ ଏବଂ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚର ପୂର୍ବ –ଅଧିକାର ତାଲୁରଖାନାକୁ ଦିଆଯାଇଥାଏ ଯଦି ସୂଚନାଟି ନଗଦ ହାନି ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ସର୍ତ୍ତରୀ ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ ।

ଦାବୀ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଧାରରେ ଅନ୍ତିମ ସମାଧାନ ପାଇଁ ଆସିଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ଵୀକାର୍ଯ୍ୟତା, ବୀମା ରାଶି, କାଟ ଯୋଗ୍ୟ, ଉପ-ସୀମା ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ପର୍କରେ ବିସ୍ତୃତ ରୂପେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଏ । ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକର ଅଭାବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାକୁ ଏକତ୍ରିତ ରୂପେ, ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ରୂପେ ନୁହେଁ, ସୂଚୀତ କରାଯାଏ । ଏହା ଜାଣିବା ଯୋଗ୍ୟ ଯେ ଦାବୀ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ରୁଚ୍ଛିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ପୂରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା କେବଳ ସଂପୃକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ତାଲୁରଖାନାମାନେ ଅଧିକ ଚାର୍ଜ, ସ୍ଵିଗୁଣ ଚାର୍ଜ କରିବାରେ ଲିପ୍ତ ନ ହୁଅନ୍ତି, ଏହା ମଧ୍ୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ମଧ୍ୟ ସଂପୃକ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ହସ୍ତିତାଲାଭଜେଶନ୍ ସାଧାରଣତଃ ଏଲୋପ୍ୟାଥ୍‌ସ୍ ପକ୍ଷର ଚିକିତ୍ସା ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ରୋଗୀଟି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପକ୍ଷର ଚିକିତ୍ସା ଦେଇ ଗତି କରିପାରେ ଯେପରି କି :

- ✓ ଯୁକ୍ତାୟା
- ✓ ସିଦ୍ଧ
- ✓ ହୋମିଓପ୍ୟାଥ୍
- ✓ ଆୟୁର୍ବେଦ
- ✓ ନ୍ୟାଚୁରୋପାଥ୍ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଅଧିକାଂଶ ପଲିସୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହିସବୁ ଚିକିତ୍ସାକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରନ୍ତି, ଅବଶ୍ୟ ଉପ-ସୀମାଗୁଡ଼ିକ ଥାଇ ପାରନ୍ତି ।

ଟେଲିମେଡିସିନ୍: ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ, ମେଡିକାଲ ବୀମା ପଲିସୀର ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଟେଲିମେଡିସିନ୍ ର ଅନୁମତି ଦେଇଛି ଯେଉଁଠି ବି ନିୟମିତ ଚିକିତ୍ସାୟ ପରାମର୍ଶର ଅନୁମତି ଅଛି ।

ଏହା ସେହି ବୀମାଧାରକ ଯେଉଁମାନେ କରୋନା ଭାଇରସ୍ ସଂକ୍ରମଣ କାରଣରୁ ସେମାନଙ୍କ ଘରୁ ବାହାରକୁ ଯିବାପାଇଁ ଏଡେଇଥାନ୍ତି କିମ୍ବା ଯଦି ସେମାନେ ନିଜକୁ କ୍ୱାରାନ୍ତାଇନ୍ ରେ ରଖିଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ଅନଲାଇନ୍ ରେ କିମ୍ବା ଟେଲିଫୋନ ମାଧ୍ୟମରେ ମେଡିକାଲ ପ୍ରାକ୍ଟିଶନରୁ ଲାଭ ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ନେବାପାଇଁ ପସନ୍ଦ କରିପାରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।

ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ଅକ୍ତିମ ଦାବୀର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା : ସେହି କାରକ ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ଦାବୀ ରାଶିର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି :

- a) ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସଦସ୍ୟ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ବୀମା ରାଶି
- b) ପୂର୍ବରୁ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଦାବୀକୁ ବିଚାରକୁ ନେବା ପରେ ସଦସ୍ୟ ପାଇଁ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉପଲବ୍ଧ ଅବଶିଷ୍ଟ ବୀମା ରାଶି:
- c) ଉପ-ସୀମା
- d) ରୋଗ ପାଇଁ ବିଶେଷ କୌଣସି ସୀମା ଯାଞ୍ଚ କରିବା
- e) ସଂଚୟୀ ବୋନସ ପାଇଁ ଅଧିକାରୀ ଅଟେ କି ନୁହଁ, ଏହା ଯାଞ୍ଚ କରିବା
- f) ସୀମା ସହିତ ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟୟ:

ଅକ୍ତିମରେ ଯାହାସବୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ପ୍ରଥାଗତ ଚାର୍ଜ ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସେବା କିମ୍ବା ବିତରଣ ଚାର୍ଜ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ବିଶେଷ ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତା ପାଇଁ ମାନକ ଚାର୍ଜ ଅଟନ୍ତି ଏବଂ ସଂପୃକ୍ତ ରୋଗ/କ୍ଷତ ର ସ୍ୱରୂପକୁ ବିଚାର କରି, ସଦୃଶ କିମ୍ବା ସେଭଳି ସେବା ପାଇଁ ଭୌଗୋଳିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଚଳିତ ଚାର୍ଜ ସହିତ ସୁସଙ୍ଗତ ଅଟନ୍ତି ।

ପୂର୍ବେ ପ୍ରତ୍ୟେକ TPA/ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଖରେ ନିଜର ଅଣ-ଦେୟ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକ ତାଲିକା ରହୁଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ମାନକୀକରଣ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅନ୍ତର୍ଗତ ମାନକୀକରଣ କରାଯାଇଛି ।

c) ଦାବୀର ପ୍ରଦାନ

ଥରେ ଯଦି ଦେୟ ଦାବୀ ରାଶିର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଏ, ଗ୍ରାହକ କିମ୍ବା ତାଙ୍କରଖାନା, ଯାହା ବି ପ୍ରକରଣ ହୋଇଥାଉ, ତାହାକୁ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ରାଶିପ୍ରଦାନ ତେଜ୍ ସ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଦାବୀ ଚଳାକୁ ଗ୍ରାହକର ବ୍ୟାଙ୍କ ଖାତାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିବା ଜରିଆରେ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ ।

d) ଦାବୀର ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଦାବୀର ଅନୁଭୂତି ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର 10% ଠାରୁ 15% ପଲିସୀର ନିୟମାବଳୀ ମଧ୍ୟରେ ଆସି ନ ଥାନ୍ତି । ଏହା ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ହୋଇପାରେ ଯାହା ମଧ୍ୟରୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ହେଉଛି:

- i. ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱର ତାରିଖ ବୀମାର ସମୟାବଧି ମଧ୍ୟରେ ହୋଇ ନ ଥାଏ ।

- ii. ଏହି ସଦସ୍ୟ ଯାହାପାଇଁ ଦାବୀଟି କରାଯାଇଥାଏ, ସେ ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନ ଥାଏ ।
- iii. ପୂର୍ବ-ବିଦ୍ୟମାନ ରୋଗ ଯୋଗୁଁ (ଯେଉଁଠି ପଲିସୀ ସେଭଳି ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଅପବର୍ଜିତ କରେ) ।
- iv. ବୈଧ କାରଣ ନ ଥାଇ ଦାଖଲରେ ଅନୁଚିତ ବିଳମ୍ବନ ।
- v. କୌଣସି ସକ୍ରିୟ ଚିକିତ୍ସା ନ ଥାଏ; ଭର୍ତ୍ତି କେବଳ ଯାଞ୍ଚ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ ।
- vi. ଚିକିତ୍ସା କରାଯାଇଥିବା ରୋଗ କୁ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବହିର୍ଭୂତ କରାଯାଇଥାଏ ।
- vii. ରୋଗର କାରଣ ମଦ କିମ୍ବା ଡ୍ରଗ୍ସ ର ଦୁଃସ୍ତ୍ରୟୋଗ ହୋଇଥାଏ
- viii. ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ 24 ଘଣ୍ଟାଠାରୁ କମ୍ ହୋଇଥାଏ ।

ଏକ ଦାବୀର ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା କିମ୍ବା ଖଣ୍ଡନ (କୌଣସି ବି କାରଣଯୋଗୁ ହୋଇଥାଉ) କୁ ବୀମାକମ୍ପାନୀ ଦ୍ଵାରା ଲିଖିତ ରୂପେ ଗ୍ରାହକକୁ ସୂଚୀତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ, ସେଭଳି ଅସ୍ଵୀକୃତି ପତ୍ର ପଲିସୀ ନିୟମ/ସର୍ତ୍ତ ଯାହା ଉପରେ ଦାବୀଟିକୁ ଅସ୍ଵୀକୃତ କରାଗଲା ତାହାକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି, ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା ପାଇଁ କାରଣକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ରୂପେ ଉଲ୍ଲେଖ କରେ ।

ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଖରେ ଅଭିଯୋଗ ବ୍ୟତୀତ, ଦାବୀର ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିମ୍ନ ମାନକୁ ଆପ୍ରୋଭ୍ କରିବାପାଇଁ ଗ୍ରାହକ ପାଖରେ ବିକଳ୍ପ ଥାଏ :

- ✓ ବୀମା ଲୋକପାଳ କିମ୍ବା
- ✓ ଉପଭୋକ୍ତା ଆୟୋଗ କିମ୍ବା
- ✓ ଆଇ.ଆର. ଡି.ଏ.ଆଇ. କିମ୍ବା
- ✓ ଆଇନ ଅଦାଲତ ।

e) ସନ୍ଦେହଜନକ ଦାବୀ ଗୁଡ଼ିକ କମ୍ପାନୀ / TPA ମାନକ ଦ୍ଵାରା ଅଧିକ ବିସ୍ତୃତ ଯାଞ୍ଚ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ

ଯେଉଁଠାରେ ବି ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଧୋକାବାଜୀର ସନ୍ଦେହ କରେ, ଏହା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚ କରାଇପାରେ । ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ କରାଯାଇଥିବା କପଟର କେତେକ ଉଦାହରଣ ହେଉଛି :

- i. ପରରୂପ ଧାରଣା, ବୀମିତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଚିକିତ୍ସାତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଠାରୁ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।
- ii. ଏକ ଦାବୀ କରିବାପାଇଁ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକର ମିଥ୍ୟା ରଚନା ଯେଉଁଠି ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ହୋଇ ନ ଥାଏ ।
- iii. ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥିତି, ଡାକ୍ତରଖାନାର ସହାୟତାରେ କିମ୍ବା କପଟପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଜାତ କରାଯାଇଥିବା ବାହ୍ୟ ବିଲଗୁଡ଼ିକର ସଂଯୋଜନ ଦ୍ଵାରା ।
- iv. ରୋଗ ନିଦାନର ମୂଲ୍ୟକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବାପାଇଁ ବାହ୍ୟ ରୋଗୀ ଚିକିତ୍ସାକୁ ଆକ୍ରମଣ ରୋଗୀ / ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିବା, ଯାହା କେତେକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଅଧିକ ହୋଇପାରେ ।

ଏହାକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ସେହିସବୁ ଦାବୀ ଯାହାକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯାଞ୍ଚ/ଅନୁସନ୍ଧାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯିବ ଏବଂ ଅତି ଶୀଘ୍ର ସଂପନ୍ନ କରାଯିବ, କୌଣସି ବି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦାବୀ

ସୂଚନା ପ୍ରାପ୍ତିର ତାରିଖଠାରୁ 90 ଦିନଠାରୁ ଅଧିକ ନ ହେବା ଉଚିତ୍ । ଅନୁସନ୍ଧାନ ପୂରା ହେବାର 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଦାବୀର ସମାଧାନ ହେବା ଉଚିତ୍ । (ଦୟାପୂର୍ବକ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ (ପଲିସୀଧାରକଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା), 2017 ବିନିୟମନ ଏବଂ ତଦନୁସାରେ ଅଦ୍ୟତନ କରାଯାଇଥିବା ନିୟମର ସମ୍ବନ୍ଧ ନିଅନ୍ତୁ)

f) TPA ଦ୍ଵାରା ନଗଦହାନ ସମାଧାନ ପ୍ରକ୍ରିୟା

ଏକ ନଗଦହାନ ସୁବିଧା କିପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ? ଏହାର କେନ୍ଦ୍ରରେ ଏକ ଚୁକ୍ତି ଅଛି ଯାହା ମଧ୍ୟକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର TPA ଡାକ୍ତରଖାନା ସହିତ ପ୍ରବେଶ କରେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମେଡିକାଲ ସେବା ପ୍ରଦାତାମାନଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ ଚୁକ୍ତିଗୁଡିକ ସମ୍ଭବ ଅଟେ । ନଗଦହାନ ସୁବିଧା ପାଇଁ ଉପଯୋଗ କରାଯାଉଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଏହି ବିଭାଗରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି :

ଟେବୁଲ 3.1

ତରଣ 1	• ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ଏକ ଗ୍ରାହକ ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଏ ଏବଂ ଏକ କ୍ଷତର ମୁକାବିଲା କରେ ଏବଂ ତେଣୁ ଏକ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି ପାଇଁ ତାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଏ । ସେ (କିମ୍ବା ତା' ତରଫରୁ କେହି ଜଣେ) ଡାକ୍ତରଖାନାର ବୀମା ତେଷ୍ଟକୁ, ନିମ୍ନ ବୀମା ବିବରଣୀ ସହିତ, ଆପ୍ରୋଭ୍ କରେ : i. TPA ନାମ ii. ଗ୍ରାହକର ସଦସ୍ୟତା ସଂଖ୍ୟା iii. ମାକର୍ତ୍ତାର ନାମ, ଇତ୍ୟାଦି
ତରଣ 2	• ଡାକ୍ତରଖାନା ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୂଚନାର ଅନୁପାଳନ କରେ ଯେପରି କି : i. ରୋଗର ନିଦାନ ii. ଚିକିତ୍ସା iii. ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ନାମ, iv. ପ୍ରସ୍ତାବିତ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ର ଦିବସ ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ v. ଆକଳିତ ମୂଲ୍ୟ /ଖର୍ଚ୍ଚ • ଏହାକୁ ନଗଦହାନ ଅନୁଜ୍ଞା ଫର୍ମ କୁହାଯାଉଥିବା ଏକ ପ୍ରାରୂପରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଏ ।
ତରଣ 3	• TPA ନଗଦହାନ ଅନୁଜ୍ଞା ଫର୍ମରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସୂଚନାର ଅଧ୍ୟୟନ କରେ ଏବଂ ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଏ ଯେ ନଗଦହାନ ପ୍ରାଧିକାର ଦିଆଯାଇ ପାରିବ କି ନାହିଁ ଏବଂ ଯଦି ଦିଆଯାଇ ପାରିବ, କେତେ ପରିମାଣର ରାଶି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାର ପ୍ରାଧିକାର ଦିଆଯିବ ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଏହାକୁ ବିନା ବିଳମ୍ବରେ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ସୁଗୀତ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
ତରଣ 4	• TPA ଦ୍ଵାରା ପ୍ରାଧିକୃତ ରାଶିକୁ ରୋଗୀର ଆକାଉଣ୍ଟରେ ଜମା ରୂପେ ରଖି, ରୋଗୀକୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ଦ୍ଵାରା ଚିକିତ୍ସା ଦିଆଯାଏ । ଅଣ-ଚିକିତ୍ସା ଖର୍ଚ୍ଚସବୁକୁ ପୂରଣ କରିବାକୁ ଏକ ଜମା ଦେୟ ଏବଂ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ କୌଣସି ସହ-ଦେୟ) ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ସଦସ୍ୟକୁ କୁହାଯାଇପାରେ ।
ତରଣ 5	• ଯେତେବେଳେ ରୋଗୀଟି ଡିସ୍ଚାର୍ଜ୍ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ, ଡାକ୍ତରଖାନା TPA ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ ରୋଗୀର ଖାତାରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଜମା ରାଶିକୁ ବୀମା ଦ୍ଵାରା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ବାସ୍ତବ ଚିକିତ୍ସା ଚାର୍ଜ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯାଞ୍ଚ କରେ ।

	• ଯଦି ଜମାଟି କମ୍ ହୋଇଥାଏ, ତାଲୁରଖାନା ନଗଦହୀନ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଜମାର ଅତିରିକ୍ତ ଅନୁମୋଦନ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରେ । • TPA ତାହାର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରେ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ରାଶିର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଏ ।
ତରଣ 6	• ରୋଗୀ ଅଣ-ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ଚାର୍ଜକୁ ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ତାକୁ ଡିସ୍ଚାର୍ଜ ମିଳେ ଦଲିଲୀକରଣ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ, ଦାବୀ ଫର୍ମ ଓ ବିଲ ରେ ହସ୍ତାକ୍ଷର କରିବା ପାଇଁ ତାକୁ କୁହାଯିବ ।
ତରଣ 7	• ତାଲୁରଖାନା ସମସ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜକୁ ସମେକିତ କରେ ଏବଂ ବିଲ ର ପ୍ରୋସେସିଙ୍ଗ୍ ପାଇଁ TPA ପାଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରେ ।
ତରଣ 8	• TPA ଦାବୀର ପ୍ରୋସେସ୍ କରିବ ଏବଂ ସମସ୍ତ ବିବରଣୀକୁ ସତ୍ୟାପିତ କରିବା ପରେ ରାଶିପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରିବ ।

g) ଗ୍ରାହକ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ତା' ପାଖରେ ବୀମାର ବିବରଣୀସବୁ ଅଛି ।

ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏ ତାର TPA କାର୍ଡ, ପଲିସୀ ପ୍ରତିଲିପି, ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଇତ୍ୟାଦି । ଯେବେ ଏସବୁ ଉପଲବ୍ଧ ନ ହୁଏ, ସେ TPA କାର୍ଡ, ପଲିସୀ ପ୍ରତିଲିପି, ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଇତ୍ୟାଦି ।

- i. ଗ୍ରାହକ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ତା' ପରାମର୍ଶଦାତା ତାଲୁରକ୍ ହାରା ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇଥିବା ତାଲୁରଖାନାଟି TPA ର ନେଟୱର୍କରେ ଅଛି କି ନାହିଁ । ଯଦି ନାହିଁ, ସେ TPA ସହିତ ଉପଲବ୍ଧ ବିକଳଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେଉଁଠି ସେହି ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ନଗଦହୀନ ସୁବିଧା ଉପଲବ୍ଧ ଥାଏ ।
- ii. ସେ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ଯେ ପୂର୍ବ-ଅନୁଜ୍ଞା ଫର୍ମରେ ସଠିକ୍ ବିବରଣୀସବୁର ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଫର୍ମକୁ 2013 ରେ ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ ମାନକୀକରଣ ଉପରେ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅନୁଯାୟୀ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. ହାରା ମାନକୀକରଣ କରାଯାଇଛି ଯଦି ପ୍ରକରଣଟି ସ୍ପଷ୍ଟ ନ ଥାଏ, TPA ନଗଦହୀନ ସୁବିଧାକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିପାରେ କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇପାରେ ।
- iii. ସେ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ତାଲୁରଖାନା ଚାର୍ଜଗୁଡ଼ିକ ସୀମାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସୁସଂଗତ ଅଟନ୍ତି ଯେମିତି କି ରୁମ ଉଡ଼ା ଏବଂ ମୋଟିଆ ବିନ୍ଦୁ ଭଳି ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚିକିତ୍ସା ଉପରେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସୀମା (କ୍ୟାପ୍) ।
- iv. ଗ୍ରାହକ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଡିସ୍ଚାର୍ଜ ବିଷୟରେ ଆଗରୁ TPA କୁ ସୂଚୀତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ତାଲୁରଖାନାକୁ କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ ସ୍ୱୀକୃତି ଯାହା ଡିସ୍ଚାର୍ଜ ପୂର୍ବରୁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ, ତାହାକୁ TPA ପାଖକୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବ ଯେ ରୋଗୀଟି ତାଲୁରଖାନାରେ ଅନାବଶ୍ୟକ ରୂପେ ଅପେକ୍ଷା ନ କରେ ।

ଏହା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ଯେ ଗ୍ରାହକ ଅନୁରୋଧ କରିଥାଏ ଏବଂ ଏକ ତାଲୁରଖାନାରେ ନଗଦ ହୀନ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଅନୁମୋଦନ ନେଇଥାଏ କିନ୍ତୁ ରୋଗୀଟିକୁ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଏ । ସେଭଳି ପ୍ରକରଣଗୁଡ଼ିକରେ, ଗ୍ରାହକ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସୂଚୀତ ଏବଂ ତାଲୁରଖାନାକୁ TPA କୁ ସୂଚୀତ କରିବା ପାଇଁ କହିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ନଗଦହୀନ ଅନୁମୋଦନର ଉପଯୋଗ କରାଯାଉ ନାହିଁ ।

ଯଦି ଏହା କରା ନ ଯାଏ, ଅନୁମୋଦିତ ରାଶିକୁ ଗ୍ରାହକର ପଲିସୀରେ ବ୍ଲକ୍ କରାଯାଇ ପାରେ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁରୋଧର ସ୍ୱୀକୃତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରେ ।

C. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକରେ ଦଲିଲୀକରଣ

ଏହି ବିଭାଗ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦସ୍ତାବିଜ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ତାର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ :

1. ଡିପ୍ଲୋମା ସାରାଂଶ

ଡିପ୍ଲୋମା ସାରାଂଶକୁ ସବୁଠୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜ ରୂପେ ପରିଗଣିତ କରାଯାଇପାରେ ଯାହା ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଦାବୀକୁ ପ୍ରୋସେସ୍ କରିବାରେ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ରୋଗୀର ଅବସ୍ଥା ଓ ଚିକିତ୍ସାର ବର୍ଗ ବିଷୟରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନାର ବିବରଣୀ ଦିଏ ଏବଂ ରୋଗ/କ୍ଷତ ଓ ଚିକିତ୍ସାର ବର୍ଗକୁ ବୁଝାଏ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରୂପେ ଦାବୀ ପ୍ରୋସେସ୍ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ଯେଉଁଠି ରୋଗୀଟି ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ଜୀବିତ ରହେ ନାହିଁ, ଡିପ୍ଲୋମା ସାରାଂଶକୁ ଅନେକ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ମୃତ୍ୟୁ ସାରାଂଶ କୁହାଯାଇଥାଏ । ଡିପ୍ଲୋମା ସାରାଂଶକୁ ସର୍ବଦା ମୂଳ ରୂପେ ମଗାଯାଇଥାଏ ।

2. ଯାଞ୍ଚ/ଅନୁସନ୍ଧାନ ରିପୋର୍ଟ

ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟଗୁଡ଼ିକ ରୋଗର ନିଦାନ ଓ ଚିକିତ୍ସାକୁ ତୁଳନା କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାନ୍ତି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେହି ସଠିକ୍ ଅବସ୍ଥା ଯାହା ଚିକିତ୍ସାପାଇଁ ପ୍ରୋସାହିତ କଲା ଏବଂ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ସମୟରେ କରିଥିବା ପ୍ରଗତିକୁ ବୁଝାଏ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ରକ୍ତ ପରୀକ୍ଷା ରିପୋର୍ଟ, ଏକ୍ସ-ରେ ରିପୋର୍ଟ ଏବଂ ବାୟୋପ୍ସି ରିପୋର୍ଟ । ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବିଶେଷ ଅନୁରୋଧରେ ଏକ୍ସ-ରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଫିଲ୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରାହକକୁ ଫେରାଇ ଦେଇ ପାରେ ।

3. ସମ୍ପର୍କିତ ଏବଂ ବିସ୍ତୃତ ବିଲ୍:

ଏହା ହେଉଛି ସେହି ଦସ୍ତାବିଜ ଯାହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରେ ଯେ ବୀମା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ କ'ଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହେ । ଯେତେବେଳେ ସମ୍ପର୍କିତ ବିଲ୍ ସମଗ୍ର ଚିତ୍ରକୁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରେ, ବିସ୍ତୃତ ବିଲ୍ ସମ୍ବନ୍ଧ କୋଡ୍ ସହିତ ବ୍ରେକ୍ ଅପ୍ କୁ ପ୍ରଦାନ କରିବ । ବିଲ୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ମୂଳରୂପେ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

4. ରାଶି ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ରସିଡ୍

ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଦାବୀର ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଡାକ୍ତରଖାନା ଠାରୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାଶିର ଏକ ଔପଚାରିକ ରସିଡ୍ ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ କରିବ ଯାହା ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବିଲ୍ ର ମୋଟ ରାଶିର ଅନୁରୂପ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

ରସିଡ୍ କ୍ରମାଙ୍କିତ ଏବଂ/କିମ୍ବା ମୁଦ୍ରାଙ୍କିତ ହେବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ତାକୁ ମୂଳରୂପେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

5. ଦାବୀ ଫର୍ମ

ଦାବୀ ଫର୍ମ ହେଉଛି ଦାବୀଟିକୁ ପ୍ରୋସେସ୍ କରିବାପାଇଁ ଔପଚାରିକ ଏବଂ ବୈଧିକ ଅନୁରୋଧ ଏବଂ ତାକୁ ଗ୍ରାହକ ଦ୍ୱାରା ହସ୍ତାକ୍ଷରିତ କରାଯାଏ ମୂଳ ରୂପେ ଦାଖଲ କରାଯାଏ । ଦାବୀ ଫର୍ମକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ ଦ୍ୱାରା ମାନକୀକରଣ କରାଯାଇଛି ।

ରୋଗ, ଚିକିତ୍ସା ଇତ୍ୟାଦି ଉପରେ ସୂଚନା ବ୍ୟତୀତ, ଦାବୀ ଫର୍ମରେ ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଦେଉଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ହେଉଛି କାନୁନୀ ଅର୍ଥରେ ସବୁଠୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜ ।

6. ପରିଚୟ ପ୍ରମାଣ

ଆମ ଜୀବନରେ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ପରିଚୟ ପ୍ରମାଣର ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିବା ଉପଯୋଗ ସହିତ, ପରିଚୟର ସାଧାରଣ ପ୍ରମାଣ ଏହା ସତ୍ୟାପିତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ଯେ ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଚିକିତ୍ସିତ ହେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣେ ଏବଂ ସେହି ଏକା ବ୍ୟକ୍ତି ଅଟନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ପରିଚୟ ବସ୍ତାବିଜ ଯାହାକୁ ମଗାଯାଇଥାଏ, ତାହା ହୋଇପାରେ ଭୋଟର ପରିଚୟ ପତ୍ର, ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ, PAN କାର୍ଡ, ଆଧାର କାର୍ଡ ଇତ୍ୟାଦି ।

7. ବିଶେଷ ଦାବାଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଦସ୍ତାବିଜ

କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାରର ଦାବା ଥାଏ ଯାହା ଉପରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟତୀତ ଅତିରିକ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ । ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି:

- ଦୁର୍ଘଟଣା ଦାବା ଯେଉଁଠି ପଞ୍ଜିକୃତ ଥାନା ପାଇଁ FIR କିମ୍ବା ଡାକ୍ତରଖାନା ଦ୍ଵାରା ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ଚିକିତ୍ସାୟ-କାନୁନୀ, ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ।
- ଜଟିଳ କିମ୍ବା ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟର ଦାବାଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେସ୍ ଇନଡୋର୍ କାଗଜପତ୍ର ।
- ଡାଇଲିସିସ୍/ କେମୋଥେରାପି / ଫିଜିଓଥେରାପି ଚାର୍ଟ ଯେଉଁଠି ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ।
- ଡାକ୍ତରଖାନା ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର, ଯେଉଁଠି ଡାକ୍ତରଖାନାର ପରିଭାଷାର ଅନୁପାଳନକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ ।

ସ୍ଵୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 2

ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ, ଏକ ଆକ୍ଟ-ରୋଗୀକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ଚିକିତ୍ସାର ବିବରଣୀ ଦେଉଥିବା କେଉଁ ଦସ୍ତାବିଜକୁ, ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରଖାଯାଇଥାଏ ?

- ଯାଞ୍ଚ/ଅନୁସନ୍ଧାନ ରିପୋର୍ଟ
- ଡିସ୍ଚାର୍ଜ ସାରାଂଶ
- କେସ୍ କାଗଜପତ୍ର
- ଡାକ୍ତରଖାନା ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର

ସ୍ଵୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 3

ଦାବାଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥିତି ଆଧାରରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଖାତାରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ଦାବାପାଇଁ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରାବଧାନର ରାଶିକୁ _____ କୁହାଯାଏ ।

- ସମୁଦୟ କରଣ
- ଆକାଉଣ୍ଟିଙ୍ଗ୍
- ରିଜର୍ଭ୍ କରି ରଖିବା

IV. ନିବେଶ କରିବା

D. ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ (TPA) କ ଭୂମିକା

TPA ର ଭୂମିକା ବିଷୟରେ ପୂର୍ବର ଅଧ୍ୟୟନମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି । TPA ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ସେବାଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣିବା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଯାହା ଫଳରେ ଗ୍ରାହକକୁ ବିକ୍ରୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଉଚିତ୍ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ ।

TPA ସେବାଗୁଡ଼ିକର ପରିସର ବୀମା ପଲିସୀର ବିକ୍ରୟ ଓ ଜାରୀ ପରେ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । TPA ମାନକ ଉପଯୋଗ କରୁ ନ ଥିବା ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସେବାଗୁଡ଼ିକୁ ଇନ୍-ହାଉସ୍ ଦଳ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ କରାଯାଏ ।

1. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାର ବିକ୍ରୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସେବା

- a) ଥରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମଟି ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଗଲେ, ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଏ ।
- b) ଯଦି ଏକ TPA କୁ ପଲିସୀର ସେବା ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଗ୍ରାହକ ଓ ପଲିସୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସୂଚନାକୁ TPA କୁ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।
- c) TPA ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନାମାଙ୍କିତ କରେ (ଯେତେବେଳେ ପ୍ରସ୍ତାବକ ପଲିସୀ ନେବା ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇଥାଏ, ସଦସ୍ୟ ସେମାନେ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି) ଏବଂ ଭୌତିକ କିମ୍ବା ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ରୂପେ ହେଉ, ଏକ କାର୍ଡ ରୂପେ ଏକ ସଦସ୍ୟତା ପରିଚୟ ପତ୍ର ଜାରୀ କରି ପାରେ ।
- d) TPA ସହିତ ସଦସ୍ୟତାକୁ ନଗଦହୀନ ସୁବିଧା ଉପଲବ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ତଥା ଦାବୀର ପ୍ରୋସେସିଙ୍ଗ୍ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ଯେତେବେଳେ ସଦସ୍ୟ ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ କିମ୍ବା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଥିବା ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ପଲିସୀର ସହାୟତା ଆବଶ୍ୟକ କରେ ।
- e) TPA ଦାବୀ କିମ୍ବା ନଗଦହୀନ ଅନୁରୋଧକୁ ପ୍ରୋସେସ୍ କରେ ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ହୋଇଥିବା ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରେ ।
- f) ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଏକ ପରିଚୟ ପତ୍ର ଧାରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ସେମାନଙ୍କୁ ପଲିସୀ ଓ TPA ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ କରେ ।
- g) TPA ନଗଦହୀନ ସୁବିଧା ଅନୁରୋଧ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ସୂଚନା ଆଧାରରେ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ପୂର୍ବ-ଅନୁମୋଦିତ କିମ୍ବା ଏକ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ପତ୍ର ଜାରୀ କରେ ।
- h) ଯେଉଁଠି ସୂଚନାଟି ସ୍ପଷ୍ଟ କିମ୍ବା ଉପଲବ୍ଧ ନ ଥାଏ, TPA ନଗଦହୀନ ଅନୁରୋଧକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିପାରେ । ସେଭଳି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦାବୀକୁ ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଧାରରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇପାରେ ।

2. ଗ୍ରାହକ ସମ୍ବନ୍ଧ ଏବଂ ସଂପର୍କ ପ୍ରବନ୍ଧନ

ଯେହ୍ନେତୁ TPA ମାନେ ଦାବୀ ସେବା ପ୍ରଦାନରେ ସଂପୃକ୍ତ ଥାଆନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ପାଖରେ ସାଧାରଣତଃ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ନିବାରଣ ଚକ୍ର ଥାଏ ।

E. ଦାବୀ ପ୍ରବନ୍ଧନ - ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା

ଦାବୀର ଅଧିକାରୀ ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଦିଗଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଉଚିତ୍ :

- a) ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହା ସମ୍ପର୍କରେ ଦାବୀଟି କରାଯାଏ, ସେ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି
- b) ପଲିସୀଟି ଦୁର୍ଘଟଣା ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୈଧ ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି
- c) ହାନିଟି ପଲିସୀ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଅଛି
- d) ହାନିଟି “ଦୁର୍ଘଟଣା” ମଧ୍ୟରୁ ଉତ୍ପତ୍ତି କରିଛି ଏବଂ ରୋଗ ମଧ୍ୟରୁ ନୁହେଁ
- e) କୌଣସି କପଟ ପାଇଁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଏବଂ ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଭାର ଦେବା
- f) ଦାବୀକୁ ପଞ୍ଜିକୃତ କରିବା ଏବଂ ତା’ ପାଇଁ ରିଜର୍ଭ ସୃଷ୍ଟି କରିବା
- g) ଚର୍ଚ୍ଚନାଭକ୍ତ ଟାଲମ୍ (ଦାବୀ ସେବା ପ୍ରଦାନ ସମୟ) କୁ ରଖିବା ଏବଂ ଗ୍ରାହକକୁ ଦାବୀର ବିକାଶ ବିଷୟରେ ସୂଚୀତ କରି ରଖିବା ।

1. ଦାବୀ ଅନୁସନ୍ଧାନ

ଦାବୀ ଅନୁସନ୍ଧାନ, ଦାବୀର ବୈଧତାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ଏବଂ ହାନିର ପ୍ରକୃତ କାରଣ ଓ ମାତ୍ରାକୁ ବାହାର କରିବା ସମ୍ପର୍କରେ ହୋଇଥାଏ । ଦାବୀ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ, ଯଦି ଏକ ଦାବୀ ସନ୍ଦେହଜନକ ଜଣା ପଡ଼େ, ଦାବୀକୁ ସତ୍ୟାପନ ପାଇଁ ଏକ ଆନ୍ତରିକ/ବ୍ୟବସାୟିକ ଯାଞ୍ଚକର୍ତ୍ତା ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇପାରେ ।

ଉଦାହରଣ

ପ୍ରକରଣ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ଉଦାହରଣ:

ସଡ଼କ ଗ୍ରାମ୍ପିକ୍ ଦୁର୍ଘଟଣା

- i. ଦୁର୍ଘଟଣାଟି କେବେ ଘଟିଲା-ସଠିକ୍ ସମୟ ଏବଂ ତାରିଖ, ସ୍ଥାନ? ତାରିଖ ଏବଂ ସମୟ
- ii. ବାମିଡ଼ିଟି ଏକ ପଦାତିକ, ଯାତ୍ରୀ/ ପଛରେ ବସିଥିବା ଚାଳକ ରୂପେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବା କିମ୍ବା ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ସଂପୃକ୍ତ ଥିବା ବାହନ ଚଳାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲା କି?

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଦାବୀ ଗୁଡ଼ିକରେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ କପଟ ଏବଂ ରହସ୍ୟ ଉନ୍ମାଚନ ର କେତେକ ଉଦାହରଣ :

- i. TTD ଅବଧିରେ ଅତିରଞ୍ଜନ
- ii. ଅସୁସ୍ଥତାକୁ ଦୁର୍ଘଟଣା ରୂପେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା ଉ.ସ୍ୱ. ଘରେ ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ‘ପଡ଼ିବା/ଖସିବା’ ପରେ ରୋଗ ନିଦାନ ସମ୍ପର୍କୀୟ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ପିଠିବ୍ୟଥାକୁ ଏକ PA ଦାବୀକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିବା

ଡିପ୍ଲୋମା ଉପରେ ହେଉଛି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଦାବୀର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜ, ବିଶେଷ ରୂପେ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ମୃତ୍ୟୁ ଦାବୀରେ ସଂପୃକ୍ତ କରିଥାନ୍ତି । ପ୍ରସ୍ତାବ ସମୟରେ ନାମିତ ବିବରଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବା ମଧ୍ୟ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଏବଂ ତାହା ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜର ଏକ ଅଂଶ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

2. ଦାବୀ ଦଲିଲୀକରଣ – ପ୍ରତ୍ୟେକ କମ୍ପାନୀ ଏକ ତାଲିକା ଦେଇଥାଏ

- a) ଦାବୀଦାରର ନାମାତ/ପରିବାର ସଦସ୍ୟ ସ୍ୱାରା ହସ୍ତାକ୍ଷରିତ ଉଚିତ୍ ରୂପେ ପୂରା କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଦାବୀ ଫର୍ମ
- b) ପ୍ରଥମ ସୂଚନା ରିପୋର୍ଟର ମୂଳ କିମ୍ବା ଅନୁପ୍ରମାଣିତ ପ୍ରତିଲିପି ।
- c) ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରମାଣପତ୍ରର ମୂଳ କିମ୍ବା ଅନୁପ୍ରମାଣିତ ପ୍ରତିଲିପି ।
- d) ଯଦି ଆୟୋଜିତ କରାଯାଇଥାଏ, ଶବ ବ୍ୟବହେଦ (Post Mortem) ରିପୋର୍ଟର ଅନୁପ୍ରମାଣିତ ପ୍ରତିଲିପି ।
- e) AML (ଏଣ୍ଟି-ମନି ଲଣ୍ଡରିଙ୍ଗ୍) ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକର ଅନୁପ୍ରମାଣିତ ପ୍ରତିଲିପି – ନାମ ସତ୍ୟାପନ ପାଇଁ (ପାସ୍ପୋର୍ଟ/ PAN କାର୍ଡ/ଭୋଟର ଆଇ.ଡି/ ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ), ଠିକଣା ସତ୍ୟାପନ ପାଇଁ (ଟେଲିଫୋନ ବିଲ୍/ବ୍ୟାଙ୍କ ଖାତା ବିବରଣ, ବିଜୁଳୀ ବିଲ୍/ରାଶନ୍ କାର୍ଡ) ।
- f) ସମସ୍ତ ବୈଧିକ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସ୍ୱାରା ଉଚିତ୍ ରୂପେ ହସ୍ତାକ୍ଷରିତ ଏବଂ ନୋଟାରୀକରଣ କରାଯାଇଥିବା ଉଭୟ ଶପଥପତ୍ର (ଆପିଡେପିଟ୍) ଏବଂ ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଧ ସମ୍ମିଳିତ ହୋଇଥିବା ବୈଧିକ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ପ୍ରମାଣପତ୍ର
- g) ବୀମିତର ବିକଳାଙ୍ଗତାକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରୁଥିବା ଏକ ସିଭିଲ ସର୍ଜନ କିମ୍ବା କୌଣସି ସମତୁଲ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ସ୍ଥାୟୀ ବିକଳାଙ୍ଗତା ପ୍ରମାଣପତ୍ର
- h) ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଠାରୁ ବିକଳାଙ୍ଗତାର ପ୍ରକାର ଏବଂ ବିକଳାଙ୍ଗତା ଅବଧି ଉଲ୍ଲେଖ କରୁଥିବା ମେଡିକାଲ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ନିଯୁକ୍ତିଦାତାଠାରୁ ସଠିକ୍ ଛୁଟି ଅବଧିର ବିବରଣୀ ଦେଉଥିବା, ନିଯୁକ୍ତିଦାତା ସ୍ୱାରା ଉଚିତ୍ ରୂପେ ହସ୍ତାକ୍ଷରିତ ଏବଂ ମହର ପ୍ରାପ୍ତ ଛୁଟି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ।

ଉପରୋକ୍ତ ତାଲିକାଟି କେବଳ ସାଂକେତିକ ଅଟେ, ଆହୁରି ଅଧିକ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକ (କ୍ଷତ ଚିହ୍ନର ଫଟୋଗ୍ରାଫ, ଦୁର୍ଘଟଣା ସ୍ଥଳ ଇତ୍ୟାଦି ସହିତ), କେସ୍ ର ବିଶେଷ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଆଧାରରେ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ, ବିଶେଷ ରୂପେ ସନ୍ଦେହ ଜନକ କପଟ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଥିବା କେସ୍ ଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇପାରେ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 4

- ନିମ୍ନ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟିକୁ ସ୍ଥାୟୀ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକଳାଙ୍ଗତା ଦାବୀ ପାଇଁ ଦାଖଲ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ ?
- I. ଦାବୀଦାର ସ୍ୱାରା ହସ୍ତାକ୍ଷରିତ ଉଚିତ୍ ରୂପେ ପୂରଣ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଦାବୀ ଫର୍ମ ।
 - II. ବୀମା ପଲିସୀର ପ୍ରତିଲିପି
 - III. ବୀମିତର ବିକଳାଙ୍ଗତାକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରୁଥିବା ଏକ ସିଭିଲ ସର୍ଜନ କିମ୍ବା କୌଣସି ସମତୁଲ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ସ୍ଥାୟୀ ବିକଳାଙ୍ଗତା ପ୍ରମାଣପତ୍ର
 - IV. ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଠାରୁ ଫିଟନେସ୍ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଏହା ପ୍ରମାଣିତ କରି ଯେ ବୀମିତ ତାର ସାମାନ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପାଦିତ କରିବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ ।

F. ଦାବୀ ପ୍ରବନ୍ଧନ – ସମୁଦ୍ରପାରୀ (ବିଦେଶ) ଯାତ୍ରା ବୀମା

ଏହି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ବିଷୟରେ ପୂର୍ବରୁ ଉପ୍ଯାଦ ଅଧ୍ୟାୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି । ଏହି ବିଭାଗ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାପାଇଁ ପ୍ରକ୍ଯାସ କରେ ଯେ ସମୁଦ୍ରପାରୀ/ବିଦେଶ ଯାତ୍ରା ସମୟରେ ଉପ୍ଯନ ହୋଇଥିବା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ସଂଚାଳିତ କରାଯାଏ ।

ଦାବୀ ସେବାଗୁଡ଼ିକରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି :

- a) 24*7 ଆଧାରରେ ଦାବୀ ସୂଚନାକୁ ନେବା;
- b) ଦାବୀ ଫର୍ମ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ପଠାଇବା;
- c) ଏକ ହାନି ପରେ ତୁରନ୍ତ କ'ଣ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତା' ଉପରେ ଗ୍ରାହକର ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିବା;
- d) ମେଡିକାଲ ଏବଂ ରୋଗ ଦାବୀ ପାଇଁ ନଗଦ ହାନି ସେବାକୁ ବିସ୍ତାରିତ କରିବା;
- e) ସ୍ଵଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ନିକାସ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରବା, ଜରୁରୀକାଳୀନ ଅଗ୍ରୀମ ନଗଦ ।

ସହାୟତା କମ୍ପାନୀ – ସମୁଦ୍ରପାରୀ ଦାବୀରେ ଭୂମିକା

ସହାୟକ କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ନିଜର ଅଫିସ ଥାଏ ଏବଂ ସେମାନେ ସାରା ବିଶ୍ଵର ସେଭଳି ଅନ୍ୟ ସେବା ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ସହିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସଂଯୋଗ କରିଥାନ୍ତି । ଏହି କମ୍ପାନୀମାନେ ଆକସ୍ମିକତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ବୀମାକମ୍ପାନୀ ମାନଙ୍କର ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି

ଏହି କମ୍ପାନୀମାନେ ଦାବୀ ପଞ୍ଜିକରଣ ଓ ସୂଚନା ପାଇଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଟୋଲ ଫ୍ରି ନମ୍ବର ସହିତ ଏକ 24*7 କଲ୍ ସେଣ୍ଟର ସଂଚାଳିତ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସେବା ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେବା ଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଚାର୍ଜସବୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ସହିତ ହୋଇଥିବା ତୁଳ୍ପି, ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ଲାଭ ଇତ୍ୟାଦି ଆଧାରରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।

- a) ମେଡିକାଲ ସହାୟତା ସେବା :
 - i. ମେଡିକାଲ ସେବା ପ୍ରଦାତା ରେଫରାଲ
 - ii. ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତିର ବ୍ୟବସ୍ଥା
 - iii. ଜରୁରୀକାଳୀନ ମେଡିକାଲ ନିକାସର ବ୍ୟବସ୍ଥା
 - iv. ଜରୁରୀକାଳୀନ ମେଡିକାଲ ସ୍ଵଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନର ବ୍ୟବସ୍ଥା
 - v. ମୃତ ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ସ୍ଵଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ
 - vi. ସହାନୁଭୂତିଶୀଳ ସାକ୍ଷାତ ବ୍ୟବସ୍ଥା
 - vii. ନାବାଳିକ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହାୟତା/ଅନୁରକ୍ଷଣ
- b) ହସ୍ପିଟାଲାଇଜେଶନ୍ ସମୟରେ ଏବଂ ପରେ ମେଡିକାଲ କ୍ଲିତିର ନିରୀକ୍ଷଣ
- c) ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଔଷଧଗୁଡ଼ିକର ବିତରଣ

d) ପଲିସୀର ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତ ଏବଂ ବୀମାକମ୍ପାନୀର ସ୍ୱୀକୃତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ହସ୍ତିଚାଲାକଲେଗନ୍ ସମୟରେ ହୋଇଥିବା ମେଡିକାଲ ଖର୍ଚ୍ଚର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି

e) ଯାତ୍ରା ପୂର୍ବର ସୁଚନା ସେବା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସେବା:

- i. ଭିସା ଏବଂ ଟୀକାକରଣର ଆବଶ୍ୟକତା
- ii. ଦୂତାବାସ ରେଫରାଲ ସେବା
- iii. ନିଖୋଜ ପାସପୋର୍ଟ ଏବଂ ନିଖୋଜ ଲଗେଜ୍ ସହାୟତା ସେବା
- iv. ଜରୁରୀକାଳୀନ ସନ୍ଦେଶ ସଂଚାର ସେବା
- v. ବେଲ୍ ବଣ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା
- vi. ଆର୍ଥିକ ଜରୁରୀକାଳୀନ ସହାୟତା

f) ବ୍ୟାଖ୍ୟାର ରେଫରାଲ୍

g) କାନୁନୀ ରେଫରାଲ୍

h) ଓକିଲ ସହିତ ସମୟ ନିୟୁକ୍ତି

a) **ହସ୍ତିଚାଲାକଲେଗନ୍ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ**

- i. ଅଧିକାଂଶ ଡାକ୍ତରଖାନା ସମସ୍ତ ଆକର୍ଷଣ ବୀମା କମ୍ପାନୀଠାରୁ ରାଶି ପ୍ରଦାନର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି ଥରେ ଯଦି ବୀମିତ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ବୈଧ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କିମ୍ବା ବିଦେଶଯାତ୍ରା ବୀମା ପଲିସୀ ପ୍ରଦାନ କରେ ।
- ii. ଡାକ୍ତରଖାନାମାନେ ତୁରନ୍ତ ଚିକିତ୍ସା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ଯଦି ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଥାଏ, ବୀମା ପଲିସୀ ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରେ କିମ୍ବା ରୋଗୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଡାକ୍ତରଖାନାମାନଙ୍କର ଚାର୍ଜ୍ ବୃଦ୍ଧି କରିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ରହିଛି ଯେହେତୁ ରାଶି ପ୍ରଦାନ ବିଳମ୍ବିତ ହୋଇଥାଏ ।
- iii. ନେଟୱର୍କ ହସ୍ତିଚାଲ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସୁଚନା ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ସହାୟତା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା ଚୋଲ ଫ୍ରି ନମ୍ବର ଉପରେ ଉପଲବ୍ଧ କରାଯାଏ ।
- iv. ଏକ ହସ୍ତିଚାଲାକଲେଗନ୍ ର ଆବଶ୍ୟକତା ଅବସରରେ ବୀମିତ ତା' ବିଷୟରେ କଲ୍ ସେଣ୍ଟରକୁ ସୂଚୀତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ରହିଥାଏ ଏବଂ ବୈଧ ଯାତ୍ରା ବୀମା ପଲିସୀ ସହିତ ଏକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଅଗ୍ରସର କରିଥାଏ ।
- v. ଡାକ୍ତରଖାନାମାନେ ପଲିସୀର ବୈଧତାକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଏବଂ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାକୁ ସତ୍ୟାପିତ କରିବା ପାଇଁ ସାଧାରଣତଃ କଲ୍ ସେଣ୍ଟର ନମ୍ବରରେ ସହାୟତା କମ୍ପାନୀ/ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ କରିଥାନ୍ତି ।
- vi. ଥରେ ଯଦି ପଲିସୀଟି ଡାକ୍ତରଖାନା ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଯାଏ ବୀମିତ ନଗଦହୀନ ଆଧାରରେ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇପାରେ ।
- vii. ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟତାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା/ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା କେତେକ ମୂଳଭୂତ ସୁଚନା ହେଉଛି:

1. ରୋଗର ବିବରଣୀ
2. କୌଣସି ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଇତିହାସର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଭାରତରେ ଥିବା ଡାକ୍ତରଖାନା, ସ୍ଥାନୀୟ ମେଡିକାଲ ଅଫିସରର ବିବରଣୀ:
 - ✓ ଅତୀତ ଇତିହାସ, ଚଳିତ ଚିକିତ୍ସା ଏବଂ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭବିଷ୍ୟତର ଯୋଜନାବଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଏବଂ ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉଚିତ ପ୍ରେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ
 - ✓ ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ବିବରଣ ସହିତ ଦାବୀ ଫର୍ମ
 - ✓ ପାସପୋର୍ଟ ପ୍ରତିଲିପି
 - ✓ ମେଡିକାଲ ସୂଚନା ଫର୍ମର ବିମୁକ୍ତି

b) ମେଡିକାଲ ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଣ-ମେଡିକାଲ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ:

ବାମିତ ଭାରତକୁ ଫେରିବା ପରେ ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ତା' ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଏ । ଦାବୀ କାରଜପତ୍ରର ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ, ସାଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁସାରେ ଦାବୀକୁ ପ୍ରୋସେସ୍ କରାଯାଏ । ସମସ୍ତ ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଦାନ ଭାରତୀୟ ଟଙ୍କା (INR) ରେ କରାଯାଇଥାଏ, ନଗଦହୀନ ଦାବୀର ବିପରୀତ ଯେଉଁଠି ରାଶି ପ୍ରଦାନ ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରାରେ କରାଯାଇଥାଏ ।

ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରୋସେସିଙ୍ଗ୍ କରିବା ସମୟରେ, INR ରେ ଦାୟିତ୍ୱ ମାତ୍ରାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ ମୁଦ୍ରା ପରିବର୍ତ୍ତନ ହାରକୁ ହାନିର ତାରିଖ ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯାଏ । ତାପରେ ଟେକ୍ କିମ୍ବା ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ଜରିଆରେ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ।

c) ମେଡିକାଲ ଦୁର୍ଘଟଣା ଏବଂ ରୋଗ ବ୍ୟୟ ପାଇଁ ଦାବୀ ଦଲିଲୀକରଣ

- i. ଦାବୀ ଫର୍ମ
- ii. ଡାକ୍ତରଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ
- iii. ମୂଳ ଭର୍ତ୍ତି/ଡିସ୍ଚାର୍ଜ୍ କାର୍ଡ
- iv. ମୂଳ ବିଲ୍/ରସିଦ୍/ପରାମର୍ଶ ପତ୍ର
- v. ମୂଳ ଏକ୍ସ-ରେ ରିପୋର୍ଟ/ରୋଗ ନିଦାନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ/ଯାଞ୍ଚ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରିପୋର୍ଟ
- vi. ପ୍ରବେଶ ଏବଂ ପ୍ରସ୍ଥାନ ସ୍ତମ୍ଭ ଥାଇ ପାସପୋର୍ଟ/ଭିସାର ପ୍ରତିଲିପି

ଉପରୋକ୍ତ ତାଲିକାଟି କେବଳ ସୂଚକ ଅଟେ । ବିଶେଷ କେସ୍ ବିବରଣୀ ଆଧାରରେ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ପାଳନ କରାଯାଉଥିବା ଦାବୀ ସମାଧାନ ନୀତି/ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆଧାରରେ ଅତିରିକ୍ତ ସୂଚନା/ଦସ୍ତାବିଜ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 5

ଅଧିକାଂଶ ଡାକ୍ତରଖାନା ସମସ୍ତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବୀମା କମ୍ପାନୀଠାରୁ ଦେୟର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି ଥରେ ଯଦି ବୀମିତ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ବୈଧ _____ ବୀମା ପଲିସୀ ଯୋଗାଇ ଦିଏ ।

- I. ବୈଧିକ ଦାୟିତ୍ୱ
- II. କରୋନା ରକ୍ଷକ
- III. ସମୁଦ୍ରପାରୀ/ବିଦେଶ ଯାତ୍ରା
- IV. ଏନ୍ୟୁଓମେଣ୍ଟ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

- ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II
- ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II
- ଉତ୍ତର 3 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III
- ଉତ୍ତର 4 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି IV
- ଉତ୍ତର 5 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III

ସାରାଂଶ

- a) ବୀମା ହେଉଛି ଏକ 'ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି' ଏବଂ ପଲିସୀ ହେଉଛି ସେହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ଏକ 'ସାକ୍ଷୀ'। ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ଦାବୀ ଉତ୍ପନ୍ନ କରୁଥିବା ଏକ ବୀମିତ ଘଟଣାର ଘଟିବା ହେଉଛି ସେହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ପ୍ରକୃତ ପରୀକ୍ଷା ଅଟେ ।
- b) । ବୀମାରେ ମୂଖ୍ୟ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାରକଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ବୀମା କମ୍ପାନୀର ଦାବୀ ପ୍ରଦାନର କ୍ଷମତା ।
- c) ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ବୀମା କ୍ରୟ କରେ, ସେ ପ୍ରଥମ ହିତଧାରକ ଏବଂ ଦାବୀର ପ୍ରାପ୍ତିକର୍ତ୍ତା ଅଟେ ।
- d) ଏକ ନଗଦହୀନ ଦାବୀରେ ଏକ ନେଟୱର୍କ ହସ୍ପିଟାଲ ବୀମାକର୍ତ୍ତା/TPAଠାରୁ ପୂର୍ବ-ସ୍ୱୀକୃତି ଆଧାରରେ ମେଡିକାଲ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ପରେ ଦାବୀର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକୁ ଦାଖଲ କରେ ।
- e) ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାବୀରେ, ଗ୍ରାହକ ତାର ନିଜ ସଂସାଧନରୁ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ତାପରେ ଦେୟ ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା/TPA ନିକଟରେ ଦାବୀ ଦାଖଲ କରେ ।
- f) ଦାବୀ ସୂଚନା ହେଉଛି ଗ୍ରାହକ ଏବଂ ଦାବୀ ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ସଂପର୍କର ପ୍ରଥମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

- g) ଯଦି ବୀମା ଦାବୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ଵାରା ଏକ ଜାଲିଆତିର ସନ୍ଦେହ କରାଯାଏ, ଏହାକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପାଇଁ ପଠାଯାଏ । ଏକ ଦାବୀର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା/TPA ଦ୍ଵାରା ଇନ୍-ହାଉସ୍ ରେ କରାଯାଇ ପାରେ କିମ୍ବା ଏକ ବ୍ୟବସାୟିକ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଏଜେଣ୍ଟି ଉପରେ ଏହାର ଭାର ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇ ପାରେ ।
- h) ରିଜର୍ଭ କରି ରଖିବା, ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥିତି ଆଧାରରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଖାତାରେ ସମସ୍ତ ଦାବୀ ପାଇଁ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରାବଧାନର ରାଶିକୁ ସୂଚୀତ କରେ ।
- i) ଏକ ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଗ୍ରାହକ ପାଖରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥାପନା ବ୍ୟତୀତ, ବୀମା ଲୋକପାଳ କିମ୍ବା ଉପଭୋକ୍ତା ଆୟୋଗ କିମ୍ବା ଏପରିକି ବୈଧିକ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଆପ୍ରେତ କରିବାର ବିକଳ୍ପ ଥାଏ ।
- j) ଜାଲିଆତି/କପଟ ମୁଖ୍ୟତଃ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ ଘଟିଥାଏ କିନ୍ତୁ ଜାଲିଆତି ଦାବୀ କରିବାପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ପଲିସୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇଥାଏ ।
- k) TPA ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ଅନେକ ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ଏବଂ ଶୁଳ୍କ ଆକାରରେ ପାରିଶ୍ରମିକ ପ୍ରାପ୍ତି କରିଥାଏ ।
-

ବିଭାଗ
ସାଧାରଣ ବୀମା

ଅଧ୍ୟାୟ G-01

ସାଧାରଣ ବୀମା ଦଲିଲୀକରଣ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଅଧ୍ୟାୟ 7 ରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥିବା ଭଳି, ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ସେହି ସବୁ ସୂଚନା ଥାଏ ଯାହା ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ସଙ୍କଟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାରେ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଥାଏ ।

ଆମେମାନେ ଦେଖୁଛୁ ଯେ ବୀମାର ବିଭିନ୍ନ ଶାଖାରେ, ଦଲିଲୀକରଣ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକ ବୀମିତ ବିଷୟ ବସ୍ତୁ, ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ପ୍ରକାର ଏବଂ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବାକୁ ଥିବା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକାର ଆଧାରରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ
- B. ପ୍ରସ୍ତାବର ସ୍ୱୀକୃତି (ସଙ୍କଟାଙ୍କନ)
- C. ପ୍ରିମିୟମ ରସିଦ୍
- D. ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଚିଠିଶା/ ବୀମାର ପ୍ରମାଣପତ୍ର / ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ
- E. ଖାରେଣି
- F. ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ
- G. ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟାଖ୍ୟା
- H. ନୂତନୀକରଣ ସୂଚନା

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଅଧ୍ୟୟନ ପରେ, ଆପଣମାନେ ସକ୍ଷମ ହେବେ:

- a) ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ
- b) ବିବରଣୀ ପୁସ୍ତିକାର ମହତ୍ତ୍ୱକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ପାଇଁ
- c) ପ୍ରିମିୟମ ରସିଦ୍‌କୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ
- d) ବୀମା ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜରେ ଥିବା ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ଏବଂ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ
- e) ପଲିସୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ଖାରେଣିଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ
- f) ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନଗୁଡ଼ିକ କାହିଁକି ଜାରୀ କରାଯାଏ, ତାହାର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ପାଇଁ
- g) ନୂତନୀକରଣ ସୂଚନା କାହିଁକି ଜାରୀ କରାଯାଏ, ତାହାର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ପାଇଁ

A. ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ

ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ସେହି ସୂଚନା ଥାଏ ଯାହା ବୀମାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ କରାଯାଉଥିବା ସଙ୍କଟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଥାଏ । ପରମ ସଭାବର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୂଚନାର ପ୍ରକଟୀକରଣର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ସହିତ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଯଦି ଏକ ବୀମିତକୁ ଏକ ଆଲାର୍ମ ରଖିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା ଏବଂ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲା ଯେ ତାର ସୁନା ଅଳଙ୍କାର ଶୋରୁମରେ ଏକ ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ଆଲାର୍ମ ସିଷ୍ଟମ ଅଛି, ତେବେ ତାକୁ ନା କେବଳ ଏହାକୁ ପ୍ରକଟ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି, କିନ୍ତୁ ତାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ପଡିବ ଯେ ତାହା ସମଗ୍ର ପଲିସୀ ଅବଧିରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଅବସ୍ଥାରେ ରହେ । ଆଲାର୍ମର ବିଦ୍ୟମାନତା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଇଁ ଏକ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟ ଅଟେ ଯିଏ ଏହି ସବୁ ତଥ୍ୟ ଆଧାରରେ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବ ଏବଂ ତଦନୁସାରେ ସଙ୍କଟର ପ୍ରିମିୟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବ ।

1. ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱରୂପ

ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଥିବା ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ଓ ସ୍ୱରୂପ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୀମାର ଶ୍ରେଣୀ ଅନୁସାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।

i. ଅଗ୍ନି ବୀମା ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ଘର, ଦୋକାନ ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସରଳ/ମାନକ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇଥାଏ । ବଡ଼ ବଡ଼ ଔଦ୍ୟୋଗିକ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ, ସଙ୍କଟର ସ୍ୱୀକୃତି ପୂର୍ବରୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ସଙ୍କଟର ପ୍ରାକ୍-ବୀମା ନିରୀକ୍ଷଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଏ । ବିଶେଷ ସୂଚନା ସଂଗ୍ରହ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ଅତିରିକ୍ତ ବେଳେବେଳେ ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀର ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ ।

ଅଗ୍ନି ବୀମା ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ, ଅନ୍ୟ ଜିନିଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ସମ୍ପତ୍ତିର ବିବରଣ ମାଗେ ଯାହା ନିମ୍ନଲିଖିତ ସୂଚନାଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରିଥାଏ:

- ✓ ବାହ୍ୟ କାନ୍ଥ ଓ ଛାତର ନିର୍ମାଣ, ତାଳା ମହଲା ସଂଖ୍ୟା
- ✓ ଘରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଶର ବ୍ୟବହାର/ଉପଯୋଗ
- ✓ ବିପତ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକର ଉପସ୍ଥିତି
- ✓ କଞ୍ଚା ପଦାର୍ଥ (Raw material) ଏବଂ ନିର୍ମିତ ବସ୍ତୁ ସମେତ ନିର୍ମାଣର ପ୍ରକ୍ରିୟା
- ✓ ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ରାଶି
- ✓ ବୀମାର ଅବଧି, ଇତ୍ୟାଦି

ii. ମୋଟର ବୀମା ପାଇଁ ବାହନ, ଏହାର ସଂଚାଳନ, ପ୍ରସ୍ତୁତି ଏବଂ ଧାରଣ କରିବା କ୍ଷମତା, ମାଲିକ ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ କେମିତି ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତିର ବୀମା ଇତିହାସ ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ ସବୁ ପଚରା ଯାଇଥାଏ ।

iii. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଶ୍ରେଣୀର ଯେପରିକି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଏବଂ ଯାତ୍ରା ବୀମାରେ, ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରସ୍ତାବକର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଜୀବନ ଶୈଳୀ ଓ ଅଭ୍ୟାସ, ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଅବସ୍ଥା, ଚିକିତ୍ସା ଇତିହାସ, ଆନୁବଂଶିକ ଗୁଣ, ଅତୀତର ବୀମା ଅନୁଭୂତି ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସୂଚନା ପାଇବା ପାଇଁ ଡିଜାଇନ୍ କରାଯାଏ ।

iv. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିବିଧ ବୀମାରେ, ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମଗୁଡ଼ିକ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ ଏବଂ ସେମାନେ ଏକ ଘୋଷଣାପତ୍ର ସମ୍ମିଳିତ କରନ୍ତି ଯାହା ସଭାବର କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ସାଧାରଣ ନିୟମକୁ ବିସ୍ତାରିତ କରିଥାଏ ।

2. ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବର ମୂଳ ତତ୍ତ୍ୱ

i. ପ୍ରସ୍ତାବକର ପୂରା ନାମ

ପ୍ରସ୍ତାବକ ନିଜକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ରୂପେ ପରିଚିତ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବା ଉଚିତ୍ । ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଇଁ ଏହା ଜାଣିବା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଯେ କାହା ସହିତ ତୁଚ୍ଛରେ ପ୍ରବେଶ କରାଯାଇଛି, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଲାଭଗୁଡ଼ିକ ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ହିଁ କେବଳ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ପାରିବ ।

ii. ପ୍ରସ୍ତାବକର ଠିକଣା ଏବଂ ସଂପର୍କ ବିବରଣୀ

ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା କାରଣସବୁ ପ୍ରସ୍ତାବକର ଠିକଣା ଓ ସଂପର୍କ ବିବରଣୀ ବି ସଂଗ୍ରହ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଅଟେ ।

iii. ପ୍ରସ୍ତାବକର ବୃତ୍ତି, ରୋଜଗାର କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟ

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା ଭଳି କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପ୍ରସ୍ତାବକର ବୃତ୍ତି, ରୋଜଗାର କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଯେହେତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ସଙ୍କଟ ସହିତ ସମ୍ପର୍କିତ ।

iv. ବୀମାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ବିବରଣୀ ଓ ପରିଚୟ

ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ରୂପେ ସେହି ବିଷୟ ବସ୍ତୁକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ଯାହା ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ଏହା ହେଉଛି:

- i. ଏକ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ କାର [ଏହାର ଇଞ୍ଜିନ ନମ୍ବର, ଚ୍ୟାସିସ୍ ନମ୍ବର, ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେଶନ୍ ନମ୍ବର ଭଳି ପରିଚୟ ଥାଇ] କିମ୍ବା
- ii. ଏକ ଆବାସିକ ଗୃହ [ଏହାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଠିକଣା ଓ ପରିଚୟ ସଂଖ୍ୟା ଥାଇ] କିମ୍ବା
- iii. ଏକ ସମୁଦ୍ରପାରୀ / ବିଦେଶ ଯାତ୍ରା [କାହା ଦ୍ୱାରା, କେବେ, କେଉଁ ଦେଶକୁ, କେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ] କିମ୍ବା
- iv. ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ [ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ, ଠିକଣା ଓ ପରିଚୟ ସହିତ] ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରକରଣ ଆଧାରରେ
- v. ବୀମା ରାଶି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ସର୍ବାଧିକ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ସୂଚୀତ କରେ ଏବଂ ତାହାକୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ସୂଚୀତ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ।
- vi. ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ବୀମା: ସାଧାରଣ ଅଧ୍ୟାୟମାନଙ୍କରେ ଦେଖାଯାଇଥିବା ଭଳି, ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ତା' ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବୀମାଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିବରଣୀ ସୂଚୀତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ସମ୍ପତ୍ତି ବୀମାରେ, ଏକ ସମ୍ଭାବନା ରହିଥାଏ ଯେ ବୀମିତ ବିଭିନ୍ନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଠାରୁ ପଲିସୀ ନେଇପାରେ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଏକ ହାନି ହୁଏ, ଏକାଧିକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଠାରୁ ଦାବା କରିପାରେ । ଏହି ସୂଚନାଟି ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା

ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ଯେ ଅଂଶଦାନର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଲାଗୁ କରାଯାଏ ଯାହାଦ୍ୱାରା ବୀମିତର କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯାଏ ଏବଂ ସେହି ଏକା ସଙ୍କଟ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଠାରୁ ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ଲାଭ ନ ପାଏ ।

ଆହୁରି, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମାରେ, ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା, ସେହି ଏକା ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟ PA ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ରାଶି ଆଧାରରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ରାଶି (ବୀମା ରାଶି)କୁ ସୀମିତ କରିପାରେ ।

vii. ହାନି ଅନୁଭୂତି (ଅତୀତ କ୍ଷତି ଇତିହାସ)

ପ୍ରସ୍ତାବକକୁ, ତା' ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ହାନିର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ ଘୋଷିତ କରିବାକୁ କୁହାଯାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବୀମିତ ଥାଇ କିମ୍ବା କରାଯାଇ ନ ଥାଇ । ଏହା ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ବୀମାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ଏବଂ ବୀମିତ ଅତୀତରେ ସଙ୍କଟର ପ୍ରବନ୍ଧ କେମିତି କରିଛି, ତାହା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସୂଚନା ଦେବ ସଙ୍କଟାଙ୍କକମାନେ ସେହିଭଳି ଉତ୍ତରଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ସଙ୍କଟକୁ ଆହୁରି ଭଲ ଭାବେ ବୁଝି ପାରିବେ ଏବଂ ସଙ୍କଟ ନିରୀକ୍ଷଣ ଆୟୋଜିତ କରିବା ଉପରେ କିମ୍ବା ଆହୁରି ବିବରଣୀ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଅନ୍ତି ।

viii. ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣାପତ୍ର

ଯେହେତୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୂଚନା ଯୋଗାଇବା, ଫର୍ମରେ ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଘୋଷଣାପତ୍ର ସମ୍ମିଳିତ ହୁଏ ଯେ ଉତ୍ତରଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ୟ ଓ ସଠିକ୍ ଅଟନ୍ତି ଏବଂ ସେ ସମ୍ପତ୍ତ ହୁଏ ଯେ ଫର୍ମ ଠି ବୀମା ଚୁକ୍ତିର ଆଧାର ହେବ । କୌଣସି ବି ଭୁଲ ଉତ୍ତର ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଚୁକ୍ତିକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବାର ଅଧିକାର ଦେବ । ସବୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ସାଧାରଣ ଥିବା ଅନ୍ୟ ବିଭାଗଗୁଡ଼ିକ ହସ୍ତାକ୍ଷର, ତାରିଖ ଏବଂ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଭିକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ସୁପାରିଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ହୋଇଥାଏ ।

B. ପ୍ରସ୍ତାବର ସ୍ୱୀକୃତି (ସଙ୍କଟାଙ୍କନ)

ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସୂଚନା ଦେଇଥାଏ:

- ✓ ବୀମିତର ବିବରଣୀ
- ✓ ବିଷୟ ବସ୍ତୁର ବିବରଣୀ
- ✓ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାର ପ୍ରକାର
- ✓ ଶାରୀରିକ ବିଶେଷତାର ବିବରଣୀ ଉଭୟ ସକାରାତ୍ମକ ଓ ନକାରାତ୍ମକ –ନିର୍ମାଣର ପ୍ରକାର ଓ ଗୁଣ, ଆୟୁ, ଅଗ୍ନି-ନିର୍ବାପକ ଉପକରଣର ଉପସ୍ଥିତି, ସୁରକ୍ଷାର ପ୍ରକାର ଇତ୍ୟାଦି ସମେତ,
- ✓ ବୀମା ଓ ହାନିର ପୂର୍ବର ଇତିହାସ

ସମ୍ପତ୍ତି, ମୋଟର କିମ୍ବା କାର୍ଗୋ ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା , ସ୍ୱୀକୃତି ପୂର୍ବରୁ ସଙ୍କଟର ସ୍ୱରୂପ ଓ ମୂଲ୍ୟ ଆଧାରରେ ସଙ୍କଟର ପୂର୍ବ-ନିରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବି କରିପାରନ୍ତି । ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ପ୍ରସ୍ତାବ, ସଙ୍କଟ ନିରୀକ୍ଷଣ ରିପୋର୍ଟ, ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀର ଉତ୍ତର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦସ୍ତାବିଜ (ଯାହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ମଗାଯାଇପାରେ) ରେ ଉପଲବ୍ଧ ସୂଚନା ଆଧାରରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଥାନ୍ତି । ବୀମାକର୍ତ୍ତା ତାପରେ ସଙ୍କଟ କାରକ ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ହାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଏ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ମାପଦଣ୍ଡ ଆଧାରରେ ପ୍ରିମିୟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥାଏ, ଏବଂ ବୀମିତକୁ ସୁଚୀତ କରାଯାଇଥାଏ । ପ୍ରସ୍ତାବଗୁଡ଼ିକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା

ଦ୍ଵିତୀୟ ଦକ୍ଷତାର ସହିତ ପ୍ରୋସେସ୍ କରାଯାଏ ଏବଂ ତା' ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଏକ ଉଚିତ୍ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଲିଖିତ ରୂପେ ସୂଚୀତ କରିଥାଏ ।

ପରିଭାଷା / ସଂଜ୍ଞା

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ: ପଲିସୀଧାରକଙ୍କ ହିତ ସୁରକ୍ଷା ବିନିୟମନ, 2017 ଅନୁସାରେ, କମ୍ପାନୀକୁ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ 15 ଦିନର ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରୋସେସ୍ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଅଭିକର୍ତ୍ତାକୁ ଏହି ସମୟରେଖାଗୁଡ଼ିକର ଗ୍ରାହକ ରଖିବାର, ଆନ୍ତରିକ ରୂପେ ପାଳନ କରିବାର ଏବଂ ଗ୍ରାହକ ସେବା ରୂପେ ସମୟ ସମୟରେ ଗ୍ରାହକ/ବୀମିତକୁ ସୂଚୀତ କରିବାର ଆଶା କରାଯାଏ । ପ୍ରସ୍ତାବର ଯାଞ୍ଚ କରିବାର ଏବଂ ସ୍ଵୀକୃତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବାର ଏହି ସମଗ୍ର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ କୁହାଯାଏ ।

ସ୍ଵୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ପଲିସୀଧାରକଙ୍କ ହିତ ସୁରକ୍ଷା ବିନିୟମନ, 2017 ଅନୁସାରେ, ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀକୁ ଏକ ବୀମା ପ୍ରସ୍ତାବକୁ _____ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରୋସେସ୍ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

- I. 7 ଦିନ
- II. 15 ଦିନ
- III. 30 ଦିନ
- IV. 45 ଦିନ

C. ପ୍ରିମିୟମ ରସିଦ୍

ପ୍ରିମିୟମ ହେଉଛି ଏକ ବୀମା ବୁକି ଅନ୍ତର୍ଗତ, ବୀମାର ବିଷୟ ବସ୍ତୁକୁ ବୀମିତ କରିବା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ବୀମିତ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିଫଳ/ଅର୍ଥ କିମ୍ବା ରାଶି ପରିମାଣ । ଅଧ୍ୟାୟ 4 ରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିବା ଭଳି, ଅଭିକର୍ତ୍ତା ସର୍ବଦା ସଚେତ ରହିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ବୀମା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 64 VB ଅନୁସାରେ ପ୍ରିମିୟମକୁ ଅଗ୍ରୀମ ରୂପେ, ବୀମା ବୁକିର ପ୍ରାରମ୍ଭ ତାରିଖ ପୂର୍ବରୁ, ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ

- a) ବୀମା ଅଧିନିୟମ 1938 ର ଧାରା 64 VB ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯେ କୌଣସି ବୀମାକର୍ତ୍ତା କୌଣସି ସଙ୍କଟ ଗ୍ରହଣ କରିବ ନାହିଁ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରିମିୟମଟି ଅଗ୍ରୀମରେ ପ୍ରାପ୍ତ ନ ହୁଏ କିମ୍ବା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ବୋଲି ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦିଆ ନ ଯାଏ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକାରେ ଅଗ୍ରୀମ ରୂପେ ଜମା କରା ନ ଯାଏ । ବୀମା ନିୟମାବଳୀ 58 ଏବଂ 59 ରେ କେତେକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରିମିୟମର ଅଗ୍ରୀମ ପ୍ରଦାନର ଏହି ସର୍ତ୍ତ ଉପରେ କିଛି ବ୍ୟତିକ୍ରମର ପ୍ରାବଧାନ ଅଛି ।
- b) ଯେଉଁଠି ଏକ ବୀମା ଅଭିକର୍ତ୍ତା ଏକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ତରଫରୁ ବୀମାର ଏକ ପଲିସୀ ଉପରେ ପ୍ରିମିୟମ ସଂଗ୍ରହ କରେ, ସେ ବ୍ୟାଙ୍କ ଏବଂ ତାଙ୍କ ବିଭାଗର ଛୁଟି ବ୍ୟତୀତ ରାଶି ସଂଗ୍ରହର ଚକିତ ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ତାର କମିଶନକୁ ନ କାଟି ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରିମିୟମକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପାଖରେ ଜମା କରିବ କିମ୍ବା ତା ପାଖକୁ ତା ଯୋଗେ ପଠାଇବ ।

- c) ଏହାର ମଧ୍ୟ ପ୍ରାବଧାନ ଅଛି ଯେ ସଙ୍କଟକୁ କେବଳ ସେହି ତାରିଖ ଠାରୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ପ୍ରିମିୟମକୁ ନଗଦରେ କିମ୍ବା ଚେକ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ଥିବ ।
- d) ଯେଉଁଠି ପ୍ରିମିୟମକୁ ପୋଷ୍ଟାଲ କିମ୍ବା ମନିଅର୍ଡର କିମ୍ବା ଚେକ୍ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ପଠାଯାଇ ଥାଏ, ସଙ୍କଟକୁ ସେହି ତାରିଖରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି ବୋଲି ମାନିବାକୁ ପଡିବ ଯେଉଁ ତାରିଖ ମନିଅର୍ଡରକୁ ବୁକ୍ କରାଯାଇଥିଲା କିମ୍ବା ଚେକ୍ କୁ ପୋଷ୍ଟ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ।
- e) ପ୍ରିମିୟମର କୌଣସି ଫେରସ୍ତ ଯାହା ବୀମିତ ପାଇଁ, ପଲିସୀର ରଦ୍ଦକରଣ କିମ୍ବା ଏହାର ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କାରଣରୁ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାରଣରୁ, ଦେୟ ହୋଇପାରେ, ଏହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ବୀମିତକୁ ସିଧାସଳଖ ଏକ କ୍ରସ୍ କରାଯାଇଥିବା କିମ୍ବା ଅର୍ଡର ଚେକ୍ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ପୋଷ୍ଟାଲ/ମନି ଅର୍ଡର ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ବୀମିତ ଠାରୁ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ରସିଦ୍ ପ୍ରାପ୍ତ କରାଯିବ, ଏବଂ ସେହି ରିପଞ୍ଜକୁ କେବେ ବି ଅଭିକର୍ତ୍ତାର ଖାତାରେ ଜମା କରାଯିବ ନାହିଁ ।

D. ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଟିପ୍ପଣୀ (cover note) /ବୀମାର ପ୍ରମାଣପତ୍ର/ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ

ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପୂରା ହୋଇଯିବା ପରେ ପଲିସୀ ଜାରୀ ହେବା ପୂର୍ବରୁ କିଛି ସମୟ ଲାଗି ପାରେ । ପଲିସୀର ପ୍ରସ୍ତୁତିକରଣ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଥିଲେ କିମ୍ବା ଯେତେବେଳେ ବୀମା ପାଇଁ କଥାବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରଗତିରେ ଥାଏ ଏବଂ ଏକ ଅନନ୍ତ୍ରମ ଆଧାରରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ କିମ୍ବା ଯେତେବେଳେ ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ପ୍ରକୃତ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ପରିସରଗୁଡ଼ିକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରାଯାଉଥାଏ, ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷାକୁ ପୁଷ୍ଟି କରଣ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଟିପ୍ପଣୀ (କଭର ନୋଟ୍) ଜାରୀ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହା ସୁରକ୍ଷାର ବିବରଣ ଦେଇଥାଏ । ବେଳେବେଳେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଏକ କଭର ନୋଟ୍ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଅନନ୍ତ୍ରମ ବୀମାକୁ ପୁଷ୍ଟି କରୁଥିବା ଏକ ପତ୍ର ଜାରୀ କରିଥାନ୍ତି । (Held Covered Letter)

ଯଦିଓ କଭର ନୋଟ୍ କୁ ମୁଦ୍ରାଙ୍କିତ (ପଲିସୀ ଟିକେଟ୍ ମୁଦ୍ରିତ) କରାଯାଇ ନ ଥାଏ, କଭର ନୋଟ୍ ର ଶିଳ୍ପାବଳୀ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଥାଏ ଯେ ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଗର ବୀମା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ପଲିସୀର ସାମାନ୍ୟ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅଧୀନରେ ହୋଇଥାଏ । ଯଦି ସଙ୍କଟଟି କୌଣସି ଖାରେଷ୍ଟି ଦ୍ୱାରା ସଂଚାଳିତ ହୁଏ, ତେବେ କଭର ନୋଟ୍ ଉଲ୍ଲେଖ କରିପାରେ ଯେ ବୀମାଟି ସେଭଳି ଖାରେଷ୍ଟିର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଟେ । କଭର ନୋଟ୍ କୁ ବିଶେଷ ଅନୁଚ୍ଛେଦର ଅନ୍ତର୍ଗତ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇ ଥାଏ, ଯଦି ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ଉ.ସ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅନୁଚ୍ଛେଦ (Agreed Bank Clause), ଘୋଷଣାପତ୍ର ଅନୁଚ୍ଛେଦ (Declaration Clause) ଇତ୍ୟାଦି ।

ଏକ କଭର ନୋଟ୍ ନିମ୍ନ ଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରି ପାରେ :

- a) ବୀମିତର ନାମ ଏବଂ ଠିକଣା
- b) ବୀମା ରାଶି
- c) ବୀମାର ଅବଧି
- d) ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ସଙ୍କଟ
- e) ହାର ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ : ଯଦି ହାର ଜଣା ନାହିଁ, ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରିମିୟମ

- f) ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ସଙ୍କଟର ବିବରଣ: ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଏକ ଅଗ୍ନି କଭର ନୋଟ୍ କୋଠା ଘରର ଚିହ୍ନିତକରଣ ବିବରଣୀ, ଏହାର ନିର୍ମାଣ ସ୍ତର ଏବଂ ବ୍ୟବହାର ସୁଚୀତ କରିପାରେ ।
- g) କଭର ନୋଟ୍ ର କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା
- h) ଜାରୀ ତାରିଖ
- i) କଭର ନୋଟ୍ ର ବୈଧତା ସାଧାରଣତଃ ପନ୍ଦର ଦିନର ଅବଧି ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ କ୍ୱଚିତ୍ 60 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ।

କଭର ନୋଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ସାମୁଦ୍ରିକ ଏବଂ ମୋଟର ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ୟବସାୟରେ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇଥାଏ ।

1. ସାମୁଦ୍ରିକ ସୁରକ୍ଷା ଟିପ୍ପଣୀ

ଏଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ଜାରୀ କରାଯାଏ ଯେତେବେଳେ ପଲିସୀ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବିବରଣୀ ଯେମିତି କି ଷ୍ଟିମରର ନାମ, ପ୍ୟାକେଜ ସଂଖ୍ୟା, କିମ୍ବା ସଠିକ୍ ମୂଲ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ଜଣା ନ ଥାଏ । ଏପରିକି ରସ୍ତା ନିୟମାବଳୀରେ, ଏକ କଭର ନୋଟ୍ ଜାରୀ କରାଯାଇପାରେ ଉ.ସ୍ୱ. ନୌବହନ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଗୋର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣ ରସ୍ତାନୀକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଦରକୁ ପଠାଯାଏ । ଏହା ହୋଇପାରେ ଯେ, ଆବଶ୍ୟକୀୟ ନୌ-ପରିବହନ ସ୍ଥାନ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବାର ସମସ୍ୟାଯୋଗୁଁ, ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜାହାଜ ଦ୍ୱାରା କାର୍ଗୋର ନୌବହନ ଜଣା ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଏକ କଭର ନୋଟ୍ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ଯାହା ପରେ ନିୟମିତ ପଲିସୀ ଜାରୀ ହୋଇଥାଏ ଯେତେବେଳେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ ଏବଂ ବୀମା କମ୍ପାନୀକୁ ଜ୍ଞାତ କରାଯାଏ ।

ସାମୁଦ୍ରିକ ସୁରକ୍ଷା ଟିପ୍ପଣୀ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଧାଡ଼ି ସହିତ ଉଲ୍ଲିଖିତ କରାଯାଇ ପାରେ:

- i. ସାମୁଦ୍ରିକ ସୁରକ୍ଷା ଟିପ୍ପଣୀ ସଂଖ୍ୟା
- ii. ଜାରୀ ତାରିଖ
- iii. ବୀମିତର ନାମ
- iv. ମିଆଦ ସୀମା ତାରିଖ

“ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିବା ରୂପେ, ଆପଣଙ୍କୁ ଏତଦ୍ୱାରା ଟ. _____ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କମ୍ପାନୀର ପଲିସୀର ସାମାନ୍ୟ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଛି ।”

- a) **ଅନୁଲେଦ:** ସଂସ୍ଥାନ ଅନୁଲେଦ ଅନୁସାରେ, କିନ୍ତୁ ରଦକରଣର 7 ଦିନର ସୂଚନା ଅନ୍ତର୍ଗତ, ଯୁକ୍ତ SRCC ସଙ୍କଟ ସମେତ ଜନଶ୍ଚିତ୍ରୁପ (ସଂସ୍ଥାନ) କାର୍ଗୋ ଅନୁଲେଦ A, B କିମ୍ବା C ।
- b) **ସର୍ତ୍ତାବଳୀ:** ପଲିସୀର ଜାରୀ ପାଇଁ ନୌବହନ ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଥିବା ନୌପରିବହନର ବିବରଣୀ । ଷ୍ଟିମର ଥିବା ବୋର୍ଡ଼ ଉପରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଏବଂ/କିମ୍ବା ନୌପରିବହନ ପୂର୍ବରୁ ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତିର ଘଟଣାରେ, ଏହା ଏତଦ୍ୱାରା ସମ୍ପତ୍ତି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି ଯେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନର ଆଧାର ହେବ ଜିନିଷପତ୍ରର ମୁଖ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ ଲାଗୁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ଚାର୍ଜ ଯେଉଁଥିପାଇଁ ବୀମିତ ଦାୟୀ ରହେ ।

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦେଶୀୟ ପାରବହନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପଲିସୀର ଜାରୀ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରାଥମିକ ତଥ୍ୟ ସାଧାରଣତଃ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ତେଣୁକରି ଏକ କଭର ନୋଟ୍ ର କ୍ୱଚିତ୍ ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, କେତେକ ଅବସର ଥାଇପାରେ

ଯେତେବେଳେ କଭର ନୋଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଜାରୀ କରାଯାଏ ଏବଂ ପରେ ପରେ କାର୍ତ୍ତୋ ପାରବହନ ଇତ୍ୟାଦି ର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରୁଥିବା ପଲିସୀ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ କରାଯାଏ ।

2. ମୋଟର ସୁରକ୍ଷା /Certificate

ଏଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ବନ୍ଧିତ କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଫର୍ମରେ ଜାରୀ କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଏକ ମୋଟର ସୁରକ୍ଷା ଟିସ୍ତ୍ରଣୀର ଅନୁଲେଖକୁ ନିମ୍ନ ରୂପେ ପାଠ କରାଯାଇପାରେ:

“ଫର୍ମରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବୀମିତ, ନିମ୍ନରେ ସନ୍ଦର୍ଭିତ କରାଯାଇଥିବା, ତା ମଧ୍ୟରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ମୋଟର ବାହନ (ଗୁଡ଼ିକ) ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ କରାଯାଇ ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ରୂପେ ଟ.....ର ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ, ସେଥିରେ ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ପଲିସୀର କମ୍ପାନୀଙ୍କ ସାମାନ୍ୟ ଫର୍ମର ନିୟମାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏଡ଼ଭ୍ୱାରା ସଙ୍କଟକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଛି (ନିମ୍ନରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ) ଯଦି ସୁରକ୍ଷାଟି କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ ରୂପେ ନୋଟିସ ଦ୍ୱାରା ସମାପ୍ତି କରା ଯାଏ ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୀମା ତା’ ଉପରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଯିବ ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ସେଭଳି ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମର ଏକ ସମାନୁପାତିକ ଅଂଶକୁ ତା’ ପାଇଁ ରଖାଯିବ ।”

ମୋଟର ସୁରକ୍ଷା ଟିସ୍ତ୍ରଣୀ ସାଧାରଣତଃ ନିମ୍ନ ବିବରଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ:

- ପଞ୍ଜିକରଣ ଚିହ୍ନ ଏବଂ ସଂଖ୍ୟା, କିମ୍ବା ବୀମିତ ବାହନର ବିବରଣୀ/ଘନ କ୍ଷମତା/ବହନ କରିବା କ୍ଷମତା/ ନିର୍ମାଣ/ ନିର୍ମାଣର ବର୍ଷ, ଇଞ୍ଜିନ ନମ୍ବର, ଚ୍ୟାସିସ୍ ନମ୍ବର
- ବୀମିତର ନାମ ଏବଂ ଠିକଣା
- ଅଧିନିୟମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବୀମା ପ୍ରାରମ୍ଭର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ତାରିଖ ଓ ସମୟ । ସମୟ....., ତାରିଖ.....
- ବୀମାର ସମାପ୍ତିର ତାରିଖ
- ଡ୍ରାଇଭ କରିବାର ପାତ୍ର ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀ
- ଉପଯୋଗରେ ପରିସୀମନ
- ଅତିରିକ୍ତ ସଙ୍କଟ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ

ମୋଟର ସୁରକ୍ଷା ଟିସ୍ତ୍ରଣୀ ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସମ୍ମିଳିତ କରେ ଯାହା ପ୍ରଭାବୀ କରି ଯେ ଏହାକୁ ମୋଟର ବାହନ ଅଧିନିୟମ, 1988 ର ଅଧ୍ୟାୟ X ଏବଂ XI ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ଜାରୀ କରାଯାଏ ।

ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

କଭର ନୋଟ୍ ର ବୈଧତାକୁ ଆହୁରି କିଛି କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ବି ,ଦିନର ଅବଧି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇପାରେ 15 ଏକ କଭର ନୋଟ୍ ର ବୈଧତାର ମୋଟ ସମୟାବଧିକୁ ଷ୍ଟାଠିଏ ଦିନରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ

ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ: କଭର ନୋଟ୍ ର ଶିକାବଳୀ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ

ଅଧିକାଂଶ କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା କଭର ନୋଟ୍ ର ଉପଯୋଗକୁ ହତୋତ୍ସାହିତ କରାଯାଉଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ IT ପ୍ରୌଢ୍ୟୋଗିକୀ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜକୁ ତୁରନ୍ତ ଜାରୀ କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଛି ।

3. ବୀମା ପ୍ରମାଣପତ୍ର - ମୋଟର ବୀମା

ବୀମାର ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସେହି ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୀମାର ବିଦ୍ୟମାନତାକୁ ସୁରୀତ କରେ ଯେଉଁଠି ପ୍ରମାଣ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ମୋଟର ବୀମାରେ, ପଲିସୀ ଅତିରିକ୍ତ, ମୋଟର ବାହନ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ରୂପେ ବୀମାର ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଜାରୀ କରାଯାଏ । ଏହି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପୋଲିସ ଏବଂ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରାଧିକରଣ ନିକଟରେ ବୀମାର ପ୍ରମାଣ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ବିଶେଷ ବିଶିଷ୍ଟତା ଦର୍ଶାଉଥିବା, ପ୍ରାଇଭେଟ୍ କାର ପାଇଁ ଏକ ନମୁନା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ନିମ୍ନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି ।

ମୋଟର ବାହନ ଅଧିନିୟମ, 1988	
ବୀମା ପ୍ରମାଣପତ୍ର	
ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସଂ.	ପଲିସୀ ସଂ
1. ପଞ୍ଜିକରଣ ଚିହ୍ନ ଏବଂ ସଂଖ୍ୟା, ପଞ୍ଜିକରଣ ସ୍ଥାନ, ଇଞ୍ଜିନ ସଂ/ବ୍ୟାସିୟ ସଂ/ନିର୍ମାଣ/ ନିର୍ମାଣର ବର୍ଷ	
2. କଲେକ୍ଟର ପ୍ରକାର/C.C/ବସିବା କ୍ଷମତା/ନେଟ୍ ପ୍ରିମିୟମ/ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରାଧିକରଣର ନାମ	
3. ଭୌଗଳିକ କ୍ଷେତ୍ର - ଭାରତ	
4. ବୀମିତ ଘୋଷିତ ମୂଲ୍ୟ (IDV)	
5. ବୀମିତର ନାମ ଓ ଠିକଣା, ବ୍ୟବସାୟ କିମ୍ବା ପେଶା	
6. ଅଧିନିୟମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବୀମା ପ୍ରାରମ୍ଭର ପ୍ରତ୍ନାବଶୀଳ ତାରିଖ ।..... ଦିନଘଣ୍ଟା	
7. ବୀମାର ସମାପ୍ତି ତାରିଖ:..... ର ମଧ୍ୟରାତ୍ରି	
8. ଡ୍ରାଇଭ୍ କରିବାର ପାତ୍ର ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀ ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କିଏ ବି:	
ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କିଏ ବି:	
(a) ବୀମିତ:	
(b) କୌଣସି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ବୀମିତର ଆଦେଶରେ କିମ୍ବା ତା' ଅନୁମତିରେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇଛି	
ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ ଯେ ଡ୍ରାଇଭ୍ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଦୁର୍ଘଟଣା ସମୟରେ ଏକ ପ୍ରତ୍ନାବଶୀଳ ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ଧାରଣ କରିଥାଏ ଏବଂ ସେଭଳି ଏକ ଲାଇସେନ୍ସ ଧାରଣ କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରାପ୍ତି କରିବାଠାରୁ ସେ ଅଯୋଗ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନ ଥାଏ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ ଯେ ଏକ ପ୍ରତ୍ନାବଶୀଳ ଲାଇସେନ୍ସ ଲାଭ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଟି ମଧ୍ୟ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇ ପାରେ ଏବଂ ସେଭଳି ବ୍ୟକ୍ତି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମୋଟର ବାହନ ଅଧିନିୟମ 1989 ର ନିୟମ 3 ର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରୁଥାଏ ।	
ଉପଯୋଗରେ ପରିସୀମନ	
ପଲିସୀଟି କୌଣସି ବି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଉପଯୋଗକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ କେବଳ ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ :	
(a) ଭଡ଼ା କିମ୍ବା ପାରିତୋଷିକ;	

(b) ଜିନିଷପତ୍ରର ପରିବହନ ଗାଡ଼ି (ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଲଗେଜ ବ୍ୟତୀତ)

(c) ସଂଗଠିତ ଦୌଡ଼

(d) ଦୌଡ଼/ରେସିଙ୍ଗ୍ କରିବା,

(e) ବେଗ ପରୀକ୍ଷଣ

(f) ବିଶ୍ୱସନୀୟତା ପରୀକ୍ଷଣ

(g) ମୋଟର ବ୍ୟାପାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ

ମୁଁ/ଆମେ ଏତଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ କରେ/କରୁ ଯେ ପଲିସୀ ଯାହା ସହିତ ଏହି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ତଥା ଏହି ବୀମା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଅଟେ, କୁ ମୋଟର ବାହନ ଅଧିନିୟମ, 1988 ର ଅଧ୍ୟାୟ X ଏବଂ ଅଧ୍ୟାୟ XI ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ଜାରି କରାଯାଇଛି ।

ପରୀକ୍ଷକ/ଯାଞ୍ଚକର୍ତ୍ତା

(ପ୍ରାଧିକୃତ ବୀମାକର୍ତ୍ତା)

ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ମୋଟର ବୀମା ପ୍ରମାଣପତ୍ରକୁ ସବୁବେଳେ ଗାଡ଼ିରେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

4. ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ

ପଲିସୀ ହେଉଛି, ଏକ ଔପଚାରିକ ଦସ୍ତାବିଜ ଯାହା ବୀମା ରୁଚ୍ଛିର ପ୍ରମାଣ ଦେଇଥାଏ ଏହି ଦସ୍ତାବିଜକୁ ଭାରତୀୟ ମୁଦ୍ରା ଆଇନ, 1899 ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ମୁଦ୍ରିତ (ସ୍ତାମ୍ପ) କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଏକ ସାଧାରଣ ବୀମା ପଲିସୀରେ ସାମାନ୍ୟତଃ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ:

- a) ବୀମିତ ଏବଂ ବିଷୟବସ୍ତୁରେ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ଥିବା କୌଣସି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ (ଗୁଡ଼ିକ) ଏବଂ ଠିକଣା (ଗୁଡ଼ିକ);
- b) ସମ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ବୀମିତ ହିତର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣ;
- c) ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସମ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ବୀମିତ ହିତର ସ୍ଥାନ/ଗୁଡ଼ିକ ଏବଂ ଯେଉଁଠି ଯଥାର୍ଥ, ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୀମିତ ମୂଲ୍ୟ;
- d) ବୀମା ଅବଧି;
- e) ବୀମା ରାଶି;
- f) ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ଆପଦ ଏବଂ ଅପବର୍ଜନ;
- g) ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ (Excess)/କାଟଯୋଗ୍ୟ (Deductible);
- h) ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ ଏବଂ ଯେଉଁଠି ସମାୟୋଜନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରିମିୟମଟି ଅନୁକ୍ରମ ହୋଇଥାଏ, ପ୍ରିମିୟମର ସମାୟୋଜନର ଆଧାର;
- i) ପଲିସୀ ନିୟମାବଳୀ, ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ଝାରେଫି;

- j) ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ଦାବୀ ଉତ୍ପନ୍ନ କରୁଥିବା ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଆକସ୍ମିକତାର ଘଟଣାରେ ବୀମିତ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ନେବାକୁ ଥିବା ପଦକ୍ଷେପ;
- k) ଏକ ଦାବୀ ଉତ୍ପନ୍ନ କରୁଥିବା ଏକ ଘଟଣାର ଘଟିବାରେ ବୀମା ବିଷୟବସ୍ତୁ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୀମିତର ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ସେହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଅଧିକାର;
- l) କୌଣସି ବିଶେଷ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ;
- m) ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା, କପଟ, ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଅଣ-ପ୍ରକଟୀକରଣ କିମ୍ବା ବୀମିତର ଅସହଯୋଗ ଆଧାରରେ ପଲିସୀର ରଦ୍ଦକରଣ ପାଇଁ ପ୍ରାବଧାନ;
- n) ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଠିକଣା ଯେଉଁଠି ପଲିସୀ ସମ୍ପର୍କୀୟ ସମସ୍ତ ସୂଚନା ପଠାଯିବ;
- o) ଆଡ୍-ଅନ୍ ସୁରକ୍ଷାର ବିବରଣୀ ଏବଂ/କିମ୍ବା ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ ଯଦି କିଛି ଥାଏ;
- p) ଅଭିଯୋଗ ନିବାରଣ ତନ୍ତ୍ରର ବିବରଣୀ ଏବଂ ଲୋକପାଳଙ୍କ ଠିକଣା;

ସ୍ପଷ୍ଟ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 2

ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉକ୍ତି ମଧ୍ୟରୁ କଉଟି ନୋଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେଉଁଟି ସତ୍ୟ ଅଟେ?

- I. କଉଟ୍ ନୋଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ଜୀବନ ବୀମାରେ ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ
- II. କଉଟ୍ ନୋଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ସମସ୍ତ ଶ୍ରେଣୀର ସାଧାରଣ ବୀମାରେ ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ
- III. କଉଟ୍ ନୋଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମାରେ ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ
- IV. କଉଟ୍ ନୋଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ସାମୁଦ୍ରିକ ଏବଂ ମୋଟର ଶ୍ରେଣୀର ସାଧାରଣ ବୀମାରେ ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ

E. ଖାରେଣ୍ଡି

ଏକ ଖାରେଣ୍ଡି ହେଉଛି ପଲିସୀରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ରୂପେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଏକ ସର୍ତ୍ତ ଯାହାକୁ ଚୁକ୍ତିର ବୈଧିତା ପାଇଁ ବସ୍ତୁତଃ ଅନୁପାଳନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଖାରେଣ୍ଡି ଏକ ଅଲଗା ଦସ୍ତାବିଜ ନୁହେଁ । ଏହା ଉଭୟ କଉଟ୍ ନୋଟ୍ ଓ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜର ଅଂଶ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ବୀମାର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଏକ ସର୍ତ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହାକୁ ନିଶ୍ଚୟ କଡ଼ାକଡ଼ି ରୂପେ ଓ ବସ୍ତୁତଃ ପାଳନ ଓ ଅନୁପାଳନ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଏହି ସତ୍ୟତା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ ଯେ ଏହା ସଙ୍କଟ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ/ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଉ ଅଥବା ହୋଇ ନ ଥାଉ । ଯଦି ଏକ ଖାରେଣ୍ଡିର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରାଯାଏ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଚୟନାଧିକାରରେ ପଲିସୀଟି ଅମାନ୍ୟ କରଣୀୟ ହୋଇଯାଏ ଯଦିଓ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ସିଦ୍ଧ କରାଯାଏ ଯେ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହାନିର କାରଣ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଏଥିରେ ତାହାର ଅବଦାନ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ, ପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ, ଯଦି ଖାରେଣ୍ଡିର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ସ୍ପଷ୍ଟ ରୂପେ ପ୍ରାବଧିକ ସ୍ଵରୂପରେ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବି ହାନିରେ ତାହାର ଅବଦାନ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଏହାର ଗମ୍ଭୀରତାକୁ ବଢ଼ାଇ ନାହିଁ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସେମାନଙ୍କ ବିବେକାଧିକାରରେ କମ୍ପାନୀ ପଲିସୀ ଅନୁସାରେ ମାନବଣ୍ଡ ଓ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅନୁସାରେ ଦାବାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରୋସେସ୍ କରି ପାରନ୍ତି ।

1. ଅଗ୍ନି ବୀମା ଖାରେଣ୍ଡି (କେତେକ ଉଦାହରଣ) ହେଉଛି ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଭଳି

ଗ୍ୟାରେଣ୍ଡି ଦିଆଯାଏ/ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରାଯାଏ, ଯେ ପଲିସୀ ଚାଲୁ ରହିଥିବା ସମୟରେ ବୀମିତ ପରିସରରେ କୌଣସି ବିପତ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜିନିଷକୁ ଗଢ଼ିତ କରି ରଖାଯିବ ନାହିଁ ।

ଶୀତ ସଙ୍କଟ: ଗ୍ୟାରେଣ୍ଡି ଦିଆଯାଏ ଯେ 30 ଦିନ କିମ୍ବା ଅଧିକର ଲଗାତାର ଅବଧି ପାଇଁ ବୀମିତ ପରିସରରେ କୌଣସି ନିର୍ମାଣକାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ କରାଯାଉ ନାହିଁ ।

ସିଗାରେଟ୍ ଫିଲଟର ନିର୍ମାଣ: ଗ୍ୟାରେଣ୍ଡି ଦିଆଯାଏ ଯେ ପରିସରରେ 30°C ର ତଳକୁ ଫ୍ଲାଣ୍ଟ ପଏଣ୍ଟ ଥିବା କୌଣସି ଦ୍ରାବକ ବ୍ୟବହାର/ଗଢ଼ିତ କରାଯାଉ ନାହିଁ ।

2. ସାମୁଦ୍ରିକ ବୀମାରେ, ଏକ ଖାରେଣ୍ଡିକୁ ନିମ୍ନ ରୂପେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଏ: “ଏକ ପ୍ରତିଜ୍ଞାତ୍ମକ ଖାରେଣ୍ଡି, ଅର୍ଥାତ୍ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଏକ ଖାରେଣ୍ଡି ଯାହାଦ୍ୱାରା ବୀମିତ ବଚନ ଦିଏ ଯେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜିନିଷ କରାଯିବ କି କରାଯିବ ନାହିଁ, କିମ୍ବା ଯେ କିଛି ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ କରାଯିବ, କିମ୍ବା ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥିତିର ବିଦ୍ୟମାନତାକୁ ପୁଷ୍ଟି କରେ କିମ୍ବା ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରେ”

ସାମୁଦ୍ରିକ କାର୍ଗୋ ବୀମାରେ, ଏକ ଖାରେଣ୍ଡିକୁ ଲାଗୁ କରାଯାଏ, ଏହା ପ୍ରଭାବୀ କରିବାପାଇଁ ଯେଉଁ ଜିନିଷ (ଉ.ସ୍ୱ. ଚା) କୁ ଚିଣା ଧାରଣା ଡବାଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ୟାକ୍ କରାଯାଇଛି । ସାମୁଦ୍ରିକ ହଲ୍ ବୀମାରେ ଏକ ଖାରେଣ୍ଡି ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରି ଯେ ବୀମିତ ଜାହାଜଟି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଳ ଯାତ୍ରା କରିବ ନାହିଁ, ଏହା ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ, ସେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ସମ୍ମତ ହୋଇଥିବା ସଙ୍କଟର ବିସ୍ତାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଧାରଣା ଦିଏ । ଯଦି ଖାରେଣ୍ଡିକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରାଯାଏ, ସମ୍ମତ ହୋଇଥିବା ସଙ୍କଟକୁ ଆରମ୍ଭରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନର ତାରିଖଠାରୁ ଅଧିକ ଦାୟିତ୍ୱଠାରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତି କରିବାର ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଥାଏ ।

3. ଚୋରୀ ବୀମାରେ, ଏହାର ଖାରେଣ୍ଡି ଦିଆଯାଏ ଯେ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଚବିଶ ଘଣ୍ଟା ପାଇଁ ଏକ ଖାତମେନ୍ ଦ୍ୱାରା ଜଗୁଆଳୀ କରାଯାଉଛି । ପଲିସୀର ଦର, ନିୟମାବଳୀ, ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ସମାନ ରହିଥାଏ ଯଦି ପଲିସୀରେ ସଂଲଗ୍ନ କରାଯାଇଥିବା ଖାରେଣ୍ଡିର ଅନୁପାଳନ କରାଯାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 3

ଏକ ଖାରେଣ୍ଡି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଫଳାଫଳ କେଉଁଟି ଠିକ୍ ଅଟେ?

- I. ଏକ ଖାରେଣ୍ଡି ହେଉଛି ଏକ ସର୍ତ୍ତ ଯାହାକୁ କେବେ ବି ପଲିସୀରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ
- II. ଏକ ଖାରେଣ୍ଡି ଏକ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜର ଅଂଶ ହୋଇଥାଏ
- III. ଏକ ଖାରେଣ୍ଡିକୁ ସର୍ବଦା ବୀମିତକୁ ଅଲଗା ହିସାବରେ ସୂଚୀତ କରାଯାଏ ଏବଂ ଏହା ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜର ଅଂଶ ହୋଇ ନ ପାରେ
- IV. ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ହେବ ଯଦିଓ ଏକ ଖାରେଣ୍ଡିକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରାଯାଏ ।

F. ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ

କେତେକ ଆପଦକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରି ଏବଂ ଅନ୍ୟ କେତେକକୁ ବହିର୍ଭୁତ କରି, ଏକ ମାନକ ଫର୍ମରେ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ଜାରୀ କରିବା ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ସାଧାରଣ ଚଳଣି ଅଟେ ।

ପରିଭାଷା

ଯଦି ପଲିସୀର ଜାରୀ ସମୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କିମ୍ବା ପଲିସୀ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଏହାର କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମାବଳୀ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ, ଏହାକୁ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ କୁହାଯାଉଥିବା ଏକ ଦସ୍ତାବିଜ ଜରିଆରେ ସଂଶୋଧନ ,କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ/ପରିବର୍ତ୍ତନଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଏହାକୁ ପଲିସୀରେ ସଂଲଗ୍ନ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଏହା ପଲିସୀର ଏକ ଅଭିନ୍ନ ଅଂଶ ହୋଇଯାଏ । ପଲିସୀ ଓ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ ଏକତ୍ରିତ ରୂପେ ଚୁକ୍ତିର ପ୍ରମାଣ ହୋଇଥାନ୍ତି । ପରିବର୍ତ୍ତନ/ସଂଶୋଧନଗୁଡ଼ିକୁ ରେକର୍ଡ କରିବା ପାଇଁ ପଲିସୀ ଚାଲୁ ଅବଧିରେ ମଧ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନଗୁଡ଼ିକୁ ଜାରୀ କରାଯାଇପାରେ ।

ଯେତେବେଳେ ବି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବସ୍ତୁସ୍ଥିତି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ, ବୀମିତକୁ ବୀମା କମ୍ପାନୀକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବାକୁ ପଡେ ଯିଏ ଏହାକୁ ନୋଟ୍ କରେ ଏବଂ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ ଜରିଆରେ ବୀମା ଚୁକ୍ତିର ଅଂଶ ରୂପେ ଏହାକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରେ ।

ଏକ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସାଧାରଣତଃ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନଗୁଡ଼ିକ ଏପରି:

- ବୀମା ରାଶିରେ ଅନ୍ତର/ପରିବର୍ତ୍ତନ
- ବିକ୍ରୟ, ବନ୍ଧକ, ଇତ୍ୟାଦି ରୂପେ ବୀମାଯୋଗ୍ୟତାର ପରିବର୍ତ୍ତନ
- ଅତିରିକ୍ତ ଆପଦଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ବୀମାର ବିସ୍ତାରଣ/ପଲିସୀ ଅବଧିର ବୃଦ୍ଧି
- ସଙ୍କଟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ଉ.ସ୍ୱ. ଅଗ୍ନି ବୀମାରେ ନିର୍ମାଣ, କିମ୍ବା ଘରର ବ୍ୟବହାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ
- ଅନ୍ୟ ଏକ ସ୍ଥାନକୁ ସମ୍ପତ୍ତିର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ
- ବୀମାର ରଦ୍ଦକରଣ
- ନାମ କିମ୍ବା ଠିକଣାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଇତ୍ୟାଦି

ନମୁନା

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, କେତେକ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନର ନମୁନା ଶିକ୍ଷାବଳୀ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି:

ରଦ୍ଦକରଣ

ବୀମିତର ଅନୁରୋଧରେ ବୀମାକୁ ଏହି ପଲିସୀଦ୍ୱାରା ଏଡ଼୍ଢାଯାଉଛି ଠାରୁ ରଦ୍ଦକରଣ କରାଯାଉଛି ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଉଛି । ବୀମାଟି ମାସରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଅବଧି ପାଇଁ ପ୍ରଭାବୀ ରହିଥିବାରୁ, ବୀମିତ ପାଇଁ କୌଣସି ଫେରସ୍ତ ଦେୟ ରହେ ନାହିଁ ।

ଷ୍ଟକ ମୂଲ୍ୟ ସୁରକ୍ଷାରେ ବୃଦ୍ଧି:

ବୀମିତକୁ ଏହା ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ଯେ ଏହି ପଲିସୀ ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ଷ୍ଟକକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଛି ଏତଦ୍ୱାରା ଏଥିରେ ସମ୍ମତି ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ବୀମାରାଶିକୁ ତଦନୁସାରେ ନିମ୍ନ ରୂପେ ଆଲୋଚିତ ଟ..... କୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରାଯାଇଛି:

ରେ (ବର୍ଷନା କରନ୍ତୁ) ଟ.

ରେ (ବର୍ଷନା କରନ୍ତୁ) ଟ.

ଯାହାର ବିଚାରରେ ଏତଦ୍ୱାରା ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରାଯାଇଛି ।

ଆଗର ବାର୍ଷିକ ପ୍ରିମିୟମ ଟ.

ମୋଟ ବୀମା ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିର ରହେ ଟ. ରେ

ଅନ୍ୟଥା ଏହି ପଲିସୀର ନିୟମାବଳୀ, ପ୍ରାବଧାନ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ।

ଏକ ସାମୁଦ୍ରିକ ପଲିସୀରେ ବାହ୍ୟ ଆପଦକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ସୁରକ୍ଷାର ବିସ୍ତାରଣ

ବୀମିତର ଅନୁରୋଧରେ, ଉପରୋକ୍ତ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭଙ୍ଗାଭଙ୍ଗୀର ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରିବାପାଇଁ ଏତଦ୍ୱାରା ସମ୍ମତି ଦିଆଯାଇଛି ।

ଏହାର ବିଚାରରେ, ବୀମିତ ଉପରେ ନିମ୍ନ ରୂପେ ଟ. ଉପରେ ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରାଯାଇଛି ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 4

ଯଦି ପଲିସୀର ଜାରୀ ସମୟରେ କିମ୍ବା ପଲିସୀର ଅବଧୂରେ ଏହାର କିଛି ନିୟମାବଳୀ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, _____ ଜରିଆରେ ସଂଶୋଧନଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ଥାପିତ କରି ଏହାକୁ କରାଯାଇଥାଏ ।

I. ଖାରେଣ୍ଡି

II. ପୃଷ୍ଠାଜନ

III. ପରିବର୍ତ୍ତନ

IV. ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ

G. ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟାଖ୍ୟା

ବୀମାର ଚୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଲିଖିତ ରୂପେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଏ ଏବଂ ବୀମା ପଲିସୀ ଶିକ୍ଷାକ୍ରମର ପ୍ରାରୂପ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ଏହି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ନିର୍ମାଣ କିମ୍ବା ବ୍ୟାଖ୍ୟାର କେତେକ ସୁପରିଭାଷିତ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁସାରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଯେଉଁସବୁକୁ ବିଭିନ୍ନ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ସିଦ୍ଧ କରାଯାଇଛି । ନିର୍ମାଣର ସବୁଠୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟମ ହେଉଛି ଯେ ପକ୍ଷକାରଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ପ୍ରଚଳିତ ହେବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ସ୍ୱୟଂ ପଲିସୀରେ ହିଁ ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଯଦି ପଲିସୀଟି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ରୂପେ ଜାରୀ କରାଯାଏ, ଏହାକୁ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ବୀମିତ ସପକ୍ଷରେ ଏବଂ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବିପକ୍ଷରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯିବ, ଏହି ସାଧାରଣ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଯେ ପଲିସୀର ପ୍ରାରୂପ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ପଲିସୀ ଶିକ୍ଷାକ୍ରମକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ବୁଝାଯାଏ ଏବଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଏ:

- a) ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଏକ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଯିତି ଉପରେ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବୀ ହୋଇଥାଏ କେବଳ ତାହା ବ୍ୟତୀତ ଯେଉଁଠି ସେଭଳି କିଛି ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ଥିଲେ ଏ ନିୟମ ଲାଗୁ ହୁଏ ନାହିଁ ।
- b) ମାନକ ମୁଦ୍ରିତ ପଲିସୀ ଫର୍ମ ଏବଂ ଟଙ୍କିତ କିମ୍ବା ହସ୍ତଲିଖିତ ଅଂଶ ମଧ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତର୍ବିରୋଧ ହେଲେ, ଟଙ୍କିତ କିମ୍ବା ହସ୍ତଲିଖିତ ଅଂଶକୁ ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚୁକ୍ତିରେ ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି ବୋଲି ମାନି ନିଆଯାଇଥାଏ, ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଅର୍ଥ ମୁଦ୍ରିତ ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବୀ ହେବ ।
- c) ଯଦି ଏକ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ ଚୁକ୍ତିର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଂଶର ବିରୋଧୀ ହୁଏ, ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନର ଅର୍ଥ ବଜାୟ ରହିବ ଯେହେତୁ ଏହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦସ୍ତାବିଜ ହୋଇଥାଏ ।
- d) ଇଟାଲିକ୍ସରେ ଥିବା ଅନୁଚ୍ଛେଦଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣ ମୁଦ୍ରିତ ଶିକ୍ଷାକ୍ରମ ଯେଉଁଠି ସେଗୁଡ଼ିକ ବିସଙ୍ଗତ ହୋଇଥାନ୍ତି, ଉପରେ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବୀ ହୋଇଥାଏ ।
- e) ପଲିସୀର ମାର୍ଜିନରେ ମୁଦ୍ରିତ କିମ୍ବା ଟଙ୍କିତ ଅନୁଚ୍ଛେଦଗୁଡ଼ିକୁ ପଲିସୀର କଳେବର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଶିକ୍ଷାକ୍ରମ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦିଆଯାଏ ।
- f) ପଲିସୀ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ କରାଯାଇଥିବା କିମ୍ବା ଲଟକା ଯାଇଥିବା ପୃଥକ ଅନୁଚ୍ଛେଦଗୁଡ଼ିକ ଉଭୟ ମାର୍ଜିନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଓ ପଲିସୀର କଳେବରରେ ଥିବା ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଉପରେ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବୀ ହୋଇଥାନ୍ତି ।
- g) ମୁଦ୍ରିତ ଶିକ୍ଷାକ୍ରମ ଉପରେ ଟଙ୍କିତ ଶିକ୍ଷାକ୍ରମ କିମ୍ବା ଏକ ସ୍ୟାହିମୁକ୍ତ ରବର ମହର ଦ୍ୱାରା ଛପା ଯାଇଥିବା ଶିକ୍ଷାକ୍ରମ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବୀ ହୋଇଥାଏ ।
- h) ହସ୍ତାକ୍ଷରକୁ ମୁଦ୍ରିତ କିମ୍ବା ଛପା ଯାଇଥିବା ଶିକ୍ଷାକ୍ରମ ଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦିଆଯାଏ ।
- i) ଅନ୍ତିମରେ, ବ୍ୟାକରଣ ଏବଂ ବିରାମ ଚିହ୍ନର ସାଧାରଣ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ଲାଗୁ ହୋଇଥାଏ ଯଦି କୌଣସି ଗୁହ୍ୟତା ରହିଥାଏ କିମ୍ବା ସ୍ପଷ୍ଟତାର ଅଭାବ ରହିଥାଏ ।

ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

1. ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ମାଣ/ପ୍ରସ୍ତୁତିକରଣ

ଏକ ବୀମା ପଲିସୀ ଏକ ବ୍ୟାପାରିକ ରୁଚ୍ଛିର ପ୍ରମାଣ ଅଟେ ଏବଂ ଅଦାଲତ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ମାଣ ଓ ବ୍ୟାଖ୍ୟାର ସାଧାରଣ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରୁଚ୍ଛିର ପ୍ରକରଣ ଭଳି ବୀମା ରୁଚ୍ଛିରେ ମଧ୍ୟ ଲାଗୁ ହୋଇଥାଏ ।

ନିର୍ମାଣର ପ୍ରଧାନ ନିୟମ ହେଉଛି ଯେ ରୁଚ୍ଛିର ପକ୍ଷକାରମାନଙ୍କର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ପ୍ରଭାବୀ ରହିବା ଉଚିତ୍, ଯେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ନିଶ୍ଚିତରୂପେ ସ୍ୱୟଂ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜ ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ, ଏଥିରେ ସଂଲଗ୍ନ କରାଯାଇଥିବା ଓ ରୁଚ୍ଛିର ଏକ ଅଂଶ ହୋଇଥିବା ପୃଷ୍ଠାକାନ, ଖାରେଣ୍ଟି ଇତ୍ୟାଦି ଠାରୁ ସମଗ୍ର ରୂପେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ଉଚିତ୍ ।

2. ଶିକ୍ଷାବଳୀର ଅର୍ଥ

ବ୍ୟବହୃତ ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ସେମାନଙ୍କର ସାଧାରଣ ଓ ଲୋକପ୍ରିୟ ଅର୍ଥରେ ବୁଝାଯାଏ । ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଥିବା ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସେହି ଅର୍ଥ ଯାହାକୁ ସାଧାରଣ ଲୋକ ଅର୍ଥ କରିଥାଏ । ଏହି ପ୍ରକାରେ “ନିଆଁ”ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଶିଖା କିମ୍ବା ପ୍ରକୃତରେ ଜଳିବା ।

ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ସେହି ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ଯାହାର ଏକ ସାଧାରଣ ବ୍ୟବସାୟ କିମ୍ବା ବ୍ୟାପାର ଅର୍ଥ ଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସେହି ଅର୍ଥରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯିବ ଯଦି ବାକ୍ୟର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଅନ୍ୟ ରୂପେ ସୂଚୀତ କରି ନ ଥାଏ । ଯେଉଁଠି ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ଆଜନ ଦ୍ୱାରା ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇଥାଏ, ସେହି ପରିଭାଷାର ଅର୍ଥକୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ, ଯେପରିକି ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାରେ ଥିବା ଭଳି “ଚୋରୀ” ।

ବୀମା ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ଅନେକ ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବୈଧାନିକ ନିର୍ଣ୍ଣୟର ବିଷୟ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ନ୍ୟାୟାଳୟର ସେହି ନିର୍ଣ୍ଣୟଗୁଡ଼ିକ ଏକ ନିମ୍ନ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ବଳବତ୍ତର ହେବ । ପ୍ରାବିଧିକ ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସର୍ବଦା ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରାବିଧିକ ଅର୍ଥ ଦେବା ଉଚିତ୍ ଯଦି ତା ବିପ ,ରୀତର କୌଣସି ସଙ୍କେତ ନ ଥାଏ ।

H. ନୂତନୀକରଣ ସୂଚନା

ଅଧିକାଂଶ ଅଣ-ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ବାର୍ଷିକ ଆଧାରରେ ବୀମିତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଯଦିଓ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ବୀମିତକୁ ଏହା ପରାମର୍ଶ ଦେବା ପାଇଁ କୌଣସି ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନାହିଁ ଯେ ତା' ପଲିସୀ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତାରିଖରେ ସମାପ୍ତ ହେବାକୁ ଯାଉଛି, ତଥାପି ଏକ ସୌଜନ୍ୟର ଏବଂ ଉତ୍ତମ ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରଥା ରୂପେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ପଲିସୀର ନୂତନୀକରଣ ଆମନ୍ତ୍ରିତ କରି, ସମାପ୍ତି ତାରିଖର ପୂର୍ବରୁ ଏକ ନୂତନୀକରଣ ସୂଚନା ଜାରୀ କରିଥାନ୍ତି । ସୂଚନାଟି ବୀମାରାଶି, ବାର୍ଷିକ ପ୍ରିମିୟମ, ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବିବରଣୀକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରିଥାଏ ଏହା ବୀମିତକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଥିବା ଏକ ଟିପ୍ପଣୀକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାର ପ୍ରଥା ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ ଯେ ସେ ସଙ୍କଟରେ ଥିବା କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ସୂଚୀତ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ମୋଟର ନୂତନୀକରଣ ସୂଚନାରେ, ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଚଳିତ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକର ଦୃଷ୍ଟିରେ ବୀମାରାଶି (ଅର୍ଥାତ୍ ବାହନ ଉପରେ ବୀମିତର ଘୋଷିତ ମୂଲ୍ୟ) କୁ ସଂଶୋଧିତ କରିବା ପାଇଁ ବୀମିତର ଧାନ ଆକର୍ଷଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

କୌଣସି ସଙ୍କଟକୁ ଧାରଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଯଦି ଅଗ୍ରୀମରେ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରା ନ ଯାଏ, ଏହି ସମ୍ବିଧାନିକ ପ୍ରାବଧାନ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ବୀମିତର ଧାନ ଆକର୍ଷଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 5

ନୂତନୀକରଣ ସୂଚନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉକ୍ତି ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ସଠିକ୍ ଅଟେ?

- I. ବିନିୟମନ ଅନୁସାରେ ପଲିସୀ ସମାପ୍ତିର 30 ଦିନ ପୂର୍ବରୁ, ବୀମିତକୁ ଏକ ନୂତନୀକରଣ ସୂଚନା ପଠାଇବା ବୀମିତମାନଙ୍କ ଏକ ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରହିଥାଏ
- II. ବିନିୟମନ ଅନୁସାରେ ପଲିସୀ ସମାପ୍ତିର 15 ଦିନ ପୂର୍ବରୁ, ବୀମିତକୁ ଏକ ନୂତନୀକରଣ ସୂଚନା ପଠାଇବା ବୀମିତମାନଙ୍କ ଏକ ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରହିଥାଏ
- III. ବିନିୟମନ ଅନୁସାରେ ପଲିସୀ ସମାପ୍ତିର 7 ଦିନ ପୂର୍ବରୁ, ବୀମିତକୁ ଏକ ନୂତନୀକରଣ ସୂଚନା ପଠାଇବା ବୀମିତମାନଙ୍କ ଏକ ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରହିଥାଏ
- IV. ବିନିୟମନ ଅନୁସାରେ ପଲିସୀ ସମାପ୍ତି ପୂର୍ବରୁ ବୀମିତକୁ ଏକ ନୂତନୀକରଣ ସୂଚନା ପଠାଇବା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ କୌଣସି ବୈଧିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରହେ ନାହିଁ

ସାରାଂଶ

- a) ଦଲିଲୀକରଣର ପ୍ରଥମ ଚରଣ ବସ୍ତୁତଃ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ମାଧ୍ୟମରେ ବୀମିତ ନିଜ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ଦେଇଥାଏ ।
- b) ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୂଚନାର ପ୍ରକଟୀକରଣର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପଲିସୀ ପ୍ରାରମ୍ଭର ପୂର୍ବରୁ ଉତ୍ତମ ହୁଏ, ଏବଂ ତୁଚ୍ଛିର ସମାପ୍ତି ପରେ ବି ଚାଲୁ ରହିଥାଏ
- c) ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ସାଧାରଣତଃ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ହସ୍ତାକ୍ଷରିତ ହେବାକୁ ଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମର ଶେଷରେ ଏକ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଯୋଡ଼ିଥାନ୍ତି
- d) ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମର ମୂଳ ତତ୍ତ୍ୱ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି:
 - i. ପ୍ରସ୍ତାବକର ପୂରା ନାମ
 - ii. ପ୍ରସ୍ତାବକର ଠିକଣା ଏବଂ ସଂପର୍କ ବିବରଣୀ
 - iii. ପ୍ରସ୍ତାବକର ବୃତ୍ତି, ରୋଜଗାର କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟ
 - iv. ବୀମାର ବିଷୟବସ୍ତୁର ବିବରଣୀ ଏବଂ ପରିଚୟ
 - v. ବୀମା ରାଶି
 - vi. ପୂର୍ବର ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ବୀମା
 - vii. ହାନି ଅନୁଭୂତି
 - viii. ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣାପତ୍ର

- e) ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତା, ଯିଏ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, ତା' ପାଖରେ ବୀମିତ ଦ୍ଵାରା ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ସଙ୍କଟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଛି, ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାର ଦାୟିତ୍ଵ ରହିଥାଏ ।
- f) ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବାର ଏବଂ ତାର ସ୍ଵୀକୃତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ କୁହାଯାଏ ।
- g) ପ୍ରିମିୟମ ହେଉଛି ଏକ ବୀମା ଚୁକ୍ତି ଅନ୍ତର୍ଗତ, ବୀମାର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ବୀମିତ କରିବାପାଇଁ ବୀମିତ ଦ୍ଵାରା ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ପ୍ରତିଫଳ କିମ୍ବା ରାଶି ପରିମାଣ ।
- h) ପ୍ରିମିୟମର ପ୍ରଦାନକୁ ନଗଦ, କୌଣସି ମାନ୍ୟତା ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟାଙ୍କିଂ କାରବାରଯୋଗ୍ୟ ସାଧନ, ପୋଷ୍ଟାଲ ମନିଅର୍ଡର, କ୍ରେଡିଟ୍ କିମ୍ବା ଡେବିଟ୍ କାର୍ଡ, ଇଣ୍ଟରନେଟ୍, ଇ-ଟ୍ରାନ୍ସଫର, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଜମା କିମ୍ବା ସମୟ ସମୟରେ ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଵୀକୃତ କୌଣସି ମାନ୍ୟ ପଦ୍ଧତି ଜରିଆରେ କରାଯାଇପାରେ ।
- i) ଏକ କଭର ନୋଟ୍ ଯେତେବେଳେ ପଲିସୀର ପ୍ରସ୍ତୁତିକରଣ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଥାଏ କିମ୍ବା ବୀମା ପାଇଁ କଥାବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରଗତୀରେ ଥାଏ ଏବଂ ଅନନ୍ତମ ଆଧାରରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।
- j) ସୁରକ୍ଷା ଚିତ୍ରଣୀ (କଭର ନୋଟ୍) ଗୁଡିକୁ ମୂଖ୍ୟତଃ ସାମୁଦ୍ରିକ ଏବଂ ମୋଟର ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ୟବସାୟରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ ।
- k) ଏକ ବୀମା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସେହି ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୀମାର ବିଦ୍ୟମାନତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ଯେଉଁଠି ପ୍ରମାଣ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ
- l) ପଲିସୀ ହେଉଛି ଏକ ଔପଚାରିକ ଦସ୍ତାବିଜ ଯାହା ବୀମା ଚୁକ୍ତିର ଏକ ପ୍ରମାଣ ।
- m) ଏକ ୱାରେଣ୍ଟି ହେଉଛି ପଲିସୀରେ ବ୍ୟକ୍ତ ରୂପେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଏକ ସର୍ତ୍ତ ଯାହା ଚୁକ୍ତିର ବୈଧତା ପାଇଁ ବସ୍ତୁତଃ ଅନୁପାଳନୀୟ ।
- n) ଯଦି ପଲିସୀର ଜାରୀ ସମୟରେ କିମ୍ବା ପଲିସୀ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଏହାର କିଛି ନିୟମାବଳୀ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ, ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ କୁହାଯାଉଥିବା ଏକ ଦସ୍ତାବିଜ ମାଧ୍ୟମରେ ସଂଶୋଧନ/ପରିବର୍ତ୍ତନଗୁଡିକୁ ସ୍ଥାପିତ କରି ଏହା କରାଯାଇଥାଏ ।
- o) ନିର୍ମାଣର ସବୁଠୁ ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟମ ହେଉଛି ଯେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ପ୍ରଭାବୀ ହେବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ପଲିସୀ ପ୍ରକାଶ କରେ ।

ମୂଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

- a) ପଲିସୀ ଫର୍ମ
- b) ପ୍ରିମିୟମର ଅଗ୍ରୀମ ପ୍ରଦାନ/ବେୟ
- c) କଭର ନୋଟ୍/ସୁରକ୍ଷା ଚିତ୍ରଣୀ
- d) ବୀମା ର ପ୍ରମାଣପତ୍ର
- e) ନୂତନୀକରଣ ସୂଚନା
- f) ୱାରେଣ୍ଟି

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

- ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ॥
ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି IV
ଉତ୍ତର 3 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ॥
ଉତ୍ତର 4 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ॥
ଉତ୍ତର 5 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ॥
-

ଅଧ୍ୟାୟ G-02

ଅଣ୍ଟରଚେକିଂ ଏବଂ ରେର୍ ମେକିଂ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ଆମେମାନେ ସାଧାରଣ ବୀମା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅନେକ ଅବଧାରଣା ଓ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବିଷୟରେ ଜାଣିଛୁ । ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାହାଦ୍ୱାରା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଏ ଯେ ସଙ୍କଟକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ କି ନାହିଁ । ସେମାନେ ବୁଝିଛନ୍ତି ଯେ ସଙ୍କଟଟି କେତେ ସଙ୍କଟମୟ ଅଟେ । ଆହୁରି, ପ୍ରିମିୟମ ରୂପେ କେତେ ରାଶି ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଉଚିତ୍, ଏଇଥି ପାଇଁ, ସଙ୍କଟାଙ୍କନମାନେ ସଙ୍କଟର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରନ୍ତି । ଆହୁରି, ବେଳେ ବେଳେ ସଙ୍କଟକୁ ଉନ୍ନତ କରିବା ପାଇଁ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ସହିତ କେବଳ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ଏହିସବୁ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ବିଷୟରେ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ଭୌତିକ ବିପତ୍ତି
- B. ଭୌତିକ ବିପତ୍ତି – ସଙ୍କଟ ପ୍ରବନ୍ଧନର ମହତ୍ତ୍ୱ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ,
- C. ଅତିରିକ୍ତ /କାଟଯୋଗ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବା ଏବଂ ବୀମାସୁରକ୍ଷାକୁ ସୀମିତ /ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ କରିବା
- D. ନୈତିକ ବିପତ୍ତି /ଅନୈତିକ ଦୁର୍ଗୁଣ ବିପତ୍ତି
- E. ବୀମାରାଶିର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା /ବୀମାରାଶିର ଆଧାର ଗଣନା

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଅଧ୍ୟୟନ ପରେ, ଆପଣ ସକ୍ଷମ ହେବେ:

1. ଭୌତିକ ବିପତ୍ତିକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ
2. ସଙ୍କଟାଙ୍କନର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ପାଇଁ
3. ସଙ୍କଟକୁ ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ସଙ୍କଟାଙ୍କନମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପଯୋଗ କରାଯାଉଥିବା ପଦ୍ଧତି
4. ବୀମାରାଶିକୁ କେମିତି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଏ, ତାହାକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ।

A. ଭୌତିକ ବିପତ୍ତି

ବିଭିନ୍ନ ବିପତ୍ତି ଯାହାର ସମ୍ମୁଖୀନ ସମ୍ପତ୍ତି ଓ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହୋଇଥାନ୍ତି, ତାହାର ବିସ୍ତୃତ ଜ୍ଞାନ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଭୌତିକ ବିପତ୍ତିକୁ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସୂଚନାଠାରୁ କଳନା କରାଯାଇ ପାରେ । ଏହାକୁ ସଙ୍କଟର ଏକ ସର୍ବେକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ନିରୀକ୍ଷଣ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇପାରେ । ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ବୀମାରେ ଭୌତିକ ବିପତ୍ତିର ଉଦାହରଣ:

a) ନିଆଁ

- i. ନିର୍ମାଣ: ନିର୍ମିତ କାଳ ଓ ଛାତରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ନିର୍ମାଣ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକୁ ସୂଚାଇଥାଏ । ଏକ କଂକ୍ରିଟ୍ ଘର କାଠ ଘରଠାରୁ ଉତ୍ତମ ହୋଇଥାଏ ।
- ii. ଉଚ୍ଚତା: ନିଆଁ ଲିଭାଇବାର ଅଧିକ ସମସ୍ୟା କାରଣରୁ ମହଲା ସଂଖ୍ୟା ଯେତେ ଅଧିକ ହୁଏ, ବିପତ୍ତି ସେତେ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ମହଲା ଉପରେ ଉପର ମହଲାଗୁଡ଼ିକର ସଙ୍କଟକୁ ସଂପୃକ୍ତ କରେ, ଯାହା ଫଳରେ ଅତି ପ୍ରଭାବୀ କ୍ଷତି ହୋଇଥାଏ ।
- iii. ଫର୍ଣ୍ଣ/ତଳର ସ୍ୱରୂପ: କାଠ ତିଆରି ଫର୍ଣ୍ଣ ନିଆଁକୁ ଇନ୍ଦନ ଯୋଗାଇଥାଏ ତା' ବ୍ୟତୀତ, କାଠ ତିଆରି ଫର୍ଣ୍ଣ ନିଆଁ ଘଟଣାରେ ସହଜରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ, ଫଳରେ ଉପର ମହଲାଠାରୁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି କିମ୍ବା ଜିନିଷପତ୍ର ପଡ଼ିବା ଦ୍ୱାରା ତଳ ମହଲାରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।
- iv. ଦଖଲ/ବ୍ୟବହାର: ଏକ ଘରର ଦଖଲ, ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯେଉଁଥି ପାଇଁ ଏହାର ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ । ଦଖଲ ଅନୁସାରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବିପତ୍ତି ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।
- v. ଜ୍ୱଳନ ବିପତ୍ତି: ଯେଉଁଠି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ରସାୟନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଏ, ବଳବତ୍ତର ଜ୍ୱଳନ ବିପତ୍ତି ସଂପୃକ୍ତ ରହିଥାଏ । ଏକ କାଠ ତିଆରି ଯାତ୍ର ଏକ ଉଚ୍ଚ ଦହନଶୀଳତା ବିପତ୍ତି ଉପସ୍ଥିତ କରିଥାଏ କାରଣ ଥରେ ଯଦି ନିଆଁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଏ, କାଠ ଅତିଶୀଘ୍ର ଜଳିଯାଏ । ଏହି ବସ୍ତୁ ଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ଜ୍ୱଳନଶୀଳ ହୋଇଥାନ୍ତି ।
ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, କାରଜ, ପୋଷାକ ଇତ୍ୟାଦି ନା କେବଳ ନିଆଁ କ୍ଷତି ପ୍ରତି କିନ୍ତୁ ଜଳ, ଉତ୍ତାପ ଇତ୍ୟାଦି ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇପାରନ୍ତି ।
- vi. ନିର୍ମାଣର ପ୍ରକ୍ରିୟା: ଯଦି ରାତ୍ରି ସମୟରେ କାମ କରାଯାଏ, କୃତ୍ରିମ ଆଲୋକ, ଯନ୍ତ୍ରପାତିର ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଉପଯୋଗ କାରଣରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ଘର୍ଷଣ ଏବଂ କ୍ଳାନ୍ତି କାରଣରୁ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅସାବଧାନତା ଯୋଗୁଁ ବିପତ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ ।
- vii. ସଙ୍କଟର ଅବସ୍ଥିତି / ସ୍ଥାନ: ଏକ ଭିଡ଼ଭାଡ଼ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବସ୍ଥିତି, ବିପତ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂଲଗ୍ନ ପରିସର ସହିତ ସଂସର୍ଗ ଏବଂ ଫାୟାର ବିଗ୍ରେଡ୍ ଠାରୁ ଦୂରତା ଭୌତିକ ବିପତ୍ତିର ଉଦାହରଣ ।

b) ସାମୁଦ୍ରିକ

- i. ଜାହାଜର ପରମାୟୁ ଓ ଅବସ୍ଥା: ପୁରୁଣା ଜାହାଜଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନ ଧରଣର ସଙ୍କଟ ଅଟନ୍ତି ।

- ii. କରିବାକୁ ଥିବା ଜଳଯାତ୍ରା: ଜଳଯାତ୍ରାର ରାସ୍ତା, ଲୋଡ଼ କରିବା ଓ ଅଣଲୋଡ଼ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ବନ୍ଦରରେ ଥିବା ଗୋଦାମ ଘରର ସୁବିଧା କାରକସବୁ ହୋଇଥାନ୍ତି ।
- iii. ଷ୍ଟକ୍ ର ସ୍ୱରୂପ: ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟର ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକ ଚୋରୀର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାନ୍ତି; ପାରବନ୍ଧନ ସମୟରେ ଯନ୍ତ୍ରପାତିର ଭାଙ୍ଗିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ ।
- iv. ପ୍ୟାକ୍ କରିବାର ପଦ୍ଧତି: ଗଣ୍ଠିଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ୟାକ୍ କରାଯାଇଥିବା ମାଲକୁ ବ୍ୟାଗ୍ ଗୁଡ଼ିକରେ ଥିବା ମାଲ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ସୁରକ୍ଷିତ ବିଚାର କରାଯାଏ । ପୁନଶ୍ଚ, ଡବଲ୍ ବ୍ୟାଗ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଗ୍ ଠାରୁ ଅଧିକ ନିରାପଦ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସେକେଣ୍ଡ-ହ୍ୟାଣ୍ଡ (ପୁରୁଣା) ଡ୍ରମ୍ ଗୁଡ଼ିକରେ ଥିବା ତରଳ ଜିନିଷ ହାନିକାରକ ଭୌତିକ ବିପତ୍ତି ହୋଇଥାଏ ।

c) ମୋଟର

- i. ବାହନର ପରମାୟୁ ଓ ଅବସ୍ଥା: ପୁରୁଣା ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ଦୁର୍ଘଟଣା ପ୍ରବଣ ହୋଇଥାନ୍ତି ।
- ii. ବାହନର ପ୍ରକାର: ସ୍ନୋଟର୍ସ କାରଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ଭୌତିକ ବିପତ୍ତିସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।

d) ଚୋରୀ

- i. ଷ୍ଟକ୍ ଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱରୂପ: କମ୍ ଆକାରରେ ଥିବା ଓ ସହଜରେ ଉଠାଇବା ଯୋଗ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟର ସାମଗ୍ରୀ (ଉ.ସ୍ୱ. ଅଲଙ୍କାର) ଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକ ହାନିକାରକ ସଙ୍କଟ ରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଇଥାଏ ।
- ii. ଅବସ୍ଥିତି: ତଳ ମହଲାର ସଙ୍କଟ ଉପର ମହଲାର ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ନିମ୍ନ ସ୍ତରର ହୋଇଥାଏ: ନିଛାଟିଆ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବସ୍ଥିତ ବେସରକାରୀ ଆବାସଗୁଡ଼ିକ ବିପତ୍ତିସଂକୁଳ ହୋଇଥାନ୍ତି ।
- iii. ନିର୍ମାଣ ସମ୍ପନ୍ନ ବିପତ୍ତି: ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାର କବାଟ ଓ ଝରକା ହାନିକାରକ ଭୌତିକ ବିପତ୍ତି ହୋଇଥାନ୍ତି ।

e) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା

- i. ବ୍ୟକ୍ତିର ଆୟ: ଅତି ବୃଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୁର୍ଘଟଣା ପ୍ରବଣ ହୋଇଥାନ୍ତି, ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣାର ଅବସରରେ ଆରୋଗ୍ୟ ଲାଭ କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଲାଗିପାରେ ।
- ii. ବ୍ୟବସାୟର ସ୍ୱରୂପ: ଜୋକୀ, ଖଣିର ଇଞ୍ଜିନିୟର, ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମିକମାନେ ହାନିକାରକ ଭୌତିକ ବିପତ୍ତିର ଉଦାହରଣ ଅଟନ୍ତି ।
- iii. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ଶାରୀରିକ ସ୍ଥିତି: ମଧୁମେହରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ ଶାରୀରିକ କ୍ଷତରେ ପୀଡ଼ିତ ହେବା ଅବସରରେ ଶଲ୍ୟ ଚିକିତ୍ସାରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଲାଭ କରି ନ ପାରେ ।

B. ଭୌତିକ ବିପତ୍ତି –ସଙ୍କଟ ପ୍ରବନ୍ଧନର ମହତ୍ତ୍ୱଅନୁଲ୍ଲେଦ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ,

ଭୌତିକ ବିପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ମୁକାବିଲା କରିବା ପାଇଁ ସଙ୍କଟାଙ୍କନମାନେ ନିମ୍ନ ପଦ୍ଧତିଗୁଡ଼ିକର ଉପଯୋଗ କରନ୍ତି:

- ✓ ପ୍ରିମିୟମର ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗ୍
- ✓ ପଲିସୀ ଉପରେ ଖାରେଣ୍ଡି ଲାଗୁ କରିବା

- ✓ କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁଛେଦ ଲାଗୁ କରିବା
- ✓ ଅତିରିକ୍ତ/ କାଟଯୋଗ୍ୟ ଲାଗୁ କରିବା
- ✓ ମଞ୍ଜୁରୀପ୍ରାପ୍ତ ସୁରକ୍ଷାକୁ ସୀମିତ କରିବା
- ✓ ସୁରକ୍ଷାକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବା

a) ପ୍ରିମିୟମର ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗ

ଏକ ସଙ୍କଟ ସଂସର୍ଗରେ କେତେକ ପ୍ରତିକୂଳ ବିଶେଷତା ଥାଇପାରେ ଯେଉଁଥି ପାଇଁ ସଙ୍କଟାଙ୍କମାନେ, ତାହାର ସ୍ୱୀକୃତି ପୂର୍ବରୁ, ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରିବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇ ପାରନ୍ତି । ପ୍ରିମିୟମ ଲୋଡ଼ କରିବାରେ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ଅଧିକ ସମ୍ଭାବ୍ୟତା କିମ୍ବା ବଡ଼ ବଡ଼ ଦାବୀର ଘଟଣାକୁ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଯାତ୍ରୀ ଜାହାଜ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାହାଜ ଦ୍ୱାରା ଲଦା ଯାଇଥିବା କାର୍ଗୋ ପାଇଁ ସାମାନ୍ୟ ଦରର ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରାଯାଏ, ଯାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାନକର ଅନୁପାଳନ କରିଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ଯଦି ଏକ ଅଧିକ-ପୁରୁଣା କିମ୍ବା କମ୍ ଚନ୍ ଭାରର ଜାହାଜ କାର୍ଗୋ ବହନ କରେ ତେବେ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରାଯାଏ ।

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମାରେ, ଯଦି ବୀମିତ ପର୍ବତାରୋହଣ, ଦୌଡ଼ (Racing), ବଡ଼ ବଡ଼ ଶିକାର କରିବା ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ବିପତ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଧନ୍ଦାରେ ଲିପ୍ତ ରହେ, ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥାଏ ।

ବେଳେବେଳେ ପ୍ରତିକୂଳ/ଅଧିକ ଦାବୀ ଅନୁପାତ ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମର ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗ ବି କରାଯାଇଥାଏ, ଯେପରିକି ମୋଟର ବୀମା କିମ୍ବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ ।

b) ଝାରେଣ୍ଟି ଲାଗୁ କରିବା

ଭୌତିକ ବିପତ୍ତିକୁ କମ୍ କରିବା ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ପଲିସୀରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଝାରେଣ୍ଟି ସମ୍ମିଳିତ କରିଥାନ୍ତି । ନିମ୍ନରେ କେତେକ ଉଦାହରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।

ଉଦାହରଣ

- i. **ସାମୁଦ୍ରିକ କାର୍ଗୋ:** ଏକ ଝାରେଣ୍ଟି ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରାଯାଇଥାଏ ଏହା ପ୍ରଭାବୀ କରିବାପାଇଁ ଯେ ଜିନିଷ (ଉ.ସ୍ୱ.ତା) କୁ ଟିଣ ଧାରଯୁକ୍ତ ଡବାଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ୟାକ୍ କରିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ।
- ii. **ଟୋରା:** ଏହାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦିଆଯାଏ ଯେ ସମ୍ପତ୍ତିର ରକ୍ଷଣ ଏକ ଚୈକିଦାର ଦ୍ୱାରା ଚବିଶ ଘଣ୍ଟା ପାଇଁ କରାଯାଏ ।
- iii. **ନିଆଁ:** ଏକ ଅଗ୍ନି ବୀମାରେ, ଏହାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦିଆଯାଏ ଯେ ପରିସରକୁ ସାମାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସମୟ ବାହାରେ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇ ନ ପାରେ ।
- iv. **ମୋଟର:** ଏହାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦିଆଯାଏ ଯେ ବାହନଟିକୁ ଗତି ପରୀକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ଦୌଡ଼ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ନାହିଁ ।

ଉଦାହରଣ

ସାମୁଦ୍ରିକ କାର୍ଗୋ: ଅଂଶଗୁଡ଼ିକର ଛୋଟ ଛୋଟ କ୍ଷତି ମହଙ୍ଗା ଯନ୍ତ୍ରପାତି ପାଇଁ ଏକ ରଚନାତ୍ମକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହାନି (CTL) ହେବାର କାରଣ ହୋଇପାରେ । ସେଭଳି ଯନ୍ତ୍ରପାତି ପ୍ରତିଷ୍ଠାପନ ଅନୁଚ୍ଛେଦର ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ସଙ୍କଟାଙ୍କକର ଦାୟିତ୍ୱକୁ କୌଣସି ଭଙ୍ଗା ଅଂଶର ପ୍ରତିଷ୍ଠାପନ, ଅଗ୍ରେଷଣ ଏବଂ ମରାମତି ଖର୍ଚ୍ଚ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିଁ ସୀମିତ କରିଥାଏ ।

କାଷ୍ଠ ପାଇପ୍, ହାର୍ଡ ବୋର୍ଡ ଗୁଡ଼ିକର ଧାରଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ନଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ । କାଷ୍ଠ ପାଇପ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଉପରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଅଂଶ କାଟ୍ୟ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଅଧୀନରେ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯାହା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦିଅନ୍ତି ଯେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଅଂଶକୁ କଟାଯିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ ଅଂଶର ଉପଯୋଗ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

c) ଅତିରିକ୍ତ/କାଟଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ସୁରକ୍ଷାକୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ କରିବା ଉପରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବା

ଯେତେବେଳେ ହାନି ପରିମାଣ ଉଲ୍ଲିଖିତ କାଟଯୋଗ୍ୟ/ଅତିରିକ୍ତ ଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ, ଅବଶିଷ୍ଟ ରାଶିକୁ 'ଅତିରିକ୍ତ' ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । କାଟଯୋଗ୍ୟ ସୀମା ତଳେ ଥିବା ହାନି ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ନ ଥାଏ ।

ଏହି ସବୁ ଅନୁଚ୍ଛେଦର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଛୋଟ ଛୋଟ ଦାବାକୁ ବର୍ଜନ କରିବା । ଯେହେତୁ ବୀମିତକୁ ହାନିର ଅଂଶକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ, ତାକୁ ଅଧିକ ସାବଧାନ ହେବା ପାଇଁ ଏବଂ ହାନି ନିବାରଣର ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରାଯାଏ ।

ଉଦାହରଣ

- i. **ମୋଟର:** ଏକ ପୁରୁଣା ମୋଟର ଗାଡ଼ି ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ବ୍ୟାପକ ଅବଧି ଉପରେ ସ୍ୱୀକୃତ କରାଯିବ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବେ ଅର୍ଥାତ୍ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ସଙ୍କଟ ବିରୁଦ୍ଧରେ କେବଳ ।
- ii. **ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା:** ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ପ୍ରସ୍ତାବକ ଯିଏ ସର୍ବାଧିକ ସ୍ୱୀକୃତି ଆଣୁ ସୀମା ପାର କରିଯାଇଛି ତାକୁ ବ୍ୟାପକ ଅବଧି ଅର୍ଥାତ୍ ବିକଳାଙ୍ଗତା ଲାଭକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଥିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ କେବଳ ମୃତ୍ୟୁ ସଙ୍କଟ ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ ।

d) ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ

କମ୍ ଦର ଲାଗୁ କରାଯାଏ କିମ୍ବା ସାଧାରଣ ପ୍ରିମିୟମରେ ଏକ ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ ଦିଆଯାଏ ଯଦି ସଙ୍କଟଟି ଅନୁକୂଳ ହୋଇଥାଏ । ଅଗ୍ରି ବୀମାରେ ସଙ୍କଟର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଯୋଗଦାନ ଦେବାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଶେଷତାଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାର କରାଯାଇଥାଏ ।

- i. ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥିଳଲତ୍ ସିଷ୍ଟମର ଉପଯୋଗ
- ii. ହତାରେ ହାଇଡ୍ରାଣ୍ଟ ସିଷ୍ଟମରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପନ
- iii. ବକେଟ୍, ସୁବାହ୍ୟ ନିର୍ବାପକ ଏବଂ ହସ୍ତତାଳିତ ଫାୟାର୍ ପମ୍ପକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରୁଥିବା ହସ୍ତତାଳିତ ଉପକରଣଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିଷ୍ଠାପନ
- iv. ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ଫାୟାର୍ ଆଲାର୍ମର ପ୍ରତିଷ୍ଠାପନ

ଉଦାହରଣ

ମୋଟର ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରିମିୟମରେ ଏକ ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ଯଦି ମୋଟର ସାଇକେଲକୁ ସର୍ବଦା ଏକ ସଂଲଗ୍ନ ପାର୍ଶ୍ୱ-କାର ସହିତ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ, ଯେହେତୁ ଗାଡ଼ିର ଅଧିକ ସ୍ଥିରତା କାରଣରୁ ଏହି ବିଶେଷତା ଉନ୍ନତ ସଙ୍କଟରେ ଗଣାଯାଏ ।

ସାମୁଦ୍ରିକ ବୀମାରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା “ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଲୋଡ” ବାହନ ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ ଉପରେ ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ ଦେବାର ବିଚାର କରିପାରେ ଯେହେତୁ ଏହା ଚୋରୀ ଏବଂ ହ୍ରାସ ହେବାର ଘଟଣାକୁ କମ୍ କରିଥାଏ ।

ଏକ ସମୂହ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଯାହା ,ଏକ ବଡ଼ ସମୂହର ବୀମା ସୁରକ୍ଷାପାଇଁ ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ ଦିଆଯାଇ ପାରେ , ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ପ୍ରଶାସନିକ କାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟୟକୁ କମ୍ କରିଥାଏ ।

e) ଅଣ-ଦାବା ବୋନସ୍ (NCB)

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦାବା ମୁକ୍ତ ନୂତନୀକରଣ ବର୍ଷ ପାଇଁ ବୋନସ୍ ରୂପେ କିଛି ପ୍ରତିଶତ ଦିଆଯାଇଥାଏ ଯାହା ସର୍ବାଧିକ ବୋନସ୍ ରେ ଏକ ସୀମା ହୋଇଥାଏ । ଏହାକୁ, ସମଗ୍ର ସମୂହ ପାଇଁ କିମ୍ବା ମୋଟର ବାହନ ନିଜ କ୍ଷତି ପଲିସୀ ଧାରକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଦାବା ମୁକ୍ତ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ହୋଇଥିବା ଦାବା ଅନୁପାତ ଆଧାରରେ, ନୂତନୀକରଣରେ ମୋଟ ପ୍ରିମିୟମ ଉପରେ ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ (discount) ରୂପେ ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

ଅଣ-ଦାବା ବୋନସ୍ ହେଉଛି ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ଅନୁଭୂତିକୁ ଉନ୍ନତ କରିବାରେ ଏକ ସଶକ୍ତ ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ମୂଲ୍ୟନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରଣାଳୀର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଂଶ । ଏହି ବୋନସ୍ ବୀମିତରେ ଥିବା ନୈତିକ ବିପତ୍ତିର କାରକକୁ ଚିହ୍ନି ପାରେ । ଏହା ବୀମିତକୁ, ମୋଟର ବୀମାରେ ଥିବା ଭଳି ଉତ୍ତମ ଚାଳନା କୌଶଳକୁ ଆପଣେଇବା ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଲିସୀରେ ଥିବା ଭଲ ତା’ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ଯତ୍ନ ନେବା ଦ୍ୱାରା ଦାବା କରି ନ ଥିବା ପାଇଁ ପୁରସ୍କୃତ କରିଥାଏ ।

f) ଅଗ୍ରାହ୍ୟତା

ଯଦି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୌତିକ ବିପତ୍ତିର ଅତ୍ୟଧିକ ହାନିକରକ ହୋଇଥାଏ, ସଙ୍କଟଟି ଅଣ-ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ତାହାକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯାଇଥାଏ । ସେମାନଙ୍କ ଅତୀତର ହାନି ଅନୁଭୂତି ବିପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଜ୍ଞାନ ଓ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ପଲିସୀ ଆଧାରରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରେଣୀର ବୀମାରେ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବାକୁ ଥିବା ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକର ଏକ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି ।

C. ନୈତିକ ବିପତ୍ତି

ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ପ୍ରକାରରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ:

a) ଅସାଧୁତା

ହାନିକାରକ ନୈତିକ ବିପତ୍ତିର ଏକ ଚରମ ଉଦାହରଣ ହେଉଛି ଯେ ଏକ ବୀମିତ ଏକ ଦାବା ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାକୁ ଏକ କୃତ୍ରିମ ହାନି ସୃଷ୍ଟି କରିବା କିମ୍ବା ଜାତ କରିବାର ସୁଚିତ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ବୀମା ନେବା । ଏପରିକି, ଏକ ସଜୋଟ ବୀମିତକୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ହାନିର ମଞ୍ଚ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ପ୍ରଲୋଭିତ କରାଯାଇପାରେ, ଯଦି ସେ ଆର୍ଥିକ ସମସ୍ୟାରେ ଥାଏ ।

b) ଅସାବଧାନତା

ହାନି ପ୍ରତି ଉଦାସୀନତା ହେଉଛି ଅସାବଧାନତାର ଏକ ଉଦାହରଣ । ବୀମାର ବିଦ୍ୟମାନତା କାରଣରୁ, ବୀମିତ ବୀମିତ ସମ୍ପତ୍ତି ପ୍ରତି ଏକ ଅସାବଧାନ ମନୋବୃତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିବା ଦେଖାଇପାରେ ।

ଯଦି ବୀମିତ ଏକ ବିବେକୀ ଓ ଯଥାର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି ରୂପେ ସମ୍ପତ୍ତିର ସେଭଳି ଯତ୍ନ ନ ନିଏ ଯେଉଁଭଳି ତାହା ଅଣ-ବୀମିତ ହୋଇଥିବାବେଳେ ନେଇଥାନ୍ତା, ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ଅଧିକ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

c) ଔଦ୍ୟୋଗିକ ସମ୍ପତ୍ତି

ନିଯୁକ୍ତିଦାତା-କର୍ମଚାରୀ ସମ୍ପତ୍ତି ହାନିକାରକ ନୈତିକ ବିପତ୍ତିର ତତ୍ତ୍ୱକୁ ସଂପୃକ୍ତ କରିପାରେ ।

d) କୃତ୍ରିମ (ନିଥ୍ୟା) ଦାବୀ

ଏହି ପ୍ରକାରର ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ଯେବେ ଦାବୀ ଘଟିଥାଏ । ଏକ ବୀମିତ ଜାଣିଶୁଣି ଏକ ହାନି ଥାଣି ନ ପାରେ କିନ୍ତୁ ଥରେ ଯଦି ଏକ ହାନି ହୁଏ, ସେ, କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତର ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଉପେକ୍ଷା କରି, ଅନୁଚିତ ରୂପେ ଉଚ୍ଚ ରାଶିର କ୍ଷତିପୂରଣ ଦାବୀ କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରି ପାରେ ।

ସୂଚନା

ଉପ-ସୀମା: ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିବା ବିଲକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ରୁମ୍ ଖର୍ଚ୍ଚ, ସର୍ଜିକାଲ ପ୍ରକ୍ରିୟା କିମ୍ବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଶୁଳ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଇଁ ଅଲଗା ଅଲଗା ଭାବେ ମୋଟ ଦେୟ ଉପରେ ଏକ ସୀମା ଲାଗୁ କରିପାରେ ।

ଯେଉଁଠି ବୀମିତର ନୈତିକ ବିପତ୍ତି ଥିବାର ସନ୍ଦେହ କରାଯାଏ, ଅଭିକର୍ତ୍ତା ସେଭଳି ପ୍ରମାଣକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା କିମ୍ବା ବୀମା କମ୍ପାନୀ ପାଖକୁ ଆଣିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ସେଭଳି ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଅଧିକାରୀ ମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ମଧ୍ୟ ଆଣିବା ଉଚିତ୍ ।

1. ଅନ୍ଧାବଧି ମାପକ

ସାଧାରଣତଃ, ପ୍ରିମିୟମ ଦରଗୁଡ଼ିକୁ ବାରମାସର ଅବଧି ପାଇଁ କୋର୍ କରାଯାଇଥାଏ । ଯଦି ଏକ ପଲିସୀକୁ ଏକ ଅନ୍ଧାବଧି ପାଇଁ ନିଆଯାଏ, ପ୍ରିମିୟମକୁ ଅନ୍ଧାବଧି ମାପକ କୁହାଯାଉଥିବା, ଏକ ବିଶେଷ ସ୍କେଲ୍ (ମାପକ) ଅନୁସାରେ ଲାଗୁ କରାଯାଏ । ଅନ୍ଧାବଧି ବୀମାପାଇଁ ଲାଗୁ କରିବା ଯୋଗ୍ୟ ସମାନୁପାତିକ ଠାରୁ ଅଧିକ ଆକାରରେ ହୋଇଥାଏ ।

ଅନ୍ଧାବଧି ମାପକ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକତା

- a) ଏହି ଦରଗୁଡ଼ିକୁ ଲାଗୁ କରାଯାଏ କାରଣ ପଲିସୀ ଜାରୀରେ ସଂପୃକ୍ତ ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ 12 ମାସ ଅବଧି ପାଇଁ ହୋଇଥାଉ କିମ୍ବା ଏକ ଅନ୍ଧାବଧି ପାଇଁ ହୋଇଥାଉ, ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାୟ ସମାନ ହୋଇଥାଏ ।
- b) ଆହୁରି, ଏକ ବାର୍ଷିକ ପଲିସୀ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ଅବଧିରେ କେବଳ ଥରେ ନୂତନୀକରଣ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ ଆବଶ୍ୟକ କରେ ଯେଉଁଠି ଅନ୍ଧାବଧି ବୀମାଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ବାରମ୍ବାର ନୂତନୀକରଣ ସଂପୃକ୍ତ କରିଥାଏ । ଯଦି ଏକ ସମାନୁପାତିକ ପ୍ରିମିୟମର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଏ, ବୀମିତ ପକ୍ଷରେ ଅନ୍ଧାବଧି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ନେବାପାଇଁ ମନୋବୃତ୍ତି ରହିପାରେ ଏବଂ ତା ହାରା, ପ୍ରଭାବୀ ରୂପେ, ପ୍ରିମିୟମ ଗୁଡ଼ିକୁ କିଛିରେ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଭଳି ହୋଇଥାଏ ।

c) ଏମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ, କେତେକ ବୀମା ସାମାଜିକ ପ୍ରତିର ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସଙ୍କଟ ସେହି ସମୟରେ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ । ବୀମାଗୁଡ଼ିକ ବେଳେ ବେଳେ ସେହି ଅବଧିରେ ନିଆଯାଇଥାଏ ଯେତେବେଳେ ସଙ୍କଟ ସର୍ବାଧିକ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ତା' ଦ୍ୱାରା ଚୟନ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ହୋଇଥାଏ । ଅଲ୍ପାବଧି ମାନକଗୁଡ଼ିକ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେଭଳି ଚୟନର ବିରୋଧ କରିବା ପାଇଁ ବିକଶିତ କରାଯାଇଥାଏ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ବାର୍ଷିକ ବୀମାକୁ ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବରୁ ରଦ୍ଦ କରାଯାଇଥାଏ । ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରିମିୟମକୁ ସେହି ଅବଧି ଯେତେବେଳେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସଙ୍କଟରେ ଥିଲା, ତା' ପାଇଁ ଅଲ୍ପାବଧି ମାନକ ଉପରେ ରଖି ଫେରସ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରିମିୟମ

ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରିବା ପ୍ରଥା ଅଟେ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ପଲିସୀ ଜାରୀ କରିବାର ପ୍ରଶାସନିକ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ଏକ ଅଭିକର୍ତ୍ତାଠାରୁ କ'ଣ ଆଶା କରାଯାଏ ଯେତେବେଳେ ସେ ଏକ ନୈତିକ ବିପତ୍ତିକୁ ଚିହ୍ନଟ କରେ?

- I. ପୂର୍ବ ଭଳି ବୀମାକୁ ଚାଲୁ ରଖିଥାଏ
- II. ସେହି ବିଷୟରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ରିପୋର୍ଟ କରେ
- III. ଦାବୀଠାରୁ ଏକ ଅଂଶ ମାଗେ
- IV. ଅଣ-ଦେଖା କରେ

D. ବୀମା ରାଶି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା

ଏହା ସର୍ବାଧିକ ରାଶି ଯାହାକୁ ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ପଲିସୀ ସର୍ତ୍ତ ଅନୁସାରେ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ କରିବ । ଏକ ବୀମିତକୁ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତର ସୀମା ଚୟନ କରିବାରେ ଅତି ସାବଧାନ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ କାରଣ ତାହା ସର୍ବାଧିକ ରାଶି ହୋଇଥାଏ ଯାହାକୁ ଦାବୀ ସମୟରେ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ହୋଇପାରେ ।

ବୀମାରାଶିକୁ ସର୍ବଦା ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଏ । ଏହା ହେଉଛି ସେହି ରାଶି ପରିମାଣ ଯାହା ଉପରେ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରିମିୟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାକୁ ଦର ଲାଗୁ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଏହା ସମ୍ପତ୍ତିର ପ୍ରକୃତ ମୂଲ୍ୟର ପ୍ରତିଫଳନ କରିବ । ଯଦି ଅଧିକ ବୀମା ହୋଇଥାଏ, ବୀମିତ ପାଇଁ କୌଣସି ଲାଭ ଅର୍ଜିତ ହୁଏ ନାହିଁ ଏବଂ କମ୍ ବୀମା (Underinsurance) କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦାବୀ ସମାପ୍ତପାତ୍ରିକ ରୂପେ ହ୍ରାସ ହୋଇଥାଏ ।

ବୀମା ରାଶି ର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ୟବସାୟରେ ବୀମିତକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିନ୍ଦୁଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ଉଚିତ୍ ଯାହାକୁ ବୀମା ରାଶିର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସମୟରେ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବାକୁ ହୋଇଥାଏ:

a) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା: ଏକ କମ୍ପାନୀ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ବୀମା ରାଶି ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ରାଶି ହୋଇପାରେ କିମ୍ବା ଏହା ବୀମିତର ଆୟ ଆଧାରରେ ବି ହୋଇପାରେ । କେତେକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିକଳାଙ୍ଗତା ପାଇଁ ବୀମିତର ମାସିକ ଆୟର 60 ଗୁଣ କିମ୍ବା 10 ଗୁଣ ସହିତ ସମାନ ଲାଭ ଦେଇପାରନ୍ତି । ସର୍ବାଧିକ ରାଶି ଉପରେ ଏକ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵ ସୀମା କିମ୍ବା 'କ୍ୟାପ୍' ରହିପାରେ । କ୍ଷତିପୂରଣ କମ୍ପାନୀ କମ୍ପାନୀ ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ । ସମୂହ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକରେ ବୀମା ରାଶି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ଅଲଗା ରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇପାରେ କିମ୍ବା ବୀମିତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦେୟ ହେଉଥିବା ବେତନ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ ।

b) ମୋଟର ବୀମା: ମୋଟର ବୀମା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୀମା ରାଶି ହେଉଛି ବୀମିତର ଘୋଷିତ ମୂଲ୍ୟ [IDV] । ଏହା ବାହନର ମୂଲ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ଯାହାକୁ ବାହନର ଚଳିତ ନିର୍ମାତାର ସୁଚାରୁ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟକୁ ଭୁତପୂର୍ବ ଭାରତ ମୋଟର ଟ୍ୟାରିଫ୍ ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମୂଲ୍ୟସ୍ତ୍ରାସ ପ୍ରତିଶତ ସହିତ ସମାଯୋଜିତ କରି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥାଏ । ନିର୍ମାତାର ସୁଚାରୁ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ପଞ୍ଜିକରଣ ଓ ବୀମାକୁ ଛାଡ଼ି ସ୍ଥାନୀୟ ଟ୍ୟାକ୍ସ/ କରକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ ।

IDV = (ନିର୍ମାତାର ସୁଚାରୁ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ – ମୂଲ୍ୟସ୍ତ୍ରାସ) + (ଅତିରିକ୍ତ ସାମଗ୍ରୀ ଯାହାକୁ ସୁଚାରୁ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ – ମୂଲ୍ୟସ୍ତ୍ରାସ) ଏବଂ ପଞ୍ଜିକରଣ ଓ ବୀମା ମୂଲ୍ୟକୁ ବହିର୍ଭୂତ କରେ ।

ସେହି ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର IDV ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ପୁରୁଣା କିମ୍ବା 5 ବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵ ଆୟୁର ହୋଇଥାନ୍ତି, ତାହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ବୀମିତର ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ପର୍କରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥାଏ । ମୂଲ୍ୟସ୍ତ୍ରାସ ପରିବର୍ତ୍ତେ, ପୁରୁଣା କାରଗୁଡ଼ିକର IDV କୁ ସର୍ବେକ୍ଷକ, କାର ବ୍ୟବସାୟୀ ଇତ୍ୟାଦି ମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କରାଯାଇଥିବା ଗାଡ଼ିର ଅବସ୍ଥାର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥାଏ ।

IDV ହେଉଛି ଦିଆଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣର ରାଶି ଯଦି ଏକ ଗାଡ଼ି ଚୋରୀ ହୋଇଯାଏ କିମ୍ବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଏ । ସେହି IDV ଯାହା କାରର ବଜାର ମୂଲ୍ୟର ନିକଟସ୍ଥ ହୋଇଥାଏ, ତାହାକୁ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବା ଅତ୍ୟଧିକ ରୂପେ ସୁପାରିଶ କରାଯାଏ । ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ବୀମିତକୁ IDV ସ୍ତ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ 5 % ଠାରୁ 10 % ର ଶ୍ରେଣୀ ଦେଇଥାନ୍ତି । କମ୍ IDV ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି କମ୍ ପ୍ରିମିୟମ ।

c) ଅଗ୍ନି ବୀମା: ଅଗ୍ନି ବୀମାରେ ବୀମା ରାଶିକୁ ବିଲଡିଂ/କାରଖାନା ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଏବଂ ଫିକ୍ସଚର ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ କିମ୍ବା ପୁନଃସ୍ଥାପନା ମୂଲ୍ୟ ଆଧାରରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇପାରେ । ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନଙ୍କ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଆଧାରରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଥାଏ ଯାହା ମୂଲ୍ୟସ୍ତ୍ରାସକୁ କାଟି ସାମଗ୍ରୀର ମୂଲ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । (ପୁନଃସ୍ଥାପନା ମୂଲ୍ୟକୁ ବିଷ୍ଣୁତ ରୂପେ ଅଧ୍ୟାୟ 28-ବ୍ୟାପାରିକ ବୀମାରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି)

d) ଷ୍ଟକ୍ ବୀମା: ଷ୍ଟକ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବୀମା ରାଶି ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ । ବୀମିତକୁ ସେହି ମୂଲ୍ୟରେ ପ୍ରତିପୂର୍ତ୍ତ କରାଯିବ ଯେଉଁଥିରେ, ହାନି ପରେ, କ୍ଷତି ହୋଇଥିବା କମ୍ପାନୀ ସାମଗ୍ରୀକୁ ପୁନଃସ୍ଥାପିତ କରିବା ପାଇଁ, ଏହି ଷ୍ଟକ୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ବଜାରରେ କିଣା ଯାଇ ପାରିବ ।

e) ସାମୁଦ୍ରିକ କାର୍ଗୋ ବୀମା: ଏହା ଏକ ସର୍ବ ସମ୍ପନ୍ନ ମୂଲ୍ୟର ପଲିସୀ ଅଟେ ଏବଂ ବୀମା ରାଶି ଚୁକ୍ତି ସମୟରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ବୀମିତ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ଚୁକ୍ତି ଅନୁସାରେ ହୋଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ ବସ୍ତୁର ମୂଲ୍ୟର ରାଶି ଯୋଗ ବୀମା + ଭଡ଼ା ଅର୍ଥାତ୍ CIF ମୂଲ୍ୟ ।

f) **ସାମୁଦ୍ରିକ ହଲ ବୀମା:** ସାମୁଦ୍ରିକ ହଲ ବୀମାରେ, ବୀମା ରାଶି ହେଉଛି, ଚୁକ୍ତିର ଆରମ୍ଭରେ ବୀମିତ ଓ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ସମ୍ମତ ମୂଲ୍ୟ । ଏହି ମୂଲ୍ୟକୁ ହଲ/ଜାହାଜର ନିରୀକ୍ଷଣ ପରେ ଏକ ପ୍ରମାଣିତ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥାଏ ।

g) **ଦାୟିତ୍ୱ ବୀମା:** ଦାୟିତ୍ୱ ପଲିସୀମାନଙ୍କରେ, ବୀମା ରାଶି ହେଉଛି ସଂସର୍ଗର ମାତ୍ରା, ଭୌଗଳିକ ବ୍ୟାପକତା ଆଧାରରେ ଔଦ୍ୟୋଗିକ ୟୁନିଟ୍ ମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂସର୍ଗ । ଅତିରିକ୍ତ ବୈଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଓ ଖର୍ଚ୍ଚସବୁ ଦାବୀ କ୍ଷତିପୂରଣର ଅଂଶ ହୋଇପାରନ୍ତି । ବୀମା ରାଶିକୁ ଉପରୋକ୍ତ ମାପଦଣ୍ଡ ଆଧାରରେ ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷଣ କରନ୍ତୁ 2

ଏକ ଡାକ୍ତର ତା' ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅବହେଳାର କୌଣସି ଦାବୀ ଠାରୁ ନିଜକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ବୀମା ଯୋଜନାର ପରାମର୍ଶ ଦିଅନ୍ତୁ ।

- I. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୀମା
- II. ବ୍ୟବସାୟିକ ଦାୟିତ୍ୱ ବୀମା
- III. ସାମୁଦ୍ରିକ ହଲ ବୀମା
- IV. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା

ସାରାଂଶ

- a) ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଗୀକରଣ ଏବଂ ସେମାନେ କେଉଁ ବର୍ଗରେ ଆସନ୍ତି ତାହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ପ୍ରକ୍ରିୟା ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ମହତ୍ୱ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ।
- b) ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ହେଉଛି ଏହା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯେ ବୀମା ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ସଙ୍କଟ ସ୍ୱୀକାର ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ କି ନାହିଁ, ଏବଂ ଯଦି ଅଟେ, କେଉଁ ହାର ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରାଯିବ ।
- c) ଏକ ହାର/ଦର ହେଉଛି ଏକ ଦତ୍ତ ବୀମା ୟୁନିଟର ମୂଲ୍ୟ
- d) ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଅଟେ ଯେ ବୀମାର ମୂଲ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ ହେବା ଉଚିତ୍ ।
- e) 'ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରିମିୟମ' କୁ, ଖର୍ଚ୍ଚ, ରିଜର୍ଭ ଓ ଲାଭର ପ୍ରାବଧାନ ରଖିବାକୁ ପ୍ରତିଶତ ଯୋଗ କରି ଉଚିତ୍ ରୂପେ ଲୋଡ଼ କିମ୍ବା ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥାଏ ।
- f) ବୀମା ଭାଷାରେ ବିପତ୍ତି ଶବ୍ଦ ସେହି ଅବସ୍ଥା କିମ୍ବା ଲକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ବିଶେଷତାଗୁଡ଼ିକୁ ସୂଚୀତ କରେ ଯାହା ଏକ ଦତ୍ତ ଆପଦଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ହାନିର ସମ୍ଭାବନାକୁ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି କିମ୍ବା ବୃଦ୍ଧି କରନ୍ତି ।
- g) କାଚଯୋଗ୍ୟ/ଅତିରିକ୍ତ ଅନୁଚ୍ଛେଦକୁ ଲାଗୁ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଛୋଟ ଛୋଟ ଦାବୀକୁ ହଟାଇବା ।
- h) ଅଣ-ଦାବୀ ବୋନସ୍ ହେଉଛି ସଙ୍କଟାଙ୍କନ ଅନୁଭୂତିକୁ ଉନ୍ନତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ଏହା ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରଣାଳୀର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଂଶ ହୋଇଥାଏ ।
- i) ବୀମା ରାଶି ହେଉଛି ସେହି ସର୍ବାଧିକ ରାଶି ପରିମାଣ ଯାହାକୁ ପଲିସୀ ସର୍ତ୍ତ ଅନୁସାରେ ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ଦେବ ।

ମୂଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

- a) ସଙ୍କଟାଙ୍କନ
- b) ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ
- c) ଭୌତିକ ବିପତ୍ତି
- d) ନୈତିକ ବିପତ୍ତି
- e) କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି
- f) ପ୍ରିମିୟମ ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗ୍
- g) ଖାରେଣ୍ଡି
- h) କାଟଯୋଗ୍ୟ
- i) ଅତିରିକ୍ତ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ॥

ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ॥

ଅଧ୍ୟାୟ G-03

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଏବଂ ଖୁଚୁରା ବୀମା

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଅଧ୍ୟାୟମାନଙ୍କରେ ଆମେମାନେ ସାଧାରଣ ବୀମା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଭିନ୍ନ ଅବଧାରଣା ଏବଂ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବିଷୟରେ ଶିଖିଛୁ । ସାଧାରଣ ବୀମା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକୁ ବିଭିନ୍ନ ବଜାରରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହିସାବରେ ବର୍ଗୀକୃତ କରାଯାଏ । କେତେକ ସେମାନଙ୍କୁ ସମ୍ପତ୍ତି, ଦୁର୍ଘଟଣା ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱ ରୂପେ ବର୍ଗୀକୃତ କରନ୍ତି । ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି, ସେମାନଙ୍କୁ ଅଗ୍ନି, ସାମୁଦ୍ରିକ, ମୋଟର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରୂପେ ବର୍ଗୀକୃତ କରନ୍ତି । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ, ସାଧାରଣ ଉତ୍ପାଦ ଯଥା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା, ଯାତ୍ରା, ଗୃହ ଏବଂ ଦୋକାନୀ ଓ ମୋଟର ବୀମା ଯାହାକୁ ସେଭଳିଆ ଖୁଚୁରା ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିଣା ଯାଇଥାଏ, ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ଖୁଚୁରା ବୀମା ଉତ୍ପାଦ
- B. ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ ଏବଂ ନାମିତ ଆପଦ ବୀମା ପଲିସୀ
- C. ପ୍ୟାକେଜ ପଲିସୀ
- D. ଦୋକାନୀ ବୀମା
- E. ଗୃହସ୍ଥ ବୀମା
- F. ବୀମା ରାଶି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ
- G. ମୋଟର ବୀମା

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ପରେ, ଆପଣ ସକ୍ଷମ ହେବେ:

1. ଗୃହସ୍ଥ ବୀମାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ
2. ଦୋକାନୀ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ
3. ମୋଟର ବୀମା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ

A. ଖୁଚୁରା ବୀମା ଉତ୍ପାଦ

କେତେକ ବୀମା ଉତ୍ପାଦ ଅଛନ୍ତି ଯାହାକୁ କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହିତଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ କିଣା ଯାଇଥାଏ । ଯଦିଓ ଛୋଟ ଛୋଟ ବ୍ୟାପାରିକ କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟ ହିତଗୁଡ଼ିକ ସେଭଳି ବୀମା ପାଇଁ ରହିପାରେ, ଏଗୁଡ଼ିକୁ ସାଧାରଣତଃ ବ୍ୟକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ବିକ୍ରି କରାଯାଏ । କେତେକ ବଜାରରେ ଏଗୁଡ଼ିକୁ 'ଛୋଟ ଟିକଟ' ପଲିସୀ କିମ୍ବା 'ଖୁଚୁରା ପଲିସୀ' କିମ୍ବା 'ଖୁଚୁରା ଉତ୍ପାଦ' କୁହାଯାଏ । ଗୃହ, ମୋଟର କାର, ଦୁଇ ଚକିଆ, ଦୋକାନ ଭଳି ଛୋଟ ଛୋଟ ବ୍ୟବସାୟ ଇତ୍ୟାଦିର ବୀମାଗୁଡ଼ିକ ଏହି ବର୍ଗ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆସିଥାନ୍ତି । ଏହି ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକୁ ସାଧାରଣତଃ ସେହି ଅଭିକର୍ତ୍ତା/ବିତରଣ ମାଧ୍ୟମମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବିକ୍ରି କରାଯାଏ ଯେଉଁମାନେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଶ୍ରେଣୀର ବୀମା ସହିତ କାରାବାର କରିଥାନ୍ତି ଯେହେତୁ କ୍ରେତାମାନେ ମଧ୍ୟ ବସ୍ତୁତଃ ସେହି ଏକା ଉପଭୋକ୍ତା ଖଣ୍ଡଠାରୁ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

B. 'ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ' ଏବଂ 'ନାମିତ ଆପଦ' ବୀମା ପଲିସୀ

ଅଣ-ଜୀବନ ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୁଇ ବର୍ଗରେ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ:

- ✓ ନାମିତ ଆପଦ ପଲିସୀ (Named Perils Policy)
 - ✓ ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ ପଲିସୀ (All Risks Policy)
- i. ସାଧାରଣ ଭାବେ "ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ" ର ଅର୍ଥ ଏହା ଯେ କୌଣସି ସଙ୍କଟ ଯାହାକୁ ବୀମା ତୁଚ୍ଛି ବିଶେଷ ରୂପେ ବହିର୍ଭୂତ (exclusion) କରେ ନାହିଁ, ତାହାକୁ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ।
 - ii. ସମସ୍ତ –ସଙ୍କଟ ବୀମା ହେଉଛି ଉପଲକ୍ଷ ସବୁଠୁ ବ୍ୟାପକ ପ୍ରକାରର ବୀମା ସୁରକ୍ଷା । ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ସେଥିପାଇଁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ପଲିସୀମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ସମାନ୍ତୁପାତିକ ରୂପେ ଅଧିକ ହିସାବରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥାଏ, ଏବଂ ଏହି ପ୍ରକାରର ବୀମାର ମୂଲ୍ୟକୁ ଏକ ଦାବୀର ସମ୍ଭାବନାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ମପାଯାଇଥାଏ ।
 - iii. ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ନାମିତ ଆପଦ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ସେହିସବୁ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯେଉଁଠି ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ଆପଦଗୁଡ଼ିକୁ ବିଶେଷରୂପେ ସୂଚୀଭୁକ୍ତ ଓ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇଥାଏ ।

C. ପ୍ୟାକେଜ୍ ପଲିସୀ

- i. ପ୍ୟାକେଜ୍ ସୁରକ୍ଷା, କେବଳ ଏକମାତ୍ର ଦସ୍ତାବିଜରେ, ସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକର ସମୂହକୁ ବେଜାଏ ।
- ii. ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ଗୃହସ୍ଥ ପଲିସୀ, ଦୋକାନୀ ପଲିସୀ, ଅଫିସ୍ ପ୍ୟାକେଜ୍ ପଲିସୀ ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ଅଛନ୍ତି ଯାହା, ଗୋଟିଏ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ଘର, ବସ୍ତୁ ଇତ୍ୟାଦିଗୁଡ଼ିକ ସମେତ ବିଭିନ୍ନ ଭୌତିକ ପରିସମ୍ପତ୍ତିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଚାହାଁନ୍ତି ।
- iii. ସେଭଳି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଶ୍ରେଣୀ କିମ୍ବା ଦାୟିତ୍ଵ ସୁରକ୍ଷାକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରନ୍ତି ।
- iv. ପ୍ୟାକେଜ୍ ସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ପାଖରେ ସମସ୍ତ ବିଭାଗ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଥାଇପାରେ ଏବଂ ପଲିସୀର ବିଶେଷ ବିଭାଗଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ବିଶେଷ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଥାଇପାରେ ।

D. ଦୋକାନୀ ବୀମା

ଏକ ଦୋକାନ ମାଲିକ ଏକ କର୍ପୋରେଟ୍ ଗୃହ ନୁହେଁ ଯାହା ପାଖରେ ବ୍ୟବସାୟ ପୁନରାୟନ ଅର୍ଥର ବିଶାଳ ରିଜର୍ଭ ଥାଏ । କେବଳ ଏକମାତ୍ର ଦୁର୍ଘଟଣା ତା' ଦୋକାନର ସମାପ୍ତି କରି ଦେଇପାରେ ଏବଂ ସମ୍ଭବତଃ ତା' ପରିବାରକୁ ଧ୍ୱଂସ କରି ଦେଇ ପାରେ । ପରିଶୋଧ କରିବା ପାଇଁ ତାର ବ୍ୟାଙ୍କ ରଣ ମଧ୍ୟ ଥାଇପାରେ । ସବୁବେଳେ ଏକ ସମ୍ଭାବନା ରହିଥାଏ ଯେ ଜନତାର ଏକ ସଦସ୍ୟ ଦୋକାନ ମାଲିକର କାର୍ଯ୍ୟର କାରଣରୁ, ତାର ସମ୍ପତ୍ତିର ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଏ ଏବଂ ଅଦାଲତ କ୍ଷତିପାଇଁ ରାଶିପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଦୋକାନକୁ ଦାୟୀ କରନ୍ତି । ସେଭଳି ପରିସ୍ଥିତି ବି ଏକ ଦୋକାନୀକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିପାରେ । ତେଣୁକରି, ଜୀବିକାର ଏହି ସାଧନକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରିବା ଅତି ଆବଶ୍ୟକ ।

ଦୋକାନୀ ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ବାଣିଜ୍ୟିକ/ଖୁଚୁରା ବ୍ୟବସାୟର ଅନେକ ସେଭଳି ଦିଗଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ପ୍ରକଳ୍ପିତ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ଦୋକାନର ବିଶେଷ ହିତକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ କଷ୍ଟମାଲକ୍ କରାଯାଇଛି ଯେପରିକି ପୁରୁଣା ସାମଗ୍ରୀର ଦୋକାନ, ନାପିତ ଦୋକାନ, ବ୍ୟୁଟିପାର୍ଲର, ପୁସ୍ତକ ଷ୍ଟୋର, ବିଭାଗ ଷ୍ଟୋର, ଡ୍ରାଇକ୍ଲିନର୍, ଉପହାର ଦୋକାନ, ଫାର୍ମାସୀ, ଷ୍ଟେସେନାରୀ ଦୋକାନ, କଣ୍ଢେଇ ଦୋକାନ, ପରିଧାନ ଷ୍ଟୋର ଇତ୍ୟାଦି ।

1. ଦୋକାନୀ ବୀମା କ'ଣ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ?

ପଲିସୀକୁ ଖୁଚୁରା ବ୍ୟବସାୟର ବିଶେଷ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ବୀମାସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇପାରେ । ଏହା ସାଧାରଣତଃ ନିଆଁ, ଭୂମିକମ୍ପ, ବନ୍ୟା କିମ୍ବା ହାନିକାରକ କ୍ଷତି; ଏବଂ ଚୋରୀ ଯୋଗୁଁ ଦୋକାନ ସଂରଚନା ଏବଂ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକର ହାନିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ । **ଦୋକାନ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତ ସୁରକ୍ଷାକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିପାରେ । ଏହା ବ୍ୟବସାୟ ସଂଚାଳନରେ ବ୍ୟାଘାତ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ଅପ୍ରତ୍ୟାକ୍ଷିତ ଆପଦର କାର୍ଯ୍ୟର ଘଟଣାରେ ଥାଇ କିମ୍ବା ଅତିରିକ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚର କୌଣସି ହାନିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବ । ବୀମା ସୁରକ୍ଷାକୁ ବୀମିତର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଶ୍ରେଣୀ ଆଧାରରେ ତା'ଦ୍ୱାରା ଚୟନ କରାଯାଇପାରେ ।**

ଅତିରିକ୍ତ ସୁରକ୍ଷା ଯାହାକୁ ବୀମିତ ଚୟନ କରିପାରେ ତାହା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଅଣ-ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଷ୍ଟେସିଆଲର୍ ଠାରୁ ସତ୍ୟାପିତ କରାଯାଇ ପାରେ । ଏମାନେ ହୋଇପାରନ୍ତି:

- i. **ଚୋରୀ ଏବଂ ଗୃହ ଭେଦନ:** ଅଧିକ ସାମଗ୍ରୀ ଗୁଡ଼ିକର ଗୃହ ଭେଦନ, ଚୋରୀ, ଏବଂ ଲାର୍ସେନୀ ପାଇଁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା
- ii. **ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଅଚଳତା:** ବୈଦ୍ୟୁତିକ/ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଉପକରଣଗୁଡ଼ିକର ଅଚଳତା ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା
- iii. **ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଉପକରଣ ଏବଂ ସାଧନ:**
 - ✓ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଉପକରଣ ପାଇଁ ସମସ୍ତ-ସଙ୍କଟ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ
 - ✓ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପନ ଗୁଡ଼ିକର ହାନି ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା
- iv. **ଅର୍ଥ ବୀମା:** ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା କାରଣରୁ ହୋଇଥିବା ଟଙ୍କାର ହାନି ବିରୁଦ୍ଧରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେତେବେଳେ ଏହା:
 - ✓ ବ୍ୟବସାୟ ପରିସର ଠାରୁ ବ୍ୟାଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାରବହନରେ ଥାଏ ଏବଂ ବିପରୀତ
 - ✓ ବ୍ୟବସାୟ ପରିସରରେ ଏକ ସେଫ୍ ରେ ଥାଏ
 - ✓ ବ୍ୟବସାୟ ପରିସରରେ ଏକ ଟିଲ୍ (ବାନ୍ଧୁ/ଗ୍ରହଣ/କାଉଣ୍ଟର) ରେ ଥାଏ

v. ବ୍ୟାଗେଜ୍: କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାତ୍ରାରେ ଥିବା ସମୟରେ ବ୍ୟାଗେଜ୍ ର ହାନି ପାଇଁ କ୍ଷତି ପୂରଣ ଦିଏ

vi. ଲଗା ଯାଇଥିବା ପ୍ଲେଟ୍ ଗ୍ଲାସ୍ ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଫିଟିଙ୍ଗ୍ ନିମ୍ନଲିଖିତ କ୍ଷତିର ଦୁର୍ଘଟଣା ଜନିତ ହାନିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଏ:

- ✓ ଲଗା ଯାଇଥିବା ପ୍ଲେଟ୍ ଗ୍ଲାସ୍
- ✓ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଫିଟିଙ୍ଗ୍
- ✓ ନିୟମ ସଙ୍କେତ/ଗ୍ଲୋ ସଙ୍କେତ/ ହୋର୍ଡିଙ୍ଗ୍

vii. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା

viii. କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଅବିଶ୍ୱସନୀୟତା/ଅସାଧୁତା: କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଅସାଧୁ କାର୍ଯ୍ୟଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବା ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଏ

ix. ବୈଧିକ ଦାୟିତ୍ୱ:

- ✓ ନିଯୁକ୍ତି ଠାରୁ ଏବଂ ସମୟରେ ଉତ୍ପୁଜିଥିବା ଦୁର୍ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା
- ✓ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବୈଧିକ ଦାୟିତ୍ୱ ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ

ନିଆଁ/ଚୋରୀ/ବ୍ୟାଗେଜ୍/ପ୍ଲେଟ୍ ଗ୍ଲାସ୍/ବିଶ୍ୱସନୀୟତା (ନିଷ୍ଠା) ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି/କାର୍ମିକ କ୍ଷତିପୂରଣ ଏବଂ ସାର୍ବଜନିକ ଦାୟିତ୍ୱ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ (ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅଧ୍ୟାୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଥିବା) ମଧ୍ୟ ଅଲଗା ଅଲଗା ନିଆଯାଇ ପାରେ ।

ଆତଙ୍କବାଦ ସୁରକ୍ଷାକୁ ମଧ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରାଯାଇପାରେ । ଅପବର୍ଜନଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ଗୃହସ୍ଥ ବୀମାରେ ଥିବା ଭଳି ହୋଇଥାଏ ।

E. ଗୃହସ୍ଥ ବୀମା

ଏକ ଗୃହସ୍ଥ ବୀମା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମାସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପକ ଅଟେ । ଏହା ସାଧାରଣତଃ ଏକ ଗୃହସ୍ଥର ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକତାର ଏକ ପ୍ୟାକେଜ୍ ହୋଇଥାଏ ।

ସାଧାରଣତଃ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ହାନିଗୁଡ଼ିକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ନିଆଁ, ବିଜୁଳୀ, ବିସ୍ଫୋରଣ ଏବଂ ବିମାନ ପତନ/ପ୍ରଭାବୀ କ୍ଷତି (ସାଧାରଣ ଭାବେ FLEXA ରୂପେ ପରିଚିତ); ଝଡ଼, ସାମୁଦ୍ରିକ ତୋଫାନ, ବନ୍ୟା ଏବଂ ଜଳପ୍ଳାବନ (ସାଧାରଣ ଭାବେ STFI ରୂପେ ପରିଚିତ); ଏବଂ ଚୋରୀ । **ବୀମା ସୁରକ୍ଷା କମ୍ପାନୀଠୁ କମ୍ପାନୀ ଏବଂ ପଲିସୀଠୁ ପଲିସୀ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।**

ସଂରଚନା ବ୍ୟତୀତ, ଏହା ଲୁଚ୍, ଜବରଦସ୍ତି ଗୃହ ଭେଦନ, ଲାରସେନୀ ଓ ଚୋରୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଘରର ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ପିନ୍ଧିଥିବା ସମୟରେ କିମ୍ବା ତାଲାବନ୍ଦ ସେପ୍ଟ୍ ରେ ରଖାଯାଇଥିବା ଅଲଙ୍କାରାଦି କୁ ବି ଗୃହସ୍ଥ ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମିତ କରାଯାଇପାରେ । ଘରୋଇ ଓ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଉପକରଣଗୁଡ଼ିକର ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଓ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ବିଫଳତା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଇପାରେ ।

ସେହିଭଳି, ଗୃହସ୍ଥ ବୀମା ପ୍ୟାକେଜ୍ ଯାତ୍ରା ସମୟରେ ହଜିଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଲଗେଜ୍ ର ହାନି ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ, କିମ୍ବା ପଡୋଶୀ/ସାକ୍ଷାତକାରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଦାୟିତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ଗୃହସ୍ଥ ବୀମା ପ୍ୟାକେଜ୍ ର ଅଂଶ ହୋଇପାରେ ।

କେତେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପେଡାଲ୍ ସାଇକେଲ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଏବଂ ଶ୍ରମିକଙ୍କ କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି ।

ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. 1 ଅପ୍ରେଲ, 2021 ଠାରୁ ପ୍ରଭାବୀ ରୂପେ ଏକ ମାନକ ଉତ୍ପାଦ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିଛି – ଭାରତ ଗୃହ ରକ୍ଷା ପଲିସୀ 10 ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତର ଅବଧି ଥିବା ପଲିସୀ ଯାହାକୁ ନିଆଁ ଏବଂ ସମବର୍ତ୍ତୀୟ ଆପଦ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟର କାରବାର କରୁଥିବା ସମସ୍ତ ସାଧାରଣ ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

ଭାରତ ଗୃହ ରକ୍ଷା (ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ଓ ଗୃହ ସାମଗ୍ରୀ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ) ପଲିସୀ ଏକ ବ୍ୟାପକ ଶ୍ରେଣୀର ଆପଦଗୁଡ଼ିକ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ, ଯେପରିକି ନିଆଁ, ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ, ବଣ, ଜଙ୍ଗଲ ଓ ବୁଦା ନିଆଁ, କୌଣସି ବି ପ୍ରକାରର ପ୍ରଭାବୀ କ୍ଷତି, ଦଙ୍ଗା, ସ୍ଥଳକ୍, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସମ୍ପର୍କ କ୍ଷତି, ଆତଙ୍କବାଦୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ, ପାଣି ଟାଙ୍କି ଫାଟିବା ଓ ପାଣି ବୋହିବା, ଉପକରଣ ଓ ପାଇପ, ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ସ୍ତ୍ରୀକଲର ପ୍ରତିଷ୍ଠାପନ ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ କୌଣସି ବି ଘଟଣା ଘଟିବାଠାରୁ 7 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ତୋରୀ । ଏହି ପଲିସୀ 1 ଠାରୁ 10 ବର୍ଷର ଅବଧି ପାଇଁ ହୋଇପାରେ ।

ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ବ୍ୟତୀତ, ପଲିସୀଟି ଟ. 10 ଲକ୍ଷର ସର୍ବାଧିକ ରାଶି ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିଲଡିଙ୍ଗ୍ ର ବୀମା ରାଶିର 20% ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ରୂପେ (ବିବରଣୀର ଘୋଷଣା ପାଇଁ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ବିନା) ସାଧାରଣ ଗୃହ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ । ଜଣେ ବିବରଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ଘୋଷିତ କରି ସାଧାରଣ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଏକ ଉଚ୍ଚ ବୀମା ରାଶି ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଚୟନ କରିପାରେ ।

ପଲିସୀ ଦୁଇଟି ବୈକଳ୍ପିକ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ, ଯଥା: (i) ଅଲକାରାଦି ଓ କ୍ୟୁରିଓ ଭଳି ବହୁମୂଲ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ପାଇଁ ବୀମା; ଏବଂ (ii) ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ବୀମିତ ଆପଦ ଯୋଗୁଁ ବୀମିତ ଓ ପତି/ପତ୍ନୀର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ।

ପଲିସୀ ଅଧୋବୀମାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମାଟ୍ ବେଲଥାଏ ଅର୍ଥାତ୍, ଯଦି ଏକ ପଲିସୀଧାରକ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷିତ ବୀମା ରାଶି, ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ କ'ଣ ଘୋଷିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା, ତାହାଠାରୁ କମ୍ ହୋଇଥାଏ, ପଲିସୀଧାରକର ଦାବୀକୁ ସମାନୁପାତିକ ରୂପେ ସମାଧାନ କରାଯିବ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ସେହି ବୀମା ରାଶି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରାଯିବ ଯାହା ଘୋଷିତ ହୋଇଥିବ ।

F. ବୀମା ରାଶି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ

ଐଦ୍ୟୋଗିକ ୟୁନିଟ୍ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଗୁଡ଼ିକ ସେଥିରେ ପରିସମ୍ପତ୍ତିସବୁର ମୂଲ୍ୟ ଦେଖାଉଥିବା ଆକାଉଣ୍ଟସ ର ପୁସ୍ତକ ରଖିବେ । ଯାହା ଦ୍ୱାରା, ବୀମା ରାଶି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହୋଇ ନ ପାରେ । ଦୋକାନ ଓ ଘର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହା ସର୍ବଦା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନ ପାରେ ।

ଯେମିତିକି ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ଗୃହସ୍ଥ ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ, ସାଧାରଣତଃ, ବୀମା ରାଶି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାର ଦୁଇଟି ପଦ୍ଧତି ଅଛି, ଯଥା: ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ପୁନଃସ୍ଥାପନ/ ପ୍ରତିସ୍ଥାପନ ମୂଲ୍ୟ ।

ଟଙ୍କା, ବ୍ୟାଗେଜ୍, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଭଳି ଅତିରିକ୍ତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ, ପ୍ରିମିୟମ ବୀମା ରାଶି ଓ ଚୟନିତ କରାଯାଇଥିବା ସୁରକ୍ଷା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିପାରେ ।

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବୀମାରାଶିକୁ କେମିତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରେ?

- i. ସାଧାରଣତଃ, ଅଗ୍ନି ବୀମା ପାଇଁ, ବୀମା ରାଶି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାର ଦୁଇଟି ପଦ୍ଧତି ଅଛି । ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ବଜାର ମୂଲ୍ୟ (MV) ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ହେଉଛି ପୁନଃସ୍ଥାପନ ମୂଲ୍ୟ (RIV) । M.V. କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏକ ହାନିର ଘଟଣାରେ, ସମ୍ପତ୍ତିର ପରମାୟୁ ଆଧାରରେ ମୂଲ୍ୟହ୍ରାସକୁ ଡା'ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯାଏ । ଏହି ପଦ୍ଧତିରେ, ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ପୁନଃସ୍ଥାପିତ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ରାଶି ବୀମିତକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ନାହିଁ ।
- ii. RIV ପଦ୍ଧତିରେ, ବୀମା କମ୍ପାନୀ, ବୀମା ରାଶିର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ, ପ୍ରତିସ୍ଥାପନର ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବ । ଏହି ପଦ୍ଧତି ଅନ୍ତର୍ଗତ, କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ହ୍ରାସ ଲାଗୁ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ସର୍ତ୍ତ ହେଉଛି ଯେ ଦାବୀ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ଖରାପ ହୋଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ମରାମତି କିମ୍ବା ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଏହାକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖାଯାଇପାରେ ଯେ RIV ପଦ୍ଧତିର ସ୍ୱୀକୃତି କେବଳ ସ୍ଥିର ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ଦିଆଯାଏ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ଯେପରିକି ଷ୍ଟକ୍ ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଥିବା ଷ୍ଟକ୍ ପାଇଁ ନୁହେଁ ।

ଅଧିକାଂଶ ପଲିସୀ ଏହାର ପୁନଃନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଘରର ସଂରଚନାକୁ ବୀମିତ କରିଥାନ୍ତି, ଯାହାକୁ ପୁନଃସ୍ଥାପନ ମୂଲ୍ୟ କୁହାଯାଏ (ଏବଂ 'ବଜାର ମୂଲ୍ୟ' ଉପରେ ନୁହେଁ) । ପୁନଃସ୍ଥାପନ ମୂଲ୍ୟ ହେଉଛି ଘରକୁ ପୁନଃନିର୍ମିତ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବା ମୂଲ୍ୟ ଯଦି ଏହା ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି, ମୂଲ୍ୟହ୍ରାସ, ଇତ୍ୟାଦିର ପରମାୟୁ ଭଳି କାରକମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

ବୀମା ରାଶିକୁ ସାଧାରଣତଃ, ବୀମିତର ଘରର ନିର୍ମିତ କ୍ଷେତ୍ରଫଳକୁ ପ୍ରତି ବର୍ଗଫୁଟର ନିର୍ମାଣ ହାରକୁ ଗୁଣନ କରି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥାଏ । ଘରର ସାମଗ୍ରୀ ଫର୍ଣ୍ଣିଚର, ସ୍ଥାୟୀ ବସ୍ତୁ, ପୋଷାକ, ବାସନକୁଶନ, ଇତ୍ୟାଦି-ର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ, ଅର୍ଥାତ୍, ମୂଲ୍ୟହ୍ରାସ ପରେ ସେହିଭଳି ସାମଗ୍ରୀ ଗୁଡ଼ିକର ଚଳିତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଆଧାରରେ କରାଯାଇଥାଏ ।

ପ୍ରିମିୟମ ବୀମିତ ମୂଲ୍ୟ ଓ ନିଆଯାଇଥିବା ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିପାରେ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ନିମ୍ନ ଉଚ୍ଚିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଏକ ପ୍ୟାକେଜ ପଲିସୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଠିକ୍ ନୁହେଁ ?

- I. ପ୍ୟାକେଜ୍ ପଲିସୀ କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଦସ୍ତାବିଜ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକର ଏକ ସମ୍ବୃତ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରେ
- II. ପ୍ୟାକେଜ୍ ପଲିସୀ ଗୃହ ଭଳି ଭୌତିକ ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ
- III. ଏକ ନାନିତ ଆପଦ ପଲିସୀ କିମ୍ବା ପ୍ୟାକେଜ୍ ପଲିସୀ ସମାନ ମୂଲ୍ୟରେ ଆସିଥାଏ ।
- IV. କେବଳ ନାନିତ ଆପଦ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ କିଣା ଯାଇପାରେ ଏବଂ ପ୍ୟାକେଜ୍ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଉପଲବ୍ଧ ନ ଥାନ୍ତି ।

ପରିଭାଷା

କେତେକ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଭାଷା

- a) ଚୋରୀର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ବୀମିତ ପରିସରରୁ ବସ୍ତୁ ଗୁଡ଼ିକୁ ଚୋରୀ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆକ୍ରାମକ ଓ ଚିହ୍ନଟ କରିବାଯୋଗ୍ୟ ସାଧନ ଦ୍ୱାରା ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଓ ଅନଭିକୃତ ପ୍ରବେଶ କିମ୍ବା ସେହି ସ୍ଥାନଠାରୁ ପ୍ରସ୍ଥାନ ।
- b) ଗୃହ ଭେଦନ ହୋଇଛି ବୋଲି କୁହାଯିବ ଯେତେବେଳେ ଏକ ଅପରାଧ ଘଟାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଘରକୁ ପଶି ବିନା ଅନୁମତିରେ ଗୃହ ଭେଦନ କରାଯାଇଥାଏ ।

- c) ଡକାୟତି ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ବୀମିତ ଏବଂ/କିମ୍ବା ବୀମିତର କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆକ୍ରାମକ ଓ ହିଂସୁକ ସାଧନ ବ୍ୟବହାର କରି ବୀମିତର ପରିସରରେ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକର ଚୋରୀ ।
- d) ସେଫ୍ ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ମୂଲ୍ୟବାନ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକର ନିରାପଦ ଓ ସୁରକ୍ଷିତ ଭଣ୍ଡାରଣ ପାଇଁ ଅଭିକଳ୍ପିତ ବୀମିତର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଏକ ଦୃଢ଼ କ୍ୟାବିନେଟ୍, ଏବଂ ଯାହା ମଧ୍ୟକୁ ଅଭିଗମନ ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ ଥାଏ ।
- e) “ଚୋରୀ” ହେଉଛି ସେହି ସମସ୍ତ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଏକ ସାଧାରଣ ପଦ ଯେଉଁଥିରେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟମୂଳକ ରୂପେ ଓ କପଟପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଅନ୍ୟ ଜଣକର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବିନା ଅନୁମତି କିମ୍ବା ସମ୍ମତିରେ ନେଇଥାଏ ଏବଂ ନେଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଉପଯୋଗ କିମ୍ବା ଭବିଷ୍ୟତର ବିକ୍ରୟରେ ଏହାକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥାଏ । ଚୋରୀ ‘ଲର୍ସେନୀ’ ସହିତ ସମାନାର୍ଥକ ହୋଇଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 2

ଦୋକାନୀ ପ୍ୟାକେଜ୍ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ବୀମିତ ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ‘ଲଗାଯାଇଥିବା ଫ୍ଲୋର୍ ଗ୍ଲାସ୍ ଏବଂ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଫିଟିଙ୍ଗ୍’ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଚୟନ କରିପାରେ । ଏହା ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କାହାର କ୍ଷତିର ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ ହାନିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବ ?

- I. ଲଗା ଯାଇଥିବା ଫ୍ଲୋର୍ ଗ୍ଲାସ୍
- II. ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଫିଟିଙ୍ଗ୍/ପ୍ରସାଧନ ସାମଗ୍ରୀ
- III. ନିୟନ୍ ସଂକେତ/ବୋର୍ଡ
- IV. ଉପରୋକ୍ତ ସମସ୍ତ

G. ମୋଟର ବୀମା

ଏହି ପରିସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ: ରେବତୀ ତାର ସମସ୍ତ ସଂଚୟର ଉପଯୋଗ କରି ଏକ ନୂଆ କାର କିଣିଛି ଏବଂ ଏହାକୁ ଏକ ଡ୍ରାଇଭ୍ ରେ ନେଇଛି । କେଉଁଠୁ ଆସିଲା କେଜାଣି, ରାସ୍ତାକୁ ଏକ କୁକୁର ଆସେ ଏବଂ ତାକୁ ଧକ୍କା ଦେବାକୁ ଏଡେଇବା ପାଇଁ, ରେବତୀ ତୀବ୍ରଭାବେ, ବ୍ରେକ୍ ଦିଏ ଏବଂ ବିଭୀକ୍ତ ଉପରକୁ ଚାଲିଯାଏ, ଅନ୍ୟ ଏକ କାରକୁ ଧକ୍କା ଦିଏ ଏବଂ ପଦାତିକ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଆଘାତ କରେ । କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଘଟଣାର ପରିଣାମ ରେବତୀର ନିଜ କାର, ସାର୍ବଜନିକ ସମ୍ପତ୍ତି, ଅନ୍ୟ ଏକ କାରର କ୍ଷତି ର କାରଣ ହୋଇଛି ଏବଂ ଏକ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ କ୍ଷତିବିଷତ କଲା ।

ଏହି ପରିଦୃଶ୍ୟରେ, ଯଦି ରେବତୀର ଏକ କାର ବୀମା ନ ଥାଏ, ସେ କାର କିଣିବାରେ ଯେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ କଲା, ତା’ ଠାରୁ ଅନେକ ଗୁଣର ଅଧିକ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଅକ୍ଷମ ହୋଇପାରେ ।

- ✓ ରେବତୀ କିମ୍ବା ସେଉଲି ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଦେବା ପାଇଁ ସେତେ ଟଙ୍କା ଥିବ କି?
- ✓ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷର ବୀମା ରେବତୀର କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ରାଶିପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଚିତ୍ କି?
- ✓ କ’ଣ ହେବ ଯଦି ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବୀମା ନ ଥାଏ?

ତେଣୁ ଦେଶର କାନୁନ ତୃତୀୟ-ପକ୍ଷ ଦାୟିତ୍ୱ ବୀମା ନେବା ପାଇଁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ଯେତେବେଳେ ମୋଟର ବୀମା ଏହି ସବୁ ଜିନିଷ ଘଟିବାଠାରୁ ରୋକି ନ ପାରେ, ଏହା ମାଲିକ ପାଇଁ ଏକ ଆର୍ଥିକ ସୁରକ୍ଷା ଆବରଣ ଅବସର ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା ବ୍ୟତୀତ, କାରର ଚୋରୀ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ, ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା ଦ୍ୱାରା କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇପାରେ କିମ୍ବା ନିଆଁ ଦ୍ୱାରା ନଷ୍ଟ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ମାଲିକ ଆର୍ଥିକ ରୂପେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇପାରେ ।

ମୋଟର ବୀମାକୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଏକ ଗାଡ଼ି ମାଲିକ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯିବା ଉଚିତ୍ (ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହା ନାମରେ ଭାରତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ ସହିତ ଗାଡ଼ିକୁ ପଞ୍ଜିକୃତ କରାଯାଇଥାଏ ।)

ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ବୀମା

ମୋଟର ବାହନ ଅଧିନିୟମ, 1988 ଅନୁସାରେ, ସାର୍ବଜନିକ ସଡ଼କରେ ଚାଲୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଡ଼ି ଚାଳକ ପାଇଁ ସେହି ରାଶି ଯାହାକୁ ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ, ଶାରୀରିକ କ୍ଷତି କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତିର ପରିଣାମରେ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷକୁ ହାନି ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ମାଲିକ ବୈଧିକ ରୂପେ ଦାୟୀ ହୋଇଥାଏ, ତାହାକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ, ଏକ ବୀମା ପଲିସୀ ନେବା ପାଇଁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ସେଭଳି ବୀମାର ପ୍ରମାଣ ରୂପେ ଏକ ବୀମା ପ୍ରମାଣପତ୍ରକୁ ଗାଡ଼ିରେ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ରଖିବା ଉଚିତ୍ ।

1. ମୋଟର ବୀମା ସୁରକ୍ଷା

ଦେଶରେ ଏକ ବିଶାଳ ବାହନ ସମୂହ ଅଛି । ପ୍ରତି ଦିନ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟାରେ ନୂଆ ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ଆସୁଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ଦାମିକା । ଲୋକେ କୁହନ୍ତି ଯେ ଭାରତରେ, ବାହନଗୁଡ଼ିକ କଚରା ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ କେବଳ ମାଲିକତ୍ୱ ବଦଳାଉଥାନ୍ତି । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ପୁରୁଣା ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ରାସ୍ତାରେ ଚାଲୁ ରଖିଥାନ୍ତି ଏବଂ ନୂଆ ଗାଡ଼ି ସଂଖ୍ୟା ଯୋଗ ହେଉଛି । ସଡ଼କଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରଫଳ (ଡ୍ରାଇଭିଂ ପାଇଁ ଖୋଲାସା) ଗାଡ଼ି ସଂଖ୍ୟା ଅନୁରୂପ ବହୁ ନାହିଁ । ସଡ଼କ ଉପରେ ଚାଲୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ପୋଲିସ୍ ଓ ଡାକ୍ତରଖାନା ସାଂଖ୍ୟିକୀ କୁହେ ଯେ ଦେଶରେ ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ଆଇନ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ଦୁର୍ଘଟଣାର ଶିକାରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । **ଏପରିକି ଗାଡ଼ି ମରାମତି ମୂଲ୍ୟ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ଏହି ସବୁ ଦେଶରେ ମୋଟର ବୀମାର ମହତ୍ୱକୁ ଦର୍ଶାଇଥାନ୍ତି ।**

ମୋଟର ବୀମା ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର ନିଖୋଜ ଓ ଦୁର୍ଘଟଣା କିମ୍ବା କିଛି ଅନ୍ୟ କାରଣରୁ ହୋଇଥିବା ସେଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷତିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ । ମୋଟର ବୀମା ଗାଡ଼ି ମାଲିକମାନଙ୍କ ଗାଡ଼ି ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବା ଦୁର୍ଘଟଣାର ଶିକାର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବାର ଗାଡ଼ି ମାଲିକଙ୍କ ବୈଧିକ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ସରକାରଙ୍କ ଶାସନାଦେଶ ସତ୍ତ୍ୱେ, ଦେଶର ସବୁ ଗାଡ଼ିକୁ ବୀମିତ କରାଯାଉ ନାହିଁ :

ମୋଟର ବୀମା ସାର୍ବଜନିକ ସଡ଼କରେ ଚାଲୁଥିବା ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ବାହନଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ଯେପରି କି:

- ✓ ଦୁଇ ଚକିଆ
- ✓ ଘରୋଇ କାର

- ✓ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ବାଣିଜ୍ୟିକ ବାହନ: ମାଲ ବାହକ ଓ ଯାତ୍ରୀ ବାହକ
- ✓ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଗାଡ଼ି ଉ.ସ୍ୱ. କ୍ରେନ୍
- ✓ ମୋଟର ବ୍ୟାପାର (ଶୋରୁମ୍ ଓ ଗ୍ୟାରେଜ୍ ରେ ଥିବା ଗାଡ଼ି)

'ତୃତୀୟ-ପକ୍ଷ ବୀମା'

ଏକ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷର ବୈଧିକ କାର୍ଯ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ବୀମା ପଲିସୀ । ତୃତୀୟ-ପକ୍ଷ ବୀମାକୁ, ବୀମିତରୁ ହୋଇଥିବା ଦାୟିତ୍ୱ ପାଇଁ ଏକ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷ (ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ) ର ଦାବୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ, ବୀମିତ (ପ୍ରଥମ ପକ୍ଷ) ଦ୍ୱାରା ବୀମା କମ୍ପାନୀ (ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ) ଠାରୁ କ୍ରୟ କରାଯାଏ ।

ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ବୀମାକୁ 'ଦାୟିତ୍ୱ ବୀମା' ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

ଦୁଇଟି ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାରର ସୁରକ୍ଷା ଯାହା ବଜାରରେ ଲୋକପ୍ରିୟ, ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି:

କେବଳ ବୈଧିକ [ଦାୟିତ୍ୱ] ପଲିସୀ: ମୋଟର ବାହନ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସାର୍ବଜନିକ ସ୍ଥାନରେ ଚାଲୁଥିବା କୌଣସି ବି ବାହନ ପାଇଁ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ପ୍ରତି ଦାୟିତ୍ୱଗୁଡ଼ିକୁ ବୀମିତ କରିବା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ ।

ପଲିସୀ ନିମ୍ନଲିଖିତ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଗାଡ଼ି ମାଲିକର ବୈଧିକ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ।

- ✓ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଶାରୀରିକ କ୍ଷତି କିମ୍ବା ମୃତ୍ୟୁ
- ✓ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ସମ୍ପତ୍ତି ହାନି

ଦାୟିତ୍ୱକୁ ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା କ୍ଷତି ଏବଂ ହାନି ପାଇଁ ଏକ ଅସୀମିତ ରାଶି ପରିମାଣ ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଏ ।

ଏକ ମୋଟର ଦୁର୍ଘଟଣା କାରଣରୁ ହୋଇଥିବା ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା କ୍ଷତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଶିକାରକୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇଁ ଦାବୀକୁ ଦାବୀଦାର ଦ୍ୱାରା ମୋଟର ଦୁର୍ଘଟଣା ଦାବୀ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ (ଟ୍ରିବ୍ୟୁନାଲ୍) (MACT) ନିକଟରେ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

'ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା)CPA) ବୀମା'

ଆଇ. ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. 1କାନୁୟାରୀ, 2019 ଠାରୁ ପ୍ରଭାବୀ ରୂପେ ମାଲିକ-ଚାଳକ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ସୁରକ୍ଷାର ଜାରିର ଅନୁମତି ଦେଇଛି । ସୁରକ୍ଷାଟି ଏକ ସହ-ଚାଳକ ରୂପେ ବୀମିତ ଗାଡ଼ି ଭିତରକୁ ଚଢ଼ିବା/କିମ୍ବା ତା' ଠାରୁ ଓହ୍ଲାଇବା କିମ୍ବା ସେଥିରେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବା ସମୟ ସମେତ ଗାଡ଼ିକୁ ଚଳାଇବା ସମୟ ପାଇଁ ମାଲିକ-ଚାଳକ ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ପଲିସୀଧାରକ କେବଳ ଦାୟିତ୍ୱ ପଲିସୀ କିମ୍ବା ପ୍ୟାକେଜ୍ ପଲିସୀର ଅଂଶ ରୂପେ CPA ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ବିକଳ୍ପର ଚୟନ କରିପାରେ । ପଲିସୀଧାରକ ଏକ ଏକଲ CPA ପଲିସୀ ନେବା ପାଇଁ ଚୟନ କରିଥିବା ଅବସରରେ, କେବଳ ଦାୟିତ୍ୱ କିମ୍ବା ପ୍ୟାକେଜ୍ ପଲିସୀର ଅଂଶ ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା CPA ସୁରକ୍ଷାକୁ ହଟାଇ ଦିଆଯିବ ।

ପ୍ୟାକେଜ୍/ବ୍ୟାପକ ପଲିସୀ: (ନିଜ ହାନି+ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଦାୟିତ୍ୱ)

ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟତୀତ, ପଲିସୀରେ ଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ ଥିବା ଘୋଷିତ ମୂଲ୍ୟ (ଉପରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥିବା ରୂପେ IDV କୁହାଯାଉଥିବା) ଅନ୍ତର୍ଗତ, ବିନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଆପଦ ଦ୍ୱାରା ବୀମିତ ବାହନର ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତି (ମୋଟର ବାହନର ନିଜ ହାନି ରୂପେ ପରିଚିତ) କୁ ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ । ଏହି ଆପଦମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ହେଉଛନ୍ତି ନିଆଁ, ଚୋରୀ, ଦଙ୍ଗା ଓ ସ୍ତ୍ରୀଲକ୍, ଭୂମିକମ୍ପ, ବନ୍ୟା, ଦୁର୍ଘଟଣା ଇତ୍ୟାଦି ।

କେତେକ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦୁର୍ଘଟଣା ସ୍ଥଳଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟଶାଳା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଣିବା ଚାର୍ଜ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି । କେବଳ ବୈଧିକ (ଦାୟିତ୍ୱ) ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରାପ୍ତ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ବ୍ୟତୀତ, କେବଳ ନିଆଁ ଏବଂ/କିମ୍ବା ଚୋରୀକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଉଥିବା ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧାତ୍ମକ ସୁରକ୍ଷା ବି ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି ।

ପଲିସୀ ବାହନରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅତିରିକ୍ତ ସାମଗ୍ରୀର ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତିକୁ, ଯାତ୍ରୀ, ଭଡ଼ାରେ ନିଆଯାଇଥିବା ଡ୍ରାଇଭର ପାଇଁ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ କାର ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ସୁରକ୍ଷା; ବ୍ୟାପାରିକ ବାହନଗୁଡ଼ିକରେ କର୍ମଚାରୀ ଓ ଭଡ଼ା ଦେଉ ନ ଥିବା ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବୈଧିକ ଦାୟିତ୍ୱ , ଏସବୁକୁ ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ । ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଅଚଳତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିନାମୂଲ୍ୟରେ ଜରୁରୀକାଳୀନ ସେବା କିମ୍ବା ବୈକଳ୍ପିକ କାର ଉପଯୋଗ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି ।

2. ଅପବର୍ଜନ

ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଗତ କେତେକ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପବର୍ଜନ ହେଉଛନ୍ତି ଉପଯୋଗରେ ଘଷାଘଷି ହୋଇ ଖରାପ ହେବା, ଅଚଳତା, ପରିଶାମଜନିତ ହାନି, ଅମାନ୍ୟ ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ କିମ୍ବା ମଦ୍ୟନିଶା ପ୍ରଭାବ ସପକ୍ଷରେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଉଥିବା କାରଣରୁ ହାନି, 'ଉପଯୋଗ କରିବାରେ ପରିସୀମନ' ଅନୁଯାୟୀ ନ ଥିବା ବାହନ ର ଉପଯୋଗ (ଉ.ସ୍ୱ. ଘରୋଇ କାରକୁ ଏକ ଟ୍ୟାକ୍ସି ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିବା) କୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଦିଆ ଯାଇ ନ ଥାଏ ।

3. ବୀମା ରାଶି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ

ଏକ ମୋଟର ପଲିସୀରେ ଏକ ବାହନର ବୀମା ରାଶିକୁ ବୀମିତର ଘୋଷିତ ମୂଲ୍ୟ (IDV) ରୂପେ ସୂଚୀତ କରାଯାଏ ।

ବାହନର ଚୋରୀ କିମ୍ବା ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ମରାମତି ର ବାହାରେ ହୋଇଥିବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହାନି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଦାବୀ ରାଶିକୁ IDV ଆଧାରରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯିବ ।

ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ/ପ୍ରିମିୟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ବୀମିତର ଘୋଷିତ ମୂଲ୍ୟ, ଘନ କ୍ଷମତା (CC), ଭୌଗଳିକ ଜୋନ୍, ବାହନର ପରମାୟୁ ଭଳି କାରକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 3

ମୋଟର ବୀମାକୁ କାହା ନାମରେ ନେବା ଉଚିତ୍?

- I. ବାହନ ମାଲିକର ନାମରେ ଯାହାର ନାମକୁ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ ସହିତ ପଞ୍ଜିକୃତ କରାଯାଇଛି ।
- II. ଯଦି ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଗାଡ଼ିକୁ ଚଳାଉଥିବ ସିଏ ମାଲିକଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇଥାଏ, ତେବେ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ ଠାରୁ ଅନୁମୋଦନ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମରେ ଯିଏ ଗାଡ଼ିକୁ ଚଳାଉଥିବ ।
- III. କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣଠାରୁ ଅନୁମୋଦନ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ବାହନ ମାଲିକ ସମେତ ବାହନ ମାଲିକର କୌଣସି ପରିବାର ସଦସ୍ୟର ନାମରେ

IV. ଯଦି ଗାଡ଼ିକୁ ମାଲିକ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ଜଣକ ଦ୍ଵାରା ଚଳାଯାଉଥିବ, ତେବେ ମୁଖ୍ୟ ପଲିସୀ ବାହନ ମାଲିକର ନାମରେ ଥିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ସେହି ସବୁ ଲୋକଙ୍କ ନାମରେ କିଣାଯିବା ଉଚିତ ଯେଉଁମାନେ ଗାଡ଼ିକୁ ଚଳାଉଥିବେ ।

ସାରାଂଶ

- a) ଏକ ଗୃହସ୍ଥ ବୀମା ପଲିସୀ ରେ ନାମିତ ଆପଦ କିମ୍ବା ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ଠାରୁ ଏକ ବୀମିତ ସମ୍ପତ୍ତିର ହୋଇଥିବା ହାନି ଉପରେ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ । ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ଆପଦଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ଵଳ୍ପ ରୂପେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯିବ ।
- b) ଗୃହସ୍ଥ ବୀମା ନିଆଁ, ଦଙ୍ଗା, ପାଇପର ଫାଟିବା, ଭୂମିକମ୍ପ ଇତ୍ୟାଦି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏହାର ସଂରଚନା ଓ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ । ସଂରଚନା ବ୍ୟତୀତ ଏହା ଚୋରୀ, ଗୃହ ଭେଦନ, ଲାସେନୀ ଏବଂ ଲୁଟ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ।
- c) ପ୍ୟାକେଜ ସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ, କେବଳ ଏକମାତ୍ର ଦସ୍ତାବିଜ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକର ଏକ ସମୂହ ପ୍ରଦାନ କରେ ।
- d) ଏକ ଗୃହସ୍ଥ ବୀମା ପଲିସୀ ପାଇଁ ବୀମା ରାଶି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇଟି ପଦ୍ଧତିରେ ହୋଇଥାଏ: ବଜାର ମୂଲ୍ୟ (MV) ଏବଂ ପୁନଃସ୍ଥାପନ ମୂଲ୍ୟ (RIV) ।
- e) ଦୋକାନୀ ବୀମା ସାଧାରଣତଃ ନିଆଁ, ଭୂମିକମ୍ପ, ବନ୍ୟା କିମ୍ବା ହାନିକାରକ କ୍ଷତି; ଏବଂ ଚୋରୀ ଯୋଗୁଁ ଦୋକାନ ସଂରଚନା ଏବଂ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକର ହୋଇଥିବା କ୍ଷତିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ । **ଦୋକାନ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତ ସୁରକ୍ଷାକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିପାରେ ।**
- f) ମୋଟର ବୀମା ଦୁର୍ଘଟଣା ଓ କୌଣସି ଅନ୍ୟ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ବାହନର ହାନି କିମ୍ବା ସେଗୁଡ଼ିକର ହୋଇଥିବା କ୍ଷତିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ । **ମୋଟର ବୀମା ବାହନ ମାଲିକମାନଙ୍କର ଗାଡ଼ି ଦ୍ଵାରା ହୋଇଥିବା ଦୁର୍ଘଟଣାର ଶିକାର ମାନଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବାକୁ ବାହନ ମାଲିକମାନଙ୍କ ବୈଧିକ ଦାୟିତ୍ଵକୁ ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ ।** ଏକ ସହ-ଚାଳକ ରୂପେ ବୀମିତ ଗାଡ଼ି ଭିତରକୁ ଚଳୁଥିବା/ତାହାଠାରୁ ଓହ୍ଲାଇଥିବା କିମ୍ବା ସେଥିରେ ଯାତ୍ରା କରିବା ସମେତ ଗାଡ଼ିକୁ ଚଳାଉଥିବା ସମୟରେ ମାଲିକ-ଚାଳକ ପାଇଁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ ।

ମୁଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

- a) ଗୃହସ୍ଥ ବୀମା
- b) ଦୋକାନୀ ବୀମା
- c) ମୋଟର ବୀମା

ସ୍ଵୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

- ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ।
- ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି IV
- ଉତ୍ତର 3 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି ।

ଅଧ୍ୟାୟ G-04

ବ୍ୟାପାରିକ ବୀମା

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆମେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବୀମା ଉତ୍ପାଦକୁ ବିଚାର କରୁଛୁ ଯାହା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ଗୃହସ୍ଥମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଏକ ସମୂହର ଗ୍ରାହକ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଅନ୍ୟସବୁ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ । ଏମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ବାଣିଜ୍ୟିକ କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟ ଉପକ୍ରମ (ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜ୍) କିମ୍ବା ଫାର୍ମ, ଯେଉଁମାନେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଜିନିଷ ଓ ସେବାରେ ନିଯୁକ୍ତ ରହନ୍ତି କିମ୍ବା କାରବାର କରନ୍ତି । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆମେମାନେ ଏହି ଅନୁଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ବୀମା ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବିଚାର କରିବା ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶ୍ରେଣୀର ବୀମା ର ମୂଳ ତଥ୍ୟକୁ ବୁଝିବା:

- A. ସମ୍ପତ୍ତି/ଅଗ୍ନି ବୀମା
- B. ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତ ବୀମା
- C. ଚୋରୀ ବୀମା
- D. ଅର୍ଥ ବୀମା
- E. ବିଶ୍ୱସନୀୟତା/ନିଷ୍ଠା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ବୀମା
- F. ବ୍ୟାଙ୍କର୍ସ୍ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି ବୀମା
- G. କ୍ରୁଏଲର୍ସ୍ ବ୍ଲକ୍ ପଲିସୀ
- H. ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ବୀମା
- I. ଔଦ୍ୟୋଗିକ ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ ବୀମା
- J. ସାମୁଦ୍ରିକ ବୀମା
- K. ଦାୟିତ୍ୱ ବୀମା ପଲିସୀ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଅଧ୍ୟୟନ ପରେ, ଆପଣମାନେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିବା 11 ପ୍ରକାରର ବୀମାର ମହତ୍ୱ ଏବଂ ମୂଳଭୂତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ବୁଝିବାରେ ସମର୍ଥ ହେବେ।

A. ସମ୍ପତ୍ତି / ଅଗ୍ନି ବୀମା

ବ୍ୟାପାରିକ/ବାଣିଜ୍ୟିକ ଉପକ୍ରମଗୁଡ଼ିକୁ ମୂଖ୍ୟତଃ ଦୁଇ ପ୍ରକାରେ ବିଭାଜିତ କରାଯାଏ:

- ✓ କ୍ଷୁଦ୍ର ଏବଂ ମଧ୍ୟମ ଉପକ୍ରମ ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜ୍ [SMEs]
 - ଭାରତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ପଲିସୀ
 - ଭାରତ ଲଘୁ ପଲିସୀ
- ✓ ବୃହତ୍ ବ୍ୟବସାୟ ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜ୍
 - ମାନକ ଅଗ୍ନି ଓ ବିଶିଷ୍ଟ ଆପଦ ପଲିସୀ (SFSP), IAR ଇତ୍ୟାଦି ।

ଐତିହାସିକ ରୂପେ, ଏହି ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବାକୁ ସାଧାରଣ ବୀମା କ୍ଷେତ୍ର ବ୍ୟାପକରୂପେ ବିକଶିତ ହୋଇଛି ।

ବାଣିଜ୍ୟିକ ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜଗୁଡ଼ିକୁ ସାଧାରଣ ବୀମା ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକର ବିକ୍ରୟ ବୀମା ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକର ସେମାନଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସାବଧାନତାପୂର୍ବକ ଫେଲ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ । ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ପାଖରେ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଉପଲବ୍ଧ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକର ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଧ ହେବା ଉଚିତ୍ । ଆସକ୍ତ ଏହି ସାଧାରଣ ବୀମା ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ବିଷୟରେ ସଂକ୍ଷେପରେ ବିଚାର କରିବା ।

1. ମାନକ ଅଗ୍ନି ଏବଂ ବିଶିଷ୍ଟ ଆପଦ (SFSP) ପଲିସୀ

ଅଗ୍ନି ବୀମା ପଲିସୀ ବାଣିଜ୍ୟିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ତଥା ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ, ଯିଏ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଗ୍ରହଣ କିମ୍ବା କମିଶନରେ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତି/ଆର୍ଥିକ ସଂସ୍ଥାନ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଆର୍ଥିକ ହିତ ରହିଥାଏ, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ, ଧାରଣ କରିଥାଏ ।

ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିସରରେ ଅବସ୍ଥିତ ସମସ୍ତ ସ୍ଥାବର ଓ ଅସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତି, ଯଥା ଗୃହ, କାରଖାନା ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ଫର୍ଣ୍ଣିଚର, ଫିକ୍ସଚର୍ସ, ଫିଟିଙ୍ଗ୍ ଓ ଅନ୍ୟ ସବୁ ବସ୍ତୁ, ବିତରକ/ଗ୍ରାହକର ପରିସରରେ ଥିବା ଷକ୍ ସମେତ ଷକ୍ ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଥିବା ଷକ୍ ।

ଗ୍ରହଣେ ରଖାଯାଇଥିବା ଷକ୍, ଯଦି ବିଶେଷରୂପେ ଘୋଷିତ ହୋଇଛି, ମରାମତି ପାଇଁ ପରିସରଠାରୁ ଅସ୍ଥାୟୀ ରୂପେ ହଟାଯାଇଥିବା ଯନ୍ତ୍ରପାତିକୁ ବୀମିତ କରାଯାଇପାରେ । ବ୍ୟବସାୟକୁ ଏହାର ସାମାନ୍ୟ ସ୍ଥିତିକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବା ପାଇଁ ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିର ପୁନଃନିର୍ମାଣ ଓ ନୂତନୀକରଣ ପାଇଁ ଆର୍ଥିକ ରିଲିଫ୍ ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଏହା ଏକଠି ହୋଇଥାଏ ଯେ ଅଗ୍ନି ବୀମା ଏହାର ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ।

1.1. ମାନକ ଅଗ୍ନି ପଲିସୀ କ'ଣ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ?

କେତେକ ଅଗ୍ନି ପଲିସୀ (ପୂର୍ବର ସମସ୍ତ ଭାରତ ଅଗ୍ନି ଟ୍ୟାରିଫ୍ ଅନୁସାରେ) ଦ୍ଵାରା ପାରମ୍ପରିକ ରୂପେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ଆପଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ବିଷୟରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ବାଣିଜ୍ୟିକ ସକଟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଅଗ୍ନି ପଲିସୀ ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଆପଦକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ:

- ✓ ନିଆଁ

- ✓ ବିଭୁଳି
- ✓ ବିସ୍ଫୋରଣ/ଫାଟିବା
- ✓ ଡଙ୍ଗା, ସ୍ଥାଇଲ୍ ଏବଂ ହାନିକାରକ କ୍ଷତି
- ✓ ପ୍ରଭାବୀ ହାନି (Impact Damage)
- ✓ ବିମାନଜନିତ କ୍ଷତି
- ✓ ଝଡ଼, ତୋଫାନ, ବାତ୍ୟା, ଟାଇଫୁନ୍, ଝଙ୍କାବାତ, ଜଳସ୍ତମ୍ଭ, ବନ୍ୟା ଏବଂ ଜଳପ୍ଲାବନ
- ✓ ପଥର ଖସିବା ସହିତ ଅବତଳନ ଓ ଭୂ-ସ୍ଫଳନ
- ✓ ପାଣି ଟାଙ୍କି, ଉପକରଣ ଏବଂ ପାଇପ୍ ଫାଟିବା ଓ ପାଣି ବହିବା
- ✓ ମିସାଇଲ ପରୀକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ
- ✓ ସ୍ଵୟଂଚାଳିତ ସ୍ତ୍ରୀକଲର୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପନ ଠାରୁ ପାଣି ଝରିବା
- ✓ ବୁଦା ନିଆଁ

ଦୁଇଟି ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶେଷତା ଅଛି ଯାହା ବାଣିଜ୍ୟିକ ବୀମାକୁ ବୈୟକ୍ତିକ ଓ ଖୁଚୁରା ଶ୍ରେଣୀ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ କରିଥାଏ ।

a) ଫାର୍ମ କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟ ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜ୍ ଗୁଡିକର ବୀମା ଆବଶ୍ୟକତା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅତି ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ । କାରଣଟି ହେଉଛି ଯେ ଏକ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜ୍ ର ସମ୍ପତ୍ତିର ମୂଲ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ସମ୍ପତ୍ତିର ମୂଲ୍ୟଠାରୁ ଅତି ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ । ସେମାନଙ୍କ ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତି କମ୍ପାନୀର ଡିଭିଡିଣ୍ଡ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ଉପରେ ପ୍ରତିକୂଳ ରୂପେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇପାରେ ।

b) ବାଣିଜ୍ୟିକ ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜର ବୀମା ପାଇଁ ଦାବୀକୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଶାସନାଦେଶ ଦିଆଯାଇଥାଏ କିମ୍ବା ବୈଧିକ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତା ଦ୍ଵାରା ଆବଶ୍ୟକ କରାଯାଇ ଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ, ଯେତେବେଳେ କାରଖାନା ଓ ସମ୍ପତ୍ତିସବୁକୁ ଏକ ବ୍ୟାଙ୍କ ରଣ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଥାପିତ କରାଯାଏ, ସେମାନଙ୍କ ବୀମା ରଣ ପାଇଁ ଏକ ସର୍ତ୍ତ ହୋଇପାରେ । ଭାରତରେ ଅନେକ କର୍ପୋରେଟ୍ ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜ୍ ବ୍ୟବସାୟିକରୂପେ ଚଳାଯାଉଥିବା କମ୍ପାନୀ ଅଟନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ବହୁଦେଶୀୟ ଅଟନ୍ତି ।

ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିସବୁକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଯଥାର୍ଥ ସଙ୍କଟ ପ୍ରବନ୍ଧନ ପଦ୍ଧତି ଓ ବୀମାର ଗ୍ରାହ୍ୟତାକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି, ବୈଶ୍ଵିକ ଗୁଣବତ୍ତା ମାନକ ବଜାୟ ରଖିବା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଆପଦଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରୁ ଉପନ ହେଉଥିବା କୌଣସି ହାନିକୁ କେତେକ ଅପବର୍ଜନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପଲିସୀଦ୍ଵାରା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ।

1.2. ସଂଶୋଧିତ ମାନକ ଅଗ୍ନି ଏବଂ ବିଶିଷ୍ଟ ଆପଦ (SFSP) ପଲିସୀ:

ଆଇ.ଆର.ଡି.ଏ.ଆଇ. 1 ଅପ୍ରେଲ, 2021 ଠାରୁ ପ୍ରଭାବୀ ରୂପେ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଜାରୀ କରିଛି ଯାହାଦ୍ଵାରା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସଙ୍କଟଗୁଡିକ ପାଇଁ ମାନକ ଅଗ୍ନି ଏବଂ ବିଶିଷ୍ଟ ଆପଦ (SFSP) ପଲିସୀକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଦୁଇଟି ମାନକ

ଉତ୍ପାଦ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ କରାଯିବ ଯାହାକୁ ଅଗ୍ନି ଓ ସମ୍ବରଣୀୟ ଆପଦ ବୀମା ବ୍ୟବସାୟ ଚାଲୁ ରଖୁଥିବା ସମସ୍ତ ସାଧାରଣ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

i. ଭାରତ ସୁସ୍ଥ ଉଦ୍ୟମ ସୁରକ୍ଷା (ସେହି ଉପକ୍ରମଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯେଉଁଠି ସଙ୍କଟର ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ ଟ. 5 କୋଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥାଏ)- MSME ମାନଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ପରିକଳ୍ପିତ ।

ଏହି ପଲିସୀ ଉପକ୍ରମଟିର ଘର/ସଂରଚନା, କାରଖାନା ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ଷ୍ଟକ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେଉଁଠି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ସମସ୍ତ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ସଙ୍କଟର ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ ଟ. 5 କୋଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ପଲିସୀ ଏକ ବ୍ୟାପକ ଶ୍ରେଣୀର ଆପଦଗୁଡ଼ିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ, ଯାହା ଆବାସଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଲିସୀ ସହିତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମାନ ହୋଇଥାଏ ।

ପଲିସୀଟିରେ ମୁକ୍ତଭୂତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଅତିରିକ୍ତ ଅନେକ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ସୁରକ୍ଷା ଅଛି-ପରିବର୍ତ୍ତନ, ସମାୟୋଜନ କିମ୍ବା ବିସ୍ତାରଣ ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା, ଏକ ଫ୍ଲୋଟର୍ ଆଧାରରେ ଷ୍ଟକ୍ ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା, ଷ୍ଟକ୍ ଗୁଡ଼ିକର ଅସ୍ଥାୟୀ ନିଷ୍ଠାସନ ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା, ବିଶେଷବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା, (ଏକ ହାନି ପରେ) ଆରମ୍ଭର ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା, ବାସ୍ତୁଶିଳ୍ପୀ, ସର୍ବେକ୍ଷକ ଓ ପରାମର୍ଶଦାତା ଇଞ୍ଜିନିୟରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟିକ ଶୁଳ୍କର ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା, ଉତ୍ସାହଶେଷ ର ନିଷ୍ଠାସନ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ମ୍ୟୁନିସିପାଲ ବିନିୟମନ ଦ୍ୱାରା ବାଧ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟ ।

ପଲିସୀଟିକୁ ସୁସ୍ଥ ସ୍ତରର ଉପକ୍ରମ ଯଥା ଅଫିସ୍, ହୋଟେଲ, ଉଦ୍ୟୋଗ, ସଂଚୟନ ସଙ୍କଟ ଓ ଏଭଳି ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇପାରେ । 15% ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଲିସୀ ଅଧୋବୀମା(Under insurance) କୁ ମାଫ କରାଯାଏ । ଭାରତ ସୁସ୍ଥ ଉଦ୍ୟମ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ ସାହାଯ୍ୟରେ ପଲିସୀ ଅବଧି ସମୟରେ ବୀମା ରାଶିରେ ବୃଦ୍ଧିର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଅନ୍ତି ।

ii. ଭାରତ ଲଘୁ ଉଦ୍ୟମ ସୁରକ୍ଷା (ସେହି ଉପକ୍ରମଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯେଉଁଠି ସଙ୍କଟର ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ ଟ.5 କୋଟିଠାରୁ ଅଧିକ ଓ ଟ.50 କୋଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥାଏ) - ମାନଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ପରିକଳ୍ପିତ ।

ଏହି ପଲିସୀ ଉପକ୍ରମଟିର ଘର/ସଂରଚନା, କାରଖାନା ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ଷ୍ଟକ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେଉଁଠି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ସମସ୍ତ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ସଙ୍କଟର ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ ପଲିସୀ ଆରମ୍ଭ ତାରିଖରେ ଟ. 5 କୋଟିଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ କିନ୍ତୁ ଟ. 50 କୋଟିଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇ ନ ଥାଏ । ଏହି ପଲିସୀରେ ଉପରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ସୁସ୍ଥ ସ୍ତରୀୟ ଉପକ୍ରମଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ପଲିସୀ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ସୁରକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ଥାଏ । ସେହିସବୁ ଆପଦ ଯାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ବୀମା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ ସୁସ୍ଥ ସ୍ତରୀୟ ଉପକ୍ରମ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଲିସୀ ସହିତ ସମାନ ବି ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ପଲିସୀଟିକୁ, ପୁନଶ୍ଚ, ଅଫିସ୍, ହୋଟେଲ, ଉଦ୍ୟୋଗ, ସଂଚୟନ ସଙ୍କଟ ଏବଂ ଏହି ଭଳି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ସଙ୍କଟ ଦ୍ୱାରା ନିଆ ଯାଇପାରେ । ଭାରତ ଲଘୁ ଉଦ୍ୟମ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କନ ସାହାଯ୍ୟରେ ପଲିସୀ ଅବଧିରେ ବୀମା ରାଶିରେ ବୃଦ୍ଧିର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଅନ୍ତି ।

iii. ଅଗ୍ନି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅପବର୍ଜନ

ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଅଗ୍ନି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକର ସୀମାଠାରୁ ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ବହିର୍ଭୂତ କରିଥାନ୍ତି ।

ନିମ୍ନ ଭଳି ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଆପଦଗୁଡ଼ିକ ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବା ହାନି

i. ଯୁଦ୍ଧ କିମ୍ବା ଯୁଦ୍ଧ ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ

- ii. ପାରମାଣବିକ ଆପଦ
- iii. ଆୟନୀକରଣ ଓ ବିକିରଣ
- iv. ପ୍ରଦୂଷଣ ଓ ସଂକ୍ରମଣ ହାନି

ସେହି ଆପଦ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ସାଧାରଣ ବୀମାରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଲିସୀ ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ

- i. ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଅଚଳତା
- ii. ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତ/ଅଭହ୍ରାସ

iv. ଆଢ଼-ଅନ୍ ସୁରକ୍ଷା

ଅବଶ୍ୟ କେତେକ ଆପଦକୁ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମର ପ୍ରଦାନ ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଇ ପାରେ ଯେପରିକି ଭୂମିକମ୍ପ, ନିଆଁ ଓ ଝଟକା; ବୀମିତ ଆପଦର ପରିଣାମରେ ବିଚ୍ଚୁଳୀ ବ୍ୟାଘାତ ପରେ ଶୀତଳ ଭଣ୍ଡାରରେ ଷ୍ଟକ୍ ର ଅବକ୍ଷୟ, ଅବଶେଷର ନିଷ୍କାସନରେ ସଂପୃକ୍ତ ଅତିରିକ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ, ପଲିସୀ ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ରାଶିଠାରୁ ଉପରେ ଓ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ବାସ୍ତୁଶିଳ୍ପୀ, ପରାମର୍ଶଦାତା ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ଶୁଳ୍କ, ଜଙ୍ଗଲ ନିଆଁ, ନିଜ ବାହନ କାରଣରୁ ହୋଇଥିବା ସ୍ୱତଃସ୍ଫୁର୍ତ୍ତ ଦହନ ଓ ପ୍ରଭାବୀ କ୍ଷତି; ଆତଙ୍କବାଦ ।

v. ଅଗ୍ନି ପଲିସୀର ବିବିଧ ପ୍ରକାର

ଅଗ୍ନି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ସାଧାରଣତଃ 12 ମାସର ଅବଧି ପାଇଁ ଜାରୀ କରାଯାଏ । କେବଳ ଆବାସଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ, ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନେ ଦୀର୍ଘାବଧି ପଲିସୀ, ଅର୍ଥାତ୍ 12 ମାସଠାରୁ ଅଧିକ ସମୟାବଧି ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନ୍ଧାବଧି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଜାରୀ କରାଯାଏ, ଯେଉଁଥି ପାଇଁ ଅନ୍ଧାବଧି ମାପକଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

b. ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ପୁନଃସ୍ଥାପନ ମୂଲ୍ୟ ପଲିସୀ: ଏକ ହାନିର ଘଟଣାରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ସାଧାରଣତଃ ବଜାର ମୂଲ୍ୟକୁ ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ [ଯାହା ମୂଲ୍ୟହ୍ରାସ ହୋଇଥିବା ମୂଲ୍ୟ ହୋଇଥାଏ] । ପୁନଃସ୍ଥାପନ ମୂଲ୍ୟ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ସମାନ ପ୍ରକାରର ନୂଆ ସମ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା, କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ପୁନଃସ୍ଥାପନ ମୂଲ୍ୟକୁ ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି ।

ପୁନଃସ୍ଥାପନ ମୂଲ୍ୟ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ଘର, କାରଖାନା, ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଓ ପର୍ଶ୍ଚିଚର, ଫିକ୍ସଚର, ଫିଟିଙ୍ଗ୍ କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଜାରୀ କରାଯାଏ । ପୁନଃସ୍ଥାପନ ମୂଲ୍ୟ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ସେହି ଷ୍ଟକ୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଜାରୀ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ, ଯେଉଁସବୁକୁ ସାଧାରଣତଃ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଆଧାରରେ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

c. ଘୋଷଣା ପତ୍ର ଭିତ୍ତିକ ପଲିସୀ: ଗୋଦାମରେ ଥିବା ଷ୍ଟକ୍ ଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟରେ ବାରମ୍ବାର ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଧ୍ୟାନ ରଖିବା ପାଇଁ, କେତେକ ସର୍ତ୍ତ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ପଲିସୀର ମଞ୍ଜୁରୀ ଦିଆଯାଏ । ବୀମା ରାଶି ସର୍ବାଧିକ ମୂଲ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ୍ ଯାହାକୁ ପଲିସୀ ସମୟାବଧିରେ ଗୋଦାମରେ ରଖାଯିବାର ଆଶା କରାଯାଏ । ଏକ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଏକ ଅନୁକ୍ରମ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରାଯାଏ । ବୀମିତକୁ, ପଲିସୀ ଚାଲୁ ରହିଥିବା ସମୟରେ, ସମ୍ପତ୍ତ ଅନ୍ତରାଳରେ, ତାର ଷ୍ଟକ୍ ଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟର ଘୋଷଣା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଏହା ପଲିସୀ ଅବଧିର ଶେଷରେ ପ୍ରିମିୟମ ସହିତ ସମାପ୍ତକରଣ ହୋଇଥାଏ ।

d. ଫ୍ଲୋଟର୍ ପଲିସୀ: ଫ୍ଲୋଟର୍ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ସେହି ଜିନିଷପତ୍ରର ଷ୍ଟକ୍ ପାଇଁ ଜାରୀ କରାଯାଏ ଯାହାକୁ ଗୋଟିଏ ବୀମା ରାଶି ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିଭିନ୍ନ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ଗଚ୍ଛିତ କରି ରଖାଯାଇଥାଏ । ଅବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ । ପ୍ରିମିୟମ ହାରଟି କୌଣସି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ବୀମାତର ଷ୍ଟକ୍ ଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ 10% ର

ଲୋଡ଼ିଙ୍ଗ୍ ସହିତ ସର୍ବାଧିକ ହାର ହୋଇଥାଏ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଅଗ୍ନି ପ୍ଲୋଟର୍ ପଲିସୀ ବି କୁହାଯାଇଥାଏ ଯେହେତୁ ବୀମା ରାଶି ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ସ୍ଥାନରେ 'ପ୍ଲୋଟର୍ (ଗତି)' କରୁଥାଏ ।

vi. ପ୍ରିମିୟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନିର୍ଭର କରେ:

- a) ଦଖଲର/ବ୍ୟବହାରର ପ୍ରକାର, ଔଦ୍ୟୋଗିକ ହୋଇଥାଉ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କିଛି ।
- b) ଏକ ଔଦ୍ୟୋଗିକ ପରିସରରେ ଅବସ୍ଥିତ ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ, ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ପାଦ (ଗୁଡ଼ିକ) ଆଧାରରେ ଗୋଟିଏ ଦର ଲାଗୁ କରାଯିବ ।
- c) ଔଦ୍ୟୋଗିକ ପରିସର ବାହାରର ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ, ବିଶେଷ ସ୍ଥାନରେ ଦଖଲର ସ୍ୱରୂପ ଆଧାରରେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବ ।
- d) ସଂଚୟନ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟକୁ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜିନିଷର ବିପତ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରୂପ ଆଧାରରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବ ।
- e) “ଆଉ-ଅନ୍” ସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରାଯାଏ ।
- f) ଦାବୀ ଲତିହାସ ଏବଂ ପରିସରରେ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା ନିଆଁ ସୁରକ୍ଷା ସୁବିଧା ଆଧାରରେ ପ୍ରିମିୟମରେ ଛାଡ଼ ଦିଆଯାଏ ।
- g) ଜଣେ ପ୍ରିମିୟମରେ ହ୍ରାସ ପାଇଁ ଦଙ୍ଗା, ସ୍ତ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମୀ, ହାନିକାରକ କ୍ଷତି ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ବନ୍ୟା ସମୂହ ଆପଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ବି ଚୟନ କରିପାରେ ।

ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଶୈଳୀ ପୁଣି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ବାଣିଜ୍ୟିକ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଏକ ଅଗ୍ନି ପଲିସୀ _____ ର ଆପଦକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଏ

- I. ରାଜପଥରେ ଜଳି ଯାଉଥିବା ବାହନ
- II. ଜାହାଜରେ ନିଆଁ
- III. କାରଖାନାରେ ବିସ୍ଫୋରଣ
- IV. ନିଆଁଯୋଗୁଁ ହସ୍ତିଚାଲାକଜେଶନ୍

B. ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତ ବୀମା

ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତ ବୀମାକୁ ପରିଣାମଜନିତ ହାନି ବୀମା କିମ୍ବା ଲାଭର ହାନି ବୀମା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

ଅଗ୍ନି ବୀମା ବୀମିତ ଆପଦ ସ୍ୱାରା ଘର, କାରଖାନା, ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଫିକ୍ସଚର୍ସ, ଫିଟିଙ୍ଗ୍, ବ୍ୟାପାରିକ ବସ୍ତୁ, ଇତ୍ୟାଦି ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ବସ୍ତୁ କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ଷତି କିମ୍ବା ହାନି ବରୁଦ୍ଧରେ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରେ । ଏହାର ପରିଣାମ ବୀମିତର

ବ୍ୟବସାୟରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଆଂଶିକ ବ୍ୟାଘାତ ହୋଇପାରେ, ଯାହା ଫଳରେ ବ୍ୟାଘାତ ସମୟାବଧିରେ ବିଭିନ୍ନ ହାନି ହୋଇପାରେ ।

ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା

ପରିଣାମଜନିତ ହାନି (CL) ପଲିସୀ [ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତ(BI)] ସେହି ହାନି ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରେ ଯାହାକୁ ମୋଟ ଲାଭ କୁହାଯାଏ-ଯେଉଁଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏ ନେଟ୍ ଲାଭ ଯୋଗ ସ୍ଥାୟୀ ଚାର୍ଜ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହାନିକୁ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବ କମ୍ କରିବା ପାଇଁ, ବ୍ୟବସାୟକୁ ସାଧାରଣ ଅବସ୍ଥାକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବା ପାଇଁ ବୀମିତ ଦ୍ଵାରା ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ବର୍ଷିତ ଖର୍ଚ୍ଚ । ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଆପଦ ଏବଂ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅଗ୍ନି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଭଳି ସମାନ ଅଟେ ।

ଉଦାହରଣ

ଯଦି ଏକ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡର ପରିଣାମ କାର ନିର୍ମାତା କାରଖାନାର ହାନି ହୋଇଥାଏ, ଉତ୍ପାଦନ ହାନିର ପରିଣାମ ନିର୍ମାତାର ଆୟର ହାନି ହେବ । ଆୟର ଏହି ହାନି ଏବଂ ତା'ସହିତ ହୋଇଥିବା ଅତିରିକ୍ତ ବ୍ୟୟକୁ ବୀମିତ କରାଯାଇପାରେ ଯଦି ଏହା ଏକ ବୀମିତ ଆପଦଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।

ଏହି ପଲିସୀଟି କେବଳ ମାନକ ଅଗ୍ନି ଏବଂ ବିଶିଷ୍ଟ ଆପଦ ପଲିସୀ ସହିତ ସଂଯୋଜନରେ ନିଆଯାଇପାରେ ଯେହେତୁ ଏହି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବାଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଵାକାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ଯଦି ମାନକ ଅଗ୍ନି ଏବଂ ବିଶିଷ୍ଟ ଆପଦ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ଦାବା କରାଯାଇଥାଏ ।

ସ୍ଵୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 2

ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତ ବୀମା ପଲିସୀକୁ କେବଳ _____ ସହିତ ସଂଯୋଜନ କରି ନିଆ ଯାଇପାରେ ।

- I. ମାନକ ଅଗ୍ନି ଏବଂ ବିଶିଷ୍ଟ ଆପଦ ବୀମା ପଲିସୀ
- II. ମାନକ ସାମୁଦ୍ରିକ ବୀମା ପଲିସୀ
- III. ମାନକ ମୋଟର ବୀମା ପଲିସୀ
- IV. ମାନକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ପଲିସୀ

C. ଚୋରୀ ବୀମା

ଏହି ପଲିସୀଟି କାରଖାନା, ଦୋକାନ, ଅଫିସ୍, ମାଲ ଗୋଦାମ ଏବଂ ଗୋଦାମ ଭଳି ବ୍ୟବସାୟ ପରିସର ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଟେ ଯେଉଁଥିରେ ଷ୍ଟକ୍, ଜିନିଷ, ଫର୍ଣ୍ଣିଚର ଫର୍ନିଚର୍ସ ଏବଂ ଏକ ତାଲା ବନ୍ଦ ଆଲମାରୀରେ ନଗଦ ଥାଏ, ଯାହାକୁ ଚୋରୀ କରାଯାଇପାରେ । ସୁରକ୍ଷାର ସୀମାକୁ ପଲିସୀରେ ସ୍ଵସ୍ଵରୂପେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଚୋରୀ ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ସଙ୍କଟ

- a) ପରିସର ମଧ୍ୟକୁ ବାସ୍ତବ ବଳପୂର୍ବକ ଓ ହିଂସୁକ ପ୍ରବେଶ ପରେ ହୋଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିର ହାନି ଯାହା ପରେ ପରିସର ଠାରୁ ବାସ୍ତବ, ବଳପୂର୍ବକ ଏବଂ ହିଂସୁକ ପ୍ରସ୍ଥାନ କିମ୍ବା ରହିଯିବା ।
- b) ଚୋରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବୀମିତ ସମ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ପରିସରର କ୍ଷତି । ବୀମିତ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ କେବଳ ସେତେବେଳେ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଏ ଯେତେବେଳେ ଏହାର ହାନି ବୀମିତ ପରିସର ମଧ୍ୟରୁ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପରିସର ଠାରୁ ନୁହେଁ ।

ନଗଦ ସୁରକ୍ଷା: ଚୋରୀ ସୁରକ୍ଷାର ଏକ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ ହେଉଛି ନଗଦ ସୁରକ୍ଷା । ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକରେ କେବଳ ସେତେବେଳେ ଯେତେବେଳେ ନଗଦକୁ ଏକ ସେପ୍, ଯାହା ଚୋର ପ୍ରତିରୋଧକ ଓ ଏକ ଅନୁମୋଦିତ ନିର୍ମାଣ ଓ ଡିଜାଇନ୍ ର ହୋଇଥାଏ, ସେଥିରେ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖାଯାଇ ଥାଏ । ନଗଦ ସରକ୍ଷାର ମଞ୍ଜୁରୀ ଦେବାପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ସାଧାରଣ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି:

- a) ଯଦି ଖୋଲିବାକୁ ମୂଳ ଚାବିର ଉପଯୋଗ କରିବା ପରେ ଆଲମାରୀଠାରୁ ନିଷ୍ପାଦ ହୋଇଥିବା ନଗଦ, ଏହାକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ କେବଳ ଯେଉଁଠି ସେହି ଚାବିକୁ ହିଂସା ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ହିଂସାର ଭୟ ଦେଖାଇବା କିମ୍ବା ବଳର ସାଧନ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରାପ୍ତି କରାଯାଇଥାଏ । ଏହାକୁ ସାଧାରଣତଃ “ଚାବି ଅନୁଚ୍ଛେଦ” (Key Clause) କୁହାଯାଏ ।
- b) ଆଲମାରୀରେ ଥିବା ନଗଦର ପରିମାଣର ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚୀକୁ ଆଲମାରୀ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖାଯାଇଥାଏ । ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଦାୟିତ୍ୱ ସେଭଳି ରେକର୍ଡ୍ ଦ୍ୱାରା ବାସ୍ତବରେ ଦର୍ଶାଇଥିବା ରାଶି ପରିମାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ଥାଏ ।

1. ପ୍ରଥମ ହାନି ବୀମା

ସେହି ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ମାଲ ଥୋକରେ ଭଣ୍ଡାରଣ ହୋଇଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଆକାରରେ କମ୍ ମୂଲ୍ୟର ହୋଇଥାଏ, (ଯଥା ଗଣ୍ଡିଲି ଭିତରେ କପା, ଶସ୍ୟ, ଚିନି ଇତ୍ୟାଦି) କେବଳ ଏକମାତ୍ର ଅବସରରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଷ୍ଟକ୍ କୁ ହରାଇବାର ସଙ୍କଟ କମ୍ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଏ । ସେହି ମୂଲ୍ୟ ଯାହାକୁ ଥରକରେ ଚୋରୀ କରାଯାଇ ପାରେ ତାକୁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ସର୍ବାଧିକ ହାନି (PML) ବୋଲି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଏ ଏବଂ ଏହି ସର୍ବାଧିକ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ହାନି ପାଇଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରାଯାଏ ଏବଂ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରିମିୟମର କିଛି ପ୍ରତିଶତକୁ ଷ୍ଟକ୍ ର ଅବଶିଷ୍ଟ ପରିମାଣ ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯାଏ ଯେହେତୁ PML ସମଗ୍ର ଷ୍ଟକ୍ ଉପରେ ବିସ୍ତାରିତ ହେଇଥାଏ । ଏହା ମନେକରାଯାଏ ଯେ ଅତିଶୀଘ୍ର ଏକ ଦ୍ୱିତୀୟ ଚୋରୀ ହୋଇ ନ ପାରେ ଅନ୍ୟଥା ବୀମିତ ଏହା ନ ହଟିବା ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ସୁରକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ନେଇ ପାରେ ।

2. ଅଗ୍ନି ବୀମା ସଦୃଶ, ଷ୍ଟକ୍ ଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ପର୍କରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଭିତ୍ତିକ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ପ୍ଲେଟର ସୁରକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ଅଟେ ।

3. ଅପବର୍ଜନ

ପଲିସୀଟି କର୍ମଚାରୀ, ପରିବାର ସଦସ୍ୟ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେଉଁମାନେ କାନୁନୀ ରୂପେ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଥାଆନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚୋରୀକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ନାହିଁ, କିମ୍ବା ଏହା ଲାଭଦାନୀ ଅଥବା ସାମାନ୍ୟ ଚୋରୀକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଏ ନାହିଁ । ଏହା ସେହି ସବୁ ହାନିକୁ ମଧ୍ୟ ବହିର୍ଭୂତ କରେ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଅଗ୍ନି କିମ୍ବା ପ୍ଲେଟ୍ ଗ୍ଲାସ୍ ପଲିସୀ ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

4. ବିସ୍ତାରଣ

ପଲିସୀଟିକୁ ଦଙ୍ଗା, ସ୍ଥାଇକ୍ ଏବଂ ଆତଙ୍କବାଦ ସଙ୍କଟକୁ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମରେ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ବିସ୍ତାରିତ କରାଯାଇ ପାରେ ।

5. ପ୍ରିମିୟମ

ଚୋରୀ ପଲିସୀ ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମର ହାର ବୀମିତ ସମ୍ପତ୍ତିର ସ୍ୱରୂପ, ବୀମିତର ନୈତିକ ସ୍ତର, ପରିସରର ନିର୍ମାଣ ଓ ଅବସ୍ଥିତି, ନିରାପତ୍ତା ପଦକ୍ଷେପ (ଉ.ସ୍ୱ. ଚୌକିଦାର, ଚୋର ଆଲାର୍ମ), ପୂର୍ବର ଦାବୀ ଅନୁଭୂତି ଇତ୍ୟାଦି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିବରଣୀ ବ୍ୟତୀତ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ପୂର୍ବ-ସ୍ୱକୃତି ନିରୀକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥାଏ ଯେଉଁଠି ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟ ସଂପୃକ୍ତ ଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 3

ଚୋରୀ ପଲିସୀ ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ _____ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

- I. ବୀମିତ ସମ୍ପତ୍ତିର ସ୍ୱରୂପ
- II. ନିଜେ ବୀମିତର ନୈତିକ ବିପତ୍ତି
- III. ପରିସରର ନିର୍ମାଣ ଓ ଅବସ୍ଥିତି
- IV. ଉପରୋକ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ ସମସ୍ତ

D. ଅର୍ଥ ବୀମା

ନଗଦକୁ ସମ୍ପାଦିବା କୌଣସି ବି ବ୍ୟବସାୟର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଂଶ ହୋଇଥାଏ । ଅର୍ଥ ବୀମା ପଲିସୀ ଟଙ୍କାର ହାନି ବିରୁଦ୍ଧରେ ବ୍ୟାଙ୍କ ଏବଂ ଔଦ୍ୟୋଗିକ ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଟଙ୍କା ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ତଥା ବାହାରେ ସଙ୍କଟରେ ରହିଥାଏ । ଏହାକୁ ବାହାର କରିବା, ଜମା କରିବା, ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା କିମ୍ବା ସଂଗ୍ରହ କରିବା ସମୟରେ ଅବୈଧ ରୂପେ ହରଣ ହେବା ସମ୍ଭବ ।

1. ଅର୍ଥ ବୀମାର ସୁରକ୍ଷା

ଅର୍ଥ ବୀମା ପଲିସୀକୁ ସେହି ସବୁ ହାନିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପରିକଳ୍ପିତ କରାଯାଏ ଯାହା ନଗଦ, ଟେକ୍/ପୋଷ୍ଟାଲ ଅର୍ଡର/ଡାକ ଷ୍ଟାମ୍ପର ସଂଚାଳନ କରିବା ସମୟରେ ଘଟିଥାଇ ପାରେ । ପଲିସୀଟି ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇଟି ବିଭାଗ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

- a) ପାରବହନ ବିଭାଗ: ଏହା ଡକାୟତି କିମ୍ବା ଚୋରୀ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ କାରଣ ଯେତେବେଳେ ଏହାକୁ ବୀମିତ କିମ୍ବା ତାର ପ୍ରାଧିକୃତ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାହାରକୁ ନିଆଯାଉଥାଏ, ଏହାର ପରିଶୀମରେ ଟଙ୍କାର ହାନିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ପାରବହନ ବିଭାଗ ଦୁଇଟି ରାଶିକୁ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରେ:

- i. **ପ୍ରତ୍ୟେକ ବହନର ବୀମା:** ଏହା ହେଉଛି ସର୍ବାଧିକ ରାଶି ପରିମାଣ ଯାହାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ହାନି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ସୁରକ୍ଷା ନେବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ।
- ii. **ପଲିସୀ ଅବଧି ସମୟରେ ପାରବହନରେ ଆକଳିତ ରାଶି:** ଏହା ସେହି ସମୟ ରାଶିକୁ ସୁରୀତ କରେ ଯାହା ଉପରେ ପ୍ରିମିୟମର ରାଶିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ ହାରକୁ ଲାଗୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ “ଘୋଷଣାପତ୍ର ଆଧାର” ରେ ଜାରୀ କରାଯାଇ ପାରେ, ଯାହା ଅଗ୍ନି ବୀମାରେ ଥିବା ପ୍ରଥା ସଦୃଶ ହୋଇଥାଏ । ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଏହି ପ୍ରକାରେ ପାରବହନରେ ଥିବା ଆକଳିତ ରାଶି ଉପରେ ଏକ ଅନନ୍ତମ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରନ୍ତି ଏବଂ ବୀମିତ ଦ୍ଵାରା ଘୋଷିତ କରାଯାଇଥିବା ରୂପେ, ପଲିସୀ ଅବଧିରେ ପାରବହନରେ ଥିବା ବାସ୍ତବ ରାଶି ଆଧାରରେ ଏହି ପ୍ରିମିୟମକୁ ପଲିସୀର ସମାପ୍ତି ସମୟରେ ସମାୟୋଜିତ କରିଥାନ୍ତି ।

- b) **ପରିସର ବିଭାଗ:** ଏହି ବିଭାଗ ଚୋରୀ, ଗୃହ ଭେଦନ, ଲୁଟ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଯୋଗୁଁ ଜଣକର ପରିସର/ ତାଲାବନ୍ଦ ଆଲମାରୀ ଠାରୁ ନଗଦର ନିଷ୍ପୋଜକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ । ପଲିସୀର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଶେଷତା ଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ (ବ୍ୟବସାୟ ପରିସରର) ଚୋରୀ ବୀମା ଅନୁରୂପ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ବିଷୟରେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଶୀମ ଗ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା ।

2. ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପବର୍ଜନ

ଏଗୁଡ଼ିକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି:

- a) ତୁଟି କିମ୍ବା ବିଲୋପନ ଯୋଗୁଁ କମ୍/ଅଭାବ ହେବା,
- b) ସେହି ଅର୍ଥର ହାନି ଯାହାର ଭାର/ଦାୟିତ୍ଵ ପ୍ରାଧିକୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ
- c) ଦଙ୍ଗା, ସ୍ଫୁଲ୍ଲକ୍ ଏବଂ ଆତଙ୍କ ବାଦ

3. ବିସ୍ତାରଣ

ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମର ପ୍ରଦାନରେ ପଲିସୀଟିକୁ ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ବିସ୍ତାରିତ କରାଯାଇପାରେ:

- a) ନଗଦ ବହନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଅସାଧୁତା,
- b) ଦଙ୍ଗା, ସ୍ଫୁଲ୍ଲକ୍ ଏବଂ ଆତଙ୍କବାଦ ସଙ୍କଟ
- c) ବିତରଣ ସଙ୍କଟ, ଯାହା ହେଉଛି କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ମଜୁରୀ ଦେବା ସମୟରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ହାନି

4. ପ୍ରିମିୟମ

ପ୍ରିମିୟମ ଦରକୁ ବୀମିତ, କୌଣସି ଗୋଟିଏ ସମୟରେ କମ୍ପାନୀର ନଗଦ ବହନ ଦାୟିତ୍ଵ, ପରିବହନର ପଙ୍କତି, ସଂପୃକ୍ତ ଦୂରତା, ନିଆଯାଇଥିବା ସୁରକ୍ଷା ପଦକ୍ଷେପ ଇତ୍ୟାଦି ଆଧାରରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥାଏ । ପ୍ରିମିୟମଟି, ପଲିସୀ ସମାପ୍ତିର 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ କରାଯାଇଥିବା ଘୋଷଣା ଆଧାରରେ ସାରା ବର୍ଷରେ ବହନ କରାଯାଇଥିବା ବାସ୍ତବ ନଗଦ ଅନୁସାରେ ସମାୟୋଜନଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 4

ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟିକୁ ଏକ ଅର୍ଥ କିମ୍ବା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ?

- I. ତୁଟି କିମ୍ବା ବିଲୋପନ ଯୋଗୁଁ କମ୍/ଅଭାବ ହେବା
- II. ଚୋରୀ ଯୋଗୁଁ ଜଣକର ପରିସର ମଧ୍ୟରୁ ନଗଦର ହାନି
- III. ସେହି ଟଙ୍କାର ହାନି ଯାହାର ଭାର ପ୍ରାଧିକୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କାହାରି ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିବ
- IV. ଦଙ୍ଗା, ଷ୍ଟାଇକ୍ ଏବଂ ଆତଙ୍କବାଦ

E. ବିଶ୍ୱସନୀୟତା /ନିଷ୍ଠା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ବୀମା

କମ୍ପାନୀମାନେ ସେହିସବୁ କାରଣରୁ ଆର୍ଥିକ ହାନିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯାହାକୁ ଶ୍ୱେତ କଲାର ଅପରାଧ କୁହାଯାଏ ଯେପରି କି ସେମାନଙ୍କ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କର କପଟ କିମ୍ବା ଅସାଧୁତା । ନିଷ୍ଠା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ବୀମା ନିୟୁକ୍ତିଦାତାମାନଙ୍କୁ, ଜାଲିଆତି, ବ୍ୟପହରଣ, ଚୋରୀ ଦୁରୁପଯୋଗ ଏବଂ ତୁଟି ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ କପଟ କିମ୍ବା ଅସାଧୁତା କାରଣରୁ ସେମାନେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ଆର୍ଥିକ କ୍ଷତି ବିରୁଦ୍ଧରେ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

1. ନିଷ୍ଠା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା

ସୁରକ୍ଷାର ମଞ୍ଜୁରୀ ଏକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଆର୍ଥିକ ହାନି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦିଆଯାଏ ଏବଂ ଏଥିରେ ପରିଣାମଜନିତ ହାନି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

- a) ହାନିଟି ଟଙ୍କା, ସୁରକ୍ଷା କିମ୍ବା ଜିନିଷପତ୍ର ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ହେବା ଉଚିତ୍
- b) କାର୍ଯ୍ୟଟି ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ପଥରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧ ହେବା ଉଚିତ୍;
- c) ହାନିଟି ପଲିସୀ ସମାପ୍ତି କିମ୍ବା କର୍ମଚାରୀର ମୃତ୍ୟୁ, ଅବସର ପ୍ରାପ୍ତି, ଲକ୍ଷ୍ୟ କିମ୍ବା ପଦଚ୍ୟୁତି, ଯେଉଁଠା ବି ପ୍ରଥମେ ହୋଇଥିବ, ତାହାର 12 ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇଥିବ
- d) ଏକ ଅସାଧୁ କର୍ମଚାରୀ ଯାହାକୁ ପୁନଃନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇଛି, ତାହା ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଇ ନ ଥାଏ

2. ନିଷ୍ଠା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ପଲିସୀର ପ୍ରକାର

ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିବା ଭଳି, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ନିଷ୍ଠା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ପଲିସୀ ଅଛନ୍ତି:

- a) **ବୈୟକ୍ତିକ ପଲିସୀ:** ଏହି ପ୍ରକାରର ପଲିସୀକୁ ସେଇଠି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ଯେଉଁଠି କେବଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । କର୍ମଚାରୀର ନାମ, ପଦବୀ ଏବଂ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିର ରାଶିକୁ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।
- b) **ସାମୂହିକ ପଲିସୀ:** ଏହି ପଲିସୀ ଏକ ଅନୁସୂଚୀ ଗଠିତ କରେ ଯେଉଁଥିରେ ସେହି କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ନାମ ସୂଚୀଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ଉପରେ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଲାଗୁ ହୁଏ ଓ ତା' ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ କର୍ମଚାରୀର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ଅଲଗା ବୈୟକ୍ତିକ ବୀମା ରାଶି ବିଷୟରେ ଏକ ଚିପ୍ପଣୀ ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

- c) **ଚଳାୟମାନ ପଲିସୀ କିମ୍ବା ପ୍ଲେଟର:** ଏହି ପଲିସୀରେ, ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାକୁ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ନାମ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ଏକ ଅନୁସୂଚୀରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରାଯାଏ, କିନ୍ତୁ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିର ବୈୟକ୍ତିକ ରାଶି ପରିବର୍ତ୍ତେ, ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିର ଏକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାଶିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୂହ ଉପରେ “ପ୍ରସାରିତ କରାଯାଏ” । କୌଣସି ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଏକ ଦାବୀ, ତେଣୁକରି, ପ୍ରସାରିତ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିକୁ କମ୍ କରି ଦେବ, ଯଦି ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରଦାନ କରି ମୂଳ ରାଶିକୁ ପୁନଃସ୍ଥାପିତ କରା ନ ଯାଏ ।
- d) **ପଦବୀ ପଲିସୀ:** ଏହା ଏକ ସାମୂହିକ ପଲିସୀ ସଦୃଶ, କେବଳ ଏହି ଅନ୍ତର ବ୍ୟତୀତ ଯେ ଅନୁସୂଚୀ କେବଳ “ପଦବୀଗୁଡ଼ିକୁ” (ଧରନ୍ତୁ, କ୍ୟାସିଅର, ଆକାଉଣ୍ଟ ଅଫିସର ଇତ୍ୟାଦି କୁ) ସୁଚୀଭୁକ୍ତ କରେ ଯାହାକୁ ଏକ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାଶି ପାଇଁ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିଯୁକ୍ତ କରାଯାଏ ଏବଂ ନାମଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଏ ନାହିଁ ।
- e) **ବ୍ଲାକ୍‌ଲେଟ୍ ପଲିସୀ:** ଏହି ପଲିସୀ ନାମ କିମ୍ବା ପଦବୀ ନ ଦର୍ଶାଇ ସମଗ୍ର ଷ୍ଟାଫ୍ କୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଦିଏ । ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ସମୂହରେ କୌଣସି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ସେଭଳି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଏକ ବଡ଼ ଷ୍ଟାଫ୍ ଥିବା ନିୟୁକ୍ତିଦାତା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ସଂଗଠନ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ପୂର୍ବ ଇତିହାସ ସମୂହରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିଥାଏ । ସେହି ସମ୍ଭର୍ତ୍ତ, ଯାହା ନିୟୁକ୍ତିଦାତା ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥାଏ, ସେସବୁକୁ ଏକ ଦାବୀ ଅବସରରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବା ଉଚିତ୍ । ପଲିସୀର ମଞ୍ଜୁରୀ କେବଳ ଖ୍ୟାତିସମ୍ପନ୍ନ ବଡ଼ ବଡ଼ ଫାର୍ମକୁ ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

3. ପ୍ରିମିୟମ

ପ୍ରିମିୟମର ଦର ବ୍ୟବସାୟ ରୋଜଗାରର ପ୍ରକାର, କର୍ମଚାରୀର ସ୍ଥିତି, ଯାତ୍ରା ଓ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣର ପ୍ରଣାଳୀ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

ସ୍ଵୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 5

ନିମ୍ନ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ବୀମା _____ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ କରେ ।

- I. ସେମାନଙ୍କ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ କପଟ କିମ୍ବା ଅସାଧୁତା ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ଆର୍ଥିକ ହାନି ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିୟୁକ୍ତିଦାତାମାନଙ୍କର
- II. ସେମାନଙ୍କ ନିୟୁକ୍ତିଦାତାମାନଙ୍କ କପଟ କିମ୍ବା ଅସାଧୁତା ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ଆର୍ଥିକ ହାନି ବିରୁଦ୍ଧରେ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କର
- III. ସେମାନଙ୍କ କର୍ପୋରେଟ୍ ର କପଟ କିମ୍ବା ଅସାଧୁତା ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ଆର୍ଥିକ ହାନି ବିରୁଦ୍ଧରେ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷମାନଙ୍କର
- IV. ସେମାନଙ୍କ କମ୍ପାନୀ ପ୍ରବନ୍ଧନର କପଟ କିମ୍ବା ଅସାଧୁତା ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ଆର୍ଥିକ ହାନି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଂଶଧାରୀମାନଙ୍କର

F. ବ୍ୟାଙ୍କର୍ସ୍ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି ବୀମା

ଏହି ବ୍ୟାପକ ସୁରକ୍ଷାର ପ୍ରାରୂପକୁ, ବ୍ୟାଙ୍କ NBFC ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂସ୍ଥା ଯେଉଁମାନେ ଟଙ୍କା ଓ ସୁରକ୍ଷା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ବିଶିଷ୍ଟ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାର କରି, ଟଙ୍କା ସହିତ ଜଡ଼ିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ, ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା ।

1. ବ୍ୟାଙ୍କର୍ସ୍ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷା

ବ୍ୟାଙ୍କରମାନଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ଆଧାରରେ ଏହି ପଲିସୀର ବିଭିନ୍ନ ବିବିଧତା ଅଛି ।

- a) ନିଆଁ, ଚୋରୀ, ଦଙ୍ଗା ଏବଂ ସ୍ତ୍ରୀଲକ୍ ଯୋଗୁଁ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମୟରେ ହରାଇଥିବା କିମ୍ବା କ୍ଷତି ହୋଇଥିବା ଅର୍ଥ ସୁରକ୍ଷା ।
- b) କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଅବହେଳା ସହିତ କୌଣସି ବି କାରଣ ହୋଇଥାଉ, ତାହା ଯୋଗୁଁ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ହାନି, ଯେତେବେଳେ ପ୍ରାଧିକୃତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ହାତରେ ପରିସରର ବାହାରକୁ ସମ୍ପତ୍ତିଟି ବହନ କରାଯାଏ ।
- c) ଚେକ୍, ଡ୍ରାଫ୍ଟ୍, ସ୍ଥିର ଜମା ରସିଦ୍ ଇତ୍ୟାଦିର ଜାଲିଆତି କିମ୍ବା ପରିବର୍ତ୍ତନ ।
- d) ଅର୍ଥ/ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କିମ୍ବା ବନ୍ଧକରେ ଥିବା ଜିନିଷ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଅସାଧୁତା ।
- e) ରେଜେଷ୍ଟ୍ରିକୃତ ଡାକ ପାର୍ସଲ ଯୋଗେ ପ୍ରେଷଣ ।
- f) ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନମାନଙ୍କ ଅସାଧୁତା ।
- g) 'ଜନତା ଅଭିକର୍ତ୍ତା', 'କ୍ଷୋତି ବଚତ ଯୋଜନା ଅଭିକର୍ତ୍ତା' ଭଳି ବ୍ୟାଙ୍କର ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ହାତରେ ଥିବା ସମୟରେ ହରାଇଥିବା ଟଙ୍କା ।

ସୁରକ୍ଷାଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର ଆଧାରରେ ଜାରୀ କରାଯାଏ, ଏହାର ଅର୍ଥ ପଲିସୀଟି ସେହି ସମୟରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଖେଳ ହେବ ଯେତେବେଳେ ଏକ ହାନି ଆବିଷ୍କୃତ ହେବ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ରୂପେ ସେହି ସମୟ ହୋଇ ନ ଥାଏ ଯେତେବେଳେ ଏହା ଘଟିଲା । କିନ୍ତୁ ସୁରକ୍ଷାଟି ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଥିବା ଉଚିତ୍ ଯେତେବେଳେ ହାନିଟି ବାସ୍ତବରେ ଘଟିଥିଲା ।

ପାରମ୍ପରିକ ରୂପେ ଆବିଷ୍କାର ତାରିଖର 2 ବର୍ଷ ପୂର୍ବର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଘଟିଥିବା ହାନିଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତି, ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ ଯେ ଯେତେବେଳେ ହାନି ଘଟିଥିବ ସେହି ତାରିଖରୁ ଗୋଟିଏ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ସୁରକ୍ଷାଟି ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ରହିଥିବ ।

2. ମହଙ୍ଗପୁର୍ଣ୍ଣ ଅପବର୍ଜନ

ମୂଖ୍ୟ ଅପବର୍ଜନଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ବ୍ୟାପାରିକ ହାନି, ଅବହେଳନା, ସଫ୍ଟୱେର ଅପରାଧ ଏବଂ ଅଂଶୀଦାର/ନିର୍ଦ୍ଦେଶକମାନଙ୍କ ଅସାଧୁତା

3. ବ୍ୟାପକତା

ପଲିସୀଟି 7 ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ଯଥା:

1. ପରିସରରେ

2. ପାରବହନରେ
3. ଜାଲିଆତି କିମ୍ବା ପରିବର୍ତ୍ତନ
4. ଅସାଧୁତା
5. ଦୃଷ୍ଟିବନ୍ଧକ ରଖାଯାଇଥିବା ଜିନିଷ
6. ପଞ୍ଜିକୃତ ଡାକ ସେବା
7. ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ
8. ଜନତା ଅଭିକର୍ତ୍ତା

4. ବୀମା ରାଶି

ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ବୀମା ରାଶିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରଥମ 5 ବିଭାଗରେ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇପାରେ । ଏହାକୁ 'ମୂଳ ବୀମାରାଶି' କୁହାଯାଏ । ଅତିରିକ୍ତ ବୀମାରାଶିକୁ ବିଭାଗ (1) ଏବଂ (2) ପାଇଁ କିଣା ଯାଇପାରେ ଯଦି ମୂଳ ବୀମାରାଶି ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇ ନ ଥାଏ । ପଲିସୀଟି ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମର ପ୍ରଦାନ ଦ୍ୱାରା ବୀମା ରାଶିର ଗୋଟିଏ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଓ ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ପୁନଃସ୍ଥାପନର ସ୍ୱକୃତି ବି ଦେଇଥାଏ ।

5. ହାର/ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ପ୍ରିମିୟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନିମ୍ନ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇଥାଏ:

- a) ମୂଳ ବୀମା ରାଶି
- b) ଅତିରିକ୍ତ ବୀମା ରାଶି
- c) ଷ୍ଟାଫ୍ ସଂଖ୍ୟା
- d) ଶାଖା ସଂଖ୍ୟା

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ

ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟିକୁ ଏକ ବ୍ୟାଙ୍କର୍ସ ଷ୍ଟିପେଣ୍ଡିଆ ବୀମା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ପାରେ?

- I. ନିଆଁଯୋଗୁଁ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମୟରେ ହଜିଯାଇଥିବା କିମ୍ବା କ୍ଷତି ହୋଇଥିବା ଅର୍ଥ ସୁରକ୍ଷା
- II. ଟେକଗୁଡ଼ିକର ଜାଲିଆତି କିମ୍ବା ପରିବର୍ତ୍ତନ
- III. ଅର୍ଥ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଅସାଧୁତା
- IV. ଉପରୋକ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ ସମସ୍ତ

G. କୁଏଲର୍ସ୍ କ୍ଲବ୍ ପଲିସୀ

ଆଧୁନିକ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ଭାରତ ଅଲଙ୍କାର, ବିଶେଷରୂପେ ହୀରା ପାଇଁ ବିଶ୍ୱ ବ୍ୟାପାରରେ ଏକ ଅଗ୍ରଣୀ କେନ୍ଦ୍ର ରୂପେ ଉଦ୍ଭବ ହୋଇଛି । ଆମଦାନୀ କରାଯାଇଥିବା କଞ୍ଚା ହୀରାକୁ କଟାଯାଏ, ପାଲିସ୍ କରାଯାଏ ଓ ରପ୍ତାନୀ କରାଯାଏ । ଏହା ଏକ କୁଏଲର୍ସ୍ ର ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟର ଧ୍ୟାନ ରହେ ଯାହାର ବ୍ୟବସାୟ ଛୋଟ ଆକାରରେ ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟର ସାମଗ୍ରୀ ସୁନା ଓ ରୂପାର ସାମଗ୍ରୀ, ହୀରା ଓ ବହୁମୂଲ୍ୟ ପଥର, ହାତ ଘଡ଼ି ଇତ୍ୟାଦିର ବିକ୍ରୟରେ ଜଡ଼ିତ ଥାଏ । ବ୍ୟାପାରଟି ଏହି ସବୁ ବହୁମୂଲ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀକୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଗଚ୍ଛିତ କରି ରଖିବା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବିଭିନ୍ନ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ନେବା ଆଣିବା କରିବାର ସଂପୃକ୍ତ ଅଟେ ।

1. କୁଏଲର୍ସ୍ କ୍ଲବ୍ ପଲିସୀର ବାମାସୁରକ୍ଷା

କୁଏଲର୍ସ୍ କ୍ଲବ୍ ପଲିସୀର ହେଉଛି ଏକ ପ୍ୟାକେଜ୍ ପଲିସୀ, ଯାହାକୁ ପାରମ୍ପରିକ ରୂପେ 4 ବିଭାଗରେ ବିଭାଜିତ କରାଯାଏ ବିଭାଗ 1 ଅନ୍ତର୍ଗତ ବାମାସୁରକ୍ଷାକୁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ ଯେତେବେଳେ କି ବାମିତମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗକୁ ସେମାନଙ୍କ ଚୟନରେ ଲାଭ କରିବାର ଅନୁମତି ଦିଆଯାଏ । ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଉପକରଣ, ପ୍ଲେଟ୍ ଗ୍ଲାସ୍, ସାଇନେଜ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ଏବଂ କର୍ମଚାରୀ କ୍ଷତିପୂରଣ, କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧାହୀନତା ଭଳି ଦାୟିତ୍ୱଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ କିଛି ଅଧିକ ବିଭାଗକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରିବାର ବଜାର ପ୍ରଥା ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

ନିଷ୍ପା/ବିଶ୍ୱସନୀୟତା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ସୁରକ୍ଷାକୁ ମଧ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ବାମିତ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇପାରେ ଯଦି ଏହି ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଅଲଗା ବିଭାଗ ନ ଥାଏ ।

ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକରଣର ଗୁଣ ଆଧାରରେ କରାଯାଇଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗ ପାଇଁ ବିଶେଷ ଚର୍ଚ୍ଚା ଘଣ୍ଟାର ଚୌକିଦାର, କ୍ଲୋଜ୍ ସାର୍କିଟ୍ ଟି.ଭି./ଆଲାର୍ମ ସିଷ୍ଟମ, ବିଶେଷ କ୍ଷୁଦ୍ର ରୁମ୍ ପାଇଁ ଓ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ନିରାପତ୍ତା ପ୍ରଣାଳୀ ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ ସହିତ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରିମିୟମ ଦର ଲାଗୁ କରାଯାଇଥାଏ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 7

ଏକ କୁଏଲର୍ସ୍ କ୍ଲବ୍ ପଲିସୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପାରମ୍ପରିକରୂପେ ବିବିଧ ବିଭାଗ ରହିଥାଏ, ଯାହା ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏଟି ସାଧାରଣତଃ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ଯେତେବେଳେ କି ଅବଶିଷ୍ଟ ବିଭାଗଗୁଡ଼ିକ _____ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

- I. ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ
- II. ପୂର୍ବପ୍ରଭାବୀ
- III. ବୈକଳ୍ପିକ
- IV. ପ୍ରତିପୂରକ

H. ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ବୀମା

ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ବୀମା ହେଉଛି ସାଧାରଣ ବୀମାର ଏକ ଶାଖା ଯାହା ଅଗ୍ନି ବୀମାର ବିକାଶ ସହିତ ସମାନ୍ତର ରୂପେ ବିକଶିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ଉପଭିକ୍ତ ଔଦ୍ୟୋଗୀକରଣର ବିକାଶ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ, ଯାହା କାରଖାନା ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତି

ପାଇଁ ଏକ ଅଲଗା ସୁରକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକତା ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ ସୁରକ୍ଷାର ଅବଧାରଣାକୁ ମଧ୍ୟ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବିକଶିତ କରାଯାଇଥିଲା – ଯାହା ବିଶେଷରୂପେ ଅପବର୍ଜିତ କାରଣ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ବି କାରଣରୁ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଏ । ଉପାଦଗୁଡ଼ିକ ବିଭିନ୍ନ ଚରଣକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଲା – ନିର୍ମାଣଠାରୁ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ କାରଖାନା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଏହି ବୀମା ପାଇଁ ଗ୍ରାହକମାନେ ଉଭୟ ବଡ଼ ଓ କ୍ଷୁଦ୍ର ଔଦ୍ୟୋଗିକ ଯୁନିଟ୍ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏହା ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ଉପକରଣ ଥିବା ଛୋଟ ଛୋଟ ଯୁନିଟ୍ ବଡ଼ ବଡ଼ ପ୍ରକଳ୍ପ କରୁଥିବା କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରମାନଙ୍କୁ ବି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ । ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ବୀମା ପଲିସୀ ଅଛନ୍ତି :

1) ବାର୍ଷିକ ପଲିସୀ-ସାଧାରଣତଃ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ଅବଧିର-

- a. ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଅଚଳତା ପଲିସୀ
- b. ବ୍ୟଲର୍ ପ୍ରେଶର୍ ପ୍ଲାଣ୍ଟ ପଲିସୀ
- c. ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ଉପକରଣ ପଲିସୀ
- d. କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର୍ସ ପ୍ଲାଣ୍ଟ ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ପଲିସୀ
- e. ଷ୍ଟକ୍ ର ହ୍ରାସ ପଲିସୀ
- f. ସିଭିଲ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ସମାପ୍ତି ସଙ୍କଟ

2) ପ୍ରକଳ୍ପ ଅବଧି ଆଧାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଅବଧି ଥିବା ପ୍ରକଳ୍ପ ପଲିସୀ -

- a) କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର୍ସ ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ ପଲିସୀ
- b) ନିର୍ମାଣ ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ ପଲିସୀ

ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ଦୁଇଟି “ପରିଶାମକନିତ ହାନି” ପଲିସୀ ଅଛନ୍ତି:

- a) ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଅଚଳତା ପଲିସୀ କିମ୍ବା ବ୍ୟଲର୍ ଓ ପ୍ରେଶର୍ କାରଖାନା ପଲିସୀ ସହିତ ନିଆଯାଇଥିବା ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଅଚଳତା ଲାଭର ହାନି ପଲିସୀ (MBLOP)
- b) ପ୍ରକଳ୍ପ ପଲିସୀ ସହିତ ନିଆଯାଇଥିବା ଅଗ୍ରୀମ ଲାଭର ହାନି (ALOP) କିମ୍ବା ଷ୍ଟାର୍ଟ ଅପ୍ ରେ ବିଳମ୍ବନ (DSU) ପଲିସୀ

ଆସନ୍ତୁ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଂକ୍ଷେପରେ ବିଚାର କରିବା:

A. ବାର୍ଷିକ ପଲିସୀ

1. ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଅଚଳତା ପଲିସୀ (MB) : ଏହି ପଲିସୀଟି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉଦ୍ୟୋଗ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ ଯାହା ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ଏବଂ କାରଖାନା ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତିର ଅଚଳତା ଗମ୍ଭୀର ପରିଶାମନ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ପଲିସୀ ଜେନେରେଟର୍, ଟ୍ରାନ୍ସଫର୍ମର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବୈଦ୍ୟୁତିକ, ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଏବଂ ଉତ୍ତୋଳନ ଉପକରଣ ଭଳି ମେସିନ୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଏ ।

ଏହି ପଲିସୀ, (ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ସଙ୍କଟ ଅନ୍ତର୍ଗତ) କୌଣସି ବି କାରଣରୁ ଯାନ୍ତ୍ରିକ କିମ୍ବା ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଅଚଳତା ଦ୍ୱାରା ବୀମିତ ସମ୍ପର୍କକୁ ହୋଇଥିବା ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଓ ଅଚାନକ ଭୌତିକ କ୍ଷତିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଏ:

- a) ଏହା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଥିବା ସମୟରେ କିମ୍ବା ସ୍ଥିରାବସ୍ଥାରେ ଥିବା ସମୟରେ
- b) ସଫା କରିବା କିମ୍ବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମରାମତି କରିବା ପାଇଁ ଖୋଲା ଖୋଲି କରୁଥିବା ସମୟରେ
- c) ସଫା କରିବା କିମ୍ବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମରାମତି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସମୟରେ ଏବଂ ତା' ପରେ ପୁନଃସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ସମୟରେ
- d) ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାନ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଉଥିବା ସମୟରେ ।

ପ୍ରିମିୟମକୁ ବୈୟକ୍ତିକ ଯନ୍ତ୍ରପାତିର ପୁନଃସ୍ଥାପନ/ପ୍ରତିସ୍ଥାପନ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥାଏ । ମେସିନକୁ ପୁରାପୁରି ରୂପେ ବାମିତ କରାଯାଇଥାଏ । ଦରଗୁଡ଼ିକ ମେସିନର ପ୍ରକାର; ଉଦ୍ୟୋଗ ଯେଉଁ ଥରେ ଏହାକୁ ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ ଏବଂ ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ଏସବୁ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଆପାତ-ଉପଯୋଗୀ ସୁବିଧା, ଉପଲକ୍ଷ ଅତିରିକ୍ତ ଅଂଶ ଓ ଦାବୀ ଅନୁଭୂତି ଭଳି କାରକଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ ।

2. ବ୍ୟଲର୍ ଓ ପ୍ରେଶର୍ କାରଖାନା ପଲିସୀ: ଏହା ବ୍ୟଲର୍ ଓ ପ୍ରେଶର୍ ପାତ୍ରକୁ ନିମ୍ନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ଯୋଗାଇଥାଏ:

- a) ବ୍ୟଲର୍ ଏବଂ/କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ପ୍ରେଶର୍ ପ୍ଲାଟ୍ କିମ୍ବା ବାମିତର ଚାରିପାଖରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି, ନିଆଁ ବ୍ୟତୀତ, କୁ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି; ଏବଂ
- b) ସେଭଳି ବ୍ୟଲର୍ ଏବଂ/କିମ୍ବା ପ୍ରେଶର୍ ପ୍ଲାଟ୍ ଆନ୍ତରିକ ତାପ ଯୋଗୁଁ ବିସ୍ଫୋରଣ କିମ୍ବା ପତନ କାରଣରୁ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷର ବ୍ୟକ୍ତିର, ଶାରୀରିକ କ୍ଷତି କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତିର କ୍ଷତି କାରଣଜନିତ ବାମିତର ବୈଧିକ ଦାୟିତ୍ଵ ।

ଯେହେତୁ ଅଗ୍ନି ପଲିସୀ ଏବଂ ବ୍ୟଲର୍ ବାମା ପଲିସୀ ପାରସ୍ପରିକ ରୂପେ ଅନନ୍ୟ ଅଟନ୍ତି, ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ, ଉଭୟ ପଲିସୀକୁ ନେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ସମସ୍ତ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବାମା ରାଶି ଚଳିତ ପ୍ରତିସ୍ଥାପନ ମୂଲ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

3. ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଉପକରଣ ପଲିସୀ: ଏହା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଉପକରଣକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ, ଯାହା CPU, କି-ବୋର୍ଡ, ମନିଟର, ପ୍ରିଣ୍ଟର୍, UPS, ସିଷ୍ଟମ୍ ସପ୍ଲାଇର ସମେତ ସମଗ୍ର କମ୍ପ୍ୟୁଟର ସିଷ୍ଟମକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଥାଏ । ଅତିରିକ୍ତ ଉପକରଣ ଯଥା: ବାତାନ୍ତୁକୁଳ, ଉତ୍ତାପ ଓ ଶକ୍ତି ରୁପାନ୍ତରଣ, ଇତ୍ୟାଦିକୁ ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ।

ଏହି ପଲିସୀ ଅଗ୍ନି ପଲିସୀ, ଯନ୍ତ୍ରପାତି ବାମା ପଲିସୀ ଏବଂ ଚୋରୀ ପଲିସୀର ଏକ ସମ୍ମିଶ୍ରଣ ଅଟେ । ପଲିସୀଟି ଆକସ୍ମିକତାଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ, ଯେପରି କି ତୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଡିଜାଇନ୍ (ଏକ ଖାରେଣି ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିବା), ପ୍ରାକୃତିକ ଘଟଣାର ପ୍ରଭାବ; ଭୋଲ୍ଟେଜ୍ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ପ୍ରଭାବୀ ଆଘାତ ଇତ୍ୟାଦି କାରଣରୁ ତୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ, ତକାୟତି, ଗୃହ ଭେଦନ ଓ ଚୋରୀ ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ପଲିସୀଟି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକରଣରେ ଦାୟିତ୍ଵ କିମ୍ବା ଦେୟତା ଆଧାରରେ, ମାଲିକ, ପଞ୍ଚାଦାତା କିମ୍ବା ଉଦାଦାତା ପାଇଁ ଉପଲକ୍ଷ ଅଟେ । ଏହାର ସାଧାରଣତଃ ତିନୋଟି ବିଭାଗ ଅଛି ଯାହା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ହାନିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ:

- a) ବିଭାଗ 1: ଉପକରଣର ହାନି ଓ କ୍ଷତି
- b) ବିଭାଗ 2: କମ୍ପ୍ୟୁଟର ବାହ୍ୟ ହାର୍ଡ ଡିସ୍କ ଭଳି ବାହ୍ୟ ତାଟା ମିଡିଆର ହାନି ଓ କ୍ଷତି

c) ବିଭାଗ 3: କାର୍ଯ୍ୟଚାଳନର ବର୍ଦ୍ଧିତ ମୂଲ୍ୟ -12, 26, 40 କିମ୍ବା 52 ସପ୍ତାହ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୈକଳ୍ପିକ ଉପକରଣ ଉପରେ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ତଥ୍ୟ ପ୍ରୋସେସିଙ୍ଗ୍ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ।

4. **କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟ୍ କାରଖାନା ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତି (CPM) ପଲିସୀ:** ନିମ୍ନଲିଖିତ ସମେତ କୌଣସି ବି କାରଣରୁ ହୋଇଥିବା ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଓ ଅଚାନକ ଭୌତିକ ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତି ଠାରୁ କ୍ରେନ୍, ଏକ୍ସଭେଟର୍ ଭଳି ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଯନ୍ତ୍ରପାତିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ନିର୍ମାଣ ବ୍ୟବସାୟରେ ସଂପୃକ୍ତ ଠିକାଦାରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ:

- a) ତକାୟତି, ଚୋରୀ, ଦଙ୍ଗା, ଝଡ଼, ହାନିକାରକ କ୍ଷତି, ତୋପାନ
- b) ନିଆଁ ଓ ବିଜୁଳୀ, ବାହ୍ୟ ବିସ୍ଫୋରଣ, ଭୂମିକମ୍ପ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦୈବୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଆପଦ
- c) ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୁରୁପଯୋଗ, ପକାଇବା କିମ୍ବା ପଡ଼ିବା, ପତନ, ଧକ୍କା କିମ୍ବା ପ୍ରଭାବ ଯୋଗୁଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଥିବା ବେଳେ ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ କ୍ଷତି ।

ଲାଗୁ କରିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ଉପକରଣର ପ୍ରକାର ଏବଂ ସ୍ଥାନ ଯେଉଁଠି ଏହା କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, ଏସବୁ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

ସୁରକ୍ଷାଟି କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ଉପକରଣଟି କାର୍ଯ୍ୟରେ କିମ୍ବା ସ୍ଥିରାବସ୍ଥାରେ ଥାଏ କିମ୍ବା ସଫା କରିବା କିମ୍ବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମରାମତି ପାଇଁ ଖୋଲାଯାଇଥାଏ କିମ୍ବା ତା' ପରେ ପୁନଃ-ସମ୍ପଲିକିତ କରାଯାଇଥାଏ । ସୁରକ୍ଷାଟି ମଧ୍ୟ ଲାଗୁ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ନିଜ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ପଡ଼ି ରହିଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, “ଭାରତରେ କେଉଁଠାରେ ବି ଆଧାର” ରେ ଉପକରଣକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଉଥିବା ଫ୍ଲୋଟର ପଲିସୀ ମଧ୍ୟ, 10% ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ଲାଗୁ କରି ଏବଂ କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସର୍ଭିସ୍‌ମାନ ସହିତ, ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ ।

5. **ସ୍କ୍ୱର ରୁଣ୍ଡହାନୀ ପଲିସୀ:** ଏହି ପଲିସୀଟି ଶୀତଳ ଭଣ୍ଡାର (ବୈୟକ୍ତିକ କିମ୍ବା ଏକ ସମବାୟ ସମିତି) ର ମାଲିକଙ୍କ ପାଇଁ କିମ୍ବା ଯେଉଁମାନେ ବିନାଶଶୀଳ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ଭଣ୍ଡାରଣ ପାଇଁ ପକା କିମ୍ବା ଭଡ଼ାରେ ଶୀତଳ ଭଣ୍ଡାରକୁ ନେଇଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ସୁରକ୍ଷାଟି ରେଫ୍ରିଜେରେଟର୍ ସ୍ଥାପନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରି ଏବଂ ତାପମାତ୍ରାରେ ବୃଦ୍ଧି ଓ ଶୀତଳ ଭଣ୍ଡାର କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ଶୀତଳ କରୁଥିବା ଯନ୍ତ୍ରର ଅଚାନକ ଓ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ପ୍ରବେଶ ଯୋଗୁଁ ମଧ୍ୟ ହ୍ରାସ/କ୍ଷୟ ଓ ସଂକ୍ରମଣର ସଙ୍କଟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ହୋଇଥାଏ ।

6. **ସିଭିଲ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ସମାପ୍ତି ସଙ୍କଟ:** ଏହାକୁ ସାଧାରଣତଃ ସେହି କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥାଏ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପରେ ସିଭିଲ୍ ପ୍ରକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ସିଭିଲ୍ ପ୍ରକଳ୍ପ ଯେପରି କି –ପୋଲ, ଶୁଖିଲା ବନ୍ଦର, ବନ୍ଦର, ଜେଟିସ୍ ରେଲୱେ ଲାଇନ୍ସ, ପଥର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଧ, କଂକ୍ରିଟ୍ ବନ୍ଧ, ମାଟି ବନ୍ଧ, କେନାଲ, ଜଳସେଚନ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ଏହି ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିଚାର କରାଯାଇଥାଏ । ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି -

- 1. ନିଆଁ
- 2. ବିଜୁଳୀ
- 3. ବିସ୍ଫୋରଣ/ ପାଟିବା
- 4. ଦଙ୍ଗା , ସ୍ଫାଇକ୍ , ହାନିକାରକ କ୍ଷତି
- 5. କୌଣସି ରେଲ/ସଡ଼କ କିମ୍ବା ଜଳ ବାହିତ ବାହନ କିମ୍ବା ପ୍ରାଣୀ ର ପ୍ରଭାବ

6. ଝଡ଼ ବାତ୍ୟା, ଚାଇପୁନ୍, ତୋଫାନ, ଝଞ୍ଜାବାତ, ଜଳସ୍ତମ୍ଭ, ବନ୍ୟା ଏବଂ ଜଳପ୍ଲାବନ, ଜଳର ତରଙ୍ଗ କାର୍ଯ୍ୟ
7. ଅବତଳନ ଏବଂ (ପଥର ସ୍ଫଳନ ସମେତ) ଭୂ ସ୍ଫଳନ କ୍ଷତି
8. ଭୂମିକମ୍ପ ନିଆଁ ଏବଂ ଝଟକା (ଭୂମିକମ୍ପ ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବା ବନ୍ୟା ସମେତ), ସୁନାମୀ
9. ତୁଷାର, ହିମସ୍ଫଳନ, ବରଫ ।

B. ପ୍ରକଳ୍ପ ପଲିସୀ (Project Policy)

ଏହି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରକଳ୍ପର ସମୟାବଧି ପାଇଁ ଜାରି କରାଯାଏ ଏବଂ ଏକ ବାର୍ଷିକ ଆଧାରରେ ହୋଇ ନ ପାରେ ।

1. କଣ୍ଟ୍ରୋଲ ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ (C.A.R.) ପଲିସୀ : ଏହାକୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ବିଲ୍ଡିଙ୍ଗ୍ ଠାରୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ବନ୍ଧ, ବିଲ୍ଡିଙ୍ଗ୍, ପୋଲ, ସୁଡ଼ଙ୍ଗ, ଲତ୍ୟାଦି ସିଭିଲ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପ୍ରକଳ୍ପରେ ନିୟୁକ୍ତ ଠିକାଦାର ଏବଂ ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ହିତର ସୁରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଡିଜାଇନ୍ କରାଯାଏ । ପଲିସୀଟି ଏକ “ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ” ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ –ଯାହା ଏପ୍ରକାରେ ନିର୍ମାଣ ସ୍ଥଳରେ ବାମିତ ସମ୍ପର୍କିତ ଘଟିଥିବା ତୁରନ୍ତ ଓ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତି ବିରୁଦ୍ଧରେ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରେ । ଏହାକୁ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଦାୟିତ୍ଵ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂସର୍ଗକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ବିସ୍ତାରିତ କରାଯାଇପାରେ । ପ୍ରୟୋଗ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରକଳ୍ପର ସ୍ଵରୂପ, ପ୍ରକଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟ, ପ୍ରକଳ୍ପ ଅବଧି, ଭୌଗୋଳିକ ସ୍ଥିତି ଏବଂ ପରୀକ୍ଷଣ ଅବଧି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

2. ନିର୍ମାଣ ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ (EAR) ପଲିସୀ: ଏହି ପଲିସୀକୁ ସଂଚୟନ-ଯୁକ୍ତ-ନିର୍ମାଣ (SCE) ପଲିସୀ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଏହା ଏକ ପ୍ରକଳ୍ପର ପ୍ରଧାନ କିମ୍ବା ଠିକାଦାରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ ଯେଉଁଠି କାରଖାନା ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତିର ନିର୍ମାଣ କରାଯାଉଥାଏ ଯେହେତୁ ଏହା ବିଭିନ୍ନ ବାହ୍ୟ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକର ସଂସର୍ଗରେ ଆସିଥାଏ । ଏହା ଏକ ବ୍ୟାପକ ବୀମା ପଲିସୀ ଅଟେ ଯାହା ପ୍ରକଳ୍ପ ସ୍ଥଳରେ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକୁ ଓହ୍ଲାଇବା ମୁହୂର୍ତ୍ତଠାରୁ ଏବଂ ସମଗ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପ ଅବଧିରେ ଚାଲୁ ରହିଥିବା ପ୍ରକଳ୍ପକୁ ପରୀକ୍ଷଣ କରିବା ଧାରଣା କରିବା ଏବଂ ହସ୍ତାନ୍ତରିତ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଥିବା କୌଣସି ବି ପ୍ରକାରର ଆକଳ୍ପିତତାକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

ପ୍ରୟୋଗ ପ୍ରିମିୟମ ପ୍ରକଳ୍ପର ସ୍ଵରୂପ, ମୂଲ୍ୟ, ପ୍ରକଳ୍ପ ଅବଧି, ଭୌଗୋଳିକ ସ୍ଥିତି ଏବଂ ପରୀକ୍ଷଣ ଅବଧି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, ପାରବହନ ଚରଣ ସମୟରୁ ପ୍ରକଳ୍ପ ଫଳରେ ଏହାକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉପକରଣ ଓ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବାପାଇଁ ନିର୍ମାଣ ପଲିସୀ ସହିତ ଏକ ସାମୁଦ୍ରିକ ସୁରକ୍ଷା ଜାରି କରାଯାଇ ପାରେ ।

C. ପରିଶାମଜନିତ ହାନି ପଲିସୀ/ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତ ପଲିସୀ

ଏହି ପ୍ରକାରର ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହାନି ଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ହାନିଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ଜାରି କରାଯାଇଥାଏ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ‘ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତ’ ପଲିସୀ କିମ୍ବା ‘ଲାଭ ର ହାନି’ ପଲିସୀ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

3. ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଲାଭର ହାନି (MLOP) ପଲିସୀ

ଏହି ପଲିସୀଟି ଉଦ୍ୟୋଗମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ ଯେଉଁଠି ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଅଚଳତା କିମ୍ବା ବ୍ୟଲର ବିଘ୍ନୋରଣ ଫଳ ସ୍ଵରୂପ ବ୍ୟାଘାତ କିମ୍ବା ବିଳମ୍ବନର ପରିଶାମ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିଶାମଜନିତ ହାନି ହୋଇଥାଏ ।

ଯେଉଁଠି ଅଚଳତା କିମ୍ବା ହାନି ଏବଂ ମରାମତି ମଧ୍ୟରେ ସମୟ ବିଳମ୍ବନ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ, ଏହି ପଲିସୀ ଚର୍ଚ୍ଚାଓଭରରେ ହ୍ରାସ ଓ କାର୍ଯ୍ୟର ମୂଲ୍ୟରେ ବୃଦ୍ଧିଯୋଗୁଁ ମଝିର ସମୟାବଧିରେ ଲାଭଗୁଡ଼ିକର ହାନି ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେଇଥାଏ । ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତ ପଲିସୀର ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ଏକ ଅଗ୍ନି ପଲିସୀ ହାନି ପରବର୍ତ୍ତୀ ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତ ପଲିସୀ ଭଳି ସେହି ଏକା ହୋଇଥାଏ, ଯାହା ବିଷୟରେ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ପୂର୍ବରୁ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

4. ଲାଭର ଅଗ୍ରାମ ହାନି ସୁରକ୍ଷା (ALOP) କିମ୍ବା ଷ୍ଟାଟ୍-ଅପ୍ ପଲିସୀରେ ବିଳମ୍ବନ (D.S.U.)

ଏହା ପ୍ରକୃତ ଅବଧିରେ ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ ହାନି କାରଣରୁ ବିଳମ୍ବ ହେଉଥିବା ଏକ ପ୍ରକୃତ ଆର୍ଥିକ ପରିଣାମକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ । ଏହା ସେହି ବୀମିତ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ ଯିଏ ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଆୟରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ସଂସ୍ଥାନମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରକୃତରେ ଥିବା ସେମାନଙ୍କ ହିତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହାକୁ, ପ୍ରକୃତ ବାସ୍ତବ ପ୍ରାରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ MCE/ EAR/CAR ପଲିସୀର ଏକ ବିସ୍ତାରଣ ରୂପେ ଜାଣି କରାଯାଇଥାଏ ।

ପଲିସୀଟି ମିଆଦି ରଖି, ଡିବେନ୍ୟୁର, ମଞ୍ଜୁରୀ ଏବଂ ବେତନ ଉପରେ ସୁଧ ଲତ୍ୟାଦି, ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଶୁଦ୍ଧ ଲାଭ ଯାହାକୁ ବ୍ୟବସାୟ ଅର୍ଜିତ କରିଥାନ୍ତା ଯଦି ଏହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାନ୍ତା, ଏହା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ସୁଧ, ଏହି ସବୁ ଭଳି ଚାଲୁ ରହିଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ରୂପେ ଆର୍ଥିକ ହାନିଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ ।

ପ୍ରିମିୟମ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ବିଭିନ୍ନ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାରକ ଉପରେ ଏବଂ ଉପଲକ୍ଷ ପୁନଃ-ବୀମା ସହାୟତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ମୋଟ ଲାଭ କିମ୍ବା ଚର୍ଚ୍ଚାଓଭର ଏବଂ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବଧି ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାରକ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ୫

ଷ୍ଟାଟ୍-ଅପ୍ ପଲିସୀରେ ବିଳମ୍ବନ _____ ରୂପେ ମଧ୍ୟ ପରିଚିତ ଅଟେ ।

- I. ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଲାଭର ହାନି ସୁରକ୍ଷା
- II. ଅଗ୍ରାମ ଲାଭର ହାନି ସୁରକ୍ଷା
- III. କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟ୍ ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ ସୁରକ୍ଷା
- IV. କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟ୍ କାରଖାନା ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ସୁରକ୍ଷା

I. ଔଦ୍ୟୋଗିକ ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ ବୀମା (IAR)

ଔଦ୍ୟୋଗିକ ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ ପଲିସୀକୁ ଔଦ୍ୟୋଗିକ ସମ୍ପତ୍ତି-ଉଭୟ ଉତ୍ପାଦନ ଓ ଭଣ୍ଡାରଣ ସୁବିଧାକୁ, ଗୋଟିଏ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭାରତରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ବି, ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ଅଭିକଳ୍ପିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଭୌତିକ କ୍ଷତି ଓ ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତ ବିରୁଦ୍ଧରେ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

ସାଧାରଣତଃ, ପଲିସୀଟି ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ:

- i. ଅଗ୍ନି ବୀମା ପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ, ଅଗ୍ନି ଏବଂ ବିନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଆପଦ,
- ii. ଚୋରୀ (ଲାସ୍‌ସେନୀ ବ୍ୟତୀତ)

iii. ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଅଚଳତା/ବ୍ୟଲର ବିଘ୍ନୋରଣ/ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଉପକରଣ

iv. ଉପରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଆପଦଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପରେ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତ

(ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ: ଉପରୋକ୍ତ (iii) ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆପଦଗୁଡ଼ିକ ପରେ ବ୍ୟବସାୟ ବ୍ୟାଘାତକୁ ସାଧାରଣତଃ ପ୍ୟାକେଜ୍ ସୁରକ୍ଷାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇ ନ ଥାଏ କିନ୍ତୁ ବୈକଳ୍ପିକ ସୁରକ୍ଷା ରୂପେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ)

- ✓ ପଲିସୀଟି ବୈୟକ୍ତିକ ପରିଚାଳନା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସୁରକ୍ଷା ତୁଳନାରେ ବ୍ୟାପକତମ ଶ୍ରେଣୀର ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।
- ✓ ପଲିସୀ ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ ହାର ଚୟନିତ ସୁରକ୍ଷା, ଦାବୀ ଅନୁଭୂତି, ଏବଂ ଚୟନିତ କାଟଯୋଗ୍ୟ, MLOP ପାଇଁ ସଙ୍କଟ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ରିପୋର୍ଟ ଇତ୍ୟାଦି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ୨

ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁ ଗୋଟିକ ଔଦ୍ୟୋଗିକ ସମସ୍ତ ସଙ୍କଟ ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନ ଥାଏ ?

- I. ଅଗ୍ନି ବୀମା ପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ ଅଗ୍ନି ଏବଂ ବିଶେଷ ଆପଦ
- II. ଲାଭନୀ
- III. ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଅଚଳତା
- IV. ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଉପକରଣ

J. ସାମୁଦ୍ରିକ ବୀମା

ସାମୁଦ୍ରିକ ବୀମାକୁ ଦୁଇ ପ୍ରକାରରେ ବର୍ଗୀକୃତ କରାଯାଏ: ସାମୁଦ୍ରିକ କାର୍ଗୋ ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ହଲ୍

1. ସାମୁଦ୍ରିକ କାର୍ଗୋ ବୀମା

ଯଦିଓ 'ସାମୁଦ୍ରିକ' ପଦଟି ସମୁଦ୍ର (ସାମୁଦ୍ରିକ) ଦୁଃସାହସୀକତା ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବା ହାନିଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ ସୂଚୀତ କରେ, ସାମୁଦ୍ରିକ କାର୍ଗୋ ବୀମା ତା' ଠାରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକ ବୀମା ଯୋଗାଇ ଥାଏ । ଏହା, ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ତଥା ବିଦେଶରେ, ରେଳ, ସଡ଼କ, ସମୁଦ୍ର, ଆକାଶ ମାର୍ଗ କିମ୍ବା ପଞ୍ଜିକୃତ ଡାକ ଦ୍ୱାରା ପାରବହନ ସମୟରେ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକର ହୋଇଥିବା ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରେ । ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକାର ହୀରାଠାରୁ ଗୃହସ୍ଥ ଜିନିଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ସିମେଣ୍ଟ, ଶସ୍ୟ ଭଳି ବଡ଼ ଆକାରର ସାମଗ୍ରୀ, ପ୍ରକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଅତ୍ୟଧିକ ଆକାରର କାର୍ଗୋ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ ।

କାର୍ଗୋ ବୀମା ଘରୋଇ ବ୍ୟାପାର ତଥା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବ୍ୟାପାରରେ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ । ବିକ୍ରୟର ଅଧିକାଂଶ ଚୁକ୍ତିରେ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ଯେ ବିକ୍ରେତା ଦ୍ୱାରା ହେଉ କିମ୍ବା କ୍ରେତା ଦ୍ୱାରା ହେଉ, ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଜିନିଷକୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ଉଚିତ୍ ।

ବୀମାକୁ କିଏ ପ୍ରଭାବୀ କରେ: ଜିନିଷ/ବସ୍ତୁ [କନ୍ୟାଲଢ଼େଣ୍ଡ] ର ବିକ୍ରେତା କିମ୍ବା କ୍ରେତା ବିକ୍ରୟର ତୁଚ୍ଛି ଆଧାରରେ କାର୍ଗୋକୁ ବୀମିତ କରିପାରେ ।

ସାମୁଦ୍ରିକ ବୀମା ତୁଚ୍ଛିରେ ସେହି ସବୁ ପ୍ରାବଧାନ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ରୂପେ ଲାଗୁ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏହା ଏହି କାରଣରୁ ହୋଇଥାଏ ଯେ ଏହା ସେହିସବୁ ଜିନିଷକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଏ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ କୌଣସି ଦେଶର ସୀମା ବାହାରେ ପାରବହନରେ ଥାଆନ୍ତି । ସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ଡକ୍ଟ୍ରିନାରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରମ୍ପରା ଏବଂ ପଲିସୀରେ ସଂଲଗ୍ନ କରାଯାଇଥିବା କେତେକ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଦ୍ଵାରା ସଂଚାଳିତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଯେତେବେଳେ ମୂଳ ପଲିସୀ ଦସ୍ତାବିଜରେ ସାଧାରଣ ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ସମ୍ମିଳିତ କରାଯାଇଥାଏ, ବୀମା ଓ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଏବଂ ବିଶିଷ୍ଟ ଅପବର୍ଜନର ବ୍ୟାପକତାକୁ ସଂସ୍ଥାନ କାର୍ଗୋ ଅନୁଚ୍ଛେଦ (ICC) କୁହାଯାଇଥିବା ଭିନ୍ନ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ଵାରା ସଂଲଗ୍ନ କରାଯାଇଥାଏ । ଏଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାରୂପକୁ ଲକ୍ଷଣ ସଂସ୍ଥାନ ସଙ୍କଟାଙ୍କକମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥାଏ ।

a) ସାମୁଦ୍ରିକ କାର୍ଗୋ ବୀମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା

କାର୍ଗୋ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ବସ୍ତୁତଃ ଜଳଯାତ୍ରା ପଲିସୀ ହୋଇଥାନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ସ୍ଥାନକୁ ପାରବହନରେ ଥିବା ସମୟର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ, ବୀମିତକୁ ତା' ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସର୍ବଦା ଯଥାର୍ଥ ଧ୍ୟାନ ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ପଲିସୀର ମୂଖ୍ୟ ବିଶେଷତା ହେଉଛି ଯେ ଏହା ଏକ ସମ୍ପତ ମୂଲ୍ୟ ପଲିସୀ ଅଟେ । ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ବୀମିତ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ପରେ ପୁନଃମୂଲ୍ୟାଙ୍କନର ଅଧୀନ ହୁଏ ନାହିଁ ଯଦି କୌଣସି କପଟର ସନ୍ଦେହ କରା ନ ଯାଏ । ବୀମା ରାଶି ପାଇଁ ପରିପାଟୀ ହେଉଛି CIF + 10% (ବୀମା ଏବଂ ଭଡ଼ାର ମୂଲ୍ୟ + 10%) । ଅନ୍ୟ ଏକ ଅନନ୍ୟ ବିଶେଷତା ହେଉଛି ଯେ ପଲିସୀଟି ମୁକ୍ତ ରୂପେ ସମନୁଦେଶନଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ ।

ପଲିସୀଟି, ବିକ୍ରୟ ତୁଚ୍ଛିର ନିୟମାବଳୀ ଆଧାରରେ, ସାଧାରଣତଃ ସେହି ସମୟ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଯେଉଁ ସମୟରେ ଜିନିଷପତ୍ର ପଲିସୀରେ ନାମିତ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା ଗୋଦାମକୁ ଛାଡ଼ିଥାଏ ଏବଂ ପଲିସୀରେ ନାମିତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କାହା ଦ୍ଵାରା ବି ସଂଚାଳିତ ହୋଇଥାଏ;

- i. ଅନ୍ତର୍ଦେଶୀୟ ପାରବହନ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଦେଶୀୟ ପାରବହନ ଅନୁଚ୍ଛେଦ (ITC) A, B କିମ୍ବା C
- ii. ସମସ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଜଳଯାତ୍ରା ପାଇଁ ସଂସ୍ଥାନ କାର୍ଗୋ ଅନୁଚ୍ଛେଦ (ICC) A,B କିମ୍ବା C
- iii. ଆକାଶ ମାର୍ଗରେ ପରିବହନ ପାଇଁ ସଂସ୍ଥାନ କାର୍ଗୋ (ଆକାଶ) ଅନୁଚ୍ଛେଦ -A

ସଂସ୍ଥାନ କାର୍ଗୋ ଅନୁଚ୍ଛେଦ C ସର୍ବନିମ୍ନ ସୁରକ୍ଷାର ମଞ୍ଜୁରୀ ଦିଏ, ଯାହା ନିମ୍ନଲିଖିତ କାରଣରୁ କାର୍ଗୋ ବହନ କରୁଥିବା ବାହନ କିମ୍ବା ଜାହାଜକୁ ଦୁର୍ଘଟଣାଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବା ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତି ହୋଇଥାଏ:

- i. ନିଆଁ କିମ୍ବା ବିସ୍ଫୋରଣ
- ii. ବାହନର ବିପଥଗମନ କିମ୍ବା ଓଲଟି ଯିବା
- iii. (ଜାହାଜର କ୍ଷେତ୍ରରେ) ଜାହାଜ ତଟରେ ଲାଗିବା, ଭୁଗ୍ରସ୍ତ ହେବା କିମ୍ବା ବୁଡ଼ିଯିବା
- iv. ଏକ ବାହ୍ୟ ବସ୍ତୁ ସହିତ ଧକ୍କା ଲାଗିବା

v. ସଙ୍କଟର ବନ୍ଦରେ କାର୍ଗୋର ଡିସ୍ପାଜ୍

vi. ସାଧାରଣ କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବଦାନ

vii. ଜେଜିସନ୍/ସୁରକ୍ଷା କଳାଦାନ

ସଂସ୍ଥାନ କାର୍ଗୋ ଅନୁଚ୍ଛେଦ B, C ଠାରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟାପକ ଅଟେ । C ରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ଆପଦଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ଏହା ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବା ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତି କୁ ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ :

i. ଭୂମିକମ୍ପ, ଆଗ୍ନେୟ ଉଦ୍ଭବ ଏବଂ ବିଜୁଳୀ ଭଳି ଦୈବୀ କାର୍ଯ୍ୟ (AOG) ବିପତ୍ତି

ii. ଅନ୍ତର୍ଦେଶୀୟ ପାରବହନରେ ପୋଲର ପତନ

iii. ସମୁଦ୍ର ପାରବହନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜାହାଜ ବାହାରକୁ ଧୋଇବା ଏବଂ ସ୍କିଲ୍ ହାନି

iv. ଜାହାଜ ଭିତରକୁ ଜଳ ପ୍ରବେଶ

ସଂସ୍ଥାନ କାର୍ଗୋ ଅନୁଚ୍ଛେଦ A ସବୁଠୁ ବ୍ୟାପକ ସୁରକ୍ଷା ଅଟେ ଯେହେତୁ ଏହା B ଏବଂ C ର ସମସ୍ତ ଆପଦକୁ ଏବଂ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କେତେକ ଅପବର୍ଜନ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ସଙ୍କଟ ଯୋଗୁଁ ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ, ଅପବର୍ଜନଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ଭଳି:

i. ବୀମିତର ସୈଦ୍ଧିକ କାର୍ଯ୍ୟ/ସ୍ଵୟଂକୃତ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ

ii. ସାଧାରଣ ଜଳସ୍ରାବ, ଭଙ୍ଗାରୁଜା, ଘଷାଘଷି କିମ୍ବା ଓଜନ/ଘନତ୍ଵରେ ସାମାନ୍ୟ ହାନି

iii. ପ୍ୟାକିଙ୍ଗ୍ ରେ ଅଯଥେଷ୍ଟତା

iv. ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଦୋଷ

v. ବିଳମ୍ବନ

vi. ମାଲିକମାନଙ୍କ ଦେବାଳିଆପଣ ଜନିତ ହାନି

vii. ପାରମାଣବିକ ଆପଦ

ଏହି ଅପବର୍ଜନଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଦେଶୀୟ, ଆକାଶ ଏବଂ ସମୁଦ୍ର ସମ୍ପର୍କୀୟ ସମସ୍ତ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ । କୋଇଲା, ଅଧିକ ପରିମାଣର ତେଲ ଏବଂ ଚା' ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ବିଶେଷ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟାପାର ପାଇଁ ପୃଥକ୍ ଅନୁଚ୍ଛେଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି । ସାମୁଦ୍ରିକ ସୁରକ୍ଷାକୁ, ଯୁଦ୍ଧ, ସ୍ତ୍ରୀକର୍ମ, ଦଙ୍ଗା, ନାଗରିକ ବିଦ୍ରୋହ ଏବଂ ଆତଙ୍କବାଦକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରମିୟମ ପ୍ରଦାନ ଦ୍ଵାରା ବିସ୍ତାରିତ କରାଯାଇପାରେ । ସାମୁଦ୍ରିକ ଏବଂ ବୀମାନନ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ବୀମାର ସେହି ଶାଖା ଯାହା ଯୁଦ୍ଧ ବିପତ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି ।

ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ

ଏକ ସାମୁଦ୍ରିକ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ମାନକ ପଲିସୀ ଫର୍ମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏବଂ ପଲିସୀରେ ସଂଯୁକ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଥିବା ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ତିନି ବର୍ଗରେ ବିଭାଜିତ କରାଯାଏ:

i. ସାମୁଦ୍ରିକ ଆପଦ,

ii. ବାହ୍ୟ ଆପଦ ଏବଂ

iii. ଯୁଦ୍ଧ, ସ୍ତ୍ରୀକ୍ରମ, ଦଙ୍ଗା, ନାଗରିକ ବିଦ୍ରୋହ ଏବଂ ଆତଙ୍କବାଦ ସଙ୍କଟ ।

b) ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସାମୁଦ୍ରିକ ପଲିସୀ

i. ବିଶେଷ ପଲିସୀ/ଏକଲ ଯାତ୍ରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଲିସୀ

ଏହି ପଲିସୀ କେବଳ ଏକମାତ୍ର ନୌବହନକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ । ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜଳଯାତ୍ରା କିମ୍ବା ପାରବହନ ପାଇଁ ବୈଧ ରହିଥାଏ । ସେହି ବ୍ୟାପାରୀ ଯେଉଁମାନେ ନିୟମିତ ଆମଦାନୀ ଓ ରପ୍ତାନୀ ବ୍ୟାପାରରେ ଲିପ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି କିମ୍ବା ଯେଉଁମାନେ ନିୟମିତ ରୂପେ ଅନ୍ତର୍ଦେଶୀୟ ପାରବହନ ଦ୍ୱାରା କନ୍ୟାକନ୍ଦେଶ୍ୱ ପଠାଇଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ଖୋଲା ପଲିସୀ ଭଳି ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମା ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ପାଇଁ ଏହା ସୁବିଧାଜନକ ଅଟେ ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି ।

ii. ଖୋଲା ପଲିସୀ (Open Policy)

ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଜିନିଷପତ୍ରର ବହନକୁ ଏକ ଖୋଲା ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଇପାରେ, ପଲିସୀଟି ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ପାଇଁ ମାନ୍ୟ ରହିଥାଏ ଏବଂ ଏହି ସମୟାବଧିରେ ସମସ୍ତ କନ୍ୟାକନ୍ଦେଶ୍ୱକୁ ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ନିକଟରେ ଘୋଷିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ଯାହା ପାଣ୍ଠିକ, ମାସିକ କିମ୍ବା ତ୍ରିମାସିକ ଆଧାରରେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁସାରେ ହୋଇଥାଏ ।

iii. ଖୋଲା ସୁରକ୍ଷା(Open Cover)

ଖୋଲା ସୁରକ୍ଷା ହେଉଛି ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ନୌବହନ/ପ୍ରେଷଣକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ବୀମିତ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ସୁରକ୍ଷା ଦେଉଥିବା ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଏକ ଚୁକ୍ତି/କନ୍ୟାକନ୍ଦେଶ୍ୱ ଉପରେ ପ୍ରିମିୟମକୁ ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ରଖାଯାଇଥିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନଗଦ ଜମା ଖାତାଠାରୁ ସମାୟୋଜିତ କରାଯାଇପାରେ । ଖୋଲା ସୁରକ୍ଷା ଗୁଡ଼ିକୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ରପ୍ତାନୀକାରୀ ଏବଂ ଆମଦାନୀକାରୀମାନଙ୍କୁ ଜାରୀ କରାଯାଇଥାଏ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ବ୍ୟାପାର ଥାଏ ।

ଖୋଲା ସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ପାଇଁ ସାମୁଦ୍ରିକ ପ୍ରେଷଣର କାରବାର ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷାର ନିୟମାବଳୀ ଓ ପ୍ରିମିୟମ ହାରର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରନ୍ତି । ଖୋଲା ସୁରକ୍ଷା ଏକ ପଲିସୀ ନୁହେଁ ଏବଂ ଏହାକୁ ମୁଦ୍ରିତ କରା ଯାଇ ନ ଥାଏ । ଏକ ବୀମା ପ୍ରମାଣପତ୍ରକୁ, ଯଥାର୍ଥ ମୂଲ୍ୟ ପାଇଁ ଉଚିତ୍ ରୂପେ ମୁଦ୍ରିତ କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘୋଷଣାପତ୍ର ପାଇଁ ଜାରୀ କରାଯାଇଥାଏ ।

iv. ଡ୍ୟୁଟି ଏବଂ ବର୍ଦ୍ଧିତ ମୂଲ୍ୟ ବୀମା

ଏହି ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ, ଅବତରଣ ତାରିଖରେ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳରେ କଷ୍ଟମ୍ଭୁ ଡ୍ୟୁଟି କିମ୍ବା ବଜାର ମୂଲ୍ୟରେ ବୃଦ୍ଧିର ରାଶି ପ୍ରଦାନ ଯୋଗୁଁ ଯଦି କାର୍ଗୋର ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ, ଅତିରିକ୍ତ ବୀମା ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି ।

2. ସାମୁଦ୍ରିକ ହଲ୍ ବୀମା

‘ହଲ୍’ ପଦ ଏକ ଜାହାଜ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଜଳ ପରିବହନ ଜାହାଜ ବାହକର କଲେବରକୁ ସୂଚୀତ କରେ ।

ସାମୁଦ୍ରିକ ହଲ୍ ବୀମା ବିଭିନ୍ନ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଅନୁଲେଦ ଅନୁସାରେ କରାଯାଇଥାଏ । ସାମୁଦ୍ରିକ ହଲ୍ ସୁରକ୍ଷା ବସ୍ତୁତଃ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ହୋଇଥାନ୍ତି:

- a) ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜଳଯାତ୍ରାକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା: ଏଠି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ଅନୁଲେଖ ଗୁଡ଼ିକର ସମୂହକୁ ସଂସ୍ଥାନ ଜଳଯାତ୍ରା ଅନୁଲେଖ କୁହାଯାଏ
- b) ଏକ ସମୟାବଧିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା: ସାମାନ୍ୟତଃ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ । ଏଠି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ଅନୁଲେଖଗୁଡ଼ିକର ସମୂହକୁ ସଂସ୍ଥାନ ସମୟ ଅନୁଲେଖ/**Institute Time Clause** କୁହାଯାଏ
- c) ଯୁଦ୍ଧ ସଂକଟଗୁଡ଼ିକ ବିଶିଷ୍ଟ ବିନିୟମନ ଦ୍ଵାରା ସଂଚାଳିତ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଉଥିବା ପ୍ରିମିୟମଗୁଡ଼ିକୁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଠାରେ ଜମା କାରଯିବ ।

ସୂଚନା

ହଲ ବୀମା ନିମ୍ନଲିଖିତ ବୀମାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ :

- i. ଅନ୍ତର୍ଦେଶୀୟ ଜାହାଜ ଯଥା: ବାର୍ଜ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଯାତ୍ରୀ ଜାହାଜ ଇତ୍ୟାଦି
- ii. ଡ୍ରେଜର୍ (ବ୍ୟାପାରିକ କିମ୍ବା ଅଣ-ବ୍ୟାପାରିକ)
- iii. ମାଛ ଧରୁଥିବା ଜାହାଜ (ବ୍ୟାପାରିକ କିମ୍ବା ଅଣ-ବ୍ୟାପାରିକ)
- iv. ଜଳଯାତ୍ରା କରୁଥିବା ଜାହାଜ (ବ୍ୟାପାରିକ କିମ୍ବା ଅଣ-ବ୍ୟାପାରିକ)
- v. ଜେଜିସ୍ ଏବଂ ଘାଟ
- vi. ନିର୍ମାଣାଧୀନ ଜାହାଜ

ଜାହାଜ ମାଲିକର ନା କେବଳ ଜାହାଜ ଉପରେ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ବୀମା ସମୟାବଧିରେ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ଥିବା ଉଡ଼ାରେ ମଧ୍ୟ । ଉଡ଼ା ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରାବଧାନ ଏବଂ ସ୍ଵୋର ସମେତ, ଜାହାଜରେ ଫିଟ୍ କରିବା ପାଇଁ ତା' ଦ୍ଵାରା ଖର୍ଚ୍ଚ କରା ଯାଇଥିବା ରାଶିରେ ଜାହାଜ ମାଲିକର ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତ ରହିଥାଏ । ଏହି ଖର୍ଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକୁ ବିତରଣ (**disbursement**) କୁହାଯାଏ ଏବଂ ଏକ ସମୟାବଧି ପାଇଁ ହଲ୍ ପଲିସୀ ସହିତ ସମବର୍ତ୍ତୀ ରୂପେ ଏହାକୁ ବୀମିତ କରାଯାଏ ।

ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ

ବିମାନ ଚାଳନ ବୀମା: ଉଡ଼ାଜାହାଜ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟାପକ ପଲିସୀ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି ଯାହା ଉଡ଼ାଜାହାଜର ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ତା' ସହିତ ଉଡ଼ାଜାହାଜର ସଂଚାଳନ ଠାରୁ ଉତ୍ପତ୍ତିଥିବା ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଏବଂ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବୈଧିକ ଦାୟିତ୍ଵକୁ ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ ।

ସ୍ଵୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 10

ବୀମାର କେଉଁ ଶାଖା ଯୁଦ୍ଧ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ?

- I. ସାମୁଦ୍ରିକ ପଲିସୀ
- II. ବିମାନ ଚାଳନ ପଲିସୀ
- III. ଉପରୋକ୍ତ ଉଭୟ

K. ଦାୟିତ୍ୱ ପଲିସୀ

ଦୁର୍ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଏଡ଼େଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେ ବି ସତର୍କ ହୋଇଥାଉ ନା କାହିଁକି । ଏହାର ପରିଣାମ ନିଜ ପାଇଁ କ୍ଷତି ଏବଂ ଜଣକ ଜଣକର ସମ୍ପତ୍ତି ପ୍ରତି ହାନି ହୋଇ ପାରେ ଏବଂ ତା'ସହିତ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷର କ୍ଷତି ଓ ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିର ହାନିର କାରଣ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ । ଏ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେଭଳି ହାନି ପାଇଁ କ୍ଷତି ପୂରଣ ଦାବୀ କରି ପାରନ୍ତି ।

ନିର୍ମିତ ଓ ବିକ୍ରି କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଉତ୍ପାଦ, ଧରନ୍ତୁ, ଚକୋଲେଟ୍ କିମ୍ବା ଔଷଧରେ ଥିବା ଏକ ତ୍ରୁଟିଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ, ଯାହା ଉପଭୋକ୍ତାର ହାନିର କାରଣ ହୋଇପାରେ । ସେହି ପ୍ରକାରେ, ଏକ ରୋଗୀର ଭୁଲ୍ ରୋଗନିଦାନ/ଚିକିତ୍ସା ଠାରୁ କିମ୍ବା ତା' କ୍ଲାଏଣ୍ଟ ପାଇଁ ଏକ ଓକିଲ ଦ୍ୱାରା ଅନୁପଯୁକ୍ତ ରୂପେ ସଂଚାଳିତ ଏକ କେସ୍ ଠାରୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରେ ।

ଏଭଳିଆ ସମସ୍ତ ପ୍ରକରଣରେ, ଯେଉଁଠି ଏକ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ, ଉପଭୋକ୍ତା କିମ୍ବା ରୋଗୀ ଆରୋପିତ ଭୁଲ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦାବୀ କରିପାରେ, ଏହା ଦାବୀଦାର ଦ୍ୱାରା ଫାଇଲ୍ କରାଯାଇଥିବା ମକଦ୍ଦମାକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଖର୍ଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ କିମ୍ବା ଏହାକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆବଶ୍ୟକତା ଉଠାଇ ପାରେ । ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ଠାରୁ ଏକ ଆର୍ଥିକ ହାନି ଉତ୍ପତ୍ତି ପାରେ । ସେଭଳି ଏକ ଦାୟିତ୍ୱର ବିଦ୍ୟମାନତା ଏବଂ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣର ରାଶିର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏକ ସିଦ୍ଧିଲ କୋର୍ଟ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇ ପାରେ ଯାହା ଆରୋପିତ ଅବହେଳନା/କପଟର ଦିଗକୁ ଯାଇପାରେ । ଦାୟିତ୍ୱ ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ସେଭଳି ଦାୟିତ୍ୱର ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । ଆସନ୍ତୁ ଦାୟିତ୍ୱ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକକୁ ଦେଖିବା ।

ବୈଧାନିକ ଦାୟିତ୍ୱ

କେତେକ ନିୟମ କିମ୍ବା ବିଧାନ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ପ୍ରାବଧାନ ରଖିଛନ୍ତି । ଏହି ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି:

- ✓ ସାର୍ବଜନିକ ଦାୟିତ୍ୱ ବୀମା ଅଧିନିୟମ, 1991 ଏବଂ
- ✓ 2010 ରେ ସଂଶୋଧିତ କର୍ମଚାରୀ କ୍ଷତିପୂରଣ ଅଧିନିୟମ 1923

ସେଭଳି ଦାୟିତ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ବୀମା ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛନ୍ତି । ଆସନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକକୁ ଦେଖିବା ।

1. ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ସାର୍ବଜନିକ ଦାୟିତ୍ୱ ପଲିସୀ

ସାର୍ବଜନିକ ଦାୟିତ୍ୱ ବୀମା ଅଧିନିୟମ 1991 ଅଣ ତ୍ରୁଟି (No fault) ଆଧାରରେ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଦାୟିତ୍ୱ ଲାଗୁ କରିଥାଏ ଯେଉଁମାନେ ବିପଦଜନକ ଦ୍ରବ୍ୟ ସଂଚାଳନ କରୁଥାନ୍ତି ଯଦି ସେଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାନ୍ନୁଥିବା ସମୟରେ ଏକ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଆଘାତ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ କିମ୍ବା ତାର ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ବିପଦଜନକ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ନାମ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକର

ପରିମାଣକୁ 'ଅଧିନିୟମ' ରେ ସୁଚାରୁ ଭାବରେ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ଦେୟ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିକୁ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଭଳି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇ ଥାଏ ।

ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ କ୍ଷତିପୂରଣ

ସାଂଘାତିକ ଦୁର୍ଘଟଣା	ଟ. 25,000
ସ୍ଥାୟୀ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକଳାଙ୍ଗତା	ଟ. 25,000
ସ୍ଥାୟୀ ଆଂଶିକ ବିକଳାଙ୍ଗତା	ବିକଳାଙ୍ଗତାର % ଆଧାରରେ ଟ. 25,000 ର %
ଅସ୍ଥାୟୀ ଆଂଶିକ ଅପାରଗତା	ଟ. 1000 ପ୍ରତି ମାସ, ସର୍ବାଧିକ 3 ମାସ
ବାସ୍ତବ ମେଡିକାଲ ଖର୍ଚ୍ଚ	ସର୍ବାଧିକ ଟ. 12,500 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ସମ୍ପତ୍ତିର ବାସ୍ତବ କ୍ଷତି	ଟ. 6,000 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ପ୍ରିମିୟମଟି AOA (କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଘଟଣା) ସୀମା ଏବଂ କ୍ଲାଏଣ୍ଟର ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଆଧାରରେ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ପଲିସୀର ବିଶିଷ୍ଟ ବିଶେଷତା ହେଉଛି ଯେ ବୀମିତକୁ ପର୍ଯ୍ୟାବରଣ ରିଲିଫ୍ ଫଣ୍ଡ ପାଇଁ ଅଂଶଦାନ ରୂପେ ପ୍ରିମିୟମର ସମାନ ରାଶିକୁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଯଦି ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷମାନେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ଦେୟ ରିଲିଫ୍ ର ମୋଟ ରାଶି ପରିମାଣ A.O.A. ସୀମାଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ, ଅବଶିଷ୍ଟ ରାଶିକୁ ଫଣ୍ଡ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

2. ସାର୍ବଜନିକ ଦାୟିତ୍ୱ ପଲିସୀ (ଐଦ୍ୟୋଗିକ/ଅଣ-ଐଦ୍ୟୋଗିକ ସଙ୍କଟ)

ଏହି ପ୍ରକାରର ପଲିସୀ ବୀମିତର ତ୍ରୁଟି/ଅବହେଳା ଯାହା ଫଳରେ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କ୍ଷତି କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତି ନଷ୍ଟ [TPPI କିମ୍ବା TPPD] ହୋଇଥାଏ, ତାହା ଯୋଗୁଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ଦାୟିତ୍ୱକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଏ ।

ଐଦ୍ୟୋଗିକ ସଙ୍କଟ ତଥା ହୋଟୋଲ, ସିନେମା ହଲ, ଅତିଚୋରିୟମ୍, ଆବାସିକ ପରିସର, ଅଫିସ୍, ଷ୍ଟାଡ଼ିୟମ୍, ଗୋଦାମ୍, ଏବଂ ଦୋକାନକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ଭଳି ଅଣ-ଐଦ୍ୟୋଗିକ ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଉଥିବା ପୃଥକ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ଅଛନ୍ତି । ଏହା TPPI/TPPD ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଭାରତୀୟ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ଦାବୀଦାରର ମୂଲ୍ୟ, ଶକ୍ତ ଏବଂ ଖର୍ଚ୍ଚ ସମେତ କ୍ଷତିପୂରଣକୁ ଦେବାପାଇଁ ବୈଧ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ପଲିସୀଟି ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ନାହିଁ:

- a) ଉତ୍ପାଦ ଦାୟିତ୍ୱ
- b) ପ୍ରଦୂଷଣ ଦାୟିତ୍ୱ
- c) ପରିବହନ ଏବଂ
- d) ଶ୍ରମିକ/କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି

3. ଉତ୍ପାଦ ଦାୟିତ୍ୱ ପଲିସୀ

ଉତ୍ପାଦ ଦାୟିତ୍ୱ ବୀମା ପାଇଁ ଦାବୀ, ବ୍ୟାପକ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଉତ୍ପାଦ (ଉ.ସ୍ୱ. କ୍ୟାନ୍ସୁ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ, ବାୟୁଯୁକ୍ତ ପାଣି, ଔଷଧ ଓ ଜନଜେକଶନ୍, ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଉପକରଣ, ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଉପକରଣ, ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି) ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଆଜିକାଲି ନିର୍ମିତ ଏବଂ ଜନତା ପାଇଁ ବିକ୍ରି କରାଯାଇ ଥାଏ, ସେହି ଗୁଡ଼ିକର କାରଣରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି । ଯଦି ଉତ୍ପାଦରେ ଥିବା ଏକ

ତୁଟି ତୃତୀୟ ପକ୍ଷର ମୃତ୍ୟୁ, ଶାରୀରିକ କ୍ଷତି କିମ୍ବା ରୋଗ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିର କ୍ଷତିର ମଧ୍ୟ କାରଣ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ଏକ ଦାବୀ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବାର କାରଣ ହୋଇପାରେ । ଉତ୍ପନ୍ନ ଦାୟିତ୍ୱ ପଲିସୀଗୁଡ଼ିକ ବୀମିତର ଏହି ଦାୟିତ୍ୱକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି ।

ସୁରକ୍ଷାଟି ରପ୍ତାନୀ ଏବଂ ଘରୋଇ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି ।

4. ଉତ୍ତୋଳନ (ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ) ଦାୟିତ୍ୱ ବୀମା/Lift (Third Party) Liability

ପଲିସୀଟି ଲିଫ୍ଟ (ଉତ୍ତୋଳନ) ର ଉପଯୋଗ ଓ ସଂଚାଳନ ଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନଥିବା ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବିଲ୍ଡିଙ୍ଗ୍ ର ମାଲିକମାନଙ୍କ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏହା ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ବୈଧିକ ଦାୟିତ୍ୱଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ:

- a) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି (ବୀମିତର କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ବହିର୍ଭୂତ କରି) ର ମୃତ୍ୟୁ/ଶାରୀରିକ କ୍ଷତି
- b) (ବୀମିତର ନିଜ କିମ୍ବା ବୀମିତର ସମ୍ପତ୍ତି ବ୍ୟତୀତ) ସମ୍ପତ୍ତିର ନଷ୍ଟ

ପ୍ରିମିୟମ ଦରଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତର ସୀମା, କୌଣସି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି, କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଘଟଣା ଏବଂ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରନ୍ତି ।

5. ବ୍ୟବସାୟିକ/ପେଶା ସଂପୃକ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ

ବ୍ୟବସାୟିକ/ପେଶା ସଂପୃକ୍ତ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ଗୁଡ଼ିକର ଅଭିକଳ୍ପନା ସେମାନଙ୍କ ବୃତ୍ତିଗତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ସମ୍ପାଦନରେ ଅବହେଳନା ଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତିର ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ବୈଧିକ ଦାୟିତ୍ୱ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବୃତ୍ତିଗତ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବୀମା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ କରାଯାଇଛି । ସେଭଳି ସୁରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ଡାକ୍ତର, ଡାକ୍ତରଖାନା; ଇଞ୍ଜିନିୟର, ବାସ୍ତୁଶିଳ୍ପୀ; ଚାର୍ଟର୍ଡ ଏକାଉଣ୍ଟେଣ୍ଟ, ଆର୍ଥିକ ପରାମର୍ଶଦାତା, ଓକିଲ, ବୀମା ଦଲାଲମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛନ୍ତି ।

6. ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏବଂ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ପଲିସୀ

ଏକ କମ୍ପାନୀର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏବଂ ଅଧିକାରୀମାନେ ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଦାୟିତ୍ୱର ପଦବୀ ଧାରଣ କରିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ କମ୍ପାନୀର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଓ ପ୍ରବନ୍ଧନରେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ, କମ୍ପାନୀର ଅଂଶଧାରକ, କର୍ମଚାରୀ, କ୍ରେଡିଟର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହିତଧାରକମାନଙ୍କର କ୍ଷତି ପାଇଁ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଦାୟୀ ହୋଇ ପାରନ୍ତି । ସେଭଳିଆ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଏକ ପଲିସୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସମସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ଏହାକୁ କମ୍ପାନୀପାଇଁ ଜାରୀ କରିଛନ୍ତି ।

7. କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ କ୍ଷତିପୂରଣ ବୀମା

ଏହି ପଲିସୀ, ବୀମିତ ତାର କର୍ମଚାରୀ, ଯେଉଁମାନେ ଦୁର୍ଘଟଣା ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କ୍ଷତି ସହ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି କିମ୍ବା ତାର ନିଯୁକ୍ତି ସମୟରେ ଏବଂ ମଧ୍ୟରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବାର ଚାହାର ବୈଧିକ ଦାୟିତ୍ୱ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ, ବୀମିତକୁ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରେ । ଏହାକୁ ଶ୍ରମିକ କ୍ଷତିପୂରଣ ବୀମା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

ବଜାରରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ବୀମା ପ୍ରଚଳିତ ଅଛି:

- a) **ସାରଣୀ A :** କର୍ମଚାରୀ କ୍ଷତିପୂରଣ ଅଧିନିୟମ, 1923, (ଶ୍ରମିକ କ୍ଷତିପୂରଣ ଅଧିନିୟମ, 1923), ସାଂଘାତିକ ଦୁର୍ଘଟଣା ଅଧିନିୟମ, 1855 ଏବଂ ସାଧାରଣ ଆଇନ ଅନ୍ତର୍ଗତ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ଦୁର୍ଘଟଣା ପାଇଁ ବୈଧିକ ଦାୟିତ୍ୱ ବିରୁଦ୍ଧରେ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତ ।

b) ସାରଣୀ B: ସାଂଘାତିକ ଦୁର୍ଘଟଣା ଅଧିନିୟମ, 1855 ଏବଂ ସାଧାରଣ ଆଇନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୈଧିକ ଦାୟିତ୍ଵ ବିରୁଦ୍ଧରେ କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି ।

ପ୍ରିମିୟମ ଦରକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିବା ଅନୁରୂପ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଆକଳିତ ମଜୁରୀ ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥାଏ ।

ପଲିସୀଟିକୁ ନିମ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ବିସ୍ତାରିତ କରାଯାଇ ପାରେ:

- i. ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାଶି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, କର୍ମଚାରୀଙ୍କ କ୍ଷତର ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ବୀମିତ ହାରା କରାଯାଇ ଥିବା ମେଡିକାଲ ଏବଂ ଡାକ୍ତରଖାନା ଖର୍ଚ୍ଚ
- ii. ଅଧିନିୟମରେ ସୁଚୀଭୁକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟିକ ରୋଗ ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ଵ
- iii. ଠିକାଦାରମାନଙ୍କ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଦାୟିତ୍ଵ

ସ୍ପଷ୍ଟ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 11

ସାର୍ବଜନିକ ଦାୟିତ୍ଵ ବୀମା ଅଧିନିୟମ, 1991 ଅନ୍ତର୍ଗତ, ଅଣ-ସାଂଘାତିକ ଦୁର୍ଘଟଣା ପାଇଁ ବାସ୍ତବ ମେଡିକାଲ ଖର୍ଚ୍ଚ ସକାଶେ ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ କ୍ଷତିପୂରଣ କେତେ ପରିମାଣର ହୋଇଥାଏ ?

- I. ଟ. 6, 250
- II. ଟ.12, 500
- III. ଟ. 25,000
- IV. ଟ. 50,000

ସ୍ପଷ୍ଟ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ର ଉତ୍ତର

- ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III
- ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି I
- ଉତ୍ତର 3 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି IV
- ଉତ୍ତର 4 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II
- ଉତ୍ତର 5 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି I
- ଉତ୍ତର 6 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି IV
- ଉତ୍ତର 7 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III
- ଉତ୍ତର 8 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II
- ଉତ୍ତର 9 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II

ଉତ୍ତର 10 - ସଠିକ୍ ବିକଳ ସେଉଁଠି ।।।

ଉତ୍ତର 11 - ସଠିକ୍ ବିକଳ ସେଉଁଠି ।।

ଅଧ୍ୟାୟ G-05

ସାଧାରଣ ବୀମା ଦାବୀ

ଅଧ୍ୟାୟ ପରିଚୟ

କୌଣସି ବି ବୀମା ବୁକ୍ତିର ମର୍ମରେ ହୋଇଥାଏ ଆରମ୍ଭରେ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି, ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ହାନିର ଘଟଣାରେ ବୀମିତର କ୍ଷତିପୂର୍ଣ୍ଣକରିବା । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ହାନି ଘଟିତ ହୋଇଥିବା ସମୟଠାରୁ ସଂପୃକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ (ପ୍ରକ୍ରିୟା) ଏବଂ ସଂପୃକ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜ ବିଷୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରେ, ଯାହା ଦାବୀ ସମାଧାନର ସମଗ୍ର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ସରଳ କରିଦିଏ । ଏହା ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥାଇ ଅଥବା ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥାଇ, ବିବାଦଗ୍ରସ୍ତ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ମୁକାବିଲା କରିବାର ପଦ୍ଧତିକୁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ ।

ଅଧ୍ୟୟନ ପରିଣାମ

- A. ଦାବୀ ସମାଧାନ ପ୍ରକ୍ରିୟା
- B. ସର୍ବେକ୍ଷକ ଏବଂ ହାନି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନମାନଙ୍କ ଭୂମିକା

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଅଧ୍ୟୟନ ପରେ, ଆପଣମାନେ ସକ୍ଷମ ହେବା ଉଚିତ୍:

1. ଦାବୀ ସମାଧାନ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ମହତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବା ପାଇଁ
2. ହାନିର ସୂଚନା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ପାଇଁ
3. ଦାବୀ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଓ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କୁ ଆକର୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ
4. ସର୍ବେକ୍ଷକ ଏବଂ ହାନି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନମାନଙ୍କ ମହତ୍ତ୍ୱକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ
5. ଦାବୀ ଫର୍ମଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମାଧ୍ୟମରେ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ
6. ଦାବୀ ସମାଧାନ ଏବଂ ସମାଧାନ କୁ ପରିଭାଷିତ କରିବା ପାଇଁ

A. ଦାବୀ ସମାଧାନ ପ୍ରକ୍ରିୟା

1. ଦାବୀ ସମାଧାନ ର ମହତ୍ତ୍ୱ

ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀର ସବୁଠାରୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ଏକ ହାନି ଘଟଣା ଘଟିତ ହେବାରେ ପଲିସୀଧାରକମାନଙ୍କ ଦାବୀସବୁର ସମାଧାନ କରିବା । ବୀମାକର୍ତ୍ତା ପଲିସୀଧାରକକୁ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରି କିମ୍ବା ଏକ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ପଲିସୀଧାରକ ବିରୁଦ୍ଧରେ କରାଯାଇଥିବା ଦାବୀକୁ ପ୍ରଦାନ କରି, ତତ୍କାଳିକ, ନିରପେକ୍ଷ ଓ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବା ମାଧ୍ୟମରେ ଏହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ ପୂରଣ କରିଥାଏ ।

ଗୋଟିଏ ଅଣ-ଜୀବନ ବୀମା କମ୍ପାନୀର ଏହାର ପରିଷଦ ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ ଅଭିଲେଖ ଥିଲା “ନିଶ୍ଚୟ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ ଯଦି ଆପଣ ପାରିବେ; ଖଣ୍ଡନ କରନ୍ତୁ ଯଦି ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ” । ଏହା ହେଉଛି ବୀମାର ମହାନ ବ୍ୟବସାୟର ଭାବନା ।

ବ୍ୟବସାୟିକ ରୂପେ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ବିଜ୍ଞାପନ ରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଏ ଏବଂ ଗ୍ରାହକ ମାନସରେ ବିଶ୍ୱାସ ସମ୍ପନ୍ନ କରାଏ ।

a) ତତ୍ପରତା

ଦାବୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ସମାଧାନ, ବୀମିତଟି ଏକ କର୍ପୋରେଟ କ୍ଲାଏଣ୍ଟ ହୋଇଥାଉ ଅଥବା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ହାନିର ଆକାର ବଡ଼ ଅଥବା ଛୋଟ ହୋଇଥାଉ, ଏହା ଅତି ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ । ଏହାକୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବୁଝିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ବୀମିତ ହାନି ପରେ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବ, ବୀମା କ୍ଷତିପୂରଣ ଆବଶ୍ୟକ କରେ ।

ଯଦି ତାକୁ ଟଙ୍କା ତୁରନ୍ତ ମିଳେ, ଏହା ତାର ସର୍ବାଧିକ ଉପଯୋଗରେ ଆସିଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ବୀମିତ ଏହାକୁ ସର୍ବାଧିକ ଆବଶ୍ୟକ କରେ ହାନି ପରେ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବ, ଦାବୀ ରାଶିକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ବୀମା କମ୍ପାନୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

b) ଉଚ୍ଚ ବ୍ୟବସାୟିକ ମାନଦଣ୍ଡ

ବୀମା କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତାମାନେ ଏହାର ଯୋଗ୍ୟତା ଉପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦାବୀକୁ ବିଚାର କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ସମସ୍ତ ଦସ୍ତାବଜ୍ ଯାହାସବୁ ନିମ୍ନ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ବିନା ଦାବୀକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବାକୁ ପକ୍ଷପାତିତା କିମ୍ବା ପୂର୍ବ-କଳ୍ପିତ ବିଚାରର ପ୍ରୟୋଗ କରି ନ ଥାନ୍ତି ।

- i. ହାନିଟି ବାସ୍ତବରେ ଘଟିଥିଲା କି?
- ii. ଯଦି ଘଟିଥିଲା, ହାନି କରିଥିବା ଘଟଣା ବାସ୍ତବରେ କ୍ଷତିର କାରଣ ଥିଲା କି?
- iii. ଏହି ଘଟଣାରୁ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତିର ମାତ୍ରା ।
- iv. ହାନିର କାରଣ କ'ଣ ଥିଲା?
- v. ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହାନିଟି ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା କି?
- vi. ତୁଚ୍ଛି/ପଲିସୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଦାବୀଟି ପ୍ରଦାନ ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ କି?
- vii. ଯଦି ଅଟେ, କେତେ ପରିମାଣ ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ?

ଏହିସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରକୁ ବୀମାକମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ଆବିଷ୍କାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ଦାବୀର ପ୍ରୋସେସ୍ କରିବା ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ । ସମସ୍ତ ଦାବୀ ଫର୍ମ, କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ଡିଜାଇନ କରାଯାଇଛି ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଯେ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ 'ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ' ସମସ୍ତ ଦାବୀକୁ ଚକ୍ରାଳିକ ରୂପେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଛି ଏବଂ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉ ନାହିଁ ।

ଅଭିକର୍ତ୍ତାଟି, କମ୍ପାନୀର ପ୍ରତିନିଧି ଓ ବୀମିତର ପରିଚିତ ହୋଇଥିବାରୁ, ତାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ପଡିବ ଯେ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଫର୍ମକୁ ସଠିକ୍ ସୂଚନା ସହିତ ଉପଯୁକ୍ତ ରୂପେ ପୂରଣ କରାଯାଇଛି, ହାନୀର ପ୍ରମାଣ ଦେଉଥିବା ସମସ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜକୁ ସଂଲଗ୍ନ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ସମସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀକୁ ସମୟ ଅନୁରୂପ ପାଳନ କରାଯାଉଛି ଓ କମ୍ପାନୀ ପାଖରେ ଉଚିତ୍ ରୂପେ ଦାଖଲ କରାଯାଉଛି । ହାନିର ସମୟରେ ଅଭିକର୍ତ୍ତାର ଭୂମିକା ବିଷୟରେ ପୂର୍ବରୁ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

2. ହାନିର ସୂଚନା କିମ୍ବା ନୋଟିସ୍

ପଲିସୀ ସର୍ଭାବଳୀ ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯେ ହାନିକୁ ତୁରନ୍ତ ବୀମିତ ଦ୍ୱାରା ସୂଚୀତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଏକ ଉଚିତ୍ ସୂଚନାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଏହାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଚରଣରେ ଏକ ହାନିର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବା । ବିଳମ୍ବନର ପରିଣାମ ହାନି ସମ୍ପର୍କୀୟ ମୂଲ୍ୟବାନ ସୂଚନାର ଅଭାବ ହୋଇପାରେ । ଏହା ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ହାନିକୁ କମ୍ କରିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପର ପରାମର୍ଶ ଦେବାପାଇଁ ଏବଂ ଦ୍ରବ୍ୟକତାକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସକ୍ଷମ କରିପାରେ । ହାନିର ସୂଚନା ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ଯଥାର୍ଥ ରୂପେ ସମ୍ଭବ, ସେତେ ଶୀଘ୍ର ଦେବାକୁ ହୋଇଥାଏ ।

ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଯାଞ୍ଚ/ଅନୁସନ୍ଧାନ ପରେ, ଦାବୀପାଇଁ ଏକ ସଂଖ୍ୟା ଆବଣ୍ଟିତ କରାଯାଏ ଏବଂ ପଲିସୀ ସଂଖ୍ୟା, ବୀମିତର ନାମ, ହାନିର ମାତ୍ରାର ଆକଳନ ଭଳି ବିବରଣୀ ସହିତ, ଦାବୀ ପଞ୍ଜିକାରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରାଯାଏ, ଦାବୀର ପ୍ରୋସେସ୍ କରିବା ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ ।

କେତେକ ପ୍ରକାରର ପଲିସୀ (ଉ.ସ୍ୱ.ଚୋରୀ) ଅନ୍ତର୍ଗତ, ସୂଚନାଟି ପୋଲିସ ପ୍ରାଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । କାର୍ଗୋ ରେଳ ପାରବହନ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୂଚନାଟିକୁ ରେଳବାଇରେ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

3. ଅନୁସନ୍ଧାନ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ

a) ବିହଙ୍ଗାବଲୋକନ

ବୀମିତ ଠାରୁ ଦାବୀ ଫର୍ମର ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ହାନିର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ବିଷୟରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଅନ୍ତି । ଯଦି ଦାବୀର ପରିମାଣ କମ୍ ହୋଇଥାଏ, ହାନିର କାରଣ ଓ ମାତ୍ରାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଏକ ଅଧିକାରୀ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସନ୍ଧାନ/ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଅନ୍ୟ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ଅନୁସନ୍ଧାନକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରଫେଶନାଲ୍ ସର୍ବେକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ଯେଉଁମାନେ ହାନି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନରେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସର୍ବେକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହାନିର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଆଧାରରେ ହୋଇଥାଏ ଯେ ଯେହେତୁ ଉଭୟ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଓ ବୀମିତ ହିତଧାରକ ପକ୍ଷ ହୋଇଥାନ୍ତି, ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଫେଶନାଲ୍ ବ୍ୟକ୍ତିର ନିରପେକ୍ଷ ମତ ଉଭୟ ପକ୍ଷ ପାଇଁ ଏବଂ କୌଣସି ବିବାଦ ଘଟଣାରେ ଆଇନ ଅଦାଲତ ପାଇଁ ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

b) ଦାବୀ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ

ଅଗ୍ନି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦାବୀକୁ ସହାୟକ ଦସ୍ତାବିଜ ସହିତ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ରିପୋର୍ଟର ଆଧାରରେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କିତ କରାଯାଏ, ଯେଉଁଠି ଆବଶ୍ୟକ ପୋଲିସ ରିପୋର୍ଟ/ଫାୟାର ବିଗ୍ରେଡ୍ ରିପୋର୍ଟ, ଯାଞ୍ଚକର୍ତ୍ତାର ରିପୋର୍ଟ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ କରାଯାଏ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଦାବୀ ପାଇଁ, ବୀମିତକୁ, ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଠାରୁ ଦୁର୍ଘଟଣାର କାରଣ କିମ୍ବା ରୋଗର ସ୍ୱରୂପ ଯାହା ବି ପ୍ରକରଣ ହୋଇଥାଉ, ଏବଂ ଅପଙ୍ଗତାର ଅବଧିକୁ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରୁଥିବା ଏକ ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ପଲିସୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମେଡିକାଲ ପରୀକ୍ଷଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାର ଅଧିକାର ରଖିଥାନ୍ତି । “ଶ୍ରମିକ କ୍ଷତିପୂରଣ” ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ସହାୟକ ରୂପେ ମେଡିକାଲ ପ୍ରମାଣର ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ । ପଶୁଧନ ଏବଂ ଗୋଧନ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ପଶୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ଆଧାରରେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କିତ କରାଯାଇ ଥାଏ ।

ସୂଚନା

ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତିର ସୂଚନା ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ଯାଞ୍ଚ କରନ୍ତି ଯେ:

1. ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତିର ଘଟଣା ତାରିଖରେ ବୀମା ପଲିସୀଟି ପ୍ରଭାବଶୀଳ ଅଛି କି ନାହିଁ
2. ହାନି କିମ୍ବା କ୍ଷତିଟି ଏକ ବୀମିତ ଆପଦ କାରଣରୁ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ
3. ହାନି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ସମ୍ପତ୍ତି (ବୀମାର ବିଷୟବସ୍ତୁ) ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମିତ ହୋଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ଅଟେ କି ନାହିଁ
4. ହାନିର ସୂଚନା କୌଣସି ବିଳମ୍ବନ ବିନା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ

ମୃତ୍ୟୁ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କ୍ଷତି ସଂପୃକ୍ତ କରୁଥିବା ମୋଟର ଚୂତୀୟ ପକ୍ଷ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ଆଧାରରେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କିତ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ମୋଟର ଦୁର୍ଘଟଣା ଦାବୀ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ସଂଚାଳିତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଥିବା ରାଶିକୁ ଦାବୀଦାରର ଆୟ ଏବଂ ଆୟ ଭଳି କାରକଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଚୂତୀୟ ପକ୍ଷ ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ଷତିକୁ ସଂପୃକ୍ତ କରୁଥିବା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଆଧାରରେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯାଇଥାଏ ।

- ✓ ମୋଟର ନିଜ କ୍ଷତି ଦାବୀକୁ ସର୍ବେକ୍ଷକଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ଆଧାରରେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯାଇଥାଏ ।
- ✓ ଏଥିରେ ପୋଲିସ ରିପୋର୍ଟ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ଯଦି ଚୂତୀୟ ପକ୍ଷ କ୍ଷତି ସଂପୃକ୍ତ ଥାଏ ।

ସୂଚନା

ଅନୁସନ୍ଧାନ ହାନିର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଅଟେ । ଅନୁସନ୍ଧାନକୁ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ କରାଯାଏ ଯେ ଏକ ବୈଧ ଦାବୀ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ମହଙ୍ଗପୁର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀକୁ ସତ୍ୟାପିତ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ବୀମାଯୋଗ୍ୟ ହିତର ଅନୁପସ୍ଥିତି, ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟକୁ ଲୁଚାଇବା କିମ୍ବା ମିଥ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନା, ଜାଣିଶୁଣି ହାନି ସୃଷ୍ଟି କରିବା, ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ସନ୍ଦେହସବୁକୁ ବରଖାସ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ବୀମା ସର୍ବେକ୍ଷକମାନେ ଅନୁସନ୍ଧାନର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ନେଇଥାନ୍ତି । ଏହା ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ ଯଦି ଏକ ସର୍ବେକ୍ଷକ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ହାତକୁ ନେଇଥାଏ । ତେଣୁକରି, ଦାବୀର ସୂଚନା ପାଇବା ପରେ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବ, ସର୍ବେକ୍ଷକ ନିଯୁକ୍ତି କରିବାର ପ୍ରଥା ରହିଥାଏ ।

B. ସର୍ବେକ୍ଷକ ଏବଂ ହାନି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନମାନଙ୍କ ଭୂମିକା

a) ସର୍ବେକ୍ଷକ

ସର୍ବେକ୍ଷକମାନେ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଦ୍ଵାରା ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରଫେଶନାଲ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ବିଶେଷ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ହାନିଗୁଡ଼ିକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ ଓ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବାରେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସର୍ବେକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ସାଧାରଣତଃ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ଵାରା ସେମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରି, ଶୁଳ୍କ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ସର୍ବେକ୍ଷକ ଓ ହାନି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନମାନଙ୍କୁ ଏକ ଦାବୀର ସମୟରେ, ସାଧାରଣତଃ ସାଧାରଣ ବୀମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା hire କରି ନିଆଯାଇଥାଏ । ସେମାନେ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ନିରୀକ୍ଷଣ କରନ୍ତି, ହାନିର କାରଣ ଓ ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଞ୍ଚ ଓ ସତ୍ୟାପିତ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ହାନିର ମାତ୍ରାର ଆକଳନ ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି ଏବଂ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ନିକଟରେ ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରନ୍ତି ।

ସେମାନେ ଅଧିକ ହାନିକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ମଧ୍ୟ ଦେଇଥାନ୍ତି । ସର୍ବେକ୍ଷକମାନେ ବୀମା ଅଧିନିୟମ 1938, ବୀମା ନିୟମାବଳୀ 1939 ଏବଂ ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଦ୍ଵାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ବିଶେଷ ବିନିୟମନର ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ଵାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ରପ୍ତାନୀ ପାଇଁ ‘ଯାତ୍ରା ପଲିସୀ’ କିମ୍ବା ‘ସାମୁଦ୍ରିକ ଖୋଲା ସୁରକ୍ଷା’ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଶ ବାହାରେ କରାଯାଇଥିବା ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ, ପଲିସୀରେ ନାମିତ ବିଦେଶର ଦାବୀ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ମୂଲ୍ୟାଙ୍କିତ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନେ ହାନିର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏବଂ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି, ଯାହାର ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସେମାନଙ୍କ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଶୁଳ୍କ ସହିତ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କରାଯାଇଥାଏ । ବୈକଳ୍ପିକ ରୂପେ, ବୀମା ଦାବୀ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରୁଥିବା ଅଭିକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସମସ୍ତ ଦାବୀ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ସହିତ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥାଏ ।

ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ

ବୀମା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 64 UM

ମୋଟର ନିଜ କ୍ଷତି ପାଇଁ ପଚାଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ଠାରୁ ଅଧିକ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ଷତି ପାଇଁ ଏକ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଠାରୁ ଅଧିକର ଦାବୀ ପାଇଁ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ସେଭଳି ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପାଇଁ ସର୍ବେକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାନ୍ତି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦାବୀ ପାଇଁ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପାଇଁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି (ଏକ ସର୍ବେକ୍ଷକ କିମ୍ବା ହାନି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କକ ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ ହେବା ପାଇଁ ଏହି ସମୟ ପାଇଁ ଅଯୋଗ୍ୟ ନ ହୋଇଥିବା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି) କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିପାରନ୍ତି ।

5. ଦାବୀ ଫର୍ମ

ଦାବୀ ଫର୍ମର ବିଷୟବସ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରେଣୀର ବୀମା ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ସାଧାରଣ ରୂପେ ଦାବୀ ଫର୍ମକୁ, ହାନିର ପରିସ୍ଥିତି, ଯଥା ହାନିର ତାରିଖ, ସମୟ, ହାନିର କାରଣ, ହାନିର ମାତ୍ରା, ଲତ୍ୟାଦି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ପାଇବାକୁ ଡିଜାଇନ୍ କରାଯାଇଥାଏ । ଅନ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀର ବୀମା ଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ

ଏକ ଅଗ୍ନି ଦାବୀ ଫର୍ମରେ ମଗାଯାଇଥିବା ସୂଚନାର ଏକ ଉଦାହରଣ ଏଠି ତଳେ ଦିଆଯାଇଛି:

- i. ବୀମିତର ନାମ, ପଲିସୀ ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ଠିକଣା
- ii. ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡର ତାରିଖ, ସମୟ, କାରଣ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି
- iii. ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିର ବିବରଣୀ
- iv. ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ସମୟରେ ସମ୍ପତ୍ତିର ସଠିକ୍ ମୂଲ୍ୟ । ଯେଉଁଠି ବୀମା ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ସାମଗ୍ରୀକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ଯାହା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାବୀ କରାଯାଇଥାଏ । [ଦାବୀଟି ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ମୂଲ୍ୟ ହ୍ରାସ ଘଷାଘଷି ହୋଇ ଖରାପ ହେବା ପାଇଁ ସ୍ୱୀକୃତି ପରେ ଘଟଣାର ସ୍ଥାନ ଓ ସମୟରେ ସମ୍ପତ୍ତିର ବାସ୍ତବ ମୂଲ୍ୟ ଆଧାରରେ ହୋଇଥିବା ଉଚିତ (ଯଦି ବିଲ୍ଡିଙ୍ଗ୍, କାରଖାନା ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ସମ୍ପତ୍ତିର ପଲିସୀଟି “ପୁନଃ ସ୍ଥାପନ ମୂଲ୍ୟ” ଆଧାରରେ ହୋଇ ନ ଥାଏ) । ଏହା ଲାଭକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ ନାହିଁ]
- v. ଦ୍ରବତା ମୂଲ୍ୟକୁ କାଟିବା ପରେ ଦାବୀ କରାଯାଇଥିବା ରାଶି ପରିମାଣ
- vi. ପରିସରର ଅବସ୍ଥିତି ଏବଂ ଦଖଲ/ବ୍ୟବହାର ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ଘଟିଥିଲା
- vii. କ୍ଷମତା ଯାହା ଉପରେ ବୀମିତ ମାଲିକ ରୂପେ ହୋଇଥାଉ, ବନ୍ଧକ ରୂପେ କିମ୍ବା ସେଭଳି ଅନ୍ୟ କିଛି ରୂପେ ହୋଇଥାଉ, ଦାବୀ କରିଥାଏ
- viii. କୌଣସି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରୁଛି କି
- ix. ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବୀମା ସେଭଳି ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ପ୍ରଭାବୀ ଅଛି କି, ଯଦି ହୋଇଥାଏ, ତାହାର ବିବରଣୀ

ଏହାର ପରେ ଆସିଥାଏ ଫର୍ମରେ ବକ୍ତବ୍ୟର ସତ୍ୟତା ଓ ସଠିକତା ଉପରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଏବଂ ବୀମିତର ହସ୍ତାକ୍ଷର ଓ ତାରିଖ ।

ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ଦାବୀ ଫର୍ମର ଜାରୀର ନିହିତାର୍ଥ କିମ୍ବା ଅର୍ଥ ଏହା ନୁହେଁ ଯେ ଦାବୀ ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱ ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକାର କରାଗଲା । ଦାବୀ ଫର୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ‘ପକ୍ଷପାତିତା ବିନା’ ର ମତ୍ତବ୍ୟ ସହିତ ଜାରୀ କରାଯାଇଥାଏ ।

ସହାୟକ ଦସ୍ତାବିଜ

ଦାବୀ ଫର୍ମ ଅତିରିକ୍ତ ଦାବୀକୁ ସିଦ୍ଧ କରିବାପାଇଁ କେତେକ ଦସ୍ତାବିଜକୁ ଦାବୀଦାର ଦ୍ୱାରା ଦଖଲ କରିବା କିମ୍ବା ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଧକ ରୂପେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

- i. ଅଗ୍ନି ଦାବୀ ପାଇଁ, ପାୟାର ବିଗ୍ରେଡ୍ ଠାରୁ ଏକ ରିପୋର୍ଟ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ।
- ii. ବାତ୍ୟାଜନିତ କ୍ଷତି ପାଇଁ, ମୌସମ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଠାରୁ ଏକ ରିପୋର୍ଟ ମଗାଯାଇପାରେ
- iii. ଚୋରୀ ବୀମାରେ, ପୋଲିସ ଠାରୁ ଏକ ରିପୋର୍ଟ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ।
- iv. ସାଂଘାତିକ ଦୁର୍ଘଟଣା ଦାବୀ ପାଇଁ, ମୃତ୍ୟୁ ସମୀକ୍ଷକ ଏବଂ ପୋଲିସ ଠାରୁ ରିପୋର୍ଟ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ

- v. ମୋଟର ଦାବୀ ପାଇଁ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଦ୍ରାଘତା ଲାଭସେନ୍ଦ୍ର, ପଞ୍ଜିକରଣ ପୁସ୍ତିକା, ପୋଲିସ ରିପୋର୍ଟ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପସନ୍ଦ କରିପାରେ ।
- vi. ସାମୁଦ୍ରିକ କାର୍ଗୋ ଦାବୀରେ, ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱରୂପ ହାନିର ପ୍ରକାର ଅର୍ଥାତ୍ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହାନି, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସାମାନ୍ୟ, ଅନ୍ତର୍ଦେଶୀୟ କିମ୍ବା ସମୁଦ୍ରପାରୀ ପାରବହନ ଦାବୀ ଇତ୍ୟାଦି ଅନୁସାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରନ୍ତି ।

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 1

ନିମ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କାହାକୁ ଦାବୀ ସମାଧାନରେ ବ୍ୟବସାୟିକ ରୂପେ ବିବେଚିତ କରାଯାଏ ନାହିଁ ?

- I. ହାନିର କାରଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସୂଚନା ମାଗିବାକୁ
- II. ଏକ ପକ୍ଷପାତିତା ସହିତ ଦାବୀ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାକୁ
- III. ହାନିଟି ଏକ ବୀମିତ ଆପଦର ପରିଣାମ ଅଟେ କି ନାହିଁ, ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ
- IV. ଦାବୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ରାଶିର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାକୁ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 2

ରାଜ ଏକ କାର ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ । ତା' କାରଟି ଏକ ମୋଟର ବୀମା ବ୍ୟାପକ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମିତ ଅଟେ । ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି କରିବାକୁ ରାଜ ପାଇଁ ସବୁଠୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ?

- I. ଯେତେ ଯଥାର୍ଥ ରୂପେ ସମ୍ଭବ ସେତେ ଶୀଘ୍ର ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ହାନି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସୂଚୀତ କରିବା
- II. ବୀମା ନୂତନୀକରଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବୀମାକର୍ତ୍ତାକୁ ସୂଚୀତ କରିବା
- III. ଏକ ଅଧିକ କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇବା ପାଇଁ କାରକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ନଷ୍ଟ କରିବା
- IV. କ୍ଷତିକୁ ଅବଜ୍ଞା କରିବା

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 3

ଦାବୀ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଓ ଦାବୀ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ବିଷୟରେ ନିମ୍ନ ଉକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ସଠିକ୍ ଅଟେ ?

- I. ଦାବୀ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଓ ଦାବୀ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ସମାନ ଅଟନ୍ତି
- II. ଦାବୀ ଅନୁସନ୍ଧାନ ହେଉଛି ଦାବୀର ବୈଧତାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା କିନ୍ତୁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ହେଉଛି ହାନିଟି ଏକ ବୀମିତ ଆପଦ କାରଣରୁ ହୋଇଥିଲା କି ନାହିଁ ଏହା ଜାଣିବା ଏବଂ ଖାରେଣ୍ଟିରେ କୌଣସି ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହୋଇଥିଲା କି ଏହା ଜାଣିବା
- III. ଦାବୀ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଦାବୀର ବୈଧତାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରେ କିନ୍ତୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ ହାନିର କାରଣ ଓ ମାତ୍ରା ବିଷୟରେ ଅଧିକ ଚିନ୍ତିତ ଥାଏ
- IV. ଦାବୀ ଅନୁସନ୍ଧାନକୁ ଦାବୀର ପ୍ରଦାନ ପୂର୍ବରୁ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଦାବୀ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଦାବୀ ପ୍ରଦାନ ପରେ କରାଯାଇଥାଏ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 4

ସର୍ବେକ୍ଷକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଲାଭସେନ୍ଦ୍ର ଦେବା ପ୍ରାଧିକରଣ କିଏ ଅଟନ୍ତି ?

- I. ଭାରତୀୟ ସର୍ବେକ୍ଷକ ସଂଘ
- II. ସର୍ବେକ୍ଷକ ବିନିୟାମକ ଓ ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ
- III. ଭାରତୀୟ ବୀମା ବିନିୟାମକ ଓ ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ
- IV. ଭାରତ ସରକାର

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 5

ଏକ ବାତ୍ୟା କ୍ଷତି ଦାବୀ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ସମୟରେ ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟିକୁ ମଗାଯିବାର ସବୁଠୁ ଅଧିକ ସମ୍ଭାବନା ରହିଥାଏ?

- I. ମୃତ୍ୟୁ ସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ
- II. ଫାୟାର ବିଗ୍ରେଡ୍ ଠାରୁ ରିପୋର୍ଟ
- III. ପୋଲିସ ରିପୋର୍ଟ
- IV. ମୌସମ ବିଭାଗ ଠାରୁ ରିପୋର୍ଟ

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 6

କେଉଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନ୍ତର୍ଗତ, ବୀମାକର୍ତ୍ତା ଏକ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ହାନିକୁ ଏକ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଠାରୁ ପରିଶୋଧ କରାଇବା ପାଇଁ ବୀମିତର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ଧାରଣ କରିପାରେ?

- I. ଅଂଶଦାନ
- II. ଡିସ୍ପାଉଟ୍
- III. ପ୍ରତ୍ୟାସନ/ପ୍ରତିସ୍ଥାପନ
- IV. କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତି

ସ୍ୱୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ 7

ଯଦି ବୀମାକର୍ତ୍ତା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଏ ଯେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହାନି ପ୍ରାଦନଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ କାରଣ ଏହାକୁ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ, ତେବେ ସେସବୁ ମାମଲାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କିଏ ନେଇଥାଏ?

- I. ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅନ୍ତିମ ହୋଇଥାଏ
- II. ଅଫିସର
- III. ପଞ୍ଚ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ

IV. ଆଇନ ଅଦାଲତ

ସାରାଂଶ

- a) ବ୍ୟବସାୟିକ ରୂପେ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ସବୁଠୁ ବଡ଼ ବିଜ୍ଞାପନ ରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଏ ।
- b) ପଲିସୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯେ ହାନିକୁ ତୁରନ୍ତ ବୀମିତ ଦ୍ଵାରା ସୂଚୀତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।
- c) ଯଦି ଦାବୀର ପରିମାଣ କମ୍ ହୋଇଥାଏ, ହାନିର କାରଣ ଓ ମାତ୍ରାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ, ବୀମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଏକ ଅଧିକାରୀ ଦ୍ଵାରା ଅନୁସନ୍ଧାନ/ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥାଏ । ଅନ୍ୟ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଏହାକୁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରଫେଶନାଲ୍ ସର୍ବେକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ଯେଉଁମାନେ ହାନି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନରେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ହୋଇଥାନ୍ତି ।
- d) ସାଧାରଣ ରୂପେ ଦାବୀ ଫର୍ମକୁ, ହାନିର ପରିସ୍ଥିତି, ଯଥା ହାନିର ତାରିଖ, ସମୟ, ହାନିର କାରଣ, ହାନିର ମାତ୍ରା, ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ପାଇବାକୁ ଡିଜାଇନ୍ କରାଯାଇଥାଏ ।
- e) ଦାବୀ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ହେଉଛି ବୀମିତ ଦ୍ଵାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ହାନିର କାରଣ ଏକ ବୀମିତ ଆପଦ ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିଲା କି ଏବଂ ଖାରେଣ୍ଟିର କୌଣସି ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହୋଇଥିଲା କି, ଏହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା । ବୀମିତ ଦ୍ଵାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ହାନିର ମାତ୍ରା ଏବଂ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀମାକର୍ତ୍ତାର ଦାୟିତ୍ଵର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯାଏ । ଏହାକୁ ଦାବୀର ପ୍ରଦାନ ପୂର୍ବରୁ କରାଯାଇଥାଏ ।
- f) ଦାବୀର ସମାଧାନ କେବଳ ପଲିସୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ଡିସ୍ପ୍ୟୁଟ୍ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ପରେ ହିଁ କରାଯାଇଥାଏ ।

ମୁଖ୍ୟ ପଦାବଳୀ

- a) ହାନିର ସୂଚନା
- b) ଅନୁସନ୍ଧାନ (ଯାଞ୍ଚ) ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ
- c) ସର୍ବେକ୍ଷକ ଏବଂ ହାନି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କକ
- d) ଦାବୀ ଫର୍ମ
- e) ସମାଲୋଚନ ଏବଂ ସମାଧାନ

ସ୍ଵୟଂ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁର ଉତ୍ତର

- ଉତ୍ତର 1 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II
- ଉତ୍ତର 2 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି I
- ଉତ୍ତର 3 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି II
- ଉତ୍ତର 4 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III
- ଉତ୍ତର 5 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି IV

ଉତ୍ତର 6 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି III

ଉତ୍ତର 7 - ସଠିକ୍ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି IV

ବିଭାଗ

ସଂଲଗ୍ନ

ଅଧ୍ୟାୟ A-01

ସଂଲଗ୍ନ

ଏହି ସଂଲଗ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ଯାହାଦ୍ୱାରା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ସାଧାରଣ ବୀମାରେ ଉପଯୋଗ ହେଉଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ବିଷୟରେ ଆହୁରି ଉତ୍ତମ ଧାରଣା ପ୍ରାପ୍ତ କରିବେ ।

ମୋଟର ବୀମା ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ

ଘରୋଇ କାର / ଦୁଇ ଚକିଆ – ପ୍ୟାକେଜ୍ ପଲିସୀ

ପ୍ରସ୍ତାବକଙ୍କ ନାମ							
ଯୋଗାଯୋଗ ପାଇଁ ଠିକଣା							
ଟେଲିଫୋନ ଏବଂ ଫ୍ୟାକ୍ସ ନମ୍ବର	ବୀମାରେ ଚିହ୍ନିତକରଣ			ମୋବାଇଲ ନମ୍ବର:			
ଇ-ମେଲ ଠିକଣା							
ବ୍ୟାଙ୍କ ଆକାଉଣ୍ଟ ନମ୍ବର (SB/ଚଳିତ) HPA/				ପ୍ୟାନ୍ (PAN) ନମ୍ବର :			
ଆବଶ୍ୟକୀୟ	ପ୍ୟାକେଜ୍ ପଲିସୀ						
ବୀମା ଅବଧି	ଠାରୁ ସମୟ.....	ତାରିଖ:			ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ		
ବାହନର ବିବରଣୀ							
ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା:	ଇଞ୍ଜିନ ନମ୍ବର ଏବଂ ଚାସିସ୍ ନମ୍ବର	ନିର୍ମାଣର ବର୍ଷ	କଳେକ୍ଟର ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ମୋଡେଲ / ପ୍ରକାର	ଘନ କ୍ଷମତା (CC)	ବସିବା କ୍ଷମତା	ରଙ୍ଗ	ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ଇନ୍ଦନ
		ବୀମାତ ବାହନର ସଠିକ୍ ଚିହ୍ନିତକରଣ					
ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରାଧିକରଣ – ନାମ ଏବଂ ଅବସ୍ଥିତି:							
ବାହନର ମୂଲ୍ୟ:							
ଇନ୍ ଉଏସ୍ ମୂଲ୍ୟ	ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ / ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ସହାୟକ ଉପକରଣ	ଅଣ-ବୈଦ୍ୟୁତିକ ସହାୟକ ଉପକରଣ	ପାର୍ଶ୍ୱ କାର / ଟ୍ରେଲର୍	LPG/CN G କିଟ୍	ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ	IDV	
		ଏହା ବାବଦ ସମାଧାନ ଓ ପ୍ରିମିୟମ ପାଇଁ ଆଧାର ଅଟେ					

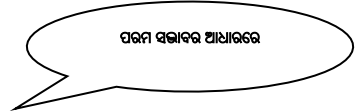
ବାହନର ଉଚିତ୍ତାପ							
ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ପଲିସୀ ସଂଖ୍ୟା	ପୁରସ୍କାର ପ୍ରକାର	ବାମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ନାମ ଏବଂ ଠିକଣା	ଅଣ-ବାକ୍ସ ବୋନସ୍ ର ପାତ୍ରତା	ପଲିସୀ ସମାପ୍ତିର ତାରିଖ	ଗତ 3 ବର୍ଷର ବାକୀ ଅନୁଭୂତି	ପ୍ରଥମ କ୍ରୟ ଏବଂ ପଞ୍ଜୀକରଣର ତାରିଖ	
ସକଟାକନ କାରକ - ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଉପରେ ବହନ							
ବାହନର ଉପଯୋଗାତା:							
ଉପଯୋଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ	ବାହନ ପାର୍ଟିକ୍ଲର ବିବରଣୀ	ଚାଳକର ବିବରଣୀ	ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ଚାଲିଥିବା ସାରାସାରୀ କି.ମି.				
ଆନନ୍ଦ ଉପଲୋଗ	ଆବୃତ୍ତ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି	ସ୍ୱୟଂ ନିକେ	ସ୍ୱାକ୍ଷର ସକଟକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ବାମାକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରେ				
ବ୍ୟବସାୟିକ	ଅନାବୃତ୍ତ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି	ବୈତନିକ/ପାରିଶ୍ରମିକ					
ବ୍ୟବସାୟ / ବ୍ୟାପାର	ପରିସର ମଧ୍ୟରେ	ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ					
କର୍ପୋରେଟ	ସକଟ ମ୍ୟୁଚୁଆଲିଟି / ପ୍ରତିକୂଳ ସକଟକୁ ଜାଣିବା						
ତିଆରି ଏବଂ ଲୋଡିଂ :							
ସୈଲିକ ଅତିରିକ୍ତ: ଆପଣ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ପଲିସୀ ଅତିରିକ୍ତର ଉପରେ ଓ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ସୈଲିକ ଅତିରିକ୍ତକୁ ଚୟନ କରିବା ପାଇଁ ଚାହାଁନ୍ତି କି				ହଁ / ନାହିଁ - ଯଦି ହଁ, ଦୟାକରି ଦୁଇଟିଆର ପରିମାଣକୁ ବିନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରନ୍ତୁ - ଟ. 500/700/1000/1500/3000 ଘରୋଇ			
ଆପଣ ଭାରତୀୟ ଅଟୋମୋବାଇଲ ସଂଘର ସଦସ୍ୟ ଅଟନ୍ତି କି				ହଁ / ନାହିଁ - ଯଦି ହଁ, ଦୟାକରି ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ: 1. ସଂଘର ନାମ: _____ 2. ସଦସ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା: _____ 3. ସମାପ୍ତି ତାରିଖ: _____			
ବାହନଟି ARAI ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ କୌଣସି ତୋରା-ବିରୋଧି ଉପକରଣ ଦ୍ୱାରା ସଜ୍ଜିତ ହୋଇଛି କି				ହଁ / ନାହିଁ - ଯଦି ହଁ, AASI ଦ୍ୱାରା ଜାରୀ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିଷ୍ଠାପନର ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସଂଲଗ୍ନ କରନ୍ତୁ			
ବାହନକୁ ଅଣ-ପାରମ୍ପରିକ ସାଧନ ଦ୍ୱାରା ଚଳାଯାଏ କି				ହଁ / ନାହିଁ - ଯଦି ହଁ, ଦୟାକରି ବିବରଣୀଗୁଡ଼ିକ ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ			
ବାହନଟିକୁ ହି-ଇନ୍ସୁର କିଏ/ ପାଇବର କାତ ଟ୍ୟାକ୍ ସଜ୍ଜିତ ଦ୍ୱାରା ଚଳାଯାଏ କି				ହଁ / ନାହିଁ - ଯଦି ହଁ, ଦୟାକରି ବିବରଣୀଗୁଡ଼ିକ ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ			
ଆପଣ TAPPD ପୁରସ୍କାକୁ କେବଳ ଟ. 6000 /- ର ବୈଧାନିକ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାତ୍ରା ରଖିବା ପାଇଁ ଚାହାଁନ୍ତି କି				କମ୍ପାନୀ ପଲିସୀ ଅନୁଯାୟୀ ଲୋଡିଂ ଏବଂ ତିଆରି ଏବଂ ବିତରଣ କରାଯାଇଥିବା ସକଟାକନ କାରକ			
ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅତିରିକ୍ତ ପୁରସ୍କା							
ସହାୟକ ଉପକରଣର ତୋରା (ଦୁଇ ଟକିଆ କେବଳ)							
ଚାଳକ ପାଇଁ ବୈଧିକ ଦାୟିତ୍ୱ							
ବୈତନିକ ଚାଳକ ପାଇଁ PA							
ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ: ମାଲିକ ଚାଳକ ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ପୁରସ୍କା							
ମାଲିକ ଚାଳକ ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ପୁରସ୍କା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ । ଦୟାକରି ନାନିତାକରଣର ବିବରଣୀ ଦିଅନ୍ତୁ:				ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରିମିୟମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅତିରିକ୍ତ ବୀମା ପୁରସ୍କା			
(କ) ନାନିତର ନାମ ଏବଂ ଆୟ :							
(ଖ) ସମ୍ପତ୍ତି :							
(ଗ) ସମନ୍ୱୟକର୍ତ୍ତା ନାମ (ଯଦି ନାନିତ ଏକ ନାବାଳିକ ହୋଇଥାଏ) :							
(ଘ) ନାନିତ ସହିତ ସମ୍ପତ୍ତି :							
1. ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ PA ହେଉଛି ଟ. 15 ଲକ୍ଷ							
2. ମାଲିକ ଚାଳକ ପାଇଁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ PA ପୁରସ୍କାର ମଞ୍ଜୁରୀ ଦିଆଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ ଯେଉଁଠି ଏକ ବାହନର ମାଲିକ ଏକ କମ୍ପାନୀ, ଏକ ସହଭାଗିତା ପାର୍ଟି କିମ୍ବା ଏକ ସଦସ୍ୟ ସଂସ୍ଥା କର୍ପୋରେଟ ହୋଇଥାଏ କିମ୍ବା ଯେଉଁଠି ମାଲିକ-ଭାଇଭର ପାଖରେ ଏକ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଲାଭସେଦ ନ ଥାଏ । ନାନିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ PA ପୁରସ୍କା							

PA ସୂଚନା ପାଇଁ ନାମାତ ନିବାସୀ	IMT-15	ନାମାତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆପଣ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁର୍ଘଟଣା ସୂଚନା ଅବଗତ କରିବା ପାଇଁ ଚାହାଁନ୍ତି କି ?			
		ନାମ	ଚୟନିତ (ଟ.)	ନାମାତ	ସମ୍ବନ୍ଧ
		1)	}		
		2)			
		3)			
		ହଁ / ନା, ଯଦି ହଁ, ନାମ ଏବଂ ଚୟନିତ ପୁଞ୍ଜି ବୀମା ରାଶି (CSI) ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ: (ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ: ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ସର୍ବାଧିକ CSI ଘରୋଇ କାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଟ. 2 ଲକ୍ଷ ଏବଂ ମୋଟର ବାହିତ ଦୁଇ ଟକିଆ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଟ. 1 ଲକ୍ଷ ହୋଇଥାଏ)			
ଅନାମିତ ବ୍ୟକ୍ତି / ପିଲିଅନ/ ଅନାମିତ ଯାତ୍ରା ମାନଙ୍କ ପାଇଁ PA ସୂଚନା					
ଆଉ ଅନ୍ ସୂଚନା					
ଶୂନ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ହ୍ରାସ					
ସୌଜନ୍ୟ କାର		ସୂଚନା ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଉପରେ ଏକ ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିଥାଏ, କିଛି ସାଂଖ୍ୟିକା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନଥା			
ମେଡିକାଲ ଖର୍ଚ୍ଚ					
ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜିନିଷପତ୍ର					
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିବରଣୀ					
ଆଉ ଅନ୍ ସୂଚନା କ୍ରମଶଃ					
ବାହନର ଉପଯୋଗ ନିଜ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ କି			ହଁ / ନାହିଁ		
ବାହନଟି ବିଦେଶ ଦୁତାବାସର ଅଟେ କି			ହଁ / ନାହିଁ		

କାରକୁ ଭିନ୍ନଚେଜ କାର ରୂପେ ପ୍ରମାଣୀକରଣ କରାଯାଇଛି କି	ହଁ / ନାହିଁ
ବାହନର ଡିଜାଇନ ଅକ୍ସ / ବିକଳାଙ୍ଗ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ କରାଯାଇଛି କି	ହଁ / ନାହିଁ ଯଦି ହଁ, ଦୟାକରି RTA ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ପୃଷ୍ଠାକନର ବିବରଣୀ ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ
ବାହନଟି ଡ୍ରାଇଭିଂ ଟ୍ୟୁରଗମ୍ ପାଇଁ ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ କି	ହଁ / ନାହିଁ
ଭୌଗୋଳିକ କ୍ଷେତ୍ରର ବିସ୍ତାରଣର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି କି	ନେପାଲ, ବାଙ୍ଗଳାଦେଶ, ଭୁଟାନ, ମାଲଦ୍ୱୀପ, ପାକିସ୍ତାନ, ଶ୍ରୀଲଙ୍କା

ଆପଣ ଏକ ଗୋଟିଏ ପୃଷ୍ଠା ପଲିସୀ ନେବାପାଇଁ ଚାହାଁନ୍ତି କି?

ହଁ / ନାହିଁ

ବାମିତ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣାପତ୍ର

ମୁଁ/ଆମେ ଏତଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣା କରେ / କରୁ ଯେ ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମରେ ମୋ / ଆମ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଉଚ୍ଚିଗୁଡ଼ିକ ମୋ / ଆମ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଜ୍ଞାନ ଓ ବିଶ୍ୱାସ ଅନୁସାରେ ସତ୍ୟ ଅଟେ ଓବଂ ମୁଁ/ଆମେ ଏତଦ୍ୱାରା ଏକମତ ହୁଏ / ହେଉ ଯେ ଏହି ଘୋଷଣାପତ୍ର ମୋ /ଆମ ଏବଂ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ତୁଚ୍ଚିର ଆଧାର ହେବ ।

ମୁଁ/ଆମେ ଏତଦ୍ୱାରା ଏହା ମଧ୍ୟ----- ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମର ଦାଖଲ ପରେ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ସଂଯୋଜନ କିମ୍ବା ପରିବର୍ତ୍ତନ କୁ କରାଯାଏ ତେବେ ତାହାକୁ ତୁରନ୍ତ ବୀମାକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ସୂଚୀତ କରାଯିବ ।

ମୁଁ/ଆମେ ପୁଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଚାହେଁ/ ଚାହୁଁ ଯେ ଗତ ପଲିସୀ ସମାପ୍ତ ତାରିଖଠାରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ/ ଆମ ବାହନର କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣା ହୋଇ ନାହିଁ । ମୁଁ/ଆମେ ପୁଷ୍ଟି କରେ/ କରୁ ଯେ ମୁଁ/ଆମେ ପ୍ରିମିୟମକୁ ରେ ତାରିଖରେ ପ୍ରଦାନ କରିଛି/ କରିଛୁ ।

ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ଉପରୋକ୍ତ ବାହନର ବୀମା ପାଇଁ, ଏହା ବୁଝାଯାଉଛି ଓ ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଛି ଯେ----- (ସମୟ) ଠାରୁ ପୂର୍ବରୁ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣାଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ହାନି/କ୍ଷତି (ନଷ୍ଟ)/ଦାୟିତ୍ୱ ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କ କୌଣସି ଦେୟ କିମ୍ବା ସେହି ପ୍ରକାରର କିଛି ବି ରହିବ ନାହିଁ ।

ମୁଁ/ଆମେ ଘୋଷଣା କରେ/କରୁ ଯେ ବାହନଟି ଉତ୍ତମ (ନିଷ୍ଠାଳକ) ସ୍ଥିତି ଏବଂ ସଡ଼କରେ ଚଳନଯୋଗ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି ।

ସ୍ଥାନ :

ତାରିଖ:

ପ୍ରସ୍ତାବକଙ୍କ ହସ୍ତାକ୍ଷର

ଭାରତ ଗୃହ ରକ୍ଷା, ଭାରତ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ଭାରତ ଲଘୁ ଉଦ୍ୟମ ର ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ

ଭାରତ ଗୃହ ରକ୍ଷା, ଭାରତ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ଭାରତ ଲଘୁ ଉଦ୍ୟମ ର ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ ମାନକ ଉତ୍ପାଦ ଓ ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଫର୍ମ, ଅର୍ଥାତ୍ ଭାରତ ଗୃହ ରକ୍ଷା, ଭାରତ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ଭାରତ ଲଘୁ ଉଦ୍ୟମକୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ବୁଝିବା ପାଇଁ, ଦୟାକରି ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ଏ.ଆଇ. ଖେତ୍ରାଳତର ନିମ୍ନ ଲିଙ୍କ କୁ ଯାଅନ୍ତୁ କରନ୍ତୁ ।

[https://www.irdai.gov.in/ADMINCMS/cms/Uploadedfiles/StandardProducts/
Annexure-I-BharatGrihaRaksha.pdf](https://www.irdai.gov.in/ADMINCMS/cms/Uploadedfiles/StandardProducts/Annexure-I-BharatGrihaRaksha.pdf)